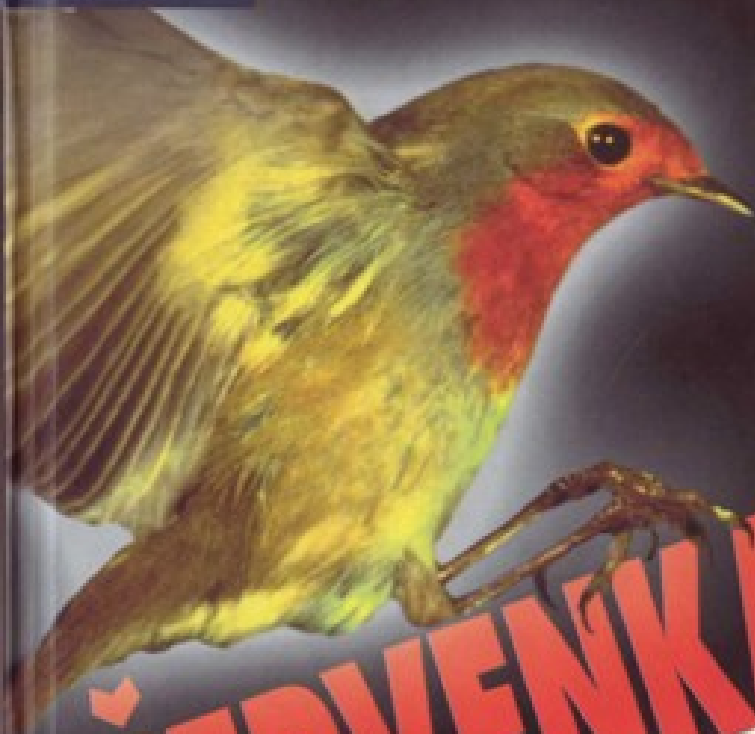

SEVERSKÁ KRIM

JO NESBØ

ČERVENKA
nese smrt

Norská detektivka

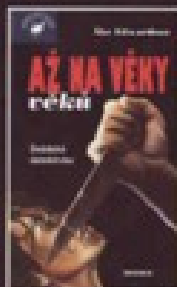
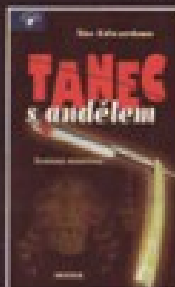
JO NESBØ

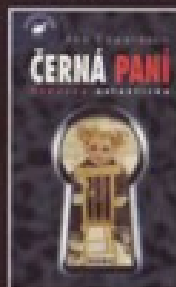
ČERVENKA *nese smrt*

Norská tajná policie zistí, že niekdo pripravuje atentát na následníka trónu. Tehdy začne pro vyšetřovatele strastiplná pouť labyrintem lží a zrady. Kriminalista Harry Hole sleduje stopy vedoucí do nejtemnější kapitoly norské minulosti, ke skupině kolaborantů s nacisty, kteří svůj boj o konečné vítězství dosud nevzdali.

Již vyšlo

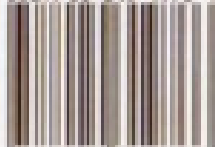

Připravujeme

MOB
Kot
e-m
ww

ISBN 80-243-1976-4

9 788024 319766

Vydáno s finanční podporou agentury NORLA, Oslo, Norsko

Jo Nesbø
ČERVENKA NESE SMRT

Z norského originálu Rødstrupe
přeložila Štěpánka Horáková
Odpovědný redaktor Pavel Vlasatík
Technická redaktorka Miroslava Zedníčková

Vydalo nakladatelství MOBA
Kotlářská 53, 602 00 Brno
DTP a grafická úprava Studio MOBA

Obálka Studio MOBA
Tisk Finidr s. r. o., Český Těšín

© Jo Nesbø and H. Aschehoug & Co.
© Moravská Bastei MOBA, s. r. o., Brno 2005

Vydání první

ISBN 80-243-1976-4

Cena včetně DPH 269 Kč

JO NESBØ

ČERVENKA
nese smrt

Norská detektivka

MOBA

VYCHÁZÍ V EDICI SEVERSKÁ KRIMI

„Ale pomalu si dodal odvahy, doletěl k němu a svým zobákem vytáhl trn, který se zaryl do čela ukřižovaného.

Ale když tohle udělal, kapka krve ukřižovaného ukápala na ptákovu hrud'. Rychle se roztékala a zbarvila všechna peříčka na jeho hrudi.

Ukřižovaný však otevřel rty a zašeptal ptáčkovi:

Díky svému milosrdenství jsi nyní získal to, o co lidé usilují od stvoření světa.“

Selma Lagerlöf
Legendy o Kristu

PRVNÍ DÍL

ZE ZEMĚ

Stanice mýtného na Alnabru, 1. listopadu 1999

Šedivý pták poletoval v Harryho zorném poli. Harry bubnoval na volant. Pomalý čas. Včera někdo v televizi mluvil o pomalém čase. Tohle je pomalý čas. Jako na Štědrý večer, než přijde Ježíšek. Nebo v elektrickém křesle, než zapnou proud. Bubnoval usilovněji.

Seděli v autě zaparkovaném na otevřeném prostranství za budkami výběřčích mýtného. Ellen o stupínek zesílila zvuk na autorádiu. Reportér mluvil se svátečností a zbožností v hlase: „Před padesáti minutami letadlo přistálo a přesně v 6.38 vkročil prezident na norskou půdu. Byl přivítán starostou okresu Jevnaker. Tady v Oslu máme hezký podzimní den, který tvoří ideální rámec vrcholné schůzky. Poslechněme si znovu, co pan prezident řekl před půl hodinou při tiskové konferenci.“

Byla to třetí repríza. Harry si znovu představoval pokřikující novináře tlačící se před zábranami a muže v šedých oblecích na druhé straně zábran, kteří se jenom ledabyly snažili nevypadat jako agenti Secret Service – krčili rameny, skenovali lidskou masu, několik vteřin zrakem spočinuli na fotografovi, který měl až příliš dlouhý teleobjektiv, skenovali dál, potřinácté kontrolovali, zda vysílačka řádně sedí v uchu. Někdo anglicky pronášel uvítací řeč, vše ztichlo a potom to zaškrábalo v jednom z mikrofonů.

„*First let me say I'm delighted to be here...*“, řekl prezident počtvrté zastřenou širokou američtinou.

„Četla jsem, že jeden americký psycholog tvrdí, že prezident má MPD,“ řekla Ellen.

„MPD?“

„Schizofrenie. Dr. Jekyll a Mr. Hyde. Ten psycholog tvrdí, že prezidentova normální osobnost netuší, že ta druhá, sexuální zvíře, měla s těmi ženami sexuální poměr. A proto ho žádný soud nemohl odsoudit za to, že o tom pod přísahou lhal.“

„To je dobré,“ řekl Harry a díval se na vrtulník, který se vznášel vysoko nad nimi. V rádiu se hlas s norským přízvukem zeptal: „Pane prezidente, tohle je vůbec první návštěva úřadujícího amerického prezidenta v Norsku. Jaký z toho máte pocit?“

Pomlka.

„Je velice příjemné zase se sem vrátit. Ale já vidím jako daleko důležitější to, že se zde setkají vůdci Izraele a palestinského lidu. Klíčem k...“

„Pamatujete si něco ze své poslední návštěvy, pane prezidente?“

„Samozřejmě. Doufám, že při dnešních rozhovorech můžeme...“

„Jaký význam mělo Oslo a Norsko pro světový mír, pane prezidente?“

„Norsko hrálo důležitou roli.“

Hlas bez norského přízvuku: „Pane prezidente, jakých konkrétních výsledků je možné podle Vašeho názoru dosáhnout?“

Nahrávku přerušil ze studia nějaký hlas. „Tak jsme to slyšeli! Prezident se domnívá, že Norsko sehrálo rozhodující roli v jednáních o... ehm, míru na Blízkém východě. Prezident se teď nachází na cestě k...“

Harry zasténal a vypnul rádio. „Co se to vlastně s touhle zemí děje, Ellen?“

Pokrčila rameny.

„Stanoviště 27 projeto,“ zapraskalo to ve vysílače na palubní desce. Podíval se na ni.

„Jsou všichni připraveni na stanovištích?“ zeptal se. Přikývla.

„Teď už to nebude trvat dlouho,“ řekl. Obrátila oči v sloup. Od té doby, co kolona vyjela od Gardermoenu, to už řekl popáté. Z místa, kde stáli, viděli prázdnou dálnici táhnoucí se od stanice mýtného směrem nahoru ke čtvrtím Trosterud a Furuset. Modré světlo na střeše se ospale otáčelo. Harry stáhl okénko a vystrčil ruku ven, aby mohl odstranit zvadlý žlutý list, přichycený pod stěračem.

„Červenka,“ řekla Ellen a ukázala. „Neobvyklý pták tak pozdě na podzim.“

„Kde?“

„Támhle. Na střeše pokladní budky.“ Harry se sklonil a díval se skrze přední sklo ven. „Aha? Tak to je červenka?“

„Jo. Ale ty pravděpodobně nevidíš rozdíl mezi ní a drozdem červeným, co?“

„No, to máš pravdu.“ Harry si zastínil oči. Že by začínal špatně vidět na dálku?

„Červenka je zvláštní pták,“ řekla Ellen a zavřela termosku.

„O tom nepochybuju,“ odpověděl Harry.

„Devadesát procent jich odlétá na jih a několik jich riskuje a prostě zůstane.“

„Prostě zůstane?“

Ve vysílače to znovu zapraskalo.

„Stanoviště 62 centrále. Vedle silnice, dvě stě metrů před odbočkou na Lorenskog, stojí zaparkované auto.“

Z centrály odpověděl hluboký hlas s bergenským dialektem: „Okamžik, 62. Kontrolujeme to.“

Ticho.

„Zkontrolovali jste toalety?“ zeptal se Harry a kývl směrem k benzínce Esso.

„Ano. Stanice je prázdná, nejsou tam ani zákazníci, ani zaměstnanci. Kromě šéfa. Toho jsme zamkli v kanceláři.“

„A budky výběřcích mýtného?“

„Zkontrolované. Buď v klidu, Harry, všechny klíčové body jsou zkontrolované. Jo, a ty, co zůstanou, sází na to, že bude mírná zima, víš? Může jim to vyjít, ale jestli se zmýlí, dopadne to špatně a umřou. Možná se divíš, proč pro jistotu neodtáhnou na jih. Jestli ti ptáci, co zůstanou, nejsou jenom líní?“

Harry se podíval do zrcátka a viděl hlídky na obou stranách železničního mostu. Oblečení v černém, každý se samopalem MP5 pověšeným kolem krku. I odsud v jejich řeči těla vnímal napětí.

„Finta je, že když je zima mírná, tak si můžou vybrat ta nejlepší místa na hnízdění předtím, než se ti ostatní vrátí,“ řekla Ellen, zatímco se pokoušela vtlačit termosku do přeplněné přihrádky. „To je vykalkulované riziko, chápeš? Můžeš být za vodou, nebo to úplně nezvládnout. Vsadit, nebo nevsadit. Když vsadíš, tak můžeš jedné noci spadnout mrtvý z větve a neroztaješ až do jara. Pokud jsi zbabělec, tak si možná nezašukáš, až se vrátíš. To jsou prostě taková věčná dilemata, před kterými stojí.“

„Máš na sobě neprůstřelnou vestu, že jo?“ Harry otočil hlavu a díval se na Ellen. Ta neodpověděla, jen zírala na dálnici, zatímco pomalu vrtěla hlavou.

„Máš, nebo nemáš?“

Místo odpovědi si zaťukala klouby na hrud’.

„Lehkou?“

Přikývla.

„Zatraceně, Ellen! Vydal jsem rozkaz obléct olověné vesty. Ne tuhle vestu pro Mickey Mouse.“

„Víš, co používají tady ti od Secret Service, ne?“

„Nech mě hádat. Lehké vesty?“

„Přesně tak.“

„A víš, na co já kašlu?“

„Nech mě hádat. Na Secret Service?“

Zasmála se. I Harry se pousmál.

Ve vysílačce to zapraskalo. „Centrála stanovišti 62. Secret Service říká, že to auto zaparkované před odbočkou na Lorenskog je jejich.“

„Stanoviště 62. Rozumím.“

„Tak tady to vidíš,“ řekl Harry a našťavaně praštil rukou do volantu. „Žádná komunikace, ti Amíci si jedou po svém. Co tam to auto nahoře má co dělat, aniž my bychom o tom věděli? Co?“

„Kontroluje naši práci,“ řekla Ellen.

„Tak jak oni nám řekli, že se má dělat.“

„V každém případě, ty můžeš aspoň trochu spolurozhodovat, tak si nestěžuj,“ řekla. „A přestaň bubnovat na ten volant.“

Harry poslušně stáhl prsty do klína. Usmála se. Vydechl s dlouhým zasyčením. „Nojo, nojo.“

Jeho prsty našly pažbu služebního revolveru Smith & Wesson, kalibr 38, se šesti ranami. V opasku měl dva plné zásobníky, každý se šesti náboji. Hladil revolver s vědomím, že on v současné době, přísně vzato, nesmí nosit zbraň. Možná opravdu začíná špatně vidět na dálku, protože v zimě, po čtyřicetihodinovém kurzu, neobstál u střeleckých zkoušek. I když to vůbec nebylo neobvyklé, bylo to poprvé, co se to Harrymu stalo, a to se mu obzvlášť nelíbilo. Šlo sice jenom o to, jít na zkoušku znovu – a bylo hodně těch, kteří

potřebovali i čtyři nebo pět pokusů – ale Harry to z nějakého důvodu pořád oddaloval.

Další praskání. „Stanoviště 28 projeto.“

„To bylo předposlední stanoviště v policejním okrese Romerike,“ řekl Harry, „příští stanoviště je na Karihaugenu a potom je to naše.“

„Proč to nemůžeme udělat tak, jak jsme to dělali dřív, jenom říct, kde kolona je, namísto těchto pitomých čísel?“ zeptala se Ellen vyčítavým hlasem.

„Hádej.“

Odpověděli sborem: „Secret Service.“ A zasmáli se.

Podíval se na hodinky. „O.K., tak to je tu máme za tři minuty. Přeladím frekvenci na vysílače na policejní okres Oslo. Rozjed' poslední kontrolu.“

Ve vysílače to kvílelo a pípalo, zatímco Ellen zavřela oči, aby se mohla soustředit na potvrzení, která po řadě přicházela.

Vrátila mikrofon na místo. „Všichni jsou na místě a připraveni.“

„Děkuju. Vezmi si helmu.“

„Co? No prosím tě, Harry.“

„Slyšela jsi, co jsem řekl.“

„Vezmi si ji sám!“

„Je mi malá.“

Nový hlas: „Stanoviště 1 projeto.“

„Sakra, občas jsi takový... neprofesionální.“ Ellen si nasadila helmu na hlavu, upevnila řemínek pod bradou a vyplázla jazyk do zrcátka.

„Taky tě miluju,“ řekl Harry, zatímco prohlížel cestu před nimi dalekohledem.

„Vidím je.“

Nahoře na nejvyšším bodě stoupání na Karihaugen se zablýskl kov.

Harry viděl zatím jenom první auto kolony, ale znal jejich pořadí: šest motocyklů se speciálně vycvičenými policisty z norského eskortního oddělení, dvě norská eskortní auta, jedno auto Secret Service, pak dva stejné Cadillaky Fleetwood, speciální auta Secret Service, která byla obě dopravena letadlem z USA, a v jednom z nich seděl prezident. Ve kterém, to bylo tajné. Nebo možná seděl v obou,

přemítal Harry. Jedno pro Jekylla a jedno pro Hydea. Pak následovala větší auta: ambulance, vůz komunikace a další auta Secret Service.

„Všechno vypadá klidně,“ řekl Harry.

Přejížděl pomalu dalekohledem zprava doleva. Vzduch se vlnil nad asfaltem, přestože bylo chladné listopadové ráno. Ellen zahlédla obrysy prvního auta. Za půl minuty přejedou kolem stanice mýtného a polovina práce bude hotová. A za dva dny, až ty samé automobily pojedou kolem stanice opačným směrem, se bude ona i Harry moci vrátit ke své běžné policejní práci. Dávala přednost společnosti mrtvých na oddělení vražd než muset vstávat ve tři hodiny v noci a sedět ve studeném volvu s prchlivým Harrym, jehož svěřená odpovědnost viditelně tížila. Kromě Harryho pravidelného dechu bylo v autě úplně ticho. Zkontrolovala, jestli indikátory na obou vysílačkách svítí. Kolona aut byla skoro na úpatí kopce. Rozhodla se, že se půjde po práci opít do Torstu. Byl tam jeden týpek, se kterým na sebe pokukovali, měl černé vlnité vlasy a hnědé, trochu nebezpečné oči. Byl vyhublý. Vypadal trošku jako bohém, intelektuál. Možná...

„Do prd...“

Harry málem urval mikrofon.

„Ve třetí budce zleva někdo stojí. Může ho někdo identifikovat?“

Vysílačka odpověděla šumivým tichem, zatímco Ellenin pohled rychle přejížděl řadu budek. Táhle! Viděla mužova záda za hnědým sklem budky – jen čtyřicet, padesát metrů od nich. V protisvětle byl obrys postavy jasně zřetelný. Totéž platilo i o krátké hlavni s muškou, která mu vykukovala nad ramenem. „Zbraň!“ vykřikla. „Má samopal!“

„Sakra!“ Harry otevřel kopnutím dveře od auta, chytl se oběma rukama za rám a vyhoupl se ven. Ellen zírala na kolonu aut. Nemohla být víc než několik set metrů od nich. Harry strčil hlavu do auta.

„To není nikdo z našich, ale může to být Secret Service,“ řekl. „Zavolej centrálu.“ Už držel v ruce revolver. „Harry...“

„Hned! A zatrub na klakson, jestli centrála řekne, že je to někdo z nich.“

Harry se rozběhl k budce a k zádům v obleku. Hlaveň vypadala jako Uzi. Syrý ranní vzduch páčil v plicích. „Policie!“ křičel Harry. „Policie!“

Žádná reakce, tlustá skla v budkách byla vyrobena tak, aby izolovala dopravní ruch venku.

Muž teď otočil hlavu směrem ke koloně a Harry viděl černé sluneční brýle značky Ray Ban. Secret Service. Nebo někdo, kdo chce vypadat jako Secret Service.

Už jen dvacet metrů.

Jak se mohl dostat do zamčené budky, pokud to nebyl jeden z nich? Ztraceně! Harry už slyšel motorky. K budce by to nestihl. Uvolnil pojistku a zamířil, zatímco se modlil, aby klakson rozerval ticho tohoto zvláštního rána na zavřené dálnici, kde se on tak jako tak stejně nikdy nechtěl vyskytovat. Pokyn byl jasný, ale nedokázal se soustředit.

Tenká vesta. Žádná komunikace. Střílejí, to není tvoje chyba. Má rodinu?

Kolona se blížila směrem k budce, a přijížděla rychle. Za dvě vteřiny dosáhnou cadillaky úrovně budky. Levým koutkem oka viděl pohyb, malého ptáčka, který se vznesl ze střechy. Riskovat nebo neriskovat – věčné dilema tohoto druhu.

Myslel na trochu hlubší výstřih u vesty, snížil revolver o půl palce. Řev motocyklů byl ohlušující.

2

Oslo, úterý 5. října 1999

„To je ta velká zrada,“ řekl dohola ostříhaný muž a podíval se do rukopisu. Vše na něm bylo čerstvě oholené a čisté: hlava, obočí, silná předloktí, dokonce i veliké ruce opírající se o řečnický stůl. Nahnul se k mikrofonu.

„Po roce 1945 vládli nepřátelé národního socialismu, vyvíjeli a praktikovali své demokratické a ekonomické zásady. V důsledku toho neviděl svět ani jeden den zapadat slunce bez války. Dokonce i

zde, v Evropě, jsme zažili válku a vraždění národů. Ve třetím světě hladoví a umírají miliony – a Evropě hrozí masové přistěhovalectví a po něm následující chaos, bída a boj o život.“

Odmlčel se a rozhlédl se kolem sebe. V místnosti bylo úplně ticho, jenom jeden z posluchačů na lavicích za ním opatrně zatleskal. Když zaníceně pokračoval, malá lampička pod mikrofonom varovně červeně zasvítila – to znamenalo, že magnetofon dostává zkreslené signály.

„Je toho málo, co nás odděluje od bezstarostného blahobytu, a až ten den nastane, musíme spoléhat jak sami na sebe, tak na společnost kolem nás. Stačí válka, ekonomická nebo ekologická katastrofa – a celá ta síť zákonů a pravidel, díky které se stáváme příliš rychle pasivními klienty sociálních úřadů, zničehonic zmizí. Poslední velká zrada byl devátý duben 1940, když naši takzvaní vůdci národa uprchli před nepřítelem, aby si zachránili vlastní kůži, a vzali s sebou zásoby zlata, aby mohli financovat svůj luxusní život v Londýně. Teď je nepřítel zase zde. A ti, kteří mají chránit naše zájmy, nás znovu zrazují. Necháávají nepřítelů stavět mešity v našem středu, nechávají ho přepadávat staré občany a míchat krev s našimi ženami. Je povinností Norů bránit svou rasu a eliminovat zrádce ve svém kruhu.“

Otočil stránku, aby mohl pokračovat, ale odkašláním z pódia před ním ho přimělo zastavit se a vzhlednout.

„Děkuji, myslím, že jsme toho slyšeli dost,“ řekl soudce a podíval se přes brýle. „Má obžaloba další otázky k obžalovanému?“

Slunce svítilo šikmo do sálu 17 v soudní budově v Oslu a tvořilo holohlavému nad hlavou iluzorní gloriolu. Měl na sobě bílou košili a úzkou kravatu, pravděpodobně na návrh svého obhájce Johana Krohna, jenž zrovna teď seděl opřený dozadu a pohrával si s perem mezi ukazováčkem a prostředníkem. Krohnovi se na téhle situaci většina věcí nelíbila. Nelíbilo se mu, jaký směr nabral výslech obžaloby, nelíbilo se mu otevřené programové prohlášení jeho klienta Sverreho Olsena ani ta skutečnost, že si Olsen s chutí vyhrnul rukávy tak, aby jak soudce, tak přísedící mohli pozorovat vytetované pavoučí sítě na obou loktech a řadu hákových křížů na levém předloktí. Na pravém předloktí měl vytetovaný ozdobný řetěz ze

staronorských symbolů a černými gotickými písmeny slovo VALKYRIA. Valkyria bylo jméno gangu, který byl součástí neonacistického prostředí kolem křižovatky Saeter ve čtvrti Nordstrand.

Ale to, co Krohna rozčilovalo nejvíc, bylo, že zde něco nesouhlasilo, něco na celém průběhu případu, a on nemohl přijít na to, co to je.

Žalobce, malý muž jménem Herman Groth, k sobě malíčkem, ozdobeným prstenem cechu advokátů, sklonil mikrofon.

„Jenom několik doplňujících otázek, pane soudce.“ Jeho hlas byl měkký a mírný. Lampa pod mikrofonem svítila zeleně.

„Když jste třetího ledna v devět hodin vešel do Dennisova kebabu v Dronnings gate, bylo to s jasným záměrem vykonat tuhle povinnost bránit naši rasu, o které mluvíte?“

Johan Krohn se vymrštil k mikrofonu:

„Můj klient už odpověděl, že nastala hádka mezi ním a vietnamským majitelem.“ Červené světlo. „Byl vyprovokován,“ řekl Krohn. „Neexistuje žádný důvod naznačovat úmysl.“

Groth zcela zavřel oči:

„Jestli je to, co váš advokát říká, správné, Olsene, tak to byla zcela náhoda, že jste u sebe měl baseballovou pálku?“

„Na sebeobranu,“ přerušil ho Krohn a odevzdaně rozhodil rukama: „Pane soudce, na tyhle otázky můj klient už odpověděl.“

Soudce si třel bradu, zatímco pozoroval advokáta obhajoby. Všichni věděli, že Johan Krohn jr. je mezi obhájci vycházející hvězda, a on sám si toho byl také vědom, a to byla pravděpodobně ta poslední skutečnost, která způsobila, že soudce musel s jistou nevolí připustit:

„Souhlasím s obhajobou. Jestliže obžaloba nemá nové úhly pohledu, žádám o to, abychom pokračovali.“

Groth pootevřel víčka tak, že bylo vidět tenký bílý proužek nad a pod duhovkou. Příkývl. Pak unaveným pohybem zvedl do vzduchu noviny.

„Tohle je Dagblad et z pětadvacátého ledna. V rozhovoru na straně osm říká jeden z kumpánů obžalovaného...“

„Námítka...“ začal Krohn.

Groth si povzdechl. „Já to změním na osobu mužského pohlaví vyjadřující rasistické názory.“

Soudce přikývl, ale zároveň se varovně podíval na Krohna.

Groth pokračoval:

„Tahle osoba ve svém komentáři k přepadení v Dennisově kebabu říká, že potřebujeme víc rasistů jako Sverre Olsen, abychom mohli získat zpátky Norsko. V rozhovoru se slovo rasista používá jako úctyhodné označení. Počítá se obžalovaný mezi rasisty?“

„Ano, jsem rasista,“ řekl Olsen dřív, než ho Krohn stačil přerušit. „V tom významu, jaký já tomu příkládám.“

„A to je?“ usmíval se Groth.

Krohn pod stolem zatnul pěsti a díval se nahoru na pódium, na dva přísedící, každého po jednom boku soudce. Tihle tři měli rozhodnout o budoucnosti jeho klienta a o jeho vlastním postavení ve sklepní restauraci U Tostrupů v následujících měsících. Dva běžní zástupci lidu, aby byl zachován dojem spravedlnosti. Dřív jim říkali „soudci z lidu“, ale asi přišli na to, že to moc zavání amatérstvím. Přísedící po soudcově pravém boku byl mladý muž v levném obleku, jenž se sotva odvážil zvednout zrak. Mladá, trochu kulatá žena na levé straně vypadala, jako že jenom předstírá, že sleduje to, co se děje, zatímco si dávala pozor na to, aby ze sálu nebylo vidět začínající dvojitou bradu, a tak natahovala krk. Průměrní Norové. Co vědí o lidech, jako je Sverre Olsen? Co chtějí vědět?

Osm svědků vidělo Sverreho Olsena vejít do kiosku s baseballovou pálkou pod paží a po krátké výměně nadávek udeřit majitele Ho Daie, čtyřicetiletého Vietnamce, který do Norska přišel jako uprchlík na lodi v roce 1978, pálkou do hlavy. Tak tvrdě, že Ho Dai už nikdy nebude moci chodit. Když Olsen začal mluvit, Johan Krohn jr. si už v hlavě dával dohromady odvolání ke krajskému soudu.

„Ra-sis-mus,“ četl Olsen poté, co našel to, co hledal, v papírech. „Věčný boj proti dědičným nemocem, degeneraci a vyhlazování a zároveň sen a naděje na zdravější společnost s lepší kvalitou života. Míchání ras je forma bilaterálního vyvražďování národů. Ve světě, ve kterém se plánuje založení genových bank na zachování i těch nejmenších brouků, je všeobecně akceptováno míchání a ničení

lidských ras, které se vyvinuly během tisíciletí. V roce 1972 varovalo padesát známých amerických a evropských vědců v uznávaném časopise *American Psychologist* před zamlčováním následků míchání ras.“

Olsen se zastavil, přešel sál 17 pohledem a zvedl pravý ukazovák. Otočil se směrem k žalobci, takže Krohn mohl sledovat bledé tetování „Sieg heil!“ na vyholeném záhybu kůže na zátylku, tichý výkřik a groteskní, zvláštní kontrast k jeho chladné rétorice. V tichu, které následovalo, Krohn podle rámusu na chodbě poznal, že sál 18 má polední přestávku. Vteřiny ubíhaly. Krohn si vzpomněl, že kdesi četl, že Adolf Hitler dělal až tři minuty dlouhé řečnické přestávky. Když Olsen pokračoval, bubnoval prstem do taktu, jako by chtěl každé slovo a každou větu vtluoci do posluchačů:

„Ti z vás, kdo se tváří, jako že žádný rasový boj neprobíhá, jsou buď slepí, nebo zrádci.“

Napil se ze sklenice, kterou před něj postavil soudní zřízenec.

Žalobce ho přerušil:

„A v tomto rasovém boji jste vy a vaši příznivci, kterých tady máme v sále řadu, jediní, kteří mají právo napadnout?“ Bučení skinheadů na lavici posluchačů.

„My nenapadáme, my se bráníme,“ řekl Olsen. „To je právo a povinnost všech ras.“

Někdo na lavici posluchačů něco vykřikl, Olsen to zachytil a předal s úsměvem dál:

„I v příslušníku jiné rasy je možné potkat rasově uvědomělého národního socialistu.“

Smích a potlesk posluchačů. Soudce si vyžádal ticho, než se tázavě podíval na žalobce.

„To je vše,“ řekl Groth.

„Přeje si obhájce položit nějaké otázky?“

Krohn zavrtěl hlavou.

„V tom případě žádám o předvedení prvního svědka obžaloby.“

Žalobce pokynul soudnímu zřízenčí, který vzadu v sále otevřel dveře, vystrčil hlavu ven a něco řekl. Zvenčí se ozvalo zaskřípění židle, dveře se zcela otevřely a dovnitř rychle vešel robustní muž. Krohn si všiml, že muž měl na sobě příliš těsné sako, černé džíny a

černé, obří boty značky Dr. Martens. Téměř vyholená hlava a atletické, štíhlé tělo signalizovaly věk těsně po třicítce, ale červené oči s váčky a vybledlá kůže obličej s tenounkými kapilárami, které se tu a tam větvily v malé červené delty, spíš naznačovaly padesátku.

„Policejní vyšetřovatel Harry Hole?“ zeptal se soudce poté, co se muž postavil na místo svědků.

„Ano.“

„Vidím, že zde není udaná soukromá adresa.“

„Je tajná.“ Hole ukázal palcem přes rameno. „Zkusili to u mě doma.“

Další bučení.

„Už jste složil slib? Myslím tím přísahu...“

„Ano.“

Krohnova hlava se vyhoupla nahoru jako hlavy pejsků, které někteří řidiči mívají vzadu za oknem auta. Začal horlivě hledat v dokumentech.

„Pracujete jako vyšetřovatel v oddělení vražd, pane Hole,“ řekl Groth. „Proč jste dostal tenhle případ?“

„Protože jsme to špatně posoudili,“ odpověděl Hole. „Prosím?“

„Nepočítali jsme s tím, že by to Ho Dai přežil. Člověk to většinou nepřežije s roztráštěnou lebkou a částí jejího obsahu venku.“

Krohn viděl, jak se obličej přisedících nedobrovolně zkroutily do grimas. Ale to už teď bylo jedno. Našel arch se jmény přisedících. A tam byla – chyba.

3

Karl Johans gate, 5, října 1999

„Zemřete.“

Když starý muž vyšel na schodiště a zůstal stát oslněn ostrým podzimním sluncem, to slovo mu ještě zvonilo v uších. Zatímco zorničky se zmenšovaly, držel se pevně zábradlí a pomalu a zhluboka dýchal. Naslouchal kakofonii aut, tramvají a pípajících semaforů. A hlasům – vzrušeným a radostným hlasům, které spěchají kolem na

klapajících podpatcích. A hudbě, už někdy slyšel tolik hudby? Nic ale nedokázalo přehlušit jedno slovo: „Zemřete.“

Kolikrát už tady stál, na schodech před ordinací doktora Buera? Dvakrát ročně po dobu čtyřiceti let, to je osmdesátkrát. Osmdesát běžných dní jako dneska, ale nikdy, nikdy, až teď, nikdy si nevšiml života tady v ulicích, toho jáso tu, té dychtivé chuti do života. Byl říjen, ale zdálo se, že je květnový den. Ten den, kdy vypukl mír. Přehání? Slyšel jejich hlasy, viděl jejich siluety kráčeující ve slunečním světle, obrysy obličejů mizejících v gloriolce bílého světla.

„Zemřete.“

Vše bílé nabylo barvu a stalo se Karl Johans gate. Sešel ze schodů, zůstal stát a rozhlížel se doleva a doprava, jako by se zamyslel a nemohl se rozhodnout, kterým směrem jít. Pak sebou trhl, jako by ho někdo probudil, a vyšel směrem ke královskému paláci. Jeho kroky byly váhavé, zrak upřený dolů a vyhublá postava schoulená do příliš velkého vlněného kabátu.

„Rakovina se rozšířila,“ řekl doktor Buer.

„Aha,“ odpověděl, podíval se na Buera a ptal se sám sebe, jestli to je něco, co se učili na medicíně – sundat si brýle, když bylo potřeba sdělit něco vážného – nebo jestli to je něco, co krátkozrací lékaři dělají, když si nepřejí vidět výraz v pacientových očích. Začínal se podobat svému otci, doktoru Konrádu Buerovi, teď, když se čelo stávalo vyšším a váčky pod očima mu dodávaly něco z otcovy aury starostlivosti.

„Krátkce řečeno?“ zeptal se starý muž hlasem někoho, koho neslyšel už přes padesát let. Byl to dutý, hrubý hlas muže se smrtelným strachem chvějícím se v hlasívkách.

„Ano, to je otázkou...“

„Prosím vás, doktore. Už jsem se díval smrti do tváře.“

Zvýšil hlas, vybral slova, která nutila hlas zůstat pevný tak, jak chtěl, aby ho doktor Buer slyšel. Tak, jak ho chtěl slyšet on sám.

Doktorův pohled prchal podél desky stolu, přes ošoupanou parketovou podlahu a ven ze špinavého okna. Na chvíli se tam schoval, než se vrátil a setkal se s jeho pohledem. Jeho ruce našly hadřík, kterým stále čistily brýle.

„Vím, jak se cítíte...“

„Nic nevíte, doktore.“ Starý muž slyšel sám sebe smát se krátkým, suchým smíchem. „Nechci vás urazit, Buere, ale zrovna to vám garantuji: nic nevíte.“

Viděl, že to Buera zmátlo, a zároveň si všiml, že z kohoutku u umyvadla na druhé straně místnosti kape – nečekaný nový zvuk, jako by zničehonic a zcela nepochopitelně znovu nabyl smyslu dvacetiletého.

Pak si Buer nasadil brýle, zvedl papír, jako kdyby to slovo, které chtěl říct, tam stálo napsáno, odkašlal si a řekl: „Zemřete.“

Starému muži by se víc zamlouvalo, kdyby dodal: „...pane.“

Zastavil se u shluku lidí, slyšel pobrnkávání kytary a hlas zpívající píseň, která určitě byla pro všechny ostatní stará, ale pro něho ne. Už ji jednou slyšel, určitě už je to čtvrt století, ale pro něho to bylo jako včera. Tak to bylo se vším – čím dál v minulosti to leželo, tím bližší a jasnější to vypadalo. Vzpomínal si na věci, na které si nevzpomněl už léta, ano, možná nikdy. To, co si dříve musel číst ve svých denících z války, si mohl přehrát jako film na sítnici, jakmile zavřel oči.

„Měl byste žít každopádně ještě rok.“

Jedno jaro a jedno léto. Viděl každičký zežloutlý list na listnatých stromech ve Studenterlundenu, jako by dostal nové, silnější brýle. Stejně stromy tam stály v roce 1945, nebo ne? Ten den nebyly nijak zvlášť jasné, ale tenkrát nebylo nic jasné. Smějící se obličej, vzteklé obličej, výkřiky, které se k němu sotva donesly, dveře auta, které se zabouchly, a možná, že měl v očích slzy, protože když si vzpomněl na vlajky, se kterými lidé běhali po chodnicích, byly červené a rozmazané. A jejich výkřiky: „Následník se vrátil!“

Vyšel kopec k paláci. Nahoře se shromáždili lidé, aby se podívali na výměnu stráží. Od světla žluté omítky zahřmívala ozvěna povelů a bouchání pažeb zbraní a podpatků holínek. Videokamery bzučely a on zachytil několik německých výrazů. Mladý japonský pár stál, objímal se pažemi a lehce pobaveně sledoval to představení. Zavřel oči a pokoušel se vybavit si vůni uniforem a oleje na mazání zbraní. Bláznovství, protože tady nic nevonělo tak, jak voněla jeho válka.

Znovu otevřel oči. Copak věděli tihle černě oděni chlapci-vojáci, přehlídkové figurky sociální monarchie, když prováděli ty

symbolické pohyby? Jsou příliš nevinní na to, aby je pochopili, a příliš mladí na to, aby něco cítili. Znovu myslel na ten den, na mladé Nory vystrojené jako vojáci – švédští vojáci, tak jim říkali. V jeho očích si na vojáky jen hráli, nevěděli, jak se uniforma nosí, a už vůbec nevěděli, jak se zachází s válečnými zajatci. Báli se a byli brutální, s cigaretovými oharky v koutku úst a s čepicí uniformy našikmo křečovitě drželi své nově získané zbraně a pokoušeli se zvítězit nad strachem tím, že strkali pažbami do zad zatčených.

„Nacistická svině,“ říkali, když bili, jako by chtěli získat za své hříchy okamžité odpuštění.

Vdechl, ochutnal tenhle teplý podzimní den, ale ve stejném okamžiku přišla bolest. Potácivě ukročil dozadu. Voda v plicích. Za dvanáct měsíců, možná dřív, vyloučí záněty a vředy vodu, která se nashromáždí v plicích. Říkali, že to je to nejhorší.

„Zemřete.“

Pak následoval kašel, tak prudký, že ti, co stáli nejbliže, bezděčně poodešli.

4

Ministerstvo zahraničí, Viktoriina terasa, 5. října 1999

Státní tajemník Bernt Brandhaug šel rychle chodbou. Před třiceti vteřinami vyšel z kanceláře a do zasedací síně dojde za dalších čtyřicet pět. Zvedal ramena a cítil, že sako víc vyplňují, cítil, jak zádové svaly napínají látku. Latissimus dorsi – svaly, které člověk získá, pokud chodí na běžky. Bylo mu šedesát, ale vypadal maximálně na padesát, ani o den víc. Ne že by se zajímal o vzhled, ale bylo mu jasné, že je mužem, na kterého je hezký pohled. Bez toho, že by musel víc než jen trénovat, a to ho tak jako tak bavilo. V zimě to proložil soláriem a pravidelně vytrhávat šediny z postupem času bujného obočí.

„Dobrý den, Liso!“ křikl, když procházel kolem kopírky. Mladá aspirantka se lekla a stačila se na něj jenom mdle usmát, než zmizel za dalším rohem. Lise je čerstvá absolventka práv a dcera jeho kamaráda z dob studií. Začala zde pracovat teprve před třemi týdny.

Od prvního okamžiku však věděla, že státní tajemník, nejvyšší úředník v této budově, ví, kdo ona je. Mohl by ji mít? Pravděpodobně ano. Ne že by se to nutně muselo stát.

Už předtím, než došel k otevřeným dveřím, slyšel šumění hlasů. Podíval se na hodinky. 75 vteřin. Pak vešel, rychle se rozhlédl po místnosti a zkonstatoval, že všechny přivolané instance jsou zastoupeny.

„Aha, tak to jste vy, Bjarne Møller?“ vykřikl a široce se usmíval, zatímco přes stůl podával ruku vysokému, hubenému muži sedícímu vedle policejní ředitelky Anne Storkilsenové.

„Vy jste VPO, že, Møllere? Slyšel jsem, že běháte tu kopcovitou etapu při štafetě v Holmenkollenu.“

To byl jeden z jeho tahů. Získat několik údajů o člověku, kterého potkal poprvé. Něco, co nestálo v jejich životopise. Znejistěli. S tím, že použil VPO – interní zkratku pro vedoucího policejního oddělení – byl zvlášť spokojen. Brandhaug se posadil, mrkl na svého starého přítele Kurta Meirika, šéfa policejní bezpečnostní služby, PBS, a sledoval ostatní kolem stolu.

Vzhledem k tomu, že to byla schůze rovnocenných reprezentantů kanceláře premiéra, policejního okresu Oslo, zpravodajské služby, pohotovostních oddílů a jeho vlastního ministerstva zahraničí, nebylo ještě jasné, kdo ji bude řídit. Schůze byla svolána kanceláří premiéra, ale nebylo pochyb o tom, že operativní odpovědnost při akci bude ležet na policejním okrese Oslo zastoupeném Anne Storkilsenovou a na PBS vedené Kurtem Meirikem. Premiérův tajemník vypadal, jako by měl chuť se vedení schůze ujmout.

Brandhaug zavřel oči a naslouchal.

Rozhovory o počasí ustaly, šumot hlasů pomalu utichl, noha jedné židle zaskřípala. Ještě ne. Šustění papírů, cvakání propisek – na důležitých schůzích, jako je tato, měla většina šéfů s sebou referenty pro případ, že by někdo někoho vinil, kdyby se něco udělalo špatně. Někdo si odkašlal, ale to bylo z nesprávného konce místnosti a navíc to nebylo tím způsobem, jakým se odkašlává, když člověk chce něco říct. Někdo se nadechl, aby mohl něco říct.

„Tak začneme,“ řekl Bernt Brandhaug a otevřel oči.

Hlavy se k němu otočily. Bylo to pokaždé stejné. Pootevřená ústa tajemníkova, šikmý úsměv paní Storkilsenové, který prozrazoval, že pochopila, co se tu děje – jinak jen prázdné obličej, dívající se na něho nemaje tušení, že bitva už byla dobojována.

„Vítejte na první koordinační schůzi. Naší prací je dostat čtyři z nejdůležitějších mužů světa do Norska a zpět pokud možno živé.“

Zdvořilé úsměvy kolem stolu.

„V pondělí prvního listopadu přijede vůdce OOP Jásir Arafat, izraelský premiér Jehud Barak, prezident Ruska Vladimír Putin a nakonec, jako třešnička na dortu: v šest hodin a patnáct minut, přesně za padesát devět dní, přistane na letišti Gardermoen v Oslu Air Force One s americkým prezidentem na palubě.“

Brandhaug se postupně díval kolem stolu z obličej na obličej. Zastavil se u nového obličej Bjarneho Møllera.

„Jestli tedy nebude mlha,“ dodal, sklidil smích a s uspokojením si všiml, že Møller na chvíli zapomněl na svoji nervozitu a smál se s ostatními. Brandhaug se také smál, ukázal silné zuby, které po posledním kosmetickém zásahu u zubaře ještě trochu zbělely.

„Ještě nevíme přesně, kolik lidí přijede,“ pronesl Brandhaug. „V Austrálii měl prezident dvoutisícový doprovod, v Kodani ho doprovázelo sedmnáct set lidí.“

Kolem stolu se ozvalo mumlání.

„Ale dle mé zkušenosti je odhad kolem sedmi set více realistický.“ – Brandhaug to řekl s jistotou, že jeho „odhad“ se brzy potvrdí, vzhledem k tomu, že před hodinou dostal fax se seznamem těch sedmi set dvanácti lidí, kteří měli přijet.

„Někdo z vás se možná ptá, na co prezident potřebuje tolik lidí na pouze dvoudenní vrcholnou schůzku. Odpověď je jednoduchá. Mluvíme o staré dobré rétorice moci. Sedm set, jestli je můj odhad správný, je přesný počet lidí, které měl císař Fridrich III. s sebou, když táhl v roce 1468 do Říma, aby papeži vysvětlil, kdo je nejmocnějším mužem světa.“

Více smíchu kolem stolu. Brandhaug mrkl na Anne Storkilsenovou. Větu našel v novinách Aftenposten. Tleskl rukama.

„Nemusím vám vykládat, jak krátká doba dva měsíce jsou, a to znamená, že budeme mít denně v deset hodin v této místnosti

koordinální schůze. Do doby, než tito čtyři hoši budou z dosahu naší odpovědnosti, můžete odložit vše, na čem pracujete. Je zákaz dovolených a neplaceného volna. A nemocenských. Nějaké otázky, než budeme pokračovat?“

„No, my si myslíme...“, začal tajemník premiéra.

„To se týká i depresí¹“, přerušil ho Brandhaug a Bjarne Møller se nedobrovolně zasmál příliš nahlas.

„No, my...“, začal tajemník znovu.

„Prosím, Meiriku“, vykřikl Brandhaug.

„Co?“

Šéf PBS zvedl svou lesknoucí se hlavu a podíval se na Brandhauga. „Chtěl jsi říct něco o posouzení rizika ze strany PBS?“ řekl Brandhaug.

„A jo, to“, odvětil Meirik. „Nakopírovali jsme to.“

Meirik byl z Tromsø a mluvil zvláštní, nekonsekventní směsicí dialektu z Tromsø a riksmalem – norskou dánštinou. Pokývl ženě vedle sebe. Brandhaug na ní spočinul pohledem. Byla nenalíčená a krátké vlasy měla rovně zastříženy a upevněny neslušící sponou. A kostým, modrá věc z vlny, byl přímo nudný. Ale i když měla v obličejí takový ten přehnaně seriózní výraz, jaký často vidával u pracujících žen obávajících se toho, že nebudou brány vážně, líbilo se mu to, co viděl. Oči byly hnědé a jemné a ty vysoké lícní kosti jí dodávaly aristokratický, téměř nenorský vzhled. Už ji viděl dříve, ale účes byl nový. Jak se jenom jmenovala – bylo to něco biblického – Ráchel? Možná byla čerstvě rozvedená, tomu by napovídala ten nový účes. Sklonila se k aktovce, která stála mezi ní a Meirikem, a Brandhaugův pohled automaticky hledal výstřih blůzy, ale ten byl zapnutý příliš vysoko na to, aby mu ukázal něco zajímavého. Měla školou povinné děti? Měla by námitky proti tomu, jít za dne na hotel v centru? Vzrušovala ji moc?

Brandhaug požádal: „Podej nám jenom ústní resumé, Meiriku.“

„No dobře.“

„Chci nejprve něco říct...“, řekl tajemník premiéra.

¹ *Narážka na depresi (a na základě ni nemocenskou) norského premiéra Bondevika, která v roce 1999 způsobila značné reakce jak v Norsku, tak v zahraničí.*

„Necháme to Meirika dokončit a pak dostanete tolik času, kolik jenom chcete, ano, Bjarne?“

Bylo to poprvé, co Brandhaug tajemníka oslovil křestním jménem.

„PBS posuzuje nebezpečí atentátu nebo nějakého jiného útoku jako reálné,“ řekl Meirik.

Brandhaug se usmál. Koutkem oka viděl, že totéž udělala policejní ředitelka. Chytré děvče, vystudovala práva a její byrokratická kariéra byla naprosto bez poskvrny. Možná by jednou měl pozvat ji a manžela k sobě domů na pstruha k obědu. Brandhaug a jeho žena bydleli v prostorné srubové vile ve čtvrti Nordberg na kraji lesnaté oblasti. Bylo možné nasadit si lyže už před garáží. Jeho ženě se vila zdála moc tmavá, ponuré kmeny kolem nich v ní vyvolávaly pocit strachu ze tmy a také neměla ráda všechen ten les kolem. Ano, pozvání na oběd. Solidní kmeny a pstruh, kterého sám uloví. To byly ty správné signály.

„Dovoluji si vám připomenout, že čtyři američtí prezidenti zemřeli v důsledku atentátu. Abraham Lincoln v roce 1865, James Garfield v roce 1881, John F. Kennedy 1963 a...“

Otočil se k ženě s vysokými lícními kostmi a ta na něj němě artikulovala jméno.

„Ó ano, William McKinley. V roce...“

„1901,“ řekl Brandhaug, mile se usmál a podíval se na hodinky.

„Přesně tak. Ale během let bylo provedeno více atentátů. Harry Truman, Gerald Ford a Ronald Reagan byli v době svého úřadování cíli vážných atentátů.“

Brandhaug si odkašlal:

„Zapomínáš, že také na dnešního prezidenta se před několika lety střílelo. Respektive na jeho dům.“

„Souhlasí. Ale my takovéhle případy nepočítáme, to by jich bylo hodně. Odvážuji se říci, že žádný americký prezident za posledních dvacet let neprošel svým funkčním obdobím, aby nebylo odhaleno nejmíň deset atentátů a pachatelé zatčeni, aniž by se to přitom doneslo médiím.“

„Proč ne?“

Vedoucí policejního oddělení Bjarne Møller se domníval, že si otázku jenom myslel, a byl stejně překvapen jako ostatní, když uslyšel svůj vlastní hlas. Polkl, když si všiml otočených hlav, a pokoušel se udržet svůj pohled na Meirikovi, ale nemohl si pomoci a jeho pohled přeskočil na Brandhauga. Státní tajemník chlácholivě mrkl.

„No, jak víte, je běžné udržovat odhalené atentáty v tajnosti,“ řekl Meirik a sundal si brýle. Podobaly se brýlím Horsta Tapperta, ten druh, který mají tak rády poštovní objednávkové katalogy – ztmavnou, když se vyjde ven na slunce.

„Kvůli tomu, že atentát je sledován neméně stejně nakažlivý jako sebevražda. A navíc si my z branže nepřejeme odhalit své metody.“

„Jaké jsou plány pro ostrahu?“ přerušil ho tajemník.

Žena s vystouplými lícními kostmi mu podala arch, Meirik si znovu nasadil brýle a začal číst.

„Ve čtvrtek přijede osm mužů od Secret Service a začínáme procházet hotely, trasu cesty, bezpečnostně prověřovat všechny, kteří se budou vyskytovat v prezidentově blízkosti, a pošleme norské policisty, které použijeme, na kurz. Povoláme posily z okresů Romerike, Asker a Baerum.“

„A ty budou použity k čemu?“ zeptal se tajemník.

„Většinou k ostraze. Kolem americké ambasády, kolem hotelu, ve kterém bude bydlet doprovod, kolem aut...“

„Krátko řečeno na všech místech, kde se prezident nebude vyskytovat?“

„O to se postaráme my v PBS. A Secret Service.“

„Myslel jsem, že se vám hlídkování nelíbí, Kurte,“ řekl Brandhaug s lehkým úsměvem.

Poznámka způsobila, že Meirik se začal upjatě usmívat. Během konference o minách v Oslu v roce 1998 odmítala PBS dát k dispozici hlídky s odkazem na to, že jejich vlastní posouzení nebezpečí bylo definováno jako „střední až nízké bezpečnostní riziko“. Druhý den konference upozornily cizinecké úřady ministerstvo zahraničí, že jeden z Norů, které PBS prověřila jako řidiče pro chorvatskou delegaci, je muslim z Bosny. Přišel do Norska

v sedmdesátých letech a už dlouho byl norským občanem. Avšak v roce 1993 byli oba jeho rodiče a čtyři sourozenci zavražděni Chorvaty u Mostaru v Bosně a Hercegovině. Když prohledali mužův byt, našli dva granáty a dopis na rozloučenou. Média se to samozřejmě nikdy nedozvěděla, ale čistka, která potom následovala, dosáhla až do řad vlády a další kariéra Kurta Meirika visela na tenké nitce až do té doby, než Bernt Brandhaug zasáhl osobně. Příklad se utulal poté, co jeden z kriminalistů, který měl odpovědnost za bezpečnostní prověrky, podal výpověď. Brandhaug si už nepamatoval jméno dotyčného, ale spolupráce s Meirikem fungovala od té doby bez problémů.

„Bjarne!“ zvolal Brandhaug a tleskl rukama. „Tak teď s napětím čekáme na to, co jste nám to chtěl říci. Povídejte!“

Brandhaugův pohled sklouzl kolem Meirikovy kolegyně, rychle, ale ne tak rychle, aby si nevšiml, že se na něj dívá. Tedy, měla pohled upřený jeho směrem, ale její oči byly bez výrazu a nepřítomné. Uvažoval o tom, chvíli její pohled podržet, podívat se, jaký výraz by se v nich objevil, až by zjistila, že se na ni také dívá, ale pak to nechal být. Jmenovala se Rachel, nebo ne?

5

Zámecký park, 5. října 1999

„Jsi mrtvý?“

Starý muž otevřel oči a uviděl obrysy hlavy stojící nad ním, ale obličej mizel v záplavě bílého světla. Byla to ona, přišla už teď, aby ho vyzvedla?

„Jsi mrtvý?“ zopakoval jasný hlas.

Neodpověděl, protože nevěděl, jestli jsou jeho oči otevřené, nebo jestli jenom sní. Nebo jestli je, jak se hlas ptal, mrtvý. „Jak se jmenuješ?“

Hlava se přemístila a on místo ní viděl koruny stromů a modrou oblohu. Snil. Něco z básně. „Německé bombardéry nad námi“. Nordahl Grieg. O králi, který uprchl do Anglie. Duhovky se zase

začínaly přizpůsobovat světlu a on si vzpomněl, že si sedl do trávy v zámeckém parku, aby si trochu odpočinul. Musel usnout. Vedle něj seděl na bobku malý chlapec a zpod černé ofiny na něj koukal pár hnědých očí.

„Jmenuju se Ali,“ řekl chlapec.

Pákistánské dítě? Chlapec měl zvláštní pršák.

„Ali znamená Bůh,“ řekl chlapec. „Co znamená tvoje jméno?“

„Jmenuji se Daniel,“ odpověděl starý muž a usmál se. „To je biblické jméno. Znamená ‚Bůh je můj soudce‘.“

Chlapec se na něj podíval.

„Tak ty jsi Daniel?“

„Ano,“ řekl muž.

Chlapec se na něho stále díval a starý muž se cítil rozpačitě. Možná si chlapec myslel, že je bezdomovec, když tady leží oblečený, přikrytý vlněným kabátem jako dekou, ve slunečním žáru.

„Kde je tvoje matka?“ zeptal se, aby se zbavil chlapcova dotěrného zírání.

„Támhle.“ Chlapec se otočil a ukázal. Dvě silné ženy tmavé pleti seděly v trávě kus od nich. Kolem nich se se smíchem batolily čtyři děti.

„Tak to já jsem tvůj soudce,“ řekl chlapec.

„Co?“

„Ali znamená Bůh, že? A Bůh je Danielův soudce. A já se jmenuju Ali a ty se jmenuješ...“

Starý muž natáhl ruku a chytil Aliho za nos. Chlapec radostí zavýskal. Viděl, jak se hlavy těch dvou žen otočily, jedna z nich se zvedala a on pustil chlapce.

„Tvoje matka, Ali,“ řekl a kývl hlavou směrem k přibližující se ženě.

„Mami!“ křičel chlapec. „Podívej, já jsem soudce tohohle pána.“

Žena na chlapce něco křičela v urdu. Starý muž se na ni usmíval, ale ona se vyhýbala jeho pohledu a dívala se pevně na syna, který nakonec poslechl a loudal se k ní. Když se otáčeli, přeletěl její pohled přes a kolem něho, jako by byl neviditelný. Měl chuť jí vysvětlit, že není žebrák, že on budoval společnost. Obětoval se, zřekl se všeho, dal vše, až už nebylo co dát, jen udělat místo jiným,

zřící se, vzdát se. Ale nemohl, byl unavený a chtěl domů. Odpočinout si, pak se uvidí. Bylo načase, aby zaplatil někdo jiný.

Jak šel, neslyšel, že chlapec za ním volá.

6

Policejní prezidium, Grönland, 10. října 1999

Ellen Gjeltenová vzhledla k muži, který se vrátil do místnosti.

„Dobré ráno, Harry.“

„Zatraceně!“

Harry nakopl koš na odpadky vedle svého psacího stolu, koš vrazil do zdi vedle místa, kde seděla Ellen, a kutálel se dál, zatímco obsah se vysypával na linoleovou podlahu: vyhozené pokusy o napsání zprávy (vražda v Ekebergu), krabička od cigaret (Camel se značkou Tax-free), zelený pohárek od jogurtu s müsli, noviny Dagsavisen, použitý lístek do kina (Filmteatret, „Fear & Loathing in Las Vegas“), nepoužitý tipovací kupon, banánová slupka, magazín o hudbě (MOJO, č. 69, únor 1999, s fotografií „Queen“ na obalu), láhev od coly (z umělé hmoty, 0,5 litru) a žlutý lepicí lísteček Post-it s telefonním číslem, na které jednu chvíli uvažoval zavolat.

Ellen vzhledla od svého počítače a zkoumala obsah koše na podlaze.

„Ty vyhazuješ MOJO, Harry?“ zeptala se.

„Zatraceně!“ zopakoval Harry, strhl ze sebe těsné sako a hodil ho přes celou kancelář o rozloze dvaceti metrů čtverečních, o kterou se dělil s kriminalistkou Ellen Gjeltenovou. Sako trefilo věšák na kabáty, ale sklouzlo na podlahu.

„Co se děje?“ zeptala se Ellen a natáhla ruku, aby zastavila kývající se věšák.

„Tohle jsem našel ve své poště.“

Harry mával dokumentem.

„To vypadá jako rozsudek.“

„Jo.“

„Případ v Dennisově kebabu?“

„Správně.“

„A?“

„Dávají Sverremu Olsenovi plnou výši trestu. Tři a půl roku.“

„Ty blaho. To bys měl být rád, ne?“

„Byl jsem rád asi minutu. Do té doby, než jsem četl tohle.“

Harry zvedl fax.

„No a?“

„Když Krohn dnes ráno obdržel svoji kopii rozsudku, odpověděl varováním, že bude žádat o uznání chyby při soudním procesu.“ Ellen se zatvářila, jako by měla něco odporného v ústech. „Bože můj.“

„Chce, aby byl celý rozsudek zrušen. Ty tomu, kruci, nebudeš věřit, ale ten slizký Krohn nás dostal na složení přísahy.“

„Na co že vás dostal?“ Harry se postavil před okno.

„Přisedící musí složit přísahu jenom jednou, ale musí se to stát v soudní síni, než je případ zahájen. Krohn si všiml, že jedna přisedící byla nová. A že ji soudce nenechal složit přísahu v soudní síni.“

„Říká se tomu slib.“

„To je fuk. Teď se ukázalo, že soudce ji nechal složit slib v místnosti vzadu, než proces začal. Vymlouvá se na nedostatek času a nová pravidla.“

Harry zmačkal fax a pokusil se ho hodit dlouhým obloukem do Ellenina koše, ale minul se o půl metru.

„A výsledek?“ zeptala se Ellen a koplá fax na Harryho půlku kanceláře.

„Celý rozsudek bude uznán neplatným a Sverre Olsen bude na svobodě nejmíň rok a půl, než na případ znova dojde řada u soudu. A je jasné, že v tom případě bude vyneseno mnohem mírnější trest, jako jakási kompenzace té zátěže, kterou obžalovanému způsobilo čekání, bla bla bla. S osmi měsíci už odseděnými ve vazbě je toho proklatě hodně, co naznačuje, že Sverre Olsen je už teď svobodný muž.“

Harry nemluvil k Ellen, ta znala všechny detaily případu. Mluvil ke svému vlastnímu odrazu v okně, vyslovoval slova hodně nahlas, aby slyšel, jestli tak dávají víc smysl. Oběma rukama přešel zpocenou lebku, kde se donedávna ježily krátké světlé vlasy. To, že se zbavil jejich zbytků, mělo konkrétní důvod: minulý týden byl zase

poznán. Zatímco se v pozadí tiše smáli jeho kamarádi, přišel k němu mladý chlapec s pletenou čepicí, botami Nike a plandajícími kalhotami, tak velkými, že mu rozkrok visel hluboko u kolen, a zeptal se, jestli Harry je „ten chlápek z Austrálie“. Bylo to před třemi – třemi! – lety, co Harry zdobil první stránky novin a dělal ze sebe blázna v televizních show tím, že vyprávěl o masovém vrahovi, kterého zastřelil v Sydney. Harry šel a okamžitě si oholil hlavu. Ellen mu navrhla, aby si nechal narůst knírek.

„Nejhorší je, a na to já přísahám, že ten advokátský hajzl pochopil, co se stalo, předtím, než byl vynesena rozsudek, a mohl požadovat, aby byl slib složen na místě. Ale on jenom seděl, mnul si ruce a čekal.“

Ellen pokrčila rameny.

„To se stane. Dobrá práce obhájce. Něco je třeba obětovat na oltář spravedlnosti. Seber se, Harry.“

Řekla to se směsicí sarkasmu a střízlivého konstatování.

Harry se opřel čelem o chladivé sklo. Další z nečekaně teplých říjnových dnů. Přemýšlel, kde se Ellen, novopečená policejní vyšetřovatelka s bledým, panenkovským obličejem, malými ústy a kulatýma očima, naučila být tak drsnou. Byla to dívka z měšťanského domova, podle ní samotné rozmazlený jedináček, který dokonce navštěvoval internátní dívčí školu ve Švýcarsku. Kdoví, možná to samo o sobě bylo dost drsné dětství.

Harry zvrátil hlavu dozadu a vydechl. Pak si rozeplnul jeden z knoflíčků na košili.

„Víc, víc,“ šeptala Ellen, zatímco opatrně tleskala rukama, aby napodobila bouřlivý potlesk.

„Mezi neonacisty říkají tomu chlapovi Batman.“

„Chápu. Baseballová pálka – bat.“

„Ne nacistovi, advokátovi.“

„Aha. Zajímavé. Znamená to, že je krásný, bohatý, šílený blázen a má svalnaté břicho a báječné auto?“

Harry se zasmál. „Měla bys mít vlastní televizní show, Ellen. Říkají mu tak proto, že vždycky, když vezme jejich případ, vyhraje. Navíc je ženatý.“

„A to je jediné minus?“

„To – a že nás vždycky dostane,“ řekl Harry a nalil si hrníček doma míchané kávy, kterou s sebou Ellen přinesla, když se před téměř dvěma lety do kanceláře nastěhovala. Nevýhodou bylo, že Harryho patro už pak netolerovalo tu jinde podávanou břečku.

„Soudce nejvyššího soudu?“

„Než mu bude čtyřicet.“

„O tisíc korun?“

„Done.“

Zasmáli se a přitukli si papírovými kelímky.

„Můžu si tedy vzít ten časopis MOJO?“ zeptala se.

„Uprostřed jsou fotky Freddyho Mercuryho v deseti nejhorších pozicích. Do půl těla, ruce v bok, předkus. V celé své kráse. Prosím.“

„Mně se Freddy Mercury líbí. Líbil.“

„Neřekl jsem, že se mi nelíbil.“

Modrá, rozviklaná kancelářská židle, která se už dávno usadila v nejnižší pozici a nešla zvednout, naříkavě zavržala, jak se na ní Harry zamyšleně opřel dozadu. Sebral žlutý Post-it s Elleniným rukopisem nalepený na telefonu před ním.

„Co je tohle?“

„Umiš snad číst? Møller s tebou chce mluvit.“

Harry klusal chodbou, zatímco si představoval semknutá ústa a dvě hluboce znepokojené vrásky, které šéfovi naskočí mezi očima, až uslyší, že Sverre Olsen je zase na svobodě.

U kopírky zvedla mladá dívka s červenými tvářemi pohled a usmála se, když Harry procházel. Nestihl úsměv opřevzat. Pravděpodobně to byla jedna z nových zaměstnankyň. Její parfém byl sladký a těžký a jenom ho rozčilil. Podíval se na vteřinovou ručičku na hodinkách.

Tak parfém ho teď začal rozčilovat, hmm. Co se to s ním vlastně stalo?

Ellen mu řekla, že mu schází přirozená ctižádost, ta, která způsobuje, že se většina lidí zase ze všeho vyhrabe. Po návratu z Bangkoku byl tak na dně, že uvažoval o tom, vzdát se pokusů vynořit se na povrch. Všechno bylo studené, chladné a všechny dojmy byly jaksi nejasné. Jako by se nacházel pod vodou. Tak požehnané ticho tam bylo. Když na něj lidé mluvili, podobala se slova vzduchovým

bublinám vycházejícím z jejich úst a chvátajícím nahoru a pryč. Tak takové to je, utopit se, přemýšlel a čekal. Ale nic se nestalo. Nastalo jenom vakuum. To bylo víceméně O.K. Zvládl to.

Díky Ellen.

Ona ho ty první týdny po návratu zastoupila, když musel hodit do ringu ručník a jít domů. A ona na něj dohlížela, aby to nezvoral, komandovala ho, aby na ni dýchl, když přišel pozdě do práce, a prohlásila ho schopným nebo neschopným práce. Párkrát ho poslala domů a jinak držela hubu. Nějakou dobu to trvalo, ale Harry měl času dost. A Ellen spokojeně přikývla ten první pátek, kdy si mohla poznamenat, že už celý týden v kuse chodí do práce střízlivý.

Nakonec se jí rovnou zeptal, proč si ona, s policejní vysokou školou a právníckými studiemi za sebou a zajímavou budoucností před sebou, kolem krku dobrovolně uvázala tenhle mlýnský kámen. Cožpak nechápala, že on nepřinese její kariéře nic dobrého? Měla snad problémy získat normální, úspěšné přátele?

Vážně se na něj podívala a řekla, že to dělala proto, aby se mohla přiživovat na jeho zkušenostech a že on byl ten nejlepší vyšetřovatel, kterého na oddělení měli. Nesmysl, samozřejmě, ale on se cítil polichocen tím, že se namáhala mu lichotit. Navíc byla Ellen jako vyšetřovatel tak zanícená a ambiciózní, že bylo nemožné nenechat se nakazit. Posledního půl roku dokonce Harry znovu začal odvádět dobrou práci, některou dokonce zatraceně dobře. Jako případ Sverreho Olsena.

Vpředu byly Møllerovy dveře. Harry pokývl uniformovanému policistovi procházejícímu kolem, ten dělal, že ho nevidí.

Harry přemýšlel o tom, že kdyby byl účastníkem expedice Robinson², netrvalo by to ani den, než by si ostatní všimli jeho špatné karmy a poslali ho domů po prvním zasedání rady. Zasedání rady? Panebože, začínal používat terminologii pitomých programů na TV3. Tak to dopadne, když člověk stráví každý večer pět hodin před

² *Reality show, při které jsou účastníci posláni na pustý ostrov a soutěží o to, kdo bude Robinsonem. Účastníci, žijící za primitivních podmínek, se rozdělí do dvou skupin a ty pak musí uspět v různých soutěžích. Skupina, která prohraje, pak mezi sebou odhlasuje, kdo z nich bude poslán domů. Ten z účastníků, který zůstane poslední, je Robinsonem a získá prémii.*

televizí. Jeho teorie byla, že pokud se zamkne před bednou doma v Sofies gate, tak aspoň nesedí v restauraci U Schröderů.

Zaklepal dvakrát na dveře hned pod cedulkou „Bjarne Møller, VPO“.

„Vstupte!“

Harry pohlédl na hodinky. Sedmdesát pět sekund.

7

Møllerova kancelář, 10. října 1999

Vedoucí oddělení Bjarne Møller spíš ležel než seděl v křesle a pár jeho dlouhých nohou vyčníval zpod stolu. Ruce měl zkřížené za hlavou, která byla typickým příkladem toho, čemu rasoví vědci říkají „protáhlá lebka“, a telefon měl vtlačený mezi uchem a ramenem. Vlasy měl ostříhané nakrátko do jakéhosi účesu podle kyblíčku, Hole ho nedávno přirovnal k účesu Kevina Costnera ve filmu „Bodyguard“. Møller Bodyguarda neviděl. Nebyl v kině už patnáct let, protože ho osud vybavil až přílišnou odpovědností, jeho dny příliš málo hodinami, dvěma dětmi a ženou, jež mu jen částečně rozuměla.

„Tak jsme dohodnuti,“ řekl Møller, položil telefon a podíval se na Harryho přes stůl přetížený dokumenty, přetékanými popelníky a papírovými kelímky. Fotografie dvou chlapců s indiánsky pomalovanými obličejí tvořila na desce stolu jakési logické centrum chaosu.

„Tak tady jsi, Harry.“

„Tady jsem, šéfe.“

„Byl jsem dnes na zasedání na ministerstvu zahraničí kvůli listopadové vrcholné schůzce tady v Oslu. Přijede americký prezident... No, čteš přece noviny, ne? Kafe, Harry?“

Møller se zvedl a několika sedmimílovými kroky se přenesl ke kartotéce, kde na vrcholu hromádky papírů balancoval kávovar chrlicí hustou břečku.

„Díky, šéfe, ale já...“

Pozdě, Harry přijal kouřící hrníček.

„Zvlášť se těším na to, že nás navštíví Secret Service, ke které jistě získáme vřelý vztah poté, co se navzájem poznáme.“

Møller to s ironií neuměl. To byla jedna z vlastností, kterou Harry u svého šéfa oceňoval. Møller přitáhl nohy pod sebe, až narazily do spodní desky stolu. Harry se opřel dozadu, aby mohl vytáhnout pomačkanou krabičku camelek z kapsy kalhot, a tázavě zvedl na Møllera obočí. Ten krátce pokývl a přisunul k němu přeplněný popelník.

„Budu odpovědný za zajištění cesty ke Gardermoeniu a zpět. Navíc k prezidentovi přijede ještě Barák...“

„Barák?“

„Jehud Barak, izraelský premiér.“

„No teda, z toho bude nová mírová smlouva z Osla nebo co?“ Møller se neklidně díval na modrý cigaretový kouř stoupající ke stropu.

„Neříkej mi, že to nevíš, Harry, to o tebe budu mít ještě větší starost, než už mám. Všechny noviny o tom minulý týden psaly na titulní stránce.“

Harry pokrčil rameny. „Nespolehlivý roznašeč novin způsobuje velké mezery v mých všeobecných znalostech. To je závažný handicap ve společenském životě.“ Harry si znovu opatrně zkusil srknout kafe, ale vzdal to a odložil ho. „A i v milostném životě.“

„Aha?“ Møller se na Harryho podíval s takovým výrazem v obličeji, že ten nevěděl, jestli se má těšit nebo obávat, co bude následovat.

„Jasně. Komu připadá sexy muž mezi 30 a 40, který zná životní osudy všech členů Expedice Robinson, ale téměř nezná jméno jediného ministra? Nebo izraelského prezidenta?“

„Premiéra.“

„Tak to vidíte.“

Møller potlačil smích. Smál se rád a lehce. Měl toho lehce pošramoceného kriminalistu s velkýma ušima odstávajícíma od dohola ostříhané lebky jako dvě pestrobarevná motýlí křídla rád. A to přesto, že mu Harry dokázal způsobit víc problémů, než bylo zdrávo. Jako čerstvý vedoucí oddělení se už poučil, že první příkázání

státního zaměstnance s plány na kariéru je mít vždy otevřená zadní vrátka.

Když si Møller odkašlal, aby položil starostlivé otázky, kterých se děsil, jakmile se je rozhodl položit, zamračil se, aby Harrymu ukázal, že jeho starostlivost je profesionální, nikoliv přátelská.

„Doneslo se mi, že pořád chodíš ke Schröderům, Harry.“

„Míň než kdy jindy, šéfe. V televizi je toho tolik zajímavého.“

„Ale sedáváš tam?“

„Nelíbí se jim, když stojím.“

„Přestaň. Zase piješ?“

„Minimálně.“

„Jak minimálně?“

„Jestli budu pít míň, tak mě vyhodí.“

Tentokrát se Møller nedokázal nezasmát.

„Potřebuju tři styčné důstojníky na zajištění cesty,“ řekl. „Každý z nich bude disponovat deseti muži z různých policejních okrsků v Akershusu a několika kadety absolventského ročníku Vysoké policejní školy. Představuju si Toma Waalera...“

Waaler.

Rasista, hajzl s přímým kurzem na volné místo kriminalisty první třídy, na které se měl brzy vyhlásit konkurz. Harry toho slyšel o Waalerově způsobu vykonávání práce dost na to, aby věděl, že potvrzuje všechny předsudky, které veřejnost vůči policii mohla mít, a ještě několik navíc, vyjma jednoho: Waaler bohužel nebyl hloupý. Výsledky, kterých jako vyšetřovatel dosáhl, byly natolik zajímavé, aby si i Harry musel přiznat, že to povýšení bylo nevyhnutelně zasloužené.

„A Webera...“

„Toho starého mrzouta?“

„...a tebe, Harry.“

„Say again?“

„Slyšel jsi dobře.“

Harry se zašklebil.

„Máš proti tomu něco?“ zeptal se Møller. „Samozřejmě, že proti tomu něco mám.“

„Proč? Je to čestný úkol. Svým způsobem poplácání po rameni.“

„Ano?“ Harry tvrdě zamáčkl cigaretu a vztekle ji třel o popelník. „Nebo jen další krok v procesu rehabilitace?“

„Co tím myslíš?“ Bjarne Møller vypadal dotčeně.

„Vím, že jste vzdoroval dobrým radám a se spoustou lidí se nepohodl, když jste mne po Bangkoku přijal zpět do tepla. Za to jsem vám navěky vděčný. Ale co má znamenat tohle? Styčný důstojník? To vypadá jako pokus přesvědčit ty, kteří pochybovali o tom, že jste měl pravdu a oni se spletli. Že Hole je v plné síle, že se mu může svěřit odpovědnost a tak...“

„No a?“

Bjarne Møller znovu složil ruce za dlouhou lebku.

„No a?“ papouškoval Harry. „Je to tak? Jsem jenom figurkou ve hře?“

Møller si odevzdaně povzdechl. „Všichni jsme figurky, Harry. Vždy existuje tajný plán. Tenhle není o nic horší než jiný. Odved' dobrou práci, to bude dobré jak pro tebe, tak pro mě. Zatraceně, je to tak složité?“

Harry si odfrkl, chtěl něco říct, zastavil se, chtěl začít znovu, ale vzdal to. Vyklepl z balíčku novou cigaretu.

„Já jenom, že se cítím jako zatracený dostihový kuň. A nesnáším Odpovědnost.“

Harry nechal nezapálenou cigaretu zvadle viset mezi rty. Tuhle službu Møllerovi dlužil, ale co když to zvorá, pomyslel Møller i na to?

Styčný důstojník. Abstinovat už dlouho, ale musel být pořád opatrný a neplánovat víc než jeden den dopředu. Sakra, nebyl snad jedním z důvodů, proč se stal vyšetřovatelem, ten, že nemusel mít pod sebou lidi? A co nejmíň lidí nad sebou? Harry kousl do filtru cigarety.

Z chodby u automatu na kávu slyšeli nějaký hlas, vypadalo to na Waalera. Následoval klokotavý ženský smích. Možná ta nová úřednice. Ještě pořád cítil její parfém v nosních dírkách.

„Kurva,“ řekl Harry. Kurva. Cigareta mu s těmi dvěma slabikami dvakrát poskočila v ústech.

Møller měl, zatímco Harry přemýšlel, oči zavřené, a teď je napůl otevřel: „Mám to chápat jako ano?“

Harry se zvedl a odešel, aniž by cokoli víc řekl.

8

Stanice mýtného na Alnabru, 1. listopadu 1999

Šedivý ptáček vplul do Harryho zorného pole a zase byl na cestě ven. Prstem se dotkl spouště svého revolveru Smith & Wesson, kalibr 38, zatímco přes mušku zíral na nehybná záda za sklem. Někdo včera v televizi mluvil o pomalém čase.

Klakson, Ellen. Zatrub na ten prokletý klakson, musí to být agent Secret Service.

Pomalý čas, jako na Štědrý den, než přijde Ježíšek.

První motocykl teď byl na úrovni budky a červenka pořád zůstávala jako černá skvrna na okraji jeho zorného pole. Čas v elektrickém kresle, než zapnou...

Harry stiskl spoušť. Jednou, dvakrát, třikrát.

Naráz se vše odehrálo šíleně rychle. Barevné sklo zbělelo, než se rozprsklo po asfaltu v dešti krystalů, a on jen tak tak stihl zahlédnout ruku mizící pod okrajem budky, hned před šeptajícím zvukem drahých amerických aut – a najednou bylo opět ticho.

Zíral na budku. Pár žlutých listů, které kolona zvířila, se pořád vznášelo ve vzduchu, než dopadly na ostrůvek špinavé žluté trávy. Zíral na budku. Znovu nastalo ticho a jednu chvíli dokázal myslet jenom na to, že se jednoho zcela normálního dne nachází na zcela normální norské stanici mýtného se zcela normální benzinovou stanicí Esso v pozadí. Chladné ráno dokonce i normálně vonělo: shnilými listy a výpary automobilů. Napadlo ho: Možná se nic z toho nestalo.

Pořád ještě zíral na budku, když vytrvalý a stěžující si zvuk klaksonu volva za ním rozerval den napůl.

DRUHÝ DÍL

GENESIS

1942

Světlice rozsvítily šedivou noční oblohu tak, že se podobala špinavé celtě napnuté přes tu neutěšenou, nahou krajinu, která je na všech stranách obklopovala. Možná, že Rusové zahájili ofenzivu, možná, že se jenom tvářili, jako že to udělali, tohle se člověk nikdy nedozvěděl dřív, než bylo pozdě. Gudbrand ležel na okraji zákopu s oběma nohama staženými pod sebe, držel zbraň a naslouchal tomu vzdálenému, temnému dunění, zatímco se díval na klesající světlice. Věděl, že by se na světlice neměl dívat, to pak člověk ve tmě oslepl a neviděl ruské odstřelovače plazící se sněhem kupředu, tam venku v zemi nikoho. Ale on je neviděl tak jako tak, nikdy neviděl ani jediného, jenom střílel na příkaz druhých. Jako teď.

„Támhle leží!“

To byl Daniel Gudeson, jediný kluk z města v jejich oddílu. Ostatní pocházeli z míst, jejichž jména končila slovem údolí. Některá byla široká, jiná hluboká, plná stínů a bez lidí, jako místo, odkud pocházel Gudbrand. Ale nikoliv Daniel. Daniel Gudeson s vysokým, jasným čelem, jiskřivými modrými očima a zářivým úsměvem. Byl jako vystřižený z verbovacích plakátů. Přišel z místa s výhledem.

„Dvě hodiny, nalevo od houští,“ řekl Daniel.

Houští? Tady, v té vybombardované krajině, přece žádné houští nebylo. Ale jo, bylo, protože druzí stříleli. Prásk, bum, svist. Každá pátá kulka letěla jako světluška obloukem. Svítící střelivo. Kulka vyrazila do tmy, ale vypadalo to, jako by se zničehonic unavila, protože zpomalovala a pak měkce přistála kdesi tam venku. Tak to v každém případě vypadalo. Gudbrand přemýšlel o tom, že taková pomalá kulka mohla těžko někoho zabít.

„Dostane se pryč!“ volal rozhořčený hlas plný nenávisti. To byl Sindre Fauke. Jeho obličej téměř splýval s maskovací uniformou a malé, blízko u sebe sedící oči zíraly do tmy. Pocházel ze zapadlého statku na severu údolí Gudbrandsdalen, pravděpodobně to bylo velice úzké místo, kam se nikdy nedostane slunce, vzhledem k tomu, že byl tak bledý. Gudbrand nevěděl, proč se Sindre přihlásil k boji na

frontě, ale slyšel, že jeho rodiče a oba bratři byli členy Nasjonal Samling³ a že tam doma chodili s páskou na rukávě a udávali lidi ze vsi, jež podezírali z protiněmeckých názorů. Daniel prorokoval, že jednou udavači a všichni ostatní, kteří využívají války ke svému prospěchu, ochutnají vlastní medicíny.

„Ne, ne,“ zašeptal Daniel a přiložil tvář k pažbě zbraně. „Žádný prokletý bolševik neunikne.“

„Pochopil, že jsme ho zahlédli,“ řekl Sindre. „Nejspíš vlez do té prohlubně.“

„Kdepak,“ řekl Daniel a zamířil.

Gudbrand zíral do šedobílé tmy. Bílý sníh, bílé maskovací obleky, bílé světlice. Obloha byla znovu osvětlena. Přes sníh se zmrzlou krustou na povrchu přebíhaly různé stíny. Gudbrand znovu zíral nahoru. Žluté a červené záblesky na horizontu, následované dalšími vzdálenými duněními. Bylo to stejně neskutečné jako v kině, jenomže bylo třicet stupňů pod nulou a nebylo koho objímat. Možná to tentokrát opravdu byla ofenziva.

„Jsi moc pomalý, Gudesone, je pryč.“ Sindre si odplivl do sněhu.

„Kdepak,“ šeptal Daniel ještě tišeji a mířil a mířil. Z jeho úst už při hovoru téměř nevycházela žádná pára.

Pak se ozval vysoký, kvilivý pískot, varovný výkřik a Gudbrand sebou hodil s oběma rukama přes hlavu dolů na ledem pokryté dno zákopu. Země se zatřásla. Pršely hnědé, na kost zmrzlé hroudy hlíny a jedna z nich trefila Gudbrandovu helmu tak, že mu sklouzla do obličeje. Počkal, až si byl jistý, že z oblohy už nic nespadne, a postrčil helmu zase nahoru. Bylo ticho a pěkný, bílý závoj sněhových vloček se mu nalepil na obličej. Říká se, že nikdy neslyšíš granát, který tě trefí, ale Gudbrand viděl dost následků hvízdajících granátů na to, aby věděl, že to není pravda. Světlice ozářila zákop a on uviděl bílé obličeje ostatních. Uviděl také jejich stíny, které vypadaly, jako by se se sehnutým hřbetem plížily proti němu podél stěn zákopů a postupovaly, jak světlo klesalo. Ale kde je Daniel? „Danieli!“

³ *Politická nacistická strana v Norsku založená Vidkunem Quislingem 17. 5. 1933, rozpuštěná po osvobození 8. 5. 1945. Od r. 1940 byla NS jediná legální strana v Norsku. Po válce byli její členové kolektivně obviněni z vlastizrady.*

„Dostal jsem ho,“ řekl Daniel, stále ležící na kraji zákopu. Gudbrand nevěřil vlastním uším. „Co to říkáš?“

Daniel sklouzl do zákopu a setřásl ze sebe sníh a hroudy země. Široce se usmíval.

„Žádný podělaný Rus nesmí zastřelit naši hlídku. Tormod je pomstěn.“ Zapřel se patami o stěnu zákopu, aby neuklouzl na ledu, na kterém se dalo bruslit.

„Tak to teda ne!“ To byl Sindre. „To bych kurva chtěl vidět, jak jsi ho trefil, Gudesone. Viděl jsem, jak Rusák mizí v prohlubni.“ Jeho malé oči přelétaly od jednoho k druhému, jako by se ptaly, jestli někdo z nich věří Danielovu vychloubání.

„Správně,“ odvětil Daniel. „Ale za dvě hodiny svítá a on věděl, že odtud do té doby musí zmizet.“

„Jasně, a zkusil to trochu moc brzy,“ pospíšil si Gudbrand dodat. „Vylezl nahoru na druhé straně, že, Danieli?“

„Brzy nebo ne,“ usmíval se Daniel, „stejně bych ho dostal.“

Sindre vyprskl: „Teď je načase, abys zavřel tu svoji velkou hubu, Gudesone.“

Daniel pokrčil rameny, zkontroloval zásobník a znovu nabil. Pak se otočil, pověsil pušku na rameno, kopl holíčkou do zamrzlé stěny a znovu se vyhoupl na kraj zákopu.

„Podej mi svoji lopatku, Gudbrande.“

Daniel přijal lopatku a vztyčil se. V bílé zimní uniformě byla jeho silueta proti černé obloze dobře patrná a světlice visící nad jeho hlavou mu vytvářela svatozář.

Vypadá jako anděl, přemítal Gudbrand. „Co to, k čertu, děláš, člověče!“

To křičel Edvard Mosken, velitel jejich oddílu. Klidný muž, pocházející z Mjondalenu, málokdy zvýšil hlas na veterány mezi nimi, jako například na Daniela, Sindreho a Gudbranda. Spíš to byli ti noví, co dostali vynadáno, když udělali nějakou chybu. Pokárání, které dostali, zachránilo mnoha z nich život. Teď Edvard Mosken zíral na Daniela jediným, nikdy se nezavírajícím, vytřeštěným okem. Nezavíral ho, ani když spal, to Gudbrand viděl na vlastní oči.

„Kryj se, Gudesone!“ křičel velitel oddílu.

Ale Daniel se jenom usmíval a v dalším okamžiku zmizel, jenom pára z jeho úst nad nimi ještě chvíličku visela. Světlice zapadla za horizont a nastala znovu tma.

„Gudesone, co děláš!“ křičel Edvard a lezl na okraj zákopu.

„Zatraceně!“

„Vidíš ho?“ zeptal se Gudbrand. „Jako by se do země propadl.“

„Co chce ten blázen dělat s lopatkou?“ zeptal se Sindre a díval se na Gudbranda.

„Nevím,“ odpověděl Gudbrand. „Možná překonat ostnatý drát.“

„Proč by překonával ostnatý drát?“

„Nevím.“ Gudbrandovi se nelíbil Sindreho zírající pohled, připomínal mu jednoho sedláka, který kdysi byl v jejich jednotce. Nakonec se zbláznil. Jeden večer, než šel na hlídku, si namočil do bot a museli mu potom amputovat všechny prsty u nohou. Ale zato teď byl v Norsku, tak možná, že stejně nebyl blázen. Každopádně taky takhle zíral.

„Možná, že se chce dostat do země nikoho,“ řekl Gudbrand.

„Já vím, co je na druhé straně ostnatého drátu, já se ptám, co tam chce dělat.“

„Možná ho ten granát trefil do hlavy,“ řekl Hallgrim Dale.

„Možná se z něj stal idiot.“

Hallgrim Dale byl z nich nejmladší, bylo mu jenom 18 let. Ni kdo přesně nevěděl, proč se dal na vojnu. Gudbrand si myslel, že v tom viděl dobrodružství. Dale sám tvrdil, že obdivuje Hitlera, ale o politice nic nevěděl. Daniel tvrdil, že Dale utekl od těhotné dívky.

„Jestli je ten Rus naživu, tak je Gudeson mrtvý, než ujde padesát metrů,“ řekl Edvard Mosken. „Daniel se trefil,“ šeptal Gudbrand.

„V tom případě zastřelí Gudesona někdo z těch ostatních,“ řekl Edvard, strčil ruku do maskovací bundy a z náprsní kapsy vytáhl tenkou cigaretu. „Dneska se to tam jimi jen hemží.“

Držel zápalku schovanou v dlani a rázně jí škrtl o vlhkou krabičku. Na druhý pokus síra chytla a Edvard si cigaretu zapálil, nasál kouř a poslal ji beze slova dál.

Všichni chlapi opatrně potáhli a poslali ji rychle muži vedle sebe. Nikdo nic neříkal, všichni vypadali, jako by se ponořili do vlastních myšlenek. Gudbrand však věděl, že stejně jako on poslouchají.

Deset minut uběhlo, aniž by něco zaslechli. „Prý budou bombardovat Ladožské jezero,“ řekl Hallgrim Dale.

Všichni slyšeli pověsti o Rusech prchajících přes zamrzlou Ladogu z Leningradu. Horší ale bylo, že díky ledu taky generál Žukov dostal do obleženého města zásoby.

„Prý tam omdlívají hladu v ulicích,“ řekl Dale a kývl směrem na východ.

Ale Gudbrand tohle slyšel už od té doby, kdy sem byl skoro před rokem poslán; přesto tam venku stále leželi a stříleli na sebe v tom okamžiku, kdy vystrčili hlavu přes okraj zákopu. Minulou zimu přicházeli k jejich zákopům ruští dezertéři s rukama za hlavou každý den. Měli toho dost a za trochu jídla a tepla změnili stranu. Teď už dezertéři přicházejí málokdy, a ti dva chudáci se zapadlýma očima, které Gudbrand viděl přijít minulý týden, na ně nevěřičně hleděli, když uviděli, že jsou stejně vyhublí jako oni.

„Dvacet minut. Nepřijde,“ řekl Sindre. „Je mrtvý.“

„Drž hubu!“ Gudbrand vykročil proti Sindremu, jenž se okamžitě vztyčil. Ale i když Sindre byl nejmiň o hlavu větší, bylo jasné, že se mu do rvačky moc nechce. Pamatoval si Rusa, kterého Gudbrand zabil před několika měsíci. Kdo tušil, že hodný a opatrný Gudbrand v sobě má takovou divokost? Rus se neviděn, mezi dvěma hlídkami, dostal do jejich zákopu a zmasakroval všechny, kteří spali ve dvou nejbližších bunkrech, v jednom byli Holanďané a ve druhém Vlámové, než se dostal k jejich bunkru. Zachránily je vši.

Vši byly všude, zvláště tam, kde bylo teplo, jako v podpaží, pod opaskem, v rozkroku a kolem kotníků.

Gudbrand ležel nejbliž u dveří a nemohl spát kvůli všim bolákům – otevřeným ranám, které mohly být velké i jako pětník, kolem seděly těsně vedle sebe vši a hodovaly. Gudbrand vytáhl bajonet a v zoufalém pokusu se je pokoušel seškrabat, když do vchodu vstoupil Rus připravený pálit. Gudbrand z něj viděl jenom siluetu, ale okamžitě, jakmile uviděl obrysy zvedané pušky Mosin-Nagant, pochopil, že je to nepřítel. Jenom tím tupým bajonetem ho rozsekal tak dokonale, že vykrvácel dřív, než ho stihli vynést ven do sněhu.

„Uklidněte se, chlapi,“ řekl Edvard a odvedl Gudbranda stranou. „Měl by ses jít trochu prospat, Gudbrande, před hodinou tě vystřídali.“

„Já se za ním půjdu podívat,“ řekl Gudbrand. „Ne, to nepůjdeš!“ odvětil Edvard. „Jo, já...“

„To je rozkaz!“ Edvard mu zatřásl ramenem. Gudbrand se pokoušel vysvobodit se, ale velitel oddílu ho držel pevně.

Gudbrandův hlas se zoufalstvím třásl a přešel až do fistule: „Možná, že je zraněný! Možná je zaseknutý v ostatném drátě!“ Edvard ho poklepal po rameni. „Brzy se rozední,“ řekl. „Pak zjistíme, co se stalo.“

Rychle se podíval na ostatní chlapy, kteří beze slova výstup sledovali. Znovu začali ve sněhu podupávat nohama a potichu si mezi sebou mumlali. Gudbrand viděl, že Edvard poodešel k Hallgrimu Dalemu a pošeptal mu do ucha několik slov. Dale naslouchal a úkosem se díval na Gudbranda. Gudbrand dobře věděl, co to znamená. Byl to rozkaz, aby na něj dával pozor. Před nějakou dobou někdo rozšířil fámu, že on a Daniel jsou víc než jen dobří přátelé a že se na ně nedá spoléhat. Mosken se jich zeptal rovnou, jestli mají v plánu společně dezertovat. Samozřejmě to popřeli, ale teď Mosken přece jen asi věřil, že Daniel využil šance k útěku! A že Gudbrand teď chce „hledat“ kamaráda jako součást plánu společného přechodu na druhou stranu. Gudbrand měl chuť se smát. Jistěže bylo lákavé nechat se unést krásnými sliby o jídle, teple a ženách, které ruské tlampače chrlily přes neplodné bitevní pole vlichocující se němčinou, ale věřit jim?

„Vsadíme se, zda přijde zpátky?“ To byl Sindre. „Tři přiděly jídla, co říkáš?“

Gudbrand svěsil ruce podél těla, cítil, že bajonet mu visí na opasku na vnitřní straně maskovací uniformy. *“Nicht schiessen, bitte!”*

Gudbrand se otočil a uviděl červenolící obličej pod čepicí ruské uniformy, směřící se přímo na něj od okraje zákopu. Pak se muž zhoupl přes okraj a přistál na ledu v telemarkovém doskoku.

„Danieli!“ křičel Gudbrand.

„Hoj!“ řekl Daniel a zvedl čepici. *“Dobryj vječer.”*

Chlapi kolem stáli jako přimrzlí a zírali na něj.

„Ty, Edvarde,“ zvolal Daniel. „Měl bys trochu zmáčknout ty naše Holandřany. Nechali tam venku mezi hlídkami padesát metrů.“

Edvard stál tichý a stejně ohromený jako ostatní. „Pohřbil jsi Rusa, Danieli?“ Gudbrandův obličej planul vzrušením.

„Jestli jsem ho pohřbil?“ řekl Daniel. „Dokonce jsem mu i přečetl otčenáš a zazpíval mu. Copak špatně slyšíte? Jsem si jistý, že na druhé straně to slyšeli.“

Vyskočil na okraj zákopu, posadil se, zvedl ruce do vzduchu a začal zpívat teplým, hlubokým hlasem:

„Náš Pán je pevný jako skála...“

Chlapi se radovali a Gudbrand se smál, až mu do očí vhrkly slzy.

„Ty d'áble, Danieli!“ vykřikl Dale.

„Ne Danieli. Říkejte mi...“ Daniel si sundal ruskou čepici a četl na vnitřní straně podšívky, „...Uriáš. On dokonce uměl psát. Jo, jo, stejně to byl bolševik.“

Seskočil z okraje zákopu a rozhlédl se.

„Nikdo nemá nic proti řádnému židovskému jménu, doufám?“

Následoval okamžik totálního ticha a pak vypukl smích. Pak přistoupili první chlapi, aby poplácali Uriáše po zádech.

10

Leningrad, 31. prosince 1942

Na stanovišti u kulometu byla zima. Gudbrand měl na sobě veškeré své oblečení, přesto mu cvakaly zuby a necítil prsty ani na rukou, ani na nohou. Mrznoucí nohy byly nejhorší. Omotal je novými onucemi, ale moc to nepomáhalo.

Zíral do tmy. Moc toho od Ivana dnes večer neslyšeli, možná slaví Silvestra. Možná jí něco dobrého. Skopové se zelím. Nebo jehněčí žebírka. Gudbrand samozřejmě věděl, že Rusové nemají maso, ale stejně nedokázal na jídlo nemyslet. Oni nedostali nic jiného než běžnou čočkovou polévku a chléb. Chléb byl zřetelně nazelenalý, ale na to si už zvykli. A když se plísní rozpadal, uvařili z něj polévku.

„Na Štědrý večer jsme aspoň dostali párek,“ řekl Gudbrand.

„Pšt,“ zasyčel Daniel.

„Nikdo tam venku dneska není, Danieli. Sedí a jedí jelení medailonky. S hustou, světle hnědou zvěřinovou omáčkou a brusinkami. A bramborami – loupáčky.“

„Nezačíněj zase s těmi řečmi o jídle. Buď zticha a dívej se, jestli něco uvidíš.“

„Já nic nevidím, Danieli. Nic.“

Společně se krčili a drželi hlavy u země. Daniel měl na sobě tu čepici od ruské uniformy. Ocelová helma se znakem Waffen-SS ležela vedle něho. Gudbrand chápal proč: kvůli tvaru helmy. Způsoboval, že věčně ledový vítr vytvářel vpředu pod okrajem nepřetržitý, znervózňující šum. Ten je na hřídce zvlášť nepraktický.

„Co je s tvým zrakem?“ zeptal se Daniel.

„Nic. Jenom v noci špatně vidím.“

„To je vše?“

„A jsem trochu barvoslepý.“

„Trochu barvoslepý?“

„Na červenou a zelenou. Nedokážu je rozlišit, barvy se jaksi slévají do sebe. Například jsem neviděl ani bobuli, když jsme chodili do lesa sbírat brusinky k nedělní pečince...“

„Řekl jsem, abys už víc nemluvil o jídle!“

Ztichli. V dálce rachotila salva kulometu. Teploměr ukazoval minus pětadvacet. Vloni v zimě bylo několik nocí za sebou minus pětáctýřicet.

Gudbrand se utěšoval tím, že v tomhle mrazu zůstávají vši v klidu a nezačnou kousat dřív, než mu skončí hřídka a on se dostane pod vlněnou deku na pryčně. Ale ony, potvory, snášely mráz lépe než on. Jednou zaexperimentoval a nechal spodky ležet venku ve sněhu při velkém mraze tři dny. Když je potom vzal zpátky do bunkru, byly jako kus ledu. Jakmile je však před kamny znovu rozmrazil, na spodkách se probral hemžící se, čínorodý život a on je s opravdovým odporem hodil do plamenů.

Daniel si odkašlal:

„Jak jste vlastně jedli tu nedělní pečinku?“

Gudbrand se nenechal dvakrát vybízet:

„Nejdřív ji otec nakrájel, zbožně jako kněží, zatímco my děti jsme seděli zcela zticha a pozorovali ho. Pak matka položila dva plátky na každý talíř a polila je hnědou omáčkou, která byla tak hustá, že ji musela míchat, aby zcela neztuhla. A pak následovalo hodně čerstvé, křupavé růžičkové kapusty. Měl by sis vzít helmu, Danieli. Co kdybys dostal střepinou granátu do hlavy?“

„Co kdybych dostal granátem do hlavy, no. Pokračuj.“ Gudbrand zavřel oči a na tváři se mu objevil úsměv. „Jako zákusek byla švestková kaše. Nebo čokoládové sušenky. Ty nebyly běžné, matka si je přinesla s sebou z Brooklynu.“ Daniel si odplivl do sněhu.

Normálně teď v zimě trvaly hlídky jednu hodinu, ale jak Sindre Fauke, tak Hallgrim Dale leželi s horečkou, a tak Edvard Mosken rozhodl, že se hlídky prodlouží na dvě hodiny do té doby, než oddíl zase bude v plném počtu.

Daniel položil ruku na Gudbrandovo rameno.

„Stýská se ti po domově, co? Po tvójí matce.“

Gudbrand se zasmál, plivl do sněhu na stejné místo jako Daniel a podíval se nahoru na hvězdy na obloze. Ve sněhu to zašustilo a Daniel zvedl hlavu.

„Liška,“ řekl.

Bylo to neuvěřitelné, ale dokonce i zde, kde každý čtvereční metr byl vybombardován a miny ležely těsně vedle sebe jako dlažební kostky na Karl Johans gate, žila zvířata. Ne moc, ale viděli zajíce i lišky a sem tam lasičku. Samozřejmě se pokoušeli zastřelit to, co viděli, všechno se hodilo k jídlu. Ale poté, co byl jeden Němec zastřelen, když šel pro zajíce, si velení usmyslelo, že Rusové před jejich zákopy schválně vypouštějí zajíce, aby je vylákali do země nikoho. Jako kdyby jim Rusové dobrovolně dali zajíce!

Gudbrand si sáhl na bolavé rty a podíval se na hodinky. Do vystřídání zbývala ještě hodina. Podezřívával Sindreho, že si nacpal do konečnicku tabák, aby horečku dostal, ten toho byl schopný.

„Proč jste se odstěhovali z USA domů?“ zeptal se Daniel.

„Kvůli velkému krachu na burze. Můj otec ztratil dobrou práci v loděnici.“

„Tady to vidíš,“ řekl Daniel. „Takový je kapitalismus. Lidé z chudých poměrů se namáhají, zatímco ti bohatí se stávají tlustšími, ať jsou dobré, nebo špatné časy.“

„To už tak jednou je.“

„Zatím tomu tak bylo, jo, ale to se teď změní. Až vyhraje válku, má Hitler pro tyhle lidi určitě schované překvapení. A tvůj otec se už nemusí bát, že bude bez práce. I ty by ses měl přihlásit do NS.“

„Opravdu tomuhle všemu věříš?“

„Copak ty tomu nevěříš?“

Gudbrand nerad Danielovi odporoval, tak to zkusil s pokrčením ramen, ale Daniel otázku zopakoval.

„Samozřejmě, že tomu věřím,“ řekl Gudbrand. „Ale já teď myslím nejvíc na Norsko. Aby se nám do země nedostali bolševici. Jestli přijdou, tak my jedeme v každém případě zpátky do Ameriky.“

„Do kapitalistické země?“ Danielův hlas se přiosťlil. „Demokracie v rukou bohatých, ponechána náhodám a zkorumpovaným vůdcům?“

„Radši to než komunismus.“

„Demokracie už dohrála svou roli, Gudbrande. Jenom se podívej na Evropu. Anglie a Francie braly za své už dlouho před válkou, nezaměstnaností a vykořisťováním. V současné době existují jenom dva lidé dost silní na to, aby zastavili propad Evropy do chaosu, a to je Hitler a Stalin. To je to, mezi čím si můžeme vybrat. Bratrský lid, nebo barbari. Nezdá se, že by někdo doma pochopil, jaké to pro nás je štěstí, že Němci, a ne Stalinovi řezníci, přišli první.“

Gudbrand přikývl.

To nebylo jenom tím, co Daniel říkal, ale způsobem, jakým to říkal. S takovým přesvědčením.

Zničehonic to zahřmělo a obloha před nimi od světlic zesvětlala, země se chvěla a žluté záblesky světla byly následovány hnědou zeminou a sněhem, který vypadal, jako by se sám vyhazoval do vzduchu v místech, kam dopadaly granáty.

Gudbrand už ležel na dně zákopu s rukama přes hlavu, když to celé přestalo stejně rychle, jak to začalo. Podíval se nahoru a tam na kraji, za kulometem, ležel Daniel a chechtal se.

„Co to děláš?“ křičel Gudbrand. „Spust' sirénu, musíme všechny vzbudit!“

Ale Daniel se smál ještě hlasitěji. „Můj drahý, drahý příteli,“ křičel se slzami smíchu v očích. „Šťastný Nový rok!“

Daniel ukázal na hodinky a Gudbrandovi se rozsvítilo. Daniel očividně jenom čekal na novoroční ohňostroj Rusů, protože teď strčil ruku do sněhu, který byl navršen před jejich stanovištěm, aby ukryl kulomet.

„Brandy,“ volal a zvedl láhev se zbytkem hnědé tekutiny triumfálně do vzduchu. „Tohle jsem si šetřil přes tři měsíce. Posluž si.“

Gudbrand se zvedl na kolena a smál se na Daniela.

„Ty první!“ volal Gudbrand.

„Určitě?“

„Zcela určitě, starý příteli, ty sis ji šetřil. Ale nevypij všechno!“ Daniel uhodil ze strany do zátky tak, že z láhve odletěla, a poté ji zvedl.

„Na Leningrad, na jaře si připijeme v Zimním paláci,“ proklamoval a sundal si ruskou čepici. „A v létě jsme doma a budeme v našem milovaném Norsku oslavováni jako hrdinové.“

Přiložil otvor k ústům, zaklonil hlavu a hnědá tekutina klokotala a tančila v hrdle láhve. Zablesklo se, jak se světlo z padajících světlic odrazilo ve skle.

V následujících letech Gudbrand přemýšlel hodně o tom, jestli to bylo to, co ruský odstřelovač zahlédl: záblesk od láhve. V následujícím okamžiku Gudbrand uslyšel vysoký, svištivý zvuk a pak láhev v Danielově ruce vybuchla. Pršely střepy a brandy a Gudbrand automaticky zavřel oči. Cítil, že jeho obličej je mokrý, teklo mu po tvářích a on automaticky vystrčil jazyk a zachytil několik kapek. Neměly skoro žádnou chuť, jenom alkohol a něco jiného – něco sladkého a kovového. Bylo to husté, určitě kvůli mrazu, přemítal Gudbrand a znovu oči otevřel. Daniela na okraji zákopu neviděl. Určitě se ukryl za kulometem, když pochopil, že byl spatřen, přemýšlel Gudbrand, ale cítil, že mu srdce začalo bít rychleji.

„Danieli!“

Žádná odpověď.

„Danieli!“

Gudbrand se dostal na nohy a vyhrabal se na okraj. Daniel ležel na zádech s pásy nábojů pod hlavou a čepicí od uniformy přes obličej. Sníh byl postříkaný krví a brandy. Gudbrand sebral čepici. Daniel zíral velkýma očima na oblohu. Uprostřed čela měl velkou, černou, zející díru. Gudbrand měl pořád v ústech tu sladkou, kovovou chuť a cítil, že se mu dělá špatně.

„Danieli!“

Bylo to jenom zašeptání mezi suchými rty. Gudbrandovi připadalo, že Daniel vypadá jako malý chlapec, který chtěl otisknout své tělo ve sněhu, ale zničehonic usnul. Se vzlykem se vrhl na sirénu, zabral za kliku, a zatímco světlice padaly k zemi, k obloze se zvedl rezavý, žalující křik sirény.

Takhle to nemělo být, to bylo vše, na co Gudbrand myslel.

Uuuuuuuu, uuuuuuuuu...!

Edvard s ostatními vyšli ven a stáli za ním. Někdo vykřikl jeho jméno, ale Gudbrand neslyšel, jenom točil a točil klikou. Nakonec k němu Edvard přišel a položil na kliku ruku. Gudbrand ji pustil, neotočil se, jenom stál a zíral na kraj zákopu a oblohu nad ním, zatímco mu slzy přimrzaly ke tváři. Píseň sirény slábla a slábla.

„Takhle to nemělo být,“ šeptal.

Leningrad, 1. ledna 1943

Když Daniela odnášeli, měl už pod nosem a v koutcích očí a úst ledové krystalky. Často je jenom nechávali ležet, dokud neztuhli mrazem, bylo je tak jednodušší nést. Ale Daniel překážel těm, kdo měli obsluhovat kulomet. Proto ho dva muži odtáhli o několik metrů dál, kde se zákop rozšiřoval, a tam ho položili na dvě prázdné bedny

od střeliva, které si schovali na topení. Hallgrim Dale mu uvázal plátěný pytel kolem hlavy, aby se nemuseli na smrtelnou masku s nehezkou grimasou dívat. Edvard zavolal nahoru k masovému hrobu v severní sekci a vysvětlil jim, kde Daniel leží. Slíbili, že někdy během noci pošlou dva nosiče mrtvol. Pak velitel oddílu přikázal nemocnému Sindremu vstát a vzít zbytek hlídky s Gudbrandem. První, co museli udělat, bylo vyčistit zašpiněný kulomet. „Vybombardovali Kolín na prach,“ řekl Sindre. Leželi vedle sebe na kraji zákopu, v malé prohlubni, odkud měli výhled do země nikoho. Gudbranda napadlo, že se v Sindrehu těsné blízkosti necítí dobře.

„A Stalingrad jde do háje,“ dodal Sindre. Gudbrand necítil mráz, bylo to, jako by jeho hlava a tělo byly plné vaty a nic se ho už netýkalo. Jediné, co cítil, byl ledový kov, který při doteku páčil, a promrzlé prsty, které nechtěly poslouchat.

Zkusil to znovu. Pažba a spoušťový mechanismus kulometu už ležely vedle něj na vlněné dece ve sněhu, ale horší bylo povolit mechanismus závěru. V Sennheimu trénovali rozkládání a skládání kulometu se zavázanýma očima. Sennheim v krásném, nádherném Alsasku. Je to jiné, když člověk necítí prsty.

„Slyšel jsi to?“ zeptal se Sindre. „Rusové nás dostanou. Zrovna tak, jako dostali Gudesona.“

Gudbrand si vzpomněl na německého kapitána wehrmachtu, který se velmi pobavil, když mu Sindre řekl, že pochází z farmy nedaleko místa, které se jmenuje Toten.

„*Toten? Wie im Totenreich?*“ smál se kapitán. Upevnění na závěrovém mechanismu povolilo. „Sakra!“ Gudbrandův hlas se třásl. „Všude je krev a díly přimrzly.“ Sundal si rukavice, namířil špičku malé lahvičky s olejem na zbraně na závěr a stiskl. Nažloutlá tekutina byla díky mrazu hustá a tekla pomalu, ale věděl, že olej krev rozpouští. Používal olej, když měl zánět středního ucha.

Sindre se zničehonic naklonil k Gudbrandovi a nehtem škrabal po jednom z nábojů.

„Člověče,“ řekl. Vzhlédnul nahoru na Gudbranda a smál se s hnědými pruhy mezi zuby. Jeho vybledlý, neoholený obličej byl tak blízko Gudbranda, že mohl cítit jeho hnilobný dech, který tady všichni po chvíli získali. Sindre zvedl prst.

„Kdo mohl tušit, že Daniel měl tolik mozku, co?“

Gudbrand se odvrátil.

Sindre zkoumal špičku prstu. „Ale on ho moc nepoužíval. Jinak by se tu noc nevrátil ze země nikoho. Slyšel jsem, že jste mluvili o tom, přejít na druhou stranu. No, byli jste přece... velice dobří přátelé, vy dva.“

Gudbrand nejdřív neslyšel, slova přicházela z dálky. Pak se k němu donesla jejich ozvěna a on najednou cítil, jak se teplo vrací do jeho těla.

„Němci nám nikdy nedovolí ustoupit,“ řekl Sindre. „Zemřeme tady, každičkový parchant. Měli jste utéct. Bolševici prý taky nejsou tak tvrdí jako Hitler k takovým jako ty a Daniel. Takovým dobrým přátelům, víš.“

Gudbrand neodpověděl.

Teď už cítil teplo až do konečků prstů.

„Mysleli jsme, že bychom tam dnes v noci přeběhli,“ řekl Sindre. „Hallgrim Dale a já. Než bude pozdě.“

Zavrtěl se ve sněhu a podíval se na Gudbranda.

„Nekoukej se tak vyděšeně, Johansene,“ řekl a usmál se. „Proč myslíš, že jsme řekli, že jsme nemocní?“

Gudbrand v holínkách skrčil prsty u nohou. Teď mohl cítit, že tam opravdu jsou. Bylo mu teplo. A bylo tu ještě něco jiného.

„Chceš jít s námi, Johansene?“ zeptal se Sindre.

Vš! Bylo mu teplo, ale necítil vši. Dokonce i šum pod helmou ustal.

„Tak tos byl ty, kdo rozšířil ty drby,“ řekl Gudbrand. „Co? Jaké drby?“

„Daniel a já jsme mluvili o tom, jet do Ameriky, ne k Rusům. A ne teď, ale po válce.“

Sindre pokrčil rameny, podíval se na hodinky a vztyčil se na kolena.

„Zastřelím tě, jestli to zkusíš,“ řekl Gudbrand.

„Čím asi?“ zeptal se Sindre a kývl směrem k dílům zbraně na dece. Jejich pušky ležely v bunkru a oba věděli, že tam a zpět to Gudbrand nestihne, než Sindre zmizí.

„Zůstaň tady a umři, jestli chceš, Johansene. Pozdravuj Daleho a řekni mu, ať za mnou přijde.“

Gudbrand strčil ruku za uniformu a vytáhl bajonet. Měsíční světlo se zablesklo na matné ocelové čepeli. Sindre potřásl hlavou.

„Chlapi jako ty a Gudeson jsou snílci. Dej pryč ten nůž a pojď radši se mnou. Rusové teď dostávají přes Ladožské jezero nové zásoby. Čerstvé maso.“

„Nejsem žádný zrádce,“ řekl Gudbrand.

Sindre se zvedl.

„Jestli se mě pokusíš tím bajonetem zabít, uslyší nás holandské hlídky a spustí poplach. Mysli. Komu z nás uvěří, že se pokoušel zastavit toho druhého při útěku? Tobě, o kterém už tady jdou fámy, že chceš utéct, nebo mně, členovi strany?“

„Zase se posaď, Sindre Fauke.“

Sindre se zasmál. „Ty nejsi žádný vrah, Gudbrande. Já teď poběžím. Dej mi padesát metrů, než spustíš poplach, a máš to jisté.“

Zírali na sebe. Začaly padat malé vločky, lehké jako pírká. Sindre se usmíval: „Měsíční světlo a sníh zároveň, to je neobvyklý pohled, co?“

12

Leningrad, 2. ledna 1943

Zákop, ve kterém ti čtyři muži stáli, ležel dva kilometry na sever od jejich vlastního úseku fronty, přímo tam, kde se zákop stácel dozadu a téměř tvořil smyčku. Muž s hodnotným označením kapitána stál před Gudbrandem a podupával nohama. Hustě sněžilo a na vrcholku kapitánovy čepice se utvořila pěkná, tenká vrstva sněhu. Edvard Mosken stál vedle kapitána a díval se na Gudbranda jedním okem široce otevřeným a druhým napůl zavřeným.

„So,“ řekl kapitán. „*Er ist hinüber zu den Russen geflohen?*“

„Ja,“ zopakoval Gudbrand.

„*Warum?*“

„*Das weiss ich nicht.*“

Kapitán se zahleděl do dále, nasával mezi zuby vzduch a podupával nohama.

Poté kývl na Edvarda a zamumlal několik slov ke svému Rottenführerovi – německému poddůstojníkovi, kterého měl s sebou. Pak pozdravili. Když odcházeli, sníh vrzal.

„Tak to by bylo,“ řekl Edvard. Pořád se na Gudbranda díval.

„Ano,“ řekl Gudbrand.

„To nebylo žádné velké vyšetřování.“

„Ne.“

„Kdo by si to pomyslel.“ To jedno široce otevřené oko stále pevně a mrtvě zíralo na Gudbranda.

„Muži dezertují pořád,“ řekl Gudbrand. „Přece nemůžou vyšetřovat všechny, kteří...“

„Já myslel, kdo by to do Sindreho řekl. Že udělá něco takového.“

„No, to jo,“ řekl Gudbrand.

„A tak málo nápadité. Jenom se zvednout a běžet.“

„No jistě.“

„Škoda toho s tím kulometem,“ Edvardův hlas byl plný sarkasmu. „Ano.“

„A ty jsi ani nestihl zavolat na holandskou hlídku.“

„Volal jsem, ale už bylo pozdě. Byla tma.“

„Svítil měsíc,“ odvětil Edvard. Zírali na sebe.

„Víš, co si myslím?“

„Ne.“

„Ale jo, víš, vidím to na tobě. Proč, Gudbrande?“

„Nezabil jsem ho.“

Gudbrand se díval do Edvardova kyklopského oka. „Pokoušel jsem se s ním mluvit. Nechtěl mě poslouchat. A pak jenom běžel. Co jsem měl dělat?“

Oba těžce dýchali, stáli proti sobě skloněni ve větru, který hned bral páru od jejich úst.

„Pamatuju si, kdys naposled vypadal tak, jak vypadáš teď, Gudbrande. To bylo té noci, cos zabil v bunkru toho Rusa.“

Gudbrand pokrčil rameny. Edvard mu položil zledovatělou rukavici na paži.

„Poslouchej. Sindre nebyl nijak dobrý voják. Možná ani nebyl dobrý člověk. Ale my jsme lidé s morálkou a musíme se pokoušet udržet si jistou úroveň a důstojnost, i tady v tom všem, chápeš to?“

„Můžu teď jít?“

Edvard se na Gudbranda podíval.

Dostávaly se k nim pověsti o tom, že Hitler už teď nevíteží na všech frontách. Přesto ale proud norských dobrovolníků stále zesiloval a Daniel a Sindre byli už teď nahrazeni dvěma chlapci z Tynsetu.

Pořád nové, mladé obličej. Někoho si pamatoval, někdo byl zapomenut, hned jak zmizel. Daniel byl jeden z těch, které si Edvard bude pamatovat, to věděl. Zrovna tak věděl, že Sindreho obličej bude zanedlouho vymazán. Vymazán. Edvard junior za několik dní oslaví druhé narozeniny. Tu myšlenku se rozhodl pustit z hlavy.

„Ano, jen jdi,“ řekl. „A dávej pozor.“

„No jistě,“ řekl Gudbrand. „Já se sehnu.“

„Pamatuješ, co Daniel řekl?“ zeptal se Edvard s jakýmsi úsměvem. „Že tady chodíme tak sklonění, že až se vrátíme do Norska, budeme chodit ohnutí.“

V dálce se rachotivě chechtal kulomet.

13

Leningrad, 3. ledna 1943

Gudbrand se s trhnutím probudil. Několikrát ve tmě zamrkal, jediné, co viděl, byly obrysy řady prkének na posteli nad ním. Vzduch byl cítit vlhkým dřevem a zeminou. Křičel? Ostatní chlapi tvrdili, že se jeho křikem už nebudí. Ležel a cítil, jak se jeho pulz pomalu uklidňuje. Poškrábal se na boku, vši prý nikdy nespí.

Jako vždy to byl stejný sen, co ho vzbudil, a ještě pořád cítil tlapy na hrudi, viděl ty žluté oči ve tmě, bílé zuby dravce s pachem krve a kapajícími slinami. A slyšel o život bojující dech. Byl jeho vlastní, nebo toho zvířete? Takový byl jeho sen. Spal a zároveň byl vzhůru, ale nemohl se hnout. Zvířecí tlama se už sápala po jeho krku, když ho vzbudilo zarachocení samopalu u dveří, uviděl jenom, jak zvíře

56

bylo zvednuto z deky a vrženo proti stěně bunkru, zatímco bylo kulkami rozerváváno na kousky. Pak nastalo ticho a zvíře leželo na podlaze jako krvavá, neforemná, chlupatá hmota. Tchoř. Do pruhu měsíčního svitu tak tenkého, že osvětloval jenom polovinu jeho obličeje, pak vykročil ze tmy ve dveřích muž. Dnes v noci v jeho snu ale bylo něco jinak. Z hlavně se sice kouřilo a muž se jako vždy usmíval, ale na čele měl velkou černou díru. A když se ke Gudbrandovi otočil, viděl Gudbrand skrze tu díru v hlavě měsíc.

Od otevřených dveří Gudbrand ucítil závan mrazu, otočil hlavu a ztuhl, když uviděl tmavou postavu zaplňující vchod. Ještě pořád sní? Postava vkročila do místnosti, ale stále byla příliš tma na to, aby viděl, kdo to je. Postava se prudce zastavila.

„Jsi vzhůru, Gudbrande?“ Hlas byl silný a jasný. Byl to Edvard Mosken. Z ostatních postelí se ozvalo nespokojené mumlání. Edvard došel až ke Gudbrandově posteli.

„Musíš vstát,“ řekl.

Gudbrand zasténal. „Díval ses špatně na seznam. Hlídka mi zrovna skončila. Teď je na řadě Dale.“

„Vrátil se.“

„Co tím myslíš?“

„Dale teď přišel a vzbudil mě. Daniel se vrátil.“

„O čem to mluvíš?“

Gudbrand ve tmě viděl Edvardův dech. Poté vystrčil nohy z postele a zpod deky vytáhl holínky. Míval je tam, když spal, aby vlhké podrážky nezmrzly. Oblékl si kabát, který měl přehozený přes svou tenkou vlněnou deku, a následoval Edvarda ven. Nad nimi blikaly hvězdy, ale na východě začínala noční obloha blednout. Odkudsi slyšeli naříkavé vzlykání, jinak bylo zvláštní ticho.

„Holandští zelenáci,“ řekl Edvard, „přijeli včera a právě teď se vrátili ze své první výpravy do země nikoho.“

Dale stál uprostřed zákopu v podivné pozici: hlavu nakloněnou na jednu stranu a ruce vzpažené. Kolem brady měl ovázanou šálu a vyhublým obličejem se zavřenýma, hluboko v důlcích ležícíma očima nejvíc ze všeho připomínal žebráka.

„Dale!“ vybuchl Edvard. Dale se probudil. „Ukaž nám to.“ Dale šel napřed. Gudbrand cítil, že mu srdce tluče rychleji. Mráz se

zakusoval do tváří, ale ještě nedokázal vymrazit ten teplý, snový pocit, který ho provázel z postele. Zákop byl tak úzký, že museli jít husím pochodem a on cítil Edvardův pohled v zádech. „Tady,“ řekl Dale a ukázal.

Vítr pod okrajem helmy nepříjemně pískal. Na bednách od střeliva leželo mrtvé tělo s končetinami strnule trčícími do stran. Sníh nafoukaný do zákopu ležel v tenké vrstvě na uniformě. Kolem hlavy měla mrtvola uvázaný pytel.

„Zatraceně,“ řekl Dale. Zakroutil hlavou a zadupal nohama. Edvard neřekl vůbec nic. Gudbrand pochopil, že čeká, až něco řekne on.

„Proč ho nosiči mrtvol nevyzvedli?“ zeptal se nakonec Gudbrand.

„Oni ho vyzvedli,“ řekl Edvard. „Byli tady včera odpoledne.“

„Tak proč ho přinesli zpátky?“ Gudbrand cítil, že se na něj Edvard dívá. „Nikdo si nepamatuje na rozkaz přinést ho zpět.“

„Možná je to nedorozumění,“ řekl Gudbrand.

„Možná.“ Edvard vyndal z kapsy tenkou, napůl vykouřenou cigaretu, otočil se po větru a zápalkou skrytou v dlani ji zapálil. Párkrát z ní potáhl, poslal ji dál a řekl: „Ti, co ho vyzvedli, tvrdí, že byl umístěn do hromadného hrobu v severní sekci.“

„Jestli je to pravda, tak by měl být pohřben, ne?“

Edvard potřásl hlavou. „Nepohřbívají je, dokud nejsou spáleni, a spalují jen za dne, aby Rusům nesvítily na míření. Navíc jsou v noci ty nové hromadné hroby otevřené a nestřežené. Někdo tam musel Daniela dnes v noci vyzvednout.“

„Zatraceně,“ zopakoval Dale, vzal si cigaretu a lačně potáhl.

„Tak ona je to tedy pravda, že pálí mrtvá těla?“ řekl Gudbrand. „Proč, v tomhle mrazu?“

„To vím,“ řekl Dale. „Kvůli zmrzlé půdě. Změna teploty způsobuje, že na jaře jsou mrtvá těla vytlačována ze země.“ Neochotně odevzdal cigaretu. „Vloni v zimě jsme pohřbili Vorpenese za naší linií. Na jaře jsme o něj zase zakopli. No, každopádně o to, co z něj lišky nechaly.“

„Otázkou je,“ řekl Edvard, „jak se Daniel dostal sem.“

Gudbrand pokrčil rameny.

„Gudbrande, tys měl minulou hlídku.“ Edvard zavřel jedno oko a díval se na něj druhým, kyklopským. Gudbrand s cigaretou nespěchal. Dale si odkašlal.

„Šel jsem tady kolem čtyřikrát,“ řekl Gudbrand a poslal cigaretu dál. „To tady ještě nebyl.“

„Během hlídky jsi mohl stihnout dojít nahoru do severního sektoru. A tady ve sněhu jsou stopy po tom, jak tu někdo něco táhl.“

„To může být po nosičích mrtvol,“ řekl Gudbrand.

„Stopy překrývají poslední stopy od holínek. A ty říkáš, že si tady kolem šel čtyřikrát.“

„Sakra, Edvarde, já taky vidím, že tu Daniel leží!“ vykřikl Gudbrand. „Samozřejmě, že ho sem někdo musel dopravit, a nejpravděpodobněji na saních. Ale jestli mě posloucháš, tak musíš pochopit, že někdo s ním musel přijít poté, co já tudy prošel naposledy.“

Edvard neodpověděl, ale viditelně naštvaný vytrhl z Daleho našpulené pusy poslední zbytek cigarety a znechuceně se díval na vlhké skvrny na cigaretovém papíře. Dale tahal z pusy vlákna tabáku.

„Panebože, proč bych něco takového dělal?“ zeptal se Gudbrand.

„A jak bych asi zvládl odtáhnout na saních mrtvolu ze severního sektoru až sem, aniž by mne hlídky zastavily?“

„Mohl jsi jít přes zemi nikoho.“

Gudbrand potřásl nevěřičně hlavou. „Myslíš si, že jsem se zbláznil, Edvarde? Co bych asi tak dělal s Danielovou mrtvolou?“

Edvard potáhl dva poslední šluky z cigarety, upustil nedopalek do sněhu a zašlápl ho holínkou. Vždycky to dělal, nevěděl proč, ale nesnesl pohled na kouřící nedopalky. Jak se otočil na podpatku, sních zavrzal.

„Ne, já si nemyslím, že jsi odtáhl Daniela sem,“ řekl Edvard. „Protože já nevěřím, že tohle je Daniel.“

Dale a Gudbrand sebou trhli. „Samozřejmě, že je to Daniel,“ řekl Gudbrand.

„Nebo někdo se stejnou postavou,“ odpověděl Edvard. „A stejným znakem oddílu na uniformě.“

„Pytel...“ začal Dale.

„Tak ty od sebe rozeznáš pytle?“ zeptal se Edvard pohrdavě, ale jeho pohled zůstal na Gudbrandovi.

„Je to Daniel,“ řekl Gudbrand a polkl. „Poznávám jeho holínky.“

„Takže ty si myslíš, že bychom měli jenom zavolat nosiče mrtvol a říct jim, aby ho znovu odnesli?“ zeptal se Edvard. „Bez toho, aniž bychom to blíž prozkoumali? To je to, s čím jsi počítal, vid’?“

„Čert tě vem, Edvarde!“

„Já si nejsem tak jistý, že si tentokrát chce vzít mě, Gudbrande. Odstraň ten pytel, Dale.“

Dale se nevěřícně díval na ty dva, kteří na sebe zírali jako bojechtiví býci.

„Slyšíš?“ křičel Edvard. „Odřízni ten pytel!“

„Já bych to radši nedělal.“

„To je rozkaz. Teď!“

Dale pořád váhal, díval se z jednoho na druhého a na ztuhlou postavu na bednách od munice. Pak pokrčil rameny, rozepnul si maskáčovou bundu a strčil ruku dovnitř.

„Počkej,“ řekl Edvard. „Zeptej se, jestli si můžeš půjčit bajonet od Gudbranda.“

Teď Dale vypadal opravdu zmateně. Díval se tázavě na Gudbranda, který zavrtěl hlavou.

„Co tím myslíš?“ zeptal se Edvard, jenž stál pořád otočený ke Gudbrandovi.

„Je vydaný rozkaz, aby všichni při sobě měli bajonet, a ty ho u sebe nemáš?“

Gudbrand neodpovídal.

„Ty, který jsi s tím bajonetem hotový zabiják, Gudbrande, tys ho přece jen tak neztratil, co?“ Gudbrand pořád neodpovídal.

„No teda. Tak to budeš pravděpodobně muset použít svůj vlastní, Dale.“

Gudbrand měl velkou chuť vyrvat to velké, zirájící oko z hlavy velitele oddílu. Krysa je to! Krysa s krysíma očima a krysím mozem. Copak nic nechápe?

Slyšeli za sebou zvuk trhané látky, jak bajonet řezal do pytle, pak Daleho lapajícího po dechu. Oba se otočili. Tam, v červáncích

nového dne, na ně zíral bílý obličej s příšerným úšklebkem a se třetím, zejícím okem na čele. Nebylo pochyb o tom, že to je Daniel.

14

Ministerstvo zahraničí, 4. listopadu 1999

Bernt Brandhaug se podíval na hodinky a zamračil se. Osmdesát dva vteřin, zpoždění o sedm vteřin. Pak vkročil do místnosti, kde se konala schůze, zazpíval „Dobrý den“ a usmál se svým věhlasným bílým úsměvem na čtyři obličeje, které se k němu otočily.

U jedné strany stolu seděl Kurt Meirik z PBS spolu s Ráchel – ta s onou neslušící sponou ve vlasech, ambiciózním kostýmem a přísným výrazem v obličejí. Napadlo ho, že kostým vypadá trochu příliš drahý na sekretářku. Stále věřil své intuici, která mu říkala, že je rozvedená, ale možná je bohatě vdaná. Nebo má bohaté rodiče? To, že se znovu objevila na schůzi, o které Brandhaug naznačil, že bude probíhat ve vší důvěrnosti, naznačovalo, že má v PBS důležitější pozici, než dříve předpokládal. Rozhodl se, že si o ní zjistí víc.

Na protější straně stolu seděla Anne Storkilsenová spolu s tím dlouhým, hubeným vedoucím oddělení, jak-se-to-jenom-jmenoval. Nejdřív mu trvalo přes osmdesát vteřin dojít k této místnosti a teď si nemůže vzpomenout na jméno... Stárne?

Ještě ani myšlenku nedomyslel a v tu chvíli se mu znovu vybavilo to, co se stalo včera večer. Pozval Lise, tu mladou aspirantku ministerstva, na to, čemu říkal malá přesčasová večeře. Potom ji pozval na drink do hotelu Continental, kde jako zástupce ministerstva zahraničí disponoval pokojem pro schůzky, které vyžadovaly extra diskrétnost. Lisu nebylo těžké pozvat, byla to ambiciózní dívka. Ale byla to neúspěšná seance. Starý? Jeden ojedinelý případ, možná o jeden drink víc, než bylo zdrávo, není příliš starý. Brandhaug odehnal myšlenky pryč a posadil se.

„Děkuji Vám, že jste se dostavili, přestože pozvánka přišla tak pozdě,“ začal. „Důvěrný charakter tohoto jednání není samozřejmě

třeba podtrhávat, ale stejně to dělám vzhledem k tomu, že ne všichni, co tady jsou, mají zkušenosti s takovými případy.“

Pohlédl na všechny kromě Ráchel a tak signalizoval, že připomínka byla míněna jí. Pak se otočil k Anne Storkilsenové.

„Jak se vlastně má váš muž?“

Policejní ředitelka se na něj lehce zmateně podívala.

„Váš policista,“ dodal rychle Brandhaug. „Hole, tak se jmenuje, že ano?“

Pokývla na Møllera, který si musel dvakrát odkašlat, než se rozhovořil.

„Vzhledem k okolnostem dobře. Je samozřejmě otřesen. Ale... ano.“ Pokrčil rameny, aby jako naznačil, že není víc co říct.

Brandhaug pozvedl nově vytrhané obočí.

„Doufám, že není otřesen tak, aby představoval riziko pro diskrétnost?“

„Ne,“ řekl Møller. Periferním viděním zahlédl, jak se k němu policejní ředitelka rychle otočila. „Myslím, že ne. Je mu naprosto jasná delikátní povaha případu. A samozřejmě byl instruován, že je vázán plným slibem mlčenlivosti o tom, co se stalo.“

„Totéž platí i o ostatních policistech, kteří byli na místě přítomni,“ rychle dodala policejní ředitelka Storkilsenová.

„Tak doufám, že je to pod kontrolou,“ řekl Brandhaug. „Dovolte mi, abych vás krátce obeznámil s novinkami. Zrovna jsem dlouze hovořil s americkou ambasádou a myslím, že mohu říci, že se shodujeme v názorech na ústřední body tohoto tragického případu.“

Přesouval pohled z jednoho na druhého. Dívali se na něj v napjatém očekávání. Čekali na to, co jim Bernt Brandhaug řekne. Bylo to dost na to, aby špatná nálada, kterou před několika vteřinami cítil, zmizela jako vygumovaná.

„Velvyslanec mi řekl, že stav agenta Secret Service, kterého váš muž,“ pokývl směrem k Møllerovi a policejní ředitelce, „postřelil u stanice mýtného, je stabilní a ohrožení života už dále nehrozí. Má zraněný obratel a měl vnitřní krvácení, ale neprůstředná vesta ho zachránila. Je mi líto, že jsme tuto informaci nezískali dříve, ale z pochopitelných důvodů se komunikace v tomto případě udržovala na

minimu. Mezi několika zasvěcenými byly vyměňovány jenom nejnütnější informace.“

„Kde je?“ zeptal se Møller.

„To v podstatě nepotřebujete vědět, Møllere.“

Podíval se na Møllera, který nasadil zvláštní výraz. Vteřinu bylo v místnosti tíživé ticho. Vždycky to bylo trochu trapné, když někomu muselo být připomenuto, že se nedozví víc, než je pro jeho práci bezpodmínečně nutné. Brandhaug se usmíval a rozhodil omluvně rukama, jako by chtěl říct: Moc dobře chápu, proč se ptáte, ale tak to je. Møller přikývl a díval se do desky stolu.

„O.K.“ řekl Brandhaug. „Můžu říct jen tolik, že po operaci byl letecky přepraven do vojenské nemocnice v Německu.“

„Aha.“ Møller se škrábal na zátylku. „Eee...“

Brandhaug čekal.

„Předpokládám, že je v pořádku, když se to Hole dozví. Myslím to, že to agent Secret Service přežije. To by mu... eh... ulehčilo situaci.“

Brandhaug se na Møllera podíval. Měl problém proniknout do duše vedoucího policejního oddělení. „To je v pořádku,“ odvětil.

„Na čem jste se s ambasadou dohodli?“ To byla Ráchel.

„Hned se k tomu dostanu,“ řekl Brandhaug lehce. Ve skutečnosti to byl další bod programu a on se nerad nechal tímto způsobem přerušovat. „Nejdříve chci pochválit Møllera a policii v Oslu za to, jak rychle zareagovali. Jestli hlášení souhlasí, tak to trvalo jenom dvanáct minut, než se agent dostal do lékařské péče.“

„Hole a jeho kolegyně Ellen Gjelténová ho odvezli do nemocnice Aker,“ řekla Anne Storkilsénová.

„Obdivuhodně rychlé jednání,“ řekl Brandhaug. „A to je mínění, které s námi sdílí i americký velvyslanec.“

Møller a policejní ředitelka se na sebe podívali.

„Dále velvyslanec hovořil se Secret Service a z americké strany nebude následovat žádné trestní oznámení. Přirozeně.“

„Přirozeně,“ přitakal Meirik.

„Také jsme se dohodli, že chyba je ve své podstatě na americké straně. Agent neměl v té budce co dělat. Tedy – měl, ale norský styčný důstojník na stanovišti o tom měl dostat zprávu. Norský

policista, který byl na stanovišti, kudy se agent dostal do úseku, a který to měl – promiňte, mohl – oznámit styčnému důstojníkovi, agenta jenom legitimoval. Byl vydán rozkaz o tom, že agenti Secret Service mají přístup do všech bezpečnostních zón, a proto policista neměl žádný důvod hlásit to dál. S odstupem času můžeme říci, že to měl udělat.“

Díval se na Anne Storkilsenovou, nezdálo se, že by chtěla protestovat.

„Dobrou zprávou je, že to zatím nevypadá, že by se něco dostalo ven. Nicméně jsem vás nesvolal, abychom si prodiskutovali, co je třeba udělat z pohledu *best-case-scenario*, který neobnáší nic jiného než sedět a nic nedělat. My totiž pravděpodobně můžeme na *best-case-scenario* zapomenout. Je přímo naivní věřit, že tahle střelecká historka dřív nebo později nepronikne na veřejnost.“

Bernt Brandhaug pohyboval rukama nahoru a dolů, jako by chtěl rozsekát věty na příhodná sousta.

„Navíc kromě těch zhruba dvaceti lidí v PBS, ministerstvu zahraničí a koordinační skupině, kteří tento případ znají, bylo přibližně patnáct policistů svědky přímo u stanice mýtného. O nich nic špatného, ti určitě víceméně dodrží svůj běžný slib mlčenlivosti. Jsou to ale obyčejní policisté bez zkušenosti se stupněm utajení, který je zde nezbytný. Navíc přibudou lidé ze státní nemocnice, letecké služby, společnost Fjellinjen AS vybírající mýtné a hotelu Plaza, kteří také víceméně mají důvod ptát se, co se stalo. Také nemáme žádnou záruku, že někdo nesledoval kolonu dalekohledem z jedné z okolních budov. Jedno jediné slovo těch, kteří s tím měli co do činění, a...“

Vyfoukl vzduch z tváří, aby ilustroval výbuch.

Kolem stolu bylo ticho do té doby, než si Møller odkašlal:

„A proč je to tak... ehm... důležité, aby se to nedostalo ven?“

Brandhaug kývl, aby ukázal, že to nebyla nejhlopější otázka, jakou kdy slyšel, ale právě to přesvědčilo Møllera o opaku.

„Spojené státy americké jsou něčím víc než jen spojencem,“ začal Brandhaug s téměř nezatelným úsměvem. Řekl to stejným tónem, jakým člověk říká cizinci, že Norsko má krále a hlavní město se jmenuje Oslo.

„V roce 1920 bylo Norsko jednou z nejchudších zemí Evropy a tou bychom pravděpodobně byli i dnes, nebýt pomoci z USA. Zapomeňte na rétoriku politiků. Emigrace, Marshallův plán, Elvis a financování ropné pohádky – to vše udělalo z Norska pravděpodobně jednu z nejvíce proamerických zemí světa. My, co zde sedíme, jsme pracovali dlouho pro to, abychom v kariéře byli tam, kde jsme dnes. Ale kdyby se některý z našich politiků dozvěděl, že někdo v této místnosti je zodpovědný za to, že život amerického prezidenta se ocitl v nebezpečí...“

Brandhaug nechal zbytek věty viset ve vzduchu, zatímco jeho pohled putoval kolem stolu.

„Naštěstí pro nás,“ řekl, „to Američané vidí tak, že raději přiznají chybu jednoho svého agenta, než by přiznali základní nedostatek spolupráce s jedním ze svých nejbližších spojenců.“

„To znamená,“ řekla Ráchel, aniž by zvedla oči od bloku před sebou, „že nepotřebujeme žádného norského obětního beránka.“ Pak zvedla pohled a dívala se přímo na Bernta Brandhauga. „My naopak potřebujeme norského hrdinu, že ano?“ Brandhaug se na ni díval se směsí zájmu a překvapení. Překvapení, protože tak rychle pochopila, kam mířil, a zájmu, protože mu došlo, že je s ní třeba počítat.

„Ano, správně. Ten den, kdy na veřejnost pronikne, že norský policista postřelil agenta tajné služby, musíme mít připravenou naši verzi,“ řekl. „A ta verze musí být taková, aby bylo jasné, že z naší strany se nestalo nic špatného, že náš styčný důstojník jednal v souladu s instrukcemi a chyba leží pouze a jenom na straně agenta Secret Service. To je verze, se kterou se my i Američané můžeme spokojit. Výzvou bude, aby tuto verzi média spolkla. A v té souvislosti...“

„...potřebujeme hrdinu,“ řekla policejní ředitelka. Přikývla, teď už chápala, co myslí.

„Sorry,“ řekl Møller. „Jsem tady jediný, kdo nechápe ani ň?“

Dodal poměrně nezdařený pokus o krátký smích.

„Policista prokázal rozhodné jednání v situaci, která byla potenciální hrozbou pro prezidenta,“ řekl Brandhaug. „Pokud by osoba v budce výběřčího byla atentátníkem, z čehož je podle instrukcí policista povinen vycházet, tak by zachránil prezidentův

život. Ten fakt, že se osoba neukázala být atentátníkem, na skutečnosti nic nemění.“

„To souhlasí,“ řekla Anne Storkilsenová. „V takovéhle situaci jsou instrukce důležitější než osobní hodnocení.“

Meirik neřekl nic, ale souhlasně kýval hlavou.

„Dobře,“ řekl Brandhaug. „Pointou – anebo ň, jak tomu říkáte, Bjarne – je přesvědčit tisk, naše nadřízené a všechny, kdo měli s případem co dělat, o tom, že jsme ani vteřinku nepochybovali, zda náš styčný důstojník udělal dobře. Ň je, že my už teď musíme jednat, jako by ve skutečnosti vykonal hrdinský čin.“

Brandhaug viděl Møllerovo ohromení.

„Jestliže toho policistu nepovýšíme, tak jsme už napůl přiznali, že od něj bylo nesprávné střílet, a následovně samozřejmě, že bezpečnostní opatření v době návštěvy prezidenta selhala.“

Kolem stolu se přikyvovalo.

„Ergo,“ řekl Brandhaug. Miloval toto slovo. Bylo to slovo oblečené do brnění, skoro nepřekonatelné, protože si dělalo nároky na autoritu logiky. Z toho vyplývá.

„Ergo mu dáme medaili?“ To byla znovu Ráchel.

Brandhaug cítil záchvěv rozčilení. Bylo to kvůli tomu, jak řekla slovo medaile. Jako by psali scénář komedie a všechny vtipné návrhy byly vítány. Jako by jeho vedení byla komedie.

„Ne,“ řekl pomalu a důrazně. „Medaili ne. Medaile a vyznamenání jsou příliš povrchní a nedávají nám tu důvěryhodnost, kterou potřebujeme.“

Zaklonil se v křesle s rukama za hlavou. „Povyšme toho chlapa. Dejme mu pozici kriminalisty první třídy.“

Následovalo dlouhé ticho.

„Kriminalista první třídy?“ Bjarne Møller pořád nevěřičně zíral na Brandhauga.

„Za to, že postřelil agenta Secret Service?“

„Zní to možná trošku morbidně, ale uvažujte o tom trochu.“

„To...“ Møller zamrkal a vypadal, jako že má chuť říct celou řadu věcí, ale zase ztichl.

„Možná nemusí dostat všechny funkce, které běžně spadají pod kriminalistu první třídy,“ slyšel Brandhaug říct policejní ředitelku. Slova přicházela opatrně. Jako by navlékala nit do ouška jehly.

„Na to jsme taky mysleli, Anne,“ odpověděl s lehkým důrazem na její jméno. Bylo to poprvé, co ji oslovil křestním jménem. V jednom jejím obočí to lehce škublo, ale jinak neviděl nic, co by naznačovalo, že by proti tomu něco měla. Pokračoval:

„Problémem je, že pokud budou všichni kolegové tohoto vašeho střelbychtivého styčného důstojníka považovat jeho jmenování za nápadné a po chvíli pochopí, že titul je jenom stafáž, jsme stejně daleko. V nejlepším případě. Jestliže začnou podezřívát náš pokus odvést pozornost, budou se okamžitě tvořit fámy a vypadalo by to, jako že jsme se vědomě pokoušeli zaretušovat, že jsme to – jste to – tenhle policista – zvorali. Jinými slovy: Musíme mu dát zaměstnání, které vypadá důvěryhodná, kde nikdo nemá moc přehled o tom, čím se vlastně zabývá. Povýšení kombinované s přemístěním na jiné, chráněné místo.“

„Chráněné místo. Bez možnosti kontroly.“ Ráchel se křivě usmívala. „Vypadá to, že máte v úmyslu poslat nám ho do klína.“

„Co myslíš, Kurte?“ zeptal se Brandhaug.

Kurt Meirik se drbal za uchem, zatímco se tiše smál.

„Ale jo,“ odpověděl. „Myslím, že vždycky najdeme nějaké místo pro kriminalistu první třídy.“

Brandhaug přikývl. „To by nám hodně pomohlo.“

„Jo, musíme si pomáhat, kde můžeme.“

„Dobře,“ řekl Brandhaug, široce se usmál a pohledem na hodinky naznačil, že jednání je skončeno. Zavrzaly židle.

Čtvrť Sankthanshaugen, 4. listopadu 1999

„*Tonight we're gonna party like it's nineteen-ninety-nine!*“ Ellen se podívala na Toma Waalera, který zrovna strčil do přehrávače

kazetu a potom zesílil zvuk tak, že basy roztřáslly palubní desku. Pronikavý hlas zpěváka píchal Ellen v ušních bubíncích.

„Tohle je hustý, co?“ překřikoval Tom hudbu. Ellen ho milosrdně nechtěla ranit, a tak jenom přikývla. Ne že by si myslela, že by Toma Waalera bylo jednoduché ranit, ale měla v úmyslu lichotit mu tak dlouho, jak se dalo. Doufala, že to bude až do té doby, než bude dvojice Tom Waaler a Ellen Gjelténová rozpuštěna. VPO Bjarne Møller každopádně řekl, že to má prozatímní charakter. Všichni věděli, že Tom na jaře dostane to nové místo kriminalisty první třídy.

„Teploušský negr,“ volal Tom. „Dost trapný.“

Ellen neodpověděla. Pršelo tolik, že i když měli stěrače na plný chod, voda vytvářela na předním skle hlídkového auta měkký film a způsobovala, že domy na Ullevallsveien vypadaly jako měkké pohádkové domy, vlnící se dopředu a dozadu. Møller je poslal dnes ráno ven, aby našli Harryho. Už zvonili u jeho bytu v Sofies gate a konstatovali, že doma není. Nebo že nechce otevřít. Nebo že není schopen otevřít. Ellen se obávala nejhoršího. Dívala se ven na lidi chvátající po chodníku sem a tam. Ti také získali zpitvořený, bizarní vzhled, jako v pouťové hře.

„Zahni tady doleva a zastav,“ řekla. „Můžeš počkat v autě, já půjdu dovnitř.“

„S radostí,“ odpověděl Waaler. „Opilce nemám rád.“

Podívala se na něj ze strany, ale jeho obličej neprozrazoval, jestli myslel všeobecně dopolední klientelu u Schröderů, nebo speciálně Harryho. Zastavil auto na autobusové zastávce před restaurací, a když Ellen vyšla, uviděla, že na druhé straně ulice je otevřená nová kavárna Kaffebrønneriet. Nebo tam možná byla už dlouho a ona si jí dřív nevšimla. Na barových stoličkách podél velkých oken seděli mladí lidé v rolácích a četli zahraniční noviny nebo jenom zírali do deště s velkými bílými hrnký kávy mezi dlaněmi, zatímco se pravděpodobně ptali sami sebe, jestli zvolili správný obor studií, správný gauc a správného designéra, správného přítele, správný knižní klub nebo správné město v Evropě.

Ve dveřích u Schröderů málem narazila do muže v islandském svetru. Alkohol už vymazal téměř všechnu modrou barvu z panenek jeho očí a jeho ruce byly velké jako pánve a černé špínou. Jak

procházel kolem, ucítila sladký závan potu a staré opilosti. Uvnitř panovala tichá dopolední atmosféra. Jen u čtyřech stolů někdo seděl. Ellen tady už byla, kdysi dávno, a pokud mohla posoudit, vše bylo při starém. Na stěnách visely velké obrazy starého Osla a společně s hnědými stěnami a skleněnou střechem ve středu místnosti dodávaly lokálu malý nádech anglické hospody. Velmi malý, jestli měl být člověk upřímný. Stoly z umakartu a lavicemi to spíš připomínalo kuřácký salonek na trajektu na pobřeží v kraji Móre. Na konci místnosti stála opřená o pult servírka v zástěře. Kouřila a napůl se zájmem Ellen pozorovala. Harry seděl s hlavou skloněnou v nejzazším koutě u okna. Před ním stál prázdný püllitr.

„Ahoj,“ řekla Ellen a posadila se na židli naproti němu.

Harry vzhlédl a přikývl. Jako kdyby tam seděl a čekal právě na ni. Hlava mu zase poklesla.

„Pokoušeli jsme se tě sehnat. Zvonili jsme u tebe doma.“

„Byl jsem doma?“ Řekl to suše, bez úsměvu.

„Já nevím. Jsi doma, Harry?“ Kývla směrem ke sklenici.

Pokrčil rameny.

„Přežije to,“ řekla.

„Slyšel jsem to. Møller mi nechal vzkaz na záznamníku.“

Výslovnost byla překvapivě jasná. „Neřekl nic o tom, jak těžce je raněný. V zádech je hodně nervů a takových věcí, ne?“

Naklonil hlavu na stranu, ale Ellen neodpověděla.

„Možná bude ochrnutý,“ řekl Harry a cvrnkl na prázdnou sklenici. „Na zdraví.“

„Tvoje nemocenská zítra končí,“ řekla. „Tak tě čekáme v práci.“

Trochu zvedl hlavu: „Já jsem nemocný?“

Ellen mu přisunula přes stůl plastové desky. Bylo vidět zadní stranu růžové neschopenky.

„Mluvila jsem s Møllerem. A s doktorem Aunem. Vezmi s sebou kopii téhle neschopenky. Møller řekl, že je běžné dostat několik dní na uklidněnou potě, co člověk střílel ve službě. Hlavně zítra přijď.“

Jeho pohled se přestěhoval na okno z barevného, hrubokatého skla. To snad kvůli diskrétnosti, aby lidé sedící tady uvnitř nebyli zvenčí vidět. Pravý opak kavárny Kaffebrenneriet, přemítala Ellen.

„Tak co? Přijdeš?“ zeptala se.

„No.“ Podíval se na ni zamlženým pohledem, jaký si pamatovala z rán v době poté, co se vrátil z Bangkoku. „Peníze bych na to nevsázel.“

„Přesto přijď. Čeká na tebe několik zábavných překvapení.“

„Překvapení?“ Harry se měkce zasmál. „Co by to asi mělo být? Předčasný odchod do důchodu? Důstojné rozloučení? Dá mi prezident Purpurové srdce?“

Zvedl hlavu natolik, aby Ellen viděla jeho krví podlité oči. Povzddechla si a otočila se k oknu. Za hrbolkatým sklem kolem plula bez tvará auta jako v psychedelickém filmu.

„Proč tohle sám sobě děláš, Harry? Ty víš – já vím – všichni ví, že to nebyla tvoje chyba! Dokonce i Secret Service přiznala, že to byla jejich chyba, že nás neinformovali. A že jsme – ty jsi – jednal správně.“

Harry mluvil tiše, aniž by se na ni podíval: „Myslíš, že jeho rodina se na to bude dívat takhle, až se vrátí domů na vozíku?“

„Panebože, Harry!“ Ellen zvedla hlas a koutkem oka viděla, že žena u pultu ji pozoruje se stoupajícím zájmem, asi cítila pořádnou hádku.

„Vždycky se najde někdo, kdo nemá štěstí, kdo to nezvládne, Harry. Tak to prostě je, to není ničí chyba. Víš, že každý rok zemře šedesát procent z celé populace pěvušky modré? Šedesát procent! Kdyby se člověk měl pozastavit a přemýšlet o tom, jaký to má smysl, tak sám skončí mezi těmi šedesáti procenty, Harry.“

Harry neodpověděl, jenom seděl a věnoval se čtverečkovanému ubrusu s černými, od cigaret propálenými dírami.

„Budu sama sebe nenávidět, že tohle říkám, Harry, ale já bych to považovala za osobní službu, kdybys zítra přišel. Jenom přijď, nebudu ti nadávat a nebudeš na mě muset dýchat? O.K.?“

Harry prostrčil malíček jednou z těch černých děr v ubruse. Pak přemístil prázdnou sklenici tak, aby zakrývala ty ostatní díry. Ellen čekala.

„To je Waaler, co sedí venku v autě, co?“ zeptal se Harry.

Ellen přikývla. Dobře věděla, jak málo se ti dva mají rádi. Něco ji napadlo, zaváhala, ale riskla to:

„Mimořádně, on si vsadil dvě stě babek na to, že nepřiješ.“

Harry se znovu zasmál tím měkkým smíchem. Pak zvedl hlavu, podepřel ji rukama a podíval se na ni.

„Ty jsi opravdu špatný lhář, Ellen. Ale děkuju, že to zkoušíš.“

„Čert tě vem!“

Nadýchla se, chtěla něco říct, ale rozmyslela si to. Dlouho se na Harryho dívala. Potom se znovu nadýchla:

„Tak dobře. Měl ti to říct Møller, ale já ti to řeknu teď: Chtějí ti nabídnout místo kriminalisty první třídy v PBS.“

Harryho smích předl tiše jako motor Cadillaku Fleetwood: „O.K., s trochou tréninku se možná přece jenom naučíš lhát.“

„To je pravda!“

„To není možné.“ Jeho pohled se znovu přesunul ven za okno.

„Proč? Jsi jeden z našich nejlepších vyšetřovatelů, právě ses ukázal jako policista, který umí zatraceně dobře jednat, studoval jsi práva...“

„Já ti říkám, že to není možné. I kdyby někoho tak bláznivá myšlenka napadla.“

„Ale proč?“

„Z jednoho docela prostého důvodu. Říkala jsi šedesát procent těch ptáků?“

Potáhl ubrus i se sklenicí po stole. „Jmenují se pěvušky modré.“

„No. A na co umírají?“

„Co tím myslíš?“

„Snad si jenom tak nelehnu a nezemřou?“

„Hlady. Šelmy je zabijí. Mrazem. Vyčerpáním. Možná naletí na okno. Všechno je možné.“

„O.K. Protože já předpokládám, že nikdo z nich není postřelen norským policistou bez povolení nosit zbraň, protože neobstál u střeleckých zkoušek. Kriminalistou, který, až se to zjistí, bude obviněn a pravděpodobně odsouzen na jeden až tři roky vězení. Špatný předpoklad k tomu, být kriminalistou první třídy, nemyslíš?“

Zvedl sklenici a postavil ji s bouchnutím na umakartový stůl vedle ubrusu.

„Jaké střelecké zkoušky?“ zeptala se lehce.

Ostře se na ni podíval. Čelila jeho pohledu klidným, věcným výrazem ve tváři.

„Co tím myslíš?“ zeptal se.

„Nechápu, o čem to mluvíš, Harry.“

„Víš přece zatraceně dobře, že...“

„Co já vím, tak jsi u střeleckých zkoušek letos obstál. A totéž říká i Møller. Dokonce zašel dneska ráno na střelnici zkontrolovat to s instruktorem střelby. Podívali se do počítače a zjistili, že jsi nastřílel víc, než je třeba. Neudělají kriminalistou první třídy v PBS někoho, kdo střílí na agenta Secret Service bez povolení nosit zbraň, víš?“

Široce se na Harryho, který teď vypadal víc zmatený než opilý, usmívala.

„Ale já nemám povolení nosit zbraň!“

„Ale máš, jenom jsi ho někam zašantročil. Však ty ho jednou najdeš, Harry.“

„Poslouchej, já...“

Zničehonic se zarazil a zíral na plastové desky na stole před sebou. Ellen se zvedla.

„Tak řekněme v devět, pane kriminalisto první třídy?“ Harry dokázal jenom němě kývnout na odpověď.

Hotel Radisson SAS, Holbergs Plass, 5. listopadu 1999

Betty Andresenová měla takové světlé, kudrnaté vlasy a la Dolly Partonová, které vypadaly jako paruka. Nebyla to paruka, a na víc u vlasů končila veškerá podobnost s Dolly Partonovou. Betty Andresenová byla vysoká a vyhublá, a když se usmála tak jako teď, tak to byla v podstatě jenom taková škvírka, která jen tak tak odhalovala zuby. Tenhle úsměv platil starému pánovi na druhé straně pultu v recepci hotelu Radisson SAS na Holbergs Plass. Nebyl to obyčejný recepční pult, ale byl to jeden z několika malých multifunkčních „ostrůvků“ s počítači, které umožňovaly obsluhovat několik hostů najednou.

„Dobré dopoledne,“ řekla Betty Andresenová. Rozlišovat mezi jednotlivými částmi dne při pozdravu bylo něco, čemu se naučila na

hotelové škole ve Stavangeru. Za hodinu bude říkat „dobrý den“, pak „dobré odpoledne“ a o několik hodin později „dobrý večer“. Pak odejde domů do svého dvoupokojového bytu ve čtvrti Torshov a bude si přát, aby tam byl někdo, komu by mohla popřát „dobrou noc“.

„Chci se podívat na pokoj, který je co nejvyš.“ Betty Andresenová zírala na staříkova mokrá ramena. Venku lilo. Jedna kapka se třesouc křečovitě držela okraje krempy staříkova klobouku.

„Chcete se podívat na pokoj?“

Úsměv Betty Andresenové se nezměnil. Byla naučená, že všichni jsou hosté do té doby, než je neodvolatelně prokázán opak, a pevně se tohoto principu držela. Ale stejně tak věděla, že to, co má před sebou, je „exemplář druhu starý muž, na návštěvě v hlavním městě, který si chce vychutnat výhled z SAS hotelu, aniž by za to platil“. Přicházeli sem pořád, zvláště v létě. A nebylo to jenom kvůli výhledu. Jednou jedna dáma požádala o to, podívat se na Paláce suitu v 21. patře, aby ji mohla popsat přátelům, až jim bude vyprávět, že tam bydlela. Dokonce nabídla Betty padesát korun za zapsání do knihy hostů, aby to mohla použít jako důkaz.

„Jedno-, nebo dvojlůžkový?“ zeptala se Betty. „Kuřák, nekuřák?“ Většina z nich začne už tady koktat.

„To je jedno,“ řekl stařík. „Nejdůležitější je výhled. Chci se podívat na pokoj, který má výhled na jihozápad.“

„Ano, to uvidíte celé město.“

„Přesně tak. Který váš pokoj je nejlepší?“

„Nejlepší je samozřejmě Paláce suite, ale počkejte chvíli, podívám se, jestli nemáme volný běžný pokoj.“

Ťukala na klávesnici a čekala, až spolkne návnadu. Netrvalo to dlouho.

„Rád bych se podíval na suitu.“

Samozřejmě, že ano, myslela si. Dívala se na staříka. Betty Andresenová nebyla nefér žena. Jestliže největší přání jednoho staříka je vychutnat si výhled z SAS hotelu, tak proč by mu to nedopřála?

„Pojďme se podívat,“ řekla a dopřála mu svůj nejzářivější úsměv, který byl jinak rezervován pro stálé hosty.

„Jste tady v Oslu u někoho na návštěvě?“ zeptala se zdvořile, ale bez zájmu ve výtahu.

„Ne,“ odvětil stařík. Měl bílá, bujná obočí, jaká míval její otec.

Betty stiskla knoflík výtahu, dveře se zavřely a výtah se dal do pohybu. Betty si na to nemohla zvyknout, bylo to jako být nasáván nahoru do nebes. Pak se dveře otevřely a jako vždy skoro očekávala, že vyjde do nového a jiného světa, přibližně jako děvčátko ve vyprávění o tornádu. Ale byl to vždycky ten stejný, starý. Prošli chodbou s tapetami, které ladily s barvou koberců a s drahým, nudným uměním na stěnách. Vsunula kartu do zámku suitu, řekla „Prosím,“ a držela dveře pro staříka, který kolem ní prošel s obličejem plným očekávání, aspoň tak to na ni působilo.

„Paláce suita měří 105 metrů čtverečních,“ řekla Betty. „Má dvě ložnice, v každé je královská postel, a dvě koupelny, které obě mají vířivou vanu a telefon.“

Přešla do obývacího pokoje, kde už stařík stál u oken.

„Nábytek je navržen dánským designérem Poulem Henriksenem,“ řekla a přejela rukou po tenounkém skle salonního stolu. „Chcete se podívat na koupelny?“

Stařík neodpovídal. Nechal si na hlavě promoklý klobouk a v tichu, které následovalo, Betty slyšela, jak kapka dopadla na parkety z třešňového dřeva. Postavila se vedle něj. Odsud viděli vše, co má cenu vidět: radnici, Národní divadlo, královský palác, parlament a pevnost Akershus. Pod nimi se prostíral zámecký park, kde stromy vztahovaly k ocelově modré obloze černé, roztahující se prsty.

„Měl jste sem raději přijít za pěkného jarního dne,“ řekla Betty.

Stařík se otočil a díval na ni nechápavě a Betty došlo, co zrovna řekla. Taky mohla rovnou dodat:... vzhledem k tomu, že jste se stejně přišel jenom pokochat výhledem. Usmála se tak pěkně, jak nejlépe uměla.

„Když je tráva zelená a na stromech v zámeckém parku jsou listy. To je to potom krásné.“

Podíval se na ni, ale vypadalo to, že je myšlenkami jinde.

„To máte pravdu,“ řekl konečně. „Stromům vyrostou listy, na to jsem nemyslel.“

Ukázal na okno.

„Dá se to otevřít?“

„Jenom trochu,“ řekla Betty s úlevou, že se téma změnilo.
„Otočíte touhle kličkou.“

„Proč jenom trochu?“

„Pro případ, že by někoho napadlo něco hloupého.“

„Něco hloupého?“

Rychle se na něho podívala. Není tenhle stařík trochu senilní?

„Vyskočit,“ odpověděla. „Zabít se. Existuje mnoho nešťastných lidí, kteří...“ udělala rukou gesto, které mělo popsat, co nešťastní lidé dělají.

„Takže to je hloupý nápad?“ Stařík si třel bradu. Viděla ve vráskách náznak úsměvu? „I když je člověk nešťastný?“

„Ano,“ řekla Betty rozhodně. „V každém případě v mém hotelu. A když já jsem ve službě.“

„Když já jsem ve službě.“ Stařík se tlumeně usmál. „To je dobrý, Betty Andresenová.“

Cukla sebou při zvuku svého jména. Samozřejmě si ho přečetl na její jmenovce. Každopádně měl dobrý zrak, písmenka, kterými bylo jméno napsáno, byla malá stejně tak, jako písmena RECEPČNÍ byla velká. Předstírala, že se diskrétně podívala na hodinky.

„Ano,“ řekl. „Máte asi jiné věci na práci než ukazovat výhled.“

„Ano, mám,“ potvrdila. „Já to беру,“ řekl stařík. „Prosím?“

„Já беру tenhle pokoj. Ne pro dnešní noc, ale...“

„Berete tenhle pokoj?“

„Ano. Je k pronájmu, ne?“

„Eh, ano, ale... je velice drahý.“

„Rád zaplatím předem.“

Stařík vytáhl z vnitřní kapsy kabátu peněženku a vyndal hromádku bankovek.

„Ne, ne, tak jsem to nemyslela, ale stojí sedm tisíc za jednu noc. Nechcete se radši podívat...“

„Mně se tenhle pokoj líbí,“ řekl stařík. „Pro jistotu si je přepočítejte, prosím.“

Betty zírala na tisícovky, které před ní držel.

„Placení zařídíme, až přijdete,“ řekla. „Eh, kdy chcete...“

„Jak jste doporučila, Betty, na jaře.“

„Ano. Nějaké konkrétní datum?“
„Samozřejmě.“

17

Policejní prezidium, 5. listopadu 1999

Bjarne Møller si povzdechl a vyhlédl z okna. Jeho myšlenky pluly pryč, tak jak to v poslední době měly tendenci dělat. Přestalo pršet, ale obloha pořád ležela ocelově šedivá nízko nad policejním prezidiem ve čtvrti Grønland. Přes hnědý, neživý trávník před budovou cupital pes. V Bergenu bylo volné místo vedoucího policejního oddělení. Uzávěrka žádostí je příští týden. Slyšel od kolegy, že v Bergenu prší každý podzim zpravidla jenom dvakrát. Od září do listopadu a od listopadu do Nového roku. Lidé z Bergenu stále přehánějí. Byl tam a město se mu líbilo. Leželo daleko od politiků v Oslu a bylo malé. To, že bylo malé, se mu líbilo.

„Co?“ Møller se otočil a uviděl Harryho rezignovaný pohled. „Vykládal jste mi, že by mi prospělo, kdybych svůj život trochu změnil.“

„Ano?“

„Vaše slova, šéfe.“

„Ó ano. No. Musíme si dávat pozor, abychom se nevrátili do starých kolejí a nezůstali jenom u starých zvyků a rutin. Musíme se pohnout dopředu, vyvíjet se. Jít pryč.“

„Pryč? PBS leží o tři patra výš v téhle budově.“

„Tak tedy pryč od všeho ostatního. Šéf PBS, Meirik, si myslí, že se výborně hodíš na to místo, které on tam nahoře má.“

„Nemusí se na takováhle místa vyhlásit konkurz?“

„Na to nemysli, Harry.“

„No dobře, ale můžu se zeptat, proč mě za každou cenu chcete do PBS? Vypadám snad jako špion?“

„Ne, ne.“

„Ne?“

„Ano, mám na mysli. Ne ano, vlastně... proč ne?“

„Proč ne?“

Møller se tvrdě drbal na zátylku. Zčervenal v obličejí.

„Zatraceně, Harry, nabízíme ti práci kriminalisty první třídy, o pět platových tříd výš, žádné noční služby a trochu respektu od malých parchantů. Tohle je dobrý, Harry.“

„Mám rád noční služby.“

„Nikdo nemá rád noční služby.“

„Proč mi nedáte to volné místo kriminalisty první třídy tady u nás?“

„Harry! Prokaž mi službu a jenom řekni ,ano.“

Harry si pohrával s papírovým kelímkem. „Šéfe,“ řekl, „jak dlouho se známe?“

Møller zvedl varovně ukazováček. „Nezačínej s tím. Nezkoušej na mě to, čím vším jsme spolu prošli, dobrým i zlým...“

„Sedm let. A během těchto sedmi let jsem vyslyšel lidi, kteří pravděpodobně patří k těm nejlépejším, co chodí městem, a stejně jsem nenarazil na nikoho, kdo by byl horší lhář než vy. Možná jsem hlupák, ale pořád mám několik mozkových buněk, které se snaží, jak umí. A ty mi říkáš, že je to těžko můj rejstřík, co mi vysloužilo tohle místo. Také mi nepřijde divné, když se zničehonic ukázalo, že mám na oddělení nejlepší skóre z letošních střeleckých zkoušek. Má to co dělat s tím, že jsem sejmul agenta Secret Service. A vy mi, šéfe, nemusíte nic říkat.“

Møller, který zrovna otevřel ústa, zase sklapl čelisti a místo toho demonstrativně založil ruce na prsou. Harry pokračoval:

„Chápu, že to nejste vy, kdo tady rozhoduje. A i když nevidím celý obraz, tak mám fantazii a umím si leccos domyslet. Jestli mám pravdu, tak to, co si přeju já, není v mojí budoucí policejní kariéře podstatné. Tak mi jenom odpovězte na tuhle jedinou otázku. Mám nějakou volbu?“

Møller mrkal a mrkal. Znovu myslel na Bergen. Na zimy bez sněhu. Nedělní výlety se ženou a chlapci na Flóyen. Místo, kde šlo vyrůstat. Několik laskavých rošťáren a trochu klukovin, žádná kriminalita gangů a čtrnáctiletí, kteří se předávkovávají. Bergenský policejní okres. No jo.

„Ne,“ řekl.

„Dobře,“ řekl Harry. „Myslel jsem si to.“ Zmačkal papírový kelímek a zamířil na odpadkový koš. „Pět platových tříd jste říkal?“

„A vlastní kancelář.“

„Dobře izolovanou od ostatních, počítám.“ Hodil pomalým, promyšleným pohybem předloktí. „Placené přesčasy?“

„V téhle platové třídě ne, Harry.“

„Tak to musím pospíchat ve čtyři domů.“ Kelímek dopadl na podlahu půl metru od koše.

„To je jistě v pořádku,“ odpověděl Møller s lehkým úsměvem.

18

Zámecký park, 10. listopadu 1999

Byl jasný a chladný večer. První, co starého muže napadlo, když vyšel ze stanice podzemní dráhy, bylo, kolik lidí je ještě stále venku. Představoval si, že centrum bude tak pozdě téměř prázdné, ale po třídě Karl Johans gate spěchaly sem a tam pod světly neonů taxíky a lidé pluli po chodnicích nahoru a dolů. Zastavil se a společně s partou tmavých mládežníků, kteří mezi sebou mluvili zvláštní kvokavou řečí, čekal, až na přechodu naskočí zelený panáček. Odhadoval, že jsou z Pákistánu. Anebo možná Arabové. Jeho myšlenky byly přerušeny tím, že se změnila barva, a on cílevědomě vykročil přes ulici a dále nahoru do kopce, směrem k nasvícené fasádě královského paláce. Dokonce i tady byli lidé, většina z nich mladí, na cestě bůhvíkam. V kopci před sochou Karla Johana, sedícího na koni a zírajícího zasněně směrem dolů na parlament a na moc, kterou se snažil přestěhovat k sobě nahoru na zámek, se zastavil, aby si odpočinul.

Už přes týden nepršelo, a když starý muž zahrnul mezi stromy doprava, v listí to zašustilo. Zaklonil se a zíral nahoru na nahé větve rýsující se proti hvězdné obloze. Vzpomněl si na verš:

*Jilm a topol,
bříza a duby,*

*černá kápě,
mrtev a bledý.*

Říkal si, že by bylo lepší, kdyby dnes večer nesvítíl měsíc. Na druhou stranu bylo jednoduché najít to, co hledal: starý dub, o který si opíral hlavu ten den, kdy mu bylo sděleno, že jeho život se chýlí ke konci. Sledoval kmen nahoru ke koruně. Jak starý mohl ten strom být? Dvě stě let? Tři sta? Strom byl možná už dospělý, když se Karl Johan nechal oslavovat jako norský král. Každopádně: každý život má svůj konec. Jeho vlastní, stromu, ano, dokonce i králův. Postavil se za stromem tak, aby ho nebylo ze stezky vidět, a stáhl ze zad batoh. Pak se posadil na bobek, otevřel batoh a vyndal to, co bylo uvnitř. Tři láhve roztoku na hubení plevele, kterému prodavač v drogerii na Kirkeveien říkal Roundup, velkou stříkačku se silnou ocelovou jehlou, kterou dostal v lékárně Sfinx. Řekl, že použije stříkačku k přípravě jídla, na nastříkání tuku do masa, ale nebylo to třeba, protože prodavačka se na něj jenom s nezájmem dívala a určitě na něj zapomněla dřív, než vyšel ze dveří.

Než strčil dlouhou špičku skrze zátku na jedné z lahví, starý muž se rychle ohlédl. Pomalu vytahoval píst stříkačky nahoru, aby průhledná tekutina naplnila stříkačku. Rukou hmatal, až našel škvíru mezi dvěma kusy kůry, a strčil špičku jehly dovnitř. Nešlo to tak lehce, jak si představoval, musel tvrdě tlačit, aby dostal špičku do tvrdého dřeva. Pokud by látku vstříkl do vnějšího dřeva, nemělo by to žádný efekt, musel se dostat dovnitř do kambia, k vnitřním životadárným orgánům stromu. Tlačil na jehlu ještě víc. Jehla se ohýbala. Sakra! Nesměl ji zlomit, měl jenom tuhle jedinou. Špička jen tak tak zajela dovnitř, ale po několika centimetrech se zcela zastavila. I když bylo chladno, orosil se potem. Znovu zabral a chtěl ještě přitlačit, když u stezky uslyšel zašustit listí. Pustil stříkačku.

Zvuk se blížil.

Zavřel oči a zadržel dech. Kroky prošly těsně kolem. Když oči znovu otevřel, zahlédl dvě postavy, jak mizí za křovím na ostrůvku vyhlídky směrem k Fredriks gate. Vydechl a znovu se vrhl na stříkačku. Rozhodl se to risknout a zatlačil vší silou. V okamžiku,

kdy očekával zvuk lámané špičky, zajela jehla do stromu. Starý muž si oťel pot. Zbytek byl jednoduchý.

Za deset minut vstříkl do stromu dvě láhve roztoku a byl skoro hotov se třetí, když za sebou uslyšel blížící se hlasy. Dvě postavy obešly křoví na ostrůvku; vycházel z toho, že to jsou ti samí, které tam viděl zacházet.

„Hej!“ To byl mužský hlas.

Starý muž jednal instinktivně, napřimil se a stoupl si před strom tak, aby dlouhým kabátem zakrýval stříkačku, stále vězící ve stromě. V příštím okamžiku byl oslněn světlem. Zvedl ruce před obličej.

„Dej pryč tu lampu, Tome.“ Žena.

Světlo se přesunulo a on viděl sloup světla tančící mezi stromy v parku.

Ti dva přišli úplně až k němu a jeden z nich, žena těsně po třicítce s pěknými, ale obyčejnými rysy, držela před jeho obličejem průkaz tak blízko, že i v slabém měsíčním světle viděl její fotografii, značně mladší a s vážným výrazem ve tváři. A jméno. Ellen nebo tak něco.

„Policie,“ řekla. „Omlouvám se, pokud jsme vás vylekali.“

„Co tady děláš uprostřed noci, dědo?“ zeptal se muž. Oba byli oblečeni v civilu a pod mužovou pletenou čepicí viděl mladého pěkného muže se studenýma, na něj zírajícíma modrýma očima.

„Jsem jenom venku na procházce,“ řekl starý muž a doufal, že třes v jeho hlase nebyl k poznání.

„Aha,“ řekl ten, co se jmenoval Tom. „Za stromem, v parku, v dlouhém kabátě. Víš, jak tomu říkáme?“

„Přestaň, Tome!“ To byla žena. „Ještě jednou se omlouvám,“ řekla, obrácená ke starému muži. „Před několika hodinami byl tady v parku přepaden a zmlácen mladý chlapec. Vy jste nic neviděl nebo neslyšel?“

„Zrovna jsem přišel,“ odpověděl starý muž a soustředil se na ženu, aby ušel zkoumavému pohledu muže. „Neviděl jsem nic. Jenom Velký a Malý vůz,“ ukázal na oblohu. „Omlouvám se. Je zraněn těžce?“

„Docela ano. Nezlobte se, že jsme vás vyrušili,“ usmála se. „Přeji hezký večer.“

Zmizeli a starý muž zavřel oči a zhroutil se na kmen stromu za sebou. V příštím okamžiku byl zvednut za límec a cítil, jak někdo teple dýchá na jeho ucho. Pak následoval hlas toho mladého muže:

„Jestli tě někdy chytну při činu, tak ti ho uříznu. Slyšíš? Takové jako ty nesnáším!“

Ruce pustily límec a byl pryč.

Starý muž se zhroutil na zem a cítil, jak vlhkost mokré země proniká do jeho oblečení. V hlavě si hlas broukal stále stejný verš, znovu a znovu:

*Jilm a topol,
bříza a duby,
černá kápě,
mrtev a bledý.*

19

Herbertova pizzeria, Youngstorget, 12. listopadu 1999

Sverre Olsen vešel, kývl na chlapce u rohového stolu, u pultu si koupil pivo a vzal si ho ke stolu. Ne k rohovému, ale ke svému vlastnímu. Byl to jeho stůl už přes rok, už od té doby, co zmlátil žluťáka v Dennisově kebabu. Bylo brzy a nikdo jiný tam ještě neseděl, ale brzy se tahle malá pizzeria na rohu Torg gate a Youngstorgetu zaplní. Dnes se totiž vyplácela podpora. Podíval se na chlapce v rohu. Seděli tam tři z tvrdého jádra, ale on s nimi momentálně nemluvil. Patřili k nové straně – Národní alianci – a dalo by se říct, že mezi nimi nastala ideologická neshoda. Znal je z doby, kdy byl členem Vlastenecké mládežnické strany, byli dost patriotičtí, ale teď byli na cestě do řad odpadlíků. Roy Kvinset, s hlavou nově bezchybně oholenou, byl jako vždy oblečen do svých obnošených úzkých džin, vysokých šněrovacích bot a bílého trička s červeno-bílo-modrým logem Národní aliance. Ale Halle vypadal dnes jinak. Vlasy měl obarvené načerno a použil gel, aby mu ofina

ležela hladce u hlavy. Samozřejmě na lidi působil nejvíc provokativně knírek-černý, pečlivě zastřížený kartáč, přesná kopie führerova. A vynechal široké jezdecké kalhoty a holínky a oblékl místo toho zelené maskáče. Gregersen byl jediný, který vypadal jako normální mladík: krátká bunda, kozí bradka a na hlavě sluneční brýle. Bez pochyb byl z nich nejchytřejší.

Sverreho pohled putoval po místnosti. Nějaká dívka a muž do sebe cpali pizzu. Ještě je neviděl, ale nevypadali na policejní špicly. A ani jako novináři. Možná byli z Monitoru. V zimě odhalil jednoho chlapa z Monitoru, týpka s červenýma očima, který sem zašel víckrát, než měl, hrál opilého a zkoušel s někým z nich mluvit. Sverre tušil zradu, a tak vzali chlapa ven a strhli z něj svetr. Na břicho měl izolepou přilepený magnetofon a mikrofon. Přiznal, že je z Monitoru, dřív, než na něj stačili být i jen sáhnout. K smrti vyděšený. Tihle lidé z Monitoru byli hlupáci. Věřili v tuhle chlapeckou hru, tohle dobrovolné pozorování fašistické scény pokládali za něco hodně důležitého a nebezpečného a mysleli si, že jsou tajní agenti, stále žijící v ohrožení života. No, tím se možná nelišili od některých jedinců v jejich vlastních řadách, to musel přiznat. Ten chlap si každopádně byl jistý tím, že ho zabijí, a bál se tak, že si nachcal do kalhot. Doslova. Sverre objevil tmavý pruh vlnící se z jeho nohavice a přes asfalt. Tohle si pamatoval z toho večera nejlépe. V slabém osvětlení dvorku se malá říčka moči hledající nejnižší místo terénu slabě třpytila.

Sverre Olsen se rozhodl, že ti dva jsou jenom hladová mládež, která šla kolem a objevila pizzerii. Rychlost, s jakou jedli, prozrazovala, že teď už také poznali klientelu a chtěli se zase co nejdřív dostat ven. U okna seděl starý muž v klobouku a kabátě. Možná opilec, i když oblečení mluvilo o něčem jiném. Ale tak vypadali ty první dny poté, co byli oblečeni Armádou spásy – pěkné, secondhandové kabáty a obleky, které jenom trochu vyšly z módy. Zatímco se na něj díval, zvedl stařec zničehonic hlavu a opětoval jeho pohled. To nebyl žádný opilec. Muž měl zářivě modré oči a Sverre se automaticky odvrátil. Zatraceně, jak ten staroch zírá!

Soustředil se na svůj půllitr. Bylo načase vydělat si brzo peníze. Nechat narůst vlasy, aby zakryly tetování na zátylku, obléct si košili

s dlouhým rukávem a začít obcházet. Práce bylo dost. Podělané práce. Pohodlná, dobře placená místa zabraly černé huby. Buzeranti, neznažbozi a černé huby. „Mohu se posadit?“

Sverre vzhlédnul. Byl to ten stařec, stál nad ním. Sverre si ani nevšiml, že přišel.

„To je můj stůl,“ řekl Sverre odmítavě.

„Chci s vámi jenom krátce mluvit.“ Stařec položil mezi ně na stůl noviny a posadil se na židli přímo naproti němu. Sverre na něj ostražitě zíral.

„Dej si pohov, jsem jeden z vás,“ řekl stařec.

„Co znamená ,z nás?“

„Vy, co sem chodíte. Národní socialisté.“

„Aha?“

Sverre si olízl rty a zvedl sklenici k ústům. Stařec seděl nehybně a díval se na něj. Klidně, vypadalo to, že má spoustu času. A to taky měl, vypadal, že mu bylo nejméně sedmdesát. Nejmíň. Mohl to být jeden ze starých chlapů v Zorn 88? Jeden z těch plachých mužů v pozadí, o kterých Sverre jenom slyšel, ale nikdy je neviděl?

„Potřebuji službu.“ Stařec mluvil tiše.

„Aha?“ řekl Sverre. Trochu ale zmírnil ten blahosklonný tón. Člověk nikdy neví. „Zbraň,“ řekl stařec. „Co se zbrání?“

„Něco potřebuji. Můžeš mi pomoci?“

„Proč bych měl?“

„Podívej se do novin. Strana dvacet osm.“

Sverre si přitáhl noviny, a zatímco listoval, pozoroval starce. Na straně dvacet osm byl článek o neonacitech ve Španělsku. Napsán jóssingem⁴ Evenem Juulem, ano. Velká černobílá fotka mladého muže držícího obraz generála Franka byla částečně překryta tisícovkou.

„Jestli mi můžeš pomoci...,“ řekl stařec.

Sverre pokrčil rameny.

„...objeví se ještě devět tisíc.“

„Opravdu?“ Sverre se ještě jednou napil. Rozhlédl se místností kolem sebe. Mladý pár už odešel, ale Halle, Gregersen a Kvinset

⁴ *Norové, kteří se jasně postavili proti nacismu.*

pořád seděli v rohu. A brzy přijdou ostatní a bude nemožné vést jakžtakž důvěrný rozhovor.

Deset tisíc korun.

„Jakou zbraň?“

„Pušku.“

„To by mohlo jít. „ Stařec zavrtěl hlavou. „Pušku Märklin.“

„Märklin?“ Stařec přikývl.

„Jako modelové vláčky?“ zeptal se Sverre.

Pod kloboukem se ve vráscitém obličejí otevřela škvíra. Stařec se smál.

„Jestli mi nemůžeš pomoci, tak mi to řekni teď. Můžeš si nechat tisícovku a nikdy víc o tom nebudeme mluvit, já odsud odejdu a už se nikdy nevidíme.“

Sverre pocítil krátký nával adrenalinu. Tohle nejsou ty každodenní řeči o sekerách, loveckých brokovnicích a nějaké patroně dynamitu, tohle bylo doopravdy. Tenhle chlap byl opravdový.

Dveře se otevřely. Sverre se podíval starci přes rameno. Nebyl to nikdo z kluků, jenom opilec v tom červeném islandském svetru. Mohl být otravný, když žebrol pivo, ale jinak nebyl nebezpečný.

„Uvidím, co můžu udělat,“ řekl Sverre a sáhl na tisícovku. Sverre nestihl zaregistrovat, co se stalo, ruka přibila jeho ruku pevně ke stolu jako orlí dráp.

„Na to jsem se neptal.“ Hlas byl velmi chladný a tvrdý jako kus ledu.

Sverre se pokusil uvolnit ruku, ale nedokázal to. Nedokázal se vymanit ze sevření starce!

„Ptal jsem se, jestli mi můžeš pomoci, a chci slyšet ‚ano‘ nebo ‚ne‘. Rozumíš?“

Sverre cítil, jak se zuřivý vztek, jeho starý nepřítel i přítel, probouzí. Nedokázal ale zapudit druhou myšlenku: deset tisíc korun.

Existoval muž, který mu mohl pomoci, naprosto zvláštní muž. Nebude to zadarmo, ale měl pocit, že stařec nebude smlouvat o provizi.

„Já... můžu vám pomoci.“

„Kdy?“

„Za tři dny. Tady. Ve stejnou dobu.“

„Blbost! Pušku neseženeš za tři dny.“ Stařec uvolnil sevření. „Ale běž k tomu, kdo ti může pomoci, a řekni mu, ať běží k tomu, kdo může pomoci jemu, a pak se tady se mnou setkáš za tři dny, abychom se domluvili na čase a místě dodání.“

Sverre zvedal sto dvacet kilo v benchpressu, jak tenhle vyhublý stařec dokázal...

„Řekni, že puška bude zaplácena v hotovosti norskými korunami při předání. Ty dostaneš zbytek svých peněz za tři dny.“

„Aha? A co když jenom seberu peníze...“

„Tak se vrátím a zabiju tě.“

Sverre si třel zápěstí. O detaily nestál.

Když Sverre Olsen vytáčel chvějícími se prsty číslo, zametal ledový vítr chodník před telefonní budkou u tréninkového centra v Torg gate.

Sakra, byla taková zima! Na obou špičkách vysokých bot se mu ještě navíc udělaly díry. Na druhé straně někdo zvedl sluchátko.

„Ano?“

Sverre Olsen polkl. Proč ten hlas vždycky způsobil, že se cítil nepříjemně?

„To jsem já, Olsen.“

„Mluv.“

„Někdo chce sehnat pušku. Značky Märklin.“ Žádná odpověď.

„Jako modelové vláčky,“ dodal Sverre. „Já vím, co je Märklin, Olsene.“ Hlas na druhém konci byl slabý a neutrální, ale Sverre si nemohl nevšimnout pohrdání. Neřekl nic, protože i když muže na druhém konci nenáviděl, strach byl ještě silnější, to mu ani nebylo trapné přiznat. Muž byl považován za nebezpečného. Jenom málokdo o něm slyšel, a ani Sverre neznal jeho pravé jméno. Díky svým kontaktům ale několikrát zachránil Sverreho a jeho kamarády od problémů. Bylo to samozřejmě v zájmu věci, ne proto, že měl Sverreho Olsena nějak zvlášť rád. Kdyby Sverre věděl o někom jiném, kdo by dokázal sehnat to, co potřebuje, raději by kontaktoval jeho. Hlas: „Kdo se ptá a k čemu zbraň potřebuje?“

„Jeden starej chlap, nikdy dřív jsem ho neviděl. Řekl, že je jeden z nás. A já jsem se zrovna neptal, koho chce odkrouhnout, abych řekl pravdu. Možná nikoho. Možná ji jenom chce mít k...“

„Drž hubu, Olsene. Vypadal, jako že má prachy?“

„Byl dobře oblečený. A dal mi tisícovku jenom za to, že jsem mu řekl, jestli mu můžu pomoci.“

„Dal ti tisícovku, abys držel hubu, ne za odpověď.“

„No dobře.“

„Zajímavé.“

„Mám se s ním sejít za tři dny. Do té doby chce vědět, jestli to dokážeme.“

„My?“

„Ano, vlastně...“

„Jestli to já dokážu, chceš říct.“

„Samozřejmě. Ale...“

„Co ti zaplatí za zbytek práce?“

Sverre váhal. „Deset táců.“

„Totěž dostaneš ode mne. Deset. Jestli z toho bude obchod.“

Jasně?“

„Jasně.“

„Za co dostaneš těch deset?“

„Za to, abych držel hubu.“

Když Sverre zavěsil sluchátko, byly jeho prsty u nohou úplně bez citu. Potřeboval nové boty. Zůstal stát a pozoroval prázdný pytlík od brambůrek, který vítr zvedl a poslal mezi auta ve směru do Storgata.

Herbertova pizzeria, 15. listopadu 1999

Starý muž za sebou nechal s klapnutím zavřít skleněné dveře Herbertovy pizzerie. Zůstal stát na chodníku a čekal. Kolem prošla pákistánská žena s kočárkem a s hlavou zachumlanou do šátku. Před ním projížděla auta a v jejich bočních oknech viděl svůj mihotající se obraz a odraz velkých oken pizzerie za sebou. Nalevo od vchodu bylo sklo pokryto velkým bílým křížem z lepicí pásky, vypadalo to,

že se někdo pokusil okno vykopnout. Bílé praskliny ve skle se podobaly pavoučí síti. Za sklem viděl Sverreho Olsena, který pořád seděl u stolu, kde se dohodli na detailech. Za tři týdny v kontejnerovém přístavu v zátocě Bjórvika. Molo 4. Ve dvě hodiny v noci. Heslo: *Voice of an Angel*. Prý to byl název populární písně. Nikdy ji neslyšel, ale titul byl jistě dost vhodný. Cena už bohužel tak dobrá nebyla. Sedm set padesát tisíc. Neměl ale v úmyslu o tom diskutovat. Otázkou teď bylo, jestli dodrží svůj díl dohody, nebo jestli ho tam dole v kontejnerovém přístavu okradou. Apeloval na loajalitu, když tomu mladému neonacistovi řekl, že je bývalý bojovník z války, ale nebyl si jistý, jestli mu uvěřil nebo jestli to hrálo nějakou roli. Dokonce si i vymyslel historku o tom, kde sloužil, pro případ, že by se mladík začal ptát. Ale on se neptal.

Projela další auta. Sverre Olsen zůstal sedět, ale někdo jiný se lam uvnitř zvedl a v tomto okamžiku byl nejistými kroky na cestě ke vchodovým dveřím. Stařec si ho pamatoval, seděl tam i posledně. A dnes je celou dobu sledoval. Dveře se otevřely. Počkal. V provozu nastala pauza a on slyšel, že muž se zastavil přímo za ním. Pak to přišlo:

„Jsi to ty, chlape?“

Hlas byl jeden z těch zcela zvláštních, chrchlavých typů, jaké lze získat pouze mnohaletým těžkým alkoholismem, kouřením i nedostatkem spánku.

„Znám vás?“ řekl stařec, aniž by se otočil. „Myslím, že jo.“

Stařec otočil hlavou, chvíli si ho prohlížel a znovu se odvrátil.

„Nedá se říci, že je na vás něco známého.“

„Ale no tak. Nepoznáváš starého kamaráda z války?“

„Z jaké války?“

„Bili jsme se za stejnou věc, ty a já.“

„Když to říkáte. Co chcete?“

„Co?“ zeptal se opilec s rukou za uchem.

„Ptám se, co chcete,“ zopakoval stařec hlasitěji.

„Co bych asi tak mohl chtít! Je přece běžné prohodit několik slov se starými známými, ne? Zvlášť se známými, které člověk tak dlouho neviděl. A zvlášť s lidmi, o kterých si člověk myslel, že jsou mrtví.“

Stařec se otočil.

„Vypadám jako mrtvý?“

Muž v červeném islandském svetru na něj zíral očima tak světle modrýma, že vypadaly jako tyrkysové kuličky. Bylo zcela nemožné určit jeho věk. Čtyřicet nebo osmdesát. Ale stařec věděl, jak starý opilec je. Kdyby se soustředil, mohlo se dokonce stát, že by si vzpomněl na jeho datum narození. Za války byli důslední, co se oslav narozenin týče.

Opilec se o krok přiblížil.

„Ne, nevypadáš jako mrtvý. Nemocný, to jo, ale ne mrtvý.“

Napřáhl velkou, špinavou dlaň a stařec okamžitě ucítil sladký zápach, směsici potu, moči a opilosti.

„Co je? Nechceš starému kamarádovi podat ruku?“ Hlas zněl jako smrtelné chrčení.

Stařec rukou v rukavici lehce a krátce stiskl napřaženou ruku.

„Tak,“ řekl. „Tak jsme si podali ruce. Jestli to bylo vše, tak musím jít dál.“

„Jak se to vezme.“ Opilec se kýval dopředu a dozadu, zatímco se pokoušel zaostřit pohled na starce. „Zajímalo by mě, co muž jako ty dělá v takovéhle díře. Na tom není nic divného, že mě to zajímá, ne? On si jenom spletl cestu, říkal jsem si posledně, když jsem tě tu viděl. Ale seděl jsi a mluvil s tím hnusným chlapem, o kterém říkají, že mlátí lidi baseballovou pálkou. A když jsi tady seděl i dneska...“

„Ano?“

„Tak jsem si říkal, že se musím zeptat jednoho z těch novinářů, co sem občas chodí, víš. Jestli ví, co chlap, který vypadá tak úctyhodně jako ty, dělá v tomhle prostředí. Oni vědí všechno. A to, co neví, si zjistí. Například to, jak je možné, že chlap, o kterém si všichni mysleli, že za války zemřel, je zničehonic zase naživu. Oni si seženou informace rychle jako d'ábel. Takhle.“

Předvedl nezdařený pokus o lusknutí prsty.

„A pak to skončí v novinách, víš.“

Stařec si povzdechl. „Mohu vám snad s něčím pomoci?“

„Vypadá to tak?“ opilec rozhodil rukama a smál se prořídrou řadou zubů.

„Chápu,“ odpověděl stařec a rozhlédl se. „Pojďme se trochu projít. Nemám rád diváky.“

„Co?“

„Nemám rád diváky.“

„No, co je s nimi?“

Stařec lehce položil ruku na rameno druhého. „Půjdeme sem dovnitř.“

„*Show me the way*, kamaráde,“ broukal si opilec ochraptěle a smál se.

Vešli do průjezdu vedle Herbertovy pizzerie, kde v řadě stály přeplněné popelnice z šedivého plastu a kryly je před pohledem z ulice.

„Ty jsi ještě nikomu neřekl, že jsi mě viděl, co?“

„Jsi blázen? Nejdřív jsem si myslel, že mám vidiny. Strašidlo za bílého dne. U Herberta!“

Rachotivě se smál, ale smích rychle přešel do klokotavého, chrchlavého kašle. Předklonil se a opřel se o zeď, než kašel ustal. Pak se vztyčil a utřel si z koutků úst hleny.

„Ne, děkuju, to by mě v každém případě zavřeli.“

„Kolik si myslíš, že je přiměřená cena za tvoje mlčení?“

„Přiměřená. Viděl jsem přece, jak ten hnusák vytáhl tisícovku z novin, které jsi měl s sebou...“

„Ano?“

„Několik takových by chvíli stačilo, to je jasné.“

„Kolik tedy?“

„Kolik máš, co?“

Stařec si povzddechl, podíval se ještě jednou kolem, aby se přesvědčil, že nemají svědky. Pak si rozepnul kabát a strčil ruku dovnitř.

Sverre Olsen přešel dlouhými kroky Youngstorget a pohupoval si zelenou igelitovou taškou. Před dvaceti minutami seděl bez peněz a s dřevými botami v Herbertově pizzerii, teď šel v lesknoucích se nových Combat Boots, vysokých, s 12 páry dírek, koupených v Top Secret v Henrik Ibsens gate. A navíc měl ještě obálku stále obsahující osm lesknoucích se nových tisícovek. A dalších deset mělo přijít. To je divné, jak rychle se věci mohou změnit. Na podzim byl na cestě na tři roky do basy, než jeho advokát přišel na to, že ta tlustá ženská, která byla přísedící, složila přísahu na špatném místě!

Sverre byl v tak dobré náladě, že zvažoval, že pozve Halleho, Gregersena a Kvinseta ke svému stolu a koupí jim pivo. Jenom aby viděl, jak budou reagovat. Jo, sakra!

Přešel Ploens gate před pákistánskou ženou s kočárkem a naschvál se na ni usmál. Byl na cestě do Herbertovy pizzerie, když přišel na to, že nemá smysl nést igelitovou tašku s párem zničených bot. Vešel do průjezdu, zvedl víko jedné z těch obřích popelnic a položil igelitovou tašku navrch. Na cestě ven si všiml, že mezi dvěma popelnicemi dál v průjezdu vykukují dvě nohy. Ohlédl se. Na ulici nikdo. Nikdo ve dvoře. Kdo to je, opilec, feťák? Šel blíž. Popelnice stály na kolečkách a tam, kde nohy vykukovaly, byly přisunuty zcela k sobě. Cítil, že mu zrychlil pulz. Někteří feťáci se rozčilili, když je člověk ruší. Sverre se postavil trochu bokem a kopl do jedné z popelnic tak, že poodjela. „Kurva!“

Bylo zvláštní, že Sverre Olsen, který sám téměř zabil, nikdy předtím neviděl mrtvého člověka. A stejně zvláštní bylo, že ho to téměř donutilo jít do kolen. Muž, který seděl opřený o zeď s každým okem zírajícím jinam, byl tak mrtvý, jak je to jen možné. Příčina smrti byla jasná. Smějící se červená propast na jeho krku ukazovala, kde bylo hrdlo proříznuto. I když krev teď jenom kapala, ze začátku očividně svěže pumpovala, protože celý mužův islandský svetr byl lepkavý a promočený krví. Pach odpadků a moči se stal ohromujícím a Sverre stačil jen tak tak ucítit chuť žluči, než to přišlo nahoru, dvě piva a pizza. Potom stál opřený o popelnicu a plival a plival na asfalt. Špičky bot byly žluté od zvratků, ale toho si nevšiml. Jenom zíral na malou červenou řeku lesknoucí se ve slabém osvětlení, zatímco hledala nejnižší místo terénu.

21

Leningrad, 17. ledna 1944

Ruská stíhačka Jak-1 hřměla nad hlavou Edvarda Moskenu, když běžel shrbený zákopem.

Stíhačky většinou nenadělaly velkou škodu, protože to vypadalo, jako by Rusům došly bomby. Poslední, co slyšel, bylo, že vybavili

piloty ručními granáty a ti se pokoušeli trefit jejich pozice, když nad nimi přelétávali!

Edvard byl v severní sekci vyzvednout chlapům poštu a získat poslední novinky. Celý podzim přicházela skličující hlášení o ztrátách a ústupu podél celé východní fronty. Už v listopadu dobili Rusové zpátky Kyjev a v říjnu byla málem celá německá jižní armáda obklíčena na sever od Černého moře. To, že Hitler oslabil východní frontu tím, že odvolal síly na frontu západní, situaci rozhodně nepomohlo. Ale to nejznejklidňující se Edvard doslechl dnes. Před dvěma dny začal generálporučík Gusev mocnou ofenzivu u Oranienbaumu, na jižní straně Finského zálivu. Edvard si pamatoval na Oranienbaum, protože tam byla jenom malá posádka, kolem které prošli při pochodu na Leningrad. Nechali ho Rusům, protože byl zcela bez strategického významu.

Teď Ivan dokázal v naprostém utajení shromáždit v okolí pevnosti Kronstadt celou armádu a zprávy říkaly, že kat'uše bez ustání bombardují německé pozice a že z hustého borového lesa, který tam rostl, jsou jenom třísky. V dále sice slyšeli hudbu Stalinových varhan už několik nocí, ale že to bylo tak špatné, to netušil.

Edvard využil cesty k návštěvě lazaretu, aby se podíval na jednoho za svých hochů, který přišel v zemi nikoho o nohu, když šlápl na minu, ale zdravotní sestra, malinká Estonka se smutnými očima v tak černomodrých důlcích, že vypadala, jako by měla masku, jenom potřásla hlavou a řekla německé slovo, které pravděpodobně znala nejlépe: „*Tot*.“

Edvard musel vypadat hodně sklesle, protože v jakémsi pokusu povzbudit ho ukázala na jinou postel, kde zřejmě ležel jiný Nor. „*Leben*,“ řekla a usmála se na něj. Ale oči byly stejně plné smutku. Edvard neznal muže spícího v posteli, ale když uviděl jasně bílý kožený kabát visící přes židli, pochopil, kdo to tam leží: byl to sám velitel roty Lindvig z regimentu Norge. Legenda. A teď leží tady! Rozhodl se, že chlapy téhle novinky ušetří.

Nad jeho hlavou zařvala nová stíhačka. Odkud se tahle letadla zničehonic objevila? Vloni na podzim to vypadalo, že Ivan jich už víc nemá.

Obešel roh a viděl před sebou Daleho stojícího skrčeného zády k němu. „Dale!“

Dale se neotočil. Poté, co byl v listopadu po výbuchu granátu v bezvědomí, už tak dobře neslyšel. Taky toho moc nenapovídal a měl skelný, nepřítomný pohled, který muži s šokem po výbuchu granátu často získali. Dale si ze začátku stěžoval na bolení hlavy, ale zdravotnický důstojník, který se na něj podíval, řekl, že toho pro něj moc udělat nemůže a že zbývá jenom čekat, jestli to přejde. Řekl, že je dost velký nedostatek bojujících na to, aby do lazaretu posílali zdravé.

Edvard položil ruku na Daleho rameno a ten se rychle a energicky otočil tak, že Edvard ztratil na ledu, jež se na slunci stal měkkým a hladkým, rovnováhu. Každopádně je mírná zima, říkal si Edvard a musel se smát, jak tak ležel na zádech, ale smích ho přešel, když zjistil, že zírá do ústí Daleho pušky.

„*Passwort*,“ křičel Dale. Přes mušku Edvard viděl jeho doširoka otevřené oko.

„Ahoj, to jsem já, Dale.“

„*Passwort!*“

„Dej pryč tu pušku! To jsem já, Edvard, zatraceně!“

„*Passwort!*“

„*Gluthaufen*.“

Edvard cítil plíživě se blížící paniku, když viděl, jak se Daleho prst svírá kolem spouště. Neslyšel?

„*Gluthaufen!*“ křičel ze všech sil. „*Gluthaufen*, zatraceně!“

„*Falsch! Ich schiesse!*“

Panebože, ten chlap je šílený! V tom okamžiku si Edvard uvědomil, že dnes ráno změnili heslo. Poté, co on odešel do severní sekce! Daleho prst tlačil na spoušť, ale ta se nepohnula. Nad okem se mu objevila zvláštní vráska. Pak uvolnil pojistku a znovu zamířil. Mělo to takhle skončit? Po tom všem, co zažil, měl zemřít kulkou šokem stíženého krajana? Edvard zíral do černé hlavně a čekal na výbuch jisker. Stihne ho uvidět? Pane na nebi! Přemístil pohled vedle hlavně, nahoru, na modrou oblohu nad nimi, kde se vytvořil černý kříž, ruská stíhačka. Byla příliš vysoko na to, aby ji mohl slyšet. Pak zavřel oči.

„*Engelstimme!*“ zakřičel někdo těsně vedle.

Edvard otevřel oči a viděl Daleho za muškou dvakrát zamrkat.

Byl to Gudbrand. Naklonil hlavu k Daleho uchu a křičel:

„*Engelstimme!*“

Dale sklonil pušku. Pak se na Edvarda ušklíbl a přikývl.

„*Engelstimme,*“ zopakoval.

Edvard znovu zavřel oči a vydechl. „Dopisy?“ zeptal se Gudbrand.

Edvard se vyhrabal na nohy a podal hromádku papírů Gudbrandovi. Dale měl pořád na rtech úšklebek, ale jinak stejný prázdný výraz v obličeji. Edvard pevně uchopil hlaveň Daleho pušky a postavil se obličejem těsně k jeho.

„Je tam uvnitř někdo doma, Dale?“

Měl v úmyslu říct to normálním hlasem, ale byl to jenom drsný chraplavý šepot.

„Neslyší,“ řekl Gudbrand, zatímco listoval dopisy.

„Nevěděl jsem, že je na tom tak špatně,“ řekl Edvard a mával dlaní před Daleho obličejem.

„Neměl by tu být. Tady je dopis od jeho rodiny. Ukaž mu to a pochopíš, co tím myslím.“

Edvard vzal dopis a držel ho před Dalem, ale musel konstatovat, že to u něj nevyvolalo jinou reakci než rychlý úsměv před tím, než znovu začal zírat do věčnosti, nebo co to jeho pohled tam venku vlastně hledal.

„Máš pravdu,“ řekl. „Ten je hotový.“

Gudbrand podal Edvardovi dopis. „Jak to jde, tam doma?“

„No, vždyť víš,“ řekl Edvard a dlouho se na dopis díval.

Gudbrand nevěděl, protože toho s Edvardem od minulé zimy moc nenamluvili. Bylo to zvláštní, ale dokonce i tady, za těchto podmínek, se dva lidé dokázali sobě vyhýbat, stačilo jenom si to hodně přát. Ne že by Gudbrand neměl Edvarda rád, ba právě naopak. Muže z Mjórdalenu respektoval, myslel si o něm, že je to moudrý muž, statečný voják a dobrá podpora pro ty mladé a v oddílu nové. Na podzim Edvarda povýšili na Scharführera, což odpovídá seržantovi v norské armádě, ale jeho odpovědnost byla stejná.

Edvard z legrace říkal, že byl povýšen, protože všichni ostatní seržanti byli mrtví, takže zbylo hodně seržantských čepic.

Gudbrand si několikrát říkal, že oni dva by za jiných okolností mohli být dobrými přáteli. Ale to, co se stalo minulou zimu, když Sindre zmizel a když se Danielova mrtvola znovu tajemně objevila, mezi nimi stále leželo.

Ticho bylo přerušeno dutým zvukem vzdáleného výbuchu, následovaným rachocením navzájem si odpovídajících kulometů.

„Komplikuje se to,“ řekl Gudbrand, spíš tázavě než jako konstatování.

„Ano,“ řekl Edvard. „To je to zatracené mírné počasí. Naše zásoby zapadly v bahně.“

„Musíme ustoupit?“

Edvard pokrčil rameny. „Možná několik desítek kilometrů. Ale zase se vrátíme.“

Gudbrand si rukou zastínil oči a díval se na východ. Neměl vůbec žádnou chuť vracet se. Chtěl se vrátit domů a podívat se, jestli tam pro něj je nějaký život.

„Viděl jsi ten norský ukazatel cesty na křižovatce pod nemocnicí, ten se slunečním křížem⁵?“ zeptal se. „A šipku, která ukazuje podél cesty na jih a kde je napsáno ‚Leningrad 5 kilometrů‘?“

Edvard přikývl.

„Pamatuješ si, co je napsáno na té šipce, co ukazuje na západ?“

„Oslo,“ řekl Edvard. „2611 km.“

„To je dálka.“

„No, to je.“

Dale přenechal pušku Edvardovi a seděl na zemi s rukama zahrabanýma ve sněhu před sebou. Hlava visela mezi úzkými rameny jako zlomená pampeliška. Slyšeli nový výbuch, tentokrát blíž.

„Chtěl bych ti poděkovat za...“

„To je v pořádku,“ pospíšil si Gudbrand s odpovědí.

„V nemocnici jsem viděl Olafa Lindviga,“ řekl Edvard. Nevěděl, proč to řekl. Možná proto, že Gudbrand spolu s Dalem byli jediní v oddílu, kteří tu byli tak dlouho jako on.

⁵ Znak strany norských fašistů.

„Byl...?“

„Jenom lehce raněný, mám pocit. Viděl jsem jeho bílý kabát.“

„Slyšel jsem, že je to dobrý muž.“

„Ano, máme hodně dobrých mužů.“

Zůstali stát mlčky.

„Na severu jsem dostal dvě ruské cigarety. Jestli máš oheň...“

Gudbrand přikývl, rozepnul si maskáčovou bundu, našel zápalky a škrtl jednou o hrubý papír. Když vzhlédl, viděl nejdřív jenom Edvardovo vytřeštěné kyklopské oko. Zíralo přes jeho rameno. Pak slyšel kvílivý zvuk.

„Dolů!“ křičel Edvard.

V dalším okamžiku leželi na ledu a nad nimi se s trhavým zvukem rozervalo obloha. Gudbrand jen tak tak stihl zahlédnout ocas ruské stíhačky letící podél jejich zákopů tak nízko, že se sních zvedal ze země. Pak zmizela a znovu nastalo ticho.

„To teda bylo...“, šeptal Gudbrand. ,

„Bože můj,“ zasténal Edvard, převalil se na stranu a smál se na Gudbranda. „Viděl jsem pilota, měl stažený kryt kabiny a vykláněl se z kokpitu. Ivan se zbláznil.“ Smál se, až se zalykal. „To je teda den.“

Gudbrand zíral na zlomenou zápalku, kterou pořád držel v ruce. Nato se také začal smát.

„Hehe,“ řekl Dale a podíval se na ty dva z místa, kde seděl ve sněhu na kraji zákopu. „Hehe.“

Gudbrand se na okamžik podíval na Edvarda a pak se začali chechtat. Smáli se, až se zalykali, že nejdřív neslyšeli ten divný, blížící se zvuk.

Kak-kak...

Vypadalo to, jako by někdo pomalu bouchal do ledu motykou. Kak...

Pak následovalo třesknutí kovu o kov a Gudbrand a Edvard se otočili na Daleho, který se pomalu sesul do sněhu. „Při všech svatých...“, začal Gudbrand. „Granát!“ křičel Edvard.

Gudbrand instinktivně reagoval na Edvardův výkřik a schoulil se do klubíčka, ale zatímco takhle ležel, uviděl váleček ležící a rotující kolem vlastní osy na ledu metr od něho. K jednomu konci byla

přípevněná hrudka kovu. Cítil, jak mu tělo jako by přimrzlo k ledu, když pochopil, co se stane.

„Uteč!“ křičel za ním Edvard.

Byla to pravda, ruští piloti opravdu házeli ruční granáty z letadel! Gudbrand ležel na zádech a pokoušel se odcouvat, ale ruce a nohy mu na mokrém ledu podkluzovaly.

„Gudbrande!“

Ten zvláštní zvuk byl granát, který poskakoval na dně zákopu. Musel trefit Daleho přímo do helmy! „Gudbrande!“

Granát rotoval a rotoval, skákal a tančil po ledu a Gudbrand od něho nedokázal odtrhnout pohled. Čtyři vteřiny od odjištění do detonace, neučili se to v Sennheimu? Rusové měli možná jiné granáty, možná to bylo šest vteřin. Nebo osm? Granát se točil kolem dokola, jako jedna z těch velkých červených káč, které mu otec vyrobil v Brooklynu. Gudbrand točil a Sonny a jeho mladší bratr stáli a dívali se a počítali, jak dlouho stojí. *“Twenty one, twenty two...”* Matka volávala z okna ve druhém poschodí, že je oběd hotový a on musí jít dovnitř, protože otec přijde každou chvíli. „Jenom chvíli počkej,“ křičel na ni nahoru. „Káča se točí!“ Ale ona neslyšela, už zavřela okno. Edvard už nekřičel a najednou bylo ticho.

22

Čekárna ordinace doktora Buera, 22. prosince 1999

Stařec se podíval na hodinky. Teď už seděl v čekárně čtvrt hodiny. Dřív, v době Konráda Buera, nemusel nikdy čekat. Konrád si objednal jenom tolik pacientů, aby mohl dodržet rozvrh.

Na druhém konci místnosti seděl muž s tmavou pletí, Afričan. Listoval v časopise a stařec konstatoval, že i na tu dálku dokáže přečíst každícké písmenko na titulní stránce. Něco o královské rodině.

Ten Afričan četl něco o norské královské rodině? Byla to absurdní myšlenka.

Afričan otočil stránku. Měl takový ten knírek, který pokračoval dolů po stranách, zrovna tak jako kurýr, se kterým se stařec setkal v

nocí. Byla to krátká schůzka. Kurýr přijel do kontejnerového přístavu ve volvu, určitě bylo pronajaté. Zastavil, okno se s bzučením otevřelo a muž řekl heslo: *Voice of an Angel*. Měl přesně takový knírek. A oči plné starostí. Okamžitě řekl, že z bezpečnostních důvodů nemá zbraň v autě, že pro ni musí dojet a vyzvednout ji. Stařec váhal, ale řekl si, že pokud by ho chtěli okrást, udělali by to tam, v kontejnerovém přístavu. Tak se posadil dovnitř a jeli, mimo jiné i do hotelu Radisson na Holbergs Plass. Když procházeli recepcí, uviděl za přepážkou Betty Andresenovou, ale ona se nedívala jejich směrem.

Kurýr počítal peníze v kufru, zatímco si německy mumlal čísla. Tak se ho stařec zeptal, odkud pochází. Kurýr odpověděl, že jeho rodiče pocházeli z jednoho místa v Alsasku, a starce napadlo, že by měl říct, že tam byl, v Sennheimu. Jen takový nápad.

Poté, co o pušce Märklin hodně četl na internetu v univerzitní knihovně, byla puška sama o sobě jistým zklamáním. Vypadala jako normální lovecká puška, byla jenom trochu větší. Kurýr mu ukázal, jak se puška skládá a rozkládá, a oslovoval ho „*Herr Urias*“. Pak stařec uložil rozloženou pušku do velké tašky přes rameno a sjel výtahem do recepcce. Chvilku přemýšlel o tom, jít k Betty Andresenové a požádat ji, aby mu objednala taxi. Opět jeden takový nápad. „Haló!“ Stařec vzhlédl.

„Myslím, že vám také musím zkontrolovat sluch.“

Doktor Buer stál ve dveřích a pokoušel se o žoviální úsměv. Uvedl ho do ordinace. Váčky pod doktorovými očima byly ještě větší.

„Volal jsem vaše jméno třikrát.“

Zapomínám svoje jméno, myslel si stařec. Zapomínám všechna svoje jména.

Z toho, že mu doktor pomáhal, pochopil, že má špatné zprávy.

„Dostal jsem výsledky testů, které jsme provedli,“ řekl. Rychle, než se pořádně posadil do křesla. Jako by chtěl mít špatné zprávy rychle za sebou. „Bohužel se to rozšířilo.“

„Samozřejmě se to rozšířilo,“ řekl stařec. „Není to přirozeností rakovinových buněk? Sířit se?“

„Ach... Ano, přirozeně.“ Buer oprášil ze stolu neviditelné smítko prachu.

„Rakovina je jako my,“ řekl stařec. „Dělá jenom to, co musí.“

„Ano,“ řekl doktor Buer. Vypadal ve své zhroucené pozici křečovitě uvolněný.

„Vy také děláte jenom to, co musíte, doktore.“

„To máte pravdu.“ Doktor Buer se usmíval a sáhl si na brýle.

„Pořád ještě uvažujeme o ozařování. To vás oslabí, ale může to prodloužit... eh...“

„Život?“

„Ano.“

„Kolik mi zbývá bez ozařování?“

Buerův ohryzek poskakoval nahoru a dolů. „O něco méně, než jsme se prvně domnívali.“

„A to znamená?“

„To znamená, že se rakovina rozšířila z jater krevním oběhem do...“

„Buďte zticha a řekněte mi, kolik času mi ještě zbývá.“ Doktor Buer se na něho prázdně díval. „Nenávidíte tuhle práci, že?“ zeptal se stařec. „Prosím?“

„Nic. Datum, prosím vás.“

„Je nemožné...“

Doktor Buer vyskočil úlekem, když starcova pěst dopadla na stůl tak tvrdě, že telefonní sluchátko vypadlo z vidlice. Otevřel ústa, aby něco řekl, ale zastavil se, když uviděl starcův chvějící se ukazováček. Pak si povzdechl, sundal si brýle a unaveně si přejel obličej dlaní.

„Léto. Červen. Možná dřív. Maximálně srpen.“

„V pořádku,“ řekl stařec. „To akorát stačí. A bolesti?“

„Mohou přijít kdykoli. Dostanete léky.“

„Budu účinkovat?“

„Těžko říct. To záleží na bolestech.“

„Musím mít léky, které mi zaručí, že budu fungovat. Je to důležité. Chápete?“

„Všechny léky proti bolesti...“

„Snáším bolest dobře. Musím mít něco, co mě udrží při smyslech, co zaručí, že budu moci myslet a jednat racionálně.“

Veselé Vánoce. To bylo to poslední, co doktor Buer řekl. Stařec stál na schodech. Nejdřív nepochopil, proč bylo město plné lidí, ale

teď, když mu bylo připomenuto, že nadcházejí svátky, viděl paniku v očích těch, kteří chvátali podél chodníků a sháněli poslední vánoční dárky. Na Egertorgetu se lidé shromáždili kolem hrajícího pop-orchestru. Muž v uniformě Armády spásy chodil kolem s kasičkou. Jeden narkoman stál a podupával ve sněhu, zatímco jeho pohled se mihotal jako svíčka, která byla s to dohořet. Kolem něho prošly dvě do sebe zavěšené –náctileté přítelkyně, s červenými tvářemi a nabitě tajemstvími o chlapcích a očekáváním pokračování tohoto života. A světla. V každém prokletém okně byla světla. Zvedl obličej k obloze Osla, teplé, žluté kopuli odraženého světla z města. Panebože, jak mu scházela. Příští Vánoce, pomyslel si. Příští Vánoce oslavíme spolu, miláčku.

TŘETÍ DÍL

URIÁŠ

Nemocnice Rudolfa II., Vídeň, 7. června 1944

Helena Langová rychle tlačila vozík k sálu 4. Okna byla otevřená, nadechla se a naplnila plíce vůní čerstvě posečené trávy. Dnes žádný pach zkázy a smrti. Před rokem byla Vídeň poprvé bombardována. Poslední týdny bombardovali každou noc, pokud bylo jasno. I když nemocnice Rudolfa II. ležela několik kilometrů od centra v zeleném Wienerwaldu, pach kouře z požárů ve městě zatlačoval vůni léta.

Helena zabočila za roh a usmála se na doktora Brockharda. Ten vypadal, jako by se chtěl zastavit na kus řeči, tak si pospíšila. Brockhard ji vždycky znervózňoval obrýlenýma, strnule zírajícíma očima. Když spolu byli o samotě, cítila se nepříjemně. Občas měla pocit, že Brockharda na chodbách nepotkává náhodou. Její matka by asi dostala dýchací potíže, kdyby viděla, jakým způsobem se Helena vyhýbá mladému a nadějnému lékaři, zvláště když Brockhard pocházel z velmi solidní vídeňské rodiny. Heleně se nelíbil ani Brockhard, ani jeho rodina, a nelíbil se jí ani matčin pokus použít ji jako zpátečního lístku do lepší společnosti. Matka dávala válce vinu za to, co se stalo. Byla to vina války, že Helenin otec, Henrik Lang, najednou ztratil své židovské lichváře, a tím pádem nemohl ani věřitelům zaplatit podle plánu. Finanční krize způsobila, že musel improvizovat. Přiměl židovské bankéře, aby převedli svou zásobu obligací, zabavených rakouským státem, na něho. A tak je teď Henrik Lang ve vězení za konspiraci s protistátními židovskými silami.

Na rozdíl od matky chyběl Heleně otec víc, než jí chybělo ztracené společenské postavení rodiny. Například jí vůbec nechyběly velké večírky ani napůl dospělé, povrchní rozhovory a stálé pokusy o to, dát ji dohromady s jedním z bohatých rozmazlených chlapců.

Podívala se na hodinky a zrychlila. Dovnitř se zřejmě skrze otevřená okna dostal malý ptáček a teď seděl na jedné z lamp visící z vysokého stropu a bezstarostně prozpěvoval. Některé dny připadalo Heleně zcela nepochopitelné, že venku zuří válka. Možná to bylo

proto, že les, ty těsné řady smrků, uzavřel venku vše, co tady nahoře nechtěli vidět. Když ale člověk vešel do jednoho ze sálů, dost rychle pochopil, že to je iluzorní mír. Válku sem přinášeli ranění vojáci se zmrzačenými těly a rozervanými dušemi. Ze začátku jejich vyprávění poslouchala, pevně přesvědčena o tom, že jim svou silou a vírou může pomoci ze ztracení. Ale vypadalo to, že všichni vyprávěli pokračování stejné pohádky. Jako by to byla noční můra o tom, co člověk může a musí tady na zemi vydržet, jaká ponížení přináší vůle žít. Že jenom mrtví se tomu vyhnou bez zranění. Tak Helena přestala poslouchat. Jenom se tvářila, že poslouchá, zatímco měnila obvazy, měřila teplotu a dávala jim léky a jídlo. Když spali, pokoušela se na ně nedívat, protože jejich obličejové pokračovaly ve vyprávění dokonce i ve spánku. V bledých, mladých chlapeckých obličejích četla utrpení, v zocelených uzavřených tvářích hrůzu. U jednoho, který se zrovna dozvěděl, že noha musí pryč, našla v tazích zkroucených bolestí touhu po smrti.

Přesto dnes šla lehkými, rychlými kroky. Možná to bylo proto, že bylo léto, možná proto, že jeden lékař jí zrovna řekl, jak krásná dnes ráno je. Nebo to bylo kvůli norskému pacientovi na sále 4, který se brzy usměje a svou zvláštní, legrační němčinou řekne „*Guten Morgen*“? Pak bude jíst snídani a zároveň ji bude dlouze pozorovat, jak jde od postele k posteli a servíruje ostatním pacientům a každému z nich říká několik povzbuzujících slov. A u každé páté nebo šesté postele se také ona na něho podívá, a jestli se na ni usměje, úsměv mu vrátí a bude pokračovat, jako by se nic nestalo. Nic. A přesto to bylo vše. Byly to myšlenky na tyto okamžiky, které jí teď pomáhaly a díky kterým byla s to se zasmát, když ošklivě popálený kapitán Hadler v posteli u dveří laškoval a ptal se, jestli za ním brzy z fronty pošlou jeho genitálie.

Otevřela lítací dveře do sálu 4. Slunce proudící dovnitř způsobovalo, že vše bílé v místnosti – zdi, strop a prostěradla – zářilo. Takhle to musí vypadat, když člověk přijde do ráje, říkala si.

„*Guten Morgen, Helena.*“

Usmála se na něj. Seděl na židli vedle postele a četl knihu. „Spal jste dobře, Uriáši?“

„Jako medvěd,“ odpověděl. „Medvěd?“

„Ano. V... jak se to řekne německy, to, kde v zimě spí?“

„Ó, v brlohu.“

„Ano, brloh.“

Oba se zasmáli. Helena věděla, že ostatní pacienti je sledují, že u něj nemůže být delší dobu než u ostatních.

„A hlava? Je to každý den lepší, že ano?“

„Ano, je lepší a lepší. Jednou budu tak hezký, jak jsem býval, uvidíte.“

Pamatovala si, jak vypadal, když ho přijali. Zdálo se zcela nepředstavitelné, že by někdo s takovou dírou v čele mohl přežít. Zavádila o jeho hrníček konvicí tak, že se málem převrhla.

„Ojoj,“ smál se. „Řekněte mi, byla jste včera dlouho do noci tančit?“

Podívala se na něho. Mrkl na ni.

„Ano,“ řekla a hned zkoprněla, protože lhala.

„Tak co tady ve Vídni tančíte?“

„Vlastně jsem vůbec netančila. Jenom jsem šla pozdě spát.“

„Tančíte určitě valčík. Vídeňský valčík.“

„Ano, to tančíme,“ řekla a soustředila se na teploměr.

„Tak,“ řekl a zvedl se. Nato začal zpívat. Ostatní vzhledli ze svých postelí. Píseň byla v neznámém jazyce, ale zpíval ji takovým teplým, nádherným hlasem. A ti nejzdravější pacienti ho povzbuzovali a smáli se, když na podlaze vykroužil malé, opatrné valčíkové kroky, až volný pásek od županu vlál do stran.

„Vraťte se, Uriáš, nebo vás pošlu rovnou zpátky na východní frontu,“ volala přísně.

Poslušně se vrátil a posadil se. Nejmenoval se Uriáš, ale trval na tom, že všichni mají to jméno používat.

„Umíte rheinländer?“ zeptal se.

„Rheinländer?“

„To je tanec, který jsme si vypůjčili z Porýní. Mám vám ho ukázat?“

„Budete tady sedět v klidu do té doby, než se uzdravíte!“

„A to vás pak vezmu do Vídně a naučím rheinländer!“

Ty poslední dny, které strávil na letním slunci na verandě, mu už dodaly pěknou hnědou barvu a teď v jeho veselém obličejí zářily bílé zuby.

„Zdá se mi, že už vypadáte dost zdravě na to, abyste byl poslán zpět,“ odvětila pohotově, ale nedokázala zastavit červeň, která se objevila na jejích tvářích. Zvedla se, aby pokračovala v obchůzce, když ucítila, jak ji uchopila jeho ruka.

„Řekněte ano,“ šeptal.

Se smíchem mu zamávala a šla k další posteli se zpívajícím srdcem, jako by měla v hrudi malého ptáčka.

„No?“ řekl doktor Brockhard a vzhlédl od papírů poté, co vešla do jeho kanceláře. Jako vždy nevěděla, jestli tohle „No?“ byla otázka, úvod k další otázce nebo jenom fráze. Proto nic neřekla a zůstala stát u dveří.

„Sháněl jste mne, pane doktore?“

„Proč trváš na tom, že si budeme vykat, Heleno?“ Brockhard si s úsměvem povzdechl. „Panebože, známe se přece od dětství.“

„Chtěl jste mi něco?“

„Rozhodl jsem se, že toho Nora na sále 4 uschopním.“

„Dobře.“

Nedala na sobě nic znát, proč taky? Lidé tu byli do té doby, než se uzdravili, a pak odjeli. Jinou alternativou bylo, že zemřeli. Takový byl život v nemocnici.

„Poslal jsem před pěti dny zprávu wehrmachtu. Už jsme dostali rozkaz o jeho novém zařazení.“

„To šlo rychle.“ Její hlas byl pevný a klidný.

„Ano, zoufale potřebují nové posily. Jak víš, nacházíme se ve válce.“

„Ano,“ řekla. A neřekla to, co si myslela: Jsme ve válce a tady, tisíc kilometrů od fronty, sedíš ty, dvaadvacetiletý, a máš práci, kterou by svedl i sedmdesátiletý. A to díky panu Brockhardovi staršímu.

„Říkal jsem si, že bys mu tu zprávu mohla předat, vypadá to, že spolu dobře vycházejí.“ Všimla si, že si ji prohlíží.

„Mimochodem, co se ti na něm vlastně líbí, Heleno? Co ho odlišuje od těch ostatních čtyř set vojáků, které tady v nemocnici máme?“

Chtěla protestovat, ale on ji předběhl.

„Promiň, Heleno, do toho mi samozřejmě nic není. To je jenom ta moje zvědavá povaha. Já...“

Zvedl pero špičkami prstů, otočil se a vyhlédl z okna.

„...jenom by mne zajímalo, co vidíš na cizinci, dobrodruhovi, který zradil vlastní zemi, aby dosáhl přízně vítěze? Jestli mi rozumíš, co tím myslím... Mimochodem, jak se má tvoje matka?“

Helena polkla, než odpověděla:

„O moji matku se nemusíte strachovat, doktore. Jestli mi dáte ten rozkaz, doručím ho.“

Brockhard se k ní otočil. Zvedl dopis ležící na psacím stole před ním. „Pojede ke třetí obrněné divizi do Maďarska. Víš, co to znamená?“

Svraстила čelo. „Třetí obrněná divize? Je dobrovolníkem SS. Proč ho převedli do wehrmachtu?“ Brockhard pokrčil rameny.

„V téhle době musíme vykonat, co umíme, a vyřešit úlohy, které nám jsou zadány. Nebo s tím nesouhlasíš, Heleno?“

„Co tím myslíte?“

„On je pěšák, že? To znamená, že poběží za bojovými vozidly, nebude v nich sedět. Jeden přítel, který byl na Ukrajině, vyprávěl, že každíčkový den střílejí Rusy, až se kulometry vaří a mrtvol je hromada, ale stále přicházejí další, prý to nemá konce.“

Jen tak tak se ovládla, nevytrhla dopis z Brockhardových rukou a neroztrhala ho.

„Možná by mladá žena jako ty měla být realistická a příliš se nevázat na muže, kterého pravděpodobně už nikdy neuvidí. Mimochodem, tenhle šál ti velmi sluší, Heleno. Je to rodinný kus?“

„Jsem překvapená a těší mne vaše starost, ale ujišťuji vás, že je zcela zbytečná. Nechovám k tomuto pacientovi nijak zvláštní city. Je třeba naservírovat večeři, tak jestli mne omluvíte, doktore...“

„Heleno, Heleno...“ Brockhard potřásl hlavou a usmál se. „Opravdu si myslíš, že jsem slepý? Myslíš si, že se s lehkým srdcem dívám na to, jaký ti to způsobuje žal? Blízké přátelství našich rodin

způsobuje, že mezi námi cítím pouta, Heleno. Jinak bych k tobě nemluvil tímto důvěrným způsobem. Odpusť mi, ale jistě sis všimla, že k tobě chovám city a...“

„Přestaňte!“

„Co?“

Helena za sebou zavřela dveře a teď pozvedla hlas:

„Jsem tady dobrovolně, Brockharde, nejsem jedna z vašich zdravotních sester, se kterými si můžete hrát, jak chcete. Dejte mi ten dopis a řekněte, co chcete, jinak odtud okamžitě odejdu.“

„Drahá Heleno.“ Brockhard nasadil ustaraný obličej. „Nechápeš, že je to na tobě?“

„Na mně?“

„Uzdravení je velmi subjektivní věc. Zvláště, když se jedná o takové zranění hlavy.“

„To chápu.“

„Mohl bych ho zneschopnit na další tři měsíce a kdo ví, jestli v té době ještě bude existovat nějaká východní fronta?“ Nechápatě se na Brockharda dívala.

„Čteš přece pilně v bibli, Heleno. Znáš historku o králi Davidovi, který touží po Batsebě, i když je vdaná za jednoho z jeho vojáků, že ano? A tak nařídí svým generálům, aby manžela poslali ve válce do první linie, protože musí zemřít. Pak se jí král David může volně dvořit.“

„Co to má společného s tímhle?“

„Nic. Nic, Heleno. Já bych neposlal vyvoleného tvého srdce na frontu, kdyby nebyl dost zdravý. Nebo kohokoli jiného. To je to, co mám na mysli. A vzhledem k tomu, že znáš zdravotní stav tohoto pacienta nejméně stejně dobře jako já, říkal jsem si, že bych rád slyšel tvoji radu, než se konečně rozhodnu. Jestli si myslíš, že není dostatečně zdravý, měl bych možná wehrmachtu poslat novou neschopenku.“

Pomalů jí svítalo.

„Tak co, Heleno?“

Stěží tomu mohla uvěřit: chtěl použít Uriáše jako rukojmího, aby ji dostal. Trvalo mu dlouho, než tohle vymyslel? Chodil týdny a

jenom čekal na vhodný okamžik? A jak ji vlastně chtěl? Jako ženu, nebo jako milenkou?

„No?“ zeptal se Brockhard.

Myšlenky se jí honily hlavou, pokoušejíc se najít cestu ven z labyrintu. Ale on zavřel všechny východy. Samozřejmě. Není žádný hlupák. Pokud Brockhard uzná Uriáše neschopným, musela by se mu ve všem poddat. Rozkaz by byl jenom odložen. Brockhard nad ní nebude mít žádnou moc, jen když tu Uriáš už nebude. Moc? Proboha, skoro Nora neznala a netušila, co k ní cítí.

„Já...“ začala.

„Ano?“

Se zájmem se předklonil dopředu. Chtěla pokračovat, chtěla říct to, o čem věděla, že to musí říct proto, aby se osvobodila, ale něco ji zastavilo. Trvalo jí vteřinu, než pochopila, co to bylo. Byla to lež. Byla to lež, že by byla svobodná, lež, že neví, co k ní Uriáš cítí, lež, že se lidé vždycky musí poddat a ponížit, aby přežili – všechno to byly lži. Kousla se do spodního rtu, když si všimla, že se jí málem začal třást.

24

Čtvrť Bislett, Silvestr 1999

V půl dvanácté vystoupil Harry z tramvaje u hotelu Radisson SAS na Holbergs gate a všiml si, že nízké dopolední slunce se chvíličku odráželo v oknech ubytovny nemocnice Rikshospitalet, než zase zmizelo za mraky. Byl v kanceláři naposled. Uklidit, podívat se, jestli si s sebou vzal všechno. Ale ta trocha jeho osobních věcí se vešla do igelitové tašky s logem obchodu Kiwi a tu si odnesl včera. Na chodbách bylo prázdno. Ti, kteří nebyli ve službě, se doma připravovali na poslední velkou oslavu tisíciletí. Na židli ležela girlanda jako připomínka včerejší rozlučkové oslavy, samozřejmě v Ellenině režii. Střízlivá slova Bjarneho Møllera zase až tak nekorespondovala s jejími modrými balónky a dorty ozdobenými svíčkami, ale jeho krátký proslov byl milý. Šéf oddělení pravděpodobně věděl, že by mu Harry nikdy neodpustil, kdyby řeč

byla přehnaná nebo sentimentální. A Harry musel přiznat, že se cítil nemálo pyšný, když mu Møller pogrataloval k místu kriminalisty první třídy a popřál mu hodně štěstí v PBS. Ani sarkastické úsměvy a lehké vrtění hlavou Toma Waalera z diváckého místa vzadu u dveří mu to nezkazily.

Dnes byl v kanceláři jenom proto, aby se tam naposled posadil, v té vzrjící, rozbité kancelářské židli, v místnosti, kde strávil téměř sedm let. Harry to ze sebe setřásl. Všechny ty city, byl to nový důkaz toho, že stárne?

Harry šel nahoru po Holbergs gate a zahrnul doleva do Sofies gate. Většina domů v úzké ulici byly dělnické domy z přelomu století a nebyly nejlépe udržované. Ale poté, co ceny bytů stouply a dovnitř se nastěhovala mládež střední vrstvy, která si nemohla dovolit bydlet v Majorstuenu, se čtvrť povznesla. Teď zbýval jenom jediný dům, kterému v posledních letech nebyla opravena fasáda: číslo osm, dům Harryho. Harrymu to nevadilo.

Odemkl a dole pod schody otevřel svoji poštovní schránku. Nabídka pizzy spolu s obálkou od daňového úřadu v Oslu, která – jak hned pochopil – obsahovala upomínku na nezaplacenou pokutu za parkování z minulého měsíce. Po cestě nahoru po schodech klel. Od strýce, kterého vlastně neznal, koupil skoro zadarmo patnáct let starého Forda Escorta. Trochu rezavý a sedřená spojka, no, ale se šikovým střešním oknem. Zatím bylo ale víc pokut za parkování a účtů za opravy než větru ve vlasech. Navíc ten krám neshl, takže si musel dávat pozor, aby parkoval z kopce a mohl ho tak roztláčit.

Odemkl byt. Byl dvoupokojový, spartánsky zařízený. Uklizený, čistý, bez kobereců na do lesku vydrhnuté dřevěné podlaze. Jedinou dekorací na zdi byl obraz matky a ségry a plakát filmu Kmotr, který ukradl v kině Symra, když mu bylo šestnáct. Nebyly zde žádné květiny, svíčky nebo sladké ozdobné serepetičky. Kdysi si na zeď pověsil nástěnku, kam si zamýšlel dávat pohledy, fotografie a moudrá slova, o která zavadil. Viděl takovéhle nástěnky doma u jiných. Když zjistil, že nikdy nedostává pohlednice a že v podstatě nikdy nefotografuje, vystříhl si citát Bjorneboa:

A tahle akcelerace v produkci koňských sil je znovu jenom výrazem pro akceleraci v našem pochopení takzvaných přírodních zákonů. Tohle pochopení = strach.

Harry pohledem zkonstatoval, že telefonní záznamník neobsahuje žádné vzkazy (další nepotřebná investice), rozeplnul si košili, dal ji do koše na prádlo a vzal si z pečlivého komínku ve skříní novou.

Nechal záznamník zapnutý (možná zavolá někdo z norského Gallupu) a zase za sebou zamkl.

Bez sentimentality si koupil u Aliho v kiosku poslední noviny tisíciletí a kráčel nahoru po Dovregata. Ve Waldemar Thranes gate chvátali domů, k velkému večeru milénia, lidé po posledních nákupech. Harry se v kabátě klepal celou cestu k Schröderově restauraci. Když překročil práh, vyvalilo se na něho vlhké lidské teplo. Bylo tam dost nabito, ale viděl, že jeho oblíbený stůl se uvolňuje, a vyrazil tam. Starý muž, který se od stolu zvedal, si nasadil klobouk, rychle se na Harryho podíval zpod bílého, bujného obočí a na rozloučenou němě pokývl. Stůl u okna byl jedním z těch, kde se za denního světla daly ve slabě osvětleném lokále číst noviny. Mája byla na place, jen si sedl.

„Ahoj, Harry.“ Plácla do ubrusu šedým hadrem. „Dnešní specialitu?“

„Jestli je dneska kuchař střízlivý.“

„To jo. Pití?“

„Jo, to taky.“ Vzhlédnul. „Co dneska doporučuješ?“

„Takže.“ Dala ruce v bok a hlasitě a jasně proklamovala: „Zcela v protikladu k tomu, co si lidé myslí, má tohle město doopravdy nejčistší pitnou vodu v zemi. A ty nejmíň jedovaté vodovody najdeš okolo v činžácích z přelomu století, jako je tenhle.“

„A kdo ti tohle řekl, Májo?“

„Tos byl ty, Harry.“ Její smích byl zastřený a srdečný. „Být na vodě ti mimochodem sluší.“ Řekla to dostatečně potichu, poznamenala si objednávku a zmizela.

Všechny ostatní noviny byly plné milénia, tak se Harry pustil do Dagsavisenu. Na straně šest mu oči padly na velkou fotografii jednoduchého silničního ukazatele ze dřeva s namalovaným

slunečním křížem. „Oslo 2611 km“ bylo napsáno na jedné šipce, „Leningrad 5 km“ na druhé.

Článek byl podepsán Evenem Juulem, profesorem historie. Titulek: Podmínky fašismu s ohledem na rostoucí nezaměstnanost v západní Evropě.

Harry viděl Juulovo jméno v novinách už dříve, byl odborníkem na norskou okupační historii a historii Nasjonal Samling. Harry prolistoval zbytek novin, ale nenašel nic zajímavého, tak nalistoval zpátky Juulův článek. Byl to komentář k dřívějšímu příspěvku o silné pozici neonacismu ve Švédsku. Juul popisoval, jak se teď neonacismus, který byl v celé Evropě v době ekonomického růstu 90. let na silném ústupu, s novou silou vrací. Psal také, že poznávacím znamením nové vlny je to, že je silněji ideologicky stavěna. Zatímco neonacismus 80. let spočíval především v módě, příslušnosti ke skupině a uniformitě formou oblečení, vyholených hlav a archaických sloganů jako „Sieg heil“, nová vlna byla více organizovaná. Měla ekonomický podpůrný aparát a nebyla natolik založena na sponzorech a jednotlivých vůdcích s dobrým ekonomickým zázemím a vzděláním. Navíc nebylo nové hnutí jenom reakcí na situaci ve společnosti, jako nezaměstnanost a přistěhovalectví, psal Juul. Přálo si vytvořit alternativu k sociální demokracii. Heslem bylo zbrojení – morální, vojenské a rasové. Úpadek křesťanství byl použit jako příklad morálního propadu, společně s AIDS a rostoucím zneužíváním narkotik. A nový byl částečně i obraz nepřítele: zastánci EU, kteří porušili národní a rasové hranice, NATO, které mělo napřaženou ruku k ruským a slovanským podlidem, a nová asiatská kapitálová šlechta, které převzala roli židů jako světových bankéřů.

Maja přišla s večerí.

„Plněné bramborové knedlíky?“ zeptal se Harry a zíral dolů na šedivé hroudy ležící na podkladu z čínské zeli přelitého dressingem Thousand Islands.

„Podle Schrödera,“ řekla Maja. „Zbytky od včerejška. Šťastný Nový rok.“

Harry zvedl noviny, aby se mohl najíst, a jen do sebe dostal první kus celulóze se podobajícího knedlíku, uslyšel zpoza novin hlas:

„Já říkám, že je to dost hnusný.“

Harry se podíval mimo noviny. U sousedního stolu seděl Mohykán a díval se přímo na něj. Možná, že tam seděl celou dobu, Harry si ho každopádně při příchodu nevšiml. Říkali mu Mohykán, protože byl pravděpodobně poslední svého druhu. Byl za války na lodi, dvakrát ho torpédovali a všichni jeho kamarádi byli už dávno mrtví, to Harrymu řekla Maja. Dlouhá, prořídlá bradka visela až do pŕllitru a on seděl jako vždy v kabátě, ať bylo léto nebo zima. V obličeji, který byl tak vyhublý, že jeho obrysy připomínaly lebku, vystupovala síť cévek jako rudé blesky na křídově bílé kůži. Červené, plovoucí oči zíraly na Harryho zpoza uvadlých záhybů kůže.

„Dost hnusný!“ zopakoval.

Harry už ve svém životě slyšel dost opileckých keců na to, aby si nijak zvlášt' nevšiml toho, co chtějí sdělit štamgasti u Schröderů, ale tohle bylo jiné. Za ta léta, co sem chodil, tohle totiž byla první srozumitelná slova, která Mohykána slyšel říct. Dokonce ani poté, co vloni v zimě Harry našel v noci spícího opřeného o zeď v Dovregata a se vši pravděpodobností zachránil staříka od umrznutí, mu Mohykán při setkání nevěnoval nic jiného než pokývnutí. A teď to vypadalo, že Mohykán řekl pro tentokrát své, protože tvrdě semkl ústa a znovu se soustředil na sklenici. Harry se předtím, než se předklonil k Mohykánově stolu, ohlédl.

„Pamatujete si mne, Konráde Asnesi?“ Stařec zachrochtal a koukal bez odpovědi do vzduchu. „Našel jsem vás vloni tady dole v ulici spícího ve sněhové závěži. Bylo minus osmnáct.“ Mohykán obrátil oči v sloup.

„Nejsou tam žádné lampy, tak to bylo jen tak tak, že jsem vás uviděl. Mohl jste umřít, Asnesi.“

Mohykán sevřel červené oko a nevrle na Harryho zíral, než zvedl pŕllitr.

„No, tak teda mockrát děkuju.“

Opatrně pil. Pak pomalu pokládal sklenici na stůl, mířil, jako by bylo důležité, aby sklenice stála na stole na určitém místě. „Ty banditi by měli být zastřelený,“ řekl. „Aha? Kdo?“

Mohykán narovnal hrbatý prst ve směru Harryho novin. Harry je otočil. Titulní strana byla zdobena dohola ostříhaným švédským neonacistou.

„Ke zdi s nimi!“ Mohykán bouchl dlaní do stolu a několik obličejů se k nim otočilo. Harry mávl rukou, aby mu ukázal, že se má ztišit.

„To je jenom mládež, Asnesi. Zkuste si to teď užít. Je Silvestr.“

„Mládež? Co si myslíš, že jsme byli my? To Němce nezastavilo. Kjellovi bylo devatenáct, Oscarovi dvaadvacet. Zastřelte je, než se to rozšíří, říkám. Je to nemoc, je třeba zadusit ji v zárodku.“

Napřáhl třesoucí se prst na Harryho.

„Jeden z nich seděl tam, kde teď sedíš ty. Oni, sakra, nechcípají! Ty jako policajt musíš ven a zatočit s nimi.“

„Jak víte, že jsem policista?“ zeptal se Harry překvapeně.

„Čtu noviny. Zastřelil jsi chlápka někde tam dole v nějaký zemi. To je dobrý, ale co jich pár zastřelit taky tady?“

„Jste dneska upovídáný, Asnesi.“

Mohykán sevřel rty a naposled se na Harryho nakysle podíval. Pak se otočil ke zdi a začal zkoumat obraz náměstí Youngstorget. Harry pochopil, že je po rozhovoru, a zamával na Majů, že může přinést kávu. Podíval se na hodinky. Nové tisíciletí bylo už za rohem. Ve čtyři hodiny zavírala restaurace U Schröderů kvůli „uzavřené společnosti“, jak bylo napsáno na plakátě vyvěšeném na vchodových dveřích. Harry se rozhlédl po známých tvářích. Pokud mohl posoudit, všichni hosté už přišli.

Nemocnice Rudolfa II., Vídeň, 8. června 1944

Sál 4 byl naplněn zvuky spících. Dnes v noci bylo tišeji než obvykle, nikdo nenařikal bolestí nebo se budil křiče noční můrou. Helena také neslyšela letecký poplach z Vídně. Jestliže by dnes v noci nebombardovali, bylo by všechno jednodušší. Po špičkách vešla do sálu, postavila se u nohou postele a dívala se na něho. Seděl v

kuželu světla lampy, tak zabrán do knihy, kterou četl, že si ničeho jiného nevšiml.

Když otáčel stránku, konečně si jí všiml. Usmál se a hned knihu odložil.

„Dobrý večer, Heleno. Netušil jsem, že máte dnes v noci službu.“

Položila ukazováček na rty a přišla blíž.

„Co víte o tom, kdo má noční službu?“ šeptala.

Usmíval se.

„Nevím nic o ostatních. Vím jenom, kdy máte službu vy.“

„Opravdu?“

„Středa, pátek a neděle, pak pondělí a čtvrtek. Pak zase středa, pátek a neděle. Nebojte se, to je kompliment. Tady není moc věcí, kterými lze zaměstnávat mozek. Vím také, kdy dávají Hadlerovi klystýr.“ Tiše se zasmála.

„Ale nevíte, že jste uschopněn, co?“ Překvapeně se na ni podíval.

„Jste převelen do Maďarska,“ šeptala. „Ke třetí obrněné divizi.“

„Obrněná divize? Ale to je wehrmacht. Nemůžou mě tam převést, jsem Nor.“

„Vím to.“

„A co budu dělat v Maďarsku, já...“

„Přst, vzbudíte ostatní, Uriáši. Četla jsem rozkaz. Obávám se, že s tím nic moc neuděláme.“

„Ale to musí být chyba. To...“

Zavadil o knihu a ta s plácnutím spadla z pokrývky na podlahu. Helena se sehnula a sebrala ji. Na obalu, pod titulem „Dobrodružství Huckleberryho Finna“, byl nakreslen otrhaný chlapec na voru. Uriáš byl viditelně rozrušený.

„Není to moje válka,“ řekl se semknutými rty.

„To také vím,“ šeptala a položila knihu do jeho tašky pod židli.

„Co to děláte?“ šeptal.

„Musíte mě vyslechnout, Uriáši, máme málo času.“

„Času?“

„Služba půjde na obchůzku za půl hodiny. Do té doby se musíte rozhodnout.“

Stáhl stínítko lampičky na čtení tak, aby ji ve tmě lépe viděl.

„Co se děje, Heleno?“

Polkla.

Tohle bylo to, čeho se obávala nejvíc. Ne lhaní své matce a prohlášení, že pojede na pár dní za sestrou do Salcburku. Ne toho, že musela přemluvit lesníkovu syna, aby ji dovezl k nemocnici, a ten teď čekal na cestě před branou. A dokonce se nebála ani toho, rozloučit se se svými věcmi, kostelem a bezpečným životem zde ve Wienerwaldu. Obávala se toho, všechno mu vypovědět: že ho miluje a že s ochotou vsadí svůj život a budoucnost.

Mohla se totiž mýlit. Ne v tom, co k ní cítil, to věděla, ale v jeho charakteru. Bude mít odvalu a sílu na to, aby udělali, co navrhovala? Přinejmenším pochopil, že to není jeho válka, kterou tam na jihu proti Rudé armádě bojují.

„Měli bychom vlastně mít víc času lépe se seznámit,“ řekla a položila ruku na jeho.

Uchopil ji a pevně ji držel.

„Ale ten luxus nám není dopřán,“ pokračovala a stiskla jeho ruku. „Za hodinu jede vlak do Paříže. Koupila jsem dva lístky. Bydlí tam můj učitel.“

„Váš učitel?“

„To je dlouhé a komplikované vyprávění, ale on nás přijme.“

„Co tím myslíte, že přijme?“

„Můžeme u něj bydlet. Bydlí sám. A pokud vím, tak nemá žádné přátele, se kterými by se stýkal. Máte pas?“

„Co? Ano...“

Vypadal, jako by spadl z Měsíce, jako by se ptal, jestli usnul u knihy o malém otrhaném chlapci a jenom o tomhle všem sní. „Ano, mám pas.“

„Dobře. Cesta trvá dva dny, máme místenky a vzala jsem s sebou dostatek jídla.“ Zhluboka se nadechl: „Proč Paříž?“

„Je to velké město, město, kde je možné zmizet. Poslouchejte, mám v autě šaty svého otce, můžete se tam převléci do civilu. Jeho číslo bot...“

„Ne.“ Zvedl ruku a její tichý, intenzivní proud řeči se okamžitě zastavil. Zadržela dech a zírala na jeho zamyšlený obličej.

„Ne,“ zopakoval šeptem. „To je hloupé.“

„Ale...“ Zničehonic se cítila, jako by měla v žaludku kus ledu.

„Je lepší jet v uniformě,“ řekl. „Mladý muž v civilu jenom budí pozornost.“

Byla tak ráda, že už nedokázala nic víc říct a stiskla jeho ruku ještě pevněji. Její srdce zpívalo tak vysoko a divoce, že ho musela tišit.

„A ještě jedna věc,“ řekl a tiše přehoupl nohy přes okraj postele. „Ano?“

„Miluješ mě?“ přešel k tykání.

„Ano.“

„Dobře.“

Už měl na sobě bundu.

26

PBS, Policejní prezidium, 21. února 2000

Harry se rozhlédl po uklizených, přehledných policích se šanony pečlivě seřazenými v chronologickém pořádku, po stěnách, kde visely diplomy a vyznamenání za příkladnou službu. Přímo za psacím stolem, na očích všem, kdo vešli dovnitř, visela černobílá fotografie ještě poměrně mladého Kurta Meirika v armádní uniformě s výložkami majora zdravotního krále Olafa. Na tuhle fotografii se Harry díval, když se za ním otevřely dveře.

„Omlouvám se, že jste musel čekat, Hole. Jen sed'te.“

To byl Meirik. Harry vůbec nenaznačil, že by chtěl vstát.

„No,“ řekl Meirik a posadil se za psací stůl. „Jaký byl váš první týden u nás?“

Meirik seděl vzpřímeně a odhalil řadu velkých žlutých zubů takovým způsobem, až v člověku vzbudil podezření, že ve svém životě nestrávil moc času trénováním úsměvu.

„Dost nudný,“ odpověděl Harry.

Meirik vypadal překvapeně. „Tak strašné to snad nebylo!“

„No, máte lepší kafe z kávovaru než dole u nás.“

„V oddělení násilné kriminality, myslíte?“

„Promiňte,“ řekl Harry. „Chvíli to potrvá, než si na to zvyknu. Že teď je to PBS, co je u nás.“

„Jo, my se obrníme trpělivostí. To platí o všem. Že ano, Hole?“

Harry přikývl. Není žádný důvod bojovat s větrnými mlýny. Každopádně ne hned první měsíc. Jak očekával, dostal kancelář na konci dlouhé chodby, což způsobilo, že ostatní, kteří tam pracovali, neviděl víc, než bylo nutné. Pracovní úkoly sestávaly ze čtení zpráv z oblastních kanceláří PBS a jednoduchého hodnocení, jestli je mezi nimi něco, co by se mělo postoupit výše. A Meirikovy instrukce byly zcela jasné: pokud to nebyly vyložené nesmysly, mělo se vše poslat dál. Jinými slovy – Harry dostal práci třídiče odpadků. Tenhle týden přišly tři zprávy. Pokusil se je číst pomalu, ale existovala hranice toho, jak dlouho to dokázal protahovat. Jedna zpráva byla z Trondheimu a týkala se nového odposlouchávacího zařízení. Nikdo nechápal, jak ho obsluhovat, poté, co jejich expert na odposlech dal výpověď. Harry ji poslal dál. Druhá byla o německém obchodníkovi v Bergenu, který již nebyl dále považován za podezřelého, protože teď opravdu doručil dodávku garnýží, kterou udal jako důvod své přítomnosti v zemi. Harry ji rovněž poslal dál. Ta třetí byla z oblasti Östlandet z policejního okresu Skien. Majitelé chat v Siljanu poslali stížnost, že minulý týden slyšeli střelbu. Vzhledem k tomu, že nebyla lovecká sezona, jeden z policistů tam vyjel a vyšetřil to. V lese našel nábojnice neznámé značky. Poslali je do technického oddělení kriminální policie KRIPOS, která jim hlásila, že se pravděpodobně jedná o municí k velice neobvyklé pušce Märklin.

Harry poslal zprávu dál, ale nejdřív si ji pro sebe okopíroval.

„No, chci s vámi mluvit o letáku, který jsme dostali. Neonacisti plánují ztropit sedmnáctého května kravál u mešit v Oslu. Někaký pohyblivý muslimský svátek letos připadl na sedmnáctého května a část rodičů z přistěhovalecké komunity odmítá poslat svoje děti do dětského průvodu, protože musí do mešity⁶.“

„Eid.“

„Co prosím?“

„Eid. Ten svátek. To je muslimský Štědrý den.“

„Takže vy tomuhle rozumíte?“

⁶ 17. květen je státním svátkem Norského království. Dětský průvod je hlavním bodem na programu oslav dne. V Oslu jde průvod hlavní třídou, Karl Johans gate, kolem královského paláce. Královská rodina celý průvod sleduje z balkonu.

„Ne. Ale loni mne pozval soused na večeři. Jsou to Pákistánci. Zdálo se jim smutné, že bych měl být na eid sám.“

„Aha? Hmm.“ Meirik si nasadil brýle vypadající jako brýle Horsta Tapperta:

„Mám tady ten leták. Píší, že je to pohana hostitelské země, slavit něco jiného než státní svátek sedmnáctého. A že černé huby si vyzvedávají sociální dávky, ale vyhýbají se všem povinnostem norského občana.“

„Poslušně v průvodu volat hurá,“ řekl Harry a vyndal balíček cigaret. Všiml si popelníku na vrcholu knihovny a Meirik na Harryho tázavý pohled přikývl. Harry si zapálil, vtáhl kouř do plic a pokoušel se představit si, jak lačné cévy v plicích do sebe sají nikotin. Život se krátí a myšlenka na to, že on nikdy nepřestane kouřit, ho naplňovala zvláštním uspokojením. Vykašlat se na varování na krabičce cigaret možná nebyla ta nejextravagantnější vzpoura, kterou si člověk mohl dovolit, ale v každém případě to byla vzpoura, kterou si ON mohl dovolit.

„Podívejte se, jestli něco nenajdete,“ řekl Meirik. „V pořádku. Ale varuju vás, že co se týče holých lebek, mám špatné sebeovládání.“

„Haha.“ Meirik znovu ukázal velké žluté zuby a Harry přišel na to, koho mu připomíná: dobře vycvičeného koně. „Haha.“

„Ještě je tu jedna věc,“ řekl Harry. „Jedná se o tu zprávu o municí, která byla nalezena v Siljanu. Té k pušce Märklin.“

„Napadá mne, že jsem o tom něco slyšel, ano.“

„Trochu jsem to na vlastní pěst prověřil.“

„A?“

Harry si všiml chladného tónu.

„Zkontroloval jsem registr zbraní za poslední rok. V Norsku neexistuje žádná zaregistrovaná puška Märklin.“

„To mne nepřekvapuje. Ten seznam byl už jistě zkontrolován někým jiným tady v PBS poté, co jste zprávu přeposlal dál, Hole. To není vaše práce, víte?“

„Možná, že ne. Ale jen jsem se chtěl ujistit, že dotyčný si to spojil se zprávami Interpolu o pašování zbraní.“

„Interpol? Proč?“

„Nikdo tyhle zbraně do Norska nedovází. Takže sem byla propašována.“

Harry vyndal z kapsy na prsou výpis z počítače.

„Tohle je soupis jedné dodávky, který Interpol našel v listopadu při razii u jednoho ilegálního prodejce zbraní v Johannesburgu. Podívejte se na něj. Puška Märklin. A tady je cíl. Oslo.“

„Hmm. Jak jste to sehnal?“

„Soubor Interpolu na internetu. Přístupný pro všechny v PBS. Pro všechny, kdo se dostatečně namáhají.“

„Skutečně?“

Meirikův pohled se na pár vteřin na Harrym zastavil. Poté začal prohlížet výpis podrobněji.

„To je dobré, ale pašování zbraní není naše parketa, Hole. Kdybyste věděl, kolik nelegálně držných zbraní oddělení zbraní každý rok zabaví...“

„611,“ řekl Harry.

„611?“

„Prozatím letos. A to jen v policejním okrese Oslo. Dvě ze tří pocházejí od kriminálníků, především lehké ruční zbraně, pušky a brokovnice s uříznutou hlavní. V průměru zabaví jednu denně. Počet se během 90. let téměř zdvojnásobil.“

„No dobře, tak možná chápete, že se my v PBS nemůžeme zabývat jednou neregistrovanou puškou v kraji Buskerud.“

Meirik mluvil s těžce předstíraným klidem.

Harry pomalu vypustil z úst kouř a pozoroval ho, jak stoupá ke stropu.

„Siljan leží v Telemarku,“ řekl.

Meirikovy čelistní svaly pracovaly.

„Zavolal jste Celnímu úřadu, Hole?“

„Ne.“

Meirik se podíval na hodinky – neohrabanou, neelegantní ocelovou věc. Harry odhadoval, že je dostal za dlouhou a věrnou službu.

„Tak navrhuju, abyste to udělal. Je to případ pro ně. Zrovna teď mám naléhavější...“

„Meiriku, víte, co je to puška Märklin?“

Harry viděl, jak obočí šéfa PBS poskočila nahoru a dolů, a přemýšlel, jestli už nebylo pozdě. Cítil závan větru od větrných mlýnů.

„To mimochodem taky není moje parketa, Hole. Tohle projednejte s...“

Vypadalo to, že Kurtu Meirikovi došlo, že on je jediný Holeův nadřízený.

„Puška Märklin,“ řekl Harry, „je v Německu vyrobená poloautomatická lovecká puška, která používá projektily ráže 16 milimetrů, větší než kterákoli jiná puška. Je určena k lovu velké divoké zvěře, jako například vodních buvolů nebo slonů. První puška byla vyrobena v roce 1970, ale stačili vyrobit jenom tři sta exemplářů, než německá vláda v roce 1973 prodej zbraně zakázala. Důvodem bylo, že puška Märklin se s několika jednoduchými seřizeními a dalekohledem stane zcela profesionální vražednou zbraní a už v roce 1973 byla nejvyhledávanější zbraní atentátníků na světě. Z těch třech stovek pušek se každopádně stovka nacházela v rukou nájemných vrahů a teroristických organizací jako Baader-Meinhof a Rudé brigády.“

„Hmm. Stovka jste říkal?“ Meirik podal výpis zpátky Harrymu. „To znamená, že dva ze tří tedy používají pušku k tomu, k čemu byla určena. K lovu.“

„Tohle nejsou zbraně na lov losů nebo nějaký jiný lov v Norsku, Meiriku.“

„Aha? A proč ne?“

Harry přemýšlel, co Meirikovi brání v tom, poslat ho pryč, a proč on sám je tak posedlý tím, takovou reakci vyprovokovat. Možná to nebylo nic, možná jenom stárnul a mrzoutovatěl. Každopádně se Meirik choval jako dobře placená paní na hlídání, která si nedovolila usadit rozmazlené dítě. Harry si prohlížel dlouhý váleček popela na konci své cigarety, sklánějící se ke koberci na podlaze.

„Za prvé není lov tradičním sportem milionářů v Norsku. Puška Märklin s dalekohledem je velmi drahá, stojí kolem sto padesáti tisíc německých marek, takže stejně jako nový mercedes. A každý náboj stojí devadesát marek. Za druhé vypadá los trefený

šestnáctimilimetrovým projektilem, jako by byl přejetí vlakem. Hodně nechutná věc.“

„Haha.“ Meirik se očividně rozhodl změnit taktiku, teď se opřel dozadu a založil ruce za hladkou lebkou, jako by chtěl ukázat, že nemá nic proti tomu, nechat se ještě chvíli Holem bavit.

Harry se zvedl, vzal si z knihovny prázdný popelník a zase se posadil.

„Je samozřejmě možné, že nábojnice pocházejí od nějakého fanatického sběratele zbraní, který tu novou pušku jenom testoval a ta teď visí někde ve vitríně v nějaké vile v Norsku a už nikdy nebude použita. Ale odvážíme se na to sázet?“

Meirik pohyboval hlavou ze strany na stranu. „Takže vy navrhuje, abychom vycházeli z toho, že se zrovna teď v Norsku nachází profesionální zabiják?“

Harry zavrtěl hlavou.

„Jenom navrhuju, že bych sjel dolů do Skienu a na tohle místo se podíval. Navíc pochybuju, že je to profesionál.“

„Aha?“

„Profesionálové po sobě uklízí. Zanechat na místě nábojnice je jako zanechat vizitku. Ale jestli je ten, co má tu pušku, amatér, moc mě to neuklidňuje.“

Meirik udělal několikrát „hmm“.

Pak přikývl.

„V pořádku. A informujte mne, jestli zjistíte něco o plánech našich neonacistů.“

Harry zamáčkl cigaretu. „*Venice, Italy*“ bylo napsáno na boku popelníku ve tvaru gondoly.

Linec, 9. června 1944

Pětičlenná rodina vystoupila a zničehonic se ocitli v kupé sami. Když se vlak zase rozjel, sedla si Helena k oknu, ale ve tmě toho moc neviděla, jenom kontury budov těsně u trati. Sedl si naproti ní a pozoroval ji s lehkým úsměvem na rtech.

„Tady v Rakousku jste šikovní na zatemňování,“ řekl. „Nevidím jediné světlo.“

Povzdechla si. „Jsme šikovní na to, k čemu dostaneme rozkaz.“

Podívala se na hodinky. Už byly skoro dvě.

„Další město je Salcburk,“ řekla. „Leží na hranici s Německem. A pak...“

„Mnichov, Curych, Basilej, Francie a Paříž. Už jsi to říkala třikrát.“

Předklonil se a stiskl jí ruku.

„Bude to v pořádku, uvidíš. Sedni si ke mně.“

Přesedla si, aniž by pustila jeho ruku, a zlehka položila hlavu na jeho rameno. V uniformě vypadal najednou jinak.

„Takže tenhle Brockhard poslal novou neschopenku, která platí jeden týden?“

„Ano, poslal ji poštou včera odpoledne.“

„Proč tak krátké prodloužení?“

„No, protože tak může lépe kontrolovat situaci – a mne. Každý týden bych mu musela dát dobrý důvod k tomu, aby ji prodloužil, chápeš?“

„Ano, chápu,“ odpověděl. Viděla, jak svaly na jeho čelistech pracují.

„Už o Brockhardovi nemluvme,“ řekla. „Raději mi vyprávěj nějakou historku.“

Pohládila ho po tváři a on si ztěžka povzdechl. „Jakou chceš slyšet?“

„Jakoukoli.“

Vyprávění. Tím si získal její zájem v Nemocnici Rudolfa II. Byla tak jiná než vyprávění ostatních vojáků. Uriášovy historky vyprávěly o odvaze, kamarádství a naději. Jako tenkrát, když se vrátil z hlídky a objevil na hrudi svého spícího nejlepšího kamaráda lasičku připravenou prokousnout jeho hrdlo. Vzdálenost byla téměř deset metrů a bunkr se svými tmavými stěnami v téměř černočerné tmě. Ale neměl na vybranou, rychle přiložil zbraň k líci a vyprázdnil zásobník. Druhý den snědli lasičku k obědu.

Bylo hodně takových vyprávění, Helena si všechny nepamatovala, ale pamatovala si, že začala poslouchat. Jeho historky

byly poutavé a veselé a u některých si nebyla jistá, jestli jim měla věřit. Ráda jim ale věřila, protože působily jako protijed na ta druhá vyprávění, ta o beznadějných osudech a nesmyslné smrti.

Zatímco se zatemněný vlak na opravených kolejích pomalu sunul nocí, vyprávěl Uriáš o tom, jak zastřelil ruského odstřelovače v zemi nikoho a jak tam vyrazil a toho ateistického bolševika křesťansky pohřbil, se zpěvem žalmů a se vším všudy.

„Z ruské strany jsem je slyšel tleskat,“ vyprávěl Uriáš. „Tak krásně jsem ten večer zpíval.“

„Opravdu?“ smála se.

„Krásněji, než si někdy slyšela ve Státní opeře.“

„Lháři.“

Uriáš si ji přitáhl k sobě a tiše jí zpíval do ucha:

Přidej se ke kruhu kol táborového ohně, pozři na plamen tak zlatý a rudý, věrnost na život a na smrt žádá ten, kdo k vítězství vede naše druhy

Ve světle hořícího ohně uvidíš Norsko od prastaré doby, uvidíš lid na cestě k cíli, to jsou tví krajané v práci a v boji.

Uvidíš boj otců za naši svobodu, žádost o oběť od mužů a žen, uvidíš tisíce a tisíce těch, jejichž život boji za vlast je zasvěcen. Uvidíš muže v práci denní, v té nehostinné zemi severní, sílu chránit vlast našim otcům únavná práce dává.

Uvidíš Nory, jichž jméno jasnými slovy do naší ságy vepsáno, na které je na jihu i severu po staletí pamatováno. Ale žlutočervenou vlajku vztyčil z největších král, náš vůdce, Quisling, na jehož počest dnes táborák plál.

Potom Uriáš ztichl a nepřítomně zíral z okna. Helena pochopila, že jeho myšlenky jsou daleko, a nechala ho být. Položila ruku kolem jeho ramenou.

Ratata – ratata – ratata. Vypadalo to, jako by pod nimi něco běželo po kolejích, něco, co se je snažilo dostihnout.

Bála se. Ani ne tak toho neznámého, co leželo před nimi, jako spíš toho neznámého muže, ke kterému se tiskla. Teď, když byl tak blízko, jako by všechno, co viděla a důvěrně znala, zmizelo.

Naslouchala jeho tlukotu srdce, ale rachot kol byl příliš silný, takže musela jenom předpokládat, že tam uvnitř srdce je. Pousmála se sama nad sebou a projely jí záchvěvy radosti. Jaké báječné, báječné bláznovství! Nevěděla o něm nic, mluvil o sobě málo, jenom vyprávěl tyhle historky.

Jeho uniforma voněla zeminou a v jednu chvíli ji napadlo, že takhle to muselo být cítit z uniformy vojáka, který ležel nějakou chvíli mrtvý na bojišti. Nebo který byl pohřben. Ale odkud přicházely takové myšlenky? Byla tak dlouho napjatá, že si až teď všimla, jak je unavená.

„Spi,“ řekl, jako by odpovídal na její myšlenky.

„Ano,“ odpověděla. Zdálo se jí, že v dálce slyší letecký poplach, než kolem ní svět zmizel.

„Co?“

Slyšela vlastní hlas, cítila, že s ní Uriáš třese, a vyděsila se. První, na co pomyslela, když ve dveřích uviděla muže v uniformě, bylo, že je dostihli.

„Jízdenky, prosím.“

„Ó,“ vyklouzlo jí. Pokusila se sebrat se, ale všimla si zkoumavého pohledu průvodčího, zatímco se horečně hrabala v kabelce. Pak konečně našla ty žluté papírové jízdenky, které koupila na nádraží ve Vídni, a podala je průvodčímu. Prohlížel si je a houpal se tam a zpět v rytmu pohybu vlaku. Trvalo to trochu déle, než se Heleně líbilo.

„Jedete do Paříže?“ zeptal se. „Spolu?“

„Ano,“ odpověděl Uriáš.

Průvodčí byl starší muž. Podíval se na ně.

„Slyším, že nejste Rakušan.“

„Ne, jsem Nor.“

„Ó, Norsko. Slyšel jsem, že je tam krásně.“

„Ano, děkuju. To souhlasí.“

„Tak vy jste se dobrovolně přihlásil k boji za Hitlera?“

„Ano. Byl jsem na východní frontě. Na severu.“

„Aha. Kde na severu?“

„U Leningradu.“

„Hmm. A teď jedete do Paříže. Spolu se svou...?“

„Přítelkyní.“

„Přítelkyní, aha. Na propustku?“

„Ano.“

Průvodčí štípl jízenky.

„Z Vídně?“ zeptal se Heleny a podal jí jízenky. Přikývla.

„Vidím, že jste katolička,“ řekl a ukázal na křížek, který měla na řetízku přes blůzu. „Moje žena také.“

Opřel se zády o stěnu a rozhlédl se doleva doprava chodbou vagonu. Pak se, obrácen k Norovi, zeptal:

„Ukázala vám vaše přítelkyně ve Vídni dóm svatého Štěpána?“

„Ne. Bohužel jsem ležel v nemocnici, takže jsem toho z města moc neviděl.“

„Aha. V katolické nemocnici?“

„Ano. Rudo...“

„Ano,“ přerušila ho Helena. „V katolické nemocnici.“

„Hmm.“

Proč průvodčí nejde dál? přemýšlela Helena. Průvodčí si znovu odkašlal. „Ano?“ zeptal se nakonec Uriáš.

„Nic mi do toho není, ale doufám, že jste pamatovali na papíry, které potvrzují, že jste na propustce.“

„Papíry?“ zeptala se Helena. Byla s otcem ve Francii už dříve a ani ji nenapadlo, že by potřebovali jiné papíry než pas.

„Ano, pro vás to zajisté není problém, slečno, ale pro vašeho přítele v uniformě je velice důležité, jestli s sebou má papíry, které potvrzují, kde je umístěn a kam jede.“

„Ale na to samozřejmě máme papíry,“ vybuchla. „Přece si nemyslíte, že jedeme bez nich?“

„Kdepak, kdepak,“ řekl průvodčí rychle. „Jenom jsem vám to chtěl připomenout. Jen před několika dny...“

Podíval se na Nora.

„...sebrali jednoho mladíka, který viditelně neměl žádný příkaz k tomu, aby jel, tam kam jel, a tím pádem ho považovali za dezertéra. Vzali ho na nástupiště a zastřelili.“

„Žertujete?“

„Bohuže ne. Nechci vás strašit, ale válka je válka. Vy ale máte všechno v pořádku, takže se nemusíte ničeho obávat, až hned za Salcburkem přijedeme k hraničnímu přechodu do Německa.“

Vůz sebou trochu hodil a průvodčí se musel přidržet rámu dveří. Všichni tři se na sebe mlčky dívali.

„Takže to je první kontrola?“ zeptal se Uriáš nakonec. „Za Salcburkem?“

Průvodčí přikývl.

„Děkuju,“ řekl Uriáš.

Průvodčí si odkašlal:

„Měl jsem syna ve vašem věku. Padl na východní frontě, u Dněpru.“

„To je mi líto.“

„Mrzí mě, že jsem vás vzbudil, slečno. Pane.“ Zasalutoval a zmizel.

Helena zkontrolovala, jestli jsou dveře zcela zavřené, a pak skryla obličej v dlaních.

„Jak jsem jenom mohla být tak naivní?“ vzlykala.

„No tak, no tak,“ řekl a položil ruku kolem jejích ramenou. „To já jsem měl myslet na rozkaz. Víم přece, že se nemůžu jen tak volně pohybovat.“

„Ale když jim povíš o nemocenské a řekneš jim, že jsi dostal chuť jet do Paříže? Ta je přece součástí Třetí říše...“

„Tak zavolají do nemocnice a Brockhard jim poví, že jsem uprchl.“

Položila se k němu a vzlykala mu v klíně. Hladil ji po jejích hnědých vlasech.

„Navíc bych měl vědět, že tohle bylo až moc krásné na to, aby to mohla být pravda,“ řekl. „Myslím já a sestřička Helena v Paříži.“ Slyšela smích v jeho hlase:

„Ne, já se asi brzo vzbudím v posteli v nemocnici a budu si říkat: K čertu, to byl ale sen! A budu se těšit na to, až přijdeš se snídaní. Navíc máš zítra noční službu, to jsi nezapomněla? Tak to ti můžu vyprávět o tom, jak jsme s Danielem ukradli dvacet přídělů jídla jednomu oddílu Švédů.“

Zvedla k němu obličej plný slz.

„Polib mne, Uriáši.“

28

Siljan, kraj Telemark, 22. února 2000

Harry se znovu letmo podíval na hodinky a opatrně přidal plyn. Schůzka byla sjednaná na čtvrtou, což bylo před půl hodinou. Jestli přijede poté, co se setmí, je celá cesta na nic. To, co ještě zbývalo z hrotů na pneumatikách, se zakouslo se škrábavým zvukem do ledu. I když jel po téhle křivolaké, zledovatělé lesní cestě jenom čtyřicet kilometrů, měl pocit, že to jsou hodiny, co sjel z hlavní silnice. Levné sluneční brýle, které si koupil u benzínky Shell, mu moc nepomohly a jeho oči byly z ostrého světla odrážejícího se od sněhu bolavé.

Konečně u cesty uviděl policejní auto s poznávacími značkami okresu Skien. Opatrně zabrzdil, zaparkoval hned za autem a sundal ze zahrádky na střeše lyže. Byl to pár lyží od výrobce z kraje Trøndelag, který před patnácti lety zkrachoval. Asi tak v té době si musel na lyže namazat lyžařský vosk, který se teď stal šedivou, vláčnou hmotou na spodní straně lyží. Našel stopu, která vedla od cesty nahoru k chatě tak, jak mu bylo popsáno. Lyže seděly ve stopě jako přilepené, nepodařilo by se mu klouzat, i kdyby se o to pokusil. Když našel chatu, bylo slunce nízko nad smrky. Na schodech chaty z načerno natřených trámů seděli dva muži ve větrovkách a chlapec, kterému Harry, neznající žádné teenagery, tipoval tak mezi dvanácti a šestnácti lety.

„Ove Bertelsen?“ zeptal se Harry a visel na hůlkách. Byl zadýchaný.

„Tady,“ řekl jeden z mužů, zvedl se a napřáhl ruku. „Tohle je kriminalista Follidal.“

Druhý muž odměřeně přikývl.

Harry pochopil, že chlapec byl ten, kdo našel nábojnice. „Báječné, odpočinout si od vzduchu v Oslu, ne?“ řekl Bertelsen. Harry vylovil balíček cigaret. „Ve Skienu to asi nebude lepší.“ Follidal si sundal policejní čepici a narovnal záda. Bertelsen se

usmíval: „V rozporu s tím, co si lidé myslí, je vzduch ve Skienu čistší než v kterémkoli jiném norském městě.“ Harry zaclonil zápalku dlaní a podařilo se mu zapálit si cigaretu. „Aha? To si budu propříště pamatovat. Našli jste něco?“

„Je to kousek odtud.“

Ti tři si nasadili lyže a s Folldalem v čele se odpichovali ke stopě, která je zavedla k průseku v lese. Folldal ukázal hůlkou na černý kámen, který vykukoval dvacet centimetrů nad tenkou vrstvou sněhu.

„Chlapec našel nábojnice ve sněhu u kamene. Tipuju, že tu byl nějaký lovec a trénoval nasucho. Vedle vidíte stopy lyží. Přes týden nesněžilo, takže to klidně mohou být jeho. Vypadá to, že měl takové ty široké telemarkové lyže.“

Harry se posadil na bobek. Přešel prstem podél kamene v místě, kde byl tečován širokou stopou lyží.

„Hmm. Nebo staré dřevěné lyže.“

„Opravdu?“

Harry zvedl malinkou světlou třísku.

„No vida,“ řekl Folldal a podíval se na Bertelsena.

Harry se otočil na chlapce. Ten měl na sobě pytlovité kalhoty se spoustou kapes a vlněnou čepici, kterou si stáhl pořádně do čela.

„Na které straně kamene jsi našel nábojnice?“ Chlapec ukázal.

Harry si sundal lyže, obešel kámen a položil se do sněhu na záda. Obloha byla světle modrá, taková, jakou se stává za jasných podzimních dnů těsně předtím, než slunce zapadne. Pak se otočil na stranu a mžoural přes kámen. Viděl ven z otevřeného průseku, kterým sem přišli. Na okraji lesa byly čtyři pařezy.

„Našli jste kulky nebo známky po střelbě?“

Folldal se škrábal za krkem.

„Myslíte, jestli jsme chodili a prohlíželi každý kmen v okruhu půl kilometru?“

Bertelsen si diskrétně přikryl ústa rukavicí. Harry oklepal popel z cigarety a prohlížel si žhavý uhlík.

„Ne, mám na mysli, jestli jste prozkoumali támhle ty pařezy.“

„A proč bychom měli zkoumat zrovna ty?“ zeptal se Folldal.

„Protože Märklin je nejtěžší lovecká puška na světě. Puška vážící patnáct kilo zrovna nevybízí ke střelbě vestoje, je přirozené se

domnívat, že použil tenhle kámen, aby se o něj opřel. Märklin vyhazuje nábojnice doprava. Vzhledem k tomu, že ležely na téhle straně kamene, střílel směrem, ze kterého jsme přišli. V tom případě není tak nepravděpodobné, že by umístil něco, na co mohl mířit, najeden z těch pařezů, ne?“

Bertelsen a Folldal se na sebe podívali.

„No tak se podíváme,“ řekl Bertelsen.

„Jestli tohle není zatraceně velký kůrovec...,“ řekl Bertelsen o několik minut později, „...tak je to zatraceně velká díra po kulce.“

Klečel na sněhu a strkal prst do jednoho z pařezů. „Sakra, kulka vnikla hluboko, necítím ji.“

„Podívejte se dovnitř,“ řekl Harry. „Proč?“

„Zkontrolujte, jestli prošla skrz,“ řekl Harry. „Skrz tenhle tlustý smrkový pařez?“

„Jenom se podívejte, jestli uvidíte denní světlo.“ Harry za sebou slyšel, jak si Folldal odfrkl. Bertelsen přiložil oko k díře.

„Ale, ve jménu Pána Boha...“

„Vidíš něco?“ křičel Folldal.

„Vidím, věř tomu nebo ne, polovinu říčního toku Siljanu.“

Harry se otočil k Folldalovi, který se jenom otočil a odplivl si.

Bertelsen se vztyčil. „Co je ti platná neprůstřelná vesta, pokud se na tebe střílí takovýmhle ďáblem?“ zasténal.

„Nic, vůbec nic“ řekl Harry. „Jediné, co je něco platné, je pancíř.“ Zamáčkl cigaretu o velký pařez a opravil se: „Pořádně tlustý pancíř.“

Zůstal stát a třel lyže o sníh pod sebou. „Popovídáme si s lidmi na sousedních chatách,“ řekl Bertelsen.

„Možná někdo něco viděl. Nebo dostanou chuť přiznat, že vlastní tuhle pekelnou pušku.“

„Ale poté, co jsme vloni vyhlásili amnestii na zbraně...,“ začal Folldal, ale změnil názor, když se na něj Bertelsen podíval.

„Můžeme vám ještě s něčím pomoci?“ zeptal se Bertelsen Harryho.

„No,“ řekl Harry a úkosem se díval ve směru k cestě. „Máte něco proti tomu, trochu zatlačit auto?“

Nemocnice Rudolfa II., Vídeň, 23. června 1944

Helena Langová prožívala deja-vu. Okna byla dokořán a teplé letní ráno plnilo chodby vůní právě posečené trávy. Poslední dva týdny bombardovali každou noc, ale ona pach kouře nevnímala. V ruce nesla dopis. Zázračný dopis! Dokonce i mrzutá hlavní sestra se musela usmát, když Helena zazpívala svoje „*Guten Morgen*“.

Když Helena vpadla do jeho kanceláře bez zaklepání, vzhlédl doktor Brockhard překvapeně od papírů.

„Ano?“ řekl.

Sundal si brýle a prohlížel si ji strnulým pohledem. Zahlédla mokrý jazyk, když uchopil obroučku brýlí do úst. Posadila se.

„Christophere,“ začala. Nepoužila jeho křestní jméno od té doby, co byli ještě malí.

„Musím ti něco říct.“

„Dobře,“ odvětil. „Právě na to čekám.“

Věděla, na co čeká: na vysvětlení, proč ještě nesplnila jeho přání a nepřišla do jeho bytu v hlavní budově nemocničního areálu přesto, že dvakrát prodloužil Uriášovu neschopenku. Helena se vymlouvala na bombardování, že si netroufla jít ven. Tak jí nabídl, že ji navštíví v letním domě její matky, což rozhodně odmítla.

„Řeknu ti vše,“ řekla.

„Vše?“ zeptal se s lehkým úsměvem.

Ne, říkala si. Téměř vše.

„To ráno, kdy Uriáš...“

„On se nejmenuje Uriáš, Heleno.“

„Pamatuješ na to ráno, když byl pryč a vy jste vyhlásili poplach?“

„Samozřejmě.“

Brockhard odložil brýle vedle papíru, který měl před sebou, tak, že obroučka ležela souběžně s okrajem papíru. „Uvažoval jsem o tom, nahlásit jeho zmizení vojenské policii, ale pak se zase objevil s historkou, že chodil půl noci lesem.“

„Nechodil. Přijel nočním vlakem ze Salcburku.“

„Aha.“ Brockhard se pohodlně opřel v židli. V obličeji měl pevný výraz naznačující, že je mužem, který nerad dává najevo překvapení.

„Jel vlakem z Vídně před půlnocí, vystoupil v Salcburku, kde půldruhé hodiny čekal na noční vlak zpět. V devět hodin byl na hlavním nádraží.“

„Hmm.“ Brockhard se soustředil na pero, které držel mezi konečky prstů. „A co udal jako důvod k takovému idiotskému výletu?“

„No,“ řekla Helena, aniž si byla vědoma toho, že se usmívá, „pamatuješ si, že já jsem to ráno přišla taky pozdě?“

„Ano.“

„Také jsem přijela za Salcburku.“

„Opravdu?“

„Ano, přijela.“

„Myslím, že mi to musíš vysvětlit, Heleno.“

Vysvětlovala, zatímco se dívala na Brockhardovy špičky prstů. Hned pod perem se objevila kapička krve.

„Chápu,“ řekl Brockhard, když skončila. „Takže vy jste zamýšleli odjet do Paříže. A jak dlouho sis myslela, že byste se tam mohli ukrývat?“

„Přece se ukázalo, že jsme moc nemysleli. Ale Uriáš mínil, že bychom měli jet do Ameriky. Do New Yorku.“

Brockhard se suše zasmál. „Jsi přece velice rozumná dívka, Heleno. Chápu, že tenhle vlastizrádce tě musel svými sladkými lži o Americe poplést. Ale víš co?“

„Ne.“

„Já ti odpouštím.“

Když uviděl její překvapený výraz, pokračoval: „Ano, já ti odpouštím. Možná bys měla být potrestána, ale já vím, jak neklidná mohou být srdce mladých dívek.“

„Nežádám od tebe odpuštění...“

„Jak se má tvoje matka? Musí to pro ni být těžké, teď, když jste samy. Nedostal tvůj otec tři roky?“

„Čtyři. Christophere, byl bys tak laskavý a poslouchal mne?“

„Nežádám tě o to, abys řekla něco, čeho bys mohla litovat, Heleno. To, co jsi řekla, nic nemění, všechno zůstává při starém.“

„Ne!“ Helena se zvedla tak prudce, že se za ní převrátila židle, a teď hodila na stůl dopis, který doposud svírala v ruce.

„Podívej se sám! Už nade mnou nemáš žádnou moc. Ani nad Uriášem.“

Brockhard se díval na dopis. Hnědá, otevřená obálka mu nic neříkala. Vylovil papír, nasadil si brýle a začal číst:

Waffen-SS Berlin, 21. června

Byli jsme vrchním velitelem norské policie, Jonase Liem, požádáni, abyste byl pro další službu okamžitě převelen k policii v Oslu. Vzhledem k tomu, že jste norský občan, nevidíme žádný důvod žádosti nevyhovět. Tento rozkaz anulují dřívější rozkaz o převedení k wehrmachtu. Od norského ministerstva dostanete další podrobnosti o tom, kde a kdy se máte hlásit.

Heinrich Himmler, Vrchní velitel Schutzstaffel (SS)

Brockhard se musel na podpis podívat dvakrát. Heinrich Himmler osobně! Pak podržel dopis proti světlu.

„Můžeš zavolat a zkontrolovat to, jestli chceš, ale věř mi – je pravý.“

Od otevřeného okna slyšela ze zahrady zpěv ptáků. Brockhard si dvakrát odkašlal, než promluvil:

„Takže vy jste napsali dopis policejnímu šéfovi v Norsku?“

„Ne já. Uriáš. Já jsem jenom našla správnou adresu a poslala ho.“

„Ty jsi ho poslala?“

„Ano. Nebo ne, vlastně ne. Ve skutečnosti jsem ho telegrafovala.“

„Celou žádost?“

„Ano.“

„Aha. To muselo stát... velmi mnoho.“

„Ano, to stálo, ale spěchalo to.“

„Heinrich Himmler...“ řekl spíš pro sebe než jí.

„Je mi to líto, Christophere.“

Znovu ten suchý smích:

„Opravdu? Nedosáhla jsi právě toho, co jsi chtěla, Heleno?“ Přeslechla otázku a nutila se k přátelskému úsměvu. „Musím tě požádat o službu, Christophere.“

„Ó?“

„Uriáš si přeje, abych s ním odjela do Norska. Potřebuju doporučení od nemocnice, abych dostala povolení k cestě do zahraničí.“

„A teď se obáváš, že bych ti tohle doporučení nemusel dát?“

„Tvůj otec sedí v představenstvu nemocnice.“

„Ano, mohl bych ti způsobit problémy.“ Třel si bradu. Jeho strnulý pohled se zabodl do jednoho místa na jejím čele.

„Stejně nás nezastavíš, Christophere. Uriáš a já se milujeme. Chápeš?“

„Proč bych měl prokazovat služby vojákově děvce?“

Helenina ústa zůstala napolo otevřená. Ačkoliv jím pohrdala, ačkoliv očividně mluvil v afektu, jeho slova na ni zapůsobila jako facka. Než však stačila odpovědět, Brockhardův obličej se zkrivil, jako by to byl on, kdo byl bičován.

„Odpusť mi, Heleno. Já... zatraceně!“ Prudce se k ní otočil zády.

Helena by se nejraději zvedla a šla, ale nenašla slova, která by ji osvobodila. Jeho hlas byl plný napětí, když pokračoval: „Nechtěl jsem ti ublížit, Heleno.“

„Christophere...“

„Nechápeš to. Neříkám to z pýchy, ale mám kvality, o kterých vím, že bys je časem ocenila. Možná jsem zašel daleko, ale pamatuj, že jsem vždy měl na mysli tvoje dobro.“

Zírala na jeho záda. Jeho lékařský plášť byl o číslo větší než jeho úzká, šikmá ramena. Myslela na toho Christophera, kterého znala jako dítě. Měl pěkné černé vlnité vlasy a pěkný oblek, i když mu bylo jenom dvanáct. Jedno léto do něj dokonce byla zamilovaná, nebo ne?

Vydechla, dlouze a chvějivě. O krok k němu popošla, ale rozmyslela si to. Proč by měla k tomuhle muži cítit soucit? Ano, věděla proč. Protože její vlastní srdce přetévalo štěstím bez toho, aby pro to mnoho udělala. Zatímco Christopher Brockhard, který se

každý den svého života pokoušel štěstí si vynutit, bude vždy osamělým mužem.

„Christophere, musím jít.“

„Ano. Samozřejmě. Dělej, co musíš, Heleno.“

Zvedla se a šla ke dveřím.

„A já to, co musím já,“ řekl.

30

Policejní prezidium, 24. února 2000

Wright zaklel. Vyzkoušel na promítačce všechny spínače, aby zaostřil obraz, ale zbytečně. Jeden hlas si odkašlal:

„Myslím, že je spíš neostrá ta fotka, Wrighte, ne promítačka.“

„No, tohle je každopádně Andreas Hochner,“ řekl Wright a zastínil si oči před světlem z promítačky, aby ho neoslepovalo a na přítomné alespoň trochu viděl. Místnost byla bez oken, takže při zhasnutém světle zde byla černočerná tma. Podle toho, co Wright slyšel, byla tahle místnost také zajištěná proti odposlechu, ať už to znamenalo cokoli.

Kromě něho, Andrease Wrighta, poručíka vojenské zpravodajské služby, byli přítomni jenom tři další muži: major Bard Ovesen z vojenské zpravodajské služby, Harry Hole, ten nový chlápek z PBS, a sám šéf PBS Kurt Meirik. Byl to Hole, kdo mu nafaxoval jméno obchodníka se zbraněmi v Johannesburgu. A od té doby mu každý den připomínal, že potřebuje údaje. Dost lidí v PBS si sice myslelo, že vojenská zpravodajská služba je jenom pododdělení PBS, ale ti zřejmě nečetli předpis, kde bylo psáno, že jsou to dvě rovnoprávné, spolupracující organizace. Wright ho četl, takže nakonec tomu novému chlápku vysvětlil, že případy, které nemají prioritu, musí počkat. Za půl hodiny zavolal Meirik osobně a řekl, že případ má prioritu. Proč to neřekli hned?

Nejasná, černobílá fotografie na plátně ukazovala muže na cestě z restaurace a vypadala, jako by byla focená skrz okno auta. Muž měl

široký, hrubý obličej s tmavýma očima a velkým nosem. Pod ním měl hustý, černý, visící knír.

„Andreas Hochner, narozen německým rodičům v roce 1954 v Zimbabwe,“ četl Wright z výpisů, které si vzal s sebou. „Dříve byl žoldákem v Kongu a Jižní Africe, od poloviny osmdesátých let se pravděpodobně zabývá pašováním zbraní. Když mu bylo devatenáct, byl jedním ze sedmi obviněných z vraždy černého chlapce v Kinshase, ale byl propuštěn pro nedostatek důkazů. Dvakrát ženatý a rozvedený. Jeho zaměstnavatel v Johannesburgu je podezřelý z toho, že stál za pašováním protiletadlových raket do Sýrie a koupí chemických zbraní od Iráku. Tvrdí se o něm, že během války v Bosně prodával Karadžičovi speciální pušky a že během obléhání Sarajeva zaučoval odstřelovače, tyto poslední informace jsou však nepotvrzené.“

„Vynechte detaily, prosím vás,“ řekl Meirik a podíval se na hodinky. Zpožděovaly se, ale měly na zadní straně milé věnování od vrchního velitelství armády.

„Dobře,“ řekl Wright a listoval papíry. „Ano. Andreas Hochner je jedním ze čtyř lidí, kteří byli v listopadu zatčeni při razii u jednoho obchodníka se zbraněmi v Johannesburgu. V té souvislosti byla nalezena šifrovaná objednávka, kde jedna položka, puška značky Märklin, byla určena do Osla. A datum, 21. prosince, to je vše.“

Nastalo ticho, bylo slyšet jenom bzučení větráku promítačky. Někdo si ve tmě odkašlal, vypadalo to, že to byl Bard Ovesen. Wright si zastínil oči.

„Jak víme, že v tomhle případě je klíčovou postavou zrovna Hochner?“ zeptal se Ovesen.

Hlas Harryho Holea zazněl ve tmě:

„Mluvil jsem s policejním inspektorem Esaiem Burnem v Hillbrow v Johannesburgu. Řekl mi, že po razii prohledali byty zatčených a že v Hochnerově bytě našli zajímavý pas. S jeho vlastní fotografií, ale zcela jiným jménem.“

„Pašerák zbraní s falešným pasem není zrovna... senzace,“ řekl Ovesen.

„Myslím spíš na jedno z razítek, které v něm našli. Oslo, Norsko. Desátého prosince.“

„Takže on byl v Oslu,“ řekl Meirik. „Na seznamu zákazníků je Nor a my jsme našli nábojnice z téhle superpušky. Můžeme tedy vycházet z toho, že Andreas Hochner byl v Norsku a že byl skutečně obchod. Ale kdo je ten Nor na seznamu?“

„Seznam objednávek není bohužel běžná poštovní objednávka s plným jménem a adresou.“ To byl opět Harryho hlas. „Zákazník z Osla je uveden jako Uriáš, to je určitě přezdívka. A podle Burnea nemá Hochner zájem cokoli povědět.“

„Myslel jsem, že policie v Johannesburgu má efektivní metody výslechu,“ řekl Ovesen.

„To je možné, ale Hochnerovi pravděpodobně hrozí víc, pokud bude mluvit, než když bude zticha. Ten seznam zákazníků je dlouhý...“

„Slyšel jsem, že v Jižní Africe používají proud,“ řekl Wright. „Na chodidlech, na prsní bradavky a... ano. Ztracená bolest. Apropó, může tady někdo rozsvítit?“

Harry: „V případě, který mimo jiné zahrnuje i koupi chemických zbraní od Saddáma, je obchodní výlet s jednou puškou do Osla vyloženě nevýznamný. Navíc si myslím, že Jihoafričané šetří proud na důležitější otázky, abych tak řekl. A dále není jisté, že Hochner ví, kdo Uriáš je. A pokud my nevíme, kdo to je, tak si musíme položit další otázku: Jaké má plány? Atentát? Teror?“

„Nebo přepadení,“ řekl Meirik.

„S puškou Märklin?“ zeptal se Ovesen. „To střílí vrabce kanónem.“

„Možná atentát na drogové scéně,“ navrhl Wright.

„No,“ řekl Harry, „na zabití nejstřeženějšího člověka ve Švédsku stačila jenom pistole. A vrah Palmeho nebyl nikdy dopaden. Tak proč je třeba zbraně za víc než půl milionu korun na zastřelení někoho zde?“

„Napadá tě něco, Harry?“

„Možná není cílem Nor, ale někdo zvenku. Někdo, kdo je permanentním cílem teroristů, ale kdo je v rodné zemi příliš silně chráněn na to, aby se dal atentát provést tam. Někdo, o kom si myslí, že je jednodušší zabít ho v malé, mírumilovné zemi, a kde počítají s tím, že tomu také odpovídají bezpečnostní opatření.“

„Kdo?“ zeptal se Ovesen. „V Norsku zrovna teď nejsou žádné zahraniční návštěvy s vysokým rizikem ohrožení.“

„A nikdo není na cestě,“ dodal Meirik.

„Možná až za delší dobu,“ řekl Harry.

„Zbraň ale přišla před měsícem,“ řekl Ovesen. „To nedává smysl, aby zahraniční teroristé přijeli do Norska víc než měsíc před operací.“

„Možná to nejsou cizinci, ale Nor.“

„V Norsku neexistuje nikdo, kdo by byl schopen provést takovou zakázku, o jaké mluvíte,“ řekl Wright, zatímco tápavě hledal na stěně vypínač.

„No právě,“ řekl Harry. „To je přesně to.“

„Co?“

„Představte si známého zahraničního teroristu, který si přeje zabít někoho ve své zemi, a že tahle osoba má přijet do Norska. Tajná policie ho v zemi, kde žije, následuje na každém kroku, takže místo toho, aby riskoval překročení hranic, kontaktuje kruhy v Norsku, které mají stejné cíle jako on. Že tohle prostředí sestává z amatérů, je v podstatě výhoda, protože tak terorista ví, že na dotyčného není zaměřena tajná policie.“

Meirik přikývl: „Ty nábojnice by amatérovi nasvědčovaly, ano.“

„Terorista a amatér se domluví na tom, že terorista bude financovat koupi drahé zbraně, a poté se všechny kontakty přeruší, neexistuje nic, co vede zpátky k teroristovi. Tím pádem rozjel proces bez toho, aniž by sám riskoval víc než finance.“

„Ale co když tenhle amatér není schopen zakázku provést?“ zeptal se Ovesen. „Nebo místo toho prodá zbraň a uteče s penězi?“

„Existuje jisté nebezpečí, to samozřejmě ano, ale musíme vycházet z toho, že zadavatel zakázky hodnotí tohoto amatéra jako velmi motivovaného. Možná, že má osobní motiv, který způsobuje, že je schopen vystavit svůj vlastní život nebezpečí, jenom aby provedl zakázku.“

„Zábavná hypotéza,“ řekl Ovesen. „Jak ji chcete ověřit?“

„To nejde. Mluvím o muži, o kterém nic nevíme, nevíme, jak myslí, nevíme, jestli bude jednat racionálně.“

„No prima,“ řekl Meirik. „Máme ještě nějaké jiné teorie o tom, proč tahle zbraň skončila v Norsku?“

„Hromadu,“ řekl Harry. „Ale tahle je ta nejhorší.“

„Jo, jo,“ povzdechl si Meirik. „Naší prací je honit přízraky, takže zkusíme, jestli si můžeme promluvit s tímhle Hochnerem. Zatelefonuju... oh.“

Wright našel vypínač a místnost zalilo bílé, intenzivní světlo.

31

Letní sídlo rodiny Langovy, Vídeň, 25. června 1944

Helena stála v ložnici a prohlížela se v zrcadle. Nejradši by měla okno otevřené, aby mohla na cestě k domu slyšet kroky na šterku, ale matka byla v otázce zatemňování velice nekompromisní.

Dívala se na obraz otce na toaletním stolku před zrcadlem. Vždycky ji napadlo, jak mladě a nevinně na téhle fotografii vypadá.

Jako vždy si vlasy stáhla jednoduchou sponkou. Měla by je mít jinak? Beatrice zúžila matčiny červené mušelínové šaty tak, že štíhlé a vysoké Heleně dobře padly. Matka v těch šatech potkala otce. Byla to zvláštní myšlenka, vzdálená a svým způsobem tak trochu bolestná. Možná to bylo proto, že když o tom matka vyprávěla, bylo to, jako by mluvila o jiných lidech – dvou krásných, veselých lidech, kteří si mysleli, že ví, kam mají namířeno.

Helena rozeznala sponu, pohodila hlavou a hnědé vlasy jí zakryly obličej. Zazvonil zvonek. Slyšela Beatriciny kroky v hale. Helena padla dozadu na postel a cítila takový šimravý pocit kolem žaludku. Nemohla za to – bylo to, jako by jí zase bylo čtrnáct a byla prázdninově zamilovaná! Zezdola slyšela tlumený zvuk rozhovoru, matčin ostrý, nosový hlas, rachot ramínek, jak Beatrice pověsila jeho kabát do šatny. Kabát! Měl na sobě kabát, i když byl jeden z těch teplých letních večerů, které nebývaly běžné dřív než v srpnu.

Čekala a čekala, pak slyšela volat matčin hlas:

„Heleno!“

Zvedla se z postele, zapnula sponu ve vlasech, podívala se na ruce a sama pro sebe si několikrát zopakovala: Nemám velké ruce,

nemám velké ruce. Pak se naposledy podívala do zrcadla –byla nádherná! – třesouc se nadýchla a vyšla ze dveří.

„Hele...“

Matčino volání náhle ustalo, když se Helena zničehonic objevila na vrcholku schodiště. Helena opatrně našlápla na první schod; vysoké podpatky, na kterých jinak po schodech běhala, se najednou jevily jako nestabilní a rozviklané.

„Tvůj host přišel,“ řekla matka.

Tvůj host. Za jiných okolností by Helenu možná rozčiloval matčin způsob, jakým podtrhávala, že ona nepovažuje toho zahraničního vojáka za hosta domu. Ale tohle byla výjimečná doba a Helena by matku políbila za to, že to nedělala obtížnější a že vyšla ven a přijala ho, než sama Helena udělala svoje entrée.

Helena se podívala na Beatrice. Stará hospodyně se usmívala, ale měla stejný melancholický pohled jako matka. Helena se podívala na něho. Jeho oči zářily tak, až se jí zdálo, že cítí jejich teplo na svých vlastních tvářích, a musela přemístit pohled dolů na snědý, čerstvě oholený krk, límec s runami SS a černou uniformu, která ve vlaku byla tak zmačkaná, ale teď byla nově vyžehlená. V ruce držel kytici růží, věděla, že Beatrice mu už nabídla, že je dá do vázy, ale on s díky odmítl, aby je Helena nejdřív mohla vidět.

Sestoupila ještě o schod. Ruka lehce spočívala na zábradlí. Teď to šlo lehčeji. Zvedla hlavu a podívala se na všechny tři najednou. A najednou pochopila, že toto je, jakýmsi pozoruhodným přičiněním osudu, nejkrásnější okamžik jejího života. Pochopila totiž, co viděli.

Matka viděla sebe samu, svůj ztracený sen a mládí, Beatrice viděla děvčátko, které vychovala jako vlastní dceru, a on viděl ženu, kterou miloval tak hluboce, že se to nedalo ukrýt za skandinávským ostychem a dobrým vychováním.

Jsi nádherná, odezírala Beatrice z úst. Helena na ni mrkla. Pak byla dole.

„Tak jsi našel cestu dokonce i v té úplné tmě?“ usmívala se na Uriáše.

„Ano,“ odpověděl hlasitě a jasně a v kamennými dlaždicemi obložené, vysoké hale vytvořila odpověď ozvěnu jako v kostele.

Matka mluvila svým ostrým, pronikavým hlasem, zatímco Beatrice proplouvala jídelnou a chodbami do kuchyně jako laskavý přízrak. Helena nedokázala odtrhnout oči od diamantového náhrdelníku, který měla matka kolem krku. Byl to její nejdražší šperk, který vydávala jenom při zvláštních příležitostech.

Matka udělala výjimku a nechala dveře do zahrady přivřeně. Mraky ležely tak nízko, že možná dnes večer bombardování uniknou. Průvan od otevřených dveří způsobil, že se plameny svíček mihotaly a stíny tančily po portrétech vážných mužů a žen s příjmením Lang. Matka mu pečlivě vysvětlila, kdo je kdo, co dokázali a z jakých rodin si vybrali svoje manžele a manželky. Uriáš poslouchal s něčím, o čem se Helena domnívala, že to byl malý, sarkastický úsměv, ale napůl ve tmě to nebylo tak jednoduché určit. Matka mu vysvětlila, že cítí zodpovědnost a šetří elektřinou, teď když je válka. Samozřejmě se nezminila o nové finanční situaci rodiny a o tom, že Beatrice zbyla jediná ze čtyřčlenného štábu služebníků.

Uriáš odložil vidličku a odkašlal si. Matka je usadila na jižní straně dlouhého jídelního stolu, ty dva mladé proti sobě a sama sebe v čele.

„Bylo to opravdu výtečné, paní Langová.“

Měli jednoduchou večeři. Ne tak jednoduchou, že se to dalo pochopit jako urážka, ale v žádném případě ne tak hojnou, aby měl jakýkoli důvod cítit se jako čestný host.

„To Beatrice,“ řekla Helena horlivě. „Dělá nejlepší vídeňský řízek v Rakousku. Už jsi ho někdy jedl?“

„Pokud vím, tak jenom jednou. Ale ten se tomuhle nevyrovnal.“

„Schwein,“ řekla matka. „Ten, který jste jedl, byl určitě z vepřového. Tady v domě používáme jenom telecí. Nebo přinejhorším krocana.“

„Nepamatuju si žádné maso,“ řekl a usmál se. „Myslím, že to bylo jenom vejce a chlebové drobky.“

Helena se tiše smála a matka jí poslala rychlý pohled.

Během večeře se rozhovor několikrát zastavil, ale po těch dlouhých přestávkách to byl stejně často Uriáš jako matka nebo Helena, kdo se ujal slova. Helena se rozhodla už předtím, než ho pozvala na večeři, že se nebude starat o to, co si matka myslí. Uriáš

byl zdvořilý, ale byl to muž z prosté sedlácké rodiny, stvoření bez rafinovanosti a bez chování, které bylo výsledkem výchovy v panských domech. Nemusela se ale vůbec obávat. Helena byla přímo překvapená tím, jak nenucené a světácky se Uriáš choval.

„Máte v plánu pracovat, až bude po válce?“ zeptala se matka a dala si poslední kus brambory do úst.

Uriáš přikývl a trpělivě čekal na další nevyhnutelnou otázku, zatímco paní Langová dojídala.

„A jaký druh práce to je, jestli se mohu zeptat?“

„Pošťák. Před válkou mi to místo slíbili.“

„Roznášet poštu? Nežijí lidé ve vaší zemi trochu moc daleko od sebe?“

„Není to tak hrozné. Usazujeme se tam, kde se dá. Podél fjordů, v údolích a na jiných místech, chráněni před počasím a větrem. A pak máme taky několik měst a větších míst.“

„Neříkejte. To je zajímavé. Mohu se vás zeptat, jestli máte nějaké jmění?“

„Matko!“ Helena na matku nevěřičně zírala.

„Ano, drahá?“ Matka si osušila ústa ubrouskem a mávla na Beatrice, že může uklízet talíře.

„Ty z toho děláš výslech.“ Helenino tmavé obočí tvořilo na čele dvě tmavá „V“.

„Ano,“ řekla matka, zářivě se na Uriáše usmála a zvedla sklenici. „Tohle je výslech.“

Uriáš zvedl sklenici a opětoval jí úsměv.

„Já vám rozumím, paní Langová. Je to vaše jediná dcera. Je to vaše plné právo, ano, já bych řekl, že je to vaše povinnost zjistit, jakého muže si našla.“

Rty paní Langové už byly našpulené, aby se napily, ale sklenka vína se ve vzduchu prudce zastavila.

„Nejsem bohatý,“ pokračoval Uriáš. „Ale mám chuť pracovat, hlavu, která funguje, a dokážu pravděpodobně uživit jak sebe, tak Helenu a určitě několik dalších. Slibuju vám, že se o ni postarám, jak nejlépe dovedu.“

Helena cítila intenzivní potřebu se smát, ale zároveň byla zvláště vzrušená.

„Panel!“ vybuchla matka a zase postavila sklenici na stůl.
„Nejdete trochu příliš rychle na věc, mladíku?“

„Ano.“ Uriáš udělal velký doušek a dlouze se díval na sklenici.
„A musím zopakovat, že tohle je opravdu dobré víno, paní Langová.“

Helena se ho pokusila nakopnout do holeně, ale pod širokým dubovým stolem tak daleko nedosáhla.

„Ale tohle je zvláštní čas. A je ho tak málo.“

Postavil sklenici, ale pořád se na ni díval. Ten malý náznak úsměvu, o kterém se Helena domnívala, že ho viděla, náhle zmizel.

„Sedával jsem za večerů, jako je ten dnešní, a povídal si s kamarády vojáky, paní Langová. O tom, co budeme dělat v budoucnosti, jak bude vypadat nové Norsko a o všech snech, které uskutečníme. Velkých i malých. A za několik hodin leželi mrtví a bez budoucnosti na bojišti.“

Zvedl hlavu a díval se přímo na paní Langovou.

„Spěchám, protože jsem našel ženu, kterou chci a která chce mne. Zuří válka a vše, co vám mohu povědět o svých plánech do budoucna, je jen malování si růžové budoucnosti. Mám hodinu na to, abych žil normální život, paní Langová. A to je také možná vše, co máte i vy.“

Helena se rychle podívala na matku. Ta seděla jako zkamenělá.

„Dnes jsem dostal dopis od norského ministerstva policie. Mám se hlásit ve válečném lazaretu v Oslu na lékařskou prohlídku. Odjíždím za tři dny. Zamýšlím s sebou vzít vaši dceru.“

Helena zadržela dech.

Místností dunělo hlasité tikání hodin. Matčiny diamanty se blyštěly a blyštěly, zatímco pod vrásčitou kůží na krku se napínaly a povolovaly svaly. Náhlý závan vzduchu ze zahrady způsobil, že plameny svíček se zachvěly a na stříbrné tapetě poskakovaly mezi tmavým nábytkem stíny.

Jenom stín Beatrice u dveří do kuchyně vypadal, jako by stál v klidu.

„Štrůdl,“ řekla matka a mávla směrem k Beatrice. „Specialita z Vídně.“

„Chci, abyste věděla, že se na něj opravdu těším,“ řekl Uriáš. „Ano, to byste měl,“ řekla matka a potlačila křečovitý úsměv. „Je upečený z jablek z naší zahrady.“

32

Johannesburg, 28. února 2000

Policejní stanice Hillbrow ležela v centru Johannesburgu a s ostnatým drátem na vrcholu zdí a ocelovým pletivem před okny tak malými, že se podobaly střílnám, vypadala jako pevnost.

„Dva muži, černoši, zabiti v noci jenom v našem policejním okrese,“ řekl policista Esaias Burne, když vedl Harryho labyrintem chodeb s na bílo natřenými, opadávajícími zdmi a sešlým linoleem. „Viděl jste ten velký hotel Carlton? Zavřený. Bílí se už dávno odstěhovali na předměstí, takže teď můžeme střílet jenom sami sebe.“

Esaias si potáhl kalhoty. Byl černý, vysoký, s nohama do X a trochu větší nadváhou. Jeho bílá nylonová košile byla v podpaží propocená.

„Andreas Hochner sedí normálně ve vězení na předměstí, říkáme mu Sin City,“ řekl. „Vyzvedli jsme ho dnes jen kvůli těmhle výslechům.“

„Zajímá se o něj ještě někdo jiný?“ zeptal se Harry.

„Tak jsme tady,“ řekl Esaias a zahrnul do dveří. Vešli do místnosti, kde stáli dva muži se založenýma rukama a zírali skrz hnědé okno ve zdi.

„Jednostranné zrcadlo,“ šeptal Esaias. „Nevidí nás.“

Ti dva před oknem na Esaia a Harryho kývli a udělali jim místo.

Dívali se do malé, slabě osvětlené místnosti, kde byla uprostřed umístěna židle a malý stůl. Na stole stál přeplněný popelník a mikrofon ve stojánku.

Muž na židli měl tmavé oči a tlustý černý knír, který visel u koutků dolů. Harry ho podle Wrightovy nejasné fotografie okamžitě poznal.

„Nor?“ zamumlal jeden z těch dvou a kývl směrem k Harrymu. Esaias Burne přikývl.

„O.K.“ řekl muž otočen k Harrymu, ale bez toho, že by pustil muže uvnitř na okamžik z očí. „Je váš, Nore. Máte dvacet minut.“

„Ve faxu bylo...“

„Vykašlete se na fax, Nore. Víte, kolik zemí chce vyslechnout nebo ještě raději vydat tohohle chlapa?“

„No, nevím.“

„Buďte rád, že si s ním vůbec promluvíte,“ řekl muž.

„Proč se mnou chce mluvit?“

„Jak to máme vědět? Zeptejte se ho sám.“

Když vešel do té těsné, úzké výslechové místnosti, pokusil se Harry dýchat klidně. Na zdi, kde pruhy červené tekoucí rzi tvořily jakýsi mřížovitý vzor, visely hodiny. Ukazovaly půl dvanácté. Harry myslel na policisty, kteří ho sledovali ostřížím zrakem, možná to bylo to, co způsobovalo, že měl tak vlhké dlaně. Postava na židli byla schoulená s očima napůl zavřenými.

„Andreas Hochner?“

„Andreas Hochner?“ zopakoval muž na židli šeptem, zvedl pohled a vypadal, jako by uviděl něco, co by nejraději zašlápl. „Ne, ten je doma a šuká tvoji matku.“

Harry se opatrně posadil a zdálo se mu, že slyšel výbuchy smíchu z druhé strany zrcadla.

„Jsem Harry Hole z norské policie,“ řekl tiše. „Přistoupil jste na rozhovor s námi.“

„Norsko?“ řekl Hochner skepticky. Nahnul se dopředu a pečlivě si prohlížel služební průkaz, který Harry držel. Pak se trochu hloupě usmál.

„Promiňte, Hole. Neřekli mi, že dneska to bude Norsko, chápete. Čekal jsem na vás.“

„Kde je váš advokát?“ Harry položil složku na stůl, otevřel ji a vyndal arch s otázkami a poznámkový blok.

„Zapomeňte na něj. Tomu chlapovi nevěřím. Je ten mikrofon zapnutý?“

„Nevím. Je to důležité?“

„Nechci, aby nás negři poslouchali. Mám zájem uzavřít obchod. S vámi. S Norskem.“

Harry vzhlédl od papíru. Na zdi nad Hochnerem tikaly hodiny. Uběhly tři minuty. Něco mu říkalo, že zcela není jisté, jestli dostane celý svůj odměřený čas. „Jaký obchod?“

„Je ten mikrofon zapnutý?“ zasyčel Hochner mezi zuby. „Jaký obchod?“

Hochner obrátil oči v sloup. Pak se nahnul dopředu přes stůl a rychle zašeptal:

„V Jižní Africe je za ty věci, o kterých říkají, že jsem je udělal, trest smrti. Chápete, kam mířím?“

„Možná. Pokračujte.“

„Můžu vám říct určité věci o tom muži v Oslu, jestli mi můžete garantovat, že vaše vláda požádá vládu negrů o milost. Protože jsem vám pomohl, že? Vaše premiérka tady byla, ona a Mandela chodili kolem a objímali se. Papaláši z ANC, kteří teď vládou, mají Norsko rádi. Podporovali jste je, bojkotovali nás, když komunističtí negři chtěli, abyste nás bojkotovali. Poslechnou vás, chápete?“

„Proč neuzavřete ten obchod s místní policií?“

„Kurva!“ Hochnerova pěst trefila stůl tak, že popelník nadskočil a zapršely oharky. „Nic nechápeš, podělaný poldo! Myslí si, že mám na svědomí děti negrů!“

Jeho ruce sevřely okraj stolu a on zíral na Harryho široce otevřenýma očima. Pak obličej jako by praskl a sraštil se jako děravý fotbalový míč. Schoval obličej do dlaní.

„Chtějí mě vidět na šibenici!“

Bolestně vzlykl. Harry si ho prohlížel. Kdo ví, kolik hodin ti dva tam uvnitř drželi Hochnera výslechy vzhůru, než přišel. Zhluboka se nadechl. Potom se naklonil dopředu nad stůl, jednou rukou uchopil mikrofon a druhou vytrhl šňůru.

„Deal, Hochnere. Máme deset sekund. Kdo je Uriáš?“

Hochner se na něj podíval mezi prsty.

„Co?“

„Rychle, Hochnere, brzo jsou tady!“

„On... je to starý chlap, určitě přes sedmdesát. Potkal jsem ho jenom jednou, při předávce.“

„Jak vypadal?“

„Starý, jak jsem řekl...“

„Popis!“

„Měl kabát a klobouk. Bylo to uprostřed noci ve špatně osvětleném kontejnerovém přístavišti. Myslím, že měl modré oči, středně velký...“

„O čem jste mluvili? Rychle!“

„O všem možném. Nejdřív jsme mluvili anglicky, ale přešli jsme do němčiny, když zjistil, že umím německy. Řekl jsem mu, že moji rodiče byli z Alsaska. Řekl, že tam byl, v místě, které se jmenuje Sennheim.“

„Jaký je jeho úkol?“

„Nevím. Ale je to amatér, hodně mluvil, a když dostal pušku, řekl, že to je poprvé po padesáti letech, co drží zbraň. Řekl, že nenávidí...“

Dveře místnosti se rozlétly.

„Nenávidí co?“ křičel Harry.

V témže okamžiku ucítil, jak na jeho rameno dopadla něčí ruka a stiskla. Přímo u jeho ucha slyšel hlas: „Co to do prdele děláte?“

Harry stále hleděl na Hochnera, zatímco ho vlekli pozadu ke dveřím. Hochnerův pohled zeskelnatěl a ohryzek mu poskakoval nahoru a dolů. Harry viděl, že se jeho rty hýbou, ale neslyšel, co říká.

Poté se před ním zabouchly dveře.

Harry si třel šíji, zatímco ho Esaias vezl na letiště. Trvalo dvacet minut, než Esaias promluvil.

„Pracujeme na tomhle případu přes šest let. Seznam dodávek pokrývá přes dvacet zemí. Obávali jsme se právě toho, co se stalo dnes – že někdo bude nabízet diplomatickou pomoc, aby dostal informace.“

Harry pokrčil rameny.

„A co? Vy jste ho chytli a udělali svou práci, Esaiasi, jenom si vyzvednout medaile. Jaké dohody někdo udělá s Hochnerem a vládou, není váš problém.“

„Jste policista, Harry, víte, jaké to je, vidět zločince na svobodě. Lidi, kteří ani nemrknou a zabijí a o kterých víte, že budou pokračovat tam, kde skončili, hned jak se ocitnou na ulici.“

Harry neodpověděl.

„Víte to, že? Dobře. Protože v tom případě mám návrh. Vypadalo to, že jste dostal, co jste chtěl. To znamená, že je na vás, jestli dodržíte nebo nedodržíte svůj díl dohody. *Understand – izzit?*“

„Dělám jenom svou práci, Esaiasi, a můžu Hochnera později potřebovat jako svědka. Je mi líto.“

Esaias udeřil do volantu tak tvrdě, že se Harry lekl.

„Něco vám povím, Harry. Před volbami v roce 1994, zatímco jsme pořád měli bílou menšinovou vládu, zastřelil Hochner dvě černé dívky, obě jedenáctileté, z vodárenské věže před školním dvorem na černošském předměstí, které se jmenuje Alexandria. Myslíme si, že za tím stál někdo z Afrikaner Volkswagu, strany apartheidu. Škola byla kontroverzní, protože tam chodili tři bílí žáci. Použil takzvané singapurské kulky – stejný typ, jaký se používal v Bosně. Otevrou se po sto metrech a provrtají se vším, co trefí, jako vrták. Obě byly zasaženy do krku a pro jednu nevadilo, že to jako obvykle trvalo přes hodinu, než se na černošském předměstí objevila ambulance.“

Harry neodpověděl.

„Ale mýlíte se, pokud si myslíte, že chceme jenom pomstu, Harry. Pochopili jsme, že nejde vybudovat novou společnost na pomstě. Právě proto založila první černá většinová vláda komisi pro vyšetřování násilností v době apartheidu. Nejedná se o pomstu, ale o přiznání a odpuštění. Zahojilo to mnoho ran a vykonalo dobro pro celou společnost. Zároveň však pomalu prohráváme boj s kriminalitou, a zvláště' zde, v Johannesburgu, kde jsou věci zcela mimo kontrolu. Jsme mladý a zranitelný národ, Harry, a jestli se máme pohnout kupředu, musíme ukázat, že zákon a pořádek něco znamenají, že chaos se nedá použít jako záminka pro zločiny. Všichni si pamatují vraždy z roku 1994, všichni teď sledují případ v novinách. Proto je tohle důležitější než vaše a moje osobní zájmy, Harry.“

Zatnul pěst a znovu jí udeřil do volantu.

„To není o tom, že ze sebe děláme soudce, pány nad životem a smrtí, ale o tom, vrátit normálním lidem víru v to, že existuje spravedlnost. A někdy je třeba trestu smrti k tomu, aby jim ta víra byla dána.“

Harry vyklepl z balíčku cigaretu, pootevřel okno a vyhlédl na hromady odpadků, které přerušovaly monotónní, suchou krajinu.

„Tak co říkáte, Harry?“

„Že musíte přidat, abych stihl letadlo, Esaiasi.“

Esaias udeřil do volantu tak tvrdě, že Harryho překvapilo, když to volant vydržel.

33

Lainzer Tiergarten, Videň, 27. června 1944

Helena seděla na zadním sedadle černého mercedesu Andrého Brockharda sama. Auto se pomalu kolébal mezi velkými kaštaný, hlídajícími alej na obou stranách. Byli na cestě ke stájím v Lainzer Tiergarten.

Dívala se ven na zelené palouky. Za nimi se na suché štěrkové cestě zvedala oblaka prachu a dokonce i při otevřených oknech bylo v autě téměř nesnesitelné vedro.

Stádo koní pasoucích se ve stínu, kde začínal bukový les, zvedlo hlavy, když kolem nich auto projíždělo.

Helena milovala Lainzer Tiergarten. Před válkou často trávila neděle v této velké lesní oblasti na jižní straně Wienerwaldu, na pikniku s rodiči, strýci a tetami nebo na projížďce na koni spolu s přáteli.

Byla připravená na ledacos, když dnes ráno dostala od vrchní v nemocnici vzkaz, že André Brockhard si s ní přeje mluvit a že pro ni dopoledne pošle auto. Od té doby, co dostala od představenstva nemocnice doporučení spolu s povolením k vycestování, byla jako v oblacích, a první, co ji napadlo, bylo, že využije příležitosti a poděkuje Christopherovu otci za to, že jí představenstvo pomohlo. Druhá věc, na kterou myslela, byla, že André Brockhard ji stěží pozval proto, aby mu mohla poděkovat.

Uklidni se, Heleno, říkala si. Teď nás nemohou zastavit. Zítří ráno jsme odsud pryč.

Včera si sbalila dva kufry šatů a nejdražších věcí, které měla. Nakonec položila do kufru kříž, který visel nad postelí. Hrací skříňka, dárek od otce, stála ještě pořád na nočním stolku. Zvláštní, jak málo znamenaly věci, o kterých si myslela, že se od nich nikdy nedokáže dobrovolně odloučit. Beatrice jí pomáhala a mluvily o starých časech, zatímco naslouchaly krokům matky, pochodující dole sem a tam. Bude to těžké a obtížné loučení. Ale teď se těšila na dnešní večer. Uriáš řekl, že je škoda a ostuda, aby, než odjede, neuviděl něco z Vídně, a tak ji pozval na večeři. Nevěděla kam, jenom tajuplně mrkl a zeptal se, jestli si myslí, že jim lesník půjčí auto.

„Tak jsme tady, slečno Langová,“ řekl řidič a ukázal nahoru na cestu, kde alej před fontánou končila. Nad vodou balancoval na jedné noze na vrcholu zeměkoule z masťku pozlacený Amor. Vzadu stál panský dům ze šedivého kamene. Na každé straně domu stály dvě dlouhé, nízké, na červeno natřené budovy ze dřeva, které společně s jednoduchým domem z kamene uzavíraly za hlavní budovou vnitřní dvůr.

Řidič zastavil auto, vyšel a Heleně otevřel.

André Brockhard stál ve dveřích panského domu. Teď krácel k nim a jeho vyleštěné jezdecké holínky na slunci zářily. André Brockhard byl padesátník, ale jeho chůze byla pružná jako chůze mladého muže. Kvůli teplu si rozepnul vlněné sako, dobře si vědom toho, že jeho atletický trup tak lépe vyniká. Jezdecké kalhoty se pnuly kolem dobře trénovaných steh. Brockhard senior se nemohl méně podobat svému synovi.

„Heleno!“ Hlas byl zrovna tak srdečný a vřelý, jako bývá u mužů, kteří jsou tak mocní, že sami rozhodují, kdy situace má být srdečná a vřelá. Bylo to už dlouho, co ho naposledy viděla, ale Heleně se zdálo, že vypadá tak jako vždy: bělovlasý, vysoký a s modrýma očima, které se na ni dívaly, každé ze své strany velkého, majestátného nosu. Srdcovitá ústa sice naznačovala, že tento muž má také měkkí stránky, ale většině lidí je ještě neukázal.

„Jak se má vaše matka? Doufám, že to ode mne není příliš smělé, takhle vás odvést od vaší práce,“ řekl a krátce a suše jí stiskl ruku. Pokračoval, aniž by čekal na odpověď:

„Musím s vámi mluvit a myslím si, že to nemohlo počkat.“ Mávl rukou směrem k domům. „Ano, vy už jste tu byla.“

„Ne,“ řekla Helena a s úsměvem na něj mhouřila oči.

„Nikoliv? Myslel jsem, že vás sem Christopher vzal, byli jste přece v mládí nerozluční přátelé.“

„To si pamatujete trochu špatně, pane Brockharde. Christopher a já jsme se sice navzájem dobře znali, ale...“

„Neříkejte? V tom případě vás musím provést kolem. Pojd'me do stáji.“

Položil lehce ruku kolem jejího pasu a vedl ji směrem k dřevěné budově. Když šli, šterk křupal.

„To, co se stalo vašemu otci, je smutné, Heleno. Opravdu škoda. Přál bych si, abych mohl pro vás a pro vaši matku něco udělat.“

Mohl jsi nás v zimě pozvat na vánoční oslavu, tak jak jsi to dělával, říkala si Helena, ale nahlas neřekla nic. Alespoň tak unikla matčině nářkům.

„Janici!“ volal Brockhard na tmavovlasého chlapce, který stál na slunci a čistil sedlo. „Dojdi pro Venezii.“

Chlapec zmizel ve stáji a Brockhard zůstal stát a lehce se šlehal bičíkem přes koleno, zatímco se pohupoval na podpatcích holínek nahoru a dolů. Helena se podívala na hodinky.

„Obávám se, že nemohu zůstat dlouho, pane Brockharde. Moje služba...“

„Ne, samozřejmě. Chápu. Tak přejdeme k věci.“

Slyšeli ostré řehtání a zvuk kopyt tlukoucích uvnitř do prken.

„Věc se má tak, že já a váš otec jsme spolu dost obchodovali. Před tím smutným bankrotem, samozřejmě.“

„Já vím.“

„Ano, a taky víte, že váš otec měl hodně dluhů. To byl také nepřímý důvod k tomu, že to tak dopadlo. Myslím na tu nešťastnou...“ Hledal správné slovo a našel je:

„...afinitu k židovským lichvářům, ta pro něj byla velmi škodlivá.“

„Myslíte Josepha Bernsteina?“

„Teď si nevzpomínám na jména těch lidí.“

„To byste měl, byl přece na vaší vánoční oslavě.“

„Joseph Bernstein?“ André Brockhard se smál, ale smích se neodrážel v jeho očích. „To muselo být před mnoha lety.“

„Vánoce 1938. Před válkou.“

Brockhard přikývl a netrpělivě se podíval ke dveřím stáje.

„Máte dobrou paměť, Heleno. To je dobře. Christopher potřebuje někoho s dobrou hlavou, vzhledem k tomu, že občas ztratí tu svou. Jinak je to hodný chlapec, toho si všimnete.“

Helena cítila, že jí začalo silněji bít srdce. Blížilo se něco zlé? Brockhard senior k ní přece mluvil jako k budoucí snaše. Cítila ale, že se jí místo strachu zmocnila zloba. Když znovu promluvila, chtěla mluvit přátelským hlasem, ale zlost se chopila jejího hrdla jako škrtící ruce a učinila hlas ocelově tvrdým:

„Doufám, že nenastalo nějaké nedorozumění, pane Brockharde.“

Brockhard si musel všimnout tónu jejího hlasu, každopádně v jeho hlase nezbyvalo mnoho té vřelosti, se kterou ji přijal, když řekl: „V tom případě si je vyjasníme. Chci, abyste se podívala na tohle.“

Z vnitřní kapsy svého červeného saka vytáhl arch papíru, rozložil ho a podal jí ho.

„*Bürgschaft*“ bylo napsáno v záhlaví dokumentu, který vypadal jako smlouva. Její oči přeletěly husté písmo. Moc tomu, co tam bylo napsáno, nerozuměla, jen tomu, že byla řeč o domě ve Wienerwaldu a že tam byla uvedena jména otce a Andrého Brockharda i s jejich podpisy. Tázavě se na něj podívala.

„Vypadá to jako kauce,“ řekla.

„To je kauce,“ přikývl. „Když váš otec pochopil, že úvěry Židů a tím pádem i jeho budou zkonfiskovány, přišel mne poprosit, abych byl ručitelem pro větší refinanční půjčku v Německu. Bohužel jsem byl tak měkký a udělal jsem to. Váš otec byl pyšný muž, a proto aby ručení nevypadalo jako čistá dobročinnost, trval na tom, že letní sídlo, ve kterém teď s matkou bydlíte, má být zástavou za ručení.“

„Proč za ručení a ne za půjčku?“

Brockhard se na ni překvapeně podíval.

„Dobrá otázka. Odpověď je, že hodnota domu nebyla dost vysoká, aby váš otec mohl dostat půjčku v takové výši, jakou potřeboval.“

„Ale podpis Andrého Brockharda stačil...“ Usmál se a přešel si rukou silný, býčí krk, který se v horku leskl potem.

„Ve Vídni mám nějaké majetky.“

To bylo silné podcenění. Všichni věděli, že André Brockhard vlastní velké množství akcií ve dvou největších rakouských průmyslových podnicích. Po anšlusu – Hitlerově okupaci země v roce 1938 – změnil společnosti produkci od nástrojů a strojů ke zbraním a z Brockharda se stal mnohonásobný milionář. A teď se Helena dozvěděla, že také vlastní dům, ve kterém bydlí. Cítila, jak se jí zmocňuje nevolnost.

„Nemusíte ale vypadat tak ustaraně, moje drahá Heleno,“ vykřikl Brockhard a v jeho hlase byla opět původní vřelost. „Nemám v úmyslu vaší matce dům vzít, chápete?“

Ale nevolnost se stále zvětšovala. Mohl klidně dodat: Nebo své snaše.

„Venezia!“ vykřikl.

Helena se otočila ke dveřím stáje, kde ze stínu vyšel chlapec a vedl zářivě bílého koně. I když se v její hlavě honily myšlenky, pohled způsobil, že Helena na vše na chvíli zapomněla. Byl to nejkrásnější kůň, jakého kdy viděla, jak tam proti ní stál, vypadal jako nadpozemská bytost.

„Lipicán,“ řekl Brockhard. „Nejlépe vycvičení koně na světě. Dovezeni ze Španělska v roce 1562 Maxmiliánem II. Vy a vaše matka jste samozřejmě byly ve Španělské jezdecké škole a viděly jejich výcvikový program, že ano?“

„Ano, samozřejmě.“

„To je jako se dívat na balet, že?“

Helena přikývla. Nedokázala od zvířete odtrhnout oči.

„Do konce srpna mají letní prázdniny, zde v Lainzer Tiergarten. Bohužel na nich nesmí jezdit jiní jezdci než jezdci ze Španělské jezdecké školy. Necvičení jezdci by je mohli naučit zlozvykům a roky pečlivého výcviku by byly zmařeny.“

Kůň byl osedlaný. Brockhard uchopil otěže a chlapec odstoupil. Zvíře stálo naprosto klidně.

„Někdo tvrdí, že je to hrozné, učit koně taneční kroky, že zvíře je nuceno dělat věci, které jsou proti jeho nátuře. Ti, kdo to říkají,

neviděli tyhle koně při tréninku. Ale já jsem je viděl. A věřte mi: koně to milují. Víte proč?“

Pohládl koně po tlamě.

„Protože je to řád přírody. Bůh to ve své moudrosti zařídil tak, že podřadné stvoření nikdy není více šťastné, než když může sloužit a poslouchat nadřazeného. Jenom se podívejte na děti a dospělé. Na muže a ženy. Dokonce i v takzvaných demokratických zemích dávají slabší dobrovolně moc elitě, která je silnější a moudřejší než oni. Tak to prostě je. A protože my všichni jsme stvořeni Bohem, je odpovědností toho nadřazeného, aby se ti podřazení podřídili.“

„Aby byli šťastní?“

„Přesně tak, Heleno. Chápete hodně na to, že jste... taková mladá žena.“

Nemohla se rozhodnout, které slovo zdůraznil.

„Pochopit, kde má člověk své místo, je důležité, jak pro ty nahore, tak pro ty dole. Jestliže se člověk vzpírá, nikdy nebude šťastný.“

Pohládl koně po krku a podíval se do Veneziáných velkých hnědých očí.

„Ty nejsi taková, že by ses vzpírala, že ne?“

Helena pochopila, že mluvil k ní, a zavřela oči, zatímco se pokoušela dýchat zhluboka a klidně. Uvědomila si, že to, co řekne a neřekne, může být rozhodující pro zbytek jejího života a že si nemůže dovolit nechat rozhodnout momentální zlobu.

„Jsi, nebo ne?“

Zničehonic Venezia zařehkala a šklubla hlavou do strany tak, že Brockhard na štěrku uklouzl, ztratil rovnováhu a zůstal viset na otěžích kolem kořova krku. Podkoní se přičítal, ale než doběhl, Brockhard se postavil na nohy, v obličejí zčervenálý a zpocný, a zlostně ho odháněl pokynem ruky. Helena nedokázala potlačit úsměv a možná, že to Brockhard viděl. V každém případě zvedl na koně bičik, ale ovládl se a spustil ho zase dolů. Pak přišel k Heleně a lehce, ale znatelně znovu položil ruku na její kříže:

„Už jsme toho viděli dost a na vás čeká důležitá práce, Heleno. Doprovodím vás k autu.“

Postavili se u schodiště, zatímco se řidič posadil do auta, aby ho připravil.

„Doufám a počítám s tím, že vás zase brzy uvidíme, Heleno,“ řekl a vzal ji za ruku. „Moje žena mě mimochodem prosila, abych předal její pozdrav vaší matce. Myslím, že vás chce o jednom z nejbližších víkendů pozvat na oběd. Nepamatuji si kdy, ale ona se vám určitě ozve.“

Helena počkala, až řidič vystoupí a otevře jí dveře, než řekla:

„Víte, proč vás ten vycvičený kuň málem shodil na zem, pane Brockharde?“

Podívala se na něj a viděla, jak jeho oči znovu ochladly.

„Protože jste se mu díval přímo do očí, pane Brockharde. Koně chápou kontakt očima jako výzvu, jako že člověk nerespektuje jeho a jeho postavení ve stádě. Jestliže se pohledu nedokáže vyhnout, musí reagovat jinak, jako například vzpourou. Bez toho, aniž byste ukázal respekt, toho nedosáhnete moc ani ve výcviku. A nezáleží na tom, jak nadřazená je vaše rasa, to vám poví kdejaký krotitel zvířat. Pro některé druhy je nesnesitelné nemít respekt. Ve vysokých horách v Argentině existuje divoký kuň, který se vrhne z nejbližšího srázu, pokud se na něm člověk pokusí jet. Sbohem, pane Brockharde.“

Posadila se na zadní sedadlo mercedesu a třesouc si vydechla, když se za ní měkce zavřely dveře. Když jeli dolů alejí Lainzer Tiergarten, zavřela oči a viděla zkamenělou postavu Andrého Brockharda zmizet v oblaku prachu za nimi.

34

Vídeň, 28. června 1944

„Dobrý večer, panstvo.“

Malý, hubený vrchní se hluboce uklonil a Helena štípla Uriáše do paže, protože se nedokázal nesmát. Kvůli rozruchu, který způsobili, se smáli celou cestu od nemocnice. Když se totiž ukázalo, že Uriáš je nemožný řidič, Helena požadovala, aby zastavil pokaždé, když na úzké cestě potkali nějaké auto. Místo toho však Uriáš troubil na klakson a dosáhl tím toho, že auta, která potkali, se vyhnula ke straně

cesty nebo zcela zastavila. Naštěstí ve Vídni už nejezdilo tolik aut, takže se před půl osmou v pořádku dostali do Weihburggasse v centru města.

Vrchní pohlédl na Uriášovu uniformu, než se s hlubokou vráskou na čele podíval do knihy rezervací. Helena nahlédla přes jeho rameno. Pod křišťálovými lustry, visícími z klenutých, nažluto natřených stropů podpíraných bílými korintskými sloupy, byl hovor a smích jen lehce přehlušován tóny orchestru.

Tak tohle jsou tedy Tři husaři, říkal si pln očekávání. Bylo to, jako by je ty tři schody před restaurací magickým způsobem odvedly z válkou poznamenaného města do světa, kde bomby a s nimi spjaté hrůzy měly druhořadý význam. Richard Strauss a Arnold Schönberg tady prý bývali pravidelnými hosty, protože tohle bylo místo, kde se scházeli bohatí, kultivovaní a svobodomyšlní Vídeňané. Tak svobodomyšlní, že by jejího otce nikdy nenapadlo vzít sem rodinu.

Vrchní číšník si odkašlal. Helena pochopila, že výložky desátníka na Uriášově uniformě ho neohromily a možná se také pozastavil nad tím zvláštním cizím jménem v knize.

„Váš stůl je připraven, prosím, následujte mne,“ řekl, sebral jídelní lístky, krátce se usmál a vykročil. V restauraci bylo úplně plno.

„Prosím.“

Uriáš se podíval na Helenu s trochu odevzdaným úsměvem. Dostali stůl bez ubrusu vedle otočných dveří do kuchyně.

„Váš číšník je zde za okamžik,“ řekl vrchní a zmizel.

Helena se rozhlédla a začala se smát:

„Podívej,“ řekla. „Támhle je náš původní stůl.“

Uriáš se otočil. A opravdu: nahoře před pódiem pro orchestr už číšníci uklízeli volný stůl prostřený pro dva.

„Je mi to líto,“ řekl. „Myslím, že jsem řekl ‚major‘ před svým jménem, když jsem sem volal. Věřil jsem, že tvoje krása zastíní moji nedostatečnou důstojnickou hodnost.“

Uchopila jeho ruku a vtom začal orchestr hrát veselý čardáš.

„Hrají prý pro nás,“ řekl.

„Možná, že ano.“ Sklonila pohled. „Jestli ne, tak to nevádí. Ta hudba, kterou hrají, je cikánská hudba. Je hezká, když ji hrají cikáni. Vidíš nějaké cikány?“

Zavrtěl hlavou, aniž by uhnul pohledem. Prohlížel si ji, jako by bylo důležité zapamatovat si každíčký rys, každý záhyb kůže, každý vlas.

„Jsou pryč, všichni,“ řekla. „Židé také. Myslíš, že ty pověsti jsou pravdivé?“

„Jaké pověsti?“

„O koncentračních táborech.“ Pokrčil rameny.

„Když je válka, vypráví se spousta pověstí. Já osobně bych se v zajetí u Hitlera cítil docela bezpečně.“

Orchestr začal hrát trojhlasnou píseň v cizím jazyce a několik posluchačů se přidalo.

„Co je to?“ zeptal se Uriáš.

„Verbuňk,“ řekla Helena. „Taková vojenská píseň, zrovna tak jako ta norská píseň, kterou jsi zpíval ve vlaku. Písně měly naverbovat mladé maďarské muže do Rákocziho války. Čemu se směješ?“

„Tomu, kolik podivných věcí znáš. Rozumíš také, co zpívají?“

„Trochu. Přestaň se smát.“ Tlumeně se zachichotala. „Beatrice je Maďarka a zpívala mi, takže jsem se několik slov naučila. Je to o zapomenutých hrdinech, ideálech a takových věcech.“

„Zapomenutých.“ Stiskl jí ruku. „Zrovna tak, jako bude jednoho dne zapomenuta tahle válka.“

Číšník se nepozorován přiblížil ke stolu a diskrétně si odkašlal, aby je upozornil na svoji přítomnost.

„Je panstvo připraveno objednat si?“

„Ano,“ řekl Uriáš. „Co dnes doporučujete?“

„*Hähnchen*.“

„Kohoutka? To zní dobře. Možná byste nám mohl vybrat nějaké dobré víno. Heleno?“

Heleniny oči přejížděly jídelní lístek. „Proč zde nejsou žádné ceny?“ zeptala se.

„Válka, slečno. Mění se to ze dne na den.“

„A kolik stojí kohoutek?“

„Padesát šilinků.“

Koutkem oka viděla, jak Uriáš zbledl.

„Gulášovou polévku,“ řekla. „Už jsme jedli a slyšeli jsme, že prý umíte maďarská jídla. Nechceš ji taky zkusit, Uriáši, dva obědy za den nejsou zdravé.“

„Já...“ začal Uriáš.

„A lehké víno,“ dodala Helena.

„Dvě gulášové polévky a lehké víno?“ zeptal se číšník se zvednutým obočím.

„Jistě chápete, co mám na mysli.“ Podala mu jídelní lístky a zářivě se na něj usmála. „Pane vrchní.“

Dívali se na sebe do té doby, než číšník zmizel v kuchyňských dveřích, a pak vybuchli smíchem.

„Ty jsi blázen!“ smál se.

„Já? Já nezvu na oběd ke Třem husarům s méně než padesáti šilinky v kapse!“

Vyndal kapesník a naklonil se dopředu přes stůl. „Víte co, slečno Langová?“ řekl, zatímco jí opatrně osušil slzy smíchu. „Já vás miluju. Opravdu.“

V tom okamžiku se spustil letecký poplach.

Když Helena později vzpomínala na tenhle večer, musela se vždy sama sebe ptát, jestli ji nešálí paměť, jestli bomby dopadly tak blízko, jak si pamatovala, jestli se opravdu všichni otočili, když šli uličkou mezi lavicemi v dómu svatého Štěpána. Ale i když jejich poslední společná noc ve Vídni zůstala zahalena závojem neuvěřitelnosti, nebránilo jí to v tom, zahrát si srdce za chladných dnů vzpomínkami. Stále vzpomínala na jeden malinký okamžik téhle letní noci, a zatímco jeden den to u ní vyvolalo smích, další den to byly slzy, aniž by někdy zjistila proč.

Když byl vyhlášen letecký poplach, všechny ostatní zvuky utichly. Na vteřinu restaurace zamrzla v nehybném obraze a pak zahřměly první kletby pod pozlacenými klenbami.

„Psi!“

„Sakra! Je teprve osm hodin.“ Uriáš potřásl hlavou.

„Angličané musí být blázni,“ řekl. „Ještě přece není tma.“

Zničehonic pracovali číšníci u stolů na plné obrátky, zatímco vrchní šel od stolu ke stolu a vykřikoval krátké pokyny.

„Podívej se,“ řekla Helena. „Za chvíli bude tahle restaurace možná ležet v troskách, a všechno, na co myslí, je vyrovnat účet hostů dřív, než utečou.“

Muž v tmavém obleku vyskočil na pódium, kde orchestr balil svoje nástroje.

„Poslouchejte!“ křičel. „Prosíme všechny, kteří zaplatili, aby se hned vydali k nejbližšímu úkrytu, kterým je podzemní dráha u Weihburggasse 20. Prosím, buďte zticha a poslouchejte! Když vyjdete ven, jděte doprava a dvě stě metrů dolů ulicí. Hledejte muže s červenými páskami na pažích, ukáží Vám, kam máte jít. A buďte v klidu, ještě to chvíli potrvá, než sem letadla doletí.“

V tom okamžiku byl slyšet výbuch první dopadnuvší bomby. Muž na pódiu se pokusil ještě něco říct, ale hlasy a křik v restauraci ho přehlušily, vzdal to, pokřižoval se, seskočil z pódia a zmizel.

Lidé pospíchali ke dveřím, kde se už vytvořila zácpa z hrůzou ochromených lidí. V šatně stála žena a křičela: „Můj deštník!“ ale nebylo vidět nikoho, kdo by v šatně obsluhoval. Nová zahřmění, tentokrát blíže.

Helena se dívala na opuštěný vedlejší stůl, kde o sebe, jak místnost vibrovala, cinkaly dvě napůl prázdné vinné sklenky. Vytvořily vysoký, dvouhlasý tón. Dvě mladší ženy táhly příliš opilého muže, který vypadal jako mrož, k východu. Trčela mu košile z kalhot a na rtech měl blažený úsměv.

Během dvou minut byla restaurace úplně prázdná a na místo se sneslo zvláštní ticho. Vše, co slyšeli, bylo slabé vzlykání od šatny, kde žena přestala hledat svůj deštník a položila hlavu na pult. Napůl snědená jídla a otevřené láhve zůstaly stát na bílých ubrusech. Uriáš pořád držel Helenu za ruku. Nové zahřmění způsobilo, že se křišťálové lustry zatřáslly a žena v šatně se probrala a s křikem vyběhla ven.

„Konečně sami,“ řekl Uriáš.

Země se pod nimi zachvěla a ve vzduchu se třpytila ze stropu padající pozlacená omítka. Uriáš se zvedl a napřáhl ruku.

„Náš nejlepší stůl se zrovna uvolnil, slečno. Jestli si přejete...“

Uchopila jeho paži, zvedla se a spolu šli dopředu k pódiu. Skoro nevnímala ten vysoký, pískavý zvuk. Výbuch, který následoval, byl ohlušující. Omítka se vznesla ze stěn jako písečná bouře, velká okna do Weihburggasse byla tlakovou vlnou vyražena. Světlo zmizelo.

Uriáš zapálil svíčky ve svícnu na stole, odsunul pro ni židli od stolu, zvedl složený ubrousek mezi palcem a ukazováčkem a mávnutím ve vzduchu ho otevřel předtím, než ho nechal měkce přistát na jejím klíně.

„Kohoutka a přívlastkové víno?“ zeptal se, zatímco diskrétně sbíral střepy ze stolu, podkladových talířů a jejích vlasů.

Možná to byly svíčky a pozlacený prach, který se třpytil ve vzduchu, zatímco venku se stmívalo, možná to byl chladný průvan přicházející skrze vyražená okna a poskytující osvěžení v tom horkém, panonském létě. Nebo to možná bylo jenom její srdce, krev, která se valila tepnami, že prožila tuto hodinu ještě intenzivněji. Pamatovala si totiž hudbu, a to nebylo možné, orchestr sbalil nástroje a uprchl. Byl to jenom sen, tahle hudba? Až o mnoho let později, když měla porodit dceru, si náhodou vzpomněla, co způsobilo, že myslela na hudbu. Nad novou kolébkou pověsil otec její dcery zvonkohru se skleněnými kuličkami, jeden večer ji rukou rozhybal a ona tu hudbu okamžitě poznala. A pochopila, co to bylo. Hrály pro ně křišťálové lustry u Tří husarů. Pěknou, lehkou zvonkohru, zatímco se houpaly v otřesech země, a Uriáš pochodoval do kuchyně a zpět se salcburskými nočky a třemi láhvemi mladého vína ze sklepa, kde také našel jednoho z kuchařů sedícího s láhví v koutě. Kuchař se nijak nepokusil překazit Uriášovi úmysl posloužit si, ale naopak s uznáním pokývl, když mu Uriáš ukázal láhev, kterou si vybral.

Pak strčil svých čtyřicet šilinků pod svícen a vyšli ven do vlahého červnového večera. Ve Weihburggasse bylo úplně ticho, ale vzduch byl plný pachu kouře, prachu a země.

„Pojďme se projít,“ řekl Uriáš.

Bez toho, aniž by někdo z nich řekl, kam půjdou, zahruli doprava nahoru ke Kärntner Strasse a zničehonic stáli na temném, prázdném náměstí svatého Štěpána.

„Dobrý Bože,“ řekl Uriáš. Mohutná katedrála před nimi zaplnila počínající noc.

„Dóm svatého Štěpána?“ zeptal se.

„Ano.“ Helena zaklonila hlavu a pohledem sledovala jižní věž. Zelenočerná špice kostela čněla nahoru k obloze, kde se vynořily první hvězdy.

Další, co si Helena pamatovala, bylo, že stáli uvnitř katedrály, viděli bílé obličejové lidi, kteří tam hledali úkryt, a slyšeli dětský pláč a hudbu varhan. Šli dopředu k oltáři, ruku v ruce, nebo to také bylo něco, co se jí zdálo? Nedržel ji najednou v náručí a neřekl, že musí být jeho, a ona šeptala: „Ano, ano, ano,“ zatímco prostor kostela se zmocňoval jejich slov a posílal je nahoru k obloukům, k holubům a tomu ukřižovanému, kde byla opakována tak dlouho, až se stala pravdou? Ať už se to stalo nebo ne, byla ta slova pravdivější než ta, kterými byla naplněna od té doby, co mluvila s André Brockhardem.

„Nemohu s tebou odjet.“

Ta slova byla také vyřčena, ale kdy a kde?

Řekla to matce totéž odpoledne – že neodjede, ale neudala žádný důvod. Matka se ji pokoušela utěšovat, ale Helena nesnesla zvuk matčina ostrého, o vlastní neomylnosti přesvědčeného hlasu a zavřela se v ložnici. Pak přišel Uriáš. Možná to viděl okamžitě, jak otevřela dveře, možná, že tam na prahu uzavřeli mlčenlivou dohodu o tom, prožít zbytek života v těch hodinách, které jim ještě zbývaly, než odjede vlak.

„Nemohu s tebou odjet.“

Jméno Andrého Brockharda chutnalo na jazyku jako žluč a ono ho vyplivla. Společně se zbytkem: dokumentem o kauci, matkou, které hrozilo vyhození na ulici, otcem, který by se nemohl vrátit k důstojnému životu, Beatrice, která neměla žádnou jinou rodinu, ke které by mohla jít. Ano, tohle všechno bylo řečeno, ale kdy? Řekla mu to tam v katedrále? Nebo poté, co běželi dolů ulicemi k Filharmonikerstrasse, kde byl chodník pokryt cihlami a střepey? Žluté plameny, hořící v oknech staré budovy cukrárny, osvětlovaly cestu, když se vrátili do přepychové, ale teď prázdné a setmělé recepce hotelu. Rozžehli zápalku, ze stěny sebrali nějaký klíč a řítili se nahoru po schodech, kde tlusté koberce pohltily veškerý zvuk. Byli strašidly, která vlála chodbami v honbě za pokojem 342. Pak si padli do náruče, servali si navzájem šaty, jako by také stály v plamenech, a

když jeho dech hořel na její kůži, do krve ho poškrábala a potom položila svá ústa na rány. Opakovala slova, až zněla jako přísaha: „Nemohu s tebou jet.“

Když siréna odhoukala, že pro tentokrát bombardování skon čilo, leželi zahaleni do zkrvavených prostěradel a ona plakala a plakala.

Potom vše splynulo ve víru těl, spánku a snů. Kdy se milovali a kdy jenom snila o tom, že se milují, to nevěděla. Uprostřed noci ji vzbudil déšť a ona instinktivně věděla, že je pryč, šla k oknu a zírala na ulice dole, jak byly myty dočista od popela a země. Voda už tekla přes okraje chodníků a dolů ulicí směrem k Dunaji plaval otevřený, opuštěný deštník. Poté šla zpátky do postele a znovu si lehla. Když se zase vzbudila, bylo venku světlo, ulice byly suché a on ležel vedle ní a zadržoval dech. Podívala se na hodiny na nočním stolku. Dvě hodiny do odjezdu vlaku.

„Proč nedýcháš?“ šeptala.

„Zrovna jsem se vzbudil. Ty také nedýcháš.“

Přitulila se k němu. Byl nahý a zpocený.

„Tak to jsme tedy mrtví.“

„Ano,“ řekl jenom.

„Byl jsi pryč.“

„Ano.“

Cítila, že se třese.

„Ale teď jsi zpátky,“ řekla.

ČTVRTÝ DÍL

OČISTEC

Kontejnerový přístav Bjorvika, 29. února 2000

Harry zaparkoval vedle ubikace Moelven v jediném kopci, který na tom plochem prostranství přístavu v Bjórvíce našel. Sníh díky náhlému oteplení roztál, slunce svítlo a byl to jednoduše báječný den. Procházel mezi kontejnery stojícími na slunci. Byly na sobě naskládané jako gigantické Lego a tvořily na asfaltu ostré stíny. Písmena a znaky mu říkaly, že jsou ze vzdálených částí zeměkoule, jako Tchaj-wan, Buenos Aires a Kapské Město. Harry stál na nábřeží, zavřel oči a zasníl se, zatímco nasával směs slané vody, sluncem ohřátého dehtu a nafty. Když oči znovu otevřel, do jeho zorného pole zrovna vplul trajekt do Dánska. Vypadal jako lednička. Lednička, která přepravovala stále stejné lidi kyvadlovou dopravou tam i zpět.

Věděl, že už je pozdě na to, najít stopy po schůzce Hochnera a Uriáše, nebylo ani jisté, že se setkali v tomhle přístavu, mohli se klidně setkat ve Filipstadu. Stejně ale doufal, že mu místo něco napoví, dodá jeho fantazii nutný impulz.

Kopl do pneumatiky vykukující přes okraj nábřeží. Možná by si měl pořídit loď, aby mohl v létě vzít otce a ségru na moře. Otec se potřeboval dostat ven, ten dříve tak společenský muž se stal samotářem poté, co matka před osmi lety zemřela. A ségra se na vlastní pěst nikam moc nedostala, i když člověk mohl často zapomenout, že má Downův syndrom.

Mezi kontejnery se radostně snesl dolů nějaký pták. Modřinka létá rychlostí 28 km za hodinu. To mu řekla Ellen. Divoká kachna 62 km za hodinu. Zvládali to přibližně stejně dobře. Ne, o ségru se nebál, spíš měl starost o otce.

Harry se pokoušel soustředit se. Všechno, co Hochner řekl, napsal do zprávy, slovo za slovem, ale teď si znovu vybavil jeho obličej, aby přišel na to, co neřekl. Jak Uriáš vypadal? Hochner toho moc říct nestihl, ale když má někdo popsat nějakou osobu, začne většinou tím, co je nejvíc nápadné, co je jiné. A *první*, co Hochner o

Uriášovi řekl, bylo, že má modré oči. Pokud se Hochnerovi modré oči zdály velmi zvláštní, mohlo to naznačovat, že Uriáš neměl ani viditelný handicap, ani nemluvil a nešel zvláštním způsobem. Mluvil jak německy, tak anglicky a byl v Německu v místě, které se jmenovalo Sennheim. Harry hleděl za trajektem, který klouzal ven směrem k Drobaku. Zcestovalý. Možná Uriáš býval námořníkem. Harry hledal v atlase, dokonce i v mapě Německa, ale žádný Sennheim nenašel. Možná to bylo něco, co si Hochner vymyslel. Pravděpodobně to nebylo důležité.

Hochner řekl, že Uriáš nenáviděl. Takže to možná souhlasilo s tím, co se domníval, totiž že osoba, kterou hledají, má osobní důvod. Ale co nenáviděl?

Slunce zmizelo za ostrovem Hovedóya a vánek od Oslofjordu okamžitě zesílil a byl chladnější. Harry si přitáhl kabát těsněji k tělu a vyšel k autu. A toho půl milionu, dostal ho Uriáš od nějakého zadavatele zakázky, nebo to byl sólový běh za vlastní peníze?

Vyndal mobilní telefon. Malinkou nokii, jenom dva týdny starou. Dlouho odporoval, ale Ellen ho nakonec přemluvila, aby si ji pořídil. Vymačkal její číslo.

„Ahoj Ellen, tady Harry. Jsi sama? O.K. Chci, aby ses soustředila. Ano, budeme si hrát. Jsi připravená?“

Tohle už dělali hodněkrát. „Hra“ se zakládala na tom, že jí dal krátká hesla. Žádné dodatečné informace, žádná vodítka, odkud se nemohl při svých dedukcích pohnout dál, jenom krátké zlomky informací o jednom až pěti slovech, v náhodném pořadí. Vyvinuli tuto metodu časem. Hlavním pravidlem bylo, že to muselo být nejméně pět informací, ale ne víc než deset. Harryho to napadlo poté, co se s Ellen vsadil o noční službu, když tvrdila, že si dokáže zapamatoval pořadí v balíčku karet poté, co se na něj bude dvě minuty dívat, takže případnou dvě vteřiny na kartu. Prohrál tři noční služby, než to vzdal. Následně mu prozradila metodu, kterou na zapamatování používala. Nedívala se na karty jako na karty, ale předem si s každou kartou spojila nějakou osobu nebo událost a vytvářela historku postupně tak, jak se karty objevovaly. Pak se pokusil využít její schopnosti kombinovat v práci. Někdy byly výsledky překvapující.

„Muž, sedmdesát let,“ řekl Harry pomalu. „Nor. Půl milionu korun. Zahořklý. Modré oči. Puška Märklin. Mluví německy. Žádné vady. Pašování zbraní v kontejnerovém přístavu. Trénování střelby u Skienu. To je vše.“

Posadil se do auta.

„Nic? To jsem si myslel. O.K. Říkal jsem si, že to stojí za pokus. Stejně díky. Ahoj.“

Harry se dostal k dopravnímu uzlu před budovou Postgirobyggetu, když si zničehonic na něco vzpomněl a zavolal znovu.

„Ellen? To jsem zase já. Ty, zapomněl jsem na něco. Jdeš do toho? Už padesát let se nedotkl zbraně. Opakuju. Už padesát let... ano, vím, že to jsou víc než čtyři slova. Pořád nic? Zatraceně, teď jsem přejel odbočku! Tak zatím, Ellen.“

Položil mobil na sedadlo spolujezdce a soustředil se na řízení. Zrovna vyjel z kruhového objezdu, když telefon pípнул.

„Harry. Co? Jak jsi na to, panebože, přišla? Nojo, nojo, nezlob se, Ellen, jenom jsem zapomněl, že občas nevíš, co se v té tvójí palici děje. Mozku. Tvém velikém, nabitém, báječném mozku, Ellen. A ano, když to říkáš, tak je to jasné. Děkuju.“

Položil telefon a vtom si vzpomněl, že jí pořád dluží ty tři noční služby. Teď, když už nedělá v oddělení násilné kriminality, musí vymyslet něco jiného. Zhruba tři vteřiny uvažoval o tom, co.

36

Irisveien, 1. března 2000

Dveře se otevřely a Harry se díval do páru pronikavých modrých očí ve vrásčitém obličejí.

„Harry Hole, policie,“ řekl. „Dnes ráno jsem vám volal.“

„Ano.“

Šedobílé vlasy starého muže byly na vysokém čele sčesány hladce dozadu a pod pleteným kuřáckým kabátkem měl kravatu. „Even a Signe Juulovi“ bylo napsáno na poštovní schránce před

brankou k červenému dvojdomku, ležícímu v klidné vilové čtvrti na sever od centra.

„Prosím, pojd'te dál, pane Hole.“

Hlas byl klidný a pevný a něco v jeho držení těla způsobovalo, že profesor Even Juul vypadal mladší, než byl. Harry při svém předchozím pátrání mimo jiné zjistil, že profesor historie byl členem Hjemmefronten, norského odboje. A i když byl v důchodu, stále byl považován za nej přednějšího norského experta na historii okupace a Nasjonal Samling.

Harry se sklonil, aby si sundal boty. Na stěně před ním visely staré, lehce vybledlé černobílé fotografie v malých rámečcích. Jedna z nich ukazovala mladou ženu v uniformě zdravotní sestry, jiná mladého muže v bílém plášti.

Šli do obývacího pokoje, kde prošedivělý erdelterier přestal štěkat a místo toho Harryho svědomitě očichal v rozkroku, než se položil vedle Juulova křesla.

„Četl jsem v Dagsavisenu některé vaše články o fašismu a národním socialismu,“ začal Harry, když se posadili.

„Bože, vás to opravdu zajímá?“ usmíval se Juul.

„Vypadá to, že se pokoušíte varovat před neonacismem.“

„Ne varovat, jenom poukazuji na některé historické paralely. Odpovědností historika je odkrývat, nikoliv soudit.“

Juul si zapálil dýmku.

„Hodně lidí si myslí, že dobro a zlo jsou pevné absolutní hodnoty. To není pravda, časem se mění. Historikova úloha spočívá především v tom, najít historickou pravdu, výpovědi pramenů, a předložit je, objektivně a bez vášně. Kdyby historikové chtěli soudit lidské chyby, připadala by potomkům naše práce jako mrtvé fosilie – otisky tehdejších představ o správnosti jednání.“

Nahoru se vznesl modrý oblak kouře. „Ale na tohle jste se přece nepřišel zeptat.“

„Zajímalo by nás, jestli nám můžete pomoci najít jednoho muže.“

„Zmínil jste to v telefonu. Kdo je ten muž?“

„To nevíme. Ale předpokládáme, že má modré oči, je Nor a přes sedmdesát let starý. A že mluví německy.“

„A?“

„To je vše.“

Juul se zasmál. „Ano, tak to si můžete vybrat mezi spoustou mužů.“

„No. V zemi je kolem 158 000 mužů přes sedmdesát a tipuju, že kolem 100 000 z nich má modré oči a mluví německy.“

Juul zvedl jedno obočí. Harry se usmál.

„Statistická ročenka. Jen tak z legrace jsem to zkontroloval.“

„Tak proč si myslíte, že vám mohu pomoci?“

„Dostanu se k tomu. Tahle osoba prý řekla, že už padesát let neměla v ruce zbraň. Myslel jsem, teda moje kolegyně myslela, že přes padesát je víc než padesát, ale míň než šedesát.“

„Logické.“

„Ano, ona je velmi... eh, logická. Tak odhadněme, že to bylo před pětapadesáti lety. To skončíme uprostřed druhé světové války. Je mu kolem dvaceti a drží teda zbraň. Všichni Norové, kteří vlastnili zbraň, ji museli odevzdat Němcům, takže kde je on?“

Harry zvedl tři prsty:

„No, buď je v odboji, nebo uprchl do Anglie, nebo je na frontě ve službách Němců. Mluví lépe německy než anglicky, takže...“

„Takže ta vaše kolegyně přišla na to, že to musí být frontový bojovník?“ zeptal se Juul.

„Ano, přišla.“

Juul potáhl z dýmky.

„Hodně našich odbojářů se také muselo naučit německy,“ řekl. „Kvůli infiltraci, odposlechu a tak dále. A zapomináte na Nory ve švédské policii.“

„Takže naše závěry neobstojí?“

„No, nechte mě chvíli přemýšlet nahlas,“ řekl Juul. „Kolem patnácti tisíc Norů se dobrovolně přihlásilo k boji na frontě, sedm tisíc z nich bylo přijato a mohli tedy používat zbraň. To je o hodně víc, než kolik jich přišlo do Anglie a přihlásilo se ke službě tam. A i když se koncem války v odboji angažovalo stále víc Norů, jenom málokdo z nich kdy držel zbraň.“ Juul se usmíval.

„Předběžně předpokládejme, že máte pravdu. Tihle frontovní bojovníci nejsou samozřejmě uvedeni v telefonním seznamu jako

dřívější vojáci Waffen-SS, ale vycházím z toho, že víte, kde máte hledat?“

Harry přikývl.

„Archiv vlastizrádců. Archivováni podle jména se všemi údaji ze soudních procesů. Prošel jsem ho během posledních čtyřiaadvaceti hodin, doufal jsem, že dost z nich je mrtvých, abychom se dostali k nějakému rozumnému počtu. Ale mylil jsem se.“

„Ano, jsou to zatraceně houževnatí d'áblové,“ smál se Juul.

„A tak se dostávám k tomu, proč jsem vám zavolał. Znáte historii frontových bojovníků líp než kdo jiný. Chci, abyste mi pomohl pochopit, jak takový muž myslí, co ho žene.“

„Děkuji za důvěru, Hole, ale jsem historik a nevím o pohnutkách jiných lidí víc než ostatní. Byl jsem, jak možná víte, v odboji, a to mě zrovna nekvalifikuje k tomu, vžít se do myšlenkových pochodů frontového bojovníka.“

„Myslím, že toho stejně dost víte, Juule.“

„Ano?“

„Myslím, že chápete, co mám na mysli. Dost usilovně jsem se na vás informoval.“

Juul sál dýmku a díval se na Harryho. V tichu, které následovalo, si Harry všiml, že někdo stojí ve dveřích do obývacího pokoje. Otočil se a uviděl starší ženu. Dívala se na Harryho laskavými, klidnými očima.

„Povídáme si, Signe,“ řekl Even Juul.

Kývla vesele na Harryho, otevřela ústa, jako by chtěla něco říct, ale zastavila se, když se její pohled setkal s pohledem Evena Juula. Pak znovu pokývla, zavřela tiše dveře a zmizela.

„Takže vy to víte?“ zeptal se Juul.

„Ano. Byla zdravotní sestrou na východní frontě, že ano?“

„U Leningradu. Od roku 1942 do stažení vojsk v březnu 1943.“ Odložil dýmku. „Proč honíte toho muže?“

„Abych byl upřímný, tak nevíme. Ale může se jednat o atentát.“

„Hmm.“

„Takže co máme hledat? Podivína? Muže, který je ještě pořád přesvědčený nacistou? Kriminálního?“ Juul zavrtěl hlavou.

„Většina frontových bojovníků si odseděla svoje tresty a potom se zase začlenili do společnosti. Hodně z nich to zvládlo překvapivě

dobře, i když byli oceňováni jako vlastizrádci. Možná to však není tak překvapující, často se stává, že jsou to ti schopní, kdo v kritických situacích, jako je válka, zaujmou pozice.“

„Takže ten, koho hledáme, může být někdo, kdo v životě něco dokázal?“

„Určitě.“

„Až z vrcholku společnosti?“

„Dveře k důležitým pozicím v hospodářství a politice pro něj pravděpodobně byly uzavřeny.“

„Ale může být podnikatelem, grunderem. Každopádně někým, kdo vydělá dost peněz na to, koupit si zbraň za půl milionu korun. Koho se snaží dostat?“

„Musí to nutně souviset s jeho minulostí bojovníka na frontě?“

„Něco mi říká, že ano.“

„Takže pomsta?“

„Je to tak nepravděpodobné?“

„Kdepak. Hodně frontových bojovníků se na sebe dívalo jako opravdoví váleční patrioti a že, podle toho, jak svět v roce 1940 vypadal, jednali v nejlepším zájmu národa. Že jsme je odsoudili jako vlastizrádce, posuzují jako čistou justiční vraždu.“

„Takže?“

Juul se drbal za uchem.

„No, tehdejší soudci jsou v současnosti většinou mrtví. Totéž platí o politicích, kteří tehdy iniciovali soudní jednání. Teorie o pomstě vypadá nepravděpodobně.“

Harry si povzdechl.

„Máte pravdu. Pokouším se jenom vytvořit obraz z těch kousků skládačky, které mám.“

Juul se rychle podíval na hodinky. „Slibuji vám, že o tom budu přemýšlet, ale opravdu nevím, jestli vám mohu pomoci.“

„Stejně vám děkuju,“ řekl Harry a zvedl se. Pak si na něco vzpomněl a vytáhl z kapsy bundy hromádku přeložených papírů.

„Mimochodem, okopíroval jsem výpověď svědka v Johannesburgu. Mohl byste se podívat, jestli byste nenašel něco, co by mohlo mít význam?“

Juul řekl: „Ano“, současně ale zavrtěl hlavou.

Když si Harry v chodbě nazouval boty, ukázal na fotografii mladého muže v bílém plášti:

„To jste vy?“

„V půli minulého století, ano,“ smál se Juul. „Je to fotografováno v Německu před válkou. Měl jsem následovat svého otce a dědu a studovat tam medicínu. Když ale vypukla válka, přijel jsem domů a při nějaké příležitosti se mi dostaly do rukou první knihy o historii. Potom už bylo pozdě: stal jsem se závislým.“

„Takže jste nechal medicínu?“

„Záleží na tom, jak se na to člověk dívá. Chtěl jsem najít vysvětlení, proč jeden člověk, jedna ideologie může svést tolik lidí. A možná také najít lék.“

Smál se. „Byl jsem velmi, velmi mladý.“

37

Restaurace Annen Etage, hotel Continental, 1. března 2000

„To je příjemné, že jsme se mohli takhle setkat,“ řekl Bernt Brandhaug a zvedl skleničku s vínem.

Přitukli si a Aud Hildeová se na státního tajemníka usmála.

„A ne jenom v práci,“ řekl a díval se jí do očí do té doby, než je sklopila.

Brandhaug si ji prohlížel. Nebyla přímo hezká, měla příliš hrubé rysy a možná poněkud baculatou postavu, byla však šarmantní a příjemná.

Zavolala mu dopoledne z personálního oddělení kvůli případu, o kterém řekla, že si není jistá, jak ho má vyřídit, ale než stačila říct víc, pozval ji k sobě nahoru do kanceláře. A když tam přišla, hned se rozhodl, že nemá čas a že to vyřídí nad večerí po pracovní době.

„Musíme mít jako státní zaměstnanci také nějaké výhody,“ řekl.

Pravděpodobně si myslela, že mýnil tu večerí.

Dosud šlo všechno dobře. Vrchní jim dal obvyklý stůl, a pokud viděl, v restauraci nebyli žádní známí.

„Ano, ten zvláštní případ, co jsme včera dostali,“ řekla a nechala číšníka položit do svého klína ubrousek. „Navštívil nás starší pán,

který tvrdil, že mu dlužíme peníze. Myslím ministerstvo zahraničí. Požadoval téměř dva miliony norských korun a odkázal se na dopis, který poslal v roce 1970.“

Obrátila oči v sloup. Brandhaug si říkal, že by měla používat méně líčidel.

„Řekl, za co mu dlužíme peníze?“

„Řekl, že byl za války na lodi. Jednalo se o něco s Nortrashipem, že mu zadržovali jeho plat.“

„Ach ano, myslím, že vím, o co se jedná. Co ještě řekl?“

„Že už nemůže čekat. Že jsme zradili jeho a ostatní, co za války sloužili na lodi. A že nás Bůh odsoudí za naše hříchy. Nevím, jestli byl opilý, nebo nemocný, ale v každém případě vypadal sešle. Měl s sebou dopis, který byl podepsán norským generálním konzulem v Bombaji v roce 1944, kde se jako zástupce norského státu zaručuje za doplacení příplatku za válečné riziko za čtyři roky práce prvního lodního důstojníka v norském obchodním loďstvu. Kdyby neměl tenhle dopis, byli bychom ho samozřejmě vyhodili a neotravovali vás s takovou maličností.“

„Můžete ke mně přijít kdykoliv, když budete něco potřebovat,

„Aud Hildeová,“ řekl a zároveň pocítil malý záchvat paniky: jmenovala se Aud Hildeová, ne?

„Chudák,“ řekl Brandhaug a naznačil číšníkovi, aby přinesl další víno. „To, co je na tom případě smutné, je to, že má samozřejmě pravdu. Nortraship byl založen, aby operoval s tou částí norského loďstva, kterou Němci ještě nezabavili. Byla to organizace částečně s politickými a částečně s komerčními zájmy. Britové například zaplatili Nortrashipu velké částky jako příplatek za riziko, aby mohli využívat norské lodě. Ale místo aby je vyplatili mužstvu, šly peníze rovnou do pokladny státu a rejdařství. Mluvíme o několika stovkách milionů norských korun. Ti, co na lodích sloužili, se pokusili jít k soudu, aby dostali svoje peníze zpět, ale v roce 1954 u Nejvyššího soudu prohráli. Až v roce 1972 parlament uznal, že námořníci měli na peníze nárok.“

„Tenhle muž očividně nic nedostal. Protože byl v Čínském moři torpédován Japonci a nikoliv Němci, jak řekl.“

„Řekl, jak se jmenuje?“

„Konrád Asnes. Počkejte, ukážu vám ten dopis. Vypočítal to i s úroky a s úroky z úroků.“

Sklonila se do kabelky. Její nadloktí se lehce třásla. Měla by trochu víc trénovat, říkal si Brandhaug. O pět kilo míně a Aud by byla jenom plnoštíhlá a ne... tlustá.

„To je v pořádku,“ řekl. „Nemusím to vidět. Nortraship patří pod ministerstvo obchodu.“

Vzhlédla k němu.

„Tvrdil, že jsme to my, kdo mu dluží peníze. Dal nám lhůtu čtrnácti dnů na zaplacení.“ Brandhaug se smál.

„Opravdu? A proč to najednou tak pospíchá, teď, po šedesáti letech?“

„To neřekl. Řekl ale, že sami poneseme následky, pokud nezaplatíme.“

„Můj bože.“ Brandhaug počkal, až jim číšník oběma nalije, a pak se naklonil dopředu. „Nesnáším nutnost nést následky, také to nesnášíte?“

Nejistě se usmála. Brandhaug zvedl skleničku.

„Jenom by mne zajímalo, co máme s tímhle případem udělat,“ řekla.

„Zapomeňte na něj,“ odpověděl. „Ale mě by taky zajímala jedna věc, Aud Hildeová.“

„A co?“

„Jestli jste už viděla pokoj, který tady v hotelu máme k dispozici.“ Aud Hildeová se znovu zasmála a řekla, že neviděla.

Harry šlapal a potil se. Tréninkové studio mělo osmnáct hypermoderních ergometrických kol, všechna byla obsazena městskými, většinou dobře vypadajícími lidmi, kteří zírali na němé televizory visící u stropu. Harry se díval na Elisů v Expedici Robinson němě říkající, že nesnáší Poppeho. Harry to věděl. Byla to repríza.

„*That don't impress me much!*“ řvalo z reproduktorů.

Ale no tak, říkal si Harry, který neměl rád ani rvavou hudbu, ani škrábavý zvuk, který vypadal, jako by vycházel odněkud z jeho plic. Mohl trénovat zadarmo v posilovně v budově policejního prezidia, ale Ellen ho přemluvila, aby začal ve studiu SATS. Souhlasil s tím, ale vzepřel se, když se pokusila přimět ho zapsat se na jednu z hodin aerobiku. Pohybovat se v rytmu bláznivé hudby se stádem lidí, kterým se všem ta bláznivá hudba líbí, zatímco křečovitě se usmívající instruktor inspiruje k plnému nasazení duchaplnostmi jako *“no pain, no gain“*, bylo pro Harryho nepochopitelnou formou dobrovolného sebeponižování. On to viděl tak, že největší výhodou SATS je, když člověk může trénovat a zároveň se dívat na Expedici Robinson a nemusí být v jedné místnosti s Tomem Waalerem, který, jak se zdálo, v policejní posilovně trávil veškerý volný čas. Harry se kolem sebe rychle rozhlédl a konstatoval, že i dnes je tu nejstarší. Většina lidí v místnosti byla děvčata se sluchátky walkmana na uších a dívající se v pravidelných intervalech jeho směrem. Ne proto, že by se dívala na něho, ale protože vedle něho seděl nejpopulárnější norský sólový komik v šedivé mikině s kapuci bez jediné kapky potu pod chlapeckou ofinou. Na Harryho rychloměru blikala zpráva: *You're training well.*

But dressing badly, říkal si Harry a díval se dolů na vytahané, seprané tepláky, které musel celou dobu vytahovat nahoru kvůli mobilu visícímu za pasem. A ochozené boty Adidas nebyly dost nové na to, aby byly moderní, nebo dost staré na to, aby zase byly v módě. Tričko Joy Division, které kdysi dodávalo jistou důvěryhodnost, dnes jenom vysílalo signály, že člověk už několik let nesleduje, co se na poli hudby děje. Ale úplně – úplně – mimo se Harry necítil dřív, než to začalo pípat a on si všiml sedmnácti vyčítavých pohledů, včetně pohledu komika. Odepnul ten černý, malinký přístroj od pasu.

„Hole.“

Okay, so you're a rocket scientist, that don't impress, ...

„Tady je Juul. Vyrušuji vás?“

„Ne, to je jenom hudba.“

„Funíte jako hroch. Zavolejte mi zpátky, až se to bude lépe hodit.“

„Hodí se to teď. Jenom jsem v tréninkovém studiu.“

„Dobře. Mám dobré zprávy. Četl jsem váš zápis z Johannesburgu. Proč jste mi neřekl, že byl v Sennheimu?“

„Uriáš? Je to podstatné? Nebyl jsem si jistý, jestli to jméno je správně, hledal jsem totiž v atlase Německa, ale nenašel jsem žádný Sennheim.“

„Odpověď na vaši otázku je ‚ano‘ – je to podstatné. Jestli jste se dosud ptal, zda muž, kterého hledáte, je bývalý frontový bojovník, tak s tím můžete přestat. To je jisté na sto procent. Sennheim je malé městečko a jediní Norové, o kterých jsem slyšel, že tam kdy byli, tam byli za války. Ve výcvikovém táboře, než jeli na východní frontu. Důvodem toho, že jste Sennheim nenašel v atlasu Německa, je to, že neleží v Německu, ale v Alsasku ve Francii.“

„Ale...“

„Alsasko bylo v minulosti střídavě německé a francouzské, proto tam mluví německy. Že váš muž byl v Sennheimu, výrazně zmenšuje počet možných osob. Byli to totiž jenom Norové z regimentů Nordland a Norge, kteří tam prodělali výcvik. A ještě něco lepšího – můžu vám dát jméno člověka, který v Sennheimu byl a který s vámi bude zcela určitě spolupracovat.“

„Ano?“

„Jeden z frontových bojovníků z regimentu Nordland. Nahlásil se nám v Hjemmefronten⁷ dobrovolně v roce 1944.“

„Nepovídejte.“

„Vyrostl na farmě daleko od lidí s rodiči a staršími bratry, kteří všichni byli fanatičtí členové NS, a byl nucen dobrovolně se přihlásit ke službě na frontě. Nikdy nebyl přesvědčený nacistou a v roce 1943 u Leningradu dezertoval. Krátce seděl v zajetí u Rusů a pak za ně taky chvíli bojoval, než dokázal přejít přes Švédsko do Norska.“

„Důvěřovali jste frontovému bojovníkovi?“

Juul se smál. „Stoprocentně.“

„Proč se smějete?“

„To je dlouhé vyprávění.“

⁷ Domáci odboj

„Mám dost času.“

„Dali jsme mu rozkaz, aby zlikvidoval vlastní rodinu.“ Harry přestal šlapat. Juul si odkašlal:

„Když jsme ho v Severní marce na sever od Ullevalsetru našli, nejdřív jsme jeho historce nevěřili, mysleli jsme, že je to špion, a byli připraveni zastřelit ho. Měli jsme ale kontakty v policejním archivu v Oslu a díky tomu jsme mohli ověřit jeho historku. Ukázalo se, že je na frontě nahlášen jako zmizelý a podezřelý z dezerce. Jeho rodinná historie souhlasila a měl papíry, které potvrzovaly, že je tím, za koho se vydává. Ale tohle všechno samozřejmě mohlo být narafičeno Němci, takže jsme se rozhodli otestovat ho.“ Přestávka.

„A?“ zeptal se Harry.

„Schovali jsme ho v chatě, kde byl izolován jak od nás, tak od Němců. Někdo navrhl, že bychom mu měli dát rozkaz zlikvidovat jednoho z jeho bratrů v NS. Bylo to myšleno jako zkouška, abychom viděli, jak zareaguje. Když jsme mu vydali rozkaz, neřekl ani slovo, ale další den, když jsme do chaty přišli, byl pryč. Byli jsme si jisti, že vycouval, ale za dva dny se zase objevil. Řekl, že byl na rodinné farmě v Gudbrandsdalenu. O několik dní později jsme dostali zprávu od našich lidí tam nahoře. Jednoho bratra našli ve chlívě, druhého ve stodole. Rodiče leželi v obýváku.“

„Panebože,“ řekl Harry. „Ten muž musel být šílený.“

„Pravděpodobně. Všichni jsme byli. Byla válka. Mimochodem, nikdy jsme o tom nemluvili. Pravděpodobně byste taky neměl...“

„Samozřejmě, že ne. Kde bydlí?“

„Tady v Oslu. Myslím, že na Holmenkollenu.“

„A jmenuje se?“

„Fauke. Sindre Fauke.“

„Dobře. Zkontaktuju ho. Děkuju, Juule.“

Na televizní obrazovce poslal Poppe domů pozdrav plný slz v extrémně detailním záběru. Harry si připevnil telefon za pas tepláků, potáhl je a kráčel k místnosti s činkami.

... whatever, that don't impress me much...

House of Singles, Hegdehaugsveien, 2. března 2000

„Kvalitní vlna, super 110,“ řekla prodavačka a přidržela starci sako. „Ta nejlepší. Lehká a odolná.“

„Použiji ho jenom jednou,“ řekl stařec a usmál se.

„Á,“ řekla, lehce zmatená. „Tak to máme několik levnějších...“

„Tohle je v pořádku.“ Díval se na sebe v zrcadle.

„Klasický střih,“ ujistila ho prodavačka. „Ten nejklassičtější, jaký máme.“

Stařec se schouлил a prodavačka se na něj zděšeně podívala. „Je vám špatně? Mám...“

„Kdepak, jenom malé píchnutí. To přejde.“ Stařec se narovnal. „Dokdy mi můžete zkrátit ty kalhoty?“

„Do příští středy, jestli to nespěchá. Potřebujete je pro nějakou speciální příležitost?“

„Ano. Ale středa je v pořádku.“ Zaplatil jí stokorunami. Zatímco je počítala, řekla: „Jenom vám chci říct, že tohle je oblek na celý život.“ Jeho smích jí zvonil v uších ještě dlouho poté, co odešel.

40

Holmenkollasen, 3. března 2000

Na Holmenkollveien v Besserudu našel Harry číslo, které hledal, na velkém, na hnědo natřeném dřevěném domě pod velkými smrky. Nahoru k domu vedla štěrková cesta a Harry vjel až na dvůr, kde se otočil. Měl v úmyslu zaparkovat ve vjezdu směrem z kopce, ale když přeřadil na jedničku, motor prudce zakašlal a zhasl. Harry zaklel a otočil klíčkem v zapalování, ale motor nenaskočil.

Vystoupil z auta a šel nahoru k domu, když ze dveří vyšla žena. Očividně ho neslyšela přijet a s tázavým úsměvem se zastavila nahoře na schodech.

„Dobré ráno,“ řekl Harry a kývl směrem k autu. „Není zcela zdravé, potřebuje... lék.“

„Lék?“ Její hlas byl hluboký a teplý.

„Ano, myslím, že dostalo trochu chřipku, jak je teď ta epidemie.“

Usmála se trochu víc. Mohla mít kolem třiceti a měla na sobě ležerní černý, a přece tak elegantní kabát, o kterém Harry instinktivně věděl, že je zatraceně drahý.

„Jsem na cestě pryč,“ řekla žena. „Jdete k nám?“

„Asi ano. Sindre Fauke?“

„To jste na správné adrese,“ odpověděla, „ale jdete o pár měsíců pozdě. Můj otec se přestěhoval dolů do města.“

Harry přišel blíž a zjistil, že je hezká. Něco na tom klidném způsobu, kterým mluvila a jak se mu dívala přímo do očí, naznačovalo, že je sebejistá. Zaměstnaná žena, tipoval. Něco, co vyžaduje racionální, chladně uvažující mozek. Makléřka s nemovitostmi, vedoucí v bance, politička nebo tak něco. Každopádně bohatá, tím posledním si byl Harry velmi jistý. Nebyl to jenom kabát a ten dům za ní, ale něco na držení těla a také vysoké, aristokratické lícní kosti. Sešla schody, postavila se s chodidly za sebou, jako by šla na laně, vypadalo to tak jednoduše. Hodiny baletu, říkal si Harry.

„Mohu vám s něčím pomoci?“

Samohlásky byly zřetelné, intonace s důrazem na „mohu“ tak jasná, že byla skoro teatrální.

„Jsem od policie.“ Začal hledat průkaz v kapsách bundy, ale ona s úsměvem mávla rukou.

„Ano, rád bych mluvil s vaším otcem.“

Harry si ke svému rozčilení všiml, že nedobrovolně mluvil s trochu větší formálností, než měl ve zvyku.

„Proč?“

„Hledáme jednoho člověka. A já doufám, že nám váš otec může pomoci.“

„Koho hledáte?“

„To nemůžu říct.“

„Dobře.“ Přikývla, jako by to byl test a Harry zrovna obstál. „Ale jestli tomu mám rozumět tak, že tady už nebydlí...“ řekl Harry a zastínil si oči. Její ruce byly štíhlé. Hodiny klavíru, říkal si

Harry. A kolem očí měla vrásky od smíchu. Možná jí přece jen bylo přes třicet.

„Ne, nebydlí,“ řekla. „Odstěhoval se do Majorstuenenu. Vibes gate 18. Myslím, že ho najdete buď tam, nebo v univerzitní knihovně.“

Univerzitní knihovna. Vyslovila to tak jasně, že se ani jediná slabika neztratila.

„Ulice Vibes gate 18. Rozumím.“

„Dobře.“

„Ano.“

Harry přikývl. A přikývl. Jako jeden z těch psů, kteří někteří řidiči rádi mívají za zadním oknem. Usmívala se sevřenými rty a zvedla obě obočí, aby naznačila, že to bylo všechno a že, pokud nebude mít už žádné otázky, je návštěva ukončena.

„Chápu,“ zopakoval Harry.

Její obočí byla úplně černá a zcela souměrná. Určitě vytrhaná, říkal si Harry. Decentně vytrhaná. „Musím teď jít,“ řekla. „Metro...“

„Chápu,“ řekl Harry potřetí bez náznaku, že by se měl k odchodu.

„Doufám, že ho najdete – mám na mysli mého otce.“

„To určitě.“

„Na shledanou.“ Pod jejími botami křupal štěrk, když vyrazila. „Mám malý problém...“ řekl Harry.

„Děkuju za pomoc,“ řekl Harry.

„To je v pořádku,“ řekla. „Jste si jistý, že to pro vás nebude příliš velká zajížďka?“

„V žádném případě, jak jsem řekl, máme stejnou cestu,“ odpověděl Harry a podíval se ustaraně na její tenké a nepochybně hodně drahé kožené rukavice, které byly šedivé od špíny na zadní části Escorta.

„Otázkou je, jestli tohle auto tak daleko vydrží,“ řekl.

„Vypadá, že už toho v životě dost prožilo, ano,“ řekla a ukázala na díru v palubní desce, kde se v místech, kde mělo být rádio, drala na svět změř červeníých a žlutých drátů.

„Vloupání,“ řekl Harry. „Proto se dveře nedají zamykat, taky zničili zámek.“

„Takže teď je otevřeno pro každého?“

„Ano, tak to bývá, když je dost staré.“ Smála se.

„Opravdu?“

Rychle se na ni znovu podíval. Možná byla ten typ, který s věkem nemění vzhled, který vypadá, jako že je mu třicet, od dvaceti do padesáti. Líbil se mu její profil, ty čisté linie. Její kůže měla teplý, přirozený nádech a ne tu suchou, matnou opálenost, kterou si často ženy jejího věku v únoru kupují. Rozepnula si kabát, takže viděl její dlouhý, štíhlý krk. Díval se na její ruce, které ležely klidně v klíně.

„Je červená,“ řekla klidně.

Harry dupl na brzdu.

„Omlouvám se,“ řekl.

Co to dělal? Díval se na její ruce, aby viděl, jestli má snubní prsten? Panebože!

Rozhlédl se a zničehonic mu došlo, kde jsou. „Je všechno v pořádku?“ zeptala se.

„Ano, ano.“ Světlo se změnilo na zelenou a on přidal plyn. „Jenom mám na tohle místo špatné vzpomínky.“

„Já taky,“ řekla. „Jela jsem kolem před několika lety vlakem, hned poté, co jedno policejní auto přešlo přímo přes koleje a rovnou do téhle zdi.“ Ukázala. „Bylo to hrozné. Jeden z policistů visel pořád na sloupu plotu, jako ukřižovaný. Potom jsem několik nocí nespala. Tvrdili, že policista, který řídil, byl opilý.“

„Kdo to tvrdil?“

„Někdo, s kým jsem studovala. Z policejní akademie.“ Přejeli kolem Fróenu. Za nimi ležel Vindern. „Takže vy jste chodila na policejní akademii?“ zeptal se. „Ne, jste blázen?“ Znovu se zasmála. Harrymu se ten zvuk líbil. „Studovala jsem práva na univerzitě.“

„Já taky,“ řekl. „Kdy jste tam chodila?“ Chytre, chytre, Hole. „Skončila jsem v devadesátém druhém.“

Harry sčítal a odčítal roky. Takže nejmíň třicet. „A vy?“

„V devadesátém,“ řekl Harry.

„Tak to si možná pamatujete koncert Raga Rockers během právníckého festivalu v osmaosmdesátém.“

„Samozřejmě. Byl jsem tam. V zahradě.“

„Já taky! Nebylo to fantastické?“ Podívala se na něho. Její oči zářily.

Kde? ptal se sám sebe. Kde jsi byla?

„No, bylo to pěkné.“ Harry si toho z koncertu moc nepamatoval. Najednou si ale vzpomněl na všechny ty městské slečny ze západního Osla⁸, které se objevily, když hrála Raga.

„Ale když jsme studovali ve stejnou dobu, tak máme určitě hodně společných známých,“ řekla.

„O tom pochybuju. Byl jsem tenkrát už policistou, a tak jsem se jaksi nepohyboval ve studentských kruzích.“

Mlčky přešli Industrigata.

„Můžete mne vysadit tady,“ řekla.

„Jedete sem?“

„Ano.“

Odbočil ke kraji chodníku a ona se k němu otočila. Jeden zatoulaný vlas jí visel dolů do obličeje. Její pohled byl měkký a zároveň nebojácný. Hnědé oči. Zničehonic a zcela nečekaně ho napadla divoká myšlenka: Políbí ji.

„Děkuji,“ řekla a usmála se.

Zabrala za kliku. Nic se nestalo.

„Omlouvám se,“ řekl Harry, naklonil se přes ni a nadechl se její vůně. „Zámek...“ Harry strčil silně do dveří a ty se otevřely. Cítil se, jako by byl pil.

„Možná se uvidíme,“ řekla.

„Možná.“

Měl chuť se jí zeptat, kam jde, kde pracuje, jestli se jí to líbí, co jiného se jí líbí, jestli má přítele, jestli by s ním chtěla jít na koncert, i když by to nebyla Raga. Naštěstí ale bylo už pozdě, kráčela svými baletními kroky po chodníku Sporveisgata.

Harry si povzdechl. Potkal ji před třiceti minutami a ani nevěděl, jak se jmenuje. Možná, že na něj přišla brzká krize středního věku. Pak se podíval do zrcátek a udělal vysoce neregulérní otočku ve tvaru písmene U. Vibes gate ležela nedaleko.

⁸ Oslo se v podvědomí Norů dělí na dvě části: východní a západní. V západní části bydlí ti majetnější a ve východní chudší.

Vibes gate, Majorstuen, 3. března 2000

Když Harry se supěním vyšel do čtvrtého patra, uviděl ve dveřích stát muže, který se široce usmíval.

„Omlouvám se za všechny ty schody,“ řekl muž a podal mu ruku. „Sindre Fauke.“

Oči byly stále mladé, ale zbytek obličeje vypadal, jako by prošel dvěma světovými válkami. Nejméně. To, co zbývalo z bílých vlasů, bylo učesáno hladce dozadu a pod rozepnutou pletenou vestou měl muž červenou dřevorubeckou košili. Stisk ruky byl pevný a teplý.

„Zrovna jsem uvařil kávu,“ řekl. „A vím, co chcete.“

Vešli do obývacího pokoje, který byl zařízený jako pracovna s psacím stolem a počítačem. Všude ležely papíry a hromady knih a časopisů pokrývaly stoly a podlahu podél zdí.

„Ještě jsem se pořádně nezařídil,“ vysvětlil a uklidil pro Harryho místo na pohovce.

Harry se rozhlédl. Na stěnách žádné obrazy, jenom kalendář od RIMI s fotografiemi ze Severní marky.

„Pracuji na větším projektu, o kterém doufám, že z něj bude kniha. Válečná historie.“

„Nenapsal ji už někdo?“

Fauke se hlaholivě zasmál. „Ano, to je pravda. Jenom to ještě nenapsali úplně správně. A tohle je o ‚mé‘ válce.“

„Aha. Proč to děláte?“ Fauke pokrčil rameny.

„Možná to zní domýšlivě – my, co jsme tam byli, máme odpovědnost předat své zkušenosti potomkům, než se odebereme na věčnost. Tak to každopádně vidím já.“

Fauke zmizel v kuchyni a volal do obývacího pokoje:

„Even Juul mi volal a řekl, že za mnou přijde návštěva. Pochopil jsem, že jste z policejní bezpečnostní služby.“

„Ano. Ale Juul mi řekl, že bydlíte na Holmenkollenu.“

„Even a já se moc nestýkáme a já jsem si ponechal telefonní číslo vzhledem k tomu, že jsem se přestěhoval jenom dočasně. Než dokončím tu knihu.“

„No, jel jsem tam. Potkal jsem vaši dceru, to ona mi dala adresu sem.“

„Takže byla doma? Asi měla náhradní volno.“

Harry se málem zeptal, jaké je její povolání, ale přišel na to, že by to vypadalo nápadně.

Fauke se vrátil s velkou, kouřící konvicí kávy a dvěma hrníčky.

„Černou?“ Postavil jeden z hrníčků před Harryho.

„Ano, děkuju.“

„To je dobře. Protože nemáte na vybranou.“ Fauke se smál tak, že při nalévání kávy málem rozlil.

Harrymu se zdálo nápadné, jak málo jsou si Fauke a jeho dcera podobní. Na rozdíl od něj měla kultivovaný způsob mluvy a chování, jiné rysy a tmavou pleť. Jenom čelo bylo stejné. Vysoké, s modrou, tlustou žílou napříč.

„Ten dům tam nahoře je velký,“ řekl.

„Jenom údržba a odklizení sněhu,“ odpověděl Fauke, ochutnal kávu a spokojeně zamlaskal. „Tmavý a smutný a daleko ode všeho. Nesnáším Holmenkollasen. Taky tam bydlí jenom samí snobové. To není nic pro přistěhovalce z Gudbrandsdalenu, jako jsem já.“

„Tak proč ho neprodáte?“

„Mé dceři se prý líbí. Vyrostla tam. Chcete ale mluvit o Sennheimu, ne?“

„Vaše dcera bydlí sama?“

Harry by si nejraději ukousl jazyk. Fauke usrkl ze svého hrníčku a dlouho převaloval kávu v ústech.

„Bydlí s jedním chlapcem, Olegem.“

Jeho pohled byl nepřítomný a už se nesmál.

Harry si utvořil několik závěrů. Možná příliš rychlých, ale jestli měl pravdu, tak Oleg byl důvodem, proč Sindre Fauke teď bydlel v Majorstuenu. Každopádně: měla přítele, už není na co myslet. Vlastně taky dobře.

„Nemůžu vám toho povědět víc, než je nutné, Fauke. Jak jistě víte, pracujeme...“

„Rozumím.“

„Velmi dobře. Rád bych slyšel, co víte o Norech, kteří byli v Sennheimu.“

„Oj. Bylo nás hodně, víte?“

„Těch, kteří jsou dnes naživu.“ Fauke se usmál.

„Ne že bych chtěl být morbidní, ale to věc podstatně zjednodušuje. Na východní frontě jsme umírali jako mouchy. Průměrně zemřelo každý rok šedesát procent mého oddílu.“

„Páni, procento úmrtí pěvušky modré je... eh.“

„Ano?“

„Omlouvám se. Prosím, pokračujte.“

Harry se zahanbeně díval do hrnečku s kávou.

„Pointou je, že ve válce se musíte zatraceně rychle naučit přežít,“ řekl Fauke. „Přežijete-li prvních šest měsíců, jsou šance na přežití značně vysoké. Nešlapete na miny, v zákopu držíte hlavu nízko, vzbudíte se, když slyšíte nabíjení pušky Mosin-Nagant. A víte, že pro hrdiny tam není místo a že strach je váš nejlepší přítel. Po šesti měsících nás proto zůstala skupinka přeživších, kteří jsme pochopili, že možná přežijeme válku. A většina z nás byla v Sennheimu. Postupně, jak válka pokračovala, přestěhovali výcvikový tábor dál do německého vnitrozemí. Nebo přišli dobrovolníci rovnou z Norska. Ti, co přišli rovnou, bez jakéhokoli výcviku...“

Fauke zavrtěl hlavou.

„Zemřeli?“ zeptal se Harry.

„Ani jsme se nenamáhalí naučit se jejich jména, když přišli. Jaký to mělo smysl? Je to těžké pochopit, že ještě v roce 1944 proudili na východní frontu dobrovolníci, dlouho poté, co jsme my, co jsme tam byli, pochopili, kam to spěje. Mysleli si, že zachrání Norsko, chudáci.“

„Pokud vím, v roce 1944 jste tam už nebyl.“

„To souhlasí. Dezertoval jsem. Na Nový rok 1943. Zradil jsem dvakrát.“ Fauke se usmál. „A pokaždé skončil ve špatném táboře.“

„Bojoval jste za Rusy?“

„Chvilku. Seděl jsem v zajateckém táboře. Málem jsme zemřeli hladem. Jednou ráno se německy zeptali, jestli někdo z nás ví něco o radiospojení. Něco jsem věděl, tak jsem zvedl ruku. Ukázalo se, že všichni spojaři v jednom regimentu zemřeli. Všichni! Příští den jsem obsluhoval radiostanici, zatímco jsme útočili v Estonsku na pozice mých bývalých kamarádů. Bylo to u Narvy...“

Fauke zvedl hrníček s kávou, držel ho oběma rukama.

„Ležel jsem na výšině a viděl, jak Rusové vzali útokem německé postavení s kulometem. Němci je jednoduše smetli. Sto dvacet mužů a čtyři koně leželi na hromadách, když se kulomet nakonec zavařil. Rusové obsluhu zabili bajonety, aby ušetřili munici. Od té doby, co útok začal, do té doby, co to skončilo, uběhlo nanejvýš půl hodiny. Sto dvacet mrtvých. A pak následovala další pozice. A tam to proběhlo stejně.“

Harry viděl, že se hrníček lehce třese.

„Pochopil jsem, že zemřu. A to pro věc, ve kterou jsem nevěřil. Nevěřil jsem ani ve Stalina, ani v Hitlera.“

„Proč jste jel na východní frontu, když jste v to nevěřil?“

„Bylo mi osmnáct. Vyrostl jsem na farmě vysoko nahoře v Gudbrandsdalenu, kde jsme téměř neviděli jiné lidi než nejbližší sousedy. Nečetli jsme noviny, neměli knihy – nic jsem nevěděl. Jediné, co jsem o politice věděl, bylo to, co mi pověděl můj otec. Byli jsme jediní z příbuzenstva, kteří zůstali v Norsku, zbytek se ve dvacátých letech vystěhoval do USA. Moji rodiče a sousední farmáři byli zapřísáhlí příznivci Quislinga a členové NS. Měl jsem dva starší bratry, ke kterým jsem ve všem vzhlížel. Byli členy Hirdenu⁹ a dostali za úkol verbovat tady doma mládež, jinak by se taky přihlásili ke službě na frontě. To mi každopádně řekli. Až později jsem se dozvěděl, že verbovali udavače. Ale to už bylo pozdě, byl jsem už na cestě na frontu.“

„Takže vaše víra byla na frontě obrácena?“

„Neřekl bych obrácena. Většina nás dobrovolníků myslela spíš na Norsko než na politiku. Pro mě bylo bodem zlomu, když jsem pochopil, že bojuji za zájmy jiné země. Tak jednoduché to bylo. A z tohoto pohledu nebylo o moc lepší bojovat na ruské straně. V červnu 1944 jsem měl službu jako vykládač lodí v přístavu v Tallinu, kde jsem se dokázal vplížit na palubu švédské lodi Červeného kříže. Zahrabal jsem se v uhelném bunkru a ležel tam tři dny. Byl jsem otráven oxidem uhelnatým, ale dostal jsem se do Stockholmu. Odtud jsem se dostal dál na hranici s Norskem, kam jsem přešel na vlastní pěst. To už byl srpen.“

⁹ *Uniformovaná, polovojenská součást Nasjonal Samling.*

„Proč na vlastní pěst?“

„Těch několik lidí, se kterými jsem byl ve Švédsku ve styku, mi nedůvěřovalo, moje historika byla trochu příliš fantastická. Ale to bylo v pořádku, protože já jsem taky nikomu nevěřil.“

Znovu se hlučně zasmál.

„Takže jsem byl opatrný a zvládl to. Vlastní překročení hranice byla hračka. Věřte mi, bylo nebezpečnější vyzvednout si dávky jídla v Leningradě než přejít za války ze Švédska do Norska. Chcete ještě kávu?“

„Děkuju. Proč jste prostě nezůstal ve Švédsku?“

„Dobrá otázka. Sám jsem si ji mnohokrát položil.“

Rukou si přejel řídké bílé vlasy.

„Ale byl jsem posedlý myšlenkou na pomstu, chápete. Byl jsem mladý, a když je člověk mladý, žije zpravidla v bludu o spravedlnosti, to je úděl nás všech. Byl jsem mladý muž s velkými vnitřními konflikty. Když jsem byl na východní frontě, choval jsem se k mnoha svým kamarádům jako hajzl. Přesto, anebo právě proto jsem chtěl pomstít všechny, kteří položili své životy kvůli lžím, kterými nás doma krmili. Chtěl jsem i pomstu za svůj vlastní zničený život, který jsem považoval za ztracený. Vše, co jsem si přál, bylo zúčtovat s těmi, kteří naši vlast opravdu zradili. Dnes by psychologové řekli, že trpím válečnou psychózou, a na místě by mne hospitalizovali. Místo toho jsem jel do Osla, aniž bych měl kde bydlet nebo znal někoho, kdo by mne mohl přijmout, a jediné papíry, které jsem měl, by způsobily, že bych byl na místě zastřelen jako dezertér. Ten samý den, kdy jsem na nákladáku přijel do Osla, jsem šel nahoru do Severní marky. Spal jsem pod smrky a tři dny jedl bobule, než mne našli.“

„Z Hjemmefronten?“

„Pochopil jsem to tak, že vám Even Juul řekl zbytek.“

„Ano.“ Harry ohmatával hrnek. Likvidace. Byla to nepochopitelnost, která se nezmenšila tím, že se s tím mužem setkal. Leželo to tam celou dobu, vpředu v mozku, už od té doby, co Harry uviděl Faukeho stát a usmívat se ve dveřích a stiskl mu ruku. Tenhle muž popravil své dva bratry a oba rodiče.

„Vím, na co myslíte,“ řekl Fauke. „Byl jsem voják, který dostal rozkaz zlikvidovat. Kdybych nedostal rozkaz, neudělal bych to. Ale vím to: byli mezi těmi, kdo nás zradili.“

Fauke se díval přímo na Harryho. Jeho tělo se už netřásl.

„Zajímá vás, proč jsem je zabil všechny, když mi přikázali zabít jenom jednoho,“ řekl. „Problém byl, že neřekli koho. Nechali to na mně, být soudcem nad životem a smrtí. A to jsem nezvládl. Tak jsem je zabil všechny. Na frontě byl jeden chlap, kterému jsme říkali Červenka. Podle toho ptáka. Naučil mne, že zabít bajonetem je ten nejhumánnější způsob. Tepna vede od srdce přímo do mozku a v okamžiku, kdy toto spojení přerušíte, zůstane mozek bez kyslíku a okamžitě zemře. Srdce třikrát, možná čtyřikrát zapumpuje, ale pak přestane bít. Problém je, že je to těžké. Gudbrand, tak se Červenka jmenoval, byl mistr, ale já jsem se svou matkou bojoval dvacet minut a dokázal jí jenom způsobit svalová poranění. Nakonec jsem ji musel zastřelit.“

Harry měl sucho v ústech. „To chápu,“ řekl.

Nesmýslná slova zůstala viset ve vzduchu. Harry posunul hrníček s kávou ke středu stolu a z kožené bundy vytáhl poznámkový blok.

„Mohli bychom mluvit o těch, se kterými jste byl v Sennheimu?“ Sindre Fauke se prudce zvedl.

„Je mi to líto, Hole. Neměl jsem v úmyslu podat to tak chladně a krutě. Jenom mi dovoluňte něco vysvětlit, než budeme pokračovat: Nejsem krutý muž, tohle je jenom můj způsob, jak se k těmhle věcem stavím. Nemusel jsem vám o tom vyprávět, ale stejně to dělám. Nemůžu si totiž dovolit neudělat to. To je taky důvod, proč píšu tuhle knihu. Musím tím znovu projít pokaždé, když je tohle téma – ať už přímo nebo nepřímo – zmíněno, abych si byl zcela jistý, že od toho neuteču. Ten den, kdy uteču, vyhraje strach svou první bitvu. Nevím, proč tomu tak je, psycholog by vám to určitě vysvětlil.“

Povzdechl si.

„Ale teď už jsem řekl vše o tomhle případu. Určitě až moc. Ještě kávu?“

„Děkuju, ne,“ řekl Harry.

Fauke si zase sedl. Opřel si bradu o zaťaté pěsti.

„Takže Sennheim. To tvrdé norské jádro. Když budete počítat i mě, jedná se vlastně jenom o pět mužů. A jeden z nich, Daniel Gudeson, zemřel tu noc, co jsem zmizel. Takže čtyři. Edvard Mosken, Hallgrim Dale, Gudbrand Johansen a já. Jediný, koho jsem po válce viděl, byl Edvard Mosken, náš velitel oddílu. To bylo v létě 1948. Dostal tři roky za vlastizradu. O ostatních ani nevím, jestli přežili. Ale řeknu vám o nich, co vím.“
Harry si v poznámkovém bloku nalistoval čistou stránku.

42

PBS, 3. března 2000

G-u-b-r-a-n-d J-o-h-a-n-s-e-n. Harry ukazováčky zamířil na písmenka na klávesnici. Vesnický chlapec. Podle Faukeho hodný, trochu slaboch, pro kterého byl Daniel Gudeson, zastřelený na hlídce, vzor a náhrada staršího bratra. Harry stiskl ENTER a program začal pracovat.

Zíral do zdi. Na zeď. Na malou fotografii ségry. Šklebila se, to dělala vždy, když ji fotografovali. Letní prázdniny před mnoha lety. Fotografův stín dopadal na její bílé tričko. Maminka.

Slabé pípnutí počítače signalizovalo, že hledání bylo ukončeno, a on znovu pohlédl na obrazovku.

V registru osob byli dva Gudbrandové Johansenové, ale datum narození říkalo, že je jim pod šedesát. Sindre Fauke mu jména hláskoval, takže to asi nebylo chybně napsané. Znamenalo to tedy, že změnil jméno, žije v zahraničí nebo je mrtvý.

Harry zkusil dalšího. Vedoucího oddílu z Mjón dalenu. Otec malého dítěte. E-d-v-a-r-d M-o-s-k-e-n. Protože se přihlásil ke službě na frontě, byl zavržen. Dvakrát kliknout na „Hledat“.

Najednou se na stropě rozsvítilo světlo. Harry se otočil.

„Rozsviňte si, když pracujete tak pozdě.“ Ve dveřích stál s prstem na vypínači Kurt Meirik. Vešel dovnitř a posadil se na hranu stolu.

„Co jste zjistil?“

„Že hledáme muže, kterému je dost přes sedmdesát let. A že byl pravděpodobně frontovým bojovníkem.“

„Myslel jsem o neonacistech a sedmnáctém květnu.“

„Ó.“ Z počítače se ozvalo další pípnutí. „Ještě jsem neměl moc času se na to podívat, Meiriku.“

Na obrazovce byli dva Edvardové Moskenové. Jeden byl narozen v roce 1942, ten druhý v roce 1921.

„V sobotu bude mít naše oddělení večírek,“ řekl Meirik.

„Dostal jsem pozvánku v poště.“ Harry dvakrát klikl na 1921 a objevila se adresa staršího Moskena. Bydlel v Drammenu.

„Vedoucí personálního řekl, že jste ještě neodpověděl, jestli přijdete. Chtěl jsem se jenom ujistit, že přijdete.“

„Proč?“

Harry ťukal rodné číslo Edvarda Moskenu do rejstříku trestů. „Chceme přece, aby se lidé z různých oddělení seznámili. Dosud jsem vás ještě ani jednou neviděl v kantýně.“

„Mně se tady v kanceláři líbí.“ Žádná trefa.

Přeskočil do registru SSP – registru všech, kteří byli jakýmkoli způsobem v kontaktu s policií. Ne zrovna obvinění, mohli například být předvedeni, nahlášeni nebo sami vystaveni nějakému trestnému činu.

„Je dobře, že se angažujete v případech, ale nesmíte se tady uvnitř zadržet. Uvidíme se v sobotu, Harry?“

ENTER.

„Rozmyslím si to. Už jsem si kdysi něco na sobotu domluvil,“ lhal Harry.

Zase nic. Vzhledem k tomu, že stejně byl v SSP, vepsal jméno třetího frontového bojovníka, které mu Fauke dal. H-a-l-l-g-r-i-m D-a-l-e. Podle Faukeho oportunisty. Věřil, že Hitler vyhraje válku a odmění ty, kteří si vybrali správnou stranu. Už když přijeli do Sennheimu, litoval, ale bylo pozdě se vrátit. Harrymu se zdálo, že mu to jméno bylo napůl povědomé, když ho Fauke vyslovil, a teď se mu ten pocit znovu vybavil.

„Já to řeknu jasněji,“ řekl Meirik. „Nařizuji vám přijít.“

Harry vzhlédl. Meirik se usmíval.

„To byl vtip,“ řekl. „Ale bylo by milé, kdybyste přišel. Hezký večer.“

„Hezký večer,“ zamumlal Harry a obrátil se zpět k obrazovce. Jeden Hallgrim Dale. Narozen v roce 1922. ENTER. Obrazovka se naplnila textem. A další stránka. A ještě jedna stránka.

Takže to potom všichni nezvládli stejně dobře, říkal si Harry.

Hallgrim Dale, bydlištěm ve Schweigaards gate, Oslo, byl to, čemu noviny rády říkaly starý známý policie. Harryho oči přebíhaly záznam. Potulka, opilství, hádka se sousedem, zlodějna, jedna rvačka. Bylo toho hodně, ale nic nevypadalo vážně. Nejohodivuhodnější bylo, že je ještě stále naživu, říkal si Harry a zaregistroval, že byl nejpozději v srpnu na léčení. Našel telefonní seznam Osla, vyhledal Daleho číslo a vytočil ho. Zatímco čekal na odpověď, hledal znovu v počítači v registru osob a našel druhého Edvarda Moskenu, narozeného v roce 1942. Také on měl adresu v Drammenu. Poznamenal si rodné číslo a přešel do rejstříku trestů.

„Dovolali jste se na číslo, které už není v provozu. Tohle je zpráva z Telenoru. Dovolali jste se na...“

Harry nebyl překvapen. Položil sluchátko.

Edvard Mosken junior byl jednou odsouzen. Dostal dlouhý trest, ještě je pořád zavřený. Ale za co? Harry tipoval drogy a stiskl ENTER. Třetina odsouzených je odsouzena kvůli drogám. Tady. No jo. Pašování hašiše. Čtyři kila. Čtyři roky nepodmíněně.

Harry si zívá a protáhl se. Je tu proto, aby něco zjistil, nebo tady jenom sedí, protože jediné jiné místo, kam má chuť jít, je u Schröderů a on tam teď nechce sedět a popíjet kávu? Takový podělaný den. Shrnul to: Gudbrand Johansen neexistuje, každopádně ne v Norsku. Edvard Mosken bydlí v Drammenu a má syna odsouzeného za drogy. A Hallgrim Dale je opilec a těžko člověk, který má k dispozici půl milionu korun.

Harry si protřel oči.

Měl by v telefonním seznamu najít Faukeho a podívat se, jestli tam je telefonní číslo do Holmenkollveien? Zasténal.

Má přítele. A má peníze. A je třída. Krátce řečeno: vše, co ty nemáš.

Naťukal Daleho datum narození do SSP. ENTER. Počítač bzučel a předl.

Dlouhý seznam. Ještě více podrobností. Chudák opilec. Oba studovali práva. A také se jí líbí Raga Rockers.

Počkat! V posledním záznamu měl Dale kód „poškozený“. Zmlátil ho někdo? ENTER.

Zapomeň na ni. Tak, už jsem na ni zapomněl. Měl by zavolat Ellen, zeptat se, jestli má chuť jít do kina, a nechat ji vybrat film? Ne, radši půjde do SATS. Vypotit se.

Z obrazovky na něj svítilo:

HALLGRIM DALE. 151199. VRAŽDA.

Harry se nadechl. Byl překvapený, ale proč nebyl překvapený víc? Dvakrát klikl na „Detaily“. Počítač vrněl. Ale najednou byly jeho mozkové závity rychlejší než počítač, a když naskočil obraz, on už si na to jméno vzpomněl.

43

SATS, 3. března 2000

„Ellen.“

„Ahoj, to jsem já.“

„Kdo?“

„Harry. A netvař se, jako že existují jiní muži, kteří ti volají a řeknou: ‚To jsem já.‘“

„Čert tě vem. Kde jsi? A co ta pitomá hudba?“

„Jsem v SATS.“

„Co?“

„Šlapu na kole. Brzo už budu mít osm kilometrů.“

„Jenom jestli tě dobře chápu, Harry: sedíš na kole v SATS a zároveň mluvíš do mobilu?“ Zdůraznila slova SATS a mobil. „Je na tom něco špatného?“

„Panebože, Harry.“

„Pokouším se tě celý večer sehnat. Pamatuješ si na tu vraždu, kterou jste ty a Tom Waaler vyšetřovali v listopadu? Případ Hallgrim Dale.“

„Samozřejmě. Kriminální policie KR1P0S ji skoro hned převzala. Proč?“

„Nevím. Může to mít něco společného s tímhle frontovým bojovníkem, kterého hledám. Co mi o tom můžeš říct?“

„Tohle je práce, Harry. Zavolej mi zítra do kanceláře.“

„Jenom trochu, Ellen. Prosím.“

„Jeden z kuchařů z Herbertovy pizzerie našel Daleho v průchodu. Ležel mezi kontejnery na odpady s podřezaným hrdlem. Technici nenašli na místě činu nic. Doktor, který provedl pitvu, ostatně soudil, že to byl zatraceně pěkný řez. Úplný chirurgický zákrok, řekl.“

„Kdo si myslíš, že to udělal?“

„Nemám tušení. Mohl to být někdo z neonacistů, samozřejmě, ale já myslím, že ne.“

„Proč ne?“

„Jestliže zabiješ chlapa přímo před místem, kde jsi štamgastem, jsi buď hloupě odvážný, nebo jenom hloupý. Ale všechno na téhle vraždě vypadá tak učesaně, tak promyšleně. Nebyly tam žádné náznaky zápasu, žádné stopy, žádní svědkové. Vše naznačuje, že vrah věděl, co dělá.“

„Motiv?“

„Těžko říct. Dale měl určitě dluhy, ale jistě ne takové, aby stálo za to dělat na něj nátlak. Pokud víme, tak se nezabýval drogami. Prošli jsme jeho byt, nic tam nebylo, jenom prázdné láhve. Mluvili jsme s jeho kumpány. Z nějakého nepochopitelného důvodu přitahoval pijácké dámy.“

„Pijácké dámy?“

„Jo, ty, co se drží opilců. Viděl jsi je, chápeš, co myslím.“

„Jo, ale... pijácké dámy.“

„Ty se vždycky začneš vrtat v těch špatných věcech, Harry, a to je docela iritující, víš? Možná bys měl...“

„Sorry, Ellen. Máš věčně pravdu a já se velice polepším. Cos říkala?“

„V opileckých kruzích se hodně střídají partneři, takže jsme nemohli vyloučit vraždu ze žárlivosti. Mimochodem, víš koho jsme vyslyšeli? Tvého starého přítele Sverreho Olsena. Kuchař ho viděl v Herbertově pizzerii v době, kdy se stala vražda.“

„A?“

„Měl alibi. Seděl tam uvnitř celý den, jenom byl deset minut venku něco koupit. Prodavač v tom obchodě, kde byl, to mohl potvrdit.“

„Nestihl by...“

„Jo, to by se ti líbilo, aby to byl on. Ale, Harry...“

„Možná měl Dale něco jiného než peníze.“

„Harry...“

„Možná měl informace. O někom.“

„Vy tam nahore v pátém máte rádi konspirační teorie, že jo? Nemůžeme tohle probrat zítra, Harry?“

„Kdy ses stala tak důslednou ohledně pracovní doby?“

„Už jsem si lehla.“

„V půl jedenácté?“

„Nelehla jsem si sama.“

Harry přestal šlapat. Nenapadlo ho dřív než teď, že lidé kolem něj mohli rozhovor poslouchat. Rozhlédl se kolem. Naštěstí tam tak pozdě trénovala jenom hrstka lidí.

„Je to ten umělec z Torst?“ šeptal.

„Hmm.“

„A jak dlouho už se přátelíte v posteli?“

„Nějakou dobu.“

„Proč jsi mi nic neřekla?“

„Nezeptal ses.“

„Leží teď vedle tebe?“

„Hmm.“

„Je dobrý?“

„Hmm.“

„Už ti řekl, že tě miluje?“

„Hmm.“

Pauza.

„Myslíš na Freddyho Mercuryho, když se...“

„Dobrou noc, Harry.“

Když Harry přišel do práce, ukazovaly hodiny v recepci 8.30. Nebyla to pořádná recepce, spíš vchod, který fungoval jako propust. Šéfem propusti byla Linda, vzhledněvší od počítače a vesele zdravící „Dobré ráno“. Linda pracovala v PBS déle než všichni ostatní a byla v podstatě v PBS jediným člověkem, se kterým se Harry musel stýkat, aby mohl konat svoji každodenní práci. Kromě toho, že byla „šéfem propusti“, fungovala totiž tahle upovídaná, malinká padesátnice jako jakási sekretářka, recepční a člověk pro všechno. Harry několikrát myslel na to, že kdyby měl jako špion cizí mocnosti z někoho v PBS vytáhnout informace, vybral by si Lindu. Navíc byla kromě Meirika jediná, která věděla, na čem Harry v PBS pracuje. Co si mysleli ostatní, netušil. Během těch několika návštěv kantýny, aby si koupil jogurt nebo cigarety (které, jak se ukázalo, neprodávali), si všiml pohledů od stolů. Ale nesnažil se jim porozumět, jenom chvátal zpátky do kanceláře.

„Někdo vám volal,“ řekla Linda. „Mluvil anglicky. Počkejte...“

Z okraje počítače sundala žlutý samolepicí lísteček.

„Hochner.“

„Hochner?“ vykřikl Harry.

Linda se trochu nejistě podívala na lístek. „Ano, to řekla.“

„Ona? Snad on, ne?“

„Ne, byla to žena. Řekla, že zavolá znovu...“

Linda se otočila a podívala se na hodiny za sebou. „...ted’. Vypadalo to, že jí hodně záleželo na tom, sehnat vás. Když vás tady mám, Harry – už jste se seznámil s kolegou?“

„Neměl jsem čas. Příští týden, Lindo.“

„Už jste tady měsíc. Včera se ptal Steffensen, kdo byl ten vysoký světlý chlap, kterého potkal na záchodě.“

„Aha? A co jste mu řekla?“

„Řekla jsem mu, že je to na principu *need to know*.“ Zasmála se. „A musíte přijít na sobotní večírek oddělení.“

„To jsem pochopil,“ zamumlal a vzal si dva papíry z přihrádky na poštu. Byla to připomínka večírku a interní popis nového systému

důvěrníků. Oba se hned, jak za sebou zavřel dveře kanceláře, snesly do koše na papír.

Pak se posadil, stiskl na telefonním záznamníku REC a PAUSE a čekal. Zhruba za třicet vteřin zazvonil telefon.

„*Harry Hole speaking.*“

„Herry? Spíking?“ Byla to Ellen.

„Sorry, myslel jsem, že je to někdo jiný.“

„On je zvíře,“ řekla dřív, než stihl cokoli víc říct. „Faking anbelívebl, teda.“

„Jestli mluvíš o tom, co si myslím, tak dávám přednost tomu, abys u tohohle přestala, Ellen.“

„Kazisvěte. Mimochodem, kdo ti má volat?“

„Jedna žena.“

„Konečně!“

„Na to zapomeň, je to pravděpodobně příbuzná nebo žena jednoho chlápka, kterého jsem vyslyšel.“

Povzddechla si. „Kdy taky někoho potkáš, Harry?“

„Jsi teď zamilovaná, co?“

„To si piš! Ty nejsi?“

„Já?“

Píchlo ho v uchu, jak Ellen s požitkem zapištěla.

„Neodpověděl jsi! Přistihla jsem tě, Harry Hole! Kdo to je?“

„Přestaň, Ellen.“

„Řekni mi, že mám pravdu!“

„Nikoho jsem nepoznal, Ellen.“

„Nelži matce.“

Harry se zasmál. „Radši mi pověz víc o Hallgrimu Dalem. Jak je daleko vyšetřování?“

„Nevím. Zeptej se KRIPOS.“

„Zeptám, ale co ti o vrahovi řekla tvoje intuice?“

„Že je to profesionál, ne vrah na základě pohnutky. A i když jsem řekla, že vražda vypadala učeně, nemyslím, že byla předem podrobně naplánovaná.“

„Proč ne?“

„Vražda byla provedena efektivně a beze stop. Ale místo činu bylo špatně zvoleno, mohl být spatřen z ulice nebo ze dvorku.“

„Mám hovor na druhé lince, zavolám ti později.“

Harry stiskl tlačítko REC na záznamníku a zkontroloval, že nahrávání funguje, než přijal druhý hovor.

„Harry.“

„Hello, my name is Constance Hochner.“

„How do you do, Miss Hochner?“

„Jsem sestra Andrease Hochnera.“

„Chápu.“

Dokonce i na té špatné lince mohl poznat její nervozitu. Přesto šla rovnou na věc:

„Uzavřel jste s mým bratrem dohodu, *mister Hole*. A vy jste nesplnil svoji část té dohody.“

Mluvila se zvláštním akcentem, stejným, jaký měl Andreas Hochner. Harry si ji automaticky pokusil představit, byl to zvyk, který jako vyšetřovatel získal brzo.

„No, paní Hochnerová, nemůžu pro vašeho bratra nic udělat, dokud si neověřím údaje, které nám dal. Zatím jsme nenašli nic, co by potvrdovalo to, co nám řekl.“

„Ale proč by lhal, pane Hole? Muž v jeho situaci?“

„Právě proto, paní Hochnerová. Jestli nic neví, může být dost zoufalý na to, aby se tvářil, jako že ví.“

Na praskající lince z... – odkud? Johannesburgu? – na okamžik zavládlo ticho.

Constance Hochnerová znovu promluvila:

„Andreas mě varoval, že možná něco takového řeknete. Proto volám, abych vám řekla, že mám od svého bratra další informace, které se vám mohou hodit.“

„Ano?“

„Ale nedostanete je, dokud vaše vláda něco v případě mého bratra nepodnikne.“

„Uděláme, co můžeme.“

„Zavolám vám znovu, až zjistím, že nám pomáháte.“

„Jak jistě chápete, takhle to nefunguje, paní Hochnerová. Nejdřív musíme vidět výsledek té informace, kterou dostaneme, a pak mu můžeme pomoci.“

„Můj bratr potřebuje garance. Soud s ním začíná už za dva týdny.“

Její hlas se v půli věty téměř zlomil a Harry pochopil, že je na pokraji pláče.

„Jediné, co vám můžu dát, je mé slovo, že udělám, co můžu, paní Hochnerová.“

„Neznám vás. Nerozumím tomu. Chtějí Andrease odsoudit k trestu smrti. Oni...“

„Přesto je to vše, co vám můžu nabídnout.“

Začala tiše plakat. Harry čekal. Za chvíli ztichla.

„Máte děti, paní Hochnerová?“

„Ano.“ Popotáhla.

„A víte, z čeho je váš bratr obžalován?“

„Samozřejmě.“

„Pak taky chápete, že potřebuje veškerá plus, která může dostat. Jestliže nám může vaším prostřednictvím pomoci k zastavení atentátníka, také udělá něco dobrého. A vy také, paní Hochnerová.“

Zhluboka dýchala do sluchátka. Jeden okamžik se Harry domníval, že zase začne plakat.

„Slibujete, že uděláte vše, co je ve vašich silách, pane Hole? Můj bratr to, z čeho ho obviňují, neudělal.“

„Slibuju.“

Harry slyšel svůj vlastní hlas, klidný a pevný. Zároveň ale křečovitě svíral sluchátko.

„O.K.“ řekla Constance Hochnerová tiše. „Andreas říká, že ten člověk, co tenkrát v přístavu převzal a zaplatil zbraň, není tentýž, co ji objednal. Ten, co ji objednal, je téměř pravidelný zákazník, mladší muž. Mluví dobře anglicky se skandinávským přízvukem. A trvá na tom, aby Andreas používal krycí jméno Princ.“

Andreas říká, že byste měli začít hledat v prostředí obchodníků se zbraněmi.“

„To je vše?“

„Andreas ho nikdy neviděl, ale říká, že by okamžitě poznal jeho hlas, kdybyste mu poslali nahrávku.“

„Dobře,“ řekl Harry a doufal, že si nevšimla toho, jak je zklamaný. Automaticky narovnal ramena, snad aby se vzmužil předtím, než jí naservíruje lež:

„Jestli něco zjistím, začnu tady něco podnikat.“

Slova v ústech páčila jako louh.

„Děkuji vám, pane Hole.“

„Nedělejte to, paní Hochnerová.“

Poté, co položila telefon, dvakrát ve své hlavě poslední větu zopakoval.

„To je strašné,“ řekla Ellen. když jí pověděl o rodině Hochnerových.

„Koukej, ať tvůj mozek na chvíli dokáže zapomenout, že je zamilovaný, a provede jeden ze svých triků,“ řekl Harry. „Teď jsi každopádně dostala svoje informace.“

„Pašování zbraní, stálý zákazník, Princ, na zbraně zaměřené prostředí. To jsou jenom čtyři.“

„To je vše, co mám.“

„Proč s tímhle souhlasím?“

„Protože mě miluješ. Teď musím jít.“

„Počkej. Pověz mi o té ženě, co jsi...“

„Doufám, že tvoje intuice týkající se zločinů je lepší, Ellen. Nashle.“

Harry vytočil číslo v Drammenu, povědli mu ho na informacích. „Mosken.“ Pevný hlas. „Edvard Mosken?“

„Ano. S kým mluvím?“

„Kriminalista první třídy Hole, zpravodajská služba. Mám několik otázek.“

Harrymu došlo, že to je poprvé, co se představil jako kriminalista první třídy. Z nějakého důvodu to cítil také jako lež. „Stalo se něco mému synovi?“

„Ne. Hodí se, abych vás navštívil zítra ve dvanáct, Moskene?“

„Jsem v důchodu. A sám. Těžko najdete hodinu, která by se mi nehodila, kriminalisto.“

Harry zavolal Evenu Juulovi a podal mu nové informace o tom, co se stalo.

Harry přemýšlel o tom, co Ellen řekla o vraždě Hallgrima Daleho, zatímco si šel do kantýny pro jogurt. Zavolá KRIPOS, aby mu dali nové informace, ale měl silný pocit, že Ellen mu už pověděla vše, co o případu bylo třeba vědět. Ale to je jedno. Statistická pravděpodobnost být v Norsku zavražděn je kolem jedné tisíciny promile. Když se osoba, kterou hledají, objeví ve čtyři měsíce starém případě vraždy, je těžké věřit, že je to náhoda. Je možné vraždu nějak spojit s koupí pušky Märklin? Nebylo ani deset hodin a Harryho už bolela hlava. Doufal, že Ellen dokáže ve věci Prince na něco přijít. Cokoli. Když nic jiného, bylo by to místo, kde začít.

45

Čtvrť Sogn, 6. března 2000

Po práci jel Harry nahoru k bytům s pečovatelskou službou v Sogn.

Když přišel, stála ségra ve dveřích a čekala na něho. Během posledního roku přibrala, ale tvrdila, že svému milému, Henrikovi, který bydlel na stejné chodbě, se tak líbí.

„Ale Henrik je přece mongoš.“

Říkávala to, když vysvětlovala Henrikovy mnohé malé zvláštnosti. Sama nebyla mongoš. Evidentně někde existovala téměř neviditelná, ale ostrá hranice. A ségra Harrymu s radostí vysvětlovala, který z obyvatelů je mongoš a který je jenom skoro.

Vyprávěla Harrymu o běžných věcech; co Henrik řekl minulý týden (což občas mohlo být dost překvapující), na co se dívali v televizi, co jedli a kam plánují jet na dovolenou. Vždycky plánovali dovolenou. Tentokrát to byla Havaj a Harry se nedokázal neusmát při představě ségry a Henrika v havajských košilích na letišti v Honolulu.

Zeptal se, jestli mluvila s otcem, a ona mu pověděla, že ji před dvěma dny navštívil.

„To je dobře,“ řekl Harry.

„Myslím, že teď už na maminku zapomněl,“ řekla ségra. „To je dobře.“

Harry chvíli poseděl a přemýšlel o tom, co řekla. Pak na dveře zaklepal Henrik a řekl, že Hotel Caesar začíná na TV2 za tři minuty a Harry si oblékl kabát a slíbil, že jí brzo zavolá.

Doprava byla jako obvykle na světelné křižovatce u stadionu Ulleval pomalá a on až příliš pozdě zjistil, že kvůli práci na silnici musí zahnout doprava na Ringveien. Myslel na to, co mu řekla Constance Hochnerová – že Uriáš použil prostředníka, pravděpodobně norského. To znamenalo, že tam venku někdo ví, kdo je Uriáš. Už poprosil Lindu, aby hledala v tajných archivech někoho s přezdívkou Princ, ale byl si téměř jistý, že nic nenajde. Měl intenzivní pocit, že tenhle muž je chytřejší než průměrní zločinci. Jestli je to, co Andreas Hochner řekl, pravda a Princ je stálým zákazníkem, znamená to, že si dokázal vybudovat vlastní skupinu zákazníků, aniž by ho PBS nebo někdo jiný objevil. Takovéhle věci trvají dlouho a vyžadují opatrnost, šikovnost a disciplínu – nic z toho necharakterizovalo ty bandity, které Harry znal. Vzhledem k tomu, že ho nechytli, mohl samozřejmě mít víc než obvyklou porci štěstí. Nebo může mít pozici, která ho chrání. Constance Hochnerová řekla, že mluvil dobře anglicky. Může být například diplomatem – někým, kdo může cestovat ven i do země, aniž by byl na celnici zastaven.

Harry odbočil do Slemdalsveien a jel nahoru směrem k Holmenkollenu.

Měl by poprosit Meirika, aby dočasně přeřadil Ellen k PBS? Okamžitě to zavrhl. Meirik vypadal, že chce, aby spíš počítal neonacisty a chodil na společenská setkání, než aby honil strašidla z válečných dob.

Harry dojel až k jejímu domu, když mu došlo, kam jede. Zastavil auto a zíral mezi stromy. Od hlavní cesty to k domu bylo padesát, šedesát metrů. V oknech přízemí se svítilo.

„Idiote,“ řekl nahlas a lekl se zvuku vlastního hlasu. Chtěl se znovu rozjet, když uviděl, že se hlavní dveře otevřely a na schodiště dopadlo světlo. Okamžitě propadl panice při pomýšlení na to, že by zahlédla a poznala jeho auto. Zařadil zpátečku, aby tiše a diskrétně vycouval nahoru do kopce a pryč z dohledu, ale byl na plyn moc opatrný a motor zhasl. Slyšel hlasy. Na schody vyšel vysoký muž v

tmavém dlouhém kabátě. Mluvil, ale ten, s kým mluvil, byl zakryt dveřmi. Pak se naklonil do otvoru dveří a Harry je už neviděl.

Líbají se, říkal si. Jel jsem nahoru k Holmenkollenu, abych špehoval ženu, se kterou jsem mluvil patnáct minut, jak se líbá se svým přítelem.

Pak se dveře zavřely, muž se posadil do audi, sjel na hlavní silnici a projel kolem něho.

Na cestě domů Harry přemýšlel, jak potrestat sám sebe. Muselo to být něco přísného, něco, co by působilo odstrašujícím do budoucna. Hodina aerobiku v SATS.

46

Drammen, 7. března 2000

Harry nikdy nepochopil, proč se na Drammen tak hodně nadává. Ne že by město bylo krásné, ale co bylo na Drammenu ošklivější než na většině přerostlých vesnic v Norsku? Uvažoval o tom, zastavit se na šálek kávy v restauraci Bórsen, ale na hodinkách viděl, že to nestihne.

Edvard Mosken bydlel v červeném dřevěném domě s výhledem na dostihovou dráhu. Před garáží stál zaparkovaný starší mercedes sedan. Sám Mosken stál v otevřených dveřích. Dlouho si prohlížel Harryho služební průkaz, než něco řekl.

„Narozen v roce 1965? Vypadáte starší, Hole.“

„Špatné geny.“

„Smůla pro vás.“

„Hmm. Když mi bylo čtrnáct, dostal jsem se na filmy do osmnácti nepřístupné.“

Na Edvardu Moskenovi nebylo možné poznat, zda má smysl pro humor. Pokynul Harrymu, aby vešel dovnitř.

„Bydlíte sám?“ zeptal se Harry, zatímco ho Mosken vedl do obýváku. Byt byl čistý a udržovaný, ale bylo tam jen málo osobních věcí a byl zrovna tak přehnaně uklizený, jak to mají někteří muži rádi, když o tom rozhodují sami. Harrymu to připomínalo jeho vlastní byt.

„Ano. Moje žena mě po válce opustila.“

„Opustila?“

„Šla svou cestou. Utekla. Odjela.“

„Chápu. Děti?“

„Měl jsem syna.“

„Měl?“

Edvard Mosken se zastavil a otočil. „Vyjadřuju se nejasně, pane Hole?“

Jedno jeho bílé obočí bylo zvednuté a tvořilo na vysokém, jasném čele ostrý úhel.

„To já,“ řekl Harry. „Musím mít všechno po lopatě.“

„O.K. Mám syna.“

„Děkuju. Co jste dělal, než jste šel do důchodu?“

„Vlastnil jsem několik nákladních aut. Mosken Transport. Před sedmi lety jsem firmu prodal.“

„Šlo to dobře?“

„Stačilo to. Kupec si ponechal jméno firmy.“

Posadili se proti sobě u konferenčního stolku. Harry pochopil, že o kávé nemůže být řeč. Edvard seděl na pohovce, opřený dozadu s rukama založenýma na hrudi, jako by říkal: Tak ať už to máme za sebou.

„Kde jste byl v noci na 22. prosince?“

Harry se na cestě sem rozhodl začít touhle otázkou. Jestliže vyloží jedinou kartu, kterou má, dřív, než Mosken dostane možnost sondovat terén a pochopí, že nic víc nemají, vyprovokuje snad reakci, která by mu mohla něco napovědět. Pokud tedy Mosken má co skrývat.

„Jsem z něčeho podezřelý?“ zeptal se Mosken. Jeho obličej neprozrazoval nic jiného než lehký údiv.

„Bylo by dobré, kdybyste jenom odpověděl na otázku, Moskene.“

„Jak chcete. Byl jsem tady.“

„To bylo rychlé.“

„Co tím myslíte?“

„Nemusel jste zrovna přemýšlet.“

Mosken se zašklebil. Byl to takový škleb, kdy ústa vytvoří parodii na úsměv, zatímco oči se na člověka rezignovaně dívají.

„Když je člověk tak starý jako já, pamatuje si ty večery, kdy neseď doma sám.“

„Sindre Fauke mi dal seznam Norů, kteří byli ve stejném výcvikovém táboře v Sennheimu. Gudbrand Johansen, Hallgrim Dale, vy a Fauke.“

„Zapomněl jste Daniela Gudesona.“

„Opravdu? Nezemřel, než válka skončila?“

„Ano.“

„Tak proč se o něm zmiňujete?“

„Protože byl s námi v Sennheimu.“

„Pochopil jsem to od Faukeho tak, že Norů ze Sennheimu bylo víc, ale že vy čtyři jste jediní, kdo přežil válku.“

„To souhlasí.“

„Tak proč se zmiňujete speciálně o Gudesonovi?“

Edvard Mosken zíral na Harryho. Pak přesunul pohled do vzduchu.

„Protože byl s námi tak dlouho. Věřili jsme, že přežije. Ano, téměř jsme věřili, že Daniel Gudeson je nesmrtelný. Nebyl to obyčejný člověk.“

„Víte, že Hallgrim Dale je mrtvý?“

Mosken zavrtěl hlavou.

„Nevypadáte nějak zvlášť překvapeně.“

„Proč bych měl být? Teď mě spíš překvapí, když slyším, že někdo z nich je ještě naživu.“

„A když vám řeknu, že byl zavražděn?“

„Aha, tak to je něco jiného. Proč mi to říkáte?“

„Co o Hallgrimu Dalem víte?“

„Nic. Naposled jsem ho viděl u Leningradu. To měl granátový šok.“

„Vy jste neodjeli domů společně?“

„Jak se Dale a ti ostatní dostali domů, to nevím. Já jsem byl v zimě roku 1944 raněn ručním granátem, který byl hozen do zákopu ruským pilotem stíhačky.“

„Pilotem stíhačky? Z letadla?“

Mosken se křivě usmál a přikývl.

„Když jsem se probral v polní nemocnici, byl ústup v plném proudu. V pozdním létě roku 1944 jsem skončil v lazaretu Sinsen v Oslu. Pak přišla kapitulace.“

„Nikoho z těch ostatních jste poté, co jste byl raněn, neviděl?“

„Jenom Sindreho. Tři roky po válce.“

„Poté, co jste si odseděl trest?“

„Ano. Náhodou jsme se potkali v restauraci.“

„Co si myslíte o tom, že dezertoval?“

Mosken pokrčil rameny.

„Určitě měl svoje důvody. Každopádně si vybral stranu v době, kdy ještě nikdo nevěděl, jak to dopadne. To je víc, než lze říct o většině Norů.“

„Co tím myslíte?“

„Za války se říkalo: ‚Ti, co s volbou čekají, si vždycky zvolí správně.‘ O Vánocích roku 1943 jsme jasně viděli, že jsme na ústupu, ale netušili jsme, jak je to ve skutečnosti zlé. Takže nikdo ho nemůže odsuzovat, že byl přelétavý. Jako ti tady doma, kteří celou válku seděli na zadku a najednou, poslední měsíce války, se chvátali přihlásit ke službě do Hjemmefronten. Říkali jsme jim svatí posledních dnů. Někteří z nich jsou dnes mezi těmi, kteří se vyslovují veřejně o hrdinném nasazení Norů na správné straně.“

„Myslíte na někoho konkrétně?“

„Člověk vždycky myslí na někoho, kdo byl potom obdařen nablýskanou svatozáří. Ale to není tak důležité.“

„Co Gudbrand Johansen, pamatujete si ho?“

„Samozřejmě. Tam na konci mi zachránil život. On...“

Mosken se kousl do spodního rtu. Jako by už toho řekl až moc, říkal si Harry.

„Co se stalo s ním?“

„S Gudbrandem? Vskutku nevím. Ten granát... V zákopu jsme byli já, Gudbrand a Hallgrim Dale, když přiskákal po ledu a trefil Daleho helmu. Jenom si pamatuju, že Gudbrand byl nejbliž, když vybuchl. Když jsem se probudil z komatu, nikdo mi nemohl říct, co se s Gudbrandem a Dalem stalo.“

„Co myslíte? Zmizeli?“

Moskenovy oči hledaly okno.

„Stalo se to stejný den, co ruská ofenziva začala naplno, byly to, mírně řečeno, chaotické podmínky. Ten zákop, ve kterém se to stalo, byl už dávno v ruských rukou, když jsem se probudil a regiment se přesunul. Jestli Gudbrand přežil, skončil by pravděpodobně v lazaretu náležícímu regimentu Nordland, v severní sekci. To platí i o Dalem, pokud byl raněn. Myslím, že jsem tam taky musel být, ale když jsem se probudil, byl jsem už jinde.“

„Gudbrand Johansen není v registru osob.“

Mosken pokrčil rameny.

„Tak ho ten granát zabil. To jsem si taky myslel.“

„A vy jste se ho nikdy nepokusil najít?“ Mosken zavrtěl hlavou.

Harry se rozhlédl kolem, jestli tam je něco, co by naznačovalo, že Mosken má v domě kávu – konvice, hrníček. Na krbu stála fotografie ženy ve zlatém rámu.

„Jste zahořklý kvůli tomu, co se po válce stalo s vámi a ostatními frontovými bojovníky?“

„Co se týče trestu – ne. Jsem realista. Soudní vyrovnání bylo takové, jaké bylo, protože to bylo politicky nutné. Prohrál jsem válku. Nestěžuju si.“

Edvard Mosken se zničehonic zasmál – znělo to jako skřípající straka – aniž by Harry pochopil proč. Pak znovu zvažněl.

„To, co bolelo, bylo být označen jako vlastizrádce. Ale utěšuju se tím, že my, co jsme tam byli, víme, že jsme s nasazením života bránili svou zemi.“

„Vaše politické názory v té době...“

„Jestli mám stejné i dnes?“

Harry přikývl a Mosken se suše zasmál.

„Na tuhle otázku je jednoduché odpovědět, kriminalisto první třídy. Ne. Mýlil jsem se. Vlastně je to tak jednoduché.“

„Později jste neměl žádný kontakt s neonacistickým prostředím?“

„Panebože, ne! Před několika lety byly nějaké schůzky v Hokksundu a jeden z těch idiotů mi zavolal a zeptal se, jestli bych nepřišel a nepromluvil o válce. Myslím, že si říkali ‚Blood and Honour‘. Tak nějak.“

Mosken se naklonil nad konferenční stůl. Na jednom rohu ležela hromádka časopisů pečlivě vyrovnaná s okrajem stolu.

„Co vlastně PBS tentokrát chce? Zmapovat neonacisty? V tom případě jste na špatné adrese.“

Harry si nebyl jistý tím, kolik toho chce povědět. Jeho odpověď ale byla upřímná:

„Nevím přesně, co hledáme.“

„To zní jako ta PBS, kterou znám, ano.“

Znovu se zasmál svým stračím smíchem. Byl to vysoký a nepřijemný zvuk.

Harry později konstatoval, že to musela být kombinace pohrdavého smíchu a toho faktu, že nedostal kávu, která byla rozhodující pro to, že položil další otázku tím způsobem, jakým to udělal:

„Jaké si myslíte, že bylo pro vaše děti vyrůstat s otcem s minulostí nacisty? Myslíte si, že to bylo rozhodující pro to, že Edvard Mosken junior sedí ve vězení odsouzený za narkotika?“

Harry toho okamžitě litoval, když viděl zlost a bolest ve starcových očích. Věděl, že by se dozvěděl to, co chtěl, i bez rány pod pás.

„Ten soud byla fraška!“ prskal Mosken. „Obhájce, kterého můj syn dostal, je vnuk soudce, který po válce soudil mne. Pokoušejí se potrestat moje děti, aby skryli svůj vlastní stud kvůli tomu, co udělali za války. Já...“

Náhle se odmlčel. Harry čekal na pokračování, ale nic nenásledovalo. Najednou a překvapivě ucítil, jak dole v žaludku škubli psi vodítky. Už o sobě nedali chvíli vědět. Potřebovali drink.

„Jeden ze svatých posledních dnů?“ zeptal se Harry.

Mosken pokrčil rameny. Harry pochopil, že pro tentokrát bylo téma uzavřeno. Mosken se podíval na hodinky.

„Tak přece jen máte plány?“ zeptal se Harry.

„Zajedu si na chatu.“

„Aha? Daleko?“

„Grenland. Chci tam být, než se setmí.“

Harry se zvedl. V chodbě zůstali stát a hledali nějaká vhodná slova na rozloučenou, když Harry najednou na něco přišel:

„Řekl jste, že jste byl raněn u Leningradu v zimě roku 1944 a pozdě v létě jste skončil v lazaretu Sinsen. Kde jste byl mezitím?“

„Co tím myslíte?“

„Zrovna jsem četl jednu z knih Evena Juula. Je to válečný historik.“

„Vím dobře, kdo je Even Juul,“ řekl Mosken se záhadným úsměvem.

„Píše, že regiment Norge byl rozpuštěn u Krasnovo Sela v březnu roku 1944. Kde jste byl od března do té doby, než jste skončil v lazaretu Sinsen?“

Mosken se na Harryho dlouze díval. Pak otevřel dveře a vykoukl ven.

„Je skoro nula,“ řekl. „Jeďte opatrně.“

Harry přikývl. Mosken se narovnal, zaclonil si oči a mžoural na prázdné dostihové závodiště, kde štěrková dráha kreslila šedivý ovál na špinavém sněhu.

„Nacházel jsem se na místech, která kdysi měla jména,“ řekl Mosken. „Změnila se ale tak, že už je nikdo nepoznal. Na našich mapách byly zakreslené jenom cesty, voda a minová pole, žádná jména. Jestli řeknu, že jsem byl v Parnu v Estonsku, je to možná pravda, nevím, a nikdo jiný také ne. Jaro a léto v roce 1944 jsem ležel na nosítkách, poslouchal salvy kulometů a myslel na smrt. Ne na to, kde jsem.“

Harry jel pomalu podél řeky a zastavil na červenou před městským mostem. Ten druhý most, přes který vedla silnice E18, sepínal krajinu jako svorka a stál ve výhledu na Drammensfjord. O.K., tak se vším zde v Drammenu neměli štěstí. Harry se vlastně původně rozhodl zastavit v Borsenu na kávu po cestě zpět, ale rozmyslel si to. Vzpomněl si, že mají i pivo.

Světlo přeskočilo na zelenou. Harry přidal plyn.

Edvard Mosken na otázku na syna zareagoval velmi bouřlivě. Harry se rozhodl podrobněji zjistit, kdo byl soudcem v případě Mosken. Pak se naposledy podíval na Drammen do zrcátka. Jistě, existovala horší města.

Ellenina kancelář, 7. března 2000

Ellen nedokázala na nic přijít.

Harry zašel do její kanceláře a seděl na své staré rozvrzané židli. Přijali nového muže, mladíka z policejní stanice ve Steinkjaeru, měl sem za měsíc nastoupit.

„Taky nejsem jasnozřivá,“ řekla, když viděla Harryho zklamaný obličej. „A probrala jsem to s ostatními na ranní schůzi, ale nikdo nic o Princi neslyšel.“

„Co oddělení zbraní? Měli by mít přehled o pašerácích zbraní.“

„Harry!“

„Ano?“

„Já pro tebe už nedělám.“

„Pro mne?“

„Teda s tebou. Mám pořád pocit, jako bych pracovala pro tebe. Chuligáne.“

Harry se odrazil a otočil se na židli dokola. Čtyřikrát. Nikdy ji nedokázal roztočit víc. Ellen obrátila oči v sloup.

„O.K., taky jsem zavolala na oddělení zbraní,“ řekla. „Taky o Princi neslyšeli. Proč ti nahoře v PBS nedají asistenta?“

„Případ nemá prioritu. Meirik mě na tom nechá dělat, ale vlastně chce, abych zjistil, na co se neonacisti chystají před eidem.“

„Jedno z hesel je na zbraně zaměřené prostředí. Proč nezačít tam? Zabiješ dvě mouchy jednou ranou.“

„Už jsem na to myslel.“

48

Kavárna Ryktet, Grensen, 7. března 2000

Když Harry přijel před dům, stál Even Juul na schodech. Burre stál vedle něho a napínal vodítko. „To bylo rychlé,“ řekl Juul.

„Sedl jsem do auta hned, jak jsem položil sluchátko,“ řekl Harry. „Půjde Burre s námi?“

„Jenom jsem ho trochu věčnil, zatímco jsem čekal. Jdi dovnitř, Burre.“

Pes se na Juula podíval žadonicíma očima. „Hned!“

Burre sebou trhl a běžel dovnitř. I Harry se toho prudkého výkřiku lekl.

„Tak vyrazíme,“ řekl Juul.

Když vyjeli, Harry viděl, jak se za záclonami mihl obličej.

„Už je víc světlo,“ řekl Harry.

„Ano?“

„Myslím dny. Jsou delší.“ Juul mlčky přikývl.

„Myslel jsem na jednu věc,“ řekl Harry. „Rodina Sindreho Faukeho, jak zemřeli?“

„To jsem vám už řekl. Zabil je.“

„Ano, ale jak?“

Even Juul se na Harryho dlouho díval, než odpověděl: „Byli zastřeleni. Do hlavy.“

„Všichni čtyři?“

„Ano.“

Konečně našli v Grensenu místo na zaparkování a odtud šli k místu, o kterém Juul v telefonu tvrdil, že ho Harrymu musí ukázat.

„Tak tohle je teda Ryktet,“ řekl Harry, když vešli do slabě osvětlené, téměř prázdné kavárny, kde u sešlých umakartových stolů sedělo jenom několik lidí. Harry a Juul si koupili kávu a posadili se u jednoho ze stolů u okna. Dva staří muži, sedící u stolu dál v místnosti, přestali mluvit a úkosem se na ně dívali.

„Připomíná mi to kavárnu, kam občas zajdu,“ řekl Harry a kývl směrem k těm dvěma.

„Ti nepoučitelní,“ řekl Juul. „Staří nacisté a frontovní bojovníci, kteří si stále myslí, že měli pravdu. Sedí tady a neskrývají své rozhořčení nad tou velkou zradou, vládou Nygaardsvolda a všeobecným stavem věcí. Každopádně ti, kteří ještě dýchají. Pozoruj, že zástupy řídnu.“

„Jsou stále politicky angažovaní?“

„Ó ano, jsou pořád rozzlobení. Kvůli pomoci rozvojovým zemím, krácení rozpočtu armády, ženám jako kněžím, registrovanému partnerství homosexuálů, přistěhovalcům, všem těm případům, o

kterých byste tipoval předem, že tyhle chlapce pobuřují. Ve svých srdcích jsou pořád fašisté.“

„A vy si myslíte, že Uriáš může vysedávat tady?“

„Jestli je to, o co se snaží, nějaká pomsta společnosti, tak tady každopádně najde stejně smýšlející. Samozřejmě existuje více míst, kde se frontoví bojovníci scházejí, mají například každoroční, takzvaná kamarádská shromáždění tady v Oslu. Přijíždí sem z celé země, vojáci a ostatní, kdo byli na východní frontě. Ale ty kamarádské schůzky jsou úplně jiného charakteru než tahle díra – jsou to čistě společenská setkání, kde se vzpomíná na padlé a je tam zakázáno mluvit o politice. Kdybych hledal frontového bojovníka s myšlenkami na pomstu, začal bych zde.“

„Byla vaše žena na některé z těch, jak jim říkáte, kamarádských schůzek?“

Juul se překvapeně na Harryho podíval. Pak pomalu zavrtěl hlavou.

„To byl jenom nápad,“ řekl Harry. „Říkal jsem si, že by mi možná měla co vyprávět.“

„To nemá,“ řekl Juul ostře.

„Dobře. Existuje nějaké spojení mezi těmi, kterým říkáte stále věřící, a neonacisty?“

„Proč se na to ptáte?“

„Dostal jsem tip, který naznačuje, že Uriáš, aby získal pušku Märklin, použil prostředníka. Osobu, která se pohybuje v kruzích zaměřených na zbraně.“

Juul potřásl hlavou.

„Většina frontových bojovníků by byla rozmrzelá, kdyby slyšeli, že jim říkáte spříznění, i když neonacisté všeobecně chovají k frontovým bojovníkům velikánský respekt. Pro ně frontoví bojovníci ztělesňují absolutní sen – bránit vlast a rasu se zbraní v ruce.“

„Takže pokud by si frontový bojovník chtěl sehnat zbraň, mohl by počítat s pomocí neonacistů?“

„Pravděpodobně by se setkal s ochotou, ano. Ale musel by vědět, na koho se obrátit. Ne každý by mu mohl sehnat takovou speciální pušku, jakou hledáte. Jeden typický příklad. Policie v Hokksundu nedávno provedla razii v garáži u jednoho neonacisty a našla starý,

rezavý datsun plný podomácku vyrobených palic, dřevěných oštěpů a dvě tupé sekery. Většina tohoto prostředí se nachází doslova na úrovni doby kamenné.“

„Tak kde mám začít hledat osobu s kontakty na mezinárodní prodejce zbraní?“

„Prostředí není tak veliké, i když nacionalistické noviny Fritt Ord tvrdí, že v Norsku existuje kolem patnácti set národních socialistů a národních demokratů. Ale zavoláte-li dobrovolnické organizaci Monitor, která sleduje fašistickou scénu, řeknou vám, že je jich maximálně padesát aktivních. Ne, problémem je, že ti se zázemím, ti, kteří doopravdy tahají za nitky, nejsou viditelní. Nechodí ve vysokých botách a se svastikami vytetovanými na nadloktí. Mají možná pozice ve společnosti, které mohou využívat ve službě věci, ale aby to mohli dělat, nesmí v žádném případě vzbuzovat pozornost.“

Za nimi se najednou ozval hluboký hlas:

„Jak se opovažujete sem přijít, Evene Juule?“

49

Kino Gimle, Bygdøy alte, 7. března

„Tak co jsem měl udělat?“ zeptal se Harry Ellen a tlačil ji ve frontě vpřed. „Zrovna jsem seděl a přemýšlel o tom, že bych měl jít a zeptat se jednoho z těch starých mrzoutů, zda znají někoho, kdo zrovna chodí s plány na atentát a při té příležitosti koupil nadprůměrně drahou pušku. A v tom okamžiku stojí jeden z nich u našeho stolu a ptá se hlubokým hlasem: ‚Jak se opovažujete sem přijít, Evene Juule?‘“

„Tak cos udělal?“ zeptala se Ellen.

„Nic. Jenom jsem seděl a pozoroval, jak obličej Evena Juula zesinal. Vypadal, jako by viděl ducha. Bylo zřejmé, že ti dva se znají. Mimochodem, dnes to byl už druhý člověk, kterého jsem potkal, co zná Evena Juula. Edvard Mosken ho také zná.“

„Je to tak divné? Juul píše do novin, je v televizi, je to známá osobnost.“

„Máš asi pravdu. V každém případě se Juul zvedl a vypochoďoval přímo ven. Musel jsem za ním běžet. Když jsem ho na ulici dohnal, byl v obličeji úplně bílý. Ale když jsem se ptal, tvrdil, že neví, kdo ten muž v Ryktetu je. Potom jsem ho odvezl domů a on skoro neřekl ‚Na shledanou‘, když vystoupil. Vypadal úplně mimo. Je desátá řada O.K.?“

Harry se naklonil k okénku pokladny a požádal o dva lístky.

„Jsem skeptický,“ řekl Harry.

„Proč?“ zeptala se Ellen. „Protože jsem to byla já, kdo vybral film?“

„Slyšel jsem v autobuse jednu holku přežvykující žvýkačku, jak říkala své kamarádce, že ‚Vše o mé matce‘ je pěkný film. Tohle ‚pěkný‘ ...“

„Co to má znamenat?“

„Když děvčata řeknou, že film je pěkný, mám takový pocit jako ze ‚Smažených zelených rajčat‘. Když je vám dívkám naservírována sladárna, která je o trochu chytřejší než show Oprah Winfreyové, tak si myslíte, že jste viděly hezký a inteligentní film. Popcorn?“

Strkal ji před sebou ve frontě v kiosku.

„Jsi zničený člověk, Harry. Zničený člověk. Mimochodem, víš co? Kim žárnil, když jsem mu řekla, že jdu do kina s kolegou.“

„Gratuluju.“

„Než to zapomenu,“ řekla. „Našla jsem jméno obhájce Edvarda Moskena juniora, na které ses ptal. A jeho dědečka, který soudil v soudním procesu s vlastizrádci.“

„Ano?“

Ellen se usmála.

„Johan Krohn a Kristián Krohn.“

„Zajímavé...“

„Mluvila jsem s prokurátorem z případu Moskenova syna. Mosken senior dostal záchvat zuřivosti, když soud uznal jeho syna vinným, a Krohna fyzicky napadl. Dal hlasitě na vědomí, že Krohn a jeho dědeček konspirují proti Moskenově rodině.“

„Ještě zajímavější.“

„Zasloužím si velký popcorn, nemyslíš?“

„Vše o mé matce“ byl mnohem lepší film, než Harry čekal. Ale uprostřed scény, kde Rosu pohřbívají, stejně musel uplakanou Ellen vyrušit a zeptat se, kde leží Grenland. Odpověděla mu, že je to území v okolí Porsgrunnu a Skienu, a mohla se v klidu dodívat na zbytek filmu.

50

Oslo, 8. března 2000

Harry viděl, že je mu oblek příliš malý. Viděl to, ale nechápal to. Od té doby, co mu bylo osmnáct, nepřibral a oblek mu seděl perfektně, když ho koupil u Dressmanna na večírek po zkouškách v roce 1990. Nyní stál ve výtahu a v zrcadle viděl, že mezi kalhotami a černými botami Dr. Martens mu jsou vidět ponožky. Bylo to jenom další z těch nevysvětlitelných mystérií.

Dveře výtahu sklouzly do stran a Harry už slyšel hudbu. Z otevřených dveří kantýny proudil hlučný hovor mužů a pronikavý smích žen. Podíval se na hodinky. Bylo čtvrt na devět. Jedenáct musí stačit, pak půjde domů.

Nadechl se, vešel do kantýny a rozhlédl se. Kantýna byla tradiční, norská – čtvercová místnost se skleněným pultem, kde si člověk na jednom konci objednal jídlo. Všude byl světlý nábytek z nějakého fjordu z oblasti Sunnmøre a kouření zakázáno. Večírkový výbor udělal, co mohl, aby kamufloval všednost balónky a červenými ubrusy. I když i zde byla většina mužů, byl poměr pohlaví přece jenom vyrovnanější, než když mělo večírek oddělení násilné kriminality. Vypadalo to, že většina už stihla pozít hodně alkoholu. Linda se mu zmínila o tom, že kolegové se ještě před večírkem někde setkají, a Harry byl rád, že ho nikdo nepozval. „Vypadáš v obleku dobře, Harry!“

To byla Linda. Skoro ji v přiléhavých šatech, které zdůrazňovaly přebytečná kila, ale také její bujnou ženskost, nepoznal. Držela ták s oranžovými nápoji, který před ním přidržela.

„Eh... děkuju, nechci, Lindo.“

„Nebud' labuť, Harry. Je večírek!“

„*Tonight we're gonna party like it's nineteen-ninety-nine...*“,“ hulákal Prince.

Ellen se na sedadle řidiče sklonila dopředu a ztišila zvuk. Tom Waaler se na ni úkosem podíval.

„Je to jenom trochu nahlas,“ řekla. A pomyslela si, že do té doby, než policista ze Steinkjaeru bude na svém místě a ona nebude muset dál pracovat s Waalerem, zbývají ještě tři týdny.

Nebylo to hudbou. Neotravovala ji. A on zcela určitě nebyl špatný policista.

Byly to ty telefonní hovory. Ne že by Ellen Gjelténová neměla pochopení pro určitou péči o sexuální život, ale v polovině případů, kdy mobil zazvonil, to byla žena, o které z rozhovoru pochopila, že ji buď opouští, nebo už opustil anebo brzy opustí. Rozhovory poslední kategorie byly nejnepříjemnější. Byly to ženy, které ještě úplně nedobyl. Když s nimi mluvil, měl zcela zvláštní hlas, který způsoboval, že Ellen měla chuť vykřiknout: Nedělej to! Nepřinese ti nic dobrého! Uteč! Ellen Gjelténová byla osoba přející, která lehce odpouštěla lidské slabosti. U Toma Waalera neobjevila mnoho slabostí, ale také ne mnoho lidskosti. Jednoduše ho neměla ráda.

Jeli kolem parku Tóyen. Waaler dostal tip, že někdo viděl Ayuba, pákistánského vůdce gangu, kterého hledali od přepadení v Slottsparku v prosinci, u Aladdina, perské restauraci v Hausmanns gate. Ellen věděla, že už jedou pozdě; jenom se kolem poptají, jestli někdo neví, kde Ayub je. Nedostanou žádnou odpověď, ale každopádně se ukáží, ukáží, že nemají v úmyslu dát mu pokoj.

„Počkej v autě, jdu dovnitř a zkontroluju to,“ řekl Waaler. „O.K.“

Abys ukázal svaly, které jsi napumpoval v posilovně na policejním prezidiu, říkala si Ellen. Nebo ukázal z podpažního pouzdra jen tolik, aby pochopili, že má zbraň. Policisté z oddělení násilné kriminality měli povolení běžně nosit zbraň, ale věděla, že Waaler nosí něco jiného než služební zbraň. Nějakou zbraň velkého kalibru, nechťelo se jí ptát jakou. Hned po autech byly ruční zbraně Waalerovo nejoblíbenější téma rozhovoru a v tom případě nakonec dávala přednost autům. Sama neměla zbraň. Nenosila ji, pokud to neměla nařízeno, jako například při návštěvě prezidenta na podzim.

Něco se jí ozvalo úplně vzadu v mozku, ale bylo to hned přerušeno pípáním digitální verze písně „Napoleon a jeho armáda“. Byl to Waalerův mobilní telefon. Ellen otevřela dveře, aby na něj zavolala, ale on už vcházel do dveří u Aladdina.

Byl to nudný týden. Ellen si nepamatovala tak nudný týden od té doby, co začala pracovat u policie. Obávala se, že to souvisí s tím, že konečně má i soukromý život. Zničehonic bylo důležité přijít domů dřív než pozdě večer a sobotní služby, jako dnes, byly obětí. Mobilní telefon hrál počtvrté „Napoleon...“.

Jedna z těch zhrzených? Nebo nějaká, která to ještě nezažila? Jestli se s ní teď Kim rozejde... Ale on to neudělá. Prostě to věděla.

„Napoleon a jeho armáda“ popáté.

Za dvě hodiny bude služba u konce a ona půjde domů, osprchuje se a zajde nahoru ke Kimovi do Helgesens gate, je to jenom pět minut nadržené chůze.

Uchichtla se.

Pošesté! Vzala telefon ležící pod ruční brzdou.

„Toto je hlasová schránka Toma Waalera. Pan Waaler není bohužel přítomen, ale prosím, zanechte vzkaz.“

Bylo to myšleno jako vtip, měla v úmyslu říct potom své jméno, ale z nějakého důvodu to neudělala a poslouchala těžké dýchání na druhé straně. Možná to bylo kvůli vzrušení, možná byla jenom zvědavá. Každopádně jí došlo, že osoba na druhém konci věří, že se dovolala do hlasové schránky a že čeká na pípnutí! Stiskla jedno z tlačítek. Píp.

„Dobrý den, tady je Sverre Olsen.“

„Ahoj Harry, tohle je...“

Harry se otočil, ale zbytek věty Kurta Meirika zmizel v dunění basů, když samozvaný DJ zvýšil hlasitost hudby dunící z reproduktoru přímo za Harrym.

That don't impress me much...

Harry byl na večírku jenom dvacet minut, už dvakrát se podíval na hodinky a stihl si čtyřikrát položit následující otázky: Měla vražda

prochlastaného frontového bojovníka něco společného s koupí pušky Märklin? Kdo uměl zabít nožem tak rychle a efektivně, že to mohl udělat za bílého dne v průchodu v centru Osla? Kdo je Princ? Mělo odsouzení Moskenova syna něco společného s případem? Kam se ztratil pátý z frontových bojovníků, Gudbrand Johansen? A proč se ho Mosken po válce nenamáhal najít, když se domníval, že mu Gudbrand Johansen zachránil život?

Teď stál v rohu vedle jednoho z reproduktorů s nealko pivem ve sklenici, aby ušel otázce, proč nepije, zatímco pozoroval několik nejmladších zaměstnanců PBS při tanci.

„Omlouvám se, neslyšel jsem,“ řekl Harry.

Kurt Meirik otáčel oranžovým drinkem. Vypadal ještě štíhlejší než obvykle, jak tam stál v proužkovaném modrém obleku. Pokud Harry mohl posoudit, oblek mu seděl jako ulitý. Harry popotahoval rukávy, bylo mu jasné, že jeho košile vykukuje vysoko nad manžetové knoflíčky. Meirik se naklonil blíž.

„Pokouším se říct, že tohle je náš vedoucí zahraničního oddělení, policejní inspektorka...“

Harry si všiml ženy vedle něho. Štíhlá postava. Červené, jednoduché šaty.

Cítil slabou předtuchu.

So you got the looks, but have you got the touch...

Hnědé oči. Vysoké lícni kosti. Tmavý nádech pleti. Krátké tmavé vlasy, které rámovaly úzký obličej. V očích už měla úsměv. Pamatoval si, že je hezká, ale ne tak... tak okouzlující. Bylo to jediné slovo, na které přišel, které to vystihovalo: okouzlující. Věděl, že skutečnost, že před ním teď stojí, by ho měla nesmírně překvapit a zbavit slov, ale bylo v tom cosi zvláštního, něco způsobilo, že se tak nestalo.

„...Ráchel Faukeová,“ řekl Meirik.

„My už se známe,“ řekl Harry.

„Opravdu?“ řekl Kurt Meirik překvapeně.

Oba se na ni podívali.

„Ano,“ řekla. „Ale nemyslím, že jsme se dostali tak daleko, abychom se vzájemně představili.“

Podala mu ruku s malým prohnutím v zápěstí, které způsobilo, že Harry opět myslel na hodiny piana a baletu.

„Harry Hole,“ řekl.

„Aha,“ odvětila. „Samozřejmě jste to vy. Z oddělení násilné kriminality, že?“

„To souhlasí.“

„Nevěděla jsem, že vy jste tím novým kriminalistou první třídy, když jsme se setkali. Kdybyste to řekl, tak...“

„Tak co?“ zeptal se Harry. Naklonila hlavu na stranu.

„Ano, tak co?“ Zasmála se. Její smích způsobil, že to idiotské slovo znovu blikalo v Harryho mozku: okouzlující.

„Tak bych vám určitě řekla, že pracujeme na stejném místě. Nemám ve zvyku lidem vnucovat, kde a co dělám. Vede to k mnoha divným otázkám. U vás je to určitě stejné.“

„To ano,“ řekl Harry.

Znovu se zasmála. Harry se v duchu ptal, co je třeba k tomu, aby se takhle smála pořád.

„Čím to je, že jsem vás v PBS dříve neviděla?“ zeptala se.

„Harry má kancelář na konci chodby,“ řekl Kurt Meirik.

„Aha,“ přikývla, jaksi s pochopením, ale stále s úsměvem zářícím v očích. „Kancelář na konci chodby, tak tak.“

Harry pochmurně přikývl.

„No, no,“ řekl Meirik. „Tak jste se seznámili. Jsme na cestě k baru, Harry.“

Harry čekal na pozvání. Nedočkal se. „Uvidíme se později,“ řekl Meirik.

Pochopitelné, říkal si Harry. Bylo hodně těch, kteří dnes večer museli od šéfa PBS a policejní inspektorky dostat kolegiální poklepání na rameno „od šéfa podřízenému“. Postavil se zády k reproduktoru, ale díval se nenápadně za nimi.

Poznala ho.

Pamatovala si, že se nepředstavili. Vyprázdnil zbytek sklenice jedním douškem. Chutnalo to nijak.

„*There's something else: the afterworld...* „ Waaler za sebou zabouchl dveře auta.

„Nikdo s Ayubem nemluvil, nikdo ho neviděl nebo o něm vůbec někdy slyšel,“ řekl. „Jed’“

„Dobře,“ řekla Ellen, podívala se do zrcátka a vyjela od okraje chodníku.

„Slyším, že se ti taky začal líbit Prince.“

„Opravdu?“

„Každopádně jsi, zatímco jsem byl venku, zesílila zvuk.“

„Hmm.“ Musí zavolat Harrymu. „Stalo se něco?“

Ellen strnule zírala vpřed na mokrý, černý asfalt, který se blyštěl ve světle pouličního osvětlení. „Co by se mělo stát?“

„Nevím. Jenom vypadáš, jako by se něco stalo.“

„Nic se nestalo, Tome.“

„Volal někdo? Hej!“ Tom v sedadle nadskočil a zapřel obě ruce o palubní desku. „Nevidíš to auto nebo co?“

„Sorry.“

„Mám to vzít já?“

„Řízení? Proč?“

„Protože řídíš jako...“

„Jako co?“

„Zapomeň na to. Ptal jsem se, jestli mi někdo volal.“

„Nikdo nevolal, Tome. Kdyby ti někdo volal, řekla bych ti to, ne?“ Musela zavolat Harrymu. Rychle. „Proč jsi teda vypnula můj mobil?“

„Co?“ Ellen na něj šokované zírala. „Dívej se na cestu, Gjelténová. Ptal jsem se, proč...“

„Nikdo nevolal, říkám. Vypnul jsi ho asi sám!“ Aniž by to chtěla, zvýšila hlas, až ho slyšela ječet ve vlastních uších.

„O.K., Gjelténová,“ řekl. „Bud’ v klidu, jenom jsem se ptal.“

Ellen se pokusila dělat, co řekl. Dýchat pravidelně a jenom myslet na dopravu před sebou. Zahnula doleva na kruhovém objezdu podél Vahls gate. Sobota večer, ale ulice v téhle části města byly téměř liduprázdné. Zelená. Doprava po Jens Bjelkes gate. Doleva dolů do Toyengata a do garáže policejního prezidia. Celou cestu cítila Tomův zkoumavý pohled.

Harry se na hodinky od té doby, co potkal Ráchel, ani jednou nepodíval. Dokonce šel s Lindou a pozdravil některé z kolegů. Rozhovory vážly. Ptali se, co dělá, a poté, co odpověděl, se to vždycky zaseklo. Pravděpodobně nepsané pravidlo v PBS, že člověk se nemá moc ptát. Nebo jim to všem bylo úplně jedno. To je v pořádku, o moc víc ho nezajímají. Stál zase na svém místě u reproduktoru. Dvakrát zahlédl červené záblesky jejich šatů, pokud mohl posoudit, přemísťovala se a s nikým dlouho nemluvila. Netančila, tím si byl jistý.

Panebože, chovám se jako puberták, říkal si.

Přesto se podíval na hodinky. Půl desáté. Mohl k ní jít, říct několik slov, zjistit, co se stane. A jestli se nic nestane, mohl jít dál a přestát ten tanec, který Lindě slíbil, a dostat se domů. Nic nestane? Co si namlouvá? Skoro vdaná policejní inspektorka! Potřeboval drink. Ne. Znovu se podíval na hodinky. Otrásl se při pomýšlení na tanec, který slíbil. Chtěl domů. Většina lidí teď byla opilá. I za střízlivá by si těžko všimli, že ten nový kriminalista první třídy nejdál v chodbě zmizel. Mohl jenom vyjít ze dveří, sjet výtahem dolů, měl tu dokonce i Escorta, který věrně stál a čekal na něj venku. A Linda vypadala, jako že se na tanečním parketu baví, držela mladého kolegu, který jí otáčel s lehce chytráckým úsměvem.

„Ten koncert Ragy během právnického festivalu byl živější, co?“

Cítil, jak srdce zrychlilo, když vedle sebe slyšel její hluboký hlas.

Tom se postavil vedle Elleniny židle v její kanceláři. „Omlouvám se, jestli jsem byl předtím v autě trochu neomalený,“ řekl.

Neslyšela ho přijít a lekla se. Stále držela telefonní sluchátko v ruce, ale ještě nevytočila číslo.

„Ne, to nic nebylo,“ řekla. „To já jsem trochu... však víš.“

„Premenstruální?“

Podívala se na něj nahoru a pochopila, že to nebyl vtíp, že opravdu měl v úmyslu být plný pochopení.

„Možná,“ odpověděla. Proč teď přišel do její kanceláře, nikdy to nedělal?

„Je po službě, Gjeltenová.“ Kývl na hodiny na stěně. Ukazovaly deset. „Mám tady auto. Nech mě odvézt tě domů.“

„Děkuju, ale musím si nejdřív zavolat. Jen běž.“

„Soukromý telefon?“

„Ne, jenom...“

„Tak já tady počkám.“

Waaler se svalil na Harryho starou kancelářskou židli, která zaprotestovala. Jejich pohledy se setkaly. Sakra! Proč neřekla, že to bude soukromý telefon? Teď už bylo pozdě. Pochopil, že něco objevila? Pokusila se vyložit si jeho pohled, ale bylo to, jako by v panice ztratila své zvláštní schopnosti. Panika? Teď věděla, proč se nikdy s Tomem Waalerem necítila dobře. Nebylo to kvůli jeho citovému chladu, jeho pohledu na ženy, černochoy, anarchisty a homosexuály nebo jeho potřebě chopit se každé legální příležitosti použít násilí. Mohla bez rozmýšlení vyjmenovat deset jiných policistů, kteří v těhle věcech Toma Waalera předčili, ale stejně na nich dokázala najít něco pozitivní, co způsobilo, že se s nimi mohla stýkat. Ale u Toma Waalera to bylo něco jiného a teď věděla, co to bylo: ona se ho bála.

„Ach,“ řekla, „to počká do pondělí.“

„Dobře.“ Znovu se zvedl. „Tak mizíme.“

Waaler měl jedno z těch japonských sportovních aut, o kterých si Ellen myslela, že vypadají jako levné napodobeniny ferrari. Mělo sedadla jako kbelíky, která tlačila ramena k sobě, a reproduktory, které vypadaly, jako by vyplňovaly půlku auta. Motor mazlivě předl a světlo pouličního osvětlení se míhalo v autě, jak jeli nahoru po Trondheimsveien. Z reproduktorů se linul vysoký hlas, se kterým se už postupně seznámila:

... I only wanted to be some kind of a friend, I only wanted to see you bathing...

Prince. Ten Princ.

„Můžu vystoupit tady,“ řekla Ellen a pokusila se přimět, aby její hlas zněl přirozeně.

„O tom nemůže být řeč,“ řekl Waaler a podíval se do zrcátka. „Služba ode dveří ke dveřím. Kam pojedeme?“

Odolala pokušení prudce otevřít dveře a vyskočit.

„Tady doleva,“ řekla Ellen a ukázala.

Bud' doma, Harry.

„Jens Bjelkes gate,“ přečetl Waaler nahlas ceduli se jménem ulice na zdi domu a odbočil.

Pouliční osvětlení zde bylo skromnější a chodníky prázdné. Koutkem oka Ellen viděla malé čtverečky světla klouzající po jejím obličejí. Ví, že ona ví? A vidí, že sedí s rukou v kabelce a křečovitě drží černý obranný sprej, který si koupila v Německu a který mu na podzim ukázala, když tvrdil, že vystavuje sebe a své kolegy nebezpečí, protože odmítá nosit zbraň? A nenaznačoval jí diskrétně, že by jí mohl sehnat praktickou malou pistoli, která se dá skrýt kdekoli na těle a která by nebyla registrovaná, a proto by se nedala vystopovat, pokud by se stalo „neštěstí“? Tenkrát ho nebrala příliš vážně, myslela si, že to byl jeden z těch jeho napůl morbidních siláckých vtípků, a se smíchem to odmítla. „Zastav tady vedle toho červeného auta.“

„Ale číslo čtyři je přece další blok,“ řekl. Řekla mu, že bydlí v čísle čtyři? Možná. Možná to jenom zapoměla. Cítila se průhledná jako medúza, že mohl vidět její srdce, které bilo až příliš rychle.

Motor na neutrálu vrněl. Zastavil. Horečně hledala kliku. Podělaní japonští inženýři! Proč nemohli do dveří dát jednoduchou a pochopitelnou kliku?

„Uvidíme se v pondělí,“ slyšela za sebou říct Waalerův hlas v okamžiku, kdy kliku konečně našla. Vypotácela se ven a nadechla se jedovatého únorového vzduchu, jako by se dostala na hladinu po dlouhém, studeném pobytu pod vodou. Poslední, co slyšela, než za sebou zabouchla těžká vchodová vrata, byl hladký, naolejovaný zvuk Waalerova auta, které pořád běželo na neutrálu.

Vyřítla se po schodech nahoru, tvrdě dupala na každém schodu a držela před sebou klíče jako kouzelnickou hůlku. A pak byla v bytě. Zatímco vytáčela číslo Harryho bytu, opakovala si slovo od slova, co Sverre Olsen řekl:

„Tady je Sverre Olsen. Pořád čekám na těch deset táců, co mám k dobru za bouchačku pro toho staříka. Zavolejte mi domů.“ Pak zavěsil.

Nanovteřinu jí trvalo pochopit souvislosti. Pátá informace v hádance, kdo byl prostředníkem v obchodu s puškou Märklin. Policista. Tom Waaler. Samozřejmě. Deset tisíc provize

nedochůdčeti, jako je Olsen, to musely být velké věci. Stařec. Prostředí zaměřené na zbraně. Sympatizace s pravicovými extremisty. Princ, který se brzy měl stát kriminalistou první třídy. Bylo to naprosto jasné, tak zjevné, že chvílička byla v šoku z toho, že ona, se svými schopnostmi zaregistrovat tóny, které byly pro jiné neslyšitelné, to nepochopila dřív. Věděla, že se jí už dávno chopila paranoia, ale stejně se nedokázala ubránit myšlenkám, jež ji přepadaly, když čekala, až Waaler vyjde z restaurace: Tom Waaler měl všechny možnosti šplhat výš, tahat za provázky ze stále důležitějších pozic, schovaný pod křídly moci, a Bůh ví, s kým se již na policejním prezidiu spolčil. Když se zamyslela, bylo víc těch, o kterých se nikdy nemohla domnívat, že jsou do toho zainteresovaní. Ale jediný, komu na sto procent důvěřovala, byl Harry.

Konečně signál. Není obsazeno. Nikdy tam nebylo obsazeno. Dělej, Harry!

Věděla, že je jen otázkou času, kdy Waaler promluví s Olsenem a zjistí, co se stalo, a ani vteřinu nepochybovala, že od tohoto okamžiku bude její život ve smrtelném nebezpečí. Musela jednat rychle, ale nemohla si dovolit jediný špatný krok. Hlas přerušil její myšlenky:

„Tohle je telefonní záznamník Harryho Holea. Zanechte mi vzkaz.“

Píp.

„Čert tě vem, Harry. Tady je Ellen. Teď ho máme. Zavolám ti na mobil.“

Držela sluchátko mezi ramenem a bradou, zatímco hledala H v seznamu telefonních čísel, upadlo jí a s rachotem spadlo na podlahu, zaklela a nakonec našla číslo Harryho mobilu. Naštěstí telefon nikdy neodkládá, říkala si, když vytáčela číslo.

Ellen Gjelténová bydlela ve druhém poschodí nově zrekonstruovaného domu spolu se sýkorkou jménem Helge. Byt měl půl metru tlusté zdi a dvojitá okna. Přesto by přísahala, že slyšela zvuk motoru auta předoucího na neutrální.

Ráchel Faukeová se zasmála.

„Jestliže jste slíbil Lindě tanec, tak tomu neuniknete několika unavenými otáčkami.“

„No, alternativou je tedy útěk.“

Nastala odmlka a Harrymu došlo, že to, co řekl, se dalo špatně pochopit. Pospíšil se zeptat:

„Jak se stalo, že jste začala pracovat v PBS?“

„Ruština,“ odpověděla. „Dostala jsem se na armádní kurs ruštiny a pracovala dva roky jako tlumočnick v Moskvě. Kurt Meirik mě už tenkrát naverboval. Po studiích jsem byla v PBS rovnou zařazena do platového stupně třicet pět. Myslela jsem si, že jsem vyhrála ve Sportce.“

„A ne?“

„Jste blázen? Dnes ti, se kterými jsem studovala, vydělávají třikrát tolik, co já kdy mohu vydělat.“

„Můžete skončit a začít s tím, co dělají oni.“

Pokrčila rameny. „Líbí se mi to, co dělám. Ne všichni z nich mohou říct totéž.“

„Máte pravdu.“

Pauza.

Máte pravdu. Je to opravdu to nejlepší, co dokáže?

„Co vy, Harry? Líbí se vám to, co děláte?“

Stáli pořád vedle sebe otočeni k tanečnímu parketu, ale Harry si všiml jejího pohledu, jak si ho očima měřila. Hlavou mu letěly všechny možné myšlenky. Že má u očí malé vrásky od úsměvu, že Moskenova chata leží nedaleko místa, kde našli nábojnice z pušky Märklin, že podle Dagbladetu bylo čtyřicet procent norských žen bydlících ve městech nevěrných, že se zeptá ženy Evena Juula, jestli si nepamatuje tři norské vojáky z regimentu Norge, kteří byli raněni nebo zabiti granátem hozeným z letadla, a že by měl využít výprodeje kolem Nového roku u Dressmanna, na který viděl reklamu na TV3. Ale jestli se mu líbí to, co dělá?

„Některé dny,“ odpověděl.

„Co se vám na tom líbí?“

„Nevím. Zní to hloupě?“

„Nevím.“

„Neříkám to, protože jsem nepřemýšlel o tom, proč jsem policistou. Přemýšlel jsem o tom. A nevím. Možná se mi jenom líbí chytat zlobivé chlapce a děvčata.“

„A co děláte, pokud netavíte zlobivé chlapce a děvčata?“

„Dívám se na Expedici Robinson.“

Znovu se zasmála a Harry věděl, že je ochoten říct ty nejdíotštější věci, jen aby ji přiměl takhle se smát. Sebral se a vyprávěl poměrně seriózně o současné situaci ve svém životě, ale vzhledem k tomu, že si dával pozor, aby vynechal ty nepříjemné věci, neměl toho moc co říct. Protože stále vypadala zaujatě, přidal vyprávění o otci a ségře. Proč vždy skončil tím, že vyprávěl o ségře, když ho někdo poprosil, aby vyprávěl o sobě?

„Vypadá jako skvělá holka,“ řekla.

„Je kouzelná,“ řekl Harry. „A ta nejodvážnější. Nikdy se ničeho nebojí. Předskokan života.“

Harry vyprávěl o tom, jak jednou projevila zájem o byt v Jacob Aalls gate, který viděla na fotce v Aftenpostenu na stránkách s nemovitostmi, protože tapety na fotografii jí připomínaly její dětský pokoj na Oppsalu. Její cenová nabídka ve výši dvou milionů korun byla přijata, což byla to léto rekordní cena za metr čtvereční v Oslu.

Ráchel Faukeová se smála tak, až na Harryho sako vylila tequila.

„Nejlepší na ní je, že když si namele, tak ze sebe jenom oklepe prach a je okamžitě připravena pro další sebevražedný úkol.“

Osušila mu klopou saka kapesníkem.

„A vy, Harry, co děláte vy, když si namelete?“

„Já? No, asi ležím chvíli zticha. A pak se zvednu, člověk přece nemá žádnou jinou možnost.“

„Máte pravdu,“ odvětila.

Rychle vzhlédl, aby viděl, jestli si z něho dělá blázny. Dobrá nálada jí zářila z očí. Vyzařovala z ní síla, ale pochyboval, že namlít si bylo něco, s čím by měla zkušenosti.

„Je řada na vás něco povědět,“ řekl Harry.

Ráchel neměla žádnou sestru, ke které by se uchýlila, byla jedináček. Proto místo toho vyprávěla o práci.

„Ale my zřídkakdy někoho chytáme,“ řekla. „Většina případů se řeší dohodou po telefonu nebo na koktejlové párty na ambasádě.“

Harry se křivě usmál.

„A jak jste vyřídili případ agenta Secret Service, kterého jsem postřelil?“ zeptal se. „Telefon, nebo koktejlová párty?“

Přemýšlivě se na něj podívala, zatímco strčila ruku do skleničky a vyndala kus ledu. Zvedla ho mezi dvěma prsty. Kapka vody pomalu tekla dolů po jejím zápěstí, pod tenký zlatý řetízek a směrem k lokti.

„Tančíte, Harry?“

„Pokud si pamatuju, tak jsem zrovna strávil nejmíň deset minut tím, že jsem vysvětloval, jak moc to nenávidím.“ Znovu naklonila hlavu na stranu. „Mám na mysli – zatančíte si se mnou?“

„Na tuhle hudbu?“

Z reproduktorů tekla jako hustý sirup téměř nehybná verze *Let It Be* hraná na Panovu flétnu.

„To *přežijete*. Berte to jako zahřívací kolo před velkým testem s Lindou.“

Položila lehce ruku na jeho rameno.

„Flirtujeme teď?“ zeptal se Harry.

„Co jste to řekl, kriminalisto první třídy?“

„Omlouvám se, ale jsem těžkopádný, co se skrytých signálů týče, takže jsem se zeptal, jestli je tohle flirt.“

„To si nedokážu představit.“

Položil ruku kolem jejího pasu a zkusil jeden taneční krok. „Je to jako ztratit nevinnost,“ řekl. „Ale je to neodkladné - věc, kterou musí každý norský muž dřív nebo později podstoupit.“

„O čem to mluvíte?“ smála se. „O tanci s kolegyní na firemním večírku.“

„Nenutím vás.“

Usmál se. Mohli být kdekoli, mohli hrát „Ptačí tanec“ pozpátku na ukulele – pro tenhle tanec by zabil.

„Počkejte – co to tady máte?“ zeptala se.

„No. Není to pistole a já vás rád vidím. Ale...“

Harry odepnul mobilní telefon z opasku a pustil ji, aby ho mohl položit na reproduktor. Když se vrátil, vztáhla k němu ruce.

„Doufám, že tady není někdo, kdo krade,“ řekl. Byl to prastarý vtíp na policejním prezidiu, musela ho slyšet stokrát. Ale stejně se měkce do jeho ucha zasmála.

Ellen nechala Harryho mobil zvonit, než se ozvala hlasová schránka a ona zavěsila. Pak to zkusila znovu. Stála u okna a dívala

se dolů na ulici. Žádné auto. Samozřejmě že ne, byla přetažená. Tom byl přece na cestě domů do postele. Nebo do jiné postele.

Po třech pokusech vzdala volání Harrymu a místo toho zavolala Kimovi. Jeho hlas zněl unaveně.

„Odevzdal jsem taxíka dnes večer v sedm,“ řekl. „Jezdil jsem dvacet hodin.“

„Jenom se osprchuju,“ řekla. „Jenom jsem chtěla vědět, že tam jsi.“

„Jsi ve stresu?“

„To nic není. Za tři čtvrtě hodiny jsem tam. Budu si mimochodem muset půjčit tvůj telefon. A zůstanu do zítřka.“

„Dobře. Zastavila by ses v 7-Eleven na Markveien a koupila mi cigarety?“

„Ano. Vezmu si taxíka.“

„Proč?“

„Vysvětlím ti to později.“

„Víš, že je sobota večer? Můžeš zapomenout na to, že by ses dovolala na centrálu taxi. A trvá ti čtyři minuty sem doběhnout.“ Zaváhala. „Ty?“ řekla. „Ano?“

„Miluješ mě?“

Slyšela jeho slabý smích a představila si ty napůl zavřené, ospalé oči a pod peřinou vyhublé, téměř utrápené tělo v mizerném bytě v Helgesens gate.

Měl výhled na Akerselvu. Měl vše.

V jednom okamžiku skoro zapomněla na Toma Waalera. Téměř.

„Sverre!“

Matka Sverreho Olsena stála dole u schodiště a křičela z plných plic, tak jak to dělávala, co si pamatoval. „Sverre! Telefon!“

Křičela, jako by potřebovala pomoc, topila se nebo tak něco. „Vezmu si to tady nahoře, mami!“

Sundal nohy z postele, zvedl na stole sluchátko a čekal, až uslyšel klapnutí, které mu říkalo, že matka položila sluchátko. „Haló?“

„To jsem já.“ Prince v pozadí. Vždycky Prince.

„Počítal jsem s tím,“ řekl Sverre.

„Proč?“

Otázka přišla rychle. Tak rychle, že se Sverre okamžitě cítil v defenzivě, zrovna tak, jako by to byl on, kdo dluží peníze, a ne obráceně.

„Voláte, protože jste dostal můj vzkaz?“ řekl Sverre.

„Volám, protože se dívám na seznam přijatých hovorů na svém mobilu. Vidím, že jsi tady s někým mluvil ve dvacet třicet dva dnes večer. O jakém vzkazu to meleš?“

„O prachách přece. Začínám být na mizině a vy jste slíbil...“

„S kým jsi mluvil?“

„Co? S tou ženskou, co ji máte na záznamníku přece. Chytré, máte novou...“

Žádná odpověď. Jenom tiše Prince. *You sexy motherfucker...*

Hudba byla najednou vypnuta.

„Pověz mi přesně, cos řekl.“

„Řekl jsem jenom...“

„Ne! Přesně. Slovo za slovem.“

Sverre to zopakoval tak přesně, jak mohl.

„Věděl jsem, že to bylo něco takového,“ řekl Princ. „Zrovna jsi odhalil celou naši operaci nezasevěnému, Olsene. Jestli tohle profláknutí nezastavíme, jsme hotoví. Chápeš to?“

Sverre Olsen nechápal nic.

Princ znovu působil klidně, když vysvětloval, že jeho mobil byl ve špatných rukou.

„To nebyl záznamník, Olsene.“

„Kdo to teda byl?“

„Řekněme nepřítel.“

„Monitor? Někdo, kdo pozoruje, nebo co?“

„Dotyčná osoba je na cestě na policii. Bude to tvoje práce zastavit ji.“

„Moje? Chtěl jsem jenom svoje peníze a...“

„Drž hubu, Olsene.“ Olsen držel hubu.

„Tady jde o naši věc. Jsi dobrý voják, ne?“

„Ano, ale...“

„A dobrý voják po sobě uklidí, že ano?“

„Jenom jsem předával informace mezi vámi a staříkem, vy jste přece ten, kdo...“

„Zvlášť když má nad sebou visící trest tří let, který byl jen kvůli formální chybě změněn na podmínku.“

Sverre slyšel sám sebe polykat.

„Jak to víte?“ začal.

„O to se nestarej. Jenom chci, abys pochopil, že na tomhle můžeš ztratit stejně hodně jako já a zbytek bratrstva.“ Sverre neodpověděl. Nemusel.

„Dívej se na to optimisticky, Olsene. Tohle je válka. Nemáme místo pro zbabělce a zrádce. Navíc bratrstvo odměňuje svoje vojáky. K těm deseti tisícům dostaneš navíc čtyřicet tisíc, až bude práce odvedena.“

Sverre přemýšlel. O tom, co si vezme na sebe.

„Kde?“ zeptal se.

„Schous Plass za dvacet minut. Vezmi si s sebou vše, co potřebuješ.“

„Vy nepijete?“ zeptala se Ráchel.

Harry se rozhlédl. Jejich poslední tanec byl tak těsný, že možná vyvolal zvednutá obočí. Teď odešli ke stolu co nejdál od centra dění.

„Přestal jsem,“ odpověděl Harry.

Přikývla.

„To je na dlouhé vyprávění,“ dodal. „Mám dost času.“

„Dnes večer chci slyšet jenom veselá vyprávění,“ usmál se. „Radši mluvmě o vás. Měla jste dětství, o kterém se vyplatí mluvit?“

Harry napůl čekal, že se začne smát, ale dostal jenom chabý úsměv.

„Moje matka zemřela, když mi bylo patnáct let, ale kromě toho se dá mluvit skoro o všem.“

„To je mi líto.“

„Nemusíte se omlouvat. Byla to neobyčejná žena. Ale chtěli jsme dnes večer vyprávět jen veselé historky...“

„Máte sourozence?“

„Ne. Jsme jenom já a otec.“

„Takže jste se o něj musela starat sama?“ Překvapeně se na něho podívala.

„Vím, jaké to je,“ řekl. „Také jsem ztratil matku. Můj otec seděl v křesle a roky zíral do zdi. Musel jsem ho doslova krmit.“

„Můj otec měl řetězec obchodů se stavebninami, který vybudoval od základů a o kterém jsem si myslela, že pro něj byl celý život. Když však matka zemřela, přes noc o něj ztratil zájem. Prodal ho dřív, než mohl jít úplně ke dnu. A odstrkoval od sebe všechny známé. To platí i o mně. Stal se z něj zahořklý, osamělý muž.“

Rozmáchla se rukou.

„Měla jsem svůj život. V Moskvě jsem potkala muže a otec to cítil jako zradu, že jsem si chtěla vzít Rusa. Když jsem přivezla Olega s sebou do Norska, stal se vztah mezi mým otcem a mnou obzvlášť problematický.“

Harry se zvedl, přinesl jí margaritu a sobě kolu.

„Škoda, že jsme se nikdy nepotkali během studií, Harry.“

„V té době jsem byl hlupák,“ řekl Harry. „Byl jsem agresivní na každého, komu se nelíbily stejné desky a filmy jako mně. Nikdo mě neměl rád. Ani já ne.“

„Tomu nevěřím.“

„Ukradl jsem to z jednoho filmu. Chlap, co to řekl, sbalil Miu Farrowovou – v tom filmu teda. Nikdy jsem si neotestoval, jak to funguje ve skutečném životě.“

„No,“ řekla a zamyšleně ochutnala margaritu. „Myslím, že je to dobrý začátek. Ale jste si jistý, že jste taky neukradl to, že jste to ukradl?“

Smáli se a mluvili o dobrých a špatných filmech, dobrých a špatných koncertech, na kterých byli, a posléze Harry pochopil, že si musí dost poopravit první dojem z ní. Například, když jí bylo dvacet, cestovala kolem světa na vlastní pěst. Jediné zkušenosti dospělých, které Harry v tom věku měl, byly nepovedená cesta mezinárodním rychlíkem a rostoucí problém s alkoholem.

Podívala se na hodinky.

„Jedenáct. Někdo na mě čeká.“

Harry cítil, jak se mu zpomalilo srdce.

„Na mě taky,“ řekl a zvedl se.

„Ano?“

„Jenom příšera, kterou mám pod postelí. Nechte mě vás odvézt.“

Usmála se: „To není nutné.“

„Je to prakticky po cestě.“

„Bydlíte také na Holmenkollenu?“

„Těsně u něj. Nebo spíš téměř těsně u něj. V Bislettu.“

Zasmála se.

„Takže na druhé straně města. Už chápu, o co vám jde.“ Harry se hloupě usmíval. Položila ruku na jeho paži: „O pomoc při roztlačení auta, že?“

„Vypadá to, že je pryč, Helge,“ řekla Ellen.

Stála u okna oblečená v kabátě a vykukovala mezi záclonami ven. Ulice dole byla prázdná, taxík, který tam stál, zmizel se třemi nadmíru vesele naladěnými kamarádkami. Helge neodpověděl. Ptáček s jedním křídlem jenom dvakrát zamrkal a poškrabal se sýkorčí nohou na břicho. Pokusila se ještě jednou zavolat na Harryho mobil, ale stejný ženský hlas zopakoval, že mobilní telefon je vypnutý anebo se nachází v místě bez signálu.

Pak Ellen přehodila přes klec deku, řekla: „Dobrou noc,“ zhasla světlo a zamkla za sebou. V Jens Bjelkes gate bylo stále liduprázdno, chválala směrem k Thorvald Meyers gate, o které věděla, že v tuhle dobu v sobotu večer to tam lidmi doslova vře. Před restaurací Fru Hagen pokynula několika lidem, které poznala a se kterými asi někdy prohodila několik slov na některém z pijáckých večerů tady ve středu čtvrti Grønnerlókka. Vzpomněla si, že Kimovi slíbila cigarety, a otočila se, aby došla do 7-Eleven na Markveien. Uviděla obličej, který si letmo pamatovala, a automaticky se usmála, když viděla, že se na ni dívá.

V 7-Eleven zůstala stát a pokoušela se vzpomenout si, jestli Kim kouří Camel, nebo Camel light. Napadlo ji, jak krátce spolu chodí a že se toho ještě musí o sobě navzájem spoustu dozvědět. Poprvé v jejím životě ji to neděsilo, ale naopak, těšila se na to. Byla jednoduše zatraceně šťastná. Myšlenka na to, že leží nahý v posteli jenom tři bloky od místa, kde je, ji naplňovala touhou. Rozhodla se pro Camel a netrpělivě čekala, až na ni dojde řada. Venku na ulici se pak rozhodla pro zkratku podél řeky Akerselvy.

Napadlo ji, jak krátké vzdálenosti mohou být mezi bujarým lidským hemžením a úplnou opuštěností, a to i ve velkém městě. Zničehonic bylo šplouchání řeky a sníh vrzající pod jejími kozačkami to jediné, co slyšela. A bylo pozdě litovat zkratky, když pochopila, že neslyšela jenom svoje vlastní kroky. Teď slyšela také dech, těžký a supící. Bázlivý a vzteklý, říkala si Ellen a uvědomila si, že je ve smrtelném nebezpečí. Neotočila se, jenom se rozběhla. Kroky za ní se rychle dostaly do stejného taktu. Pokoušela se běžet efektivně a klidně, nepanikařit a neplýtvat silami. Neutíkej jako nějaká bába, říkala si a uchopila obranný sprej v kapse kabátu, ale kroky za ní se neúprosně blížily. Namlouvala si, že kdyby to stihla k opuštěné lampě u cesty, byla by zachráněna, a současně věděla, že to není pravda. Byli akorát pod lampou, když ji první úder zasáhl do ramene a poslal ji stranou do sněhové závěje. Druhý úder ochromil její ruku a obranný sprej vyklouzl z ochrnuté dlaně. Třetí jí rozbil kolenní kloub, ale bolesti blokovaly výkřik, který ještě pořád němě vězel hluboko v hrdle a způsobil, že tepny na zimou vybledlé kůži na jejím krku vystoupily. Viděla ho, jak zvedá baseballovou pátku ve žlutém světle lampy, teď ho poznala, byl to stejný muž, kterého potkala před Fru Hagen, když se otočila. Policistka v ní si poznamenala, že měl na sobě krátkou zelenou bundu, černé vysoké boty a čepici. První úder do hlavy zničil zrakový nerv a ona viděla jenom černou noční tmou.

Čtyřicet procent pěvušek modrých přežije, říkala si. Tuhle zimu nějak přežiju.

Její prsty hledaly ve sněhu něco, čeho by se mohla chytit. Druhý úder ji trefil do zátylku.

Zima už nepotrvá tak dlouho, říkala si. Tuhle zimu přežiju.

Harry zastavil ve vjezdu k vile Ráchel Faukeové na Holmenkollveien. Bílé měsíční světlo dodávalo její kůži neskutečný, mrtvolný nádech a dokonce i v té tmě v autě viděl, že je unavená.

„Tak to by bylo,“ řekla Ráchel.

„Ano,“ řekl Harry.

„Ráda bych vás pozvala nahoru, ale...“ Harry se zasmál. „Vycházím z toho, že Oleg by to moc neoceníl.“

„Oleg sladce spí, ale já myslím na dívku na hlídání.“

„Dívku na hlídání?“

„Dívka, která hlídá Olega, je dcera jednoho člověka z PBS. Prosim vás, nepochopte mne špatně, ale nesnesu takovéhle drby v práci.“

Harry zíral na přístroje na palubní desce. Sklo na tachometru bylo prasklé a měl podezření, že odešla pojistka na ukazateli stavu oleje.

„Oleg je váš syn?“

„Ano, co jste si myslel?“

„No, myslel jsem si, že mluvíte o svém příteli.“

„Jakém příteli?“

Zapalovač na cigarety byl buď vyhozen z okna, nebo ukraden spolu s rádiem.

„Oleg se mi narodil, když jsem byla v Moskvě,“ řekla. „Jeho otec a já jsme spolu dva roky žili.“

„Co se stalo?“ Pokrčila rameny.

„Nic se nestalo. Jenom jsme se přestali mít rádi. Já jsem se pak vrátila do Osla.“

„Takže vy jste...“

„Svobodná matka. Co vy?“

„Svobodný. Jenom svobodný.“

„Než jste u nás začal, někdo se zmínil o vás a vaší kolegyni, se kterou jste se dělil o kancelář v oddělení násilné kriminality.“

„Ellen? Ne. My jsme jenom dobře spolupracovali. Spolupracujeme. Ona mi pořád občas pomáhá.“

„S čím?“

„S případem, na kterém pracuju.“

„Aha, s případem.“

Znovu se podívala na hodinky.

„Mám vám pomoci otevřít dveře?“ zeptal se Harry.

Usmála se, zavrtěla hlavou a strčila do dveří ramenem. Dveře při otvírání v závěsu zaskřípaly.

Holmenkollasen byl tichý, jenom ve starých smrcích se ozývalo lehké šumění. Vyndala jednu nohu ven do sněhu.

„Dobrou noc, Harry.“

„Jenom ještě jednu věc.“

„Ano?“

„Když jsem sem minule přišel, proč jste se mne nezeptala, co chci vašemu otci? Zeptala jste se jenom, jestli mi můžete nějak pomoci.“

„Zvyk z povolání. Neptám se na věci, do kterých mi nic není.“

„Pořád nejste zvědavá?“

„Jsem vždy zvědavá, jenom se neptám. Co to bylo?“

„Hledám frontového bojovníka, se kterým váš otec mohl být společně ve válce. Tenhle bojovník koupil pušku Märklin. Váš otec mimochodem nevypadal jako zahořklý muž, když jsem s ním mluvil.“

„Vypadá to, že ten projekt na novou knihu ho probudil. Jsem sama překvapena.“

„Možná se zase jednoho dne sblížíte.“

„Možná,“ řekla.

Jejich pohledy se setkaly, jaksi se do sebe zasekly a už se nepustily.

„Teď flirtujeme?“ zeptala se. „To si nedokážu představit.“

Dlouho poté, co zaparkoval v zákazu stání v Bislettu, viděl její smějící se oči, zahnal příšeru pod postel a usnul, aniž si všiml malého, červeně blikajícího světýlka v obýváku, které mu říkalo, že má na telefonním záznamníku jeden nepřehraný vzkaz.

Sverre Olsen za sebou neslyšně zavřel dveře, sundal si boty a po špičkách šel nahoru po schodech. Překročil schod, o kterém věděl, že vrže, ale také věděl, že to bylo zbytečné.

„Sverre?“

Zavolání přišlo z otevřených dveří ložnice. „Ano, mami?“

„Kdes byl?“

„Jenom venku, mami. Jdu si teď lehnout.“

Zavřel uši před jejími slovy, přibližně věděl, jaká slova to byla. Padala jako kyselý déšť a zmizela, hned jak dopadla na zem. Pak zavřel dveře svého pokoje a byl sám. Položil se na postel, zíral do stropu a rekapituloval si to, co se stalo. Bylo to jako film. Zavřel oči a pokusil se zapomenout, ale film se pořád odvíjel.

Netušil, co to bylo za ženu. Setkal se s Princem podle domluvy na Schous Plass a jeli k ulici, kde bydlela. Zaparkovali tak, aby je z bytu nemohla vidět, ale oni mohli vidět ji, pokud vyjde ven. Rekl, že to

může trvat celou noc, požádal ho, aby se uklidnil, pustil tu prokletou negerskou hudbu a sklopil sedadlo. Ale už za půl hodiny se domovní dveře otevřely a Princ řekl: „To je ona.“

Sverre běžel za ní, ale nedostihl ji dřív, než vyšli z té temné ulice a kolem nich bylo příliš mnoho lidí. Na jednom místě se zničehonic otočila, podívala se rovnou na něho a on si byl na okamžik jistý, že ho odhalila, že viděla baseballovou pálku vykukovat nad límcem bundy. Tak se bál, že nedokázal kontrolovat škrubání v obličejí, ale později, když vyběhla ze 7-Eleven, se strach změnil ve zlost. Pamatoval si, co se stalo na stezce pod pouliční lampou, ale bylo to, jako by jeden kus chyběl, jako by to byla jedna z těch her na TV2, kde vám ukáží jenom kus obrazu a vy máte hádat, co vidíte.

Znovu otevřel oči. Zíral na vyboulené sádrokartonové desky na stropě nade dveřmi. Až dostane peníze, sežene pokrývače, aby opravil tu díru ve střeše, kvůli které matka tak dlouho otravuje. Pokoušel se myslet na opravu střechy, ale věděl, že to je kvůli tomu, jelikož se pokouší zahnat pryč tu druhou myšlenku – že něco bylo špatně. Že to tentokrát bylo jiné. Ne jako s tím žluťákem v Dennisově kebabu. Tohle děvče byla úplně obyčejná norská dívka. Krátké hnědé vlasy, modré oči. Skoro mohla být jeho sestrou. Pokusil se opakovat si to, co mu Princ vštěpoval: že je vojákem a že to bylo pro zdar věci.

Díval se na fotografii, kterou si připíchl na zeď pod vlajku se svastikou. Byla to fotografie říšského vedoucího SS a velitele německé policie Heinricha Himmlera za řečnickým pultem, když byl v Oslu v roce 1941. Řečnil k norským dobrovolníkům, kteří byli vzati pod přísahu ve Waffen-SS. Černá uniforma. Na límci runy SS. V pozadí Vidkun Quisling. Himmler. Čestná smrt 23. května 1945. Sebevražda.

„Zatraceně!“

Sverre dal nohy na podlahu, zvedl se a začal neklidně chodit tam a zpět.

Zastavil se před zrcadlem u dveří. Sáhl si na hlavu, pak prohledal kapsy u bundy. Zatraceně, co se stalo s čepicí? Na okamžik ho popadla panika při pomýšlení, že by mohla ležet ve sněhu vedle ní,

ale pak přišel na to, že čepici měl, když se vrátil k Princovu autu. Vydechl si.

Baseballové pálky se zbavil tak, jak mu Princ doporučil. Otřel otisky prstů a hodil ji do Akerselvy. Teď zbývalo jenom nebýt nápadným a čekat, co se stane. Princ řekl, že se o to postará, tak jak to udělal už dřív. Kde Princ pracuje, Sverre nevěděl, ale že má dobré kontakty na policii, bylo jisté. Svlékl se před zrcadlem. Tetování na jeho kůži vypadalo v bílém měsíčním světle padajícím dovnitř mezi záclonami šedivě. Prsty přejel Železný kříž, který mu visel kolem krku.

„Ty kurvo,“ mumlal. „Ty zatracená komunistická kurvo.“
Když konečně usnul, obloha na východě začínala šedivět.

PÁTÝ DÍL

SEDM DNÍ

Hamburk, 30. června 1944

Drahá, milovaná Heleno,

miluji tě víc, než miluji sám sebe, to teď víš. I když jsme spolu mohli strávit jenom krátkou dobu a ty máš před sebou dlouhý a šťastný život (to vím!), doufám, že na mne nikdy zcela nezapomeneš. Je večer, sedím v ubytovně u přístavu v Hamburku a venku padají bomby. Jsem sám, ostatní se ukryli v bunkrech a sklepích a tady není elektrina, ale požáry, které zuří venku, mi dodávají dost světla na psaní.

Museli jsme vystoupit z vlaku těsně předtím, než jsme dojeli do Hamburku, protože koleje byly noc předtím rozbombardovány. Odvezli nás do města na nákladních autech a očekával nás strašný pohled. Každý druhý dům byl zničený, psi se plížili podél kouřících ruin a všude jsem viděl vyhublé, otrhané děti zírající na naše nákladňáky velkýma prázdnýma očima. Projížděl jsem Hamburkem na cestě do Sennheimu, jsou to jenom dva roky, ale teď je město k nepoznání. Tenkrát se mi Labe zdálo nejkrásnějším tokem, jaký jsem kdy viděl, ale teď kolem plavou kusy prken a části vraků v hnědé, bahnité vodě a slyšel jsem někoho říkat, že je otráven všemi mrtvolami unášenými kolem. Mluvílo se také o nových nočních náletech, že je lepší dostat se na venkov. Podle plánu jsem dnes měl jet dál do Kodaně, ale koleje na sever jsou také rozbombardované.

Omlouvám se za svoji špatnou němčinu. Jak vidíš, moje ruka také není úplně pevná, ale to je kvůli bombám, které způsobují, že se celý dům třese. Nemám strach. Čeho bych se měl bát? Odsud, kde sedím, jsem svědkem fenoménu, o kterém jsem slyšel, ale nikdy ho neviděl – ohnivého tornáda. Plameny na druhé straně přístavu vypadají, jako že vše nasávají. Vidím, jak se volné kusy prken a celé plechové střechy vnesou a letí do plamenů. A moře - to se vaří! Zpod mola stoupá pára, a pokud by se nějaký chudák pokusil zachránit skokem do vody, byl by zaživa uvařen. Otevřel jsem okna a zdá se mi, že vzduch je bez kyslíku. A ten řev ohně – je to, jako by někdo stál v

plamenech a volal, že chce víc, víc, víc. Je to příšerné a děsivé, ano, ale také zvláštním způsobem přitažlivé.

Mé srdce je tak plné lásky, že se cítím nezranitelný – díky tobě, Heleno. Jestli jednou budeš mít děti (já vím a chci, abys měla!), chci, abys jim o mně vyprávěla. Vyprávěj jim to jako pohádku, protože to není nic jiného - pravdivá pohádka! Rozhodl jsem se jít do noci, abych viděl, co najdu, koho potkám. Tenhle dopis vložím do plechové polní láhve zde na stole. Bajonetem jsem vyškrábal tvoje jméno a adresu, takže ti, co to najdou, pochopí.

*Tvůj milovaný
Uriáš*

52

Jens Bjelkes gate, 9. března 2000

“Ahoj, tohle je telefonní záznamník Ellen a Helge. Zanechte vzkaz.”

„Ahoj Ellen, tady je Harry. Jak slyšíš, pil jsem a je mi to líto. Opravdu. Ale kdybych byl střízlivý, pravděpodobně bych ti teď nevolal. To určitě chápeš. Dnes jsem byl na místě činu. Ležela jsi na zádech ve sněhu u stezky podél Akerselvy. Našel tě těsně po půlnoci pár mladých na cestě k restauraci Bia. Příčina smrti: smrtelné poranění přední části mozku následkem úderů tupým předmětem do hlavy. Dostala jsi taky ránu do zátylku a měla dohromady tři zlomeniny lebky, navíc ještě roztříštěnou česku v levém kolenu a stopy po úderu na pravém rameni. Vycházíme z toho, že všechna zranění byla způsobena stejným předmětem. Doktor Blix odhaduje dobu smrti na dvacátou třetí až dvacátou čtvrtou hodinu. Vypadala jsi, jako bys... já... počkej chvílku.

Omlouvám se.

Teda, technici našli ve sněhu na stezce kolem dvaceti různých otisků bot a jeden pár ve sněhu vedle tebe, ale ty byly rozkopané, možná za účelem odstranění stop. Zatím se nepřihlásili žádní svědci, ale děláme obvyklý okruh v sousedství. Z několika bytů je výhled na

stezku, takže KRIPOS nevyklučuje možnost, že někdo něco viděl. Osobně si myslím, že šance jsou minimální. Na švédském kanálu totiž dávali mezi tři čtvrtě na jedenáct a tři čtvrtě na dvanáct reprízu švédského Robinsona.

To byl vtip. Pokouším se být vtipný, rozumíš? Jo, našli jsme několik metrů od místa, kde jsi ležela, modrou čepici. Byly na ní skvrny od krve, a i když jsi byla hodně zakrvácená, doktor Blix mínil, že krev nemohla stříkat tak daleko. Jestli je to tvoje krev, může čepice náležet vrahovi. Poslali jsme krev na analýzu a čepice je teď na technickém, kde kontrolují, jestli neobsahuje vlasy nebo zbytky kůže. Jestli tomu chlapovi nepadají vlasy, tak má doufejme lupy. Haha. Nezapomněla jsi na Ekmana a Friesena, že ne? Teď už pro tebe nemám víc informací, ale dej mi vědět, jestli na něco přijdeš. Chtěl jsem ještě něco? Jo, Helge získal nový domov u mne. Víím, že je to změna k horšímu, ale to je pro nás pro všechny, Ellen. S možnou výjimkou tebe. Teď si dám nový drink a budu zrovna o tomhle trochu přemýšlet.“

53

Jens Bjelkes gate, 10. března 2000

„Ahoj, tohle je telefonní záznamník Ellen a Helge. Zanechte vzkaz.“

„Ahoj, tady je zase Harry. Dneska jsem se nedostal do práce, ale každopádně jsem zavolał doktoru Blixovi. S radostí ti mohu povědět, že jsi nebyla sexuálně zneužita a že, pokud to bylo možné posoudit, všechen tvůj pozemský majetek zůstal nedotčen. To znamená, že nemáme žádný motiv, i když samozřejmě mohou existovat důvody, proč nestihl to, co plánoval. Možná to nedokázal provést. Dnes se přihlásili dva svědci, kteří tě viděli před Fru Hagen. Byla zaregistrována platba tvou kartou v 7-Eleven na Markveien ve 22.55.

Tvůj přítel Kim seděl celý den u výslechu. Řekl, že jsi byla na cestě k němu a že tě poprosil, abys mu koupila cigarety. Jeden z chlapců z KRIPOS se šťoural v tom, že jsi koupila jinou značku cigaret, než tvůj přítel kouří. Tvůj přítel navíc nemá žádné alibi. Je mi to líto, ale zrovna teď je jejich hlavním podezřelým. Mimochodem měl jsem zrovna návštěvu. Jmenuje se Ráchel a pracuje v PBS. Řekla, že zašla, aby se podívala, jak se mám. Chvilí tady seděla, ale moc jsme toho nenamluvili. Po chvilí odešla. Mám pocit, že to neproběhlo moc dobře.

Mám tě pozdravovat od Helgeho.“

54

Jens Bjelkes gate, 13. března 2000

„Ahoj, tohle je telefonní záznamník Ellen a Helge. Zanechte vzkaz.“

„Tohle je nejchladnější březen, jaký kdo pamatuje. Teploměr ukazuje minus osmnáct. Běžná domněnka o tom, že člověku není zima, pokud je opilý, je silně nepravdivá. Můj soused, Ali, u mě dneska ráno zaklepal. Ukázalo se, že když jsem včera šel domů, ošklivě jsem na schodišti upadl a on mi pomohl do postele. Muselo být kolem oběda, když jsem přišel do práce. Strašně mi chybíš, Ellen.

Zkontroloval jsem trestní rejstřík tvého přítele, Kima. Má krátký trest za držení hašiše. KRIPOS si pořád myslí, že je to on. Nikdy jsem ho nepotkal, ale z toho, co jsi mi o něm vyprávěla, mi nepřipadá, že zrovna on by byl ten typ. Zavolał jsem na technické oddělení a tam mi řekli, že v čepici nenašli jediný vlas, jenom něco, co jsou pravděpodobně zbytky kůže. Pošlou to k analýze DNA, výsledky by měly být hotové do čtyř týdnů. Víš, kolik vlasů ztratí denně dospělý člověk? Kolem sto padesáti. A v čepici ani vlas. Šel jsem k Møllerovi a poprosil ho, aby byl vytvořen seznam těch, kteří byli během posledních čtyř let odsouzeni za těžké ublížení na zdraví a v současné době jsou dohola. Ráchel zašla do mé kanceláře s knihou Naši zpěvní ptáci. Myslíš, že Helge má rád klasy prosa? Měj se hezky.“

Jens Bjelkes gate, 14. března 2000

„Ahoj, tohle je telefonní záznamník Ellen a Helge. Zanechte vzkaz.“

„Dneska tě pohřbili. Nebyl jsem tam. Tvoji příbuzní si zasloužili důstojný obřad a já jsem dneska rozhodně nebyl reprezentativní, takže jsem ti místo toho věnoval myšlenky u Schröderů. V osm večer jsem se posadil do auta a jel nahoru na Holmenkollen. To byl špatný nápad. Rachel měla na návštěvě jednoho chlapa, toho, co jsem ho tam viděl už dřív. Představil se jako někdo z ministerstva zahraničí a tvrdil, že tam byl pracovně. Myslím, že se jmenuje Brandhaug. Rachel nevypadala, že by byla z jeho návštěvy zvlášť nadšená, ale znovu – to si jenom myslím já. Tak jsem rychle vycouval, než se to mohlo stát až moc trapné. Rachel trvala na tom, že si mám vzít taxi. Ale když se teď dívám z okna, vidím, že Escort stojí zaparkovaný v ulici, takže jsem ji neposlechl.“

Věci jsou, jak jistě chápeš, zrovna teď trochu chaotické. Ale byl jsem ve Zverimexu a koupil zrní pro ptáky. Paní za pultem mi doporučila Trill, tak jsem ho koupil.“

Jens Bjelkes gate, 15. března 2000

„Ahoj, tohle je telefonní záznamník Ellen a Helge. Zanechte vzkaz.“

„Šel jsem dneska do Ryktetu. Trochu připomíná hospodu U Schröderů. Každopádně se na tebe nedívají podezřívavě, když si objednáš ranní pivo. Posadil jsem se u stolu jednoho staříka a po troše námahy dokázal rozproudit jakýs takýs rozhovor. Zeptal jsem se ho, co má proti Evenu Juulovi. To se na mě dlouze díval, bylo jasné, že si mě nepamatoval od té doby, co jsem tam byl naposled. Ale potom, co jsem mu koupil pivo, mi vyprávěl historku. Ten chlap

byl frontovým bojovníkem, to jsem už pochopil, a znal Juulovu ženu Signe z té doby, kdy byla zdravotní sestrou na východní frontě. Přihlásila se dobrovolně, protože byla zasnoubená s jedním vojákem z regimentu Norge. Juulovi se zalíbila až poté, co byla obžalována z vlastizrady. Byla odsouzena na dva roky, ale Juulův otec, který byl ve vedení Arbeiderpartietu, se postaral o to, aby ji pustili už po několika měsících. Když jsem se starce ptal, proč ho to tak rozčililo, jenom zamumlal, že Juul není tak svatý, jak se pokouší vypadat. Použil přesně tohle slovo – svatý. Řekl, že Juul byl zrovna takový jako jiní historikové – psal mýty o Norsku za války tak, jak je vítězové chtěli vidět. Nepamatoval si jméno jejího prvního snoubence, jenom to, že pro ostatní byl v regimentu jakýmsi hrdinou.

Potom jsem šel do práce. Kurt Meirik se na mě zašel podíval. Nic neříkal. Zavolał jsem Bjarnemu Møllerovi a ten mi řekl, že seznam, o který jsem žádal, obsahuje čtyřicet tři jmen. Jsou muži bez vlasů více náchylní k násilí, co myslíš?

Møller dal každopádně někomu za úkol zavolat jim a zkontrolovat jejich alibi, aby se jejich počet snížil. Z předběžné zprávy vidím, že tě Tom Waaler odvezl domů a že když jsi ve 22.15 vystoupila, byla jsi klidná. Taky řekl, že jste mluvili o každodenních věcech. Přesto, když jsi podle Telenoru volala na můj telefonní záznamník ve 22.16, jinými slovy okamžitě, jak si vešla do dveří, byla jsi celá rozrušená z toho, že jsi něčemu na stopě. Zdá se mi to divné. Bjarne Møller řekl, že jemu se to divné nezdá. Možná jsem divný jenom já.

Brzy se ozvi, Ellen.“

57

Jens Bjelkes gate, 16. března 2000

„Ahoj, tohle je telefonní záznamník Ellen a Helge. Zanechte vzkaz.“

„Dneska jsem nedošel do práce. Venku je minus dvanáct a uvnitř jen tak tak víc. Celý den zvonil telefon, a když jsem se konečně rozhodl, že ho zvednu, byl to doktor Aune. Aune je dobrý člověk na

to, že je to psycholog. Každopádně se netváří, jako že je méně zmatený z toho, co se děje v našich hlavách, než my. Auneho staré tvrzení, že každý alkoholik začíná zase pít tam, kde skončila jeho poslední opice, je dobré varování, ale nemusí to nutně být pravda. S ohledem na to, co se stalo v Bangkoku, byl překvapený, že tentokrát jsem v relativně dobrém stavu. Všechno je relativní. Aune navíc mluvil o jednom americkém psychologovi, který přišel na to, že běh lidského života je do jisté míry dědičný a že když zaujmeme role rodičů, budou se také naše osudy podobat osudům našich rodičů. Můj otec se po smrti matky stal podivínem a teď se Aune bojí, že se jím také stanu kvůli několika drsným zážitkům, které mám – ta věc ve Vindernu, ty víš. A v Sydney. A teď tohleto. Vyprávěl jsem mu o svých dnech, ale musel jsem se smát, když mi doktor Aune řekl, že to byl Helge, kdo mě zachránil před tím, že jsem úplně ztratil kontrolu nad svým životem. Sýkorka! Aune je, jak jsem řekl, dobrý chlap, ale měl by vynechat ty psychologické řeči.

Zavolał jsem Ráchel a zeptal se, jestli by se mnou někam nešla. Řekla, že si to rozmyslí a zavolá mi zpátky. Nechápu, proč sám sobě tohle dělám.“

58

Jens Bjelkes gate, 17. března 2000

„... va od Telenoru. Dovolali jste se na číslo, které není v provozu. Tohle je zpráva od Telenoru. Dovolali...“

ŠESTÝ DÍL

BATSEBA

Harryho kancelář, 24. dubna 2000

První ofenziva jara přišla pozdě. Až na konci března to začalo v kanálech bublat a proudit. V dubnu byl všechn sníh až nahoru k Sognsvannu pryč. Pak ale jaro muselo zase ustoupit. Sněžilo a dokonce i uprostřed města se sníh nahromadil ve velkých závějích a trvalo týdny, než ho slunce zase rozpustilo. Psí výkaly a loňské odpadky se povalovaly v ulicích a smrděly. Vítr získal v otevřených prostorách Gronlandsleiretu a u Galleriet Oslo rychlost, zvedl písek, kterým se v zimě sypalo, a způsobil, že kolemjdoucí si mnuli oči a plivali. Mluvilo se o svobodné matce, která se možná jednou stane královnou, ME ve fotbale a neobvyklém počasí. Na policejním prezidiu se mluvilo o tom, co kdo dělal o Velikonocích, o mizerném zvýšení platů, a všichni se tvářili, jako by vše bylo při starém.

Nic nebylo při starém.

Harry seděl s nohama na stole v kanceláři a díval se ven na bezoblačný den, na důchodkyně s ošklivými klobouky zaplňující dopoledne chodníky, na auta poslíčků jezdící na oranžovou, všechny ty drobné věci, které městu dodávaly falešnou fasádu normálnosti. Už dlouho ho zajímalo, jestli on je jediný, kdo se nenechal přelstít.

Od Ellenina pohřbu uběhlo šest týdnů, ale když se díval ven, neviděl žádnou změnu.

Někdo zaklepal na dveře. Harry neodpověděl, ale dveře se stejně otevřely. Byl to vedoucí oddělení Bjarne Møller.

„Slyšel jsem, že jsi se vrátil.“

Harry viděl jeden z červených autobusů vklouznout na zastávku. Reklama na straně autobusu inzerovala Storebrand, životní pojištění.

„Můžete mi říct, šéfe,“ zeptal se, „proč tomu říkají životní pojištění, když očividně mluví o pojištění pro případ smrti?“

Møller si povzdechl a posadil se na okraj stolu. „Proč tady nemáš židli pro návštěvy, Harry?“

„Lidé se vestoje dostanou rychleji k jádru věci.“ Pořád zíral z okna.

„Chyběl jsi nám na pohřbu, Harry.“

„Převlékl jsem se,“ řekl Harry, víc sám sobě než Møllerovi. „Jsem si jistý, že jsem také byl na cestě. Když jsem vzhlédl na uviděl kolem sebe to zoufalé shromáždění, dokonce jsem jednu chvíli myslel, že jsem tam i došel. Do té doby, než jsem před sebou uviděl Majů v zástěře čekající na objednávku.“

„Počítal jsem s tím, že to tak nějak bylo,“ řekl Møller.

Přes hnědý trávník se plížil pes s nosem u země a ocasem vztyčeným nahoru. Aspoň někdo oceňoval jaro v Oslu.

„Co se stalo od té doby?“ zeptal se Møller. „Chvíli jsme tě neviděli.“

Harry pokrčil rameny.

„Byl jsem zaneprázdněný. Dostal jsem nového podnájemníka – sýkorku s jedním křídlem. A seděl jsem a poslouchal staré vzkazy na záznamníku. Ukázalo se, že všechny vzkazy za poslední dva roky se vešly na půlhodinovou pásku. A všechny byly od Ellen. Smutné, že? No, možná ne tak moc. Jediné, co je smutné, je to, že jsem nebyl doma, když volala naposled. Věděl jste, že ho Ellen odhalila?“

Poprvé od té doby, co vešel, se Harry otočil a podíval se na Møllera.

„Pamatujete si přece Ellen, ne?“ Møller si povzdechl.

„Všichni si Ellen pamatujeme, Harry. A já si pamatuju vzkaz, který nechala na tvém záznamníku, a jak jsi řekl KRIPOS o své domněnce, že se jednalo o prostředníka v obchodu se zbraněmi. Že jsme nenašli toho, kdo to udělal, neznamená, že jsme na ni zapomněli, Harry. Lidé z KRIPOS a oddělení násilné kriminality týdně běhají, skoro nespíme. Kdybys chodil do práce, možná bys viděl, jak tvrdě jsme pracovali.“

Møller okamžitě litoval toho, co řekl. „Nechtěl jsem...“

„Ale ano, chtěl. A máte samozřejmě pravdu.“ Harry si přeje rukou přes obličej.

„Včera večer jsem poslouchal jeden z jejích vzkazů. Netuším, proč volala. Zpráva byla plná rad, co bych měl jíst, a končila tím, že nesmím zapomenout na krmení pro ptáčky, po tréninku uvolnit svaly a pamatovat na Ekmana a Friesena. Víte, kdo jsou Ekman a Friesen?“

Møller jen zavrtěl hlavou.

„Dva psychologové, kteří zjistili, že když se smějete, obličejové svaly rozjedou v mozku nějaké chemické reakce, jež způsobí, že jste pozitivněji naladěni k okolí, více spokojeni se životem. Jednoduše dokázali staré tvrzení, že když se smějete na svět, tak se svět směje na vás. Jednu chvíli mě přesvědčila o tom, že je to pravda.“

Vzhlédl k Møllerovi.

„Smutné, co?“

„Šíleně.“

Pousmáli se a chvíli seděli beze slov. „Vidím na vás, že jste mi přišel něco říct, šéfe. Co je to?“ Møller seskočil z psacího stolu a začal pochodovat sem a tam. „Seznam čtyřiceti tří podezřelých holohlavců byl zredukován na dvanáct poté, co jsme zkontrolovali jejich alibi. O.K.“

„O.K.“

„Mohli jsme určit krevní skupinu vlastníka čepice poté, co jsme testovali zbytky kůže, které jsme našli. Čtyři z těch dvanácti mají stejnou krevní skupinu. Odebrali jsme vzorek krve těhle čtyř a poslali na analýzu DNA. Dnes přišly výsledky.“

„Ano?“

„Nic.“

V kanceláři nastalo ticho, vše, co bylo slyšet, byly Møllerovy gumové podrážky, které vydaly malé písknutí pokaždé, když se obrátil.

„A KRIPOS zavrhla teorii o tom, že to udělal Ellenin přítel?“ zeptal se Harry.

„Zkontrolovali jsme také jeho DNA.“

„Takže jsme zpátky na začátku?“

„V podstatě ano.“

Harry se znovu otočil k oknu. Hejno drozdů se zvedlo z velkého jilmu a zmizelo na západ směrem k hotelu Plaza.

„Možná měla čepice sloužit jenom ke zmatení policie,“ řekl Harry. „Nikdy mi nepřipadalo pochopitelné, že pachatel, který nezanechá žádné stopy, který je dokonce tak obezřetný a rozkope svoje otisky bot ve sněhu, je tak neohrabaný, že ztratí svoji čepici jenom několik metrů od oběti.“

„Možná. Ale krev na čepici je Ellenina, to víme bezpečně.“

Harry uviděl psa, který se plížil zpět sledujíc stejnou stopu. Přibližně v půlce trávníku se zastavil, chvíli bezradně stál s čenichem u země, než se rozhodl a zmizel z dohledu směrem doleva.

„Musíme jít za čepicí,“ řekl Harry. „Navíc k těm, kteří jsou odsouzeni, zkontrolujte všechny, kdo byli zadrženi nebo obviněni z ublížení na zdraví. Za posledních deset let. Zahrňte i Akershus. A postarejte se...“

„Harry...“

„Co je?“

„Nepracuješ teď v oddělení násilné kriminality. Vyšetřování je řízeno z KRIPOS. Žádáš mne, abych jim lezl do zelí.“

Harry nic neřekl, jenom pomalu přikyvoval. Jeho pohled se upnul kamsi na Ekeberg.

„Harry?“

„Přemýšlel jste někdy, že byste měl být úplně někde jinde, šéfe? Já myslím, podívejte se na tohle podělané jaro.“ Møller se zastavil a usmál.

„Když se ptáš, tak jsem si vždycky říkal, že Bergen by mohlo být hezké město. Pro děti a tak, víš.“

„Ale pořád byste byl policistou, že ano?“

„Samozřejmě.“

„Protože takoví, jako jsme my, k ničemu jinému nejsou, co?“ Møller pokrčil rameny. „Možná ne.“

„Ale Ellen byla dobrá na jiné věci. Často jsem si říkal, jaké to je plýtvání lidskými zdroji, že ona pracuje na policii. Že její prací je chytat zlobivé chlapce a děvčata. To stačí pro takové, jako jsme my, Møllere, ale pro ni to nebylo. Chápete, co myslím?“

Møller došel k oknu a zůstal stát vedle Harryho.

„Bude to lepší, až přijde květen,“ řekl.

„Ano,“ řekl Harry.

Zvon kostela v Oslu-Gronlandu dvakrát odbil. „Uvidím, jestli se mi podaří dát na případ Halvorsena,“ řekl Møller.

Dlouholeté a bohaté zkušenosti se ženami Bernta Brandhauga naučily, že pokud existuje žena, kterou nejenom že chce, ale musí mít, má to jeden z následujících čtyř důvodů: je krásnější než jiné ženy, sexuálně ho uspokojuje líp než kterákoliv jiná, způsobila, že se s ní cítí více mužem než s jinými, nebo – a to bylo to nejdůležitější – chce někoho jiného.

Brandhaugovi došlo, že Ráchel Faukeová patří mezi takové ženy.

Jednou v lednu jí zavolal pod záminkou, že potřebuje posudek na nového vojenského atašé na ruské ambasádě v Oslu. Řekla, že mu pošle zprávu, ale on trval na tom, že to musí projednat ústně. Vzhledem k tomu, že byl pátek odpoledne, navrhl jí sejít se nad sklenicí piva v baru hotelu Continental. Tak zjistil, že je svobodnou matkou. Odmítla totiž jeho pozvánku s tím, že musí vyzvednout svého syna ve školce, a on se jí vesele zeptal:

„Počítám s tím, že žena vaší generace má muže, který se o takovéhle věci postará.“

I když to neřekla přímo, z odpovědi pochopil, že žádný muž neexistuje.

Když zavěsil, byl přesto spokojen s úlovkem, i když byl trochu rozčilen tím, že řekl „vaší generace“ a tím způsobem mezi nimi podtrhl věkový rozdíl.

Nato zavolal Kurtu Meirikovi a tak diskrétně, jak to jen šlo, se ho vypytl na slečnu Faukeovou. Že byl těžko tak diskrétní, aby ho Meirik neprokoukl, ho moc netrápilo.

Meirik byl jako vždy výborně informovaný. Ráchel pracovala dva roky na norské ambasádě v Moskvě jako tlumočnice. Vzala si Rusa, mladého profesora genové technologie, který ji vzal útokem a hned uvedl své teorie do praxe tak, že ji udělal těhotnou. Že profesor sám se narodil s genem, který ho předurčoval k alkoholismu kombinovanému se slabostí pro fyzickou argumentaci, způsobilo, že štěstí bylo krátkodobé. Ráchel Faukeová neopakovala chyby mnoha žen a nečekala, neodpustila nebo se nesnažila pochopit, ale vypochoďovala s Olegem v náručí ze dveří okamžitě poté, co padl

první úder. Její muž a jeho relativně vlivná rodina si dělali nároky na právo opatrovat Olega, a kdyby nebylo její diplomatické imunity, těžko by dokázala odvézt syna z Ruska.

Když Meirik řekl, že manžel dal případ k soudu, Brandhaug si vzpomněl na předvolání od ruského soudu, které se kdysi objevilo na jeho stole. Tenkrát ale byla jenom tlumočnicí a on dal odpovědnost za celý případ někomu jinému, aniž by si zapamatoval její jméno. Když se Meirik zmínil, že spor o přidělení práva na opatrování dítěte ještě pořád koluje mezi norskými a ruskými úřady, ukončil Brandhaug okamžitě rozhovor a vytočil číslo dolů na právní oddělení.

Další zavolání Ráchel bylo pozvání na oběd, tentokrát bez nějaké záminky, a když také to bylo přátelsky, ale rozhodně odmítnuto, nadiktoval pro ni adresovaný dopis, podepsaný vedoucím právního oddělení. Dopis krátce informoval, že vzhledem ke stálému protahování případu se nyní ministerstvo zahraničí ve spolupráci s ruskými úřady pokouší vyřešit spor o právo na opatrování dítěte z důvodu „lidských ohledů k Olegově ruské rodině“. To znamenalo, že Ráchel Faukeová a Oleg by museli předstoupit před ruský soud a řídit se jeho rozhodnutími.

Za čtyři dny zavolala Ráchel Brandhaugovi a poprosila ho o setkání kvůli soukromé záležitosti. Pravdivě odpověděl, že má nabitě dny, a zeptal se, jestli je možné to na pár týdnů odložit. Když, s náznakem breku za zdvořilým profesionálním tónem, žadonila o to, mluvit s ním co nejdřív, zjistil – po chvíli uvažování – že schůzka v pátek v osmnáct hodin v baru hotelu Continental je jedinou možností. Tam si objednal gin s tonikem, zatímco ona mu, s biologicky podmíněným zoufalstvím matky, popisovala svůj problém. Vážně přikyvoval, udělal, co uměl, pro to, aby očima vyjádřil soucit, a nakonec zariskoval a položil otcovskou, ochrannou ruku přes její. Ztuhla, ale on dělal jakoby nic a vyprávěl jí, že bohužel nemůže změnit rozhodnutí svého podřízeného, ale že samozřejmě udělá vše, co je v jeho moci, aby zabránil tomu, aby musela předstoupit před ruský soud. Také podtrhl, že vzhledem k politickému vlivu rodiny jejího bývalého manžela plně sdílí její obavy z toho, že by rozhodnutí soudu mohlo vyznít v její neprospěch. Seděl tam a jako

začarovaný zíral do jejích hnědých očí plných slz a napadlo ho, že ještě nikdy neviděl nic krásnějšího. Pak ale odmítla, když navrhl zakončit schůzku večeří v restauraci. Zbytek večera, se sklenicí whisky a televizí v hotelovém pokoji, byl velkým zklamáním.

Následující ráno zavolal Brandhaug ruskému velvyslanci a pověděl mu, že ministerstvo zahraničí mělo interní diskuzi o případu opatrovnictví Olega Faukeho-Goseva, a poprosil ho o zaslání dopisu s informacemi o posledním vývoji případu. Velvyslanec nikdy o případu neslyšel, ale samozřejmě slíbil postoupit jeho výzvu a poslat dopis s požadavky ruské strany. Dopis s tím, že Ráchel a Oleg musí předstoupit před ruský soud, přišel za týden. Brandhaug poslal okamžitě kopii vedoucímu právního oddělení a další Ráchel Faukeové. Tentokrát mu zavolala hned o den později. Poté, co ji vyslechl, Brandhaug řekl, že by bylo v rozporu s jeho diplomatickými zásadami pokoušet se případ ovlivnit a že stejně nevhodné by bylo řešit něco takového po telefonu.

„Jak víte, sám nemám děti,“ řekl. „Ale podle toho, jak Olega popisujete, to vypadá, že je to báječný chlapec.“

„Kdybyste ho poznal, tak byste...“ začala.

„To není nemožné. Z korespondence jsem náhodou zjistil, že bydlíte na Holmenkollveien, a to je přece z Nordbergu, jen co by kamenem dohodil.“

Všiml si váhání na tichém konci linky, ale věděl, že výhoda je na jeho straně:

„Řekněme zítra večer v devět?“

Nastala dlouhá přestávka, než odpověděla:

„Žádné šestileté dítě není v devět vzhůru.“

Nakonec se domluvili na šestou. Oleg měl hnědé oči jako matka a byl to dobře vychovaný chlapec. Brandhauga nicméně trápilo, že jeho matka nechtěla změnit téma nebo poslat Olega do postele. Ano, člověk by ji mohl podezírat z toho, že držela chlapce na pohovce jako rukojmího. A Brandhaugovi se také nelíbilo, že chlapec na něj celou dobu zíral. Nakonec pochopil, že Řím nebude postaven ani dnes, ale přece jenom to zkusil, když stál na odchodu na schodech. Podíval se jí hluboko do očí a řekl:

„Ráchel, vy nejste jenom krásná žena. Jste také velice odvážný člověk. Chci jenom, abyste věděla, že si vás neobyčejně cením.“

Nebyl si zcela jist, jak si má vysvětlit její pohled, ale stejně zariskoval, předklonil se a políbil ji na tvář. Její reakce byla nejednoznačná. Ústa se usmívala a poděkovala za lichotku, ale oči byly chladné, když dodala:

„Omlouvám se, že jsem vás tak dlouho zdržela, pane Brandhaugu. Vaše žena jistě čeká.“

Jeho nárazka byla tak jednoznačná, že se rozhodl dát jí několik dní na rozmyšlenou, ale Ráchel Faukeová už nezavolala. Místo toho přišel trochu nečekaně dopis z ruské ambasády, kde vyžadovali odpověď, a Brandhaug pochopil, že svou žádostí případ Oleg Fauke-Gosev pěkně rozvířil. Politováníhodné, ale teď, když už se to stalo, neviděl žádný důvod toho nevyužít. Okamžitě zavolal Ráchel do PBS a informoval ji o posledním vývoji případu.

O několik dnů později se znovu nacházel na Holmenkollveien ve vile postavené z dřevěných trámů, která byla ještě větší a tmavší než jeho vlastní. Tentokrát už chlapec spal. Vypadala v jeho společnosti daleko uvolněnější než dříve. Dokonce dokázal pomalinku převést rozhovor do osobnější roviny, což mu dovolilo nenápadně zmínit, jak platonickým se stal vztah s jeho ženou a jak důležité je občas zapomenout na rozum a naslouchat tělu a srdci, když je nečekaně a nevhodně přerušil zvuk domovního zvonku. Ráchel šla otevřít a přišla zpět s tímhle vysokým mužem s téměř vyholenou hlavou a červenýma očima. Ráchel ho představila jako kolegu z PBS a Brandhaug to jméno bezpochyby už slyšel, jenom si nepamatoval kdy a kde. Bezprostředně se mu však vše na tomhle chlapovi nelíbilo. Nelíbilo se mu, že je přerušil, nelíbil se mu ten fakt, že muž byl opilý a že seděl na pohovce a – jako Oleg – na něj beze slova zíral. Ale to, co se mu nelíbilo nejvíc, bylo, jak se Ráchel změnila, rozzářila se, běžela pro kávu a přehnaně se smála jednoslabičným odpovědím tohoto muže, jako by obsahovaly geniální pointy. A v jejím hlase byla opravdová starost, když mu zakazovala, aby domů jel autem. Jediné, co Brandhauga dokázalo trochu potěšit, bylo, že se chlap najednou vzdálil a že hned poté slyšeli, jak startuje své auto, což samozřejmě mohlo znamenat, že měl dost slušnosti na to, aby se

zabil. Nicméně škoda, kterou způsobil na náladě, byla nenapravitelná a nedlouho poté seděl i Brandhaug v autě na cestě domů. To v tento okamžik mu na mysl přišla jeho stará filozofie – že existují čtyři možné důvody pro to, že se muži občas rozhodnou za každou cenu získat nějakou ženu. A tím nejdůležitějším je poznání, že ona raději chce někoho jiného.

Když příští den zavolal Meirikovi a zeptal se, kdo je ten vysoký, světlý chlap, byl nejdřív velice překvapen a pak se málem rozesmál. Byl to totiž tentýž člověk, který byl povýšen a umístěn v PBS díky jeho iniciativě. Ironie osudu, samozřejmě, ale také osud je v některých případech podřízen státnímu tajemníkovi královského norského ministerstva zahraničí. Když Brandhaug zavěsil, měl už lepší náladu, s pískáním si vykračoval chodbami na další poradu a do zasedací místnosti stihl dojít za méně než sedmdesát vteřin.

61

Policejní prezidium, 27. dubna 2000

Harry stál ve dveřích své bývalé kanceláře a díval se na mladého blondatého muže sedícího na Ellenině židli. Byl tak soustředěný na počítač, že si Harryho nevšiml dřív, než si Harry odkašlal.

„Takže vy jste Halvorsen?“

„Ano,“ řekl mladý muž s tázavým pohledem.

„Z policejní stanice ve Steinkjaeru?“

„To souhlasí.“

„Harry Hole. Sedával jsem tam, co sedíte vy, ale na té druhé židli.“

„Ta je porouchaná.“

Harry se usmál. „Vždycky byla porouchaná. Bjarne Møller vás požádal, abyste zkontroloval pár maličkostí v souvislosti s případem Ellen Gjelténové.“

„Pár maličkostí?“ vykřikl nevěřicně Halvorsen. „Už tři dny pracuju dvacet čtyři hodin denně.“

Harry se posadil na svou bývalou židli, která byla přesunuta k Ellenině stolu. Bylo to poprvé, co viděl kancelář z jejího pohledu.

„Co jste zjistil, Halvorsene?“ Halvorsen svraštil čelo.

„To je v pořádku,“ řekl Harry. „O ty údaje jsem požádal já, můžete si to ověřit u Møllera, jestli chcete.“

Vypadalo to, jako by se Halvorsenovi rozsvítilo.

„Samozřejmě, vy jste Hole z PBS! Omlouvám se, že jsem tak pomalý.“ V jeho chlapeckém obličejí se rozzářil velký úsměv. „Pamatuju si ten případ v Austrálii, jak je to dlouho?“

„Dlouho. Jak jsem říkal...“

„Ach ano, seznam!“ Klouby poklepal na hromadu počítačových výpisů. „Tady jsou všichni, kdo byli zadrženi, obžalováni nebo odsouzeni za těžké ublížení na zdraví za posledních deset let. Je to přes tisíc jmen. Zrovna tohle netrvalo dlouho, problém je najít ty, co mají vyholenou hlavu, o tom data nic neříkají. Může to trvat týdny...“

Harry se na židli opřel dozadu.

„Chápu. Ale SSP obsahuje kódy, jaký druh zbraně použili. Hledejte všechny, které připadají v úvahu, a uvidíte se, kolik vám jich zbyde.“

„Chtěl jsem vlastně navrhnout Møllerovi totéž, když jsem uviděl, kolik je to jmen. Většina na seznamu použila nůž, střelnou zbraň nebo jenom pěsti. Za několik hodin bych měl mít hotový nový seznam.“

Harry se zvedl.

„Dobře,“ řekl. „Nepamatuju si svoje interní číslo, ale najdete ho v telefonním seznamu. A příště, pokud budete mít dobrý návrh, neváhejte ho říct. My tady dole v hlavním městě nejsme zas až tak chytří.“

Halvorsen se trochu nejistě zasmál.

Celé dopoledne bičoval ulice déšť, než se slunce nečekaně prodralo skrz vrstvu mraků a jakoby mávnutím kouzelného proutku se objevila obloha bez mráčku.

Harry seděl s nohama na psacím stole a rukama za hlavou a namlouval si, že myslí na pušku Märklin. Ale jeho myšlenky zamířily ven z okna, podél čerstvě opláchnutých ulic, které teď voněly teplým, mokrým asfaltem, podél kolejí nahoru na Holmenkollen, kde ve stínu smrků stále leželo několik šedivých skvrn sněhu a kde Ráchel, Oleg a on poskakovali na bahnitých jarních stezkách, aby unikli těm nejhlubším loužím. Harry si nejasně vzpomínal, že v Olegově věku také chodíval na takovéhle nedělní procházky. Jestliže to byly dlouhé procházky a on a ségra zůstávali pozadu, pověsil otec na nejnižší větve stromů čokoládu. Ségra byla dodnes přesvědčená, že čokoládové sušenky rostou na stromech.

Oleg toho Harrymu na prvních dvou návštěvách moc neřekl. To ale bylo naprosto v pořádku, protože Harry také nevěděl, co má Olegovi říct. Když však Harry zjistil, že Oleg má na svém Gameboyi Tetris, jejich ostýchavost se poněkud zmírnila. Harry hrál bez milosti a ostychu, jak nejlépe uměl, a porazil šestiletého chlapce o víc než čtyřicet tisíc bodů. Poté se Oleg začal Harryho vyptávat na různé věci, jako proč je sníh bílý a jiné, které způsobují, že dospělým mužům od přemýšlení naskočí hluboké vrásky a musí se soustředit natolik, že se zapomenou stydět. Minulou neděli objevil Oleg zajíce v zimním kožichu a rozběhl se napřed a Harry uchopil Ráchel za ruku. Naklonila hlavu na stranu a usmála se na něj, zatímco paží houpala vysoko nahoru a dolů, jako by chtěla říct: My se vedeme jenom jako, tohle není doopravdy. Všiml si, že když se blížili lidé, trochu ztuhla, a její ruku pustil. Potom pili na Frognerseterveien kakao a Oleg se zeptal, proč bude jaro.

Pozval Ráchel na večeři. To bylo podruhé. Poprvé řekla, že o tom bude přemýšlet, a pak zavolala a odmítla. Tentokrát také řekla, že o tom bude přemýšlet, ale každopádně neřekla „ne“. Ještě ne.

Zazvonil telefon. Byl to Halvorsen. Vypadal ospale a vysvětlil, že teprve teď vstal z postele.

„Zkontroloval jsem sedmdesát ze sto deseti na seznamu lidí, kteří použili pátku nebo něco podobného k těžkému ublížení na zdraví,“ řekl. „Předběžně jsem našel osm s vyholenou hlavou.“

„Jak jste to zjistil?“

„Zavolal jsem jim. Je neuvěřitelné, kolik lidí je doma ve čtyři hodiny ráno.“

Halvorsen se trochu nejistě zasmál, když na Harryho straně telefonu nastalo ticho.

„Zavolal jste každému z nich domů?“ zeptal se Harry.

„No jistě,“ odpověděl Halvorsen. „Nebo na mobil. Je neuvěřitelné, kolik lidí má...“

Harry ho přerušil:

„A poprosil jste tyhle násilníky, aby nám udali svůj poslední popis?“

„Ne tak přesně. Řekl jsem, že hledáme podezřelého s dlouhými rezavými vlasy, a zeptal se, jestli si v poslední době obarvili vlasy,“ řekl Halvorsen.

„To nechápu.“

„Kdybyste měl vyholenou hlavu, co odpovíte?“

„Hmm,“ řekl Harry. „Vy jste tam nahoře ve Steinkjaeru nějakí chytráci.“

Stejný nejistý smích.

„Pošlete mi seznam faxem,“ řekl Harry.

„Dostanete ho hned, jak se mi vrátí.“

„Vrátí?“

„Má ho jeden ze zaměstnanců tady na oddělení. Když jsem přišel, seděl tady a čekal, prý to spěchá.“

„Myslel jsem, že na případu Gjelténová pracuje jenom KRIPOS,“ řekl Harry.

„Očividně ne.“

„Kdo to je?“

„Myslím, že se jmenuje Vagen nebo tak nějak,“ řekl Halvorsen. „V oddělení násilné kriminality není žádný Vagen. Nemyslíte Waalera?“

„Jo, to je on,“ řekl Halvorsen a ostýchavě dodal: „Je to zrovna teď na mě hodně nových jmen...“

Harry by nejraději tomu mladému policistovi vynadal za to, že vydal vyšetřovací materiál lidem, o kterých skoro ani neví, jak se jmenují. Ale tohle pravděpodobně nebyla správná doba pro hlasitou kritiku.

Chlapec byl vzhůru tři noci za sebou a nebyl pravděpodobně daleko od zhroutení.

„Dobrá práce,“ řekl Harry a chtěl zavěsit. „Počkejte! Vaše číslo faxu...“

Harry zíral z okna. Nad Ekebergem se zase začaly stahovat mraky.

„Najdete ho v telefonním seznamu,“ řekl.

Telefon zazvonil hned, jak Harry zavěsil. Byl to Meirik, který ho žádal, aby neprodleně přišel do jeho kanceláře.

„Jak to jde s tou zprávou o neonacistech?“ zeptal se okamžitě, jak uviděl Harryho ve dveřích.

„Špatně,“ řekl Harry a zhroutil se na židli. Z fotografie nad Meirikovou hlavou na něj pokukoval norský královský pár. „Na klávesnici se zaseklo E,“ dodal Harry.

Meirik se usmál stejně nuceně jako muž na fotografii a řekl Harrymu, aby prozatím na zprávu zapomněl.

„Potřebuji vás na něco jiného. Zrovna mi volal tiskový mluvčí LO¹⁰. Polovina vedení dnes dostala faxem výhrůžné dopisy. Podepsané 88, zkratkou pro ‚Heil Hitler‘. Není to poprvé, ale tentokrát to proniklo do tisku. Už nám sem začali volat. Dokázali jsme odesílatele vystopovat až k veřejnému faxu v Klippanu. Proto je třeba vzít hrozbu vážně.“

„Klippan?“

„Malé místo třicet kilometrů na východ od Helsingborgu. Šestnáct tisíc obyvatel a nejhorší nacistické hnízdo ve Švédsku. Tam se najdou rodiny, které jsou nacisty nepřetržitě od třicátých let. Část norských neonacistů se tam jezdí podívat a poučit. Chci, abyste si sbalil velkou tašku.“

Harryho popadla nepříjemná předtucha.

„Pošleme vás tam na sledování. Proniknete do jejich prostředí. Práci, identitu a jiné detaily zařídíme později. Buďte připraven

¹⁰ *Odborářská organizace*

nějakou chvíli tam pobýt. Naši švédští kolegové vám už obstarali byt.“

„Sledování,“ zopakoval Harry. Téměř nevěřil tomu, co slyšel. „Nevím o sledování ani ň, Meiriku. Jsem vyšetřovatel. Nebo jste na to zapomněl?“

Meirikův úsměv téměř zmizel.

„To se naučíte rychle, Harry, to není nic těžkého. Dívejte se na to jako na zajímavou a užitečnou zkušenost.“

„Hm. Jak dlouho?“

„Několik měsíců. Nejvýš šest.“

„Šest?“ vykřikl Harry.

„Berte to pozitivně, Harry. Nemusíte brát ohled na rodinu, žádný...“

„Kdo další je v týmu?“ Meirik zavrtěl hlavou.

„Žádný tým. Jedete na vlastní pěst, je to tak věrohodnější. A hlášení podáváte přímo mně.“ Harry si třel bradu.

„Proč já, Meiriku? Máte tady celé oddělení odborníků na sledování a na pravicová extremistická prostředí.“

„Někdy musí být poprvé.“

„A co bude s puškou Märklin? Máme stopy vedoucí k jednomu starému nacistovi a teď přichází tyhle výhrůžky podepsané Heil Hitler. Neměl bych radši pokračovat v práci na...“

„Bude to tak, jak říkám, Harry,“ Meirik se už nenamáhal usmívat. Něco nesouhlasilo.

Harry to cítil na dálku, ale nepochopil, co to bylo nebo odkud to přicházelo. Zvedl se a Meirik také.

„Odjedete po víkendu,“ řekl Meirik. Napřáhl ruku.

Harryho napadlo, že to bylo divné gesto, a vypadalo to, že to došlo také Meirikovi. V obličeji měl rozpačitý výraz. Ale teď už bylo pozdě, ruka tam visela ve vzduchu, bezmocná, s roztaženými prsty, a Harry ji rychle stiskl, aby už měl tu trapnou situaci za sebou.

Když Harry procházel kolem Lindy v recepci, volala, že v jeho poštovní přihrádce leží fax, a Harry si ho za chodu vzal. Byl to Halvorsenův seznam. Přebíhal ho očima, zatímco kráčel chodbou, a pokoušel se pochopit, která část jeho osobnosti bude mít užitek z toho, být šest měsíců ve styku s neonacisty v jednom zapadákově v

jižním Švédsku. Ne ta část, která se pokoušela udržet střízlivá. Ne ta část, která chodila a čekala na odpověď Ráchel ohledně pozvání na oběd. A každopádně ne ta část, která chtěla najít Ellenina vraha. Prudce se zastavil.

To poslední jméno...

Nebyl žádný důvod být překvapen tím, že na seznamu se vyskytovali staří známí, ale tohle bylo něco jiného. Bylo to, jako když čistí svého Smith & Wessona a znovu složí díly dohromady. To hladké cvaknutí, které mu říká, že vše souhlasí.

Během několika vteřin byl v kanceláři a telefonoval Halvorsenovi. Halvorsen si poznamenal jeho otázky a slíbil, že zavolá hned, jak něco bude mít.

Harry se opřel dozadu. Slyšel, jak mu bije srdce. Kombinovat malé kousky informací, které naoko neměly nic společného, většinou nebyla jeho silná stránka. To musela být momentální inspirace. Když mu Halvorsen za čtvrt hodiny zavolal, Harry měl pocit, že čekal hodiny.

„Souhlasí to,“ řekl Halvorsen. „Jeden z otisků bot, které technici našli na stezce, byly Combat Boots, vojenské boty, velikost čtyřicet pět. Mohli zjistit značku, protože stopy byly po botách, které skoro vůbec nebyly ošlapané.“

„A víte, kdo je používá?“

„Ó ano, jsou schváleny NATO, ve Steinkjaeru si je dost důstojníků speciálně objednávalo. Viděl jsem, že je taky používá dost anglických fotbalových hooligans.“

„Správně. Skinheadi. Neonacisti. Našel jste nějaké fotky?“

„Čtyři. Dvě z Aker Kulturverkstedu a dvě z demonstrace před Blitzem v devadesátém druhém.“

„Měl na nějaké čepici?“

„Ano, na těch z Aker Kulturverkstedu.“

„Vojenskou čepici?“

„Podívám se.“

Harry slyšel ve sluchátku Halvorsenův dech a tiše se modlil. „Vypadá jako bareť,“ řekl Halvorsen.

„Jste si jistý?“ řekl Harry, aniž by se pokusil skrýt zklamání.

Halvorsen si byl jistý a Harry hlasitě zaklel.

„Ale boty možná pomůžou, ne?“ řekl Halvorsen opatrně.

„Pokud vrah není idiot, tak boty zahodil. A to, že rozkopal v hlubokém sněhu stopy, svědčí o tom, že není.“

Harry nevěděl, co dělat. Znovu měl ten pocit, tu náhlou jistotu, kdo je pachatelem. Věděl, že ta jistota je nebezpečná. Nebezpečná, protože způsobuje, že člověk si přestane připouštět pochybnosti, ty tiché hlasy, které ho upozorňují na protirečící si věci, na to, že obraz stejně není perfektní. Pochyby jsou jako studená voda, ale když má člověk pocit, že má vraha na dosah, nechce studenou vodu. Ano, Harry si byl jistý už dřív. A mýlil se...

Halvorsen promluvil: „Důstojníci ve Steinkjaeru si objednávali Combat Boots přímo z USA, takže tady nemůže být mnoho obchodů, kde je prodávají. A jestli tyhle boty byly skoro nové...“

Harry rázem sledoval jeho myšlenky:

„Dobře, Halvorsene! Zjistěte, kdo je prodává, začněte s těmi obchody, co prodávají vojenské věci. Potom je obejdete s fotografiemi a zeptáte se, jestli si někdo nepamatuje, zda tomu chlapovi prodal v posledních dvanácti měsících pár bot.“

„Harry... eh.“

„Ano, já vím, já o tom nejdřív promluvím s Møllerem.“

Harry věděl, že šance najít prodavače, který by si pamatoval všechny zákazníky kupující si boty, jsou minimální. Šance byly samozřejmě lepší, když zákazník měl na zátylku vytetováno „Sieg heil“, ale každopádně – Halvorsen se mohl aspoň hned naučit, že devadesát procent veškerého vyšetřování vražd spočívá v hledání na špatném místě. Harry zavěsil a zavolaal Møllerovi. Vedoucí policejního oddělení poslouchal jeho argumenty, a když byl Harry hotový, odkašlal si a řekl: „Rád slyším, že ty a Tom Waaler jste konečně v něčem zajedno.“

„Cože?“

„Před půlhodinou mi volal a řekl přibližně totéž, co teď říkáš ty. Dal jsem mu povolení přivést Sverreho Olsena k výtoku.“

„Páni.“

„Že?“

Harry nevěděl, co na to má říct. Proto když se Møller zeptal, jestli má ještě něco na srdci, Harry se rozloučil a zavěsil. Zíral z okna. V

Schweigaards gate začala dopravní špička. Vybral si muže v šedivém kabátě a staromódním klobouku a sledoval jeho pomalou chůzi, dokud nezmizel z dohledu. Harry cítil, že jeho pulz je zase skoro normální. Klippan. Téměř na to zapomněl, ale teď se to vrátilo jako ochromující den po opici. Přemýšlel, jestli má vytočit interní číslo Ráchel, ale hned tu myšlenku zavrhl.

Vtom se stalo něco zvláštního.

Koutkem oka zachytil pohyb a jeho pohled se automaticky obrátil k něčemu za oknem. Nejdřív neviděl, co to je, jenom že se to velkou rychlostí přibližuje. Otevřel ústa, ale slovo, výkřik, nebo co se to jeho mozek pokusil formulovat, nikdy nestihlo dojít k jeho ústům. Zaznělo měkké bouchnutí, sklo v okně lehce zavibrovalo a on seděl a zíral na mokrou skvrnu, kde se přilepilo jedno šedivé peříčko, chvějící se v jarním větru. Pak uchopil bundu a běžel k výtahu.

63

Krokliveien, čtvrt' Bjerke, 2. května 2000

Sverre Olsen zesílil rádio. Pomalu listoval matčíným časopisem Kvinner & Klaer, zatímco poslouchal hlasatele zpráv vyprávět o výhrůžných dopisech, které dostali vedoucí LO. Z díry v okapu přímo nad oknem obýváku to kapalo a kapalo. Zasmál se. To vypadalo jako jeden z plánů Roye Kvinseta. Doufejme, že tentokrát je tam méně pravopisných chyb.

Podíval se na hodinky. Odpoledne se bude kolem stolů v Herbertově pizzerii živě diskutovat. Byl na mizině, ale tenhle týden opravil starý vysavač Wilfa, tak matka bude možná ochotná půjčit mu stovku. Ztracený Princ! Před čtrnácti dny naposled opakoval, že Sverre dostane peníze „za pár dní“. Mezitím několik z těch, kterým Sverre dlužil peníze, začalo mluvit nepříjemně hrozivým tónem. A nejhorší ze všeho: jeho stůl v Herbertově pizzerii obsadili jiní. Od doby nájezdu na Dennisův kebab už uplynula dlouhá doba.

Když v poslední době seděl v Herbertově pizzerii, několikrát dostal náhlou, téměř neodolatelnou chuť se zvednout a vykřiknout,

že to byl on, kdo zabil tu policajtku v Grünerlökka. Že po posledním úderu vystříkla krev nahoru jako gejzír a že zemřela křičíc. Nemusel říkat, že netušil, že je policistkou, nebo že ho krev téměř přiměla zvracet.

Zatracený Princ, on celou dobu věděl, že je policajtko!

Sverre si zasloužil těch čtyřicet tisíc, nikdo nemohl říct nic jiného. Ale co mohl dělat? Po tom, co se stalo, mu Princ zakázal volat mu. Jako opatření do té doby, než se ten nejhorší rozruch utiší, řekl.

Panty venkovní branky zaskřípaly.

Sverre se zvedl, vypnul rádio a pospíšil si do chodby. Cestou po schodech nahoru slyšel na štěrkové cestičce matčiny kroky. Ve svém pokoji potom poslouchal šramocení jejích klíčů v zámku. Zatímco dole šramotila, stál uprostřed místnosti a prohlížel se v zrcadle. Přejel si rukou lebku a cítil, jak milimetrové ostny vlasů hladí prsty jako kartáč. Rozhodl se. I když dostane těch čtyřicet tisíc, najde si práci. Už byl k smrti otrávený tím, být doma, a popravdě řečeno také začínal být otrávený „kamarády“ od Herberta. Nebavilo ho běžet za někým, kdo nikam nejde. V učňáku na silnoproudu to přece zvládl a byl šikovný na opravování všeho, co souviselo s elektřinou. Hodně elektrikářů hledalo učně a pomocníky.

Za několik týdnů mu vlasy vyrostou natolik, že na zátylku nebude vidět tetování „Sieg heil!“.

Vlasy, jo. Najednou si vzpomněl na to, jak v noci zvonil telefon a policista s trondheimským dialektem se ho ptal, jestli má rezavé vlasy! Když se Sverre dnes ráno vzbudil, myslel si, že se mu to zdálo. Až do té doby, než se ho matka u snídaně zeptala, jací lidé to volají ve čtyři hodiny ráno.

Sverreho pohled se přesunul od zrcadla na stěny kolem. Fotografie Führera, koncertní plakáty Burzumu, vlajka se svastikou, Železný kříž a plakát Blood & Honour, který byl napodobeninou starých propagandistických plakátů Josepha Goebbelse. Poprvé ho napadlo, že mu to připomíná chlapecký pokoj. Kdyby vyměnil plakát Blood & Honour za Manchester United a fotografii Heinricha Himmlera za Davida Beckhama, vypadalo by to, že tu bydlí čtrnáctiletý kluk.

„Sverre!“ To byla matka.

Zavřel oči.

„Sverre!“

Nezmizelo to. Nikdy to nezmizelo.

„Jo!“ křikl tak nahlas, až mu málem praskly ušní bubínky.

„Je tu někdo, kdo s tebou chce mluvit!“

Tady? S ním? Sverre zase otevřel oči a nejistě na sebe v zrcadle zíral. Sem přece nikdo nechodí. Pokud věděl, tak ani nikdo neví, že tady bydlí. Jeho srdce začalo lehce bušit. Mohl to být znovu ten policista z Trondheimu?

Chtěl se vydat ke dveřím, když ty se otevřely.

„Dobrý den, Olsene.“

Protože nízké jarní slunce svítilo rovnou dovnitř skrz okno na schodišti, viděl jenom siluetu vyplňující rám dveří. Moc dobře ale věděl, kdo to je.

„Nejsi rád, že mě vidíš?“ řekl Princ a zavřel za sebou dveře. Zvědavě si prohlížel stěny. „Máš tu pěkný kutloch.“

„Proč vás pustila...“

„Ukázal jsem tvé matce tohle.“ Princ zamával legitimací s pozlaceným státním znakem na světle modrém pozadí. POLICIE bylo napsáno na druhé straně.

„A do prdele,“ řekl Sverre a polkl. „Je pravá?“

„Kdo ví? Uklidni se, Olsene. Posad' se.“

Princ ukázal na postel a sám se posadil rozkročmo na židli u psacího stolu.

„Co tu děláte?“ zeptal se Sverre.

„Co myslíš?“ Široce se na Sverreho, sedícího na samém kraji postele, usmíval. „Hodina zúčtování, Olsene.“

„Hodina zúčtování?“

Sverre se ještě zcela nevzpamatoval. Jak Princ věděl, že bydlí tady?

A policejní legitimace. Když se na něj teď Sverre podíval, napadlo ho, že Princ klidně může být policista – ten pěkný účes, chladné oči, v soláriu opálený obličej a vytrénované tělo, krátká bunda z měkké černé kůže a modré džíny. Divné, že ho to nenapadlo dřív.

„Ano,“ řekl Princ, stále s úsměvem. „Hodina zúčtování přišla. Vyndal z kapsy obálku a podal ji Sverremu.

„No konečně,“ řekl Sverre s rychlým, nervózním úsměvem a strčil prsty do obálky. „Co je tohle?“ zeptal se a vyndal složený arch A4.

„To je seznam osmi lidí, které oddělení násilné kriminality brzy navštíví a zcela jistě jim vezme krev a pošle ji na analýzu DNA, aby zjistili, jestli souhlasí s tou, kterou našli na tvé čepici na místě činu.“

„Mé čepici? Řekl jste přece, že jste ji našel v autě a spálil!“ Sverre jen zděšeně zíral na Prince, který s politováním potřásl hlavou.

„Vypadá to, že jsem šel zpátky na místo činu. Tam stál mladý, vyděšený pár a čekal na policii. Musel jsem ‚ztratit‘ čepici ve sněhu jenom několik metrů od mrtvoly.“

Sverre si několikrát přešel oběma rukama přes hlavu.

„Vypadáš zmateně, Olsene.“

Sverre přikývl a pokusil se usmát, ale koutky úst ho jaksi nechtěly poslouchat.

„Chceš, abych ti to vysvětlil?“ Sverre znovu přikývl.

„Když je zavražděn policista, má případ do té doby, než je nalezen vrah, prioritu, bez ohledu na to, jak dlouho to trvá. Není to napsáno v žádném předpise, ale nikdo se neptá na to, kolik to stojí, když obětí je jeden z vlastních řad. To je ten problém, když člověk zabije policistu – vyšetřovatelé to prostě nevzdají, dokud nemají...“

Ukázal na Sverreho.

„...viníka. Je to jenom otázkou času. Tak jsem si dovolil vyšetřovatelům trochu pomoci, aby čekání nebylo tak dlouhé.“

„Ale...“

„Možná se divíš, proč jsem policii pomohl najít tě, když je víc než pravděpodobné, že mne udáš, abys snížil vlastní trest.“

Sverre polkl. Pokoušel se myslet, ale bylo toho na něj příliš a vše se zastavilo.

„Chápu, že je to oříšek,“ řekl Princ a přešel prstem po imitaci Železného kříže, která visela na hřebíku na stěně. „Mohl jsem tě samozřejmě zastřelit hned po vraždě. Ale to by policie pochopila, že

jsi byl spolčený s někým, kdo chtěl zakrýt svoje stopy, a pokračovala by v lovu.“

Sundal kříž na řetízku ze hřebíku a pověsil si ho kolem krku.

„Další alternativou bylo ‚vyřešit‘ případ rychle na vlastní pěst, to znamená zastřelit tě při zatýkání a naaranžovat to tak, aby to vypadalo, že ses vzpíral. Problémem je, že by to vypadalo podezřele, kdyby jedna osoba sama vyřešila případ. Někdo by mohl začít myslet, zvláště když jsem to byl já, kdo byl naposled s Ellen Gjelténovou, než zemřela.“

Zastavil se a zasmál.

„Nevypadej tak vyděšeně, Olsene! Říkám přece, že tohle jsou možnosti, které jsem zamítl. To, co jsem udělal, bylo, že jsem vyčkával, průběžně se informoval o vyšetřování a díval se, jak se k tobě dostávají. Celou dobu byl plán stejný: přidat se, když se k tobě přiblíží hodně blízko, přebrat štafetový kolík a sám doběhnout poslední etapu. Mimochodem, na stopu ti přišel jeden opilec, co teď pracuje v PBS.“

„Vy... jste policista?“

„Sluší mi to?“ Princ ukázal na Železný kříž. „Kašli na to. Jsem voják jako ty, Olsene. Každá loď musí mít vodotěsný trup, jinak i nejmenší prosáknutí způsobí, že se potopí. Víš, co by to znamenalo, kdybych ti prozradil svoji identitu?“

Sverreho ústa a krk už byly tak suché, že nedokázal polykat. Báł se. K smrti se báł.

„To by znamenalo, že bych tě nemohl nechat odejít z téhle místnosti živého. Chápeš?“

„Ano.“ Sverreho hlas byl ochraptělý. „M-moje peníze...“

Princ strčil ruku do kožené bundy a vytáhl pistoli.

„Sed' zticha.“

Šel k posteli, posadil se vedle Sverreho a namířil pistoli na dveře, zatímco ji držel oběma rukama.

„Tohle je pistole Glock, nejspolehlivější pistole na světě. Dostal jsem ji včera z Německa. Výrobní číslo je vypilované. Hodnota na ulici je kolem osmi tisíc korun. Dívej se na to jako na první splátku.“

Třeslo to a Sverre poskočil. S vytřeštěnýma očima zíral na díрку nahoře ve dveřích. Ve slunečním světle dopadajícím jako laserový paprsek dírou do místnosti tančil prach.

„Vezmi si ji do ruky,“ řekl Princ a nechal pistoli spadnout do jeho klína.

Pak se zvedl a šel ke dveřím. „Drž ji pevně. Perfektně vyvážená, co?“

Sverre bezděčně uchopil pistoli za pažbu. Cítil, že má úplně propocené tričko. Ve stropě je díra. To bylo vše, na co dokázal myslet. Že kulka udělala novou díru a že pořád ještě nesehnali žádného pokrývače.

Pak přišlo to, na co čekal. Zavřel oči.

„Sverre!“

Zdálo se mu, že se topí. Křečovitě držel pistoli. Vždycky se mu zdálo, že se topí. Pak znovu otevřel oči a jako ve zpomaleném filmu viděl, jak se Princ u dveří otočil, jak se jeho ruce vyhouply a v nich držel ten lesklý, černý revolver Smith & Wesson. „Sverre!“

Z ústí vylétěl žlutý plamínek. Představoval si ji, jak tam stojí pod schody. Pak ho kulka dostihla, pronikla skrz čelní kost, ven skrz zátylek, kde s sebou vzala „heil“ v tetování „Sieg heil!“, dovnitř a skrz dřevěné obložení a izolaci, než se zastavila za eternitovými deskami na vnější zdi.

Ale to už byl Sverre Olsen mrtev.

64

Krokliveien, 2. května 2000

Harry si od jednoho z techniků vyžebbral kávu do papírového kelímku. Teď stál na cestě před malým, ošklivým domem na Krokliveien ve čtvrti Bjerke a pokukoval nahoru na mladého policistu, který stál na žebříku opřeném o zeď domu, aby označil místo, kde kulka vylétla střechou ven. Zvědaví diváci se již začínali scházet a oni pro jistotu natáhli žluté policejní zábrany kolem celého domu. Muž na žebříku se koupal v odpoledním slunci, ale dům ležel v malé prohlubni v terénu a tam, kde stál Harry, se už udělala zima.

„Takže ty jsi přišel hned poté, co se to stalo?“ slyšel za sebou Harry hlas. Otočil se. Byl to Bjarne Møller. Stával se na místech činu stále vzácnějším, ale Harry slyšel více lidí vyprávět, že Møller býval dobrý vyšetřovatel. Někdo také naznačil, že by ho v tom měli nechat pokračovat. Harry mu tázavě podal kelímek s kávou, ale Møller zavrtěl hlavou.

„Ano, přišel jsem prý jenom čtyři pět minut poté,“ řekl Harry. „Kdo vám to řekl?“

„Poplachová centrála. Řekli, že jsi volal a prosil o posily hned poté, co Waaler nahlásil střelbu.“

Harry kývl k červenému sportovnímu autu stojícímu před brankou.

„Když jsem sem přišel, viděl jsem Waalerovo frajerské auto. Věděl jsem, že sem jel, takže to bylo v pořádku. Ale když jsem vystoupil ze svého auta, slyšel jsem hrozné vytí. Nejdřív jsem si myslel, že je to pes někde v sousedství, ale když jsem šel po šterkové cestě k domu, pochopil jsem, že je to zevnitř a že to není pes, ale člověk. Nechtěl jsem riskovat a požádal o posilu z policejního okrsku Okern.“

„Byla to matka?“

Harry přikývl. „Byla úplně hysterická. Trvalo skoro půl hodiny, než ji uklidnili dost na to, aby dokázala cokoli rozumného říct. Weber u ní teď sedí v obýváku.“

„Starý, citlivý Weber?“

„Weber je O.K. V práci je mrzout, ale on to opravdu s lidmi v takových situacích umí.“

„Já vím, jenom žertuju. Jak to nese Waaler?“ Harry pokrčil rameny.

„Chápu,“ řekl Møller. „Je to chladná ryba. Ale to je dobře. Půjdeme se podívat dovnitř?“

„Byl jsem tam.“

„Tak mě proved’.“

Razili si cestu nahoru do druhého patra, zatímco Møller mumlal pozdravy kolegům, které dlouho neviděl.

Pokoj byl plný bíle oblečených specialistů ze skupiny pro zajišťování stop a kolem blikaly blesky fotoaparátů. Na posteli byl položený černý igelit s nakresleným bílým obrysem.

Møller pohledem přejížděl stěny. „Panebože,“ zamumlal.

„Sverre Olsen nevolil Arbeiderpartiet,“ řekl Harry.

„Ničeho se nedotýkej, Bjarne,“ volal kriminalista první třídy, kterého Harry znal z technického oddělení. „Pamatuješ si přece, jak to posledně dopadlo.“

To si zřejmě Møller pamatoval, každopádně se vesele smál.

„Když Waaler vešel dovnitř, seděl Sverre Olsen na posteli,“ řekl Harry. „Podle Waalera stál on sám tady ve dveřích a zeptal se Olsena, kde byl tu noc, co byla Ellen zabita. Olsen se pokoušel tvářit, jako že si nepamatuje datum, tak se Waaler ptal víc a víc a po chvíli bylo jasné, že Olsen žádné alibi nemá. Podle Waalera ho pak požádal, aby s ním šel na stanici sepsat výpověď, a v tom okamžiku Olsen najednou držel zbraň, kterou měl zřejmě pod polštářem. Vystřelil a kulka proletěla nad Waalerovým ramenem a skrz dveře – tady je díra – a dál skrz střechu nad halou. Podle Waalera on v tom okamžiku vytáhl služební zbraň a zastřelil Olsena dřív, než ten stihl vypálit další ránu.“

„Rychlé jednání. Taky jsem slyšel, že to byla dobrá trefa.“

„Přímo do čela,“ řekl Harry.

„To možná není tak divné. Waaler měl na podzim nejlepší výsledky na střeleckých zkouškách.“

„Zapomínáte na moje výsledky,“ řekl Harry suše.

„Jak to vypadá, Ronalde?“ volal Møller na kriminalistu první třídy v bílém.

„Myslím, že je to bez problémů.“ Kriminalista se zvedl a s povzdechem narovnal záda. „Kulku, která zabila Olsena, jsme našli tady za eternitovou deskou. Ta, která prošla dveřmi, pokračovala skrz střechu. Uvidíme, jestli ji také najdeme, aby si kluci z balistiky měli zítra s čím hrát. Úhly výstřelů každopádně souhlasí.“

„Hmm. Děkuju.“

„Není zač, Bjarne. Jak se má tvoje žena?“

Møller vysvětlil, jak se má jeho žena, a nezeptal se, jak se má kriminalistova, ale Harry ani nevěděl, jestli nějakou má. Vloni se

čtyři z chlapů na technickém ve stejný měsíc rozhodli rozvést. V kantýně si z toho dělali legraci, že to bylo kvůli pachu mrtvol.

Před domem uviděli Webera. Stál sám s hrníčkem kávy a pozoroval muže na žebříku.

„Jak to šlo, Webere?“ zeptal se Møller.

Weber na ně mžoural, jako by nejdřív musel posoudit, zda se bude namáhat odpovědět.

„Nebude s ní žádný problém,“ řekl a znovu se podíval na muže na žebříku. „Samozřejmě řekla, že tomu nerozumí, že její syn nesnášel krev a tak dále, ale co se týče faktických věcí, které se tady staly, nebudeme mít žádné problémy.“

„Hmm.“ Møller položil ruku na Harryho loket. „Pojďme se trochu projít.“

Loudali se po cestě dolů. Byla to čtvrt' s malými domky, malými zahrádkami a několika paneláky na konci. Kolem nich rychle projelo několik dětí na kolech na cestě k policejním autům s točícími se majáky. Møller počkal, až budou z doslechu ostatních.

„Nevypadáš zvlášť spokojeně, když vezmu v potaz, že jsme chytili vraha Ellen,“ řekl.

„Spokojeně... Za prvé ještě nevíme, jestli to byl Sverre Olsen. Analýza DNA...“

„Analýze DNA ukáže, že to byl on. Co se děje, Harry?“

„Nic, šéfe.“

Møller se zastavil. „Opravdu?“

„Opravdu.“

Møller kývl zpátky k domu:

„Myslíš si, že Olsen díky rychlé kulce unikl příliš snadno?“

„Nic to není, řekl jsem!“ vybuchl Harry podrážděně. „Tak to koukej vyplivnout!“ zařval Møller. „Jenom si myslím, že je to zatraceně divné!“ Møller svažtil čelo: „Co je divné?“

„Zkušený policista, jako je Waaler,“ Harry ztlumil hlas a mluvil pomalu, s důrazem na každé slovo, „jede sám, aby si promluvil a případně zatkl osobu podezřelou z vraždy. To je proti všem psaným i nepsaným pravidlům.“

„A co tím chceš říct? Že to Waaler vyprovokoval? Myslíš si, že donutil Olsena vytáhnout zbraň, aby mohl Ellen pomstít, ano? Tak

proto stojíš tam nahoře v prvním patře a říkáš podle Waalera tohle a podle Waalera támhleto, jako bychom my v policii nevěřili slovům kolegy? Zatímco půlka skupiny techniků poslouchá!“

Zírali na sebe. Møller byl skoro stejně vysoký jako Harry.

„Jenom říkám, že je to zatraceně zvláštní,“ řekl Harry a odvrátil se. „To je vše.“

„Dost, Harry! Nevím, proč jsi sem za Waalerem jel, jestli jsi měl podezření, že by se něco takového mohlo stát. Vím ale, že o tom nechci nic víc slyšet. Nechci od tebe už slyšet žádná taková nařčení. Rozumíš?“

Harry se díval na žlutý dům rodiny Olsenovy. Byl menší a neměl kolem tak vysoký živý plot jako ostatní domy v odpoledně klidné ulici. Živé ploty ostatních způsobovaly, že eternitem obložený dům vypadal bezbranně. Jakoby vyhoštěný sousedními domy. Ve vzduchu bylo cítit opékané maso a vítr přinášel vzdálený, kovový hlas hlasatele z dostihové dráhy Bjerke.

Harry pokrčil rameny:

„Sorry. Já... víte.“

Møller položil ruku na jeho rameno.

„Byla nejlepší. Já to vím, Harry.“

65

Restaurace U Schröderů, 2. května 2000

Starý muž četl Aftenposten. Měl rozečtené tipy sázek na koně, když si všiml servírky stojící u jeho stolu.

„Dobrý den,“ řekla a postavila před něho půllitr. Jak bylo běžné, neodpověděl, jenom si ji prohlížel, když počítala jeho drobné. Její věk bylo těžké odhadnout, ale tipoval jí mezi třiceti pěti a čtyřiceti. Vypadala, jako by její život byl stejně tvrdý jako život klientely, kterou obsluhovala, ale měla přátelský úsměv. Pravděpodobně něco vydržela. Zmizela a on se napil piva, zatímco jeho pohled putoval místností.

Podíval se na hodinky. Pak se zvedl, šel k telefonnímu automatu uvnitř místnosti, vhodil do něj tři koruny, vytočil číslo a čekal. Po třech zazvoněních bylo sluchátko zvednuto a on slyšel její hlas:

„Juulová.“

„Signe?“

„Ano.“

Na jejím hlase už poznal, že se bojí a že ví, kdo volá. Bylo to pošesté, takže pochopila systém a věděla, že dnes zavolá? „Tady je Daniel,“ řekl.

„Kdo je to? Co chcete?“ Lapala po vzduchu. „Říkám přece, že jsem Daniel. Jenom chci, abys zopakovala to, co jsi tenkrát řekla. Pamatuješ se?“

„Prosím vás, přestaňte. Daniel je mrtvý.“

„Věř ve smrt, Signe. Ne do smrti, ale ve smrt.“

„Zavolám policii.“

Zavěsil. Pak si nasadil klobouk a oblékl kabát a pomalu vyšel na slunce. Na Sankthanshaugenu už rašily první pupeny. Už to nebude dlouho trvat.

66

Restaurace, 5. května 2000

Smích Ráchel pronikal směsicí hlasů, cinkáním příborů a pobíháním číšníků v přeplněné restauraci.

„...a já jsem se skoro lekl, když jsem viděl, že na záznamníku je vzkaz,“ řekl Harry. „Víš, to malinké, blikající oko. A pak tvůj velitelský hlas naplnil obývací.“

Změnil hlas do hlubokého tónu: „Tady je Ráchel. Večeře v pátek v osm hodin. Pamatuj na hezké oblečení a peněženku.“

„Vyděsila jsi Helgeho, musel jsem mu dát dvakrát klas prosa, než se uklidnil.“

„To jsem neřekla!“ protestovala mezi záchvaty smíchu.

„Takhle nějak to bylo.“

„Ne! A byla to tvoje vina, může za to ta zpráva, kterou máš na záznamníku.“

Pokusila se mluvit stejně hlubokým hlasem: „Hole. Zanechte mi zprávu.“

„To je přece tak... tak...“ nemohla najít vhodná slova.

„Neosobní?“

„Přesně!“

Byla to perfektní večeře, perfektní večer a teď nastal čas to zničit, říkal si Harry.

„Meirik mě převedel do Švédska na sledování,“ řekl a hrál si se sklenicí minerálky. „Šest měsíců. Odjíždím po vikendu.“

„Ó.“

Byl překvapený, že v jejím obličejí neviděl žádnou reakci.

„Dneska jsem zavolal ségře a otci a pověděl jim to,“ pokračoval.

„Otec mluvil. Dokonce mi popřál hodně štěstí.“

„To je dobře.“ Rychle se usmála a najednou byla zaneprázdněná prohlížením zákuskového menu.

„Budeš Olegovi chybět,“ řekla tiše.

Podíval se na ni, ale nedokázal zachytit její pohled.

„A co tobě?“ zeptal se.

Přes její obličej se mihl rozpačitý úsměv.

„Mají Banana Split a la Szechuan,“ řekla.

„Objednej dva.“

„Také mi budeš chybět,“ řekla a přemístila pohled na další stránku jídelníčku. „Jak hodně?“ Pokrčila rameny.

Zopakoval otázku. Viděl, jak se nadechla, chtěla něco říct, ale znovu vzduch vypustila a začala nanovo. Nakonec to přišlo:

„Je mi líto, Harry, ale zrovna teď je v mém životě místo jenom pro jednoho muže. Malého, šestiletého muže.“

Bylo to, jako by někdo na jeho hlavu vylil kbelík ledové vody.

„No tak,“ řekl Harry. „Nemůžu se tak mýlit.“

Vzhlédla s tázavým pohledem od jídelníčku.

„Ty a já,“ řekl Harry a naklonil se přes stůl. „Tady, dnes večer. Flirtujeme. Je nám spolu dobře. Ale chceme něco víc než to. Ty chceš víc než to.“

„Možná.“

„Ne možná. Zcela určitě. Chceš vše.“

„No a co?“

„No a co? To ty mi teď musíš říct co, Ráchel. Za několik dní odjíždím do jedné díry v jižním Švédsku. Nejsem rozmazlený muž, jenom chci vědět, jestli se na podzim mám k čemu vrátit.“

Jejich pohledy se setkaly a tentokrát pevně zachytil její svým. Na dlouho. Nakonec odložila jídelníček.

„Je mi to líto. Nechci být taková. Víím, že to zní divně, ale... ta možnost neexistuje.“

„Jaká možnost?“

„Dělat to, na co mám chuť. Vzít tě domů a svléct ti všechny šaty a milovat se s tebou celou noc.“

To poslední zašeptala tiše a rychle. Jako by to bylo něco, s čím co nejdéle otálela, než to řekne, ale co se, když už se to mělo říct, muselo říct zrovna takhle. Přímou.

„A co nějakou jinou noc?“ řekl Harry. „Co třeba více nocí? Co třeba zítra v noci a další noc příští týden a...“

„Přestaň!“ Nad kořenem nosu jí zlostí naskočila vráska. „Musíš to pochopit, Harry. Nejde to.“

„Proč?“ Harry vyklepl z balíčku cigaretu a zapálil si. Nechal ji hladit ho po tváři, přes ústa. Opatrné dotknutí, které prošlo jako elektrický šok jeho nervovými dráhami a zanechávalo němou bolest.

„To není tebou, Harry. Chvilí jsem si myslela, že bych to možná mohla jednou udělat. Prošla jsem všechny argumenty. Dva dospělí lidé. Nikdo jiný zapletený. Nezávazné a jednoduché. A muž, kterého chci víc než koho jiného od... od doby rozchodu s Olegovým otcem. Proto víím, že by nezůstalo jenom u jednou. A to... to nejde.“

Zastavila se.

„Je to proto, že Olegův otec je alkoholik?“ zeptal se Harry.

„Proč se na to ptáš?“

„Nevím. Mohlo by to vysvětlovat, proč se nechceš zaplést se mnou. Ne, že člověk musí žít s jiným alkoholikem, aby pochopil, že jsem špatná partie, ale...“

Položila ruku na jeho.

„Nejsi špatná partie, Harry. To není tím.“

„Tak čím to je?“

„Tohle je naposledy. Tak to je. Už se víckrát nesetkáme.“

Dlouze se na něj dívala. A on to teď uviděl. Nebyly to slzy smíchu, co se třpytily v jejích očních koutcích.

„A zbytek vyprávění?“ zeptal se a pokusil se o úsměv. „Je to jako vše ostatní v PBS, na principu *need to know*?“

Príkývla.

K jejich stolu přistoupil číšník, ale zřejmě pochopil, že načasování bylo špatné, tak zase zmizel.

Chtěla otevřít ústa, něco říct. Harry viděl, že je na pokraji pláče. Kousla se do spodního rtu. Pak položila ubrousek před sebe na stůl, odsunula židli, zvedla se a beze slova odešla. Harry zůstal sedět a zíral na ubrousek. Musela ho mačkat v dlani dlouho, říkal si, ubrousek byl zmačkaný do kuličky. Díval se na něj, zatímco se pomalu otvíral jako bílá papírová květina.

67

Halvorsenův byt, 6. května 2000

Když byl policista Halvorsen probuzen zvoněním telefonu, ukazovala čísla na digitálním budíku 01.20. „Hole. Spal jste?“

„Kdepak,“ řekl Halvorsen, aniž by měl nejmenší tušení, proč lže.

„Zajímalo by mne o Sverrem Olsenovi pár věcí.“ Podle dechu a dopravy v pozadí to vypadalo, že Harry je venku a jde.

„Vím, co chcete vědět,“ řekl Halvorsen. „Sverre Olsen koupil pár Combat Boots v Top Secret v Henrik Ibsens gate. Poznali ho podle fotky a dokonce nám mohli dát i datum. Ukázalo se totiž, že tam už byli z KRIPOS a kontrolovali jeho alibi v souvislosti s případem Hallgrima Daleho před Vánoci. Ale tohle jsem vám dneska všechno nafaxoval nahoru do kanceláře.“

„Vím to, jdu teď odsud.“

„Teď? Neměl jste jít ven na večeři?“

„No, byli jsme s večeří brzo hotoví.“

„A vy jste šel do práce?“ zeptal se Halvorsen nevěřičně.

„Ano. Ten váš fax mě přiměl přemýšlet. Mohl byste mi zítra zkontrolovat několik dalších věcí?“

Halvorsen zasténal. Za první mu Møller řekl způsobem, kterému nešlo nerozumět, že Harry Hole už nemá s případem Ellen Gjelténové co do činění, a za druhé byla zítra sobota a volný den.“

„Jste tam, Halvorsene?“

„Ano.“

„Dokážu si představit, co Møller řekl. Kašlete na to. Teď máte šanci naučit se něco víc o práci vyšetřovatele.“

„Problém je, Harry...“

„Buďte zticha a poslouchajte, Halvorsene.“ Halvorsen v duchu zaklel a poslouchal.

68

Vibes gate, 8. května 2000

Vůně čerstvě upražené kávy byla cítit až do haly, kde Harry pověsil bundu na přetížený věšák.

„Děkuju, že jste mě mohl přijmout tak narychlo, Fauke.“

„Samozřejmě,“ brumlal Fauke z kuchyně. „Starý člověk jako já je jenom rád, že může pomoci. Jestli ovšem můžu pomoci...“

Nalil kávu do dvou velkých hrnků a posadili se u kuchyňského stolu. Harry přešel konečky prstů přes hrubý povrch tmavého, těžkého dubového stolu.

„Z Provensálska,“ řekl Fauke bez vyzvání. „Moje žena měla ráda francouzský lidový nábytek.“

„Krásný stůl. Vaše žena měla dobrý vkus.“

Fauke se usmál.

„Jste ženatý, Hole? Ne? Nikdy jste nebyl? Neměl byste čekat příliš dlouho, víte. Člověk se stane zvláštním, když je sám.“ Smál se.

„Vím, o čem mluvím. Bylo mi přes třicet, když jsme se brali. Tenkrát to bylo pozdě. Květen 1955.“

Ukázal na jednu z fotografií na stěně nad kuchyňským stolem.

„Je to opravdu vaše žena?“ zeptal se Harry. „Myslel jsem, že je to Ráchel.“

„Ano, samozřejmě,“ řekl poté, co se nejdřív na Harryho překvapeně podíval. „Zapomínám, že vy a Ráchel se znáte z PBS.“

Vešli do obývacího pokoje, kde hromady papírů od poslední porostly a teď zabíraly všechny židle až na židli pracovní. Fauke pro ně uklidil místo na přeplněném konferenčním stole.

„Zjistil jste něco o těch jménech, která jsem vám dal?“ zeptal se.

Harry podal Faukemu krátké resumé.

„Navíc přibýly nové prvky,“ řekl. „Byla zavražděna jedna policistka.“

„Něco jsem o tom četl v novinách.“

„Teď je ten případ pravděpodobně objasněn, jenom čekáme na výsledky analýzy DNA. Věříte na náhody, Fauke?“

„Moc ne.“

„Já taky ne. Když se stejná osoba začne vyskytovat v případech, které zdánlivě nemají nic společného, začínám si pokládat otázky. Stejný večer, kdy byla zavražděna policistka Ellen Gjeltenová, nechala na mém záznamníku následující vzkaz: ‚Teď ho máme.‘ Pomáhala mi hledat osobu, která byla v kontaktu se prodejcem pušky Märklin v Johannesburgu. Samozřejmě, že nemusí existovat nějaká souvislost mezi tou osobou a vrahem, ale ta myšlenka je přirozená. Zvláště když se očividně pokoušela sehnat mě za každou cenu. A vypadala velice rozrušeně. To může naznačovat, že se cítila ohrožená.“

Harry poklepal ukazovákem na konferenční stůl.

„Jedna z osob na vašem seznamu, Hallgrim Dale, byla na podzim zavražděna. V průchodu, kde byl Dale nalezen, se našly mimo jiné zbytky zvratků. Nebylo to hned spojováno s vraždou vzhledem k tomu, že krevní skupina ve zvracích nesouhlasila se skupinou oběti a obraz velice chladnokrevného a profesionálního vraha nesouhlasil s osobou, která na místě činu zvrací. Ale KRIPOS samozřejmě nevyklučovala, že by to mohly být zvrátky vraha, a poslala vzorek slin na analýzu DNA. Dnes srovnal jeden můj kolega výsledky těch testů s testy DNA z čepice, kterou jsme našli na místě vraždy policistky. Jsou identické.“

Harry se odmlčel a podíval se na toho druhého.

„Chápu,“ řekl Fauke. „Možná si myslíte, že je to stejný pachatel.“

„Ne, to si nemyslím. Jenom si myslím, že existuje souvislost mezi těmito vraždami a není to náhoda, že Sverre Olsen se v obou případech nacházel na místě činu.“

„Proč by je nemohl zabít oba?“

„Samozřejmě, že to mohl udělat, ale je podstatný rozdíl mezi násilnostmi, které Sverre Olsen spáchal dříve, a vraždou Hallgrima Daleho. Viděl jste někdy, jaká zranění člověku způsobí baseballová pálka? Měkké dřevo láme kosti a způsobuje, že vnitřní orgány, jako játra a ledviny, prasknou. Ale často je kůže zachovalá a oběť většinou zemře na vnitřní krvácení. Při vraždě Hallgrima Daleho byla přeríznuta krční tepna. Při téhle metodě vraždy prýští krev ven. Rozumíte?“

„Ano, rozumím, ale nechápu, kam to vede.“

„Matka Sverreho Olsena řekla jednomu z našich policistů, že Sverre nesnel pohled na krev.“

Faukeho hrníček kávy se zastavil na cestě k ústům. Zase ho postavil zpátky. „Ano, ale...“

„Vím, co si myslíte – že to možná stejně udělal, a to, že krev nesnášel, vysvětluje, že zvracel. Pointa ale je, že vrahem nebyl někdo, kdo nuž použil poprvé. Podle patologovy výpovědi to byl perfektní chirurgický řez, který mohl provést jenom někdo, kdo přesně věděl, co dělá.“

Fauke pomalu přikyvoval.

„Tak to chápu, co myslíte,“ řekl.

„Vypadáte zamyšleně,“ řekl Harry.

„Myslím, že vím, proč jste sem přišel. Zajímá vás, jestli by některý z frontových bojovníků ze Sennheimu dokázal provést takovouhle vraždu.“

„A? Dokázal?“

„Ano, dokázal.“ Fauke položil obě ruce kolem hrníčku a jeho pohled bloudil po pokoji. „Ten, koho jste nenašel. Gudbrand Johansen. Přece jsem vám vyprávěl, proč jsme mu říkali Červenka.“

„Můžete mi o něm povědět víc?“

„Ano. Ale nejdřív si ještě dáme kávu.“

Irisveien, 8. května 2000

„Kdo je to?“ ozvalo se volání zevnitř. Hlas byl slabý a bál se. Harry viděl její obrysy skrz hrubé sklo. „Hole. Telefonoval jsem vám.“ Dveře se pootevřely. „Omlouvám se, já...“

„To je v pořádku, já to chápu.“

Signe Juulová otevřela dveře dokořán a Harry vkročil do haly. „Even je venku,“ oznámila s omluvným úsměvem. „Ano, řekla jste to v telefonu,“ řekl Harry. „Chci mluvit s vámi.“

„Se mnou?“

„Jestli nemáte nic proti, paní Juulová.“

Stará dáma kráčela před ním. Její vlasy, husté a ocelově šedé, byly upravené do uzlu a upevněné staromódní sponou. Její oblé tělo člověka přimělo myslet na měkké objetí a dobré jídlo.

Když vešli do obývacího pokoje, Burre zvedl hlavu.

„Takže váš muž je venku na procházce sám?“ zeptal se Harry.

„Ano, nesmí s sebou do kavárny brát Burreho,“ řekla. „Prosím, posaďte se.“

„Do kavárny?“

„S tím začal v poslední době,“ usmála se. „Aby si přečetl noviny. On říká, že mu to lépe myslí, když nesedí jenom doma.“

„Na tom něco je.“

„Určitě. A taky se člověk může trochu zasnít, předpokládám.“

„Jak to myslíte, zasnít se?“

„No, co já vím? Člověk si možná představuje, že je zase mladý a sedí a pije kávu v kavárně na chodníku v Paříži nebo Vídni.“ Znovu ten rychlý, omluvný úsměv. „Ale dost o tom. Apropó, kávu...“

„Ano, děkuju.“

Zatímco Signe Juulová šla do kuchyně, Harry si prohlížel zdi. Nad krbem visel portrét muže v černé kápi. Harry si minule, když tady byl, obrazu nevšiml.

Muž v kápi stál v lehce dramatické póze, zdánlivě vyhlížející k dalším horizontům mimo malířův pohled. Harry šel k obrazu. Na malé měděné plaketě na rámu bylo napsáno „Primář Kornelius Juul, 1885-1959“.

„To je Evenův dědeček,“ řekla Signe Juulová, která přišla s kávou na podnosu.

„Aha. Máte tady hodně portrétů.“

„Ano,“ řekla a odložila podnos. „Obraz vedle je Evenův dědeček z matčiny stany, doktor Werner Schumann. Byl jedním ze zakladatelů nemocnice Ulleval v roce 1885.“

„A tohle?“

„Jonas Schumann. Primář v Rikshospitalet.“

„A vaši příbuzní?“

Zmateně se na něho podívala. „Jak to myslíte?“

„Které z obrazů zde představují vaše příbuzné?“

„Ti... visí jinde. Smetanu do kávy?“

„Ne, děkuju.“

Harry se posadil. „Chtěl jsem s vámi mluvit o válce,“ řekl.

„Ó ne,“ vyjelo z ní.

„Chápu, ale tohle je důležité. Můžu?“

„Uvidíme,“ řekla a nalila si kávu.

„Za války jste byla zdravotní sestrou...“

„Sestra na frontě, ano. Vlastizrádkyně.“

Harry vzhlédl. Její oči se na něj klidně dívaly.

„Bylo nás dohromady čtyři sta. Po válce jsme byly všechny odsouzeny do vězení i přesto, že Mezinárodní Červený kříž požádal norské úřady o zastavení veškerého trestného stíhání. Norský Červený kříž se nám omluvil až v roce 1990. Evenův otec, támhle na fotografii, měl styky a dosáhl snížení mého trestu –mimo jiné proto, že jsem pomohla dvěma raněným mužům z Hjemmefronten na jaře roku 1945 a protože jsem nikdy nebyla členkou Nasjonal Samling. Chcete vědět ještě něco?“

Harry zíral do hrníčku s kávou. Napadlo ho, jaké ticho může být v některých vilových čtvrtích v Oslu.

„Nepřišel jsem sem kvůli vaší historii, paní Juulová. Pamatujete si norského vojáka, který se jmenoval Gudbrand Johansen?“

Signe Juulová sebou trhla a Harry pochopil, že se do něčeho strefil.

„Co vlastně chcete?“ zeptala se a její obličej získal přísný výraz. „Váš muž vám to neřekl?“

„Even mi nikdy nic neřekne.“

„Dobře. Pokouším se zmapovat norské bojovníky, kteří byli v Sennheimu, předtím, než je poslali na frontu.“

„Sennheim,“ zopakovala tiše pro sebe. „Daniel tam byl.“

„Ano, vím, že jste byla zasnoubená s Danielem Gudesonem. Sindre Fauke mi to řekl.“

„Kdo to je?“

„Jeden z bývalých frontových bojovníků a muž z odboje, kterého zná váš manžel. Fauke navrhl, abych si o Gudbrandu Johansenovi promluvil s vámi. Fauke dezertoval, takže neví, co se potom s Gudbrandem stalo. Ale jiný norský voják, Edvard Mosken, mi řekl o ručním granátu, který explodoval v zákopu. Mosken nevěděl, co se stalo potom, ale jestli Johansen přežil, je přirozené předpokládat, že skončil v polní nemocnici.“

Signe Juulová mlaskla, Burre se přiloudal a ona ponořila ruku do tlusté, nepoddajné srsti.

„Ano, pamatuju si Gudbranda Johansena,“ řekla. „Daniel o něm občas psal, jak v dopisech ze Sennheimu, tak na lístcích, které jsem od něj dostávala v polní nemocnici. Byli velmi rozdílní. Myslím si, že Gudbrand Johansen pro něj byl jako mladší bratr.“ Usmála se. „To se stalo mnoha lidem v Danielově blízkosti.“

„Víte, co se stalo s Gudbrandem?“

„Skončil u nás v polní nemocnici, jak jste řekl. To bylo v době, kdy náš úsek fronty padl do ruských rukou. Byli jsme na ústupu. Nedostávali jsme k frontě léky, protože všechny cesty byly zablokovány dopravou v opačném směru. Johansen měl velká zranění, mimo jiné střepinu granátu ve stehně přímo nad kolenem. Málem se mu tam dostala sněť a bylo nebezpečí, že budeme muset nohu amputovat. Proto byl místo čekání na léky, které nikdy nepřišly, poslán s proudem ostatních na západ. Poslední, co jsem z něj viděla, byl vousatý obličej vykukující zpod deky na korbě nákladáku. Jarní bahno sahalo až do půlky kol a trvalo přes hodinu, než se dostali za první zatačku a z dohledu.“

Pes položil hlavu do jejího klína a vzhlížel k ní smutnými očima.

„A to bylo naposled, kdy jste ho viděla nebo o něm slyšela?“

Pomalou zvedla hrníček z tenkého porcelánu k ústům, usrkla malinký lok a postavila hrníček zpět. Ruka se jí sice netřásla moc, ale třásla se.

„O několik měsíců později jsem od něho dostala pohled,“ řekla. „Psal, že má několik věcí, které náležely Danielovi, mimo jiné čepici od ruské uniformy, o které jsem pochopila, že to byla jakási válečná trofej. Bylo to trochu zmatené, ale to není tak neobvyklé ten první čas po válečném zranění.“

„Ten pohled máte?“

Zavrtěla hlavou.

„Pamatujete si, odkud přišel?“

„Ne. Jenom si pamatuju, že podle jména jsem si představovala, že je to tam zelené a venkovské a že se má dobře.“ Harry se zvedl.

„Jak o mně tenhle Fauke věděl?“ zeptala se. „No...“ Harry si nebyl zcela jistý, jak to má říct, ale ona ho předešla.

„Všichni frontovní bojovníci o mně slyšeli,“ řekla a usmála se. „Žena, která prodala svou duši ďáblu za kratší trest. To si myslí?“

„Nevím,“ řekl Harry. Cítil, že se musí dostat ven. Byli jenom dva bloky od okružní Ringveien, ale bylo tady takové ticho, že klidně mohli být u horského plesa.

„Víte, nikdy jsem ho už neviděla,“ řekla. „Daniela. Poté, co mi řekli, že je mrtvý.“

Upřela zrak na imaginární bod před sebou.

„Dostala jsem od něj novoroční pozdrav prostřednictvím zdravotnického důstojníka a za tři dny jsem viděla jeho jméno na seznamu padlých. Nevěřila jsem, že je to pravda, a řekla jsem, že tomu neuvěřím, dokud mi neukážou mrtvolu. Tak mě vzali k masovému hrobu v severní sekci, kde pálili mrtvé. Vlezla jsem do hrobu, šlapala po mrtvých tělech, šla od jedné spálené mrtvoly k druhé a zírala do prázdných, černých očních důlků. Ale nikdo z nich nebyl Daniel. Řekli, že ho nemůžu poznat, ale já řekla, že se mýlí. Tak řekli, že byl možná hozen do jednoho z hrobů, který už byl zaházený. Nevím, ale nikdy jsem ho neviděla.“

Lekla se, když si Harry odkašlal.

„Děkuju za kávu, paní Juulová.“

Následovala ho do haly. Zatímco stál u věšáku a zapínal si kabát, nedokázal nehledat její tahy v obličejích na fotografiích na stěnách, ale marně.

„Musíme o tomhle něco říct Evenovi?“ zeptala se, když mu otevřela dveře.

Harry se na ni překvapeně podíval.

„Myslím, jestli musí vědět, že jsme o tomhle mluvili?“ pospíšila si dodat. „O válce a... o Danielovi.“

„Ne. Nemusí, když nechcete. Přirozeně.“

„On si všimne, že jste tu byl. Ale nemůžeme jenom říct, že jste na něj čekal a pak musel jít, abyste něco stihl?“

Její pohled byl prosebný, ale bylo v něm také něco jiného.

Harry nepřišel na to, co to bylo, dřív, než vyjel na Ringveien a otevřel okýnko, aby přijal to osvobozující, ohlušující řvaní aut, které vyfouklo ticho z jeho hlavy. Byl to strach. Signe Juulová se něčeho bála.

70

Brandhaugův dům, Nordberg, 9. května 2000

Bernt Brandhaug cinkl nožem o okraj křišťálové sklenky, odsunul židli a přidržel ubrousek u úst, zatímco si lehce odkašlával. Na jeho ústech se vlnil malinký úsměv, jako by se už bavil pointami v řeči, kterou přednese svým hostům: policejní ředitelce Storkilsenové s mužem a Kurtu Meirikovi se ženou.

„Drazí přátelé a kolegové.“

Koutkem oka viděl, jak se jeho žena na ostatní nuceně usmívá, jako by chtěla říct: Omlouvám se, že vás tomuhle vystavuji, ale je to zcela mimo moji kontrolu.

Dnes večer mluvil Brandhaug o přátelství a kolegiilitě. O důležitosti loajality a nutnosti spojit dobré síly proti podprůměrnosti, nezodpovědnosti a nekompetentnosti na vedoucích místech. Člověk nemohl samozřejmě očekávat, že do politiky zvolené ženy v domácnosti a sedláci rozumí komplexnosti oboru, který jim byl svěřen.

„Demokracie je sama sobě odměnou,“ pronesl Brandhaug obrat, který ukradl a udělal svým vlastním. „Ale to neznamená, že demokracie nemá cenu. Když z dělníků děláme ministry...“

Pravidelně kontroloval, jestli policejní ředitelka poslouchá, vložil několik vtipů o procesu demokratizace v dřívějších koloniích v Africe, kde on sám byl velvyslancem. Ale proslov, který už dříve přednesl na jiných fórech, ho dnes večer nestrhl. Jeho myšlenky byly někde úplně jinde, tam, kde většinou byly poslední dva týdny: u Ráchel Faukeové.

Stala se posedlostí a v poslední době občas přemýšlel, zda by se na ni neměl pokusit zapomenout, že kvůli ní zachází daleko.

Myslel na manévr posledních dnů. Kdyby Kurt Meirik nebyl šéf PBS, nikdy by to neprošlo. První, co musel udělat, bylo dostat Harryho Holea z dohledu, z města, na místo, kde byl z dosahu Ráchel a ostatních.

Brandhaug zavolal Kurtovi a řekl, že jeho kontakt v Dagbladetu mu pověděl o jistých fámách mezi novináři. Údajně se „něco“ stalo při návštěvě amerického prezidenta Ioni na podzim. Musí jednat dřív, než bude pozdě, dostat Holea pryč, někam, kde ho tisk nebude moci sehnat. Má na to Kurt stejný názor?

Kurt váhal a pak začal lamentovat. Přinejmenším než se to uklidní, tlačil Brandhaug. Popravdě řečeno pochyboval o tom, že mu Meirik něco z toho uvěří. Nedělalo mu to ale nějaké starosti. O několik dní později mu Meirik zavolal a řekl, že Harry Hole byl „převelen na frontu“, na nějaké Bohem zapomenuté místo ve Švédsku. Brandhaug si doslova mnul ruce. Nic teď nemohlo narušit plány, které se sebou a Ráchel měl.

„Naše demokracie je jako hezká a usmívající se, ale trochu naivní dcera. Že dobré síly ve společnosti drží spolu, není povznesenost nebo touha po moci, je to jednoduše jediná garance toho, že naše dcera, demokracie, nebude znásilněna a vedení nebude přebráno nežádoucími silami. Proto je také loajalita, ta téměř zapomenutá ctnost, mezi lidmi nejenom žádoucí, ale vyloženě nutná, ano, je to povinnost, která...“

Posadili se v obýváku do hlubokých křesel a Brandhaug nechal kolovat etuji se svými kubánskými doutníky, dárek od norského generálního konzula v Havaně.

„Baleny na vnitřní straně stehů kubánských žen,“ pošeptal manželovi Anne Storkilsenové a mrkl, když to vypadalo, že dotyčný vtip nepochopil. Vypadal trochu upjatě a jako suchar, tenhle její manžel, jakže se to jmenoval? Dvojitě jméno – panebože, zapomněl ho? Tor Erik! Byl to Tor Erik.

„Ještě koňak, Tore Eriku?“

Tor Erik se usmíval tenkými, sevřenými rty a zavrtěl hlavou. Určitě ten asketický typ, který uběhne padesát kilometrů týdně, říkal si Brandhaug. Vše na tom muži bylo hubené – tělo i obličej. Viděl pohled, který si Tor Erik vyměnil se svou ženou při proslovu, jako by jí připomínal nějaký jiný vtip. S proslovem to nemuselo mít nic společného.

„Rozumné,“ řekl Brandhaug kysele. „Zítřka je dlouhý den, že?“
Zničehonic stála ve dveřích do obýváku Elsa.

„Máš telefon, Bernte.“

„Máme hosty, Elso.“

„Volají z Dagbladetu.“

„Vezmu si to v pracovně.“

Bylo to ze zpravodajské redakce, žena, jejíž jméno neznal. Podle hlasu byla mladá a on se pokusil si ji představit. Jednalo se o večerní demonstraci proti Jorgu Haiderovi a extrémní pravicové Straně svobody, která byla zvolena do vlády, před rakouskou ambasádou v Thomas Heftyes gate. Žena měla za úkol sesbírat několik krátkých komentářů do zítřejších novin.

„Myslíte si, že teď může být aktuální zvážit diplomatické vztahy Norska a Rakouska, pane Brandhaugu?“

Zavřel oči. Pokoušeli z něj něco vytáhnout, tak jak to občas dělali, ale jak oni, tak on věděli, že nic nedostanou, byl příliš zkušený. Cítil, že pil, hlava byla lehká a na zadní straně víček to ve tmě tančilo, ale to nebyl žádný problém.

„To je politické hodnocení, které nepadne na půdě ministerstva zahraničí,“ řekl.

Nastala pauza. Líbil se mu její hlas. Byla to blondýna, cítil to.

„Ale kdybyste vy se svými bohatými zkušenostmi měl předpovědět, co udělá norská vláda?“

Věděl, co by měl odpovědět, bylo to velice jednoduché:

Takové věci nepředpovídám.

Nic víc, nic míň. V podstatě to bylo zvláštní, člověk nemusel sedět dlouho v pozici, jako je jeho, aby nabyl pocit, že na všechny otázky už odpověděl. Mladí novináři většinou věřili, že jsou první, kdo mu zrovna tuhle otázku položil, vzhledem k tomu, že ji vymýšleli celou noc. A na všechny udělalo dojem, když se jako by zamyslel, než odpověděl na něco, na co pravděpodobně odpověděl už tucetkrát předtím.

Takové věci nepředpovídám.

Byl překvapen tím, že jí ta slova ještě neřekl. Něco na jejím hlase mu však dodalo chuť být trošičku víc vstřícný. „Se svými bohatými zkušenostmi,“ řekla. Měl chuť se jí zeptat, jestli to byla ona sama, kdo přišel na to, zavolat zrovna jemu, Berntu Brandhaugovi.

„Jako nejvyšší úředník na ministerstvu zahraničí beru ohled na to, že s Rakouskem máme běžné diplomatické styky,“ řekl. „Samozřejmě vnímáme, že také ostatní země světa reagují na to, co se v Rakousku děje. Ale to, že máme diplomatické vztahy s nějakou zemí, neznamená, že se nám líbí to, co se tam děje.“

„Ne, máme přece diplomatické vztahy s několika vojenskými režimy,“ odpověděl hlas na druhém konci. „Tak proč reagujeme tak silně zrovna na tohle, co myslíte?“

„To má pravděpodobně kořeny v nedávné historii Rakouska.“ Tady by se měl zastavit. Měl by držet jazyk za zuby. „Jsou tam přece pouta k nacismu. Většina historiků je zajedno v tom, že Rakousko za druhé světové války bylo ve skutečnosti spojencem Hitlerova Německa.“

„Nebylo Rakousko okupováno zrovna tak jako Norsko?“

Napadlo ho, že netuší, co se dnes učí o druhé světové válce ve škole. Očividně velmi málo.

„Jakže jste říkala, že se jmenujete?“ zeptal se. Možná přece jen měl o skleničku víc než zdrávo. Řekla mu své jméno.

„Dobře, Natašo, trochu vám pomůžu, než budete pokračovat v obvolávání. Slyšela jste o anšlusu? Ten znamená, že Rakousko

nebylo okupováno v normálním slova smyslu. Němci prostě v březnu 1938 vpochodovali do země, nesetkali se s téměř žádným odporem a tak to zůstalo až do konce války.“

„Přibližně tedy jako v Norsku?“

Brandhaug byl šokován. Řekla to tak suverénně, bez náznaku studu kvůli svým nedostatečným vědomostem.

„Ne,“ řekl pomalu, jako by mluvil k zaostalém dítěti. „Nějako v Norsku. V Norsku jsme se bránili a měli jsme norskou vládu a krále v Londýně, kteří celou dobu pokračovali v práci a připravovali vysílání rádia do okupované vlasti a... podporovali a povzbuzovali krajany doma.“

Uvědomil si, že to trochu nešťastně formuloval, a dodal:

„V Norsku stál celý lid společně proti okupantům. Těch několik norských zrádců, kteří oblékli německé uniformy a bojovali na německé straně, byli stejní asociálové, jací se vyskytují ve všech zemích. Ale i v Norsku spolu dobré síly držely, schopní lidé vedoucí odboj tvořili jádro, které ukázalo demokracii cestu. Tihle lidé byli k sobě loajální, a to bylo nakonec to, co Norsko zachránilo. Demokracie je sobě odměnou. Škrtněte to, co jsem řekl o králi, Natašo.“

„Takže vy si myslíte, že ti, co bojovali na straně Němců, byli asociálové?“

Co to vlastně chtěla? Brandhaug se rozhodl ukončit rozhovor.

„Chci jenom říct, že vlastizrádci z války mohou být rádi, že dostali jenom tresty vězení. Byl jsem velvyslancem v zemích, kde by tací byli všichni do jednoho zastřeleni, a já si nejsem jistý, zda by to nebylo správné i tady v Norsku. Ale zpátky ke komentáři, který jste chtěla, Natašo. Ministerstvo zahraničí nemá k demonstraci nebo k novým členům rakouské vlády žádný komentář. Mám hosty, tak mne prosím omluvte, Natašo.“

Nataša ho omluvila a on zavěsil.

Když se vrátil do obýváku, byli všichni na odchodu.

„Už?“ zeptal se a usmál, ale tím jeho námitky skončily. Byl unavený. Doprovodil hosty ke dveřím, obzvlášť stiskl ruku policejní ředitelce a řekl, že nikdy nemusí váhat, pokud by existovalo něco, s čím by mohl být nápomocný, jelikož služební postup je sice dobrý,

ale... Poslední, na koho před usnutím myslel, byla Ráchel Faukeová. A její policista, který byl uklizen z cesty. Usnul s úsměvem na ústech, ale vzbudil se s neuvěřitelnou bolestí hlavy.

71

Fredrikstad-Halden, 10. května 2000

Vlak nebyl ani z poloviny plný a Harry obsadil místo u okna.

Dívka na sedadle hned za ním si sundala sluchátka walkmana a on jakž takž slyšel zpěváka, ale žádný z nástrojů. Expert na odposlouchávání, se kterým spolupracovali v Sydney, Harrymu vysvětlil, že při slabém zvuku zesiluje lidské ucho tu frekvenci, na které leží lidský hlas.

To je potěšitelné, napadlo Harryho, že to poslední, co člověk slyší, než nastane věčné ticho, jsou lidské hlasy.

Kapky deště si namáhavě razily cestu napříč oknem. Harry se díval na plochá, mokrá pole a kabely, které stoupaly a klesaly mezi sloupy vedle kolejí.

Na nástupišti ve Fredrikstadu stál dechový orchestr a hrál. Průvodčí mu vysvětlil, že tam stávají, když nacvičují na státní svátek sedmnáctého květnu.

„Každé úterý touhle dobou,“ řekl. „Dirigent se domnívá, že zkouška se stane realističtější, pokud jsou kolem nich lidé.“

Harry si sbalil tašku s oblečením. Byt v Klippanu měl být jednoduše, ale slušně vybavený. Televize, stereo věž, dokonce několik knih.

„Mein Kampf a tak,“ řekl Meirik s úsměvem. Nezavolal Ráchel, i když potřeboval slyšet její hlas. Poslední lidský hlas.

„Další zastávka je Halden,“ škrábalo to nosovým hlasem v reproduktoru, který byl přerušen křičícím, falešným tónem, jak vlak začal brzdit.

Harry přejel prstem přes okno, zatímco převracel větu v hlavě. Křičící, falešný tón. Falešný, křičící tón. Tón, křičící a...

Tón není falešný, přemítal. Tón se nestane falešným dřív, než se dá dohromady s jinými tóny. Dokonce i Ellen, nejmuzikálnější

člověk, kterého znal, potřebovala více informací, více tónů, aby uslyšela hudbu. Dokonce ani ona nedokázala ukázat na jednu z informací a říct se stoprocentní jistotou, že je falešná, že to je špatně, že je to lež. A přesto tenhle tón zpíval v jeho uchu, vysoký a řvavě falešný, že měl jet do Klippanu, aby našel možného odesílatele faxu, který doposud nevedl k ničemu jinému než několika novinovým titulkům. Pečlivě si přečetl dnešní noviny a bylo zřejmé, že už na případ výhrůžných dopisů, o kterém hodně psaly před pouhými čtyřmi dny, zapoměly. Místo toho Dagbladet psal o Lasse Kjusovi, který nenávidí Norsko, a o státním tajemníkovi ministerstva zahraničí Berntu Brandhaugovi, který – pokud ho citovali správně – řekl, že vlastizrádci by měli být odsouzeni k smrti.

Také ještě jiný tón byl falešný. Ale bylo to možná proto, že chtěl, aby byl. Rozloučení Ráchel při večeři, výraz v jejích očích, poloviční vyznání lásky předtím, než udělala krátký proces a opustila ho s pocitem volného pádu a účtem na osm set korun, o kterém se vytahovala, že ho zaplatí ona. Tady něco nesouhlasilo. Ráchel byla v Harryho bytě, viděla ho pít, slyšela ho v slzách mluvit o mrtvé kolegyni, kterou znal necelé dva roky, jako by to byl jediný člověk, se kterým někdy měl blízký vztah. Patetické. Lidé by měli být ušetřeni toho, aby viděli jeden druhého tak nahého. Tak proč to neskončila už tehdy a neřekla sama sobě, že tenhle muž přináší víc problémů, než potřebuje?

Jako obvykle, když se jeho osobní život stal příliš neodbytným, ponořil se do práce. Bylo to běžné pro určitý druh mužů, přečetl si. Tak proto během víkendu tvořil teorie konspirace a myšlenkové konstrukce, kde dostal všechny případy – pušku Märklin, vraždu Ellen, vraždu Hallgríma Daleho – do jednoho hrnce a mohl z toho umíchat jedinou smrdící polévku. To je také patetické.

Díval se na otevřené noviny ležící před ním na skládacím stolku, na fotografii státního tajemníka ministerstva zahraničí. Něco na tom obličejí bylo známé.

Rukou si přejel obličej. Ze zkušenosti věděl, že mozek často začne tvořit svoje vlastní souvislosti, pokud vyšetřování nikam nevede. A vyšetřování pušky bylo uzavřená kapitola, to řekl Meirik jasně. Řekl, že to byl neexistující případ. Meirik raději chtěl, aby

Harry psal zprávy o neonacistech a sledoval mládež bez kořenů ve Švédsku. Zatraceně!

„...výstup na nástupiště na pravé straně.“

Co kdyby prostě vystoupil? Co nejhoršího se mohlo stát? Dokud se ministerstvo a PBS obávali toho, že něco o střelbě u stanice mýtného by mohlo prosáknout ven, nemohl ho Meirik vyhodit. A co se týče Ráchel... Co se týče Ráchel, nevěděl.

Vlak s posledním záupěním zastavil a ve vagonu nastalo skličující ticho. Venku v chodbě bouchaly dveře. Slyšel píseň z walkmanu jasněji. Bylo to něco, co slyšel mnohokrát, ale nepřišel na to, kde.

72

Nordberg, hotel Continental, 10. května 2000

Stařec byl zcela nepřipraven, a když najednou přišly bolesti, ztratil dech. Schoulil se na zemi, kde ležel, a strčil si pěst do úst, aby nekřičel. Takhle ležel a pokoušel se udržet při vědomí, ale protékaly jím vlny světla a tmy. Otvíral a zavíral oči. Obloha nad ním se kolébala, bylo to, jako by se čas zrychlil, mraky pluly po obloze, hvězdy svítily skrze modř, nastala noc, den, noc, den a zase noc. Pak to přešlo a on zase cítil vůni mokré půdy pod sebou a věděl, že je pořád naživu.

Zůstal chvíli ležet, aby nabral dech. Košile se mu potem přilepila k tělu. Pak se přetočil na břicho a díval se zase dolů k domu.

Byl to velký černý dům postavený jako srub. Ležel tam už od dopoledne a věděl, že doma je jenom žena. Přesto bylo ve všech oknech světlo, jak v přízemí, tak v prvním poschodí. Viděl, jak obešla celý dům a rozsvěcovala hned, jak jenom přišel náznak stmívání, takže předpokládal, že se bojí tmy.

Sám se bál. Ne tmy, té se nikdy nebál. Bál se stále rychleji ubíhajícího času. A bolesti. Byl to nový jev, ještě se ho nenaučil kontrolovat a nevěděl, jestli se ho mohl naučit kontrolovat. A čas? Pokusil se nemyslet na buňky, které se dělily a dělily a dělily.

Na obloze se ukázal bledý měsíc. Podíval se na hodinky. Půl osmé. Za chvíli bude tma a on bude muset čekat do zítřka. V tom případě to znamenalo, že bude muset strávit celou noc v tomhle přístřešku z větví. Díval se na konstrukci, kterou postavil. Sestávala ze dvou větví ve tvaru Y, které zarazil do země tak, že vyčnívaly zhruba půl metru nad zemí. Mezi nimi, v úhlu Y, ležela uřízlá smrková větev. Pak uřezal tři dlouhé větve, které položil na zem opřené o smrkovou větev. Nahoru na to položil zase hustou vrstvu smrkových větví s jehličím. Tím pádem měl jakousi střechu, která ho chránila před deštěm, držela trochu tepla a maskovala před lidmi na procházce, kdyby se proti všemu očekávání od stezky zatoulali až sem. Trvalo mu necelou půlhodinu úkryt vytvořit.

Riziko toho, být objeven od cesty nebo od některého sousedního domu, považoval za minimální. Ten, kdo by mezi kmeny stromů a hustým smrkovým lesem na vzdálenost téměř tří set metrů přístřešek objevil, by musel mít neobyčejně ostrý zrak. Pro jistotu pokryl také téměř celý otvor větvemi a omotal hadry kolem hlavně zbraně, aby se nízké odpolední slunce neodráželo v oceli.

Znovu se podíval na hodinky. Kde k čertu je?

Bernt Brandhaug točil v ruce skleničkou a znovu se podíval na hodinky. Kde k čertu je?

Domluvili se na půl osmou a teď bylo skoro tři čtvrtě. Vyklopil do sebe zbytek drinku a nalil si z láhve whisky, kterou mu nahoru donesli z recepce, nový. Jameson. Jediná dobrá věc, která kdy vzešla z Irska. Nalil si znovu. Dneska byl pekelný den. Titulky v Dagbladetu způsobily, že telefon nepřestal zvonit. Více lidí ho sice podporovalo, ale nakonec zavolal redaktorovi zpráv v Dagbladetu, starému příteli ze studií, a jasně řekl, že byl špatně ocitován. Stačilo, že jim slíbil interní informace o faux pas, které ministr zahraničí udělal na poslední schůzce EHS. Redaktor poprosil o čas na rozmyšlenou. Za hodinu volal zpátky. Ukázalo se, že Nataša je v práci nová a připustila, že mohla Brandhauga špatně pochopit. Nebudou to dementovat, ale také nebudou na případu pokračovat. Co šlo zachránit, bylo zachráněno.

Brandhaug si zhluboka lokl, převaloval whisky v ústech, cítil syrové a zároveň jemné aroma úplně vzadu v nose. Rozhlédl se kolem. Kolik tady strávil nocí? Kolikrát se vzbudil v té trochu příliš měkké královské posteli s lehkou bolestí hlavy po přespříliš drincích? A požádal ženu vedle sebe, pokud tam pořád ležela, aby sjela výtahem do prvního patra do sálu, kde servírovali snídani, a odsud sešla dolů do recepce, aby to vypadalo, jako že přichází ze schůzky u snídaně a ne z pokoje pro hosty. Jenom tak pro jistotu.

Nalil si nový drink.

S Ráchel to bude jiné. Ji nepošle do sálu, kde servírují snídani.

Někdo lehce zaklepal na dveře. Zvedl se, naposledy se podíval na exkluzivní, zlatožlutý přehoz na posteli, pocítil malý náznak strachu, který ve stejném okamžiku zahnal pryč, a ušel ty čtyři kroky ke dveřím. Podíval se do zrcadla, přejel jazykem přes bílé přední zuby, navlhčil si prst, přejel jím obočí a otevřel dveře.

Stála opřená o zeď s rozepnutým kabátem. Pod ní měla červené vlněné šaty. Požádal ji, aby si na sebe vzala něco červeného. Její víčka byla těžká, usmívala se ironicky a napůl nepřítomně. Brandhaug byl překvapený, takhle ji dřív neviděl. Skoro to vypadalo, jako by pila nebo si vzala nějaké prášky – její oči na něj otupěle zíraly a on téměř nepoznal její hlas, když nejasně zamumlala něco o tom, že skoro zabloudila. Vzal ji pod paží, ale ona se osvobodila, tak ji směřoval do pokoje s rukou na jejích zádech. Těžce dosedla na pohovku.

„Drink?“ zeptal se.

„Samozřejmě,“ zahuhňala. „Nebo radši chcete, abych se hned svlékla?“

Brandhaug jí bez odpovědi nalil skleničku. Pochopil, o co se pokouší. Ale jestli si myslela, že může zkazit jeho radost, když bude hrát roli koupené a zaplacené, tak se mýlila. Samozřejmě by byl nejraději, kdyby si vybrala roli, které dávaly přednost jeho milenky z ministerstva zahraničí – nevinná dívka, která neodolala šéfově neodolatelnému šarmu a sebejisté, mužské senzualitě. Ale to nejdůležitější bylo, že se podřídila jeho přání. Byl příliš starý na to, aby věřil, že lidé mají romantické motivy. Jediné, co je dělilo, bylo to, co chtěli: moc, kariéra nebo právo na opatrování syna.

Nikdy ho netrápilo, že ženy se nechají oslnit šéfy. On je totiž také šéf, státní tajemník ministerstva zahraničí Bernt Brandhaug. Celý život strávil tím, aby se jím stal, zatraceně! Že se Ráchel nadopovala a nabízela jako děvka, na věci nic neměnilo.

„Omlouvám se, ale musím vás mít,“ řekl a hodil dvě kostky ledu do její sklenice. „Když mne poznáte, pochopíte tohle všechno lépe. Ale nechte mě dát vám jakousi první lekci, představu o tom, jak funguji.“

Podal jí sklenici.

„Někteří muži se plíží životem s nosem u země a smíří se s drobkou. My druzí se zvedneme na obě nohy, jdeme ke stolu a najdeme své zákonné místo. Je nás menšina, protože naše volba způsobuje, že občas musíme být brutální, a tahle brutalita vyžaduje sílu odervat se od naší sociálnědemokratické, rovnostářské výchovy. Ale ve volbě mezi tím a plazením dávám přednost možnosti skončit s krátkozrakým moralismem, který není schopen dát jednotlivým skutkům perspektivu. A myslím, že vy mne za to budete vnitřně respektovat.“ Neodpověděla, jenom vypila drink.

„Hole pro vás nepředstavuje žádný problém,“ řekla. „Já a on jsme jenom dobří přátelé.“

„Myslím, že lžete,“ řekl a trochu váhavě jí znovu nalil. „A já vás musím mít sám. Pochopte mne dobře: když jsem vám dal jako podmínku, abyste okamžitě přerušila veškeré kontakty s Holem, mělo to víc společného s jakousi čistotou než se žárlivostí. Každopádně mu malý pobyt v Švédsku, nebo kam ho to Meirik poslal, neuškodí.“

Brandhaug se krátce zasmál.

„Proč se na mě tak díváte, Ráchel? To není tak, že já jsem král David a Hole... jak jste říkala, že se jmenoval ten, koho generálové krále Davida museli poslat do první linie?“

„Uriáš,“ zamumlala.

„Přesně tak. Zemřel ve válce, ne?“

„Jinak by to nebylo dobré vyprávění,“ řekla do skleničky.

„Dobře. Ale tady nikdo nezemře. A jestli si to nepamatují špatně, tak potom přece žili král David a Batseba relativně šťastně.“

Brandhaug se posadil vedle ní na pohovku a zvedl jí jedním prstem bradu.

„Řekněte mi, Ráchel, jak je možné, že znáte tolik biblické historie?“

„Dobrá výchova,“ řekla, vytrhla se mu a přetáhla šaty přes hlavu.

Polkl a podíval se na ni. Byla nádherná. Měla na sobě bílé spodní prádlo. Zvlášť ji požádal o to, aby si vzala bílé spodní prádlo. Zdůrazňovalo její zlatavý nádech kůže. Nikdo nemohl poznat, že porodila. Ale to, že prokazatelně byla plodná, že krmila u svého prsu dítě, ji dělalo v Brandhaugových očích ještě atraktivnější. Byla perfektní.

„Nespěcháme,“ řekl a položil ruku na její koleno. Její obličej neprozrazoval nic, ale cítil, jak ztuhla.

„Dělejte, jak myslíte,“ řekla a pokrčila rameny. „Nechcete nejdřív vidět dopis?“

Kývl směrem ke hnědé obálce s pečeti ruské ambasády, která ležela na prostředku stolu. V krátkém dopise velvyslanec Vladimír Alexandrov oznamoval, že ji ruské úřady prosí, aby ignorovala dřívější předvolání k soudu o opatrovnictví Olega Faukeho-Goseva. Celý případ byl odložen na neurčito kvůli dlouhým frontám u soudů. Nebylo to jednoduché. Musel Alexandrovovi připomenout pár služeb, které ruská ambasáda Brandhaugovi dlužila. Několik z nich bylo úplně na hranici toho, co si norský státní tajemník ministerstva zahraničí mohl dovolit.

„Důvěřuji vám,“ řekla. „Můžeme začít, aby to už bylo za námi?“

Skoro ani nemrkla, když jeho ruka zasáhla její tvář, ale hlava jí tančila jako hadrové panence.

Brandhaug si třel ruku, zatímco si ji zamyšleně prohlížel.

„Nejste hloupá, Ráchel,“ řekl. „Proto vycházím z toho, že chápete dočasnost takového řešení. Zbývá ještě půl roku do promlčení případu. Nové předvolání může přijít kdykoli, stačí mi jenom jeden telefon.“

Podívala se na něho a on konečně viděl v jejích mrtvých očích známku života.

„Myslím si, že omluva je teď na místě,“ řekl.

Její hrudník se zvedal a klesal, chřípí se chvěla. Oči se pomalu plnily slzami.

„No tak?“ zeptal se.

„Omlouvám se.“ Její hlas byl sotva slyšitelný. „Musíte mluvit víc nahlas.“

„Omlouvám se.“ Brandhaug se usmál.

„No tak, Ráchel.“ Osušil jí ze tváře slzu. „To bude v pořádku. Jenom mne musíte blíž poznat. Chci, abychom byli přátelé. Chápete, Ráchel?“

Přikývla. „Určitě?“

Popotáhla a znovu přikývla. „Dobře.“

Zvedl se a rozepnul si opasek.

Byla to neobyčejně chladná noc a stařec si vlezl do spacáku. I když ležel na tlusté vrstvě smrkových větví, chlad od země pronikl až k jeho tělu. Nohy mu ztuhly a on se pravidelně musel kolébat ze strany na stranu, aby neztratil také cit v trupu.

Ve všech oknech domu bylo pořád světlo, ale venku teď byla taková tma, že toho dalekohledem moc neviděl. Ale nebylo to úplně beznadějně. Jestli se muž vrátí dnes večer domů, přijede autem a objeví se ve světle venkovní lampy nade dveřmi garáže. Stařec se podíval dalekohledem.

I když lampa nevydávala mnoho světla, byly dveře garáže tak světlé, že proti nim bude zřetelně viditelný.

Stařec se obrátil na záda. Bylo tady ticho, uslyší, až auto přijede. Jenom aby neusnul. Návaly bolesti ho zbavily sil. Ale neusne. Nikdy dřív na hlídce neusnul. Nikdy. Cítil nenávist, pokoušel se jí ohřát. Tohle bylo jiné, tohle nebylo jako ta druhá nenávist, který hořela slabým, stejnoměrným plamenem, který tam byl roky. Plamen, který ničil a uklízel podrost malých myšlenek, plamen umožňující výhled a způsobující, že viděl věci jasněji. Tahle nová nenávist hořela tak mohutně, že si nebyl jistý, jestli ji kontroluje, nebo jestli ona kontroluje jeho. Věděl, že se nesmí nechat strhnout, musel si zachovat chladnou hlavu.

Podíval se na hvězdnou oblohu mezi smrky nad sebou. Bylo ticho. Tak ticho a zima. Zemře. Všichni zemřou. Byla to dobrá myšlenka, pokoušel se jí pevně držet. Pak zavřel oči.

Brandhaug zíral na křišťálový lustr na stropě. Pruh modrého světla od reklamy na Blaupunkt se odrazil v křišťálu. Tak ticho. Tak chladno.

„Můžete jít,“ řekl.

Nedíval se na ni, jenom slyšel zvuk peřiny, jak byla odložena stranou, a cítil, jak se postel zhoupala. Pak slyšel zvuk oblékaných šatů. Neřekla ani slovo. Ani když na ni sahal, ani když jí poručil sahat na něj. Měla jenom ty velké, otevřené černé oči. Černé strachy. Nebo nenávistí. Způsobily, že se cítil tak špatně, že nedokázal...

Nejdřív dělal jakoby nic, čekal na pocit. Myslel na jiné ženy, které měl, pokaždé to fungovalo. Ale pocit nepřišel a po chvíli ji požádal, aby se ho nedotýkala, nebyl důvod k tomu, aby ho ponížila.

Poslouchala jako robot. Dávala si pozor, aby dodržela svůj díl dohody, nic víc, nic míň. Do doby promlčení Olegova případu zbývalo půl roku. Měl dost času. Není důvod nechat se nervovat, budou jiné dny a jiné noci.

Začal znovu od začátku, ale očividně neměl pít, alkohol ho udělal necitlivým jak k jejímu, tak jeho vlastnímu laskání.

Nasměroval ji do vany, udělal jim oběma drink. Teplá voda, mýdlo. Vedl dlouhé monology o tom, jak je krásná. Neřekla ani slovo. Tak tichá. Tak chladná. Nakonec vychladla také voda a on ji osušil a vzal s sebou znovu do postele. Její kůže byla suchá a s husí kůží. Začala se třást a on cítil, že začíná reagovat. Konečně. Jeho ruce se vydaly níž a níž. Pak zase uviděl ty její oči. Velké, černé, mrtvé. Pohled upřený na jedno místo na stropě. A kouzlo zmizelo. Měl chuť ji uhodit, probudit mrtvé oči zase k životu, uhodit dlaní, uvidět, jak kůže zaplane, podrážděná a červená.

Slyšel, jak si vzala dopis na stole, a cvaknutí, když otevřela kabelku.

„Příště budeme pít méně,“ řekl. „To platí i o vás.“ Neodpověděla.

„Příští týden, Ráchel. Stejně místo, stejná doba. Nezapomenete na to?“

„Jak bych to mohla dokázat?“ zeptala se. Dveře se otevřely a zmizela.

Vstal, namíchal si nový drink. Vodu a Jamesona, jedinou dobrou věc, která... Pil ho pomalu. Pak se znovu položil.

Brzo byla půlnoc. Zavřel oči, ale spánek nechtěl přijít. Ze sousedního pokoje slyšel, že někdo zapnul placenou televizi. Jestli to tedy byla televize. Sténání znělo značně realisticky. Policejní siréna prořízla noc. Zatraceně! Otočil se, měkká postel způsobila, že záda už zcela ztuhla. Vždy tady míval problémy se spaním, nejenom kvůli posteli, ta žlutá místnost byla a je hotelový pokoj, cizí místo.

Schůzka v Larviku, řekl své ženě. A jako obvykle – když se zeptala, nepamatoval si, ve kterém hotelu budou bydlet, byl to snad hotel Rica? Raději řekl, že jí zavolá, pokud nebude moc pozdě. Však víš, jak to je s těmihle pozdními večery, drahá.

No ano, neměla si na co stěžovat, zařídil jí lepší život, než v jaký se svým původem mohla doufat. Nechal ji poznat svět, bydlet v luxusních rezidencích velvyslanců s velkými štáby služebníků v některých z nejkrásnějších měst světa, mohla se učit řeči, potkat vzrušující lidi. V celém svém životě nemusela nic dělat. Co by dělala, pokud by byla sama, ona, která nikdy neměla práci? Byl její základ života, rodina, krátce řečeno vše, co měla. Ne, nestaral se o to, co si Elsa myslela nebo nemyslela.

Přesto, byla to ona, na kterou teď myslel, že by tam rád byl společně s ní. Teplé, známé tělo, paže kolem něj. Ano, trochu tepla po všem tomhle chladu.

Znovu se podíval na hodinky.

Může říci, že večere skončila brzy a že se rozhodl jet domů. Ona bude mít dokonce radost, nesnáší přece být sama v noci v tom velikém domě.

Chvilí ležel a poslouchal zvuky ze sousedního pokoje.

Potom se rychle zvedl a začal se oblékat.

Stařec už není starý. Tančí. Je to pomalý valčík a ona polo žila svou tvář na jeho krk. Tančili dlouho, jsou zpocení a její kůže je tak teplá, že proti jeho hoří. Cítí, že se usmívá. Má chuť pokračovat v tanci, takhle tančit, jenom ji držet, než dům shoří, až do konce dne, než budou moci otevřít oči a uvidí, že přišli na jiné místo.

Ona něco šeptá, ale hudba je příliš hlasitá. „Co?“ ptá se a skloní se. Přikládá rty k jeho uchu. „Musíš se vzbudit,“ říká.

Otevřel oči. Zamrkal ve tmě, než uviděl svůj vlastní dech ztuhle visící ve vzduchu před sebou. Neslyšel auto přijet. Rychle se otočil,

tiše zasténal a pokusil se zpod sebe vyndat ruku. Vzbudil ho zvuk dveří garáže. Slyšel, jak motor zvýšil otáčky, a stihl zahlédnout, jak bylo modré volvo pohlceno tmou v garáži. Jeho pravá ruka byla odkrvená. Za několik vteřin vyjde muž zase ven, bude stát ve světle, zavře dveře garáže a pak... bude pozdě.

Stařec zoufale bojoval se zipem na spacáku, vyndal levou ruku. Adrenalin proudil v krvi, ale spánek přesto stále setrvával, jako vrstva vaty, která tlumila všechny zvuky a způsobovala, že neviděl úplně jasně. Slyšel zabouchnutí dveří od auta.

Vyprostil obě ruce ze spacáku. Jasná hvězdná obloha dodávala naštěstí dost světla, aby rychle našel pušku a dostal ji do pozice. Rychle, rychle! Přiložil tvář k chladné pažbě. Díval se do zaměřovače. Mrkl, nic neviděl. Třesoucími se prsty odmotal hadr, do kterého zabalil zaměřovač, aby se na čočce neutvořila jinovatka. Tak! Znovu přiložil tvář k pažbě. Co teď? Garáž byla rozmazaná, musel zavadit o nastavování vzdálenosti. Slyšel klapavý zvuk zavíraných dveří garáže. Otočil nastavováním vzdálenosti a muž tam dole byl zaostřen. Byl to vysoký muž se širokými rameny v černém vlněném kabátě. Stál ke starci otočen zády. Stařec dvakrát zamrkal. Sen visel pořád jako lehká mlha před jeho očima.

Chtěl počkat, až se muž otočí, až bude moci se stoprocentní jistotou určit, že je to ten správný. Jeho prst se sevřel kolem spouště, opatrně ji stlačil. Bylo by to jednodušší se zbrání, se kterou léta cvičil, to by měl mezní bod v krvi a všechny pohyby by byly automatické. Soustředil se na dýchání. Zabít člověka není těžké. Ne, pokud to člověk trénuje. Na začátku bitvy u Gettysburgu v roce 1863 stály dvě nezkušené kompanie proti sobě na vzdálenost padesáti metrů a navzájem po sobě střílely, aniž by byl někdo zasažen – ne proto, že by to byli špatní střelci, ale proto, že vojáci stříleli nad hlavy protivníků. Jednoduše nedokázali překonat zábranu, kterou zabití člověka je. Ale když to pak jednou udělali...

Muž před garáží se otočil. Skrz zaměřovač to vypadalo, jako by se díval přímo na starce. Byl to on, o tom nebylo pochyb. Jeho trup vyplňoval téměř celý kříž v zaměřovači. Mlha ve starcově hlavě se pomalu zvedala. Přestal dýchat a stiskl spoušť pomalu a klidně dozadu. Musel se trefit první ranou, protože mimo kruh světla u

garáže byla černočerná tma. Čas se zastavil. Bernt Brandhaug byl mrtvý muž. Mozek starce byl teď zcela jasný.

Proto přišel pocit, že udělal něco špatně, tisícinu vteřiny předtím, než pochopil, co se stalo. Spoušť se zastavila. Stařec stiskl silněji, ale spoušť dál nechtěla. Pojistka. Stařec věděl, že je pozdě. Palcem našel pojistku, postrčil ji nahoru. Pak zíral skrz zaměřovač na prázdný, osvětlený prostor. Brandhaug zmizel na cestě ke vchodovým dveřím, které ležely na druhé straně domu, směrem k cestě.

Stařec zamrkal. Jeho srdce bušilo jako kladivo. Vypustil z bolavých plic vzduch. Usnul. Znovu zamrkal. Zdálo se, že okolí teď plave v jakémsi oparu. Zklamal. Bouchl pěstí do země. Až když první teplá slza trefila vrchní část ruky, všiml si, že pláče.

73

Klippan, Švédsko, 11. května 2000

Harry se vzbudil.

Trvalo mu vteřinu, než pochopil, kde je. Když včera odpoledne odemkl byt, první, na co myslel, bylo, že tady není možné spát. Jenom tenouká zeď a jednoduché sklo dělilo ložnici od rušné ulice. Ale sotva obchod ICA na druhé straně ulice večer zavřel, místo jaksi zemřelo. Kolem neprojelo skoro žádné auto a lidé byli jako odfouknutí.

Harry si v ICA koupil pizzu, kterou upekl v troubě. Bylo to zvláštní, sedět ve Švédsku a jíst italské jídlo vyrobené v Norsku. Potom zapnul zaprášenou televizi, která stála v rohu na bedně od piva. Televize musela mít nějakou závadu, protože všichni lidé měli v obličeji podivný nazelenalý nádech. Díval se na dokumentární pořad o dívce, která vytvořila osobní vyprávění o bratrovi cestujícím během celého jejího dětství v sedmdesátých letech po světě. Posílal jí z cest dopisy. Z prostředí bezdomovců v Paříži, z kibucu v Izraeli, z cesty vlakem v Indii, na kraji zoufalství v Kodani. Bylo to uděláno jednoduše. Několik kusů filmů, ale nejvíc fotografie, mluvený komentář a zvláštní melancholické, smutné vyprávění. Musel o tom snít, protože se vzbudil s osobami a místy stále na sítnici.

Zvuk, který ho vzbudil, přicházel z kabátu, který přehodil přes kuchyňskou židli. Vysoké pípání tvořilo echo mezi stěnami v holé místnosti. Zapnul malý radiátor naplno, ale stejně mu pod tenkou peřinou byla zima. Položil chodidla na studené linoleum a z kapsy kabátu vylovil mobilní telefon.

„Haló?“

Nikdo neodpověděl. „Haló?“

Jediné, co na druhém konci slyšel, byl dech.

„Jsi to ty, ségra?“ Byla jediná, na koho v rychlosti přišel, kdo měla jeho číslo a o kom bylo možné předpokládat, že mu může volat uprostřed noci.

„Stalo se něco? Něco s Helgem?“

Měl své pochyby, když ptáčka ségre přenechával, ale byla tak ráda a slíbila, že se o něj bude dobře starat. Ale nebyla to ségra. Ta takhle nedýchá. A navíc by mu odpověděla.

„Kdo je tam?“

Stále žádná odpověď.

Chtěl zavěsit, když se ozvalo malé fňuknutí. Dech se třásl, vypadalo to, že osoba na druhém konci začne plakat. Harry se posadil na pohovku, která fungovala také jako postel. Ve škvíře mezi tenkými modrými záclonami viděl neonový nápis ICA.

Harry vylovil z balíčku na stolku vedle postele cigaretu, zapálil si a položil se. Zhluboka potáhl, zatímco poslouchal, jak ten třesoucí se dech přechází do tichého vzlykání.

„No tak, no tak,“ řekl.

Venku projelo auto. Určitě volvo, říkal si Harry. Harry si přetáhl peřinu přes nohy. Pak vyprávěl historku o dívce a jejím starším bratrovi, přibližně tak, jak si ji pamatoval. Když skončil, už neplakala, a hned poté, co jí popřál dobrou noc, bylo spojení přerušeno.

Když mobil zazvonil znovu, bylo po osmé hodině a venku bylo světlo. Harry ho našel pod peřinou, mezi nohama. Byl to Metrik. Vypadalo to, že je notně vystresovaný.

„Okamžitě přijďte do Osla,“ řekl. „Vypadá to, že ta vaše puška Märklin byla použita.“

SEDMÝ DÍL

ČERNÁ KÁPĚ

Rikshospitalet, 11. května 2000

Harry poznal Bernta Brandhauga okamžitě. Široce se usmíval a zíral na Harryho otevřenýma očima. „Proč se směje?“ zeptal se Harry.

„Mě se neptejte,“ řekl Klementsén. „Svaly v obličejí ztuhnou a lidé pak mají všelijaké divné výrazy. Občas nám sem přijdou rodiče, kteří nepoznají vlastní děti, protože se tak změní.“

Pitevní stůl s mrtvolou stál uprostřed bílé pitevny. Klementsén odstranil prostěradlo, aby si mohli prohlédnout zbytek těla. Halvorsén se prudce odvrátil. Než vešli dovnitř, nabízel mu Harry voňavý krém, který Halvorsén odmítl. Ale vzhledem k tomu, že teplota v pitevně číslo 4 v Institutu soudní medicíny v Rikshospitaletu byla dvanáct stupňů, nebyl zápach nejhorší. Halvorsén kašlal a kašlal.

„Souhlasím,“ řekl Knut Klementsén. „Není na něj hezký pohled.“

Harry přikývl. Klementsén byl dobrý patolog a ohleduplný muž. Dobře pochopil, že Halvorsén je nový, a nechtěl ho zahanbit. Brandhaug totiž nevypadal hůř než většina mrtvol. To znamená, že nevypadal hůř než dvojčata, která ležela přes týden ve vodě, osmnáctiletý, který naboural v rychlosti dvě stě kilometrů při úprku před policií, nebo hůř než feťačka, která seděla nahá, jenom v pérové bundě, kterou si podpálila. Harry už toho viděl dost a Bernt Brandhaug byl na jeho seznamu deseti nejhorších bez šance. Ale jedno bylo jasné: na to, že byl střelen jedinou kulkou do zad, vypadal Bernt Brandhaug katastrofálně. Zející rána, kudy kulka z hrudníku vyšla, byla dost velká na to, aby do ní Harry mohl strčit ruku.

„Takže kulka ho trefila do zad?“ zeptal se Harry.

„Přímo mezi lopatky, mírně seshora a dolů. Na cestě dovnitř přerazila páteř a na cestě ven prsní kost. Jak vidíte, velká část prsní kosti je pryč, našli po ní stopy na sedadle auta.“

„Na sedadle auta?“

„Ano, zrovna otevřel dveře od garáže, byl na cestě do práce, a kulka prošla skrz něho, přední a zadní okno auta a zastavila se vzadu ve zdi garáže. Jen tak tak.“

„Jaká kulka to může být?“ zeptal se Halvorsen, který vypadal, že se už zmátořil.

„Balističtí experti nám už řeknou, co přesně to bylo,“ řekl Klementsén. „Ale chovalo se to jako kříženec kulky dum-dum a razíce tunelů. Jediné místo, kde jsem viděl něco tomuhle podobného, bylo Chorvatsko, když jsem tam v roce 1991 pracoval pro OSN.“

„Singapurská kulka,“ řekl Harry. „Našli zbytky půl centimetru ve zdi. Nábojnici našli v lese, byla stejného druhu, jaké jsem našel v Siljanu v zimě. Proto mi hned volali. Co víc nám můžete říct, Klementsene?“

Nebylo toho moc. Vysvětlil, že pitva už byla za přítomnosti KRIPOS provedena, přesně podle předpisů. Příčina smrti byla očividná a jinak byly jenom dvě věci, které stálo za to zmínit – že v krvi byly stopy alkoholu a že se pod nehtem na pravém ukazováku našel poševní sekret.

„Manželky?“ zeptal se Halvorsen.

„To musí zjistit technické,“ řekl Klementsén a podíval se na mladého policistu před brýle. „Jestli chtějí. Ledaže byste si mysleli, že je to relevantní pro vyšetřování, není možná nutné ptát se jí na takovéhle věci teď.“

Harry přikývl.

Jeli nahoru Sognsveien a dál nahoru po Peder Ankers vej, až dojeli k domu Bernta Brandhauga. „Šeredný dům,“ řekl Halvorsen.

Zazvonili a chvíli to trvalo, než otevřela silně nalíčená padesátice.

„Elsa Brandhaugová?“

„Jsem její sestra. O co jde?“ Harry ukázal legitimaci.

„Další otázky?“ zeptala se sestra s potlačovanou zlostí v hlase. Harry přikývl a přibližně věděl, co bude následovat. „Popravdě řečeno! Je úplně vyčerpaná a jejího muže jí nevrátí, že vy...“

„Omlouvám se, ale my nemyslíme na jejího muže,“ přerušil ji Harry slušně. „Ten je mrtvý. My myslíme na další oběť. Aby někdo nemusel zažít to, čím paní Brandhaugová nyní prochází.“

Sestra zůstala stát s otevřenými ústy, nevěděla přesně, jak ve větě pokračovat. Harry jí pomohl z úzkých tím, že se zeptal, jestli si před vstupem mají sundat boty.

Paní Brandhaugová nevypadala tak zničeně, jak sestra tvrdila. Seděla na pohovce a zírala do prázdna, ale Harry si všiml pletení, které vykukovalo zpod polštáře na pohovce. Ne že by bylo něco špatného na pletení, když váš manžel byl zrovna zavražděn. Když se nad tím Harry zamyslel, možná to dokonce bylo přirozené. Držet se něčeho pevného, když se zbytek světa kolem vás hroutí.

„Odjíždím dnes večer,“ řekla. „Ke své sestře.“

„Pochopil jsem, že vám zatím zajistili policejní ochranu,“ řekl Harry. „Pro případ...“

„Pro případ, že by chtěli dostat i mne,“ řekla a přikývla.

„Myslíte, že chtějí?“ zeptal se Halvorsen. „A kdo jsou v tom případě oni?“

Pokrčila rameny. Zírala z okna na vybledlé denní světlo, které dopadalo do obýváku.

„Vím, že KRIPOS tady byla a na tohle se vás ptala,“ řekl Harry. „Opravdu ale nevíte, jestli váš manžel nedostal nějaké výhrůžky potom, co včera psali v Dagbladetu?“

„Nikdo sem nevolal,“ řekla. „V telefonním seznamu je uvedeno jen moje jméno, Bernt to tak chtěl. Raději se zeptejte na ministerstvu zahraničí, jestli někdo nevolal tam.“

„Udělalí jsme to,“ řekl Halvorsen a rychle se podíval na Harryho. „Pokoušíme se vysledovat všechny telefonní hovory, které byly v kanceláři během včerejška přijaty.“

Halvorsen se zeptal, jestli manžel měl nějaké potenciální nepřátele, ale neměla toho moc co říct.

Harry seděl a chvíli poslouchal, než najednou na něco přišel a zeptal se:

„Včera sem vůbec nikdo nevolal?“

„Ano, to ano,“ řekla. „Pár telefonů.“

„Kdo volal?“

„Má sestra, Bernt a nějaký průzkum veřejného mínění, jestli si pamatují dobře.“

„Na co se ptali?“

„Nevím. Zeptali se, jestli je Bernt doma. Mají přece takové seznamy s věkem a pohlavím...“

„Zeptali se na Bernta Brandhauga?“

„Ano...“

„Průzkumy veřejného mínění neoperují se jmény. Slyšela jste v pozadí nějaký hluk?“

„Co tím myslíte?“

„Většinou přece sedí v kancelářích, kde sedí více lidí najednou.“

„Byl tam hluk,“ řekla. „Ale...“

„Ale?“

„Ne ten druh hluku, který myslíte. Bylo to... jiné.“

„Kdy vám volali?“

„Kolem dvanácté, myslím. Řekla jsem, že přijde domů odpoledne. Zapomněla jsem, že Bernt měl to odpoledne jet s radou pro zahraniční obchod do Larviku.“

„Vzhledem k tomu, že Bernt není uveden v seznamu, nenapadlo vás, že to mohl být někdo, kdo volal podle telefonního seznamu všem se jménem Brandhaug, aby zjistil, kde Bernt bydlí? A aby zjistil, kdy bude doma?“

„Teď nerozumím...“

„Průzkumy veřejného mínění nevolají uprostřed pracovní doby, aby se ptaly po muži v produktivním věku.“ Harry se otočil k Halvorsenovi.

„Zkontroluj Telenor, jestli můžou dostat číslo, ze kterého volali,“ přešel k tykání.

„Omluvte mne, paní Brandhaugová,“ řekl Halvorsen. „Všiml jsem si, že v chodbě máte nový Ascom ISDN telefon. Sám mám stejný přístroj. Deset posledních hovorů leží uloženo s číslem a časem v paměti. Mohu...“

Harry se na zvedajícího se Halvorsena uznaně podíval. Sestra paní Brandhaugové ho následovala do chodby.

„Bernt byl svým způsobem staromódní,“ řekla paní Brandhaugová s trpkým úsměvem Harrymu. „Rád ale kupoval moderní věci, když se objevilo něco nového. Telefony a tak.“

„Jak staromódní byl, co se týče věrnosti, paní Brandhaugová?“

Její hlava se vymrštila vzhůru.

„Myslel jsem, že bychom tohle mohli probrat, dokud jsme sami,“ řekl Harry. „KRIPOS zkontrolovala to, co jste jim dnes řekla. Váš muž nebyl včera s nikým z rady pro zahraniční obchod v Larviku. Víte, že ministerstvo disponuje pokojem v hotelu Continental?“

„Ne.“

„Můj šéf z PBS mi dnes ráno dal tenhle tip. Ukázalo se, že váš manžel se tam včera odpoledne zaregistroval. Nevíme, jestli tam byl sám, nebo s někým, ale člověka napadnou jistě myšlenky, když muž lže své ženě a nastěhuje se do hotelu.“

Harry si ji prohlížel, zatímco její obličej procházel metamorfózou od vzteku k zoufalosti, odevzdanosti a ke... smíchu. Zněl jako duté vzlykání.

„Vlastně by mě to nemělo překvapit,“ řekla. „Jestli to nutně musíte vědět, tak byl... velice moderní také v tomto ohledu. Ačkoli nevidím, co to má co společného s případem.“

„Mohlo to dát žárlivému manželovi důvod ho zabít,“ řekl Harry.

„Dává to motiv i mně, pane Hole. Myslel jste na to? Když jsme žili v Nigérii, stála nájemná vražda dvě stě korun.“ Zasmála se tím stejným, utrápeným smíchem. „Myslela jsem, že se domníváte, že motivem je to, co řekl v Dagbladetu.“

„Prověříme všechny možnosti.“

„Byly to většinou ženy, které potkal v práci,“ řekla. „Nevím samozřejmě vše, ale jednou jsem ho přistihla při činu. A pak jsem viděla určitou pravidelnost, která se opakovala. Ale vražda?“ potřásla hlavou. „Dneska se snad kvůli tomuhle nestřílí, ne?“

Tázavě se dívala na Harryho, ten však nevěděl, co odpovědět. Skrz skleněné dveře do haly slyšeli Halvorsenův tichý hlas. Harry si odkašlal: „Nevíte, jestli měl v poslední době vztah s nějakou ženou?“

Potřásla hlavou. „Zeptejte se na ministerstvu. Víte, je to zvláštní prostředí. Určitě najdete někoho, kdo bude víc než ochoten podat vám pomocnou ruku.“

Řekla to bez hořkosti, jako faktickou informaci.

Halvorsen vešel do obýváku a oni oba vzhledli.

„Zvláštní,“ řekl. „Volali vám ve 12.24, paní Brandhaugová. Ale ne včera, ale předevečírem.“

„Ó ano, možná si to špatně pamatuji,“ řekla. „No, tak to nemá s případem nic společného.“

„Možná, že ne,“ řekl Halvorsen. „Každopádně jsem zkontroloval číslo na informacích. Telefonát byl z telefonní budky. Z restaurace U Schröderů.“

„Restaurace?“ řekla. „Ano, to by snad vysvětlovalo ty zvuky v pozadí. Myslíte.“

„To nemusí mít nijakou souvislost s vraždou vašeho muže,“ řekl Harry a zvedl se. „U Schröderů je hodně zvláštních lidí.“

Vyprovodila je na schody. Venku bylo šedivé odpoledne s nízkými mraky, které se plazily přes vrcholek kopce za nimi.

Paní Brandhaugová stála se založenýma rukama, jako by jí byla zima.

„Je tady taková tma,“ řekla. „Všiml jste si toho?“

Když se Harry a Halvorsen přibližovali přes vřes, technici ještě stále prohledávali okolí přístřešku, kde našli nábojnici.

„Haló, vy tam!“ slyšeli volat hlas, když se sklonili pod zátarasu ze žluté pásky.

„Policie,“ odpověděl Harry.

„To je jedno,“ volal stejný hlas znovu. „Musíte počkat, až tady skončíme.“

Byl to Weber. Měl na sobě vysoké holínky a komickou žlutou pláštěnku. Harry a Halvorsen se vrátili za zábrany.

„Ahoj, Webere,“ volal Harry.

„Nemám čas,“ odpověděl a odmítavě mávl.

„Bude to trvat jenom minutu.“

Weber se blížil dlouhými kroky s očividně rozčileným výrazem v obličeji.

„Co chceš?“ volal už na vzdálenost dvaceti metrů. „Jak dlouho čekal?“

„Ten chlap tady nahoře? Netuším.“

„Ale no tak, Webere. Odhadem.“

„Pracuje na tomhle případu KRIPOS, nebo vy?“

„Oba. Ještě jsme se zcela nezkoordinovali.“

„A pokoušíš se mi namluvit, že to dokážete?“ Harry se usmál a vytáhl cigaretu. „Už jsi hádal dobře dřív, Webere.“

„Přestaň mi lichotit, Hole. Kdo je ten kluk?“

„Halvorsen,“ řekl Harry dřív, než se Halvorsen stačil představit sám.

„Poslouchej, Halvorsene,“ řekl Weber, zatímco si prohlížel Harryho, aniž by se pokoušel skrýt svou nechuť. „Kouření je prasárna a konečný důkaz toho, že člověk hledá v životě jen jedinou věc – požitek. Po chlapovi, co tu byl, zůstalo v poloprázdné láhvi od Sola osm oharků. Teddy bez filtru. Tihle hoši nekouří dvě Teddy denně, tak pokud mu nedošly, tipuju, že tady byl maximálně čtyřadvacet hodin. Ořezal větvičky z nejnižších větví, tam, kam nedosáhne déšť. Přesto na střeše přístřešku byly kapky deště. Naposled přšelo ve tři hodiny včera odpoledne.“

„Takže tady ležel přibližně mezi třetí odpoledne a osmou ráno?“ zeptal se Halvorsen.

„Myslím, že Halvorsen to může daleko dotáhnout,“ řekl Weber lakonicky, stále s pohledem upřeným na Harryho. „Zvlášť, když pomyslíš na to, jakou konkurenci ve sboru má. Je to stále horší a horší. Viděl jsi, jaké lidi teď berou na policejní akademii? Dokonce i vysoké pedagogické dostávají génie v porovnání s tím odpadem, co dostáváme my.“

Weber měl najednou času dost a jal se dlouze objasňovat, jak černou budoucnost má policejní sbor.

„Viděl někdo ze sousedů něco?“ pospíšil si Harry s otázkou, když se Weber musel nadechnout.

„Čtyři chlapi chodí kolem a zvoní na lidi, ale většina se jich vrátí z práce až později. Nic nezjistí.“

„Proč ne?“

„Nemyslím, že se tu v sousedství ukázal. Měli jsme tu dnes psa, který sledoval jeho stopy přes kilometr do lesa, k jedné ze stezek. Ale tam ho ztratil. Tipuju, že přišel a odešel stejnou cestou, skrz síť stezek mezi Sognsvannet a Maridalsvannet. Mohl tady v okolí zaparkovat auto na nejmíň tuctu parkovišť pro turisty. A každý den jsou na stezkách tisíce lidí, nejmíň polovina z nich má na zádech ruksak. Chápeš?“

„Chápu.“

„A teď se mě zepteáš, jestli jsme našli nějaký otisk prstů.“

„No...“

„Tak povídej.“

„Co na láhvi od Sola?“

Weber potřásl hlavou.

„Žádný otisk. Nic. Na to, že tu byl tak dlouho, zanechal překvapivě málo stop. Pokračujeme v hledání, ale jsem si dost jistý tím, že otisk bot a několik vláken látky je vše, co najdeme.“

„Plus nábojnici.“

„Tu tady nechal ležet schválně. Vše ostatní je až příliš důkladně odstraněno.“

„Hmm. Možná jako varování. Co myslíš?“

„Co si myslím? Myslel jsem, že jenom vy mladí jste dostali přidělený mozek, ten dojem se teď aspoň podle mne pokoušíte ve sboru rozšířit.“

„No. Děkuju za pomoc, Webere.“

„A přestaň kouřit, Hole.“

„Nepříjemný chlap,“ řekl Halvorsen, když byli na cestě do centra. „Weber dokáže být nepříjemný,“ připustil Harry. „Ale svoji práci umí.“

Halvorsen hlasitě bubnoval prsty na palubní desku. „Co teď?“ zeptal se.

„Continental.“

Patnáct minut poté, co uklidili a vyměnili ložní prádlo v Brandhaugově pokoji, volali do Continentalu z KRIPOS. Nikdo si nevšiml, jestli měl Brandhaug návštěvu, jenom že se odhlásil kolem půlnoci.

Harry stál v recepci a kouřil svou poslední cigaretu, zatímco recepční ze včerejšího večera si nervózně mnul ruce a vypadal nešťastně.

„Dozvěděli jsme se, že ten zastřelený byl Brandhaug, až pozdě dopoledne,“ řekl. „Jinak bychom měli dost rozumu na to, nedotýkat se jeho pokoje.“

Harry přikývl a naposledy potáhl z cigarety. Hotelový pokoj stejně nebyl místem činu, jenom by bylo zajímavé vědět, jestli na

polštáři ležely vlasy, a sehnat osobu, která v tom případě byla poslední, kdo s Brandhaugem mluvil.

„Ano, ano, tak to by bylo všechno,“ řekl recepční s křečovitým úsměvem. Vypadal, jako by spíš chtěl začít plakat.

Harry neodpověděl. Všiml si, že recepční se stává tím nervóznějším, čím míň toho Harry a Halvorsen řekli. Proto nic neříkal, jenom čekal, zatímco si prohlížel žhavý konec cigarety.

„Ehm...“ řekl recepční a přejel si rukou přes klopu saka.

Harry čekal. Halvorsen se díval na podlahu. Recepční se dokázal držet necelých patnáct vteřin, než to ze sebe vyrazil.

„Ale samozřejmě se stávalo, že tam nahoře měl návštěvu, to je jasné,“ řekl.

„Koho?“ zeptal se Harry, aniž by přesunul pohled od cigarety.

„Ženy a muže...“

„Koho?“

„To opravdu nevím. Není to naše věc, starat se o to, s kým státní tajemník tráví svůj čas.“

„Opravdu?“ Pauza.

„Samozřejmě se stává, že když sem přijde žena, která očividně není hostem, tak si poznamenáme, do kterého poschodí jede výtahem.“

„Poznal byste ji?“

„Ano.“ Odpověď přišla rychle, bez zaváhání. „Byla velmi krásná. A velmi opilá.“

„Prostitutka?“

„V tom případě luxusní třídy. A ty bývají střízlivé. Ne že bych o nich tolik věděl, tenhle hotel přece není...“

„Děkuju,“ řekl Harry.

To odpoledne přivál jižní vítr nečekané teplo, a když Harry po schůzce s Meirikem a policejní ředitelkou vyšel z policejního prezidia, instinktivně věděl, že něco je za ním, že začala nová sezóna.

Jak policejní ředitelka, tak Meirik Brandhauga znali. Ale jenom profesionálně, podtrhli oba. Bylo zjevné, že oba šéfové spolu předtím mluvili. Meirik začal schůzku tím, že za sledováním v Klippanu udělal tlustou čáru, ano, Harrymu se zdálo, že skoro vypadal, jako by si oddechl. Policejní ředitelka pak předložila jejich návrh a Harry

pochopil, že jeho hrdinské činy v Sydney a Bangkoku přece jenom udělaly také na policejní vedení jistý dojem.

„Typické libero,“ nazvala Harryho policejní ředitelka a řekla, že ho tak použijí i tentokrát.

Nová sezóna. Teplý vítr Harrymu odlehčil hlavu a on si, vzhledem k tomu, že pořád vláčel těžkou tašku, dopřál taxíka. První, co udělal, když odemkl byt v Sofies gate, bylo, že se podíval na telefonní záznamník. Červené oko svítilo. Žádné blikání. Žádný vzkaz.

Řekl Lindě, aby mu okopírovala veškerou dokumentaci případu, a zbytek večera strávil tak, že procházel vše, co měli o vraždě Hallgrima Daleho a Ellen Gjelténové. Ne že by počítal s tím, že najde něco nového, ale povzbuzovalo to fantazii. Občas se podíval na telefon a sám sebe se ptal, jak dlouho vydrží čekat, než jí zavolá. Případ Brandhaug byl také hlavní novinkou večerních zpráv. Kolem půlnoci šel spát. V jednu hodinu vstal, vytáhl telefon ze zástrčky a dal aparát do ledničky. Ve tři hodiny usnul.

75

Møllerova kancelář, 12. května 2000

„Tak co?“ řekl Møller poté, co se Harry a Halvorsen napili prvního doušku kávy a Harry grimasou naznačil, co si o ní myslí.

„Myslím si, že spojení mezi tím, co psaly noviny, a atentátem je slepá stopa,“ řekl Harry.

„Proč?“ Møller se opřel v židli dozadu.

„Weber míní, že vrah ležel v lese od brzkého rána, takže nanejvýš několik hodin poté, co Dagbladet šel do prodeje. Tohle ale nebylo žádné impulzivní jednání, to byl dobře plánovaný atentát. Dotyčný věděl, že Brandhauga zabije, několik dní. Rekognoskoval terén, zjistil, kdy Brandhaug přichází a odchází, které místo je pro střelbu nejlepší a s nejmenším rizikem být objeven, jak se dostane tam a zase zpět, stovky malých detailů.“

„Takže ty si myslíš, že tohle je ten atentát, na který si vrah sehnal pušku Märklin?“

„Možná. Možná že ne.“

„Děkuju, tím jsme pokročili o krok dále,“ řekl Møller nakysle.

„Jenom tím myslím, že by to bylo pochopitelné. Na druhé straně to úplně nesouhlasí, vypadá jako trochu přehnané propašovat sem nejdražší atentátnickou pušku na světě, aby zabil vysoce postaveného, ale přesto relativně běžného byrokrata, který ani nemá osobní stráž nebo ostrahu kolem místa, kde bydlí. Vrah mohl jednoduše zazvonit na zvonek a zastřelit ho pistolí na krátkou vzdálenost. Tohle je trochu jako... jako...“

Harry dělal rukou kruhy.

„Jako zastřelit vrabce kanónem,“ řekl Halvorsen. „Přesně,“ řekl Harry.

„Hmm.“ Møller zavřel oči. „A jak vidíš svoji roli v následujícím vyšetřování, Harry?“

„Jakési libero,“ usmál se Harry. „Jsem ten chlápek z PBS, který jede sólo, ale může vyžadovat pomoc od všech ostatních oddělení, když je to nutné. Jsem ten, kdo podává zprávy výhradně Meirikovi, ale má přístup ke všem dokumentům případu. Ten, kdo pokládá otázky, ale nesmí se od něj žádat odpovědi. A tak dále.“

„A co třeba povolení zabíjet, dostal jsi ho taky?“ zeptal se Møller ironicky. „A opravdu rychlé auto?“

„To není ve skutečnosti můj nápad,“ řekl Harry. „Meirik zrovna mluvil s policejní ředitelkou.“

„Policejní ředitelkou?“

„Ano. Během dne vám určitě pošlou mail. Případ Brandhaug má odteď nejvyšší prioritu a policejní ředitelka chce, abychom zkusili vše. Je to taková FBI metoda, s více menšími, překrývajícími se vyšetřovacími skupinami, aby se zabránilo jednosměrnému uvažování, ke kterému často dochází při vyšetřování velkých případů. Určitě jste o tom četl.“

„Ne.“

„Každopádně pointou je, že i když se musí duplikovat část funkcí a stejné vyšetřování se ve skupinách provede možná několikrát, je to

víc než vyváženo přednostmi různých úhlů pohledu a volby strategie.“

„Děkuju,“ řekl Møller. „Co to má společného se mnou, proč tady teď sedíš?“

„Protože, jak jsem řekl, můžu vyžadovat asistenci ostatních...“

„...oddělení, jestli to bude nutné. Slyšel jsem. Tak ven s tím, Harry.“

Harry kývl směrem k Halvorsenovi, který se na Møllera trochu hloupě usmál. Møller zasténal:

„Prosím tě, Harry! Víš, že jsme úplně na dně, co se týče zaměstnanců v oddělení násilné kriminality.“

„Slibuju vám, že vám ho vrátím v dobrém stavu.“

„Říkám, že ne!“

Harry nic neřikal. Jenom čekal, zatímco mlel prsty mlýnek a prohlížel si špatnou reprodukci zámku Soria Moria, která visela na zdi nad knihovnou.

„Kdy ho dostanu zpátky?“ zeptal se Møller.

„Hned, jak bude případ objasněn.“

„Hned, jak... Takhle odpovídá vedoucí oddělení kriminalistovi první třídy, Harry. Ne obráceně.“ Harry pokrčil rameny. „Omlouvám se, šéfe.“

76

Irisveien, 12. května 2000

Když zvedla sluchátko, srdce jí už tlouklo jako zdivočelý šicí stroj.

„Ahoj, Signe,“ řekl hlas. „To jsem já.“ Okamžitě ucítila v očích slzy. „Přestaňte,“ šeptala. „Prosím.“

„Věř ve smrt. Řekla jsi to, Signe.“

„Dojdu pro svého muže.“ Hlas se tiše zasmál. „Ale on není doma, co?“

Stiskla sluchátko, až ji bolela ruka. Jak mohl vědět, že Even není doma? A jak je možné, že volal jenom tehdy, když byl Even venku?

Příští myšlenka způsobila, že se jí stáhlo hrdlo, nemohla dýchat a napůl se jí zatmělo před očima. Volal z místa, odkud viděl jejich dům, odkud viděl, že Even šel ven? Ne, ne, ne. S námahou se dokázala sebrat a soustředila se na dýchání. Nedýchat příliš rychle, ale hluboce a klidně, říkala si. Tak, jak to říkávala raněným vojákům, když k nim byli dopraveni ze zákopů, plakající, panikařící a překotně dýchající. Ovládla svůj strach. Podle zvuků v pozadí poznala, že volá z místa, kde je hodně lidí. Tady v sousedství byly jenom obytné domy.

„Byla jsi tak krásná ve své uniformě zdravotní sestry, Signe,“ řekl hlas. „Tak zářivě čistá a bílá. Bílá zrovna jako Olaf Lindvig ve svém bílém kabátě, pamatuješ si ho? Byla jsi tak čistá, že jsem nevěřil, že bys nás mohla zradit, že to máš ve svém srdci. Myslel jsem, že jsi jako Olaf Lindvig. Viděl jsem, jak ses ho dotkla, jeho vlasů, Signe. Jednu noc ve světle měsíce. Ty a on, vypadali jste jako andělé, jako byste byli posláni z nebes. Ale mýlil jsem se. Mimochodem, víš, že existují andělé, kteří nejsou posláni z nebes, Signe?“

Neodpověděla. Myšlenky se v její hlavě točily jako vír maelstromu. Způsobilo to něco, co řekl. Hlas. Teď to slyšela, on měnil hlas!

„Ne,“ nutila se odpovědět.

„Ne? To bys měla. Jsem takový anděl.“

„Daniel je mrtvý,“ řekla.

Na druhé straně se rozhostilo ticho. Bylo slyšet jenom dech rozechvívající membránu. Pak hlas zase promluvil: „Přišel jsem, abych soudil. Živé a mrtvé.“ Potom zavěsil.

Signe zavřela oči. Zvedla se a šla do ložnice. Za zataženými záclonami zůstala stát a dívala se na sebe v zrcadle. Třásla se, jako by měla vysokou horečku.

Harrymu trvalo dvacet minut přestěhovat se do své bývalé kanceláře. Věci, které potřeboval, se vešly do igelitové tašky ze 7-

Eleven. První, co udělal, bylo, že vystříhl fotografii Bernta Brandhauga z Dagbladetu. Pak ho připíchl na nástěnku vedle archivních fotografií Ellen, Sverreho Olsena a Hallgrima Daleho. Čtyři hesla. Poslal Halvorsena na ministerstvo zahraničí, aby se zeptal a pokusil zjistit, kdo byla ta žena v Continentalu. Čtyři osoby. Čtyři životy. Čtyři historie. Posadil se na zničenou židli a prohlížel si je, ale oni jenom prázdňě zírali mimo něj.

Zavolal ségře. Velmi ráda by si ponechala Helgeho, každopádně nějakou dobu. Stali se dobrými přáteli, řekla. Harry odpověděl, že to je v pořádku, pokud pamatuje na to, krmit ho.

„Je to ona,“ řekla ségra.

„Aha, jak to víš?“

„Henrik a já jsme to kontrolovali.“

Chtěl se zeptat, jak to kontrolovali, ale přišel na to, že dává přednost tomu, nevědět to. „Mluvila jsi s otcem?“

Mluvila. Zeptala se, jestli se Harry znovu sejde s tou dívkou. „Jakou dívkou?“

„Přece tou, o které jsi vyprávěl, jak jste spolu šli na procházku. Tou, co má chlapečka.“

„Ach, tou. Ne, myslím, že ne.“

„To je hloupé.“

„Hloupé? Nikdy jsi ji nepotkala, ségro.“

„Myslím si, že je to hloupé, protože jsi do ní zamilovaný.“

Občas ségra řekla věci, o kterých Harry nevěděl, co na ně má odpovědět. Domluvili se, že někdy půjdou do kina. Harry se zeptal, jestli to je tak, že Henrik s nimi taky musí jít. Ségra řekla, že to tedy musí, že tak to je, když má člověk milého.

Zavěsili a Harry zůstal sedět a přemýšlel. Ráchel a on se ještě na chodbách nepotkali, ale věděl, kde je její kancelář. Rozhodl se a vstal – musel s ní mluvit teď, už déle nevydržel čekat.

Když vešel do dveří PBS, Linda se na něj usmála.

„Už se vracíš, hezoune?“

„Jdu jenom na chvíli k Ráchel.“

„Jenom? Harry, viděla jsem vás přece na večírku.“

Harry ke svému rozčilení cítil, že mu hoří ušní lalůčky, a slyšel, že ten suchý smích, o který se pokusil, nezněl tak, jak měl.

„Ale můžeš si ušetřit cestu, Harry. Ráchel je dneska doma. Nemocná. Okamžik, Harry.“ Zvedla telefon. „PBS, jak vám mohu pomoci?“

Harry byl na cestě ze dveří ven, když na něj Linda zavolala. „Pro tebe. Chceš si to vzít tady?“ Podala mu sluchátko. „Je to Harry Hole?“ Byl to ženský hlas. Vypadala zadýchaně. Nebo plná strachu. „U telefonu.“

„Tady Signe Juulová. Musíte mi pomoci, Hole. Zabije mne.“

Harry slyšel štěkání v pozadí.

„Kdo vás zabije, paní Juulová?“

„Jede sem teď. Víím, že je to on. On... on...“

„Pokuste se uklidnit, paní Juulová. O čem to mluvíte?“

„Změnil svůj hlas, ale tentokrát jsem ho poznala. Věděl, že jsem v lazaretu pohladila Olafa Lindviga po vlasech. V tom okamžiku mi to bylo jasné. Panebože, co mám dělat?“

„Jste sama?“

„Ano,“ řekla. „Jsem sama. Jsem úplně, úplně sama, chápete?“ Štěkání v pozadí se teď stalo frenetickým. „Nemůžete přeběhnout k sousedům a počkat tam na nás, paní Juulová? Kdo je to...“

„Najde mne! Najde mne všude!“

Byla hysterická. Harry položil ruku přes mluvítko a požádal Lindu, aby zavolala pohotovostní centrálu a požádala o převelení nejbližšího hlídkového vozu k Juulovým na Irisveien. Pak mluvil k Signe Juulové a doufal, že si nevšimne jeho vlastního vzrušení:

„Jestli nepůjdete ven, tak každopádně zamkněte dveře, paní Juulová. Kdo...“

„Vy to nechápete,“ řekla. „On... on...“ Ozvalo se pípnutí. Obsazeno. Spojení bylo přerušeno.

„Doprdele! Omlouvám se, Lindo. Řekněte, že to auto spěchá. A že musí být opatrní, může tam být vetřelec se střelnou zbraní.“

Harry zavolal na informace, dostal číslo k Juulovým a vytočil ho. Stále obsazeno. Hodil sluchátko Lindě.

„Kdyby se Meirik po mně ptal, řekněte, že jsem na cestě k domu Evena Juula.“

Irisveien, 12. května 2000

Když Harry vjel do Irisveien, hned před domem Juulových uviděl policejní auto. Tichá ulice, kaluže vody od roztátého sněhu, na střeše pomalu se otáčející modré světlo, dvě zvědavé děti na kolech – bylo to jako repríza scény před domem Sverreho Olsena. Harry se modlil, aby tady podobnost končila.

Zaparkoval, vystoupil z Escortu a šel pomalu k brance. V tom okamžiku, kdy ji za sebou zavřel, slyšel někoho vyjít na schody.

„Webere,“ řekl Harry překvapeně. „Naše cesty se zase kříží.“

„To teda jo.“

„Nevěděl jsem, že taky jezdíš s pohotovostním vozem.“

„Zatraceně, víš přece, že nejezdím. Ale Brandhaug bydlí hned tady kousek v kopci a zrovna jsme si sedli do auta, když tu zprávu hlásili ve vysílačce.“

„Co se děje?“

„Ty se ptáš mě, já se ptám tebe. Nikdo tady není. Ale dveře byly odemčené.“

„Rozhlédli jste se kolem?“

„Od sklepa po půdu.“

„Zvláštní. Vidím, že pes tu taky není.“

„Psi a lidé, všichni jsou pryč. Ale vypadá to, že někdo byl ve sklepě, protože sklepní okénko je rozbité.“

„Aha,“ řekl Harry a podíval se podél Irisveien. Mezi domy zahlédl tenisový kurt.

„Mohla jít k některému ze sousedů,“ řekl Harry. „Prosil jsem ji o to.“

Weber následoval Harryho do haly, kde stál mladý policista a díval se na sebe do zrcadla nad telefonním stolem.

„No, Moene, vidíš nějaké známky inteligentního života?“ zeptal se Weber nakysle.

Moen se otočil a krátce kývl na Harryho.

„Hmm,“ řekl Moen. „Nevím, jestli tohle je inteligentní, nebo jenom zvláštní.“

Ukázal na zrcadlo. Ti dva přistoupili blíž.

„Hmm,“ řekl Weber.

Vypadalo to, jako že ta velká červená písmena byla napsána rtěnkou:

BÚH JE MŮJ SOUDCE.

Harry cítil, že jeho ústa byla jako vnitřek pomerančové kůry. Sklo vchodových dveří zařinčelo, jak prudce byly otevřeny. „Co tady děláte?“ zeptal se obrys, který stál v protisvětle proti nim. „A kde je Burre?“ Byl to Even Juul.

Harry seděl u kuchyňského stolu s viditelně ustaraným Evenem Juulem. Moen procházel sousedství, hledal Signe Juulovou a ptal se, jestli někdo něco neviděl. Weber měl neodkladné úkoly v případě Brandhaug a musel odjet policejním autem, ale Harry slíbil, že Moena svezí.

„Měla ve zvyku říct, když někam šla,“ řekl Even Juul. „Má ve zvyku, chtěl jsem říct.“

„Je to její písmo na zrcadle v hale?“

„Ne,“ řekl. „Myslím, že ne.“

„Je to její rtěnka?“

Juul se na Harryho podíval, aniž by odpověděl. „Bála se, když jsem s ní mluvil v telefonu,“ řekl Harry. „Tvrдила, že ji někdo chce zabít. Napadá vás, kdo by to mohl být?“

„Zabít?“

„To řekla.“

„Nikdo přece nechce Signe zabít.“

„Ne?“

„Jste blázen, člověče?“

„Dobře. V tom případě jistě chápete, že se vás musím zeptat, jestli je vaše žena psychicky labilní, zda má sklony k hysterii.“

Harry si nebyl jistý tím, že Juul slyšel, na co se ptal, až do té doby, než Juul zavrtěl hlavou.

„V pořádku,“ řekl Harry a zvedl se. „Uvidíte, jestli přijdete na něco, co by nám mohlo pomoci. A měl byste zavolat všem přátelům a příbuzným, o kterých se dá předpokládat, že u nich může hledat

úkryt. Vyhlásil jsem pátrání a Moen a já zkontrolujeme sousedství. Prozatím toho asi nemůžeme víc udělat.“

Když za sebou Harry zavřel branku, Moen právě přicházel. Vrtěl hlavou.

„Lidé neviděli ani auto?“ zeptal se Harry.

„Touhle dobou jsou doma jen důchodci a matky s nemluvnaty.“

„Důchodci ale přece rádi pozorují okolí.“

„Tihle očividně ne. Jestli se teda vůbec stalo něco, co stojí za povšimnutí.“

Co stojí za povšimnutí. Harry nevěděl proč, ale něco na zvuku slov způsobilo vibrace daleko vzadu v jeho mozku. Děti na kolech zmizely. Povzdechl si. „Pojeďme.“

79

Policejní prezidium, 12. května 2000

Když Harry vešel do kanceláře, Halvorsen telefonoval. Naznačoval, že mluví s informátorem. Harry počítal s tím, že se pořád pokouší vystopovat ženu z Continentalu, což mohlo znamenat jenom to, že na ministerstvu neuspěl. Mimo hromady kopií z archivu na Halvorsenově stole byla jejich kancelář od papírů vyprázdněná, vše ostatní, kromě případu Märklin, bylo odklizené.

„Jsme domluveni,“ řekl Halvorsen. „Zavolej mi, pokud něco uslyšíš.“

Zavěsil.

„Sehnal jsi Auneho?“ zeptal se Harry a dopadl na svou židli.

Halvorsen přikývl a zvedl dva prsty. Ve dvě hodiny. Harry se podíval na hodinky. Aune tady bude za dvacet minut.

„Sežeň mi fotku Edvarda Moskenu,“ řekl Harry a zvedl sluchátko. Vytočil číslo Sindreho Faukeho, který souhlasil se schůzkou ve tři hodiny. Pak informoval Halvorsena o zmizení Signe Juulové.

„Myslíte, že to má něco společného s případem Brandhaug?“ zeptal se Halvorsen.

„Nevím, ale to dělá ještě důležitějším rozhovor s Aunem.“

„Proč?“

„Protože se to víc a víc podobá dílu šilence. A v tom případě potřebujeme průvodce.“

Aune byl v mnoha ohledech velký muž. Měl nadváhu, měřil téměř dva metry a byl ve své specializaci pokládán za nejlepšího psychologa v zemi. Touto specializací nebyla psychopatie, ale Aune byl moudrý muž a pomohl už Harrymu v jiných případech.

Měl přátelský obličej a Harryho často napadalo, že Aune vlastně vypadá až moc lidsky, příliš zranitelně, příliš normálně na to, aby mohl operovat na válečném poli lidské duše, aniž by tím byl poznamenán. Když se ho na to Harry zeptal, Aune odpověděl, že je samozřejmě poznamenán, ale kdo není?

Ted' zaujatě a soustředěně poslouchal, zatímco Harry vyprávěl. O vraždě Hallgrima Daleho, o vraždě Ellen Gjelténové a o atentátu na Bernta Brandhauga. Harry vyprávěl o Evenu Juulovi, který si myslel, že by měli hledat mezi frontovými bojovníky – teorie, která byla možná podpořena poté, co Brandhaug byl zabit den po výročí v Dagbladetu. Nakonec vyprávěl o zmizení Signe Juulové.

Potom zůstal Aune sedět a přemýšlel. Pobrukoval si, zatímco střídavě přikyvoval a potřásl hlavou.

„Bohužel nevím, jestli vám nějak moc pomůžu,“ řekl. „Jediné, co mi dává nějaké vodítko, je vzkaz na zrcadle. Připomíná vizitku a je docela běžnou věcí pro sériové vrahy, zvláště po více vraždách, když se začínají cítit v bezpečí a chtějí zvýšit napětí tím, že policii provokují.“

„Je to nemocný muž, Aune?“

„Nemoc je relativní. Všichni jsme nemocní, otázkou jenom je, na jakém stupni funkčnosti jsme v poměru k těm pravidlům, která společnost udává jako žádoucí chování. Žádné jednání samo o sobě není symptomem nemoci, člověk se musí dívat na kontext, ve kterém dotyčný jednal. Většina lidí je například vybavena kontrolou afektu ve středním mozku. Ta se nám snaží zabránit v tom, zabít naše bližní. Je to jenom jedna z téhle evolučně podmíněných vlastností, kterými jsme vybaveni na ochranu vlastního druhu. Ale jestliže někdo trénuje dost dlouho na to, aby tuhle zábranu překonal, kontrola je oslabena. Jako u vojáků, například. Jestli vy a já zničehonic začneme zabíjet, je

dost velká šance, že jsme onemocněli. Ale není to nutně stejné, pokud jste nájemný vrah nebo... policista, například.“

„Takže pokud mluvíme o vojáku – někom, kdo například za války bojoval na jedné nebo druhé straně – tak jsou jeho zábrany vůči zabíjení menší než u jiné osoby, za předpokladu, že oba jsou psychicky zdraví?“

„Ano i ne. Voják je trénován zabíjet ve válečné situaci, a proto aby zábrany nebyly přítomny, musí cítit, že vražda probíhá ve stejném kontextu.“

„Takže on musí cítit, že stále bojuje ve válce?“

„Jednoduše řečeno – ano. Ale když předpokládáme, že tato situace nastala, tak může zabíjet a zabíjet, aniž by byl nemocný v lékařském slova smyslu. Každopádně ne víc než běžný voják. V tom případě může být nanejvýš řeč o odlišném chápání skutečnosti a tam se všichni pohybujeme na nejisté půdě.“

„Jak to?“ zeptal se Halvorsen.

„Kdo má rozhodnout, co je pravdivé a opravdové, morální nebo nemorální? Psychologové? Soudy? Politici?“

„No,“ řekl Harry. „Ti poslední to každopádně dělají.“

„Přesně tak,“ řekl Aune. „Ale jestliže cítíte, že ti, kdo dostali moc, vás soudí svévolně nebo nespravedlivě, ztratí ve vašich očích svou morální autoritu. Jestli je například někdo vězněn proto, že je členem naprosto legální strany, hledá jiného soudce. Člověk se odvolá k nejvyšší instanci, abych tak řekl.“

„Bůh je můj soudce,“ řekl Harry.

Aune přikývl.

„Co si myslíš, že to znamená, Aune?“

„Může to znamenat, že chce vysvětlit své činy. Že má, navzdory všemu, potřebu být pochopen. Májí většina lidí, víte.“

Na cestě k Faulkemu Harry zajel do restaurace U Schröderů. Bylo tam dopolední ticho a Mája seděla u stolu pod televizí s cigaretou a novinami. Harry jí ukázal fotografii Edvarda Moskenu, kterou Halvorsen sehnal za úctyhodně krátkou dobu, prý přes organizaci, která mu přede dvěma roky vystavila mezinárodní řidičský průkaz.

„Ten vrásčitý obličej jsem myslím viděla,“ řekla. „Ale pamatovat si kde a kdy? Musel tu být několikrát, protože si ho pamatuju, ale není to žádný častý host, to ne.“

„Je tu někdo jiný, kdo s ním mohl mluvit?“

„To je těžká otázka, Harry.“

Někdo tady ve středu v půl jedné volal z telefonního automatu. Nepočítám, že si to pamatuješ, ale mohla to být tahle osoba?“ Mája pokrčila rameny.

„Samozřejmě. Ale mohl to taky být Děda Mráz. Víš, jaké to je, Harry.“

Na cestě k Vibes gate Harry zavolal Halvorsenovi a požádal ho, aby sehnal Edvarda Moskenu. „Mám ho zatknout?“

„Ne. Jenom zkontroluj jeho alibi na dobu vraždy Bernta Brandhauga a dnešní zmizení Signe Juulové.“

Když Harrymu otevřel, byl Sindre Fauke popelavý v obličejí.

„Jeden kamarád včera přišel s láhví whisky,“ vysvětlil a zašklebil se. „Už na takovéhle věci nemám tělo. Jo, kdyby mi bylo šedesát...“

Zasmál se a šel sundat pískající konvici.

„Četl jsem o vraždě toho státního tajemníka z ministerstva zahraničí,“ volal z kuchyně. „Psali, že policie nevyklučuje, že to může mít něco společného s jeho výroky o frontových bojovnicích. VG píše, že za tím stojí neonacisti. Opravdu si to myslíte?“

„VG si to možná myslí. My si nemyslíme nic, a v tom případě taky nic nevyklučujeme. Jak to vypadá s knihou?“

„Zrovna teď to jde trochu pomalu. Ale jestli ji dokončím, otevře řadě lidí oči. Každopádně si to sám sobě říkám, abych ve dny, jako je ten dnešní, udržoval tempo.“

Fauke postavil konvici na konferenční stůl mezi nimi a těžce dopadl do židle. Kolem konvice omotal studený hadr, starý trik z fronty, vysvětlil s lišáckým úsměvem. Očividně doufal, že se Harry zeptá, jak trik funguje, ale Harry měl málo času.

„Žena Evena Juula zmizela,“ řekl.

„Páni. Utekla?“

„To si nemyslím. Znáte ji?“

„Vlastně jsem ji nikdy nepotkal, ale vím dobře o problémech, které nastaly, když se Juul měl ženit. Že byla sestrou na frontě a tak dále. Co se stalo?“

Harry mu pověděl o telefonátu a zmizení.

„Víc nevíme. Doufal jsem, že ji znáte a že by vás něco napadlo.“

„Je mi líto, ale...“

Fauke se odmlčel, aby se napil z hrníčku. Vypadal, jako by o něčem přemýšlel.

„Co jste řekl, že bylo napsáno na tom zrcadle?“

„Bůh je můj soudce,“ řekl Harry.

„Hmm.“

„Na co myslíte?“

„To sám opravdu nevím,“ řekl Fauke a třel si neoholenou bradu. „Jen to řekněte.“

„Řekl jste, že to může být vysvětlení, že chce, abyste mu rozuměli?“

„Ano.“

Fauke šel k policii, vytáhl tenkou knihu a začal listovat. „Přesně tak,“ řekl. „Myslel jsem si to.“ Podal knihu Harrymu. Byl to biblický slovník. „Najděte si Daniela.“

Harryho oči přejížděly stránku, až našel jméno. „*Daniel. Z hebrejštiny. Bůh (El) je můj soudce.*“

Vzhlédl k Faukemu, který zvedl konvici, aby jim nalil. „Hledáte zjevení, Hole.“

80

Parkveien, čtvrť Uranienborg, 12. května 2000

Johan Krohn přijal Harryho v kanceláři. Knihovna za ním byla úplně zaplněná ročníky právních časopisů vázaných do zlaté kůže. Zvláště kontrastovaly s advokátovým nedospělým obličejem.

„Je to už nějakou dobu, co jsme se viděli naposled,“ řekl Krohn a pohybem ruky Harryho poprosil, aby se posadil.

„Pamatujete si dobře,“ řekl Harry.

„Moje paměť je dobrá, ano. Sverre Olsen. Měli jste dobrý případ. Škoda, že se soud nedokázal držet pravidel.“

„Proto jsem nepřišel,“ řekl Harry. „Chci vás požádat o službu.“

„Prosit je zadarmo,“ řekl Krohn a opřel špičky prstů proti sobě.

„Hledám zbraň, která byla dovezena nelegálně, a mám důvod se domnívat, že Sverre Olsen do toho byl nějakým způsobem zapletený. Vzhledem k tomu, že váš klient je mrtvý, nejste už vázaný slibem mlčenlivosti a můžete nám dát informace. Může nám to pomoci objasnit vraždu Bernta Brandhauga, u kterého jsme si celkem jistí, že byl zastřelen právě touto zbraní.“

Krohn se kysele usmál.

„Dal bych přednost tomu, kdybyste nechal na mě, jak daleko můj slib mlčenlivosti sahá, pane kriminalisto. Není v tom žádná samozřejmost, že smrt klienta mlčenlivost ruší. A vy jste zřejmě nepřemýšlel o tom, že to možná chápu jako trochu drzé přijít sem a žádat o informace poté, co jste mého klienta zastřelili.“

„Pokouším se zapomenout na city a zkouším se chovat profesionálně,“ řekl Harry.

„Tak to musíte zkoušet trochu usilovněji, pane kriminalisto!“ Krohnův hlas, když ho zvýšil, se stal ještě více pisklavým. „Tohle totiž není zvlášť profesionální. Zrovna tak málo profesionální, jako zastřelit toho muže v jeho vlastním domě.“

„Byla to sebeobrana,“ řekl Harry.

„Formality,“ řekl Krohn. „Byl to zkušený policista, měl vědět, že Olsen byl labilní, a ne se tam takhle vřítit. Ten policista by samozřejmě měl být obviněn.“

Harry si nedokázal odpustit jedovatou poznámku:

„Souhlasím s vámi v tom, že je vždycky smutné, když díky formalitám zločinci zůstanou na svobodě.“

Krohn dvakrát zamrkal, než pochopil, co tím Harry myslel.

„Právní formality jsou něco jiného, pane kriminalisto,“ řekl. „Složít přísahu v soudní síni je možná detail, ale bez právní jistoty...“

„Moje hodnost je kriminalista první třídy.“

Harry se soustředil na to, mluvit pomalu a tiše:

„A ta právní jistota, o které mluvíte, zabila moji kolegyni. Ellen Gjelténová. Řekněte to své paměti, na kterou jste tak zatraceně pyšný. Ellen Gjelténová. 28 let. Největší vyšetřovatelský talent policie v Oslu. Roztříštěná lebka. Zatraceně mrtvá.“

Harry se zvedl a nahnul svých sto devadesát centimetrů přes Krohnův psací stůl. Viděl ohryzek na Krohnově hubeném supím krku poskakovat nahoru a dolů. Dvě dlouhé vteřiny si Harry dovolil luxus užívat si strachu v očích mladého obhájce. Pak nechal přistát na stole svoji vizitku.

„Zavolejte mi, až se rozhodnete, jak dlouho trvá váš slib mlčenlivosti,“ řekl.

Harry byl napůl venku ze dveří, když ho zastavil Krohnův hlas: „Zavolal mi těsně předtím, než zemřel.“ Harry se otočil. Krohn si povzdechl:

„Někoho se bál. Ale Sverre Olsen se bál vždycky. Byl osamělý a k smrti vyděšený.“

„A kdo není?“ zamumlal Harry. „Řekl, koho se bojí?“

„Prince. Říkal mu jenom Princ.“

„Řekl, proč se bojí?“

„Ne. Řekl jenom, že tenhle Princ je jakoby nadřizený a dal mu rozkaz vykonat zločin. Pak chtěl vědět, jak trestné to je, když jenom poslechl rozkaz. Chudák idiot.“

„Jaký rozkaz?“

„To neřekl.“

„Řekl ještě něco?“

Krohn zavrtěl hlavou.

Zavolejte mi kdykoliv, ve dne v noci, kdybyste si ještě na něco vzpomněl,“ řekl Harry.

„A ještě jedna věc, pane kriminalisto první třídy. Jestli si myslíte, že dobře spím poté, co se díky mně muž, který má na svědomí vaši kolegyni, ocitl na svobodě, tak se mýlíte.“

Ale Harry už odešel.

Harry zavolał Halvorsenovi a požádal ho, aby přišel k Herbertově pizzerii. Měli lokál skoro sami pro sebe a vybrali si stůl u okna. Nejdál v rohu seděl chlapík v blůze od uniformy, s knírem, který se po Adolfu Hitlerovi stal nmoderním, a nohami v holínkách na sedadle židle. Vypadal, jako by se pokoušel trhnout světový rekord v nudění se.

Halvorsen sehnal Edvarda Moskena, ale ne v Drammenu.

„Neodpověděl, když jsem mu volal domů, ale na informacích mi dali číslo na jeho mobil. Ukázalo se, že je v Oslu. Má byt v Tromsø gate v Rodeløkka. Bydlí tam, když je na Bjerke.

„Bjerke?“

„Dostihová dráha. Prý je tam nahoře každý pátek a sobotu. Trochu hraje a užívá si, řekl. A taky vlastní čtvrtinu koně. Našel jsem ho ve stáji za dráhou.“

„Co ještě řekl?“

„Že občas, když je v Oslu, zajde dopoledne ke Schröderům. A že netuší, kdo je Bernt Brandhaug a že mu každopádně nikdy domů nevolal. Ví, kdo je Signe Juulová, pamatuje si ji z fronty.“

„Co alibi?“

Halvorsen si objednal Hawaii Tropic s pepperoni a ananasem.

„Mosken tvrdí, že byl v bytě v Tromsø gate celý týden sám, kromě toho, že si zajel nahoře k Bjerke. Byl tam také to ráno, kdy byl zabit Brandhaug. A dnes dopoledne.“

„Aha. Co si myslíš o tom, jak odpovídal?“

„Co tím myslíte?“

„Věřil jsi mu?“

„Ano a ne...“

„Musíš zapojit cit, Halvorsene, neboj se. A pak jenom řekneš, co cítíš, já to proti tobě nepoužiju.“

Halvorsen se díval do stolu a pohrával si s jídelníčkem.

„Jestli Mosken lže, tak je každopádně pěkně chladnokrevný, tolik můžu říct.“

Harry si povzdechl:

„Postaráš se o to, aby byl Mosken pod dohledem? Chci mít dva muže před jeho bytem ve dne v noci.“

Halvorsen přikývl a vytřukal číslo na mobilu. Harry slyšel Møllerův hlas, zatímco hleděl na neonacistu v koutě, nebo jak si to říkali. Národní socialisté. Národní demokraté. Zrovna sehnal kopii diplomové práce v oboru sociologie, ve které autor dospěl k závěru, že v Norsku je 57 neonacistů.

Na stůl přišla pizza a Halvorsen se tázavě podíval na Harryho.

„Prosím,“ řekl Harry. „Na pizzu nemám chuť.“

Blůza v rohu dostala společnost krátké zelené vojenské bundy. Dali hlavy dohromady a pokukovali po policistech.

„Ještě jedna věc,“ řekl Harry. „Linda v PBS mi řekla, že v Kolíně je archiv SS, který sice v sedmdesátých letech napůl shořel, ale že tam občas našli informace o Norech, kteří bojovali na německé straně. Rozkazy, vyznamenání, služební hodnost, takové věci. Chci, abys tam zavolal a podíval se, jestli nenajdeš něco na Daniela Gudesona. A Gudbranda Johansena.“

„Yes, boss,“ řekl Halvorsen s ústy plnými pizzy. „Až skončím se zbytkem tohotohle.“

„Mezitím si pohovořím s mládeží,“ řekl Harry a zvedl se.

V práci neměl Harry nikdy skrupule používat velikost těla jako psychickou výhodu. A i když knír a la Adolf vzhlédl k Harrymu jakoby s námahou, Harry věděl, že se za tím chladným pohledem skrývá stejná obava, jakou viděl u Krohna. Tenhle chlapík měl jenom víc tréninku v tom, jak to skrýt. Harry vytrhl židli, na které měl knír a la Adolf položené holínky, a ty udeřily o podlahu.

„Omlouvám se,“ řekl Harry. „Myslel jsem, že ta židle je volná.“

„Podělaný poldo,“ řekl knír a la Adolf. Holá lebka na vrcholu vojenské bundy se otočila.

„Správně,“ řekl Harry. „Nebo fízl. Nebo floyd. Špicl. Ne, to je možná až moc hezké. Co třeba *the man*, je to dost mezinárodní?“

„Otravujeme vás, nebo co?“ zeptala se blůza.

„Ano, otravujete,“ řekl Harry. „Otravujete mě dlouho. Pozdravujte Prince a řekněte mu, že Hole přišel, aby mu oplatil stejnou mincí. Od Holea Princi, pochopili jste?“

Bunda zamrkala s otevřenou pusou. Pak blůza otevřela ústa se zuby třícími do všech stran a smála se, až jí tekly sliny.

„Mluvíte o Haakonu Magnusovi, nebo co?“ zeptal se. Bunda vtip konečně pochopila a taky se smála.

„No,“ řekl Harry, „jestli jste jenom řadoví pěšáci, tak samozřejmě nevíte, kdo je Princ. Tak jenom pošlete vzkaz nejbližšímu nadřízenému. Doufám, že vám pizza bude chutnat, chlapci.“

Harry šel zpátky k Halvorsenovi, který seděl s obrovským kusem pizzy v ruce. „Musíme odtud pryč, než si zanesu do svých záznamů další špínu.“

82

Holmenkollasen, 12. května 2000

Byl to dosud nejteplejší jarní večer. Harry řídil s otevřeným okénkem a teplý vítr ho hladil po obličejí a vlasech. Z Holmenkollasenu viděl Oslofjord s ostrovy roztroušenými jako hnědozelené mušle a první bílou plachtu sezony mířící na večer k pevnině. Několik maturantů stálo a močilo u kraje silnice vedle načerveno natřeného autobusu, zatímco z reproduktorů na jeho střeše se ozývalo: „*Won't – you – be my lover...*“

Starší dáma v pumpkách a větrovkou kolem pasu šla po silnici dolů s blaženým, unaveným úsměvem na rtech.

Harry zaparkoval pod jejím domem. Nechtěl jet nahoru na dvůr, ani nevěděl proč – možná proto, že si myslel, že to vypadá méně vlezle, zaparkovat tady dole. Směšné, samozřejmě, vzhledem k tomu, že stejně přišel neohlášen a nepozván.

Byl v půli cesty k domu, když mu zapípal mobil. Halvorsen volal z archivu vlastizrádců.

„Nic,“ řekl. „Jestli je Daniel Gudeson opravdu naživu, nebyl nikdy potom odsouzen za vlastizradu.“

„A Signe Juulová?“

„Dostala dvouletý trest.“

„Ale unikla vězení. Něco jiného zajímavého?“

„Ne – a teď mne odsud chtějí vyhodit. Budou zavírat.“

„Jdi domů a spát, možná na něco přijdeme zítra.“

Harry došel pod schody, když se dveře otevřely. Zůstal stát. Ráchel na sobě měla vlněný svetr a modré džíny, její vlasy byly rozčuchané a obličej ještě bledší než normálně. Hledal v jejích očích známky radosti ze setkání, ale žádné nenašel. Nenašel ale ani tu neutrální slušnost, které se děsil nejvíce. Její oči vlastně nevyjadřovaly nic, ať už to znamenalo cokoli.

„Slyšela jsem, jak tady venku někdo mluví,“ řekla. „Pojď dál.“

V obýváku seděl Oleg v pyžamu a díval se na televizi.

„Ahoj, poraženče,“ řekl Harry. „Neměl bys trénovat Tetris?“

Oleg si odfrkl, aniž by vzhlédnul.

„Zapomínám, že děti nechápou ironii,“ řekl Harry Ráchel. „Kde jsi byl?“ zeptal se Oleg.

„Byl?“ Harry byl lehce zmatený, když viděl Olegův obviňující výraz. „Co tím myslíš?“ Oleg pokrčil rameny.

„Kafe?“ zeptala se Ráchel. Harry přikývl. Oleg a Harry seděli tiše a dívali se na neuvěřitelné putování antilopy gnu přes poušť Kalahari, zatímco Ráchel štrachala v kuchyni. Trvalo to, jak káva, tak to putování.

„Padesát šest tisíc,“ řekl Oleg nakonec.

„Kecy,“ řekl Harry.

„Jsem první v žebříčku!“

„Doběhni pro něj.“

Oleg vyskočil a vyběhl z obýváku, když Ráchel přišla s kávou a posadila se naproti němu. Harry vylovil dálkové ovládání a vypnul zvuk dusajících kopyt. Nakonec to byla Ráchel, kdo přerušil ticho:

„Tak co budeš dělat letos sedmnáctého května?“

„Mám službu. Ale jestli naznačuješ pozvání k čemukoli, tak pohnu nebem a zemí...“

Zasmála se a zamávala na obranu rukama:

„Promiň, já jenom konverzuju. Mluvme o něčem jiném.“

„Takže ty jsi nemocná?“ zeptal se Harry.

„To je na dlouhé vyprávění.“

„Ty jich očividně máš více.“

„Proč ses vrátil?“ zeptala se.

„Kvůli Brandhaugovi. Se kterým jsem, a to je neuvěřitelně zvláštní, seděl a mluvil zrovna tady.“

„Ano, život je plný absurdních setkání,“ řekla Ráchel. „Dost absurdních na to, aby ve vymyšleném vyprávění nebyly důvěryhodné.“

„Nevíš ani polovinu, Harry.“

„Co tím myslíš?“

Jenom si povzdechla a míchala svůj čaj.

„Co to má znamenat?“ řekl Harry. „Mluví dnes večer celá rodina v kódovaných zprávách?“

Pokusila se zasmát, ale přešlo to do popotahování. Jarní nachlazení, říkal si Harry.

„Já... to...“

Pokusila se ještě několikrát začít větu, ale nedokázala to. Lžička v hrníčku míchala a míchala. Přes její rameno zahlédl Harry antilopu, která byla pomalu a nemilosrdně stažena krokodýlem do řeky.

„Měla jsem se strašně,“ řekla. „A toužila jsem po tobě.“

Otočila se k Harrymu a ten až teď uviděl, že pláče. Po jejích tvářích se kutálely slzy a hromadily se pod bradou. Nepokusila se je zastavit.

„No...“ začal Harry a to bylo vše, co stihl říct, než se octli v objetí. Tiskli se k sobě jako k záchranné bójce. Harry se třásl. Jenom tohle, říkal si. Jenom tohle stačí. Takhle ji držet.

„Mami!“ Zavolání se ozvalo z prvního patra. „Kde je můj Gameboy?“

„V jedné ze zásuvek v komodě,“ volala Ráchel třesoucím se hlasem. „Začni nahoře.“

„Polib mne,“ šeptala Harrymu. „Ale Oleg může...“

„V komodě není.“

Když Oleg sešel s Gameboyem, kterého nakonec našel v krabici s hračkami, ze schodů, nejdřív nevnímal náladu v obýváku a smál se Harrymu, který ustaraně zabručel, když uviděl nový výsledek. Ale když se Harry posadil, aby překonal rekord, uslyšel Olegův hlas:

„Proč vypadáte v obličeji tak divně?“

Harry se podíval na Ráchel, která se jen tak tak dokázala tvářit vážně.

„Protože se máme tak rádi,“ řekl Harry a zbavil se tří řad najednou tak, že umístil jednu dlouhou úplně napravo. „A ten tvůj rekord dlouho nevydrží, poraženče.“

Oleg se zasmál a bouchl Harryho do ramene.

„Nemáš šanci. Ty jsi poraženec.“

83

Harryho byt, 12. května 2000

Harry se necítil jako poraženec, když před půlnocí odemkl byt a uviděl, že červené oko na záznamníku bliká. Odesl Olega do postele a s Ráchel si vypili čaj. Ráchel mu řekla, že mu jednou, až nebude tak unavená, bude vyprávět dlouhé vyprávění. Harry konstatoval, že by potřebovala dovolenou, a ona souhlasila.

„Můžeme jet společně, všichni tři,“ řekl. „Až bude tenhle případ vyřešený.“

Pohládila ho po hlavě.

„O tomhle nesmíš žertovat, Harry.“

„Kdo mluví o žertu?“

„Každopádně se mi o tom nechce mluvit teď. Jdi domů, Harry.“ V chodbě se potom několikrát políbili a Harry měl její chuť ještě naotech.

Šel po špičkách, aniž by v obýváku rozsvítil, a stiskl na záznamníku PLAY. Hlas Sindreho Faukeho naplnil temnotu:

„Fauke. Přemýšlel jsem. Jestli je Daniel Gudeson víc než strašidlo, existuje na světě jenom jediná osoba, která vám tu záhadu rozřeší. A to je ten, kdo s ním seděl na stráži na Nový rok, kdy byl Daniel údajně zastřelen. Gudbrand Johansen. Musíte najít Gudbranda Johansena, Hole.“

Pak přišel zvuk zavěšovaného sluchátka, pípnutí a Harry čekal na cvaknutí, ale místo toho se ozval nový vzkaz:

„Halvorsen. Je půl dvanácté. Zrovna mi volal jeden ze sledovatelů. Čekali před bytem Moskena, ale nepřišel domů. Tak zavolali na číslo v Drammenu, jenom aby viděli, jestli vezme telefon. Ale on neodpověděl. Jeden z chlapů jel nahoru na Bjerke, ale tam

bylo zamčeno a všechna světla zhasnuta. Tak jsem je poprosil o trpělivost a vyhlásil vysílačkou pátrání po Moskenově autě. Jenom pro informaci. Uvidíme se zítra.“

Nové pípnutí. Nový vzkaz. Nový rekord na Harryho záznamníku.

„Znova Halvorsen. Začínám být sklerotický, úplně jsem zapomněl na tu druhou věc. Vypadá to totiž, že jsme konečně měli trochu štěstí. Archiv SS v Kolíně nemá žádné údaje ani o Gudesonovi, ani o Johansenovi. Řekli, že bych měl zavolat centrálnímu archivu wehrmachtu v Berlíně. Tam jsem narazil na pořádného bručouna, který řekl, že v pravidelné německé armádě bylo jen několik málo Norů. Když jsem mu ale případ vysvětlil, řekl, že to stejně zkontroluje. Za chvíli volal zpátky a řekl, že jak čekal, tak na Daniela Gudesona nenašel nic. Našel ale kopie nějakých papírů Gudbranda Johansena, Nora. Z nich vyplývá, že Johansen byl v roce 1944 převelen z Waffen-SS k wehrmachtu. A v poznámkách bylo napsáno, že originální papíry byly v létě 1944 poslány do Osla, což podle našeho muže v Berlíně znamená, že tam Johansen byl převelen. Našel také korespondenci s jedním doktorem, který podepsal Johansenovy neschopenky. Ve Vídni.“

Harry se posadil do jediné židle v obýváku.

„Jméno lékaře je Christopher Brockhard z nemocnice Rudolfa II. Ověřoval jsem to přes policii ve Vídni a ukázalo se, že nemocnice je stále v provozu. Dokonce mi sehnali jména a telefonní čísla zhruba dvaceti žijících osob, které tam za války pracovaly.“

Teutóni umí archivovat, říkal si Harry.

„Pak jsem začal telefonovat. Moje němčina je ale zatraceně špatná!“

Halvorsenův smích praskal ve sluchátku.

„Zavolal jsem osmi z nich, než jsem našel sestru, která si pamatovala Gudbranda Johansena. Je to pětasedmdesátiletá dáma. Pamatuje si ho velice dobře, řekla. Zítra vám dám její telefonní číslo a adresu. Její jméno je Meyerová. Helena Meyerová.“

Po praskavém tichu následovalo pípnutí a cvaknutí kazetového magnetofonu, který se zastavil.

Harrymu se zdálo o Ráchel, o jejím obličejí, který skrývala na jeho krku, o jejích silných rukách a o kostičkách Tetris, které padaly a padaly. Byl to ale hlas Sindreho Faukeho, který ho vzbudil uprostřed noci a přinutil ho pátrat po obrysech člověka ve tmě:

„Musíte najít Gudbranda Johansena.“

84

Pevnost Akershus, 13. května 2000

Bylo půl třetí v noci a stařec zaparkoval auto vedle nízkého skladu v ulici, která se jmenuje Akershusstranda. Ulicí dříve vedla jedna z dopravních tepen Osla, ale poté, co byl otevřen tunel Fjellinjen, byla Akershusstranda na jednom konci uzavřena a provoz tam ve dne obstarávali jenom ti, co pracovali na nábřeží, a v noci zákazníci prostitutek, kteří chtěli pro svůj „výlet“ mít poměrně klidné místo. Mezi ulicí a vodou totiž ležely jenom sklady a na druhé straně bylo západní průčelí pevnosti Akershus. Kdyby se někdo postavil s dalekohledem s nočním viděním na Aker Brygge, určitě by mohl vidět totéž co stařec: záda šedivého kabátu, který se pohnul pokaždé, když muž v něm oblečený postrčil boky vpřed, a obličej silně nalíčené a minimálně stejně opilé ženy, která se nechala obdělávat u západní stěny pevnosti, přímo pod kanóny. Po obou stranách souložících stály lampy, které osvětlovaly skálu a zeď nad nimi.

Kriegswehrmachtgefängnis Akershus. Vnitřní část areálu pevnosti byla na večer zavřená, a i kdyby se tam dokázal dostat, bylo riziko být objeven na samotném místě poprav příliš velké. Nikdo doopravdy nevěděl, kolik lidí tu za války bylo zastřeleno, ale byla tam pamětní deska popraveným příslušníkům norského odboje. Stařec každopádně věděl, že jeden z nich byl obyčejný zločinec, který si trest zasloužil bez ohledu na to, ze které strany se na to člověk díval. Zastřelili tady i Vidkuna Quislinga a ostatní, kteří při soudním procesu po válce dostali trest smrti. Quisling seděl ve věži na střelný prach. Stařec se často sám sebe ptal, jestli to bylo inspirací pro název knihy spisovatele, který do detailu popisoval různé způsoby poprav v průběhu posledního století. Byl popis poprav

zastřelením, tedy střelbou popravčí čtyř, ve skutečnosti popisem popravky Vidkuna Quislinga onoho říjnového dne roku 1945, kdy vyvedli zrádce ven na prostranství, aby provrtali jeho tělo kulkami? Přetáhli, tak jak psal spisovatel, kuklu přes jeho hlavu a připevnili bílý lístek na jeho srdce jako terč? Zakřičeli před vypálením výstřelů čtyři povely? A trefili se ti cvičení střelci tak špatně, že lékař se stetoskopem musel přikázat, aby byl odsouzenec k smrti popraven ještě jednou – vystřelili čtyřikrát nebo pětkrát a smrt nastala vykrvácením z mnoha povrchových ran? Stařec si popis vystříhl z knihy.

Kabát dokončil svou činnost a byl na cestě dolů z kopce ke svému autu. Žena pořád stála nahoře u zdi, stáhla si sukni a zapálila cigaretu, která, když nasávala kouř, zářila ve tmě. Stařec čekal. Pak rozšlápla cigaretu podpatkem a šla po bahnitě stezce kolem pevnosti a zpátky ke „kanceláři“ v ulicích kolem Norges Bank.

Stařec se otočil k zadnímu sedadlu, odkud na něj vyděšenýma očima zírala žena s roubíkem v ústech. Dívala se tak pokaždé, když se probrala z omámení dietyleterem. Viděl, jak se její ústa pod roubíkem pohybují.

„Neboj se, Signe,“ řekl, nahnul se směrem k ní a připevnil něco na její kabát. Pokusila se sklonit hlavu, aby viděla, co to je, ale on ji nutil držet hlavu zpřímá.

„Pojďme se projít,“ řekl. „Jak jsme to dělávali.“

Vystoupil z auta, otevřel zadní dveře, vytáhl ji a strkal ji před sebou. Zakopla a padla na kolena do šterku na trávě vedle cesty, ale on uchopil lano, kterým jí svázal ruce na zádech, a zase ji dostal na nohy. Postavil ji přímo před jeden z reflektorů tak, že jí světlo svítilo přímo do očí.

„Stůj tady tiše, zapomněl jsem víno,“ řekl. „Červené Ribeiros, pamatuješ si ho, že ano? Úplně tiše, jinak...“

Byla oslepená světlem a on jí musel strčit nůž až před obličej, aby ho viděla. I přes ostré světlo byly její panenky tak velké, že oči vypadaly jako skoro celé černé. Sešel dolů k autu a rozhlédl se. Nikde nikdo. Poslouchal a slyšel jenom pravidelné hučení města. Pak otevřel kufr auta. Odstrčil stranou černý pytel na odpadky a ucítil, že mrtvola psa uvnitř už začíná tuhnout. Ocel pušky Märklin se matně

zableskla. Vyndal ji a posadil se na místo řidiče. Stáhl okno napůl dolů a opřel se o něj. Když vzhlédnul, viděl její gigantický stín tančit na žlutohnědé zdi ze šestnáctého století. Stín musel být viditelný až z Nesoddenu. Nádhera.

Nastartoval pravou rukou auto a vytočil motor na plné obrátky. Naposled se kolem sebe rozhlédl, než se podíval skrz zaměřovač. Přemístil mušku trošičku doprava a černý kříž našel to, co hledal – bílý lístek. Pak vypustil vzduch z plic a ohnul prst kolem spouště.

„Teď jsi na řadě,“ zašeptal.

OSMÝ DÍL

ZJEVENÍ

Vídeň, 14. května 2000

Harry si dopřál pouze tři vteřiny na to, aby si na krku a na pažích vychutnal chladnou kůži sedadel Tyrolean Air. Pak začal zase přemýšlet.

Pod nimi ležela jako souvislá zelenožlutá deka krajina s Dunajem blýskajícím se na slunci jako hnědé, hnisavé zranění. Letuška jim právě oznámila, že budou přistávat na Schwechatu, a Harry se připravoval.

Nikdy neměl příliš rád létání, ale v posledních letech se prostě začal bát. Ellen se ho jednou zeptala, čeho se bojí. „Toho, že spadneme a zabijeme se, zatraceně, čeho jiného by se člověk asi měl bát?“ odpověděl. Pověděla mu, že pravděpodobnost zemřít v letadle je jedna ku třiceti milionům. Poděkoval jí za údaje a řekl, že teď už se nebojí.

Harry se nadechl, zatímco se pokoušel neposlouchat měnící se zvuk motorů. Proč se strach ze smrti stával s věkem horším, nemělo by to být obráceně? Signe Juulové bylo 79 a byla pravděpodobně k smrti vyděšená. Na telefon ostrahy pevnosti zavolal nějaký člověk, který nemohl spát, že jeden z reflektorů na západní straně nesvítí, a služba poslala jednoho z mladých pochůzkářů ven. Harry ho o dvě hodiny později vyslechl. Řekl Harrymu, že jak se přibližoval, viděl ženu bez známek života ležící přes jeden z reflektorů a zakrývající světlo. Nejdřív si myslel, že to je feťačka, ale když přišel blíž a uviděl šedivé vlasy a staromódní oblečení, pochopil, že to je starší žena. Jeho další myšlenkou bylo, že se jí udělalo špatně, ale pak zjistil, že má vzadu svázané ruce. Až když přišel až k ní, uviděl díru zející v kabátě.

„Viděl jsem přeraženou páteř,“ řekl Harrymu. „Opravdu jsem to viděl.“

Pak vyprávěl, jak se jednou rukou opřel o zeď, zatímco zvracel, a že až později, když přijela policie a ženu přemístila, pochopil, co byla ta břечka, o kterou si zamazal ruku. Ukázal ruku Harrymu, jako by to bylo důležité.

Dorazili technici v čele s Weberem. Harry si rozespáľýma očima prohlížel Signe Juulovou a řekl, že tady to není Bůh, kdo je soudcem, ale spíš ten z podzemí.

Jediným svědek byl hlídač, který kontroloval sklady. Ve tři čtvrtě na tři potkal na Akershusstranda auto na cestě na východ. Ale protože ho oslepilo dálkovými světly, neviděl ani značku, ani barvu auta.

Zdalo se, že pilot přidal plyn. Harry si představoval, že se pokoušejí získat výšku, protože pilot zrovna objevil přímo před kokpitem Alpy.

Pak se zdálo, že Tyrolean Air ztratilo pod křídly všechn vzduch, a Harry cítil, jak se jeho žaludek zhoupł. Nedobrovolně zasténal, když v dalším okamžiku byli jako gumový míček opět posláni nahoru. Kapitán promluvil do mikrofonu a německy a anglicky řekl něco o turbulenci.

Aune zdůraznil, že pokud člověk nemá schopnost cítit strach, nepřezije pravděpodobně ani den. Harry zaryl ruce do opěrek pro ruce a pokoušel se v té myšlence najít útěchu.

Byl to ostatně Aune, kdo nepřímou způsobil, že Harry nasedl do prvního letadla do Vídně. Když mu předložili fakta, hned řekl, že čas je rozhodující.

„Jestli je to sériový vrah, ztratí brzy kontrolu,“ řekl Aune. „Ne jako ten klasický sériový vrah se sexuálními motivy, který hledá uspokojení, ale je pokaždé zklamán a zvyšuje frekvenci z čisté frustrace. Tenhle vrah očividně není sexuálně motivován, má nějaký šílený plán, který musí provést, a dosud byl opatrný a jednal racionálně. Že vraždy následují tak těsně za sebou a že hodně riskuje proto, aby podtrhl symboliku svého jednání – jako tahle vražda u pevnosti Akershus, která se podobala popravě – naznačuje, že se buď cítí nepřekonatelný, nebo že brzy ztratí kontrolu a možná propadne psychóze.“

„Možná má ještě pořád všechno pod kontrolou,“ řekl Halvorsen. „Neudělal žádné chyby. Pořád jsme beze stop.“

A v tomhle měl Halvorsen zatraceně pravdu. Žádné stopy.

Mosken dokázal popsat, co dělal. Zvedl telefon v Drammenu, když tam Halvorsen ráno zkusmo zavolal vzhledem k tomu, že ti, co

měli Moskena sledovat v Oslu, ho ani nezahledli. Nemohli samozřejmě vědět, jestli to, co říkal, byla pravda – že totiž jel do Drammenu poté, co v půl jedenácté zavřeli na Bjerke, a že dojel v půl dvanácté. Nebo tam dojel v půl čtvrté v noci a tím pádem mohl stihnout zastřelit Signe Juulovou?

Harry bez zvláštního očekávání Halvorsena požádal, aby zavolal sousedům a zeptal se, jestli slyšeli nebo viděli, kdy Mosken přijel. A požádal Møllera, aby si promluvil se státním zástupcem o příkazu k domovní prohlídce v obou Moskenových bytech. Harry věděl, že jejich argumenty jsou vágní, a státní zástupce správně odpověděl, že chce vidět něco, co se podobá indiciím, než k tomu svolí.

Žádné stopy. Bylo načase propadnout panice.

Harry zavřel oči. Obličej Evena Juula byl pořád přilepený na sítnici. Šedivý, uzavřený. Seděl zplihle v křesle na Irisveien s obojkem v ruce.

Pak se kola setkala s asfaltem a Harry konstatoval, že ještě jednou je mezi těmi třiceti miliony šťastnými.

Policista, kterého policejní šéf ve Vídni ochotně dal k dispozici jako řidiče, průvodce a tlumočnicka, stál v příletové hale v tmavém obleku a slunečních brýlích, s býčím zátylkem a archem A4 s „MR. HOLE“ napsaným tlustou fixou.

Býčí zátylek se představil jako Fritz (Harry si říkal, že někdo se tak jmenovat musí) a vedl Harryho k námořnický modrému BMW, které se v dalším okamžiku řítilo na severozápad po dálnici k centru, kolem komínů továren, chrlících bílý kouř, a kolem dobře vychovaných řidičů, kteří uhnuli do pravého pruhu, jakmile Fritz přidal plyn.

„Budete bydlet v hotelu špiónů,“ řekl Fritz. „Hotel špiónů?“

„Starý, úctyhodný Imperial. Tam se za studené války ubytovávali ruští a západní agenti. Váš policejní šéf musí mít dost peněz.“

Dojeli dolů ke Kärntner Ringu a Fritz ukázal.

„To, co vidíte přes střechy domů vpravo, je věž dómu svatého Štěpána,“ řekl. „Nádhera, co? Tady je hotel. Počkám, než se ubytujete.“

Recepční v Imperiálu se usmál, když viděl, jak se Harry v recepci rozhlíží udivenýma očima.

„Použili jsme čtyřicet milionů šilinků na renovaci, aby to vypadalo přesně jako před válkou. Bylo to téměř zničeno bombardováním v roce 1944 a před několika lety hodně sešlé.“

Když Harry vyšel ve druhém poschodí z výtahu, bylo to, jako by šel po houpajícím se rašeliništi, tak tlusté a měkké byly koberece. Pokoj nebyl obzvlášť velký, ale měl pohodlnou širokou postel s nebesy, která vypadala, jako by byla nejmíň sto let stará. Když otevřel okno, nasál vůni pečiva z cukrárny na druhé straně ulice.

„Helena Mayerová bydlí v Lazarettgasse,“ oznámil Fritz Harrymu, když se znovu posadil do auta. Zatroubil na auto, které přešlo z pruhu do pruhu bez zablíkaní.

„Je vdova a má dvě dospělé děti. Po válce až do důchodu pracovala jako učitelka.“

„Mluvil jste s ní?“

„Ne, ale četl jsem její záznamy.“

Adresa v Lazarettgasse byla městský dům, který pravděpodobně kdysi býval noblesní. Teď se ale omítka na zdech na širokém schodišti olupovala a ozvěna jejich kroků se mísila se zvukem kapající vody.

Helena Mayerová stála ve dveřích ve třetím patře a usmívala se. Měla živé, hnědé oči a omlouvala se za všechny ty schody.

Byt byl lehce přeplněn nábytkem a naplněn drobnostmi, které lidé nasbírají v průběhu dlouhého života.

„Posaďte se,“ řekla. „Budu s vámi mluvit německy, ale můžete na mne mluvit anglicky, natolik rozumím,“ řekla obrácená k Harrymu.

Donesla tác s kávou. „Štrůdl,“ vysvětlila a ukázala na tácek se zákuskem.

„Mňam,“ řekl Fritz a nabídl si.

„Takže vy jste znala Gudbranda Johansena?“ zeptal se Harry. „Jistě. Tedy, říkali jsme mu Uriáš, trval na tom. Nejdřív jsme si mysleli, že je trochu divný, že to je kvůli zraněním.“

„Jakým zraněním?“

„Zranění hlavy. A samozřejmě jeho nohy, mnoho nescházelo, aby ji doktor Brockhard musel amputovat.“

„Ale uzdravil se a byl v létě roku 1944 převelen do Osla, že ano?“

„Ano, měl tam jet.“

„Co myslíte tím měl tam jet?“

„Zmizel. Každopádně se neobjevil v Oslu, nebo ano?“

„Pokud já vím, tak ne. Řekněte mi, jak dobře jste znala Gudbranda Johansena?“

„Dobře. Byl to extrovertní chlapík a šikovný vypravěč. Myslím, že všechny sestry do něj byly jedna po druhé zamilované.“

„I vy?“

Zasmála se klokotavým, zvonivým smíchem. „Já taky. Ale on mě nechtěl.“

„Ne?“

„0, byla jsem hezká, to vám říkám, tím to nebylo. Ale Uriáš chtěl jinou ženu.“

„Opravdu?“

„Ano, jmenovala se taky Helena.“

„Jaká Helena?“

Stará paní svraštila čelo.

„Helena Langová přece. To, že chtěli být spolu, bylo důvodem tragédie.“

„Jaké tragédie?“

Udiveně se podívala na Harryho, pak na Fritze a zase zpět na Harryho.

„Já myslela, že to kvůli tomu jste tady,“ řekla. „Přece kvůli té vraždě.“

Zámecký park, 14. května 2000

Byla neděle, lidé nespěchali a stařec s nimi držel přes zámecký park krok. U strážní budky se zastavil. Stromy měly světle zelenou barvu. Tu měl nejraději. Skoro všechny stromy. Vysoký dub uprostřed parku nikdy nebude zelenější, než je teď. Rozdíl už byl vidět. Poté, co se strom probudil ze zimního spánku, začala životadárná tekutina v kmeni proudit a šířit jed sítí cév. Teď dosáhla ke každému listu a způsobila rychlý růst. Během týdne nebo dvou ale

jed způsobí, že listy zvadnou, zhnědnou a opadnou a nakonec strom zemře.

Ale ještě to nepochopili. Nepochopili pravděpodobně vůbec nic. Bernt Brandhaug v původním plánu nebyl a stařec dokázal pochopit, že atentát policii zmátl. Brandhaugovy výroky v Dagbladetu byly jenom jedna z těch zvláštních náhod a on se nahlas smál, když je četl. Panebože, dokonce s Brandhaugem souhlasil, poraženci by měli viset, to byl zákon války.

Ale co se všemi těmi ostatními stopami, které jim dal? Ani popravu v pevnosti Akershus nedokázali dát do souvislosti s velkou zradou. Možná se jim rozsvítí, až bude příště vypáleno z kanónů na valu.

Rozhlížel se po lavičce. Bolesti teď přicházely s kratšími a kratšími přestávkami, nemusel chodit k Buerovi, aby se dozvěděl, že nemoc se rozšířila do celého těla, to cítil sám. Brzy už přijde závěrečné dějství.

Opřel se o strom. Královská bříza. Vláda a král uprchli do Anglie. „Německé bombardéry nad námi“. Z básně Nordahla Griega mu bylo špatně. Představovala královu zradu jako čestný ústup, jako že opustit svůj lid ve chvíli nouze je morální čin. A v bezpečí v Londýně byl král jenom jedním z exilových panovníků, kteří přednášeli dojmavé proslovy pro sympatizující dámy z vyšších vrstev během reprezentačních večeří, zatímco se křečovitě drželi naděje, že to jejich malinké království je jednoho dne bude chtít zpět. A poté, co to celé bylo pryč, následovalo přijetí, kdy loď s korunním princem přirazila ke břehu a všichni, kdo se přišli podívat, křičeli do ochraptění, aby přehlušili ostudu, jak svoji, tak královu. Stařec zavřel oči a nastavil tvář slunci.

Povel, holínky a puška AG3 udeřila do šterku. Hlášení. Výměna stráží.

Zavrtěli hlavou a Fritz hned telefonoval, aby někdo hledal v promlčených a archivovaných případech vražd.

„Určitě to najdeme,“ šeptal. Harry nepochyboval.

„Takže policie si byla jistá tím, že Gudbrand Johansen zabil svého vlastního lékaře?“ zeptal se Harry obrácen ke staré dámě.

„Ano. Christopher Brockhard bydlel sám v bytě v nemocnici. Policie řekla, že Johansen rozbil sklo ve venkovních dveřích a zabil ho ve vlastní posteli, zatímco spal.“

„Jak...“

Paní Mayerová si dramaticky přejela prstem přes hrdlo. „Sama jsem to potom viděla,“ řekla. „Člověk by skoro věřil, že si to doktor udělal sám, tak pěkný to byl řez.“

„Hmm. A proč si policie byla tak jistá tím, že to byl Johansen?“ Zasmála se.

„To vám říct můžu – protože Johansen se ptal ostrahy, který byt je Brockhardův, a hlídač ho viděl zaparkovat venku a jít dovnitř hlavní bránou. Potom vyběhl ven, nastartoval auto a jel co nejrychleji směrem na Vídeň. Příští den byl pryč a nikdo nevěděl kde; jen se vědělo, že podle rozkazu se měl za tři dny hlásit v Oslu. Norská policie na něj čekala, ale nikdy tam nepřijel.“

„Pamatujete se, jestli kromě toho svědectví ostrahy policie našla ještě jiné důkazy?“

„Jestli se pamatuju? O té vraždě jsme mluvili léta! Krev na skle na vchodových dveřích souhlasila s jeho krevní skupinou. A policie našla stejné otisky prstů jak v Brockhardově ložnici, tak na Uriášově nočním stolku a posteli v nemocnici. Navíc měl přece motiv...“

„Ano?“

„Ano, Gudbrand a Helena se přece milovali. Ale byl to Christopher, co ji měl dostat.“

„Byli zasnoubeni?“

„Ne, ne. Ale Christopher byl do Heleny celý poblázněný, to věděli všichni. Helena pocházela z bohaté rodiny, která byla zruinována poté, co její otec skončil ve vězení, a vdát se do rodiny Brockhardových byla její a matčina jediná možnost, jak se zase postavit na nohy. Víte, jak to chodí, mladá žena má ke své rodině určité závazky. Každopádně to tak v té době bylo.“

„Víte, kde je Helena Langová dnes?“

„Ale, propáníčka, vy jste se ani nedotkl štrůdlu,“ vykřikla vdova.

Harry si ukousl velký kus, žvýkal a povzbudivě na paní Mayerovou pokyvoval.

„Ne,“ řekla. „To nevím. Když se zjistilo, že byla s Johansenem v tu noc, co se stala ta vražda, vyšetřovali ji také, ale nic nezjistili. V nemocnici Rudolfa II. dala výpověď a přestěhovala se do Vídně. Otevřela si vlastní krejčovství, ano, byla to silná a podnikavá žena, občas jsem ji potkávala na ulici. V polovině padesátých let ale krejčovství prodala a potom jsem o ní víc neslyšela, někdo říkal, že odjela do zahraničí. Víím ale, koho se můžete zeptat. Jestli je tedy ještě pořád naživu. Beatrice Hoffmannová byla pomocnicí v domácnosti rodiny Langových. Po vraždě si ji rodina už nemohla dovolit a ona jeden čas pracovala v nemocnici Rudolfa II.“

Fritz už zase telefonoval.

Na parapetu okna zoufale bzučela moucha. Jenom následovala svůj mikroskopický rozum a narážela a narážela do skla, aniž by toho moc chápala. Harry se zvedl.

„Štrůdl...“

„Příště, paní Mayerová, zrovna teď máme málo času.“

„Proč?“ zeptala se. „Stalo se to před víc jak půlstoletím, to vám neuteče.“

„No...“ řekl Harry, zatímco studoval černou mouchu pod krajkovými záclonami.

Fritzovi na cestě k policejní stanici někdo zavolal a on udělal zakázanou otočku, která způsobila, že řidiči za nimi se vrhli na klaksony.

„Beatrice Hoffmannová žije,“ řekl a zvýšil rychlost přes světelnou křižovatku. „Je v domově důchodců v Mauerbachstrasse. To je nahoře ve Wienerwaldu.“

Turbo BMW radostně hvízdalo. Městské činžovní domy byly vystřídány domy z hrázděného zdiva, vinicemi a konečně zeleným listnatým lesem. Odpolední slunce si pohrávalo s listím a vytvářelo při jízdě alejemi buků a kaštanů nadpřirozenou náladu.

Sestra je odvedla do veliké zahrady.

Beatrice Hoffmannová seděla ve stínu na lavičce pod hrbolatým, mohutným dubem. Nad malinkým, svraštělým obličejem trůnil slaměný klobouk. Fritz s ní mluvil německy a vysvětloval, proč přišli. Stařenka příkyvovala a usmívala se.

„Je mi devadesát let,“ řekla třesoucím se hlasem. „A vždycky mi vhrknou slzy do očí, když myslím na slečnu Helenu.“

„Je naživu?“ zeptal se Harry svou školní němčinou. „Víte, kde je?“

„Co říká?“ zeptala se s rukou za uchem a Fritz to zopakoval.

„Ano,“ řekla. „Ano, vím, kde Helena je. Sedí tam nahoře.“

Ukázala nahoru do koruny stromu.

Tak to by bylo, říkal si Harry. Je senilní. Ale stařenka ještě nedomluvila: „U svatého Petra. Langovi byli dobří katolíci, ale Helena byla v rodině andělem. Jak jsem řekla, vyhrknou mi slzy, když na to myslím.“

„Pamatujete si na Gudbranda Johansena?“ zeptal se Harry. „Uriáš,“ řekla Beatrice. „Setkala jsem se s ním jenom jednou. Pěkný a šarmantní mladík, ale bohužel nemocný. Kdo by věřil, že takový slušný a hodný chlapec je schopen zabít? City se pro ně staly příliš silnými, ano, taky pro Helenu, nikdy se z toho nevzpamatovala, chudák. Policie ho nikdy nenašla, a i když Helena nikdy nebyla z ničeho obviněna, André Brockhard přiměl správní radu nemocnice, aby ji vyhodili. Přestěhovala se do města a pracovala jako dobrovolník pro arcibiskupskou kancelář do té doby, než ji finanční nouze rodiny donutila najít si placenou práci. Tak si otevřela krejčovství. Během dvou let zaměstnala čtrnáct žen, které pro ni šily na plný úvazek. Jejího otce propustili, ale po skandálu s těmi židovskými bankéři nikde nedostal práci. Paní Langová nesla úpadek rodiny nejhůř. Po delší nemoci v roce 1953 zemřela a pan Lang zahynul tentýž podzim při automobilové nehodě. Helena prodala v roce 1955 obchod a bez nějakého vysvětlení opustila zemi. Pamatuji si ten den, 15. květen, osvobození Rakouska.“

Fritz viděl Harryho tázavý výraz v obličejí a vysvětlil:

„Rakousko je trochu zvláštní. Tady neslavíme den, kdy Hitler kapituloval, ale kdy se spojenci stáhli ze země.“

Beatrice vyprávěla o tom, jak dostala zprávu o její smrti.

„Neslyšela jsem o ní dvacet let, když jsem jednoho dne dostala dopis orazítkovaný v Paříži. Byla tam na dovolené se svým mužem a dcerou, psala. Pochopila jsem, že to byla jakási poslední cesta. Neřekla, kde se usadila, koho si vzala nebo jakou má nemoc. Jenom, že už jí moc času nezbývá a že chce, abych za ni zapálila v dómu svatého Štěpána svíčku. Helena byla neobyčejný člověk. Bylo jí sedm let, když ke mně přišla do kuchyně, podívala se na mne vážnýma očima a řekla, že lidé jsou stvořeni Bohem, aby milovali.“

Po stařenčině vrásčité tváři tekla slza.

„Nikdy na to nezapomenu. Sedm let. Myslím, že se tenkrát rozhodla, jak bude žít svůj život. A i když to určitě nebylo tak, jak si představovala, a překážek bylo mnoho a velkých, jsem přesvědčena o tom, že v to věřila naplno a pevně celý svůj život – že člověk je stvořen Bohem, aby miloval. Byla prostě taková.“

„Máte ještě ten dopis?“ zeptal se Harry.

Usušila si slzy a přikývla.

„Mám ho ve svém pokoji. Nechte mne tady jenom chvíli sedět a vzpomínat, pak tam můžeme jít. Mimochodem, tohle bude letošní první horká noc.“

Seděli mlčky a naslouchali šumění ve větvích a ptáčkům zpívajícím slunci, které bylo na cestě dolů za horizont, zatímco všichni mysleli na své mrtvé. Hmyz skákal a tančil ve sloupech světla pod stromy. Harry myslel na Ellen. Uviděl ptáčka, o kterém mohl přísahat, že to je lejsk černohlavý, jehož fotografii viděl v knize o ptácích.

„Pojďme,“ řekla Beatrice.

Její pokoj byl malý a skromný, ale světlý a příjemný. Podél nejdelsí stěny, pokryté fotografiemi, stála postel. Beatrice prolistovávala papíry ve velké zásuvce komody.

„Mám systém, takže ho najdu,“ řekla. Samozřejmě, říkal si Harry.

V tom okamžiku zahlédly jeho oči fotografii ve stříbrném rámečku.

„Tady je ten dopis,“ řekla Beatrice.

Harry neodpověděl. Zíral na fotografii a nereagoval dřív, než za sebou uslyšel její hlas.

„Tohle je fotografováno, když Helena pracovala v nemocnici. Byla krásná, že ano?“

„Ano,“ řekl Harry. „Je na ní něco zvláštně známého.“

„To není tak divné,“ řekla Beatrice. „Malují ji na ikonách už skoro tisíc let.“

Byla to horká noc. Horká a dusná. Harry se převaloval v posteli s nebesy sem a tam, shodil peřinu na zem a stáhl z matrace prostěradlo, zatímco se pokoušel odehnat myšlenky a spát. Okamžik pomyslel na minibar, ale přišel na to, že klíč od něj sundal ze svazku a nechal ho v recepci. Slyšel hlasy venku na chodbě, slyšel, že někdo vzal za kliku, vyletěl z postele, ale nikdo nevešel. Pak byly hlasy uvnitř, cítil na pokožce horký dech a ozývalo se praskání, jako by někdo trhal látku, ale když otevřel oči, viděl záblesky světla a pochopil, že to byly blesky.

Znovu zahřmělo, znělo to jako vzdálené exploze přicházející nejdřív z jednoho místa ve městě, pak zase odjinud. Poté zase spal a líbal ji, stáhl z ní bílou noční košili a její kůže byla bílá a studená, naskočila jí husí kůže a on ji objímal, velmi dlouho, až se zahřála a probudila se v jeho rukách k životu, jako květina filmovaná celé jaro a přehraná v šíleném tempu.

Nepřestával ji líbat, na zátylek, na vnitřní straně paží, na břicho; ne žádostivě, ani laškovně, jenom napůl uklidňujícím, napůl uspávajícím, jako by kdykoli mohla zmizet. A když ji váhavě následoval, protože si myslela, že tam, kam chtěla jít, bude bezpečno, stále šel před ní, až došli ke krajině, kterou on neznal. Když se otočil, bylo příliš pozdě a ona se mu vrhla do náručí, zatímco ho proklínala a žadonila a do krve ho škrábala silnýma rukama.

Vzbudil se lapaje po dechu a musel se v posteli otočit, aby se ujistil, že je stále sám. Potom všechno splynulo ve víru hromu, spánku a snů. Vzbudil se uprostřed noci tím, že déšť bubnoval na okenní parapety. Šel k oknu a zíral dolů na ulice, kde voda přetékala přes kraje chodníků a po proudu se plavil klobouk bez vlastníka.

Když se Harry probudil objednaným telefonickým buzením, bylo venku světlo a ulice byly suché.

Podíval se na budík na nočním stolku. Do odletu letadla do Osla zbývaly dvě hodiny.

Thereses gate, 15. května 2000

Stale Aune měl žlutě vymalovanou kancelář se stěnami pokrytými policemi, narvanými odbornou literaturou, a kresbami Aukrusta.

„Posaď se, Harry,“ řekl doktor Aune. „Židle, nebo divan?“ Byla to jeho standardní zahajovací replika a Harry odpověděl tím, že zvedl levý koutek úst ke standardnímu „to-je-vtipné-ale-my-jsme-to-už-slyšeli“ úsměvu. Když Harry volal z letiště Gardermoen, Aune odpověděl, že Harry může přijít, ale že má málo času, protože pojede na seminář do Hamaru, kde má přednést úvodní přednášku.

„Jmenuje se to „Problémy spojené s diagnostikovaním alkoholismu“,“ řekl Aune. „Nebudu se o tobě zmiňovat jménem.“

„Proto ses tak vyšňořil?“ zeptal se Harry.

„Šaty jsou jedním z našich nejsilnějších vysílačů signálů,“ odpověděl Aune a přešel si rukou přes klopu saka. „Tvíd signalizuje mužnost a jistotu.“

„A motýlek?“ zeptal se Harry, zatímco vytahoval poznámkový blok a tužku.

„Intelektuální hravost a aroganci. Serióznost s nádechem sebeironie, jestli chceš. Ale ukazuje se, že je to dost na to, zaimponovat druhořadým kolegům.“

Aune se spokojeně opřel dozadu a složil ruce na svém překypujícím bříše.

„Radši mi řekni něco o rozpolcení osobnosti,“ řekl Harry. „Čili schizofrenii.“

Aune zasténal: „V pěti minutách?“

„Tak to shrň.“

„Za prvé – zmiňuješ jedním dechem schizofrenii a rozpolcení osobnosti, a to je jedno z nedorozumění, které je z neznámého důvodu u lidí zakořeněno. Schizofrenie je pojem, který zahrnuje skupinu velmi rozličných duševních nemocí, a nemá s rozpolcením osobnosti nic společného. Schizo je sice řecké slovo znamenající

rozpolcený, ale tím doktor Eugen Bleuer myslel, že psychologické funkce v mozku schizofrenika jsou rozdělené. A když...“

Harry ukázal na hodinky.

„Přesně tak,“ řekl Aune. „Rozpolcení osobnosti, o kterém mluvíš, se v Americe říká MPD. Mnohonásobné rozpolcení osobnosti je definováno tak, že najdeš dvě nebo více osobností u jednoho jedince a že soupeří o dominanci. Jako Dr. Jekyll a Mr. Hyde.“

„Takže to existuje?“

„No jistě. Ale je to vzácné, daleko vzácnější, než by člověk podle některých hollywoodských filmů věřil. Během své pětadvacetileté kariéry psychologa jsem nikdy neměl takové štěstí, abych mohl pozorovat jediný případ MPD. Ale přesto o tom něco vím.“

„Jako například co?“

„Jako například to, že je to skoro vždy spojeno se ztrátou paměti. To znamená, že u pacienta s MPD se může jedna z osobností probudit po opici, aniž by věděla, že je to proto, že existuje jiná osoba, která je opilec. Ano, jedna osobnost vlastně může být alkoholik a ta druhá abstinent.“

„To ale nemyslíš doslova, že?“

„Ale ano.“

„Ale alkoholismus je také fyzická nemoc.“

„Ano, a to je to, co dělá MPD tak fascinujícím. Mám zprávu o jednom pacientovi s MPD, kde jedna z osobností byla náruživým kuřákem, zatímco ta druhá se cigaret ani nedotkla. A když měřili tlak té osobnosti kuřáka, byl dvacet procent nad normálem. A ženy s MPD hlásily, že menstrují několikrát do měsíce, protože každá z osobností má svůj vlastní cyklus.“

„Takže tihle lidé mohou změnit svou vlastní tělesnou podstatu?“

„Do určité míry ano. Příběh o Dr. Jekyllovi a Mr. Hydeovi není vlastně tak daleko od pravdy, jak by někdo mohl věřit. V jednom známém případě popsal doktor Osherson jednu osobnost jako heterosexuální, zatímco ten druhý byl homosexuál.“

„Mohou mít osobnosti rozdílné hlasy?“

„Ano, rozdílné hlasy jsou vlastně jedním ze způsobů, jak nejspíše pozorovat přechody mezi osobnostmi.“

„Tak rozdílné, že dokonce i ten, kdo osobu zná velice dobře, by nepoznal jeden z těch druhých hlasů, například v telefonu?“

„Jestliže o druhé osobnosti neví, tak ano. Lidem, kteří znají pacienta s MPD jenom zběžně, mohou změny v mimice a řeči těla stačit k tomu, že dotyčného nepoznají, i když s ním sedí ve stejné místnosti.“

„Je možné si představit, že osoba s MPD to dokáže skrývat před svými nejbližšími?“

„Ano, to je možné si představit. Jak často se jedna nebo druhá osobnost objevuje, je čistě individuální, a někdo také může do jisté míry kontrolovat proměny sám.“

„Ale to o sobě musí osobnosti vědět.“

„Ano, to také není neobvyklé. A stejně jako v románu o Dr. Jekyllovi a Mr. Hydeovi může mezi osobnosti nastat hořký boj, protože mají jiné cíle, jiné chápání morálky a osob kolem sebe, koho mají a nemají rádi a tak dále.“

„Co rukopis, dokážou v jeho případě také podvádět?“

„Není řeč o podvádění, Harry. Ty také nejsi celou dobu stejná osoba. Když přijdeš domů z práce, děje se mnoho nepozorovatelných změn také u tebe, v hlase, řeči těla a tak dále. A zvláštní, že zmiňuješ rukopis, protože tady mám knihu s fotografiemi dopisu napsaného pacientem s MPD se sedmnácti různými osobnostmi a tomu zcela odpovídajícími rukopisy. Podívám se, jestli ji najdu, až budu mít víc času.“

Harry si do bloku zapsal několik poznámek.

„Různé doby menstruace, různé rukopisy, tohle je přece úplně šílené,“ mumlal.

„Tvoje slova, Harry. Doufám, že jsem ti pomohl, protože teď musím běžet.“

Aune si objednal taxíka a vyšli na ulici. Zatímco stáli na chodníku, zeptal se Aune Harryho, jaké má plány na sedmnáctý květen.

„Moje žena a já jsme pozvali několik přátel na snídani. Jsi srdečně vítán.“

„To je od tebe hezké, ale neonacisti plánují rozdat si to s muslimy, kteří sedmnáctého slaví eid, a bylo mi nařízeno

koordinovat služby u mešity v Grónlandu,“ řekl Harry, kterého najednou to překvapivé pozvání jak potěšilo, tak i přivedlo do rozpaků. „Vždycky žádají nás svobodné, abychom pracovali při takovýchle rodinných svátcích, chápeš?“

„Mohl bys k nám jenom na chvíli zaskočit, většina z těch, kdo přijdou, mají také plány na později.“

„Děkuju. Nechám si to projít hlavou a zavolám. Jaké přátele to vlastně máš?“

Aune se ujistil, že motýlek sedí správně. „Mám jenom takové, jako jsi ty,“ řekl. „Ale žena zná nějaké pořádné lidi.“

V tom okamžiku k chodníku přijelo taxi. Harry podržel dveře otevřené, zatímco Aune lezl dovnitř, ale když je měl zavřít, Harryho něco napadlo:

„Čím je MPD způsobeno?“

Aune se na sedadle předklonil a vzhlédl k Harrymu.

„O co se to vlastně jedná, Harry?“

„Nejsem si zcela jistý. Ale může to být důležité.“

„Dobře. Velice často byli pacienti s MPD v dětství vystaveni zneužívání. Ale také to může být způsobeno silnými traumatickými zážitky později v životě. Člověk si vytvoří novou osobu, aby unikl problémům.“

„O jakých traumatických zážitcích mluvíme, pokud je řeč o dospělém muži?“

„Jenom použij fantazii. Mohl zažít přírodní katastrofu, ztratit někoho, koho měl rád, mohl být vystaven násilí nebo žil dlouhou dobu ve strachu.“

„Jako například voják ve válce?“

„Válka by určitě mohla být spouštěcím mechanismem, ano.“

„Nebo v gerile.“

To poslední řekl Harry sám sobě, protože taxi s Aunem už bylo na cestě dolů Thereses gate.

„*Scotsman*,“ řekl Halvorsen.

„Strávíš sedmnáctý květen v hospodě Scotsman?“ řekl Harry s úšklebkem a postavil tašku na zem za stojanem na kabáty.

Halvorsen pokrčil rameny: „Máte nějaký lepší návrh?“

„Jestli to musí být hospoda, tak si každopádně najdi nějakou lepší. Nebo ještě líp, zaskoč tady za otce od dětí a převezmi jednu ze služeb během dětského průvodu. Dobrý příplatek za práci ve svátek a žádný den po opici.“

„Budu o tom přemýšlet.“

Harry těžce dosedl na židli.

„Nenecháte ji brzy spravit? Zní opravdu nemocně.“

„Ta se nedá spravit,“ řekl Harry nevrle. „Sorry. Zjistil jste něco ve Vídni?“

„Dostanu se k tomu. Nejdřív ty.“

„Zkoušel jsem zkontrolovat alibi Evena Juula na dobu, kdy jeho žena zmizela. Tvrdí, že se procházel centrem a že zašel do Kaffebrennerietu na Ullevalsveien, ale že nepotkal nikoho, koho zná, aby to mohl potvrdit. Obsluha v Kaffebrennerietu říká, že je tam příliš velký provoz na to, aby mohli cokoli potvrdit.“

„Kaffebrenneriet leží přímo naproti Schröderům,“ řekl Harry.

„No a co?“

„Jenom to říkám. Co říká Weber?“

„Nic nenašli. Weber říká, že jestli byla Signe Juulová k pevnosti dovezena v tom autě, které viděl hlídač, tak by měli najít něco na jejích šatech, vlákna ze zadního sedadla, hlínu nebo olej z kufru, něco.“

„Dal do auta pytle na odpadky,“ řekl Harry.

„To řekl Weber taky.“

„Zkontroloval jsi ta suchá stébla trávy, co našli na jejím kabátě?“

„Ano. Můžou pocházet z Moskenovy stáje. Plus miliónu dalších míst.“

„Seno. Ne stébla.“

„Není na těch stéblech nic zvláštního, Harry, jsou to jenom... stébla trávy.“

„Zatraceně.“ Harry se rozmrzele rozhlížel kolem. „A Vídeň?“

„Taky seno. Vyznáš se v kávě, Halvorsene?“

„Cože?“

„Ellen dělávala dobrou kávu. Kupovala ji v nějakém obchodě tady na Grónlandu. Možná...“

„Ne!“ řekl Halvorsen. „Nebudu vařit kávu.“

„To byl jen pokus,“ řekl Harry a znovu se zvedl. „Budu venku pár hodin.“

„To je vše, co jste zjistil ve Vídni? Seno? Ani stéblo slámy?“ Harry potřásl hlavou. „I to byla slepá stopa. Zvykneš si na to.“

Něco se stalo. Harry šel směrem nahoru skrz Grónlandsleiret, zatímco se pokoušel přijít na to, co to bylo. Bylo to něco s lidmi v ulicích, když byl ve Vídni, něco se stalo. Došel daleko nahoru po Karl Johans gate, když přišel na to, co to bylo. Udělalo se léto. Letos poprvé Harry cítil vůni asfaltu, lidí, kteří kolem něho procházeli, a vůni obchodu s květinami v Grensen. A když procházel zámeckým parkem, byla vůně čerstvě pokosené trávy tak silná, že se musel usmát. Muž a dívka v overalech z Údržby parků stáli a pokukovali nahoru do koruny stromu, diskutovali a vrtěli hlavou. Dívka měla rozepnutý vrchní díl overalu, zavázala ho kolem pasu a Harry si všiml, že když se dívala a ukazovala nahoru na strom, zíral její kolega místo nahoru pokradmu na její napnuté tričko.

Na Hegdehaugsveien pořádaly moderní i méně moderní butiky své poslední prodejní akce, aby oblékly lidi k oslavě 17. května. Stánky byly plné trikolor a vlajek a v dálce bylo slyšet ozvěnu orchestru, který doladřoval poslední tóny „Gammel Jaegermarsj“. Byly hlášeny přeháňky, ale mělo být teplo.

Když zazvonil u Sindreho Faukeho, byl Harry celý zpocený.

Fauke se nijak zvlášť na státní svátek netěšil:

„Otrava. A až moc vlajek. Není divu, že Hitler cítil duševní spřízněnost s Nory, náš národní duch je přece skrz naskrz nacionalistický. Jenom si netroufáme to přiznat.“

Naservíroval kávu.

„Gudbrand Johansen skončil v lazaretu ve Vídni,“ řekl Harry. „Noc předtím, než měl jet do Norska, zabil jednoho lékaře. Od té doby ho nikdo neviděl.“

„Podívejme,“ řekl Fauke a hlasitě srkal vřelou kávu. „Věděl jsem, že s tím chlapcem nebylo všechno v pořádku.“

„Co mi můžete říct o Evenu Juulovi?“

„Hodně. Jestli musím.“

„No, musíte.“

Fauke zvedl bujná obočí.

„Jste si jistý, že teď nejste na špatné stopě, Hole?“

„Nejsem si jistý ničím.“

Fauke foukal zamyšleně do hrníčku.

„O.K. Jestli je to opravdu nutné, tak ano. Juul a já jsme měli vztah, který se hodně podobal vztahu Gudbranda Johansena k Danielu Gudesonovi. Byl jsem Evenovi náhradním otcem. To souvisí s tím, že nemá rodiče.“

Harryho hrníček se zastavil na cestě k ústům.

„Nebylo hodně těch, kdo to věděli, protože Even si dost vymýšlel. Jeho vymyšlené dětství mělo více osob, detailů, míst a dat, než si většina pamatuje z opravdového dětství. Oficiální verze byla, že vyrostl v rodině Juulových na farmě u Grini. Ale pravdou je, že vyrostl u různých pěstounů a institucí v Norsku, než nakonec jako dvanáctiletý skončil v bezdětné rodině Juulových.“

„Jak to víte, když pořád lhal?“

„Je to trochu zvláštní historie, ale jednu noc jsme měli Even a já hlídku v ležení, které jsme vybudovali v lese na sever od Harestua. To bylo, jako by se s ním něco stalo. Even a já jsme si v té době nebyli nijak zvlášť blízcí a byl jsem velice překvapený, když mi najednou začal vyprávět, jak byl jako malý zneužíván a že ho nikdy nikdo nechtěl. Vyprávěl mi velice osobní detaily ze svého života a dost z toho bylo téměř trapné poslouchat. Některé z těch dospělých, u kterých byl, by měli...“ Fauke se otřásl.

„Pojďme se projít,“ řekl. „Fámy říkají, že venku je dnes hezky.“

Šli nahoru Vibes gate k Stensparku, kde se vyložily první letošní bikiny. Jeden feťák zabloudil dolů ze svého stanoviště nahore na kopci a vypadal, jako by právě objevil planetu Zemi.

„Nevím, čím to bylo, ale bylo to, jako by se Even Juul stal tu noc jinou osobou,“ řekl Fauke. „Zvláštní. Ale to nejpodivnější bylo, že druhý den dělal jakoby nic, jako by zapomněl na náš rozhovor.“

„Říkáte, že jste si nebyli blízcí, ale nevyprávěl jste mu něco z vašich zážitků na východní frontě?“

„Ano, samozřejmě. Tam nahore v lese se toho samozřejmě tolik nedělo, bylo to víceméně jen přemísťování a plížení se k Němcům. A tak jsme si zkracovali čekání historkami.“

„Vyprávěl jste hodně o Danielu Gudesonovi?“

Fauke se na Harryho dlouze díval.

„Takže vy jste zjistil, že Even Juul se zajímá o Daniela Gudesona?“

„Zatím jenom hádám,“ řekl Harry.

„Ano, vyprávěl jsem o Danielovi hodně,“ řekl Fauke. „Byl skoro legendou, Daniel Gudeson. Taková svobodná, silná a šťastná duše jako on se nepotká často. A Even byl historikami fascinován, musel jsem je vyprávět znovu a znovu, zvláště tu o Rusovi, kterého se Daniel vydal pohřbít.“

„Věděl, že Daniel byl za války v Sennheimu?“

„Samozřejmě. Všechny detaily, které jsem já sám postupně začal zapomínat, si Even pamatoval a připomínal mi je. Z nějakého důvodu to vypadalo, jako že se s Danielem zcela ztotožnil, i když si těžko dokážu představit dvě rozdílnější osoby. Jednou, když byl Even opilý, navrhl, abych mu říkal Uriáš, zrovna jako se říkalo Danielovi. A řeknu vám, nebyla to náhoda, že se mu v souvislosti se soudním procesem po válce zalíbila Signe Alsakerová.“

„Opravdu?“

„Když zjistil, že se má projednávat případ snoubenky Daniela Gudesona, šel do soudní síně a celý den tam jenom seděl a díval se na ni. Bylo to, jako by se předem rozhodl, že si ji vezme.“

„Protože byla Danielovou ženou?“

„Jste si jistý, že tohle je důležité?“ zeptal se Fauke a šel nahoru po stezce k vrcholu kopce tak rychle, že Harry musel popoběhnout, aby s ním dokázal udržet krok.

„Hodně jistý,“ řekl Harry.

„Nevím, jestli bych vám tohle měl říkat, ale osobně si myslím, že Even Juul miloval mýtus o Danielu Gudesonovi víc, než kdy miloval Signe Juulovou. Jsem si jistý, že obdiv Gudesona byla jedním z pádných důvodů toho, že po válce nikdy nedostudoval medicínu, ale začal studovat historii. Protože to samozřejmě byla historie okupace a frontovní bojovníci, na co se specializoval.“

Vyšli na vrcholek a Harry si otřel pot. Fauke nebyl skoro ani zadýchaný.

„Jeden z důvodů, proč Even Juul získal tak rychle silnou pozici 382 jako historik, bylo to, že jako muž z odboje byl perfektním

nástrojem pro psaní takové historie, o které vláda soudila, že slouží poválečnému Norsku, tedy zamlčení rozsáhlé kolaborace s Němci a soustředění se na to málo odboje, který tu byl. Tak dostalo potopení Blucheru v noci na 9. duben v Juulově knize pět stránek, ale v tichosti bylo zamlčeno, že se uvažuje o tom, postavit skoro sto tisíc Norů před soud kvůli kolaboraci a vlastizradě. A fungovalo to, mýty o lidu sjednoceném v boji proti nacismu žijí dodnes.“

„O tomhle je ta vaše kniha, Fauke?“

„Jenom se pokouším sdělit pravdu. Even věděl, že to, co psal, byla když ne lež, tak každopádně překrucování pravdy. Jednou jsem s ním o tom mluvil. Bránil se tím, že to tenkrát sloužilo záměru držet lid jednotný. Jediné, na co neměl žaludek, bylo představit v žádoucím, hrdinském světle králův úprk. Neexistoval jediný odbojář, který by se necítil v roce 1940 zrazený, ale nikdy jsem nepotkal nikoho tak negativně zaujatého jako Even, dokonce ani mezi frontovými bojovníky. Pamatujte, že celý svůj život byl opouštěn lidmi, které miloval a kterým věřil. Myslím, že nenáviděl každého z těch, kdo odjeli do Londýna, celým svým srdcem. Opravdu.“

Posadili se na lavičku a dívali se dolů na kostel ve Fagerborgu, střechy domů v Pilestredetu, ulici, která běžela dolů k městu a Oslofjordu, který se tam dole modře třpytil.

„Je to nádherné,“ řekl Fauke. „Tak nádherné, že to občas může vypadat, jako by stálo za to, zemřít pro tenhle pohled.“

Harry se pokoušel všechno strávit, složit mozaiku dohromady. Pořád mu ale chyběl jeden detail.

„Even začal před válkou studovat v Německu medicínu. Víte, kde v Německu?“

„Ne,“ řekl Fauke.

„Víte, jestli se na něco specializoval?“

„Ano, vyprávěl mi, že tenkrát snil o tom, následovat svého pěstouna a jeho otce.“

„A ti byli?“

„Neznáte primáře Juulovy? Byli to chirurgové.“

Grönlandsleiret, 16. května 2000

Bjarne Møller, Halvorsen a Harry šli vedle sebe dolů po Motzfeldts gate. Byli v nejhlušším „Malém Karáči“ a vůně, šaty a lidé kolem nich připomínali stejně tak málo Norsko jako kebaby, které žvýkali. Po chodníku k nim přitancil chlapec, vyšňořený do svátečního po pákistánsku, ale s trikolorou k 17. květnu na pozlacené klopě saka. Měl zvláštní pršák a v ruce držel norskou vlajku. Harry četl v novinách, že muslimští rodiče zorganizovali pro děti oslavu 17. května dnes, aby se zítra mohli soustředit na eid.

„Hurá!“

Chlapec se na ně zářivě usmíval, když se kolem nich prohnal.

„Even Juul není jen tak někdo,“ řekl Møller. „Je to náš možná nejuznávanější válečný historik. Jestli tohle souhlasí, udělají noviny pekelný humbuk. A to nemluvím o tom, jestli se mýlíme. Jestli se ty mýlíš, Harry.“

„Jediné, o co žádám, je dostat svolení vzít ho k výslechu společně s psychologem. A povolení k domovní prohlídce jeho domu.“

„A jediné, co žádám já, je alespoň maličký důkaz nebo svědek,“ řekl Møller a gestikuloval. „Juul je známá osobnost a nikdo ho v blízkosti místa činu neviděl. Nikdy. Co například ten telefonát Brandhaugově ženě z toho místa, kde jsi štamgastem?“

„Ukázal jsem fotografii Evena Juula té, co pracuje u Schröderů,“ řekl Halvorsen.

„Maje,“ upřesnil Harry.

„Nepamatovala si, že by ho viděla,“ řekl Halvorsen. „To je přesně to, co říkám,“ zasténal Møller a osušil si omáčku z úst.

„Jo, ale ukázal jsem fotografii taky několika z těch, co tam seděli,“ řekl Halvorsen a rychle pohlédl na Harryho. „Jeden starý chlap v kabátě přikývl a řekl, že ho musíme dostat.“

„V kabátě?“ řekl Harry. „Tak to je Mohykán. Konrád Asnes, za války se plavil na lodi. Osobnost, ale nikoliv důvěryhodný svědek, obávám se. To je ale jedno, Juul řekl, že byl v Kaffebrennerietu přímo přes ulici. Tam není žádný telefon. Pokud měl tedy někam volat, bylo by přirozené jít naproti ke Schröderům.“

Møller se zašklebil a podezíravě se podíval na svůj kebab. Jenom váhavě souhlasil s tím, že zkusí burek-kebab, který Harry doporučoval slovy jako „Turecko se setkává s Bosnou, Pákistánem a Grónlandsleiretem“.

„A ty opravdu věříš těm věcem o rozpolcení osobnosti, Harry?“

„Myslím si, že mně znějí stejně neuvěřitelně jako vám, šéfe, ale Aune říká, že je to možné. A je ochotný nám pomoci.“

„A ty si tedy myslíš, že Aune může zhypnotizovat Juula, vylákat ven tohoto Daniela Gudesona, kterého má v sobě, a vydolovat z něj doznání?“

„Není ani jisté, že Even Juul ví, co Daniel Gudeson udělal, takže je nezbytně nutné s ním promluvit,“ řekl Harry. „Podle Auneho jsou lidé s MPD našťastí velice dobrá média vzhledem k tomu, co dělají celou dobu sami se sebou – hypnotizují sebe sama.“

„Báječné,“ řekl Møller a obrátil oči v sloup. „Takže na co potřebuješ povolení k domovní prohlídce?“

„Jak sám říkáte, nemáme žádné technické důkazy, žádné svědky, a o takovýchle psychologických věcech víme, že je soud ne vždy akceptuje. Najdeme-li ale pušku Märklin, jsme u cíle, v tom případě nepotřebujeme nic z toho ostatního.“

„Hmm.“ Møller se na chodníku zastavil. „Motiv.“

Harry se na Møllera tázavě podíval.

„Moje zkušenost je taková, že dokonce i zmatení lidé mívají vedle šílenství ještě motiv. A já nevidím Juulův.“

„Ne Juulův, šéfe,“ řekl Harry. „Motiv Daniela Gudesona. Že Signe Juulová svým způsobem přešla k nepříteli, mohlo dát Gudesonovi motiv pomsty. To, co napsal na zrcadlo – Bůh je můj soudce – může naznačovat, že vraždy chápe jako křížovou výpravu jednoho člověka a že on jedná spravedlivě, i když ho ostatní lidé odsoudí.“

„A co ty ostatní vraždy? Bernt Brandhaug a – jestli máš pravdu v tom, že je to stejný vrah – Hallgrim Dale?“

„Netuším, co je motivem. Ale o Brandhaugovi víme, že byl zastřelen puškou Märklin, a Dale znal Gudesona. Podle pitevní zprávy byl Dale podříznut přibližně tak, jak by to udělal chirurg. Juul začal studovat medicínu a snil o tom, být chirurgem. Možná musel

Dale zemřít, jelikož odhalil, že se Juul vydává za Daniela Gudesona.“

Halvorsen si odkašlal.

„Co je?“ zeptal se Harry rozmrzele. Znal Halvorsena dostatečně dlouho na to, aby věděl, že přijde námitka. A velmi pravděpodobně opodstatněná.

„Podle toho, co říkáte o MPD, musel v té době, kdy zabil Hallgrima Daleho, být Evenem Juulem. Daniel Gudeson nebyl chirurg.“

Harry spolkl poslední sousto kebabu, utřel si ústa ubrouskem a rozhlédl se po odpadkovém koši.

„No,“ řekl. „Mohl bych taky říct, že bychom měli počkat, až budeme mít odpověď na všechny otázky, a je mi jasné, že státnímu zástupci se důkazy budou zdát slabé, ale ani my, ani on nemůžeme ignorovat skutečnost, že máme podezřelého, který může znovu zabít. Bojíte se humberku v médiích, pokud obviníme Evena Juula, šéfe, ale představte si ten povyk, pokud zavraždí někoho dalšího. A kdyby vyšlo najevo, že jsme ho podezřívali a nezastavili...“

„Ano, ano, tohle všechno vím,“ řekl Møller. „Takže ty si myslíš, že bude vraždit znovu?“

„V tomhle případě je spousta věcí, kterými si nejsem jistý,“ řekl Harry, „ale jsem si stoprocentně jistý jednou věcí – že se svým plánem ještě neskončil.“

„A co ti dodává tu jistotu?“

Harry si pohladil břicho a usmál se.

„Tady uvnitř někdo sedí a posílá mi zprávy morseovkou, šéfe. Že existuje důvod pro to, aby si pořídil nejdražší a nejlepší atentátnickou pušku na světě. Jedním z důvodů, že se Daniel Gudeson stal legendou, bylo to, že byl fantastickým střelcem. A teď mi to tady dole morseovkou píše, že má v úmyslu tu svou křížáckou výpravu logicky završit. Bude to něco, co udělá Daniela Gudesona nesmrtelným.“

Teple léta na chvíli zmizelo, jak poslední závan zimy prosvištěl nahoru po Motzfeldts gate a zvedal do vzduchu prach a odpadky. Møller zavřel oči, přitáhl si kabát těsněji k tělu a otrásl se. Bergen, říkal si. Bergen.

„No, uvidím, co dokážu,“ řekl. „Bud’te připraveni.“

90

Policejní prezidium, 16. května 2000

Harry a Halvorsen byli připraveni. Tak připraveni, že když Harryho telefon zazvonil, oba vyskočili. Harry chňapl po sluchátku: „Hole!“

„Nemusíš křičet,“ řekla Ráchel. „Kvůli tomu jaksi vynalezli telefon. Co jsi to tuhle říkal o 17. květnu?“

„Co?“ Harrymu trvalo několik vteřin, než mu to zapálilo. „Že mám službu?“

„To druhé,“ řekla Ráchel. „Že pohneš nebem a zemí.“

„Myslíš to vážně?“ Harry ucítil zvláštní, teplý pocit kolem žaludku. „Pokud seženu někoho, kdo přebere moji službu, strávíte ho se mnou?“

Ráchel se zasmála. „To jsi teď zněl velmi roztomile. Musím podotknout, že nejsi první volba, ale vzhledem k tomu, že se otec rozhodl být letos sám, tak odpověď zní ‚ano‘, chceme být s tebou.“

„Co tomu říká Oleg?“

„Byl to jeho návrh.“

„Opravdu? Chytrý kluk, ten Oleg.“

Harry byl rád. Tak rád, že bylo těžké mluvit úplně normálním hlasem. A kašlal na to, že Halvorsen seděl a vesele se šklebil na druhé straně psacího stolu.

„Tak jsme dohodnuti?“ šimral ho hlas Ráchel v uchu.

„Jestli se mi to povede, tak ano. Potom ti zavolám.“

„Anebo sem můžeš večer přijít na večeři. Jestli tedy máš čas. A chut’.“

Slova přišla tak přehnaně nedbale, až Harry pochopil, že než mu zavolala, trénovala si je. Bublal v něm smích, hlavu měl lehkou, jako by požil nějakou drogu. Chtěl říct „ano“, když si vzpomněl na něco, co řekla tehdy u večeře: „Vím, že by nezůstalo jenom u jednou.“ Nezvala ho na večeři.

Jestli tedy máš čas. A chuť.

Jestli měl zpanikařit, tak teď byla ta správná doba. „Na druhou linku mi někdo volá, Ráchel, musím to vzít, můžeš chvíli počkat?“

„Samozřejmě.“

Harry zmáčkl tlačítko se čtverečkem a uslyšel Møllerův hlas:

„Příkaz k zatčení je hotový, příkaz k domovní prohlídce je na cestě. Tom Waaler je připraven se dvěma auty a čtyřmi ozbrojenými muži. Doufám, proboha, že ten chlap s morseovkou, kterého máš, Harry, v žaludku, má jistou ruku.“

„Zkází sem tam nějaké písmenko, ale nikdy celou zprávu,“ řekl Harry, zatímco signalizoval Halvorsenovi, že si má obléct bundu. „Nashle.“ Harry zavěsil.

Stáli ve výtahu na cestě dolů, když si Harry vzpomněl, že Ráchel je pořád na druhé lince a čeká na odpověď. Neměl sílu pokusit se zjistit, co to znamenalo.

91

Irisveien, Oslo, 16. května 2000

První skoro letní den roku začínal chladnout, když do tiché vilové čtvrti ponořené v poklidu večera vjelo policejní auto. Harry se necítil dobře. Nejen proto, že se pod neprůstřelnou vestou potil, ale i proto, že tu bylo příliš ticho. Zíral směrem k záclonám za pěstěnými živými ploty, ale nic se tam nehýbalo. Měl pocit, jako by byl ve westernu a měl být ze zálohy přepaden.

Hany si nejdřív odmítl vzít neprůstřelnou vestu, ale Tom Waaler, který za operaci nesl zodpovědnost, mu dal jednoduché ultimátum: vzít si vestu, nebo zůstat doma. Argument, že kulka z pušky Märklin by prošla deskami na zádech vesty jako ten známý nůž teplým máslem, u Waalera způsobil jenom lhostejné škubání ramen.

Jeli ve dvou policejních autech. To druhé, ve kterém seděl Waaler, jelo nahoru Sognsveien a skrze zahrádkářskou kolonii Ulleval, aby přijelo do Irisveien z opačného směru, ze západu. Slyšel Waalerův hlas praskat ve vysílačce, klidný a bezpečný. Žádal o udání

pozice, zopakoval postup a nouzový postup a požádal každého policistu, aby zopakoval své úkoly.

„Jestli je to profesionál, tak má možná k brance připojený alarm, takže jdeme přes, ne skrz.“

Je schopný, dokonce i Harry to musel uznat, a bylo jasné, že ostatní v autě Waalera rovněž respektují.

Harry ukázal na červený dřevěný dům:

„To je on.“

„Alfo,“ řekla policistka na předním sedadle do vysílačky. „Nevidíme tě.“

Waaler odpověděl: „Jsme za rohem. Držte se z dohledu domu, dokud nás nevidíte. Přepínám.“

„Pozdě, jsme tady. Přepínám.“

„O.K., zůstaňte sedět v autě, dokud nepřijedeme. Přepínám a končím.“

O vteřinu později se na rohu objevil předek druhého policejního auta. Ujeli posledních padesát metrů k domu a zaparkovali tak, aby auto blokovalo výjezd z garáže. Druhé auto zastavilo přímo před brankou.

Když vystupovali z aut, Harry uslyšel línou, dutou ozvěnu tenisového míčku, který byl odpálen nepříliš tvrdě vypletenou raketou.

Slunce bylo připraveno zapadnout za Ullernasen a z jednoho okna cítil vůni vepřových kotlet.

Pak byla odstartována show. Dva policisté přeskočili plot s připravenými samopaly MP5 a běželi kolem domu, jeden doleva, druhý doprava. Policistka v Harryho autě zůstala sedět, jejím úkolem bylo rádiové spojení s poplachovou centrálou a udržovat v povzdálí případné diváky. Waaler a poslední policista počkali, až ti dva budou na svém místě, nato si připevnili na náprsní kapsy vysílačky a přeskočili branku se zdviženými služebními pistolemi. Harry a Halvorsen stáli za policejním autem a celé to pozorovali.

„Cigaretu?“ zeptal se Harry policistky.

„Děkuji, nechci,“ usmála se.

„Myslím, jestli vy nemáte cigaretu.“

Přestala se usmívat. Typický nekuřák, říkal si Harry.

Waaler s policistou stáli na schodišti a zaujali pozice po obou stranách vstupních dveří, když zazvonil Harryho mobil.

Harry viděl, jak policistka obrátila oči v sloup. Typický amatér, říkala si určitě.

Harry chtěl telefon vypnout, jenom nejdřív zkontroloval, jestli Číslo na displeji patří Ráchel. Bylo známé, ale nebylo její. Waaler už zvedl ruku, aby dal signál, když si Harry uvědomil, kdo volá. Vytrhl zírající policistce vysílačku.

„Alfo! Stop. Podezřelý mi právě volá. Slyšíš?“

Harry se podíval na schodiště, kde Waaler přikývl. Harry stiskl tlačítko na mobilu a přiložil ho k uchu:

„Hole.“

„Haló.“ Ke svému překvapení Harry slyšel, že to není hlas Evena Juula. „Sindre Fauke. Omlouvám se, že vás ruším, ale stojím v domě Evena Juula a myslím, že byste sem měli přijet.“

„Proč? A co tam děláte?“

„Protože si myslím, že ho mohlo napadnout něco hloupého. Před hodinou mi volal a řekl, že mám okamžitě přijít, že je v ohrožení života. Jel jsem k němu a našel dveře otevřené, ale ne Evena. A teď se obávám, že se zamkl v ložnici.“

„Proč si to myslíte?“

„Dveře do ložnice jsou zamčené, a když jsem se pokusil podívat klíčovou dírkou, byl klíč v zámku zevnitř.“

„O.K.“ řekl Harry, obešel auto a prošel brankou. „Dobře mě poslouchejte. Stůjte tam, kde jste, jestli máte něco v rukou, tak to položte a držte ruce tak, abychom je viděli. Jsme tam za dvě vteřiny.“

Harry prošel brankou, nahoru po schodech, a zatímco ho Waaler a druhý policista sledovali vytřeštěnýma očima, stiskl kliku a vešel.

Fauke stál v hale, pořád s telefonním sluchátkem v ruce, a překvapeně na ně zíral.

„Božítku,“ řekl jenom, když zahlédl Waalera s revolverem v ruce. „To bylo rychlé...“

„Kde je ložnice?“ zeptal se Harry.

Fauke mlčky ukázal na schodiště.

„Ukažte nám ji,“ řekl Harry.

Fauke šel před třemi policisty.

„Tady.“

Harry stiskl kliku, dveře byly podle očekávání zamčené. V zámku byl klíč, kterým ale nešlo otočit.

„Nestihl jsem to říct, ale pokusil jsem se otevřít dveře jedním z klíčů ke druhým ložnicím,“ řekl Fauke. „Někdy se přece stává, že pasují.“

Harry vyndal klíč a podíval se klíčovou dírkou. Uvnitř viděl postel a noční stolek. Něco, co se podobalo odmontovanému lustru, leželo na posteli. Waaler mluvil tiše do vysílačky. Harry cítil, že mu po vnitřní straně vesty zase teče pot. Ten lustr se mu nelíbil.

„Neříkal jste, že klíč byl v zámku zevnitř?“

„Ano, byl,“ řekl Fauke. „Do té doby, než jsem ho vystrčil ven, když jsem zkoušel ten druhý klíč.“

„Tak jak se dostaneme dovnitř?“ zeptal se Harry.

„Jsou na cestě,“ řekl Waaler a ve stejném okamžiku slyšeli dupat po schodišti těžké boty. Byl to jeden z policistů, který byl v pozici za domem. Nesl červený sochor.

„Tyhle,“ řekl Waaler a ukázal.

Létaly třísky a dveře se otevřely.

Harry vešel a za sebou slyšel, jak Waaler žádá Faukeho, aby zůstal venku.

První, čeho si Harry všiml, bylo vodítko. To bylo to, na čem se Even Juul oběsil. Zemřel v bílé košili, u krku rozevřené, černých kalhotách a kostkovaných ponožkách. Za ním ležela židle převrácená směrem k šatníku. Boty stály pěkně srovnané vedle židle. Harry vzhlédl ke stropu. Vodítko bylo podle očekávání upevněno na háku pro lustr. Harry se pokoušel nedívat se na obličej Evena Juula, ale nedokázal to. Jedno oko zíralo do místnosti, druhé přímo na něho. Nezávisle. Jako u dvouhlavého trola s jedním okem na každé hlavě, říkal si Harry.

Šel k oknu, které směřovalo na východ, a viděl děti jedoucí na kolech po Irisveien, přitahovány zprávami o policejních autech, které se vždycky v takovýchle sousedstvích šířily s neuvěřitelnou rychlostí.

Harry zavřel oči a přemýšlel. První dojem je důležitý, tvoje první myšlenka, když se s něčím setkáš, je často tou nejdůležitější. To ho naučila Ellen. Jeho žákyně ho naučila soustředit se na to první, co

ucítil, když přišel na místo činu. Proto se Harry nemusel otáčet, aby věděl, že klíč leží na podlaze za ním, že v místnosti nenajdou otisky prstů nikoho jiného a že se nikdo do domu nevloupal. Jednoduše proto, že jak vrah, tak oběť viseli u stropu. Dvouhlavý trol byl rozdělen.

„Zavolej Weberovi,“ řekl Harry Halvorsenovi, který stál ve dveřích a zíral na oběšeného.

„Možná si představuje nabíjení baterek na zítřek jinak, ale utěš ho tím, že tady bude mít jednoduchou práci. Even Juul odhalil vraha a musel za to zaplatit životem.“

„A kdo je to?“ zeptal se Waaler.

„Byl. Ten je také mrtvý. Říkal si Daniel Gudeson a nacházel se v Juulově vlastní hlavě.“

Na cestě ven Harry Halvorsena poprosil, aby řekl Weberovi, že mu má zavolat, pokud najde pušku Märklin.

Harry zůstal stát venku na schodech a rozhlížel se. Nápadně hodně sousedů mělo najednou co dělat v zahradách a chodili po špičkách, aby viděli přes živé ploty. Waaler také vyšel ven a postavil se vedle Harryho.

„Úplně jsem nepochopil to, co jsi tam uvnitř řekl,“ řekl Waaler. „Máš na mysli, že ten chlap spáchal sebevraždu kvůli pocitu viny?“

Harry zavrtěl hlavou.

„Ne, myslel jsem to, co jsem řekl, vážně. Zabili se navzájem. Even zabil Daniela, aby ho zastavil. A Daniel zabil Evena, aby ho neodhalil. Pro jednu měli společné zájmy.“

Waaler přikývl, ale nevypadal, že by byl o moc moudřejší.

„Ten stařec vypadá povědomě,“ řekl. „Ten živý, myslím...“

„Ano. Je to otec Rachel Faukeové, jestli...“

„Jistě, to je ten kus nahoře v PBS. Aha.“

„Máš cigaretu?“ zeptal se Harry.

„Ne,“ řekl Waaler. „Zbytek toho, co se tady bude dít, je tvoje parketa, Hole. Chci odjet, tak teď řekni, jestli potřebuješ s něčím pomoci.“

Harry zavrtěl hlavou a Waaler šel směrem k brance.

„Jo, přece jen něco,“ řekl Harry. „Jestli nemáš zítra nic zvláštního na programu, potřebuju zkušeného policistu, který by vzal moji službu.“

Waler se smál a pokračoval v chůzi.

„Jde jenom o to, mít zítra velení během bohoslužby v mešitě v Gronlandu,“ volal Harry. „Vidím, že pro takovéhle věci máš talent. Máme jenom dávat pozor, aby holé lebky nezmlátily muslimy proto, že slaví eid.“

Waler došel k brance a prudce se zastavil.

„A za to máš odpovědnost?“ zeptal se přes rameno.

„Je to jenom taková maličkost,“ řekl Harry. „Dvě auta, čtyři muži.“

„Jak dlouho?“

„Od osmi do tří.“

Waler se otočil se širokým úsměvem. „Víš co?“ řekl. „Když o tom přemýšlím, tak ti něco dlužím. To je v pořádku, vezmu tvoji službu.“

Waler zasalutoval, posadil se do auta, nastartoval a zmizel.

Dluží mi za co? říkal si Harry a naslouchal plácavým zvukům od tenisových kurtů. Ale v dalším okamžiku už na to nemyslel, protože mobil znovu zvonil a tentokrát patřilo číslo na displeji Ráchel.

92

Holmenkollveien, 16. května 2000

„Ty jsou pro mne?“

Ráchel spráskla ruce a přijala kytici kopretin.

„Nestihl jsem to do květinářství, tak jsou z tvé vlastní zahrady,“ řekl Harry a vešel do dveří. „Hmm, voní tu kokosové mléko. Thajské jídlo?“

„Ano. A blahopřeju k novému obleku.“

„Je to tak očividné?“

Ráchel se zasmála a přejela rukou přes klopou saka. „Pěkná kvalitní vlna.“

„Super 110.“

Harry netušil, co Super 110 znamená. V záchvatu nadměrného sebevědomí napochodoval do jednoho z moderních obchodů na Hegdehaugsveien v okamžiku, kdy měli zavírat, a přiměl obsluhu najít jediný oblek, do kterého se jeho dlouhé tělo vešlo. Sedm tisíc korun bylo samozřejmě víc, než si představoval, ale alternativou bylo vypadat ve starém obleku jako špatný výstup z revue, takže zavřel oči, projel kartou terminálem a pokusil se na to zapomenout.

V jídelně bylo prostřeno pro dva.

„Oleg spí,“ řekla dřív, než se Harry stihl zeptat. Nastala odmlka. „Nemyslím...“ začala.

„Ne?“ zeptal se Harry a usmál se. Nikdy předtím ji neviděl červenat se. Přitáhl si ji k sobě, nasál vůni čerstvě umytých vlasů a cítil, že se trošičku třese. „Jídlo...“ zašeptala.

Pustil ji a ona zmizela v kuchyni. Okno do zahrady bylo otevřené a bílí motýli, kteří tam včera nebyli, poletovali při západu slunce kolem jako bonbónky. Uvnitř to vonělo prostředkem na mytí podlahy a mokrou dřevěnou podlahou. Harry zavřel oči. Věděl, že potřebuje hodně takovýchle dnů, než obraz Evena Juula na vodítku zcela zmizí, ale už začínal blednout. Weber a jeho chlapi pušku nenašli, ale našli psa Burreho. V pytli na odpadky v mrazáku, s podřezaným hrdlem. A ve skříňce na náradí našli tři nože, všechny od krve. Harry tipoval, že jedna z nich bude Hallgrima Daleho.

Ráchel volala z kuchyně, aby jí pomohl nosit na stůl. Už to bledlo.

Hudba janičářů s větrem přicházela a mizela. Harry otevřel oči. Vše bylo bílé. Bílé sluneční světlo, které blikalo a psalo morseovkou mezi poletujícími bílými záclonami, bílé zdi, bílý strop a bílé ložní prádlo, které bylo měkké a chladilo horkou kůží. Otočil se. Polštář stále zachovával otisk její hlavy, ale postel byla prázdná. Podíval se na hodinky. Pět minut po osmé. Ona a Oleg byli na cestě k

Festningsplassen, odkud měl vyjít dětský průvod. Dohodli se na srazu před strážní budkou u královského paláce v jedenáct hodin.

Zavřel oči a znovu si přehrával noc. Pak vstal a loudal se do koupelny. Tam bylo také vše bílé, bílé dlaždičky, bílý porcelán. Osprchoval se v ledové vodě, a dřív než si to uvědomil, slyšel sám sebe zpívat starý hit The The:

„... *a perfect day!*“

Ráchel mu připravila bílý ručník. Třel se tlustou, tkanou bavlnou, aby povzbudil krevní oběh, zatímco si prohlížel svůj vlastní obličej v zrcadle. Teď byl šťastný, nebo ne? Zrovna teď. Usmál se na obličej před sebou. Ten se usmál nazpět. Ekman a Friesen. Směj se na svět...

Hlasitě se zasmál, uvázal si ručník kolem pasu a vydal se podél haly a do dveří ložnice. Uběhla vteřina, než si uvědomil, že je to nesprávná ložnice, protože znovu bylo vše bílé: zdi, strop, komoda s rodinnými fotografiemi a pečlivě ustlaná manželská postel se staromódním háčkovaným přehozem.

Otočil se a byl na cestě ven, když zničehonic strnul. Zůstal stát, jako by mu jedna část mozku rozkazovala, aby pokračoval a zapomenul na to, a druhá, aby se vrátil a podíval se, jestli to, co právě viděl, bylo to, co si myslel. Nebo lépe: to, čeho se obával. Čeho a proč se toho obával, přesně nevěděl, jenom věděl, že když je všechno perfektní, nemůže se to zlepšit a člověk nechce nic změnit, ani jedinou věc. Bylo ale pozdě. Samozřejmě bylo pozdě.

Nadechl se, otočil a šel zpět.

Černobílá fotografie měla jednoduchý rámeček. Žena na fotografii měla úzký obličej, vysoké výrazné lící kosti a klidné, smějící se oči, dívající se trochu nad fotoaparát, pravděpodobně na fotografa. Měla na sobě jednoduchou blůzu a na blůze visel stříbrný kříž.

Malují ji na ikonách už tisíc let.

Ne, proto mu nepřipadala povědomá, když fotografii viděl poprvé.

Nebylo pochyb. Byla to stejná žena, kterou viděl na fotografii v pokoji Beatrice Hoffmannové.

DEVÁTÝ DÍL

SOUDNÝ DEN

Oslo, 17. května 2000

Píšu tohle proto, aby ten, kdo to najde, věděl, proč jsem udělal to, co jsem udělal. Často jsem ve svém životě musel volit mezi dvěma nebo více zly, a podle toho musím být souzen. Také ale musí být přihlédnuto k tomu, že jsem nikdy od této volby neutíkal, že jsem se nikdy nevyhýbal svým morálním povinnostem, ale spíše riskoval, že zvolím špatně, než abych žil zbaběle jako jeden z tiché většiny, někdo, kdo hledá bezpečí ve stádu a kdo stádu přenechá volbu, místo aby zvolil sám. Tohle poslední rozhodnutí jsem učinil proto, abych byl připraven, až se teď znovu setkám s Pánem a Helenou.

„Do prdele!“

Když se dav lidí, oblečených v oblecích a krojích, vyhrnul na přechod na Majorstukrysset, Harry dupl na brzdu. Vypadalo to, že celé město už je na nohou. A vypadalo to, že semafor nikdy znovu nepřeskočí na zelenou. Pak mohl konečně pustit spojku a přidat plyn. Ve Vibes gate zaparkoval vedle už zaparkovaného auta, našel Faukeho zvonek a zazvonil. Kolem proběhlo dítě v klapajících svátečních botách a vysoký, mekavý zvuk trumpetky způsobil, že Harry sebou trhl.

Fauke neodpověděl. Harry běžel zpátky do auta a našel páčidlo, které měl vždy na podlaze pod předním sedadlem kvůli vzpurnému zámku kufru. Vrátil se a položil obě ruce na dvojitou řadu zvonků. Za několik vteřin zazněla kakofonie vzrušených hlasů, které pravděpodobně měly málo času a v ruce žehličku a krém na boty. Řekl, že je od policie, a někdo mu musel věřit, protože najednou to divoce zabzučelo a on mohl dveře otevřít. Přeskakoval tři schody najednou. Pak stál ve třetím poschodí a srdce mu tlouklo ještě trochu rychleji, než bušilo od té doby, co před čtvrthodinou uviděl v ložnici fotografii.

Úkol, který jsem si uložil, už stál nevinné lidi život a samozřejmě existuje riziko, že jich bude víc. Tak je tomu ve válce vždycky. Proto mě sudte jako vojáka, který nemá příliš mnoho možností volby. To je moje přání. Ale jestli mě budete soudit tvrdě, mějte na paměti, že jste jenom chybní lidé a že nakonec máme jenom jednoho soudce: Boha. Tady jsou mé memoáry.

Harry dvakrát ztloukl pěstí na Faukeho dveře a zavolal jeho jméno. Když se nikdo neozval, vrazil páčidlo přímo pod zámek a opřel se o něj. Na třetí pokus se dveře s rámusem poddaly. Překročil práh. V bytě bylo ticho a tma a zvláštním způsobem mu připomínal ložnici, ve které ještě před chvílí byl; působil tak prázdně, tak nekonečně opuštěně. Když vešel do obývacího pokoje, pochopil proč. Byt byl opuštěný. Všechny dokumenty, které byly rozházené na podlaze, knihy v křivých knihovnách a napůl prázdné hrníčky kávy byly pryč. Nábytek byl nastrkaný do kouta a přehozený bílou látkou. Pruh slunečního světla dopadal skrze okno na hromádku papírů převázaných provázkem, které ležely uprostřed prázdného obývacího pokoje.

Když tohle čtete, jsem, doufejme mrtvý. Doufejme, že jsme všichni mrtví.

Harry si dřepěl vedle hromádky na bobek. „Velká zrada“ bylo napsáno psacím strojem na titulní stránce. „Memoáry vojáka.“

Harry uvolnil provázek.

Další strana:

Píšu tohle proto, aby ten, kdo to najde, věděl, proč jsem udělal to, co jsem udělal.

Harry hromádku prolistoval. Muselo to být několik set hustě popsaných stránek. Podíval se na hodinky. Půl deváté. V poznámkovém sešitku našel telefonní číslo Fritze ve Vídni, vylovil mobilní telefon a potkal ho na cestě domů z noční služby. Poté, cos Fritzem minutu mluvil, zavolal Harry na informace, které našly číslo a přepojily ho.

„Weber.“

„Hole. Všechno nejlepší ke státnímu svátku, to je to, co se říká, ne?“

„Do pekla s tím, co chceš?“

„No, máš na dnešek pravděpodobně něco naplánovaného...“

„Ano. Měl jsem v plánu mít zamčené dveře, zavřená okna a číst noviny. Vyplivni to.“

„Potřebuju odebrat několik otisků prstů.“

„V pořádku. Kdy?“

„Okamžitě. Musíš si vzít kufr, abychom to odsud mohli poslat. A taky potřebuju služební pistoli.“

Harry mu dal adresu. Potom si vzal hromádku papírů k jedné ze židlí zabalených jako mrtvola, posadil se a začal číst.

95

Leningrad, 12. prosince 1942

Světlice rozsvítily šedivou noční oblohu tak, že se podobala špinavé celtě napnuté přes tu neutěšenou, nahou krajinu, která je na všech stranách obklopovala. Možná, že Rusové zahájili ofenzivu, možná, že se jenom tvářili, jako že to udělali, tohle se prý člověk nikdy nedozvěděl dřív, než bylo pozdě. Daniel se znovu předvedl jako skvělý střelec. Kdyby ještě legendou nebyl, tak si dnes zajistil nesmrtelnost. Trefil a zabil Rusa na vzdálenost téměř půl kilometru. Následně vyrazil na vlastní pěst do země nikoho a uspořádal mrtvému křesťanský pohřeb. Neslyšeli jsme, že by dřív někdo něco takového udělal. Vzal s sebou jako trofej Rusovu čepici. Potom byl jako obvykle ve svém živlu. Zpíval a všechny nás bavil (kromě několika mrzoutů a závistivců). Jsem velice pyšný na to, že takový neobyčejný a statečný člověk je můj přítel. I když to někdy vypadá, jako by tahle válka neměla konce a oběti doma jsou velké, muž jako Daniel. Gudeson dodává nám všem naději, že zastavíme bolševiky a vrátíme se zpátky do bezpečného, svobodného Norska.

Harry se podíval na hodinky a listoval dál.

Leningrad, noc na 1. ledna 1943

Když jsem viděl, že Sindre Fauke má v očích strach, musel jsem mu říct několik uklidňujících slov, aby byl méně ostražitý. Byli jsme tam venku na stanovišti kulometu sami, ostatní si šli znovu lehnout, a Danielova mrtvola ležela a tuhla na bednách od munice. Pak jsem oškrábal Danielovu krev z nábojového pásu. Svítil měsíc a zároveň sněžilo, zvláštní noc, a já jsem si říkal, že teď sbírám Danielovy zničené kousky a znova ho skládám dohromady, dělám ho celým, tak aby se mohl zvednout a vést nás. Sindre Fauke tomuhle nerozuměl, byl třtinou ve větru, oportunista a udavač, který jenom následoval toho, o kom si myslel, že zvítězí. A tento den, kdy to pro nás, pro Daniela vypadalo špatně, by nás také ještě zradil. Rychle jsem udělal krok tak, abych se ocitl za ním, lehce jsem ho uchopil za čelo a máchl bajonetem. Je třeba mít trochu rychlost, aby vznikl hluboký a čistý řez. Pustil jsem ho ve stejném okamžiku, kdy jsem říznul, protože jsem věděl, že práce byla vykonána. Pomalu se otočil a zíral na mne svýma malýma prasečíma očičkama a vypadal, jako by se pokoušel křičet, ale bajonet přeríznul hrtan a on tak ze sebe vydal jenom zasyčení, jak vzduch proudil přes rozevírající se ránu. A krev. Uchopil se oběma rukama kolem krku, aby zabránil tomu, že z něj vyprchá život, ale to jenom vedlo k tomu, že mu krev tekla v tenkých pramíncích mezi prsty. Zalehl jsem a musel se ve sněhu odkulit dozadu, aby to nezašpinilo moji uniformu. Čerstvé krvavé skvrny by nevypadaly dobře, kdyby je napadlo, že chtějí vyšetřovat „dezerci“ Sindreho Faukeho.

Když už se víc nehýbal, otočil jsem ho na záda a přitáhl k bedně s municí, kde ležel Daniel. Naštěstí měli celkem podobné postavy. Našel jsem identifikační papíry Sindreho Faukeho. Máme je stále při sobě, ve dne v noci, protože kdyby nás zastavili bez papírů, které určují, kdo jsme a jaké jsou naše rozkazy (pěšák, severní úsek fronty, datum, razítko a tak dále), riskujeme být na místě zastřeleni jako dezertéři.

Stočil jsem Sindreho papíry do ruličky a strčil je do polní láhve, kterou jsem měl připevněnou na opasku. Pak jsem stáhl pytel z Danielovy hlavy a přivázal ho kolem hlavy Sindreho. Nato jsem vzal Daniela na záda a táhl ho do země nikoho. A tak jsem ho pohřbil ve sněhu, jako Daniel pohřbil Uriáše, Rusa. Nechal jsem si Danielovu čepici od ruské uniformy a zazpíval žalm „Náš Bůh je pevný jako hrad“ a pak „Přijďte kruhu u ohně“.

97

Leningrad, 3. ledna 1943

Mírná zima. Vše proběhlo podle plánu.

Brzo ráno na Nový rok přišli nosiči mrtvol a odnesli mrtvolu ležící na bednách od munice. Samozřejmě si mysleli, že to byl Daniel Gudson, koho s sebou vezou nahoru na sever. Pořád mám chuť se smát, když na to myslím. Jestli sundali pytel, než ho hodili do hromadného hrobu, to nevím, stejně mě to neznepokojovalo, nosiči mrtvol neznali ani Daniela, ani Sindreho. Jediné, co mě znepokojuje, je, že to vypadá, jako by Edvard Mosken nabyl podezření, že Fauke nedezertoval, ale že jsem ho já zabil. Pravda, není toho tolik, co může dělat, tělo Sindreho Faukeho leží spálené (ať jeho duše hoří navěky) a k nepoznání společně se stovkou jiných.

Ale v noci, kdy jsem měl hlídku, jsem musel podniknout tu dosud nejodvážnější operaci. Postupně jsem pochopil, že nemůžu nechat Daniela pohřbeného tam venku ve sněhu. S nástupem mírné zimy bych riskoval, že se mrtvola může kdykoliv vynořit ze sněhu a odhalit výměnu. A když se mi začalo v noci zdát o tom, co by lišky a tchoři udělali s Danielovou mrtvolou, až na jaře zmizí sněh, rozhodl jsem se ji vyhrabat a dostat do hromadného hrobu – je to přece jenom země vysvěcená polním knězem.

Samozřejmě jsem se více obával našich vlastních hlídek než Rusů, ale naštěstí to byl Hallgrim Dale, Faukeho tupý kumpán, kdo seděl u kulometu. Navíc bylo tu noc zataženo a konečně – a to je důležitější – cítil jsem, že Daniel je se mnou, ano, že je ve mně. A když jsem konečně dotáhl mrtvolu na bednu od munice a chtěl jsem

zavázat pytel kolem jeho hlavy, usmál se. Víím, že nedostatek spánku a hlad může vědomí provést různé kousky, ale viděl jsem, jak se jeho ztuhlá smrtelná maska změnila před mýma očima. A zvláštní bylo, že místo abych se začal bát, způsobilo to, že jsem se cítil bezpečně a radostně. Pak jsem se vplížil do bunkru, kde jsem usnul jako dítě.

Když mě Edvard Mosken za necelou hodinu vzbudil, bylo to, jako by se mi to celé zdálo, a myslím si, že jsem se dokázal tvářit upřímně překvapeně, když jsem uviděl, že Danielova mrtvola se znovu objevila. Ale nebylo to dost na to, přesvědčit Moskenu. Byl si jistý tím, že tam leží Fauke, že jsem ho zabil a položil ho tam v naději, že nosiči mrtvol si budou myslet, že ho tam poprvé zapomněli a prostě ho vezmou s sebou. Když Dale odstranil pytel a Mosken uviděl, že to opravdu je Daniel, oba zírali s otevřenými ústy a já se musel držet, abych nevybuchl smíchy a neodhalil nás, Daniela a mne.

98

Nemocnice v severním úseku, Leningrad, 17. ledna 1944

Ruční granát hozený z ruského letadla trefil Daleho helmu a zůstal ležet a točil se na ledu, zatímco my jsme se pokoušeli dostat pryč. Ležel jsem nejbliž a byl jsem si jistý, že všichni tři zemřeme: já, Mosken i Dale. Bylo to zvláštní, ale moje poslední myšlenka byla, že to byla ironie osudu, když jsem zrovna zachránil život Edvarda Moskenu, aby nebyl zastřelen chudákem Hallgrimem Dalem, a vše, čeho jsem dosáhl, bylo prodloužení života velitele oddílu přesně o dvě minuty. Ale Rusové měli naštěstí mizerné ruční granáty a my se z toho všichni tři dostali živí. Měl jsem těžce zraněnou nohu a střepina granátu se mi provrtala skrze helmu do čela.

Zvláštní shodou okolností jsem se ocitnul na sále sestry Signe Alsakerové, Danielovy snoubenky. Nejdříve mne nepoznala, ale odpoledne ke mně přišla a mluvila se mnou norský. Je velice krásná a já dobře chápu, že jsem se s ní chtěl zasnoubit.

Olaf Lindvig leží také na tomto sále. Jeho bílý kabát visí na věšáku u postele, nevím proč, možná proto, aby odsud mohl odejít rovnou ven a zpátky ke svým povinnostem okamžitě poté, co se

zranění zahojí. Muži jako on jsou teď, když se ruská dělostřelba blíží, třeba. Jednu noc se mu, myslím, zdálo něco ošklivého, protože křičel, a to přišla dovnitř sestra Signe. Dala mu nějakou injekci, možná morfin. Když znovu usnul, viděl jsem, že ho pohladila po vlasech. Byla tak krásná, že jsem měl chuť přivolat ji ke své posteli a říct jí, kdo jsem, ale nechtěl jsem ji vyděsit.

Dnes řekli, že nás musí poslat na západ, protože léky se sem nedostanou. Nikdo to neřekl, ale noha mě bolí, Rusové se blíží a já vím, že je to jediná možná záchrana.

99

Wienerwald, 29. května 1944

... nejkrásnější a nejchytřejší žena, jakou jsem v životě potkal. Může člověk milovat dvě ženy najednou? Ano, prý ano.

Gudbrand se změnil. Proto jsem přijal Danielovu přezdívku Uriáš. Heleně se to líbí víc, Gudbrand je zvláštní jméno, zdá se jí.

Když ostatní usnou, píšu básně, ale prý nejsem žádný poeta. Mé srdce divoce buší, jen se objeví ve dveřích, ale Daniel říká, že když člověk chce získat srdce ženy, je k tomu třeba přistupovat s klidem, ano, téměř chladně, že je to jako chytat mouchy. Člověk musí sedět úplně zticha, nejlépe se dívat jinam. A pak, když ti moucha začne důvěřovat, když přistane na stole přímo před tebou, jde blíž a nakonec tě téměř prosí o to, aby ses ji pokusil lapit -vtom udeříš s rychlostí blesku, rozhodně a jistě ve své víře. To poslední je důležité, protože to není rychlost, ale víra, co lapí mouchu. Máš jeden pokus – a při tom je důležité mít postavené základy, říká Daniel.

100

Vídeň, 29. června 1944

Spala jako dítě, když jsem se vysvobodil z objetí milované Heleny. Venku už nálet dávno přestal, ale bylo uprostřed noci a ulice byly pořád prázdné. Našel jsem auto tam, kde jsme ho zaparkovali –

vedle restaurace Tři husaři. Zadní sklo bylo rozbité a jedna cihla udělala na střeše velkou promáčklinu, ale jinak bylo naštěstí celé. Jel jsem zpátky k nemocnici, tak rychle, jak jsem se jenom odvážil.

Věděl jsem, že je pozdě něco udělat pro Helenu a pro sebe, byli jsme jenom dva lidé uvěznění ve víru dění, které jsme neovládali. Její starost o rodinu ji odsoudila ke sňatku s tímhle lékařem, Christopherem Brockhardem, tím zkorumpovaným člověkem, který ve své nekonečné sobeckosti (které říká láska!) porušil nejvnitřnější podstatu lásky. Cožpak nevidí, že ta láska, která ho žene, je pravým opakem lásky, která žene ji? Teď jsem to já, kdo musí obětovat svůj sen o tom, sdílet život s Helenou, abych jí dal život, když už ne šťastný, tak každopádně slušný, osvobozený od ponížení, do kterého ji Brockhard nutí.

Myšlenky se mi honily hlavou, když jsem se řítil nocí po cestě, která byla stejně křivolaká jako sám život. Ale Daniel řídil moji ruku a moji nohu.

... zjistil jsem, že sedím na kraji jeho postele a on se na mě dívá nevěřícím pohledem.

„Co tady děláte?“ zeptal se.

„Christophere Brockharde, jste zrádce,“ zašeptal jsem. „A já vás odsuzuju k trestu smrti. Jste připraven?“

Nemyslím, že byl připraven. Lidé nejsou nikdy připraveni na smrt, myslí si, že budou žít věčně. Doufám, že stihl uvidět fontánu krve, která prýštila ke stropu, doufám, že stihl uslyšet plesknutí na povlaky, když krev dopadla. Ale především doufám, že stihl pochopit, že umírá.

Ve skříni jsem našel oblek, pár bot a košili, které jsem ve spěchu stačil a vzal s sebou pod paži. Pak jsem vyběhl k autu, nastartoval...

... stále spala. Byl jsem skrz naskrz mokrý a byla mi zima z toho náhlého deště. Schoulil jsem se k ní pod prostěradlo. Byla teplá jako železná kamna a tiše ve spánku zasténala, když jsem se k ní přimáčkl. Pokusil jsem se přikrýt každičký centimetr její pokožky svou vlastní, pokoušel jsem se namluvit si, že to bude trvat věčně, pokusil jsem se nedívat se nu hodinky. Do odjezdu mého vlaku zbývaly jenom hodiny. A do té doby, než ze mne bude v celém Rakousku hledaný vrah, zbývaly také jenom hodiny. Nevěděli, kdy mám odjet ani kterou

trasou pojedu, ale věděli, kam pojedu – a budou stát v Oslu připraveni, až přijedu. Pokusil jsem se držet ji dostatečně pevně na to, aby to trvalo celý život.

Harry uslyšel zvonek. Zvonil víckrát? Našel bzučák a otevřel Weberovi.

„Hned po sportu v televizi tohle nesnáším nejvíc,“ řekl Weber, když vztekle vpochodoval dovnitř a těžce postavil flightcase velikosti cestovního kufru na zem. „17. květen, země je opojena nacionalismem, ulice jsou zavřené, což vede k tomu, že musíš objet celé centrum, aby ses někam dostal. Panebože! Kde mám začít?“

„Určitě najdeš dobré otisky na konvici na kávu v kuchyni,“ řekl Harry. „Mluvil jsem s kolegou ve Vídni, který pracuje na plné obrátky na tom, aby našel sadu otisků z roku 1944. Vzal jsi s sebou skener a počítač?“

Weber poklepal na flightcase.

„Dobře. Až tady budeš hotový se skenováním otisků, můžeš připojit můj mobil k počítači a poslat je na adresu, která je uložena pod jménem Fritz. Sedí připraven porovnat je se svými otisky a okamžitě nám odpoví. To je v podstatě všechno, já teď musím v obýváku přečíst nějaké papíry.“

„O co jde?“

„To podléhá PBS,“ řekl Harry. „*Need-to-know-only.*“

„Aha.“ Weber se kousl do rtu a zkoumavě se podíval na Harryho. Harry se mu díval přímo do očí a čekal.

„Víš co, Hole?“ řekl nakonec. „To je dobře, že se někdo v tomto podniku pořád chová profesionálně.“

Hamburk, 30. června 1944

Poté, co jsem napsal dopis Heleně, jsem otevřel polní láhev, vytřepal srolované identifikační dokumenty Sindreho Faukeho a nahradil je dopisem. Na láhev jsem bajonetem vyškrábal její jméno a adresu a vyšel ven do noci. Okamžitě, jak jsem vyšel ven, jsem ucítil

žár. Vítr trhal a drásal mou uniformu, obloha nade mnou byla špinavě žlutá kopule a jediné, co bylo slyšet přes vzdálený řev plamenů, bylo praskající sklo a křik lidí, kteří již neměli kam prchat. Bylo to přibližně takové, jak si představuju peklo. Bomby už nepadaly. Šel jsem ulicí, která už nebyla ulicí, jenom pruh asfaltu skrz otevřené prostranství s hromadami ruin. Jediné, co zůstalo z téhle „ulice“, byl načerno spálený strom, který prsty čarodějnice ukazoval nahoru k obloze, a jeden hořící dům. Odtud vycházely výkřiky. Když jsem přišel tak blízko, že horko při vdechování spalovalo plíce, otočil jsem se a vykročil k přístavu. Tehdy se tam objevila malá dívka s černýma, na smrt vyděšenýma očima. Zatahala mne za blůzu uniformy a křičela a křičela k mým zádům.

„Meine Mutter! Meine Mutter!“

Pokračoval jsem v chůzi, nemohl jsem nic dělat, už jsem viděl kostru člověka stojící v objetí plamenů v nejvyšším patře, uvězněnou s jednou nohou na každé straně parapetu. Ale dívka za mnou stále šla, pokračovala ve vykřikování své zoufalé prosby, že musím matce pomoci. Pokusil jsem se jít rychleji, ale vtom mne objala svými malými dětskýma rukama, nechtěla mne pustit a já jsem ji vláčel směrem k velikému moři plamenů. A tak jsme šli, zvláštní procesí, dva lidé spojení na cestě ke zničení.

Plakal jsem, ano, plakal, ale slzy se vypařovaly stejně rychle, jak vznikaly. Nevím, kdo z nás zastavil první a zvedl ji, ale nakonec jsem ji vzal do náruče, odnesl do naší ubytovny a přikryl svou dekou. Nato jsem vytáhl matrace z druhých postelí a položil se na podlahu vedle ní.

Nikdy jsem se nedozvěděl, jak se jmenovala nebo co se s ní stalo, protože během noci zmizela. Víím ale, že mi zachránila život, protože já jsem se rozhodl doufat.

Vzbudil jsem se do umírajícího města. Většina požárů stále hořela, přístav byl úplně zničený a lodě, které připluly se zásobami nebo evakuovat raněné, zůstaly zakotvené venku ve Vnější Alsteru bez možnosti přistát.

Až k večeru uklidily záchranné týmy místo, kde lodě mohly vykládat a nakládat, a já jsem tam pospíchal. Šel jsem od lodi k lodi, až jsem našel to, co jsem hledal – loď, která měla plout do Norska.

Jmenovala se „Anna“ a měla vézt cement do Trondheimu. Cíl mi dobře vyhovoval vzhledem k tomu, že jsem počítal s tím, že pátrání po mně tam nebude vyhlášeno. Chaos nahradil běžný německý pořádek a cesty rozkazů byly mírně řečeno nejasné. Ta dvě S na límci mé uniformy vypadala, že dělají jistý dojem, a neměl jsem žádné problémy dostat se na palubu a přesvědčit kapitána, že rozkaz, který jsem mu ukázal, obnáší, že se musím dostat do Osla tím nejrychlejším možným způsobem a že za okolností, které tu panují, to znamená s „Annou“ do Trondheimu a odsud vlakem do Osla.

Cesta trvala tři dny a já jsem vyšel přímo z lodi, ukázal své papíry a byl poslán dál. Pak jsem se posadil do vlaku do Osla. Celá cesta trvala čtyři dny a noci. Než jsem v Oslu vystoupil z vlaku, šel jsem na toaletu a oblékl si šaty, které jsem vzal u Christophera Brockharda. Tím jsem byl připraven na první test. Šel jsem směrem nahoru po Karl Johans gate, mžilo a bylo teplo. Proti mně šly dvě mladé dívky, ruku v ruce, a hlasitě se pochechtávaly, když jsem je míjel. Inferno v Hamburku se zdálo být vzdálené na světelné roky. Moje srdce se radovalo. Byl jsem zpět ve své milované zemi a podruhé se narodil.

Recepční v hotelu Continental zkoumal velmi důkladně identifikační papíry, které jsem mu dal, než se na mne podíval přes skla brýlí: „Vítejte u nás, pane Sindre Fauke.“

A když jsem ležel na zádech ve žlutém hotelovém pokoji a zíral na strop, zatímco jsem naslouchal zvukům města venku, ochutnával jsem naše nové jméno. Sindre Fauke. Bylo to nezvyklé, ale došlo mi, že to může projít.

102

Severní marka, 29. července 1944

... muž, který se jmenuje Even Juul. Vypadá to, že stejně jako ostatní v Hjemmefronten spolkl moji historku i s navijákem. Mimoходом, proč by ne? Pravda, že jsem frontovým bojovníkem hledaným pro vraždu, by byla asi hůře stravitelná než to, že jsem dezertér z východní fronty, který přišel do Norska přes Švédsko.

377

Navíc jejich informátoři zkontrolovali mé údaje a potvrdili, že osoba jménem Sindre Fauke je hlášena jako pohřešovaná, pravděpodobně přešla k Rusům. Němci mají ve svých věcech pořádek!

Mluvil jsem celkem neutrálním bokmalem¹¹, o kterém si myslím, že byl výsledkem mého dospívání v Americe, ale nikdo nereaguje na to, že jsem jako Sindre Fauke tak brzy přestal mluvit dialektem z Gudbrandsdalů. Pocházím z velice malého místa v Norsku, ale i kdyby se objevil někdo, koho jsem potkal ve svém mládí (Mládí! Panebože, jsou to jenom tři roky, a přesto celý život!), jsem přesvědčen o tom, že by mne nepoznal, tak podstatně změněný se cítím!

To se spíš bojím toho, že se objeví někdo, kdo zná skutečného Sindreho Faukeho. Naštěstí pochází z ještě více Bohem opuštěného místa než já, ale má přece příbuzné, o kterých se dá předpokládat, že by ho mohli identifikovat.

Chodil jsem a dumal o těchto věcech a moje překvapení bylo proto veliké, když mi dnes dali příkaz zlikvidovat jednoho z mých (Faukeho) bratrů v NS. Má to být test toho, jestli jsem opravdu změnil stranu a nejsem tajný agent. Daniel a já jsme málem vyprskli smíchy – to je, jako bychom my sami přišli na tenhle nápad. Požádali mne, abych uklidil z cesty lidi, kteří mne mohli odhalit! Chápu, že velitelům těchto pseudovojáků se bratrovražda zdála moc, jak nejsou tady v bezpečném lese zvyklí na drsnost války.

Mám ale v úmyslu vzít je za slovo, než si to rozmyslí. Jakmile se setmí, odejdu do města, vyzvednu svou služební pistoli, která leží společně s uniformou v úschovně zavazadel na nádraží, a pojedou stejným nočním vlakem, kterým jsem přijel, na sever. Zním jméno nejbližší vesnice u Faukeho farmy, tak se prostě zeptám.

¹¹ *Jeden ze dvou jazyků Norska, vedle nynorskou. Bokmalem píše většina obyvatel Norska a mluví lidnatá jižní část země.*

Ještě jeden zvláštní den. Země je pořád opilá svobodou a dnes přijel do Osla korunní princ Olaf společně s delegací vlády. Nedokázal jsem se jít dolů do přístavu podívat, ale slyšel jsem, že se tam shromáždila polovina Osla.

Dnes jsem šel v civilu nahoru Karl Johans gate, i když moji „vojenští přátelé“ nechápou, proč kolem nepobíhám v „uniformě“ Hjemmefronten jako oni a nenechám se oslavovat jako hrdina. Prý to teď je úplná mucholapka na mladé dámy. Dámy a uniformy – jestli si dobře pamatuju, v roce 1940 běhaly stejně rády za uniformami zelenými.

Šel jsem nahoru k paláci, abych se podíval, jestli se korunní princ ukáže na balkoně a řekne několik slov. Shromáždili se tam také ostatní. Když jsem přišel, probíhala před palácem výměna stráží. Podle německého standardu to byla spíše ubohá podívaná, ale lidé jákali.

Doufal jsem, že korunní princ zchladí krev všem takzvaným dobrým Norům, kteří pět let seděli jako pasivní diváci, aniž by zvedli prst pro jednu nebo druhou stranu, a kteří teď žádají pomstu pro vlastizrádce. Myslím si totiž, že korunní princ Olaf nám může porozumět, protože jestliže jsou fámy pravdivé, byl jediný z královské rodiny a vlády, kdo při kapitulaci předvedl jistou pevnost a rozhodnost, když nabídl, že zůstane u svého lidu a bude s ním sdílet jeho osud. Vláda mu to ale rozmluvila, pochopila, že by to postavilo ji a krále do zvláštního světla, kdyby ho opustili a sami utekli.

Ano, doufám, že mladý korunní princ (který oproti „svatým posledních dnů“ ví, jak se nosí uniforma) národu vysvětlí, jaké nasazení frontovní bojovníci prokázali, zvláště když on sám prý viděl, jaké nebezpečí bolševici na východě představovali (a pořád představují!) pro náš národ. Už v roce 1942, zatímco jsme se my, frontovní bojovníci, připravovali na cestu na východní frontu, prý korunní princ během rozhovorů s prezidentem Rooseveltem vyjádřil obavy z toho, jaké plány mají Rusové s Norskem.

Vlajky vlály, někdo zpíval a já jsem nikdy neviděl ty staré zelené stromy v zámeckém parku zelenější. Korunní princ ale dnes na balkon nevyšel. Takže musím být trpělivý.

„Teď volali z Vídně. Otisky jsou identické.“ Weber stál ve dveřích do obýváku.

„Dobře,“ řekl Harry a nepřítomně kývl, zatímco pokračoval ve čtení.

„Někdo zvracel do odpadkového koše,“ řekl Weber. „Někdo hodně nemocný, je to víc krve než zvratků.“ Harry si navlhčil prst a otočil stránku. „Aha.“ Pauza.

„Jestli chceš, abych ti ještě s něčím pomohl...“

„Děkuju, Webere, ale to bylo vše.“

Weber přikývl, ale zůstal stát.

„Nevyhlásíš pátrání?“ zeptal se nakonec.

Harry zvedl hlavu a díval se nepřítomně směrem k Weberovi.

„Proč?“

„No, to teda zatraceně nevím,“ řekl Weber. „A já taky *don't-need-to-know*.“

Harry se usmál, možná komentáři staršího policisty. „Správně.“

Weber čekal na zbytek, ale nic nepřicházelo.

„Jak chceš, Hole. Vzal jsem s sebou Smith & Wesson. Je nabitý a tady dole je extra zásobník. Chytej!“

Harry vzhlédl rovnou včas, aby chytil černé pouzdro, které mu Weber hodil. Otevřel ho a vyndal revolver. Byl naolejovaný a čerstvě vyčištěná ocel se matně leskla. Samozřejmě. Byla to Weberova vlastní zbraň.

„Děkuju za pomoc, Webere,“ řekl Harry.

„Neudělej žádnou hloupost.“

„Pokusím se. Přeju hezký den.“

Weber si při poznámce odfrkl. Když vypochoval z bytu, byl Harry už dávno znovu ponořen do papírů.

Oslo, 27. srpna 1945

Zrada-zrada-zrada!

Seděl jsem jako zkamenělý, dobře schovaný v poslední lavici, když byla moje žena přivedena a posazena na lavici obžalovaných.

Rychle, ale jednoznačně se usmála na Evena Juula. Ten malý úsměv mi všechno prozradil, ale seděl jsem jako přikovaný, nebyl jsem schopen dělat nic jiného než poslouchat, dívat se a trpět. Ta falešná lhářka!

Even Juul ví dobře, kdo je Signe Alsakerová, to já jsem mu o ní vyprávěl. Jeho nelze téměř z ničeho obvinít, myslí si, že Daniel Gudeson je mrtev, ale ona, ona, která přísahala věrnost na smrt! Ano, opakují: Zrada!

A korunní princ neřekl ani slovo. Nikdo neřekl ani slovo. V pevnosti Akershus střílejí muže, kteří pro Norsko riskovali svoje životy. Ozvěna výstřelů visí vteřinu ve vzduchu nad Oslem, pak zmizí a je ještě větší ticho než předtím. Jako by se nic nestalo.

Minulý týden jsem dostal vzkaz, že můj případ je odložen ad acta, že moje hrdinské činy vyvažují zločiny, které jsem spáchal. Smál jsem se, až jsem plakal, když jsem dopis četl. Takže oni si myslí, že likvidace čtyř bezbranných sedláků v Gudbrandsdalenu je hrdinský čin, který vyvažuje mou zločineckou obranu rodné vlasti u Leningradu!

Mrštil jsem židlí o zeď, domácí přišla a já se musel omluvit. Je to k zbláznění.

Po nocích sním o Heleně. Jenom o Heleně. Musím se pokusit zapomenout. A korunní princ neřekl ani slovo. Nedá se to vydržet, myslím...

Harry se znovu podíval na hodinky. Rychle obrátil několik stránek, až jeho pohled padl na známé jméno.

105

Restaurace U Schröderů, 23. září 1948

... podnikání s dobrými výhledy do budoucnosti. Ale dnes se stalo to, čeho jsem se dlouho obával.

Seděl jsem a četl noviny, když jsem si všiml, že někdo stojí u mého stolu a prohlíží si mne. Zvedl jsem pohled a v žilách mi tuhla krev! Vypadal trochu vyčerpaně, jak tam stál. Jeho oblečení bylo lehce obnošené, už neměl ten pevný, vzprímený postoj, který si

pamatuji, bylo to, jako by ho část zmizela. Ale hned jsem poznal našeho starého velitele oddílu, muže s kyklopským okem.

„Gudbrand Johansen,“ řekl Edvard Mosken. „Tvrdí se, že jsi zahynul. Fámy říkají, že v Hamburku.“

Nevěděl jsem, co mám říct nebo udělat. Jenom jsem věděl, že muž, který se posadil přede mě, mě mohl nechat odsoudit za vlastizradu a – v nejhorším případě – za vraždu!

Moje ústa byla úplně suchá, když jsem konečně dokázal promluvit. Abych získal trochu času, vyprávěl jsem o tom, jak jsem skončil v lazaretu ve Vídni se zraněním hlavy a nohy, co se stalo s ním? Odpověděl, že byl poslán domů a skončil v lazaretu Sin-sen, překvapivě ve stejném, do kterého jsem byl převelen i já. Jako většina ostatních byl odsouzen na tři roky za vlastizradu a pustili ho po dvou a půl letech.

Trochu jsme si povídali o všem možném a po chvíli jsem se víc uvolnil. Objednal jsem mu pivo a mluvili jsme o podnikání ve stavařině, kterou jsem se zabýval. Řekl jsem mu, co jsem si myslel: že pro takové, jako jsme my, je lepší začít podnikat na vlastní pěst vzhledem k tomu, že většina podniků se bránila zaměstnávání bývalých frontových bojovníků (zvláště ty podniky, které za války spolupracovaly s Němci). „A co ty?“ zeptal se.

Musel jsem mu vysvětlit, že ani mně moc nepomohlo, když jsem později přešel na „správnou“ stranu; jednou jsem nosil německou uniformu, a tak jsem byl nadosmrtně poznamenaný.

Mosken seděl celou dobu s náznakem úsměvu na rtech a nakonec se neudržel. Pověděl mi, že se mne dlouho pokoušel vystopovat, ale že všechny stopy končily v Hamburku. Pomalu to vzdával, když jednou uviděl jméno Sindre Fauke v jednom článku o mužích z odboje. Znovu se o to začal zajímat, zjistil, kde Fauke pracuje, a zavolaal. Někdo mu řekl, že jsem možná u Schröderů.

Znovu jsem ztuhl a říkal si, že teď to přijde. Ale to, co řekl, bylo něco úplně jiného, než jsem si představoval.

„Nikdy jsem ti nemohl pořádně poděkovat za to, že jsi zabránil Hallgrimu Dalemu, aby mě tenkrát zastřelil. Zachránil jsi mi život, Johansene.“

S otevřenými ústy jsem pokrčil rameny, nic jiného jsem nedokázal.

Mosken mínil, že když jsem ho zachránil, ukázal jsem se jako slušný člověk, protože jsem mohl mít důvod přát si, aby byl mrtvý. Jestliže by byla mrtvola Sindreho Faukeho nalezena, mohl Mosken dosvědčit, že jsem pravděpodobně vrahem! Jenom jsem na to přikývl. Nato se na mne podíval a zeptal se, jestli se ho bojím. Věděl jsem, že nemám co ztratit, a povyprávěl jsem mu celou historii přesně tak, jak se to stalo.

Mosken poslouchal, několikrát mě provrtal kyklopským okem, aby zjistil, jestli lžu, a několikrát potřásl hlavou, ale asi pochopil, že většina z toho byla pravda.

Když jsem skončil, koupil jsem nám další pivo a on vyprávěl o sobě, že si žena našla jiného chlapa, který dokázal uživit ji a chlapce, zatímco on seděl za mřížemi. Chápal ji, pro Edvarda juniora bylo možná nejlepší, že nemusel vyrůstat s otcem – vlastizrádcem. Mosken vypadal odevzdaně. Řekl, že by rád zkusil podnikat v dopravě, že žádal o práci jako řidič, ale žádnou nedostal.

„Kup si vlastní nákladní auto,“ řekl jsem. „Začni taky podnikat.“

„Nemám na to peníze,“ řekl a rychle se na mne podíval. Pomalu mi svítalo. „A banky také nemají rády bývalé frontové bojovníky, myslí si, že jsme všichni banditi.“

„Nějaké peníze jsem si uspořil,“ řekl jsem. „Půjčím ti.“

Odmítal, ale věděl jsem, že je to jasné.

„Samozřejmě, že budu chtít úroky!“ řekl jsem a vtom se rozzářil. Pak zase zvažněl a řekl, že to pro něho může být drahé, než se firma pořádně rozjede. Tak jsem mu musel vysvětlit, že úroky nebudou tak vysoké, spíše téměř symbolické. Pak jsem objednal ještě více piva, a když jsme dopili a byli na cestě domů, podali jsme si ruce na to, že jsme se dohodli.

... ve schránce dopis orazítkovaný ve Vídni. Položil jsem ho před sebe na kuchyňský stůl a jenom se na něj díval. Její jméno a adresa odesílatele byly napsány na zadní straně.

V květnu jsem poslal dopis do nemocnice Rudolfa II. v naději, že někdo ví, kde se Helena nachází, a pošle dopis dál. Pro případ, že by dopis otevřel někdo nežádoucí, jsem nenapsal nic, co by pro někoho z nás mohlo být nebezpečné, a samozřejmě jsem nepoužil své pravé jméno.

Každopádně jsem si netroufal čekat nějakou odpověď. Ani nevím, jestli jsem si vlastně přál odpověď, ne v případě, že by to byla taková odpověď, jakou člověk musel předpokládat. Vdaná a matka od dětí. Ne, nechtěl jsem, i kdyžto bylo to, co jsem jí přál, to, co jsem jí chtěl umožnit.

Panebože, byli jsme tak mladí, bylo jí jenom devatenáct let! A teď, když držím dopis v ruce, je to celé najednou tak neskutečné, jako by ten úhledný rukopis na obálce nemohl mít nic společného s tou Helenou, o které jsem šest let snil. Třesoucíma se rukama jsem dopis otevřel, donutil sám sebe očekávat to nejhorší. Byl to dlouhý dopis a je to jenom několik hodin, co jsem ho četl naposled, ale už ho umím nazpaměť.

Drahý Uriáši,

miluji tě a budu tě milovat po zbytek svého života. Zvláštní ale je, že mám pocit, jako bych tě milovala celý svůj život. Když jsem dostala tvůj dopis, plakala jsem štěstím, to...

Harry šel do kuchyně s papíry v ruce, našel ve skřínce nad dřezem kávu a postavil na ni, všechno dělal současně se čtením. Četl o šťastném, ale také nelehkém a téměř bolestivém setkání v hotelu v Paříži. Další den se zasnoubili. Odsud psal Gudbrand méně a méně o Danielovi a nakonec to vypadalo, jako by úplně zmizel.

Místo toho psal o zamilovaném páru, který kvůli vraždě Christiana Brockharda stále cítí dech pronásledovatelů v zátylku. Mají tajné schůzky v Kodani, Amsterdamu a Hamburku. Helena zná Gudbrandovu novou identitu, ale zná celou pravdu? Ví o vraždě na frontě, o likvidaci na farmě Faukeových? Nevypadá to tak.

Zasnoubili se poté, co se Spojenci stáhli z Rakouska, a v roce 1955 se ona stěhuje ze země, o které si je jistá, že bude znovu převzata a řízena „válečnými zločinci, antisemity a fanatiky, kteří se ne-poučili ze svých chyb“. Usadili se v Oslu, kde Gudbrand, stále pod jménem Sindre Fauke, dál vedl malý podnik. Stejný rok byli oddáni katolickým knězem při soukromé slavnosti v zahradě na Holmenkollveien, kde si zrovna koupili velkou vilu za peníze, které Helena dostala, když prodala své krejčovství. Jsou šťastní, psal Gudbrand.

Harry slyšel, že voda vře, vstal a nalil ji do šálku.

107

Rikshospitalet, 1956

Helena ztratila tolik krve, že její život byl jednu chvíli v ohrožení, ale naštěstí zasáhli včas. Přišli jsme o dítě. Helena byla k neutěšení, přirozeně, i když jsem znovu a znovu opakoval, že je mladá a my budeme mít hodně příležitostí. Lékař bohužel nebyl stejně optimistický. Řekl, že děloha...

108

Rikshospitalet, 12. března 1967

Dcera. Bude se jmenovat Ráchel.

Plakal jsem a plakal a Helena mě musela hladit po tváři a řekla, že cesty boží jsou...

Harry seděl znovu v obýváku a přejel si rukou oči. Proč mu to hned nedošlo, když uviděl Heleninu fotografii v pokoji Beatrice? Matka a dcera. Musel být úplně mimo. Stejně viděl Ráchel všude: na ulici v obličejích procházejících žen, když přepínal televizní kanály, za pultem kavárny. Tak proč by si měl zvlášť všimnout toho, že viděl její obličej také na fotografii krásné ženy na zdi?

385

Měl by zavolat Moskenovi a nechat si potvrdit to, co Gudbrand Johansen alias Sindre Fauke napsal? Bylo to nutné? Ještě ne.

Znovu se podíval na hodinky. Proč to dělal, co jiného bylo naléhavější než to, že si domluvil schůzku s Ráchel v jedenáct hodin? Ellen by mu na to určitě dokázala odpovědět, ale ta tu nebyla a on teď neměl čas odpovědět si domýšlet. Přesně tak, neměl čas.

Listoval dopředu, až došel k roku 1999. 7. října. Z rukopisu zbývalo jenom několik stránek. Harry cítil, že se mu potí dlaně. Cítil záchvěv toho samého, co otec Ráchel popsal, když dostal Helenin dopis – nechť k tomu, být konečně konfrontován s tím nevyhnutelným.

109

Oslo, 7. října 1999

Zemřu. Po všem, čím člověk prošel, bylo zvláštní dozvědět se, že i já, jako většina lidí, dostanu ránu zrnitosti od normální nemoci. Jak tohle řeknu Ráchel a Olegovi? Sel jsem nahoru po Karl Johans gate a cítil, že tenhle život, který mi od Heleniny smrti připadal tak bezcenný, se pro mne najednou stal drahocenným. Ne snad, že bych netoužil znovu tě potkat, drahá Heleno, ale protože mé úkoly zde na zemi byly dlouho zanedbávány a teď už skoro nezbývá čas. Stoupal jsem nahoru stejně jako 13. května 1945. Korunní princ ještě stále nevyšel na balkon, aby dal najevo své porozumění. Nevěřím, že přijde, myslím, že zradil.

Poté jsem usnul opřený o strom a snil dlouhý a podivuhodný sen, jako zjevení. A když jsem se vzbudil, probudil se také můj stálý průvodce. Daniel se vrátil. A já vím, co chce.

Escort těžce zasténal, když Harry brutálně vrazil řadicí páku postupně do zpátečky, jedničky a dvojky. A řval jako raněné zvíře, když Harry přidal a držel plyn u podlahy. Chlapík ve svátečním kroji z kraje Osterdal uskočil na přechodu na křižovatce mezi Vibes gate a Bogstaveien a jen těsně unikl tomu, mít přes ponožky stopy pneumatik téměř bez vzorku. V Hegdehaugsveien byla směrem do

města zácpa a Harry vjel do protisměru, zatímco jednou rukou mačkal klakson a doufal, že auta v protisměru mají dost rozumu, aby uhnula. Zrovna míjel po levé straně ostrůvek před kavárnou Lorry, když mu celý výhled zablokovala světle modrá barva. Tramvaj!

Na zastavení bylo pozdě, tak Harry strhl volant úplně na druhou stranu, lehce ťukl na pedál brzdy, aby dostal zadek auta do pohybu, a klouzal po dláždění, až narazil do tramvaje, levou stranou do levé strany. Postranní zrcátko s krátkým bouchnutím zmizelo, ale zvuk dveřní kliky drhnuocí o levou stranu tramvaje byl dlouhý a hlasitý.

„Doprdele, doprdele!“

Pak se opět stal pánem situace, kola se uvolnila z tramvajových kolejí, získala na asfaltu záběr a poslala ho dál k další světelné křižovatce.

Zelená, zelená, žlutá.

Sešlápl plyn až k podlaze, stále s jednou rukou přitlačenou na střed volantu v bláhové naději, že jediný ubohý klakson vzbudí zvláštní pozornost 17. května ve čtvrt na jedenáct uprostřed centra Osla. Pak vykřikl, dupl na brzdu, a zatímco se Escort zoufale pokoušel zastavit, letěly prázdné obaly od kazet, balíčky cigaret a Harry Hole dopředu. Když auto zastavilo, narazil do předního skla. Jásající hlouček dětí s vlajíci vlajkami se vyhrnul na přechod před ním. Harry si třel čelo. Měl zámecký park přímo před sebou a stezka k zámku se černala lidmi. Z otevřeného kabrioletu v pruhu vedle sebe slyšel rádio a dobře známé vysílání, které bylo každý rok stejné:

„A nyní mává královská rodina z balkonu dětskému průvodu a mase lidí, která se shromáždila na Slottsplassen. Zvlášť asi lidé jásají kvůli populárnímu korunnímu princí, který se teď vrátil domů z USA, je přece...“

Harry držel spojku sešlápnutou, přidal plyn a zamířil na kraj chodníku před stezkou.

Začal jsem se znovu smát. Samozřejmě je to Daniel, kdo se směje. Neřekl jsem, že jedna z prvních věcí, které udělal poté, co se znovu probudil, bylo zavolat Signe. Použili jsme telefonní automat u Schröderů. Celé to bylo tak srdceryvně komické, že mi vytryskly slzy.

Dnes v noci jsem sprádal další plány. Problémem pořád je, jak seženu zbraň, kterou potřebuji.

111

Oslo, 15. listopadu 1999

... vypadalo to, že problém je konečně vyřešen, když se objevil Hallgrim Dale. Nepřekvapilo mě, že byl sešlý. Do poslední chvíle jsem doufal, že mě nepozná. Podle všeho slyšel fámy o tom, že jsem zemřel při bombardování Hamburku, protože si myslel, že jsem duch. Pochopil, že tu něco nehraje, a chtěl peníze, aby držel hubu. Ale ten Dale, kterého já znám, by nedokázal udržet tajemství za všechny peníze tohoto světa. Tak jsem se postaral, abych byl posledním člověkem, se kterým mluvil. Neměl jsem z toho žádné potěšení, ale musím přiznat, že jsem cítil jisté uspokojení, když jsem si všiml, že staré umění není úplně zapomenuto.

112

Oslo, 6. února 2000

Přes padesát let jsme se s Edvardem šestkrát ročně setkávali u Schröderů. Každé první úterý dopoledne, každý druhý měsíc. Pořád tomu říkáme schůze štábu, tak jak jsme tomu říkali, když restaurace ještě ležela na Youngstorget. Častokrát jsem se ptal, co drží mne a Edvarda pohromadě i přesto, že jsme tak rozdílní. Možná je to jenom společný osud, že jsme ovlivněni stejnými událostmi. Oba jsme byli na východní frontě, oba jsme ztratili své ženy a naše děti dospěly. Nevím, ale proč ne? To, co je pro mne důležité, je skutečnost, že Edvard je mi plně oddán. Samozřejmě nikdy nezapomene, že jsem mu po válce pomohl, ale také později jsem mu podal pomocnou ruku.

388

Jako na konci šedesátých let, když se pití a sázky na koně vymkly jeho kontrole a on by málem ztratil celý svůj podnik, kdybych nebyl býval zaplatil jeho dluhy.

Ne, z toho statného vojáka, kterého si pamatuji od Leningradu, mnoho nezbyvá, ale v posledních letech se Edvard smířil s tím, že život není takový, jaký si ho představoval, a snaží se dělat, jak nejlíp umí. Soustřeďuje se na svého koně a už nepije ani nesází, stačí mu dát mi nějaké tipy ze stájí. Ostatně to byl on, kdo mi řekl, že Even Juul se ho ptal, jestli je možné, že by Daniel Gudeson byl naživu. Tentýž večer jsem Evenovi volal a zeptal se ho, jestli se stal senilním. Even mi ale vyprávěl, že před několika dny zvedl sluchátko na paralelní lince v ložnici a zaslechl, jak muž vydávající se za Daniela vyděsil jeho ženu. Muž v telefonu řekl, že se zase ozve další úterý. Even se domníval, že slyšel zvuky, které připomínaly kavárnu, a teď se rozhodl, že každé úterý bude chodit od kavárny ke kavárně v Oslu do té doby, než najde muže z telefonu. Věděl, že policie se o takovou maličkost nebude zajímat, a neřekl nic ani Signe pro případ, že by se ho pokoušela zastavit. Musel jsem se kousnout do ruky, abych se hlasitě nezasmál, a popřál jsem tomu starému idiotovi hodně štěstí.

Poté, co jsem se přestěhoval do bytu v Majorstuen, jsem Ráchel neviděl, ale mluvili jsme spolu telefonicky. Vypadá to, jako bychom teď byli oba unaveni válčením. Rezignoval jsem na vysvětlování, co mně a své matce udělala, když si vzala toho Rusa ze staré bolševické rodiny.

„Vím, že to chápeš jako zradu,“ řekla. „Ale to už je dávno, už o tom nemluvm.“

Není to dávno. Nic už není dávno.

Oleg se na mne ptal. Je to dobrý chlapec. Jenom doufám, že nebude stejně svéhlavý jako jeho matka. Ona to má po Heleně. Jsou si tak podobné, že mám v očích slzy, když tohle píšu.

Půjčil jsem si na příští týden Edvardovu chatu. Budu testovat pušku. Daniel se těší.

Světlo se změnilo na zelenou a Harry přidal plyn. Autem to trhlo, když přední kola narazila na obrubník. Escort neelegantně poskočil a

najednou byl na trávníku. Stezka byla plná lidí, takže Harry se hnál dál po trávníku. Proklouzl mezi rybníčkem a čtyřmi mladíky, kteří se rozhodli posnídat na dece v parku. V zrcátku viděl blikání modrého majáku. Už u strážní budky stáli lidé namačkání a Harry zastavil, vyskočil z auta a běžel k zátarasům kolem Slottsplassen.

„Policie!“ volal Harry a prodíral se lidmi. Ti, kteří stáli vepředu a vstávali brzo ráno, aby si zajistili místo, uhýbali jenom velice neochotně. Když přeskočil zábrany, pokusil se ho zastavit gardista, ale Harry odstrčil jeho ruku stranou, zamával legitimací a vypoťácel se na otevřené prostranství. Pod patami mu křupal šterk. Otočil se zády k dětskému průvodu, k základní škole Slemdal a mládežnickému orchestru Valerenga, jež v tomto okamžiku defilovali za doprovodu falešných tónů „*I'm just a Gigolo*“ pod balkonem s mávající královskou rodinou. Zíral na zástup rozzářených, smějících se obličejů a červeno-modro-bílých vlajek. Jeho oči přejížděly řady lidí nahoru a dolů: důchodce, spoušť tisknoucí strýce, otce od rodin s maličkými na ramenou, ale žádný Sindre Fauke. Gudbrand Johansen. Daniel Gudeson.

„Doprdele!“ křičel spíš v panice než kvůli něčemu jinému.

Najednou před zábranami uviděl známý obličej. V civilu, s vysílačkou a zrcadlovými slunečními brýlemi. Takže on přece jen poslechl Harryho radu, aby podpořil otce od rodin na úkor hospody.

„Halvorsene!“

113

Oslo, 17. května 2000

Signe je mrtvá. Byla popravena jako zrádce před třemi dny, kulka prošla jejím falešným srdcem. Poté, co jsme byli spolu tak dlouho spojeni, jsem znejistěl, když mne Daniel po výstřelu opustil. Zanechal mne opuštěného a zmateného. Zmocnily se mě pochyby a měl jsem příšernou noc. Nemoc to taky neulehčovala. Vzal jsem si tři z těch pilulek, o kterých doktor Buer řekl, že mám brát jenom jednu, ale stejně byla bolest nesnesitelná. Nakonec jsem ale usnul a druhý den

se zase probudil s Danielem na svém místě a s novou odvahou. Byla to předposlední etapa a teď se vydáváme směle dál.

Přidej se ke kruhu kol táborového ohně,
pozři na plamen tak zlatý a rudý,
věrnost na život a na smrt žádá ten,
kdo k vítězství vede naše druhy.

Blíží se den D, kdy bude pomstěna Velká zrada. Nebojím se.

Samozřejmě, to nejdůležitější je, aby zrada byla zveřejněna. Jestli budou tyhle paměti nalezeny nepravými osobami, riskuji, že budou zničeny nebo drženy v tajnosti s ohledy na reakce veřejnosti. Pro jistotu jsem navíc dal nutné stopy mladému policistovi v tajné policii. Zbývá jenom čekat, jak je inteligentní, ale můj instinkt mi říká, že to každopádně je poctivá osoba.

Poslední dny byly dramatické. Začalo to dnem, kdy jsem se rozhodl, že to skončím se Signe. Zrovna jsem jí zavolal a pověděl, že si ji přijdu vyzvednout. Vycházel jsem z restaurace U Schröderů, když jsem uviděl Evena Juula skrz sklo, které pokrývá celou stěnu té kavárny na druhé straně ulice. Dělal jsem, že jsem ho neviděl, a šel dál, ale věděl jsem, že mu něco dojde, až se nad tím zamyslí.

Včera mne navštívil policista. Myslel jsem, že stopy, které jsem mu dal, nejsou tak jasné, aby pochopil souvislosti předtím, než bude můj úkol splněn. Ukázalo se však, že přišel na stopu Gudbranda Johansena ve Vídni. Pochopil jsem, že musím získat čas, každopádně čtyřicet osm hodin. Tak jsem mu vyprávěl historku o Evenu Juulovi, kterou jsem si vymyslel právě z toho důvodu, že by takováhle situace mohla nastat. Řekl jsem mu, že Even je raněná, nešťastná duše a že se v něm Daniel usadil. Za první historka způsobila, že to vypadalo, jako by to byl Juul, kdo za tím vším stojí, také za vraždou Signe. Za druhé by to udělalo tu naaranžovanou sebevraždu, kterou jsem mezitím plánoval pro Juula, více věrohodnou.

Když policista odešel, okamžitě jsem začal. Even Juul nevypadal zvlášť překvapeně, když otevřel dveře a viděl mě na schodech před domem. Nevím, jestli to bylo proto, že si to pořádně promyslel, nebo jestli už nebyl schopen nechat se něčím překvapit. Vypadal už totiž

jako mrtvý. Držel jsem nůž na jeho krku a ujistil ho, že ho podříznu stejně lehce, jako jsem podřízl jeho psa, pokud se hne. Abych se ujistil, že pochopil, co míním, otevřel jsem pytel na odpadky, který jsem měl s sebou, a zvíře mu ukázal. Šli jsme nahoru do ložnice a on se ochotně nechal nasměrovat nahoru na židli a uvázal vodítko na hák lustru.

„Nechci, aby policie dostala další stopy dřív, než tohle skončí, takže tohle musí vypadat jako sebevražda,“ řekl jsem. Ale nereagoval, vypadal úplně lhostejný. Potom jsem otřel otisky prstů, položil pytel se psem do mrazáku a nože do sklepa. Všechno bylo hotové a připravené a já jsem jenom naposledy kontroloval ložnici, když jsem najednou uslyšel zvuk praskajícího štěrku a uviděl v ulici policejní auto. Zastavilo, jako by na něco čekalo, ale já jsem pochopil, že jsem v úzkých. Gudbrand samozřejmě zpanikařil, ale Daniel naštěstí převzal vedení a jednal rychle.

Došel jsem pro klíče ke druhým dvěma ložnicím a jeden z nich pasoval do zámku dveří místnosti, kde visel Even. Položil jsem ho na podlahu na vnitřní straně dveří, zevnitř vyndal původní klíč a použil ho k zamčení dveří zvenčí. Pak jsem ho vyměnil s klíčem, který nepasoval tak, že zůstal trčet v zámku zvenčí. Nakonec jsem dal původní klíč do zámku druhé ložnice. Bylo to hotové během několika vteřin a potom jsem klidně šel do přízemí a vytočil číslo telefonu Harryho Holea. V příštím okamžiku vešel.

I když jsem cítil, jak ve mně klokotá smích, myslím, že jsem dokázal nasadit překvapený obličej. Pravděpodobně proto, že jsem opravdu byl trochu překvapený. Už jsem totiž jednoho z těch policistů viděl. Tu noc v zámeckém parku. Nemyslím však, že mne poznal, možná proto, že dnes viděl Daniela. A ano, pamatoval jsem na to, otřít z klíčů otisky prstů.

„Harry! Co tady děláte? Něco není v pořádku?“

„Poslouchej, rozhlas vysílačkou, že...“

„Co?“

Kolem pochodoval školní orchestr z Boltelokka s bubny, které se pokoušely proděravět vzduch. „Říkám, že...“

„Co?“ křičel Halvorsen. Harry mu vytrhl vysílačku:

„Teď všichni tam venku dobře poslouchejte. Hleďte muže, sedmdesát devět let, výška sto sedmdesát pět, modré oči, bílé vlasy. Je pravděpodobně ozbrojený, opakuju ozbrojený, a velice nebezpečný. Existuje podezření, že plánuje atentát, takže zkontrolujte otevřená okna a střechy v okolí. Opakuju...“

Harry zopakoval zprávu, zatímco Halvorsen na něho hleděl s otevřenými ústy. Když Harry skončil, hodil mu vysílačku zpátky.

„Teď je to tvoje práce, zrušit 17. květen, Halvorsene.“

„Co to říkáte?“

„Jsi v práci, já vypadám jako... jako bych byl opilý. Neposlouchali by mě.“

Halvorsen se díval na Harryho neoholenou bradu, zmačkanou, nakřivo zapnutou košili a boty obuté naboso. „Kdo jsou ‚oni‘?“

„Opravdu jsi ještě nepochopil, o čem tady mluvím?“ zařval Harry a ukázal třesoucím se prstem.

114

Oslo, 17. května 2000

Ráno. Vzdálenost čtyři sta metrů. Už jsem to dřív dokázal. Park bude zelený nově vyrašenou zelení, tak plný života, tak vzdálený smrti. Ale já jsem uklidil kulce cestu. Jeden mrtvý strom bez listí.

Kulka přijde z nebe, jako prst Boha ukáže na potomstvo zrádce, a všichni uvidí, co On dělá s těmi, kteří nemají čistá srdce. Zrádce řekl, že miluje svou zemi, ale opustil ji, prosil nás, abychom ji zachránili před vetřelci z východu, ale potom nás označil za zrádce.

Halvorsen běžel ke vchodu do paláce, zatímco Harry zůstal na otevřeném prostranství a jako opilý chodil v kruhu. Několik minut potrvá, než se balkon vyprázdní, nejdřív se musí důležití muži rozhodnout a za to rozhodnutí nést důsledky. 17. květen nebude zrušen jen proto, že jeden policista mluvil s pochybným kolegou. Jeho pohled přejížděl dav, nahoru a dolů, aniž by přesně věděl, co hledá.

Přijde to z nebe.

Zvedl pohled. Zelené stromy. Tak živé. Byly tak vysoké a listy tak husté, že dokonce i s dobrým dalekohledem by bylo nemožné střílet z okolních domů.

Harry zavřel oči. Jeho rty se pohybovaly. Teď mi pomoz, Ellen. Uklidil jsem cestu.

Proč vypadali tak udiveně ti dva z Údržby parků, když tudy včera šel? Strom. Neměl žádné listy. Znovu otevřel oči, díval se nad koruny stromů a tam ho uviděl: hnědý, mrtvý dub. Harry cítil, že mu srdce začíná bušit. Otočil se, málem šlápl na vedoucího vojenského souboru a běžel nahoru k paláci. Když doběhl na místo, kde stál v přímce mezi stromem a balkonem, zastavil se. Podíval se směrem ke stromu. Za nahými větvemi se tyčil namodralý skleněný gigant, hotel SAS. Samozřejmě. Tak jednoduché. Jediná kulka. Nikdo nereaguje 17. května na nějaké třesnutí. Pak klidně sejde do živé recepce a ven do ulic plných lidí, kde zmizí. A pak? Co potom?

Nemůže na to teď myslet, musí jednat. Musí jednat. Ale byl tak unavený. Místo vzrušení Harry cítil náhlou potřebu odsud odejít, jít domů, lehnout si a spát a vzbudit se do nového dne, kde se nic z tohohle nestalo, kde to bude jenom něco, co se mu zdálo. Probudily ho sirény sanitky projíždějící po Drammensveien. Zvuk na okamžik přehlušil dechovou hudbu.

„Doprdele! Doprdele!“

Pak se rozběhl.

115

Hotel Radisson SAS, 17. května 2000

Stařec se opřel o okno s oběma nohama staženými pod sebe, držel pušku oběma rukama a poslouchal vzdalující se sirénu sanitky. Jede pozdě, říkal si. Všichni zemřou.

Znovu zvracel. Spíš jenom krev. Bolesti ho téměř zbavily vědomí. Poté ležel stočený na podlaze koupelny a čekal, až léky zapůsobí. Čtyři pilulky. Bolesti odezněly, jenom mu ještě zasadily poslední ránu dýkou jako připomínku, že se brzo vrátí, a koupelna znovu nabyla normálních tvarů. Jedna ze dvou koupelen. S vířivkou

ve vaně. Nebo s tureckými lázněmi? Každopádně tam byla televize a on ji zapnul a na všech kanálech vysílali hymnu a vlastenecké písně a svátečně oblečené reportéry vysílající z dětského průvodu.

Teď seděl v obýváku a slunce viselo na obloze jako veliký plamen a vše ozařovalo. Věděl, že se nemá dívat přímo do plamene, protože to potom ve tmě nevidí ruské odstřelovače plazící se vpřed sněhem tam venku, v zemi nikoho.

„Vidím ho,“ šeptal Daniel. „Jedna hodina, na balkoně přímo za tím mrtvým stromem.“

Stromy? V té vybombardované krajině přece nebyly stromy.

Korunní princ vyšel na balkon, ale nic neřikal.

„Unikne nám!“ křičel jeden hlas, vypadalo to na Sindreho.

„Ale kdepak,“ řekl Daniel. „Žádný zatracený bolševik nám neunikne.“

„Chápe, že jsme ho viděli, schová se dolů do prohlubně.“

„Kdepak,“ řekl Daniel.

Stařec opřel pušku o okraj okna. Rozšrouboval okno šroubovákem, normálně se nedalo takhle otevřít. Co mu to ta dívka v recepci tenkrát řekla? Že to je kvůli tomu, aby hosty nenapadlo „něco hloupého“. Díval se do zaměřovače. Lidé tam dole byli tak malí. Nastavil vzdálenost. Čtyři sta metrů. Když člověk střílí seshora dolů, musí vzít ohled na to, že gravitace ovlivňuje kulku jinak, že to způsobuje jinou dráhu kulky, než když střílí v rovině. Ale Daniel to věděl. Daniel věděl všechno.

Stařec se podíval na hodinky. Tři čtvrtě na jedenáct. Čas, aby se to stalo. Přiložil tvář k těžké, studené pažbě, levou rukou uchopil pušku vepředu. Lehce přivřel levé oko. Zábradlí na balkoně vyplňovalo zaměřovač. Viděl černá saka a tvrděáky. Našel obličej, který hledal. Samozřejmě, že se mu podobal. Stejná mladá tvář jako v roce 1945.

Daniel ztichl ještě více a mířil a mířil. Už se mu skoro netvořila u úst pára.

Před balkonem, mimo ohnisko zaměřovače, ukazoval mrtvý dub k nebesům černými prsty čarodějnice. Na jedné z větví seděl pták. Uprostřed dráhy střely. Stařec se neklidně pohnul. Ten tam před

chvilí nebyl. Snad brzo zase odletí. Nechal pušku klesnout a nabral do bolavých plic nový vzduch.

Škrt – škrt. Harry bouchl do volantu a ještě jednou otočil klíčkem v zapalování. Škrt – škrt.

„Nastartuj, ty popelnice! Jinak jdeš zítra rovnou do šrotu!“

Escort se zařváním nastartoval a odrazil se na cestu se sprškou trávy a zeminy. U rybníčku udělal ostrou otáčku doprava. Mládež povalující se na dece zvedla láhve s pivem a volala: „Do toho, do toho!“ zatímco Harry se hnal směrem k hotelu SAS. S motorem řvoucím na jedničku a rukou na klaksonu si vyklidil cestu po zalidněné stezce, ale u školky dole v parku se najednou zpoza stromu vynořil dětský kočárek a on stočil auto prudce doleva, otočil volantem na opačnou stranu, dostal smyk a jen tak tak dokázal uniknout plotu před skleníky. Auto skončilo napříč Wergelandsveien před prudce brzdícím taxíkem s norskými vlajkami a větvičkami břízy na mřížce chladiče, ale Harry přidal plyn a proklíčkoval v protisměru mezi auty do Holbergs gate.

Zastavil před otočnými dveřmi hotelu a vyskočil. Když se vřítíl do zaplněné recepcce hotelu, nastalo na malinký okamžik ticho, kdy se všichni ptali, jestli zažijí něco jedinečného. Ale byl to jenom mírně opilý muž, to už viděli, a hovor a běžný ruch zase propukl naplno. Harry se řítíl k jednomu z těch idiotských „ostrůvků“.

„Dobré dopoledne,“ řekl hlas. Pár zvednutých obočí pod světlými, vlnitými vlasy vypadajícími jako paruka si ho měřil od hlavy k patě. Harry se podíval na její jmenovku.

„Betty Andresenová, to, co vám teď řeknu, není žádný špatný vtíp. Jsem policista a vy máte v hotelu atentátníka.“

Betty Andresenová se podívala na toho vysokého, napůl oblečeného muže s červenýma očima, o kterém celkem správně okamžitě usoudila, že je opilý, blázen nebo obojí. Prohlížela si legitimaci, kterou jí ukazoval. Znovu se na něho dlouze podívala.

„Jméno?“ zeptala se.

„Jmenuje se Sindre Fauke.“

Její prsty přeběhly po klávesnici.

„Bohužel, nikdo toho jména zde nebydlí.“

„Sakra! Zkuste Gudbranda Johansena.“

„Žádný Gudbrand Johansen, pane Hole. Nejste ve špatném hotelu?“

„Ne! Je tady, je právě teď ve svém pokoji.“

„Takže vy jste s ním mluvil?“

„Ne, ne, já... to by trvalo dlouho, vysvětlovat to.“ Harry skryl obličej do dlaní.

„Podívejte, musím přemýšlet. Musí bydlet vysoko. Kolik poschodí tu je?“

„Jednadvacet.“

„A kolik z lidí, kteří bydlí nad desátým poschodím, neodevzdalo klíče od pokoje?“

„Obávám se, že hodně.“

Harry náhle zvedl obě ruce do vzduchu a zíral na ni. „Samozřejmě,“ zašeptal. „Tohle je práce pro Daniela.“

„Prosím?“

„Zkuste Daniela Gudesona.“

Co se stane poté?

Stařec nevěděl, poté nebylo nic. Každopádně až doteď nebylo. Na parapet si připravil čtyři náboje. Žlutohnědý, matný kov odrazil sluneční paprsky.

Znovu se podíval zaměřovačem. Pták tam pořád seděl. Poznal ho. Měli stejné jméno. Podíval se zaměřovačem na dav. Pohledem přejížděl dav lidí u zábran do té doby, než se zastavil u něčeho známého. Mohla to opravdu být...? Zaostřil. Ano, nebylo pochyb, byla to Ráchel. Co dělá tam na Slottsplassen? A přišel také Oleg. Vypadalo to, jako by vyběhl z dětského průvodu. Ráchel ho zvedla přes zábrany. Ráchel je silná. Silné ruce. Jako její matka. Teď šli společně směrem ke strážní budce. Ráchel se podívala na hodinky, vypadalo to, že na někoho čeká. Oleg měl na sobě sako, které mu koupil k Vánocům. Ráchel prozradila, že Oleg mu říká „dědečkovské sako“. Vypadalo to, že mu už začíná být malé.

Stařec se pousmál. Bude mu muset koupit na podzim nové.

Tentokrát přišly bolesti bez varování a on bezmocně lapal po dechu. Světlice padala dolů a jejich stíny s ohnutými zády se k němu plazily podél stěny zákopu.

Zatmělo se mu před očima, ale právě v okamžiku, kdy cítil, že se propadne do tmy, bolesti znovu ustoupily. Puška sklouzla na podlahu a pot mu přilepil košili na tělo.

Napřímil se, znovu položil pušku na okraj okna.

Pták odletěl. Střela měla volnou dráhu.

Ten mladičkový obličej znovu vyplnil zaměřovač. Chlapec studoval. Také Oleg bude studovat. To bylo to poslední, co řekl Ráchel. Bylo to to poslední, co řekl sám sobě, když zastřelil Brandhauga. Ráchel nebyla ten den doma, když zašel na Holmenkollveien, aby si vyzvedl nějaké knihy, takže si odemkl a byla to náhoda, že zahlédl obálku s hlavičkou ruské ambasády ležící na psacím stole. Dopis si přečetl, odložil a zíral oknem do zahrady na hromádky sněhu, které tam zůstaly po jedné přeháňce, poslední křeči zimy. Poté prohledal zásuvky psacího stolu a našel ostatní dopisy, ty s hlavičkou ruského velvyslanectví a také ty bez hlavičky, které byly napsány na ubrouscích a vytržených stránkách bloků, podepsané Berntem Brandhaugem. A myslel na Christopera Brockharda.

Žádný zatracený Rus dnes večer nezastřelí naši hlídku.

Stařec uvolnil pojistku. Cítil podivný klid. Zrovna přišel na to, jak jednoduché bylo podříznout Brockhardův krk. A zastřelit Bernta Brandhauga. Dědečkovské sako, nové dědečkovské sako. Vypustil dech z plic a ohnul prst kolem spouště.

S univerzální kartou ke všem hotelovým pokojům se Harry vrhl k výtahu a stihl vrazit nohu mezi dveře, které se zavíraly. Dveře se znovu otevřely. Zíraly na něj obličej s ústy dokořán.

„Policie!“ vykřikl Harry. „Všichni ven!“

Bylo to, jako by školní zvonek zazvonil na velkou přestávku, ale jeden muž, padesátník s černou kozí bradkou nad modře proužkovaným oblekem, kravatou v národních barvách a tenkou vrstvou lupů na ramenou, zůstal stát.

„Dobří muži, jsme norští občané a tohle není policejní stát!“

Harry muže obešel dovnitř do výtahu a stiskl číslo 21.

Ale kozí bradka ještě neskončila:

„Uved'te mi jeden jediný argument, proč si mám jako plátce daní tohle nechat...“

Harry vyndal Weberovu služební zbraň z pouzdra pod paží. „Mám tady šest argumentů, plátce daní. Ven!“

Čas běží a běží a brzo také přijde nový den. V ranním světle ho uvidíme lépe, ať je to přítel, nebo nepřítel.

Nepřítel, nepřítel. Brzo nebo pozdě, stejně ho dostanu. Dědečkovské sako. Drž hubu, nic poté není!

Obličej v zaměřovači vypadá tak vážně. Usměj se, chlapče. Zrada, zrada, zrada!

Spoušť se dostala tak daleko, že už neměla žádný odpor, země nikoho, kde se onen bod nalézá. Nemyslet na výstřel a zpětný ráz, jenom mačkat dál, nechat přijít, co přijít muselo.

Zahřmění ho dokonale překvapilo. Zlomek vteřiny bylo úplné, úplné ticho. Pak se přivalila ozvěna a zvuková vlna se šířila městem a nad tisíci hrdly, které v jediném okamžiku oněměly.

Harry běžel halou ve 21. patře, když zaslechl zahřmění. „Doprdele!“ zasyčel.

Zdi, které mu běžely vstříc, mýjely ho a na obou stranách zase mizely, mu dodávaly pocit pohybu směrem dovnitř trychtýřem. Dveře. Obrazy, modré motivy kostek. Na tlustém koberci byly kroky téměř neslyšné. Dobře. Dobré hotely myslí na tlumení zvuků. A dobří policisté myslí na to, co mají dělat. Doprdele, doprdele, kyselina mléčná v mozku. Automat na zmrzlinu. Pokoj 2154, pokoj 2156. Nové zahřmění. Paláce suite.

Srdce bušilo na vnitřní stranu žeber. Harry se postavil vedle dveří a zastrčil do zámku univerzální kartu. Tlumeně to zabzučelo. Pak se ozvalo hladké cvaknutí a indikátor zasvítit zeleně. Harry opatrně stiskl kliku.

Policie měla pro takovéhle situace pevně stanovené postupy. Harry se zúčastnil kurzů a naučil se je. Neměl v úmyslu postupovat podle jediného z nich. Prudce otevřel dveře, vřítit se dovnitř s revolverem v obou rukou před sebou a vrhl se do postoje na kolenou v otvoru dveří do obývacího pokoje. Světlo se valilo do místnosti, oslepovalo

a píchalo ho do očí. Otevřené okno. Slunce viselo za sklem jako svatozář nad hlavou bělovlasé osoby, která se pomalu otáčela.

„Policie! Odhod'te zbraň!“ křičel Harry.

Harryho zorničky se stáhly a ze světla vystoupila silueta zbraně namířené na něho.

„Odhod'te zbraň!“ zopakoval. „Už jste udělal to, co jste chtěl, Fauke. Úkol je splněn. Už je po všem.“

Bylo to zvláštní, ale hudební soubory tam venku stále hrály, jako by se nic nestalo. Stařec zvedl zbraň a přiložil pažbu ke tváři. Harryho oči si zvykly na světlo a on zíral do ústí zbraně, kterou dosud viděl jenom na fotografiích.

Fauke něco zamumlal, ale byl přehlušen dalším zahřměním, tentokrát ostřejším a jasnějším.

„Dopr...“ zašeptal Harry.

Venku, za Faukem, viděl jako bílou mluvící bublinu stoupat nahoru obláček dýmu z valu s kanóny na pevnosti Akershus. Salvy k 17. květnu.

Byly to salvy k 17. květnu, co slyšel! Harry slyšel výkřiky „hurá“. Nasál skrze nosní dírky vzduch. V místnosti to nebylo cítit spáleným střelným prachem. Došlo mu, že Fauke nevystřelil. Ještě ne. Stiskl pažbu revolveru a podíval se na ten vrásčitý obličej, který na něj zíral bez jakéhokoliv výrazu přes mušku. Nešlo pouze o jeho život nebo život starce. Pravidla byla jasná.

„Přicházím z Vibes gate, četl jsem váš deník, Gudbrande Johansene,“ řekl Harry. „Nebo teď mluvím s Danielem?“

Harry stiskl zuby a pokusil se ohnout prst kolem spouště.

Stařec znovu něco zamumlal.

„Co říkáte?“

„*Password*,“ řekl stařec. Jeho hlas byl ochraptělý a zněl zcela jinak než ten, který Harry slyšel dříve.

„Nedělejte to,“ řekl Harry. „Nenuťte mě.“

Po Harryho čele stékala kapka potu a pokračovala dolů po hraně nosu, až zůstala viset na jeho špičce, kde se jaksi nedokázala rozhodnout. Harry uchopil revolver pevněji.

„*Password*,“ zopakoval stařec.

Harry viděl, jak se jeho prst ohýbá kolem spouště. Cítil, jak smrtelný strach sevřel jeho srdce.

„Ne,“ řekl Harry. „Ještě není pozdě.“

Ale věděl, že to není pravda. Bylo pozdě. Stařec byl mimo realitu, mimo tenhle svět, tenhle život. „*Passwort*.“

Brzy nastane konec pro ně oba, zbude jenom pomalý čas, čas na Vánoce, než...

„Oleg,“ řekl Harry.

Puška mířila přímo na jeho hlavu. V dálce byl slyšet klakson auta. Ve starcově obličejí škublo. „Heslo je Oleg,“ řekl Harry. Prst na spoušti se zastavil. Stařec otevřel ústa, aby něco řekl. Harry zadržel dech.

„Oleg,“ řekl stařec. Na jeho suchých rtech to znělo jako vítr. Harry to později nedokázal vysvětlit, ale viděl to: stařec v té samé vteřině zemřel. A v dalším okamžiku to byl obličej dítěte, který se na Harryho díval zpoza vrásek. Puška na něho už nemířila a Harry nechal revolver klesnout. Pak opatrně natáhl ruku a položil ji na starcovo rameno.

„Slibujete?“ starcův hlas byl jen tak tak slyšitelný. „Že ne...“

„Slibuju,“ řekl Harry. „Osobně se postarám, aby nebyla zveřejněna žádná jména. Olega a Ráchel se to nijak nedotkne.“

Stařec na Harryho dlouze zíral. Puška udeřila o podlahu a pak se zhroutil.

Harry vyndal z pušky zásobník a položil ji na pohovku předtím, než vytočil číslo do recepcie a požádal Betty, aby zavolala sanitku. Nato zavolal Halvorsenovi na mobil a řekl, že nebezpečí je zažehnáno. Poté zvedl starce na pohovku, posadil se na židli a čekal.

„Nakonec jsem ho dostal,“ šeptal stařec. „Málem unikl, víte. Do prohlubně.“

„Koho jste dostal?“ zeptal se Harry, zatímco kouřil.

„No, Daniela. Nakonec jsem ho dostal. Helena měla pravdu. Byl jsem celou dobu tím silnějším.“

Harry zamáčkl cigaretu a postavil se k oknu.

„Umírám,“ zašeptal stařec.

„Vím,“ řekl Harry.

„Stojí na mé hrudi. Vidíte ho?“

„Koho?“

„Tchoře.“

Ale Harry neviděl žádného tchoře. Viděl bílý oblak chvátající přes oblohu, Viděl norské vlajky vlající ve slunci na všech žerdích ve městě a viděl šedivého ptáčka letícího kolem okna. Ale žádného tchoře.

DESÁTÝ DÍL

ZMRTVÝCHVSTÁNÍ

Nemocnice Ulleval, 19. května 2000

Bjarne Møller našel Harryho v čekárně onkologického oddělení.

Vedoucí oddělení se posadil vedle Harryho a mrknul na malé děvčátko, které se zamračilo a otočilo se pryč. „Slyšel jsem, že je to za námi,“ řekl.

Harry přikývl. „Dnes v noci ve čtyři hodiny. Ráchel tu celou dobu byla. Oleg je teď uvnitř. Co tu děláte?“

„Jenom jsem si s tebou chtěl trochu popovídat.“

„Musím si zapálit,“ řekl Harry. „Pojďme ven.“

Našli lavičku pod stromem. Nad nimi spěchaly po obloze lehké mraky. Vypadalo to, že bude teplý den.

„Takže Ráchel nic neví?“ zeptal se Møller.

„Nic.“

„Jediný, kdo o tomhle ví, jsem tedy já, Meirik, policejní ředitelka, ministr spravedlnosti a premiér. A ty, samozřejmě.“

„Víte líp než já, kdo co ví, šéfe.“

„Ano. Samozřejmě. Jenom jsem přemýšlel nahlas.“

„Takže co jste mi to chtěl říct?“

„Víš co, Harry? Někdy si přeju, abych pracoval někde jinde. Na místě, kde je méně politiky a víc policejní práce. Například v Bergenu. Ale pak některé dny vstaneš, postavíš se u okna ložnice a podíváš se na fjord, na ostrovy a posloucháš zpěv ptáků a... chápeš? A vtom najednou nikam nechceš.“

Møller pozoroval berušku, která lezla nahoru po jeho stehně.

„To, co jsem ti chtěl říct, je, že my bychom rádi udrželi věci tak, jak jsou.“

„O jakých věcech je tady řeč?“

„Víš, že žádný americký prezident za posledních dvacet let neprošel svým funkčním obdobím, aniž by nebylo odhaleno deset atentátů na něj? A že viníci byli bez výjimky chyceni, aniž by se to dostalo do médií? Nikomu neposlouží, když se na veřejnost dostane, že na hlavu státu byl naplánován atentát, Hany. Zvlášť ne, pokud teoreticky mohl uspět.“

„Teoreticky, šéfe?“

„To není moje formulace. Ale závěr každopádně je, že se to utají, aby se nešířila nejistota nebo odhalila slabina bezpečnostních opatření. To také nejsou má slova. Atentát je nakažlivý stejně jako...“

„Vím, co máte na mysli,“ řekl Harry a vyfoukl kouř nosem. „Ale hlavně tohle děláme z ohledu na ty, kdo měli odpovědnost, že? Ti mohli a měli spustit poplach dříve.“

„Jak jsem řekl,“ bručel Møller, „některé dny vypadá Bergen jako výborná alternativa.“

Chvíli nic neříkali. Před nimi se procházel pták, mrskal ocáskem a díval se ostražitě kolem sebe.

„Konipas bílý,“ řekl Harry. „*Motacilla alba*. Opatrný chlapík.“

„Co?“

„Příručka pro milovníky ptáků. Co uděláme s vraždami, které spáchal Gudbrand Johansen?“

„Na ty vraždy už přece máme dobré odpovědi z dřívějšíka, ne?“

„Co tím myslíte?“ Møller se vrtěl.

„Jediné, čeho dosáhneme, pokud se v tom začneme vrtat, je to, že otevřeme staré rány pozůstalých a riskujeme, že se někdo začne o celou historii zajímat. Případy byly přece vyřešeny.“

„Přesně tak. Even Juul. A Sverre Olsen. Co s vraždou Hallgrima Daleho?“

„Nikdo se o to nebude starat. Dale byl přece jenom, ehm...“

„Jenom starý opilec, o kterého se nikdo nestaral?“

„Prosím, Harry, nedělej to složitější, než to je. Víš přece, že se mi to také nelíbí.“

Harry zamáčkl cigaretu o opěradlo a vrátil oharek cigarety zpátky do balíčku.

„Musím jít dovnitř, šéfe.“

„Takže můžeme počítat s tím, že si tohle necháš pro sebe?“

Harry se lakonicky usmál.

„Je pravda, co jsem slyšel o tom, kdo převezme moji práci v PBS?“

„Jistě,“ řekl Møller. „Tom Waaler řekl, že o to místo zažádá. Meirik tomuhle místu podřídí celé oddělení sledující neonacisty,

takže to bude odrazový můstek k pořádným vedoucím postavením. Mimochodem, já ho doporučím. Ty jsi přece jenom rád, že zmizí, když jsi teď zpátky v oddělení násilné kriminality, ne? Teď u nás bude volné místo kriminalisty první třídy.“

„Takže to je odměna za to, že budu držet hubu, ano?“

„Co tě na takovéhle myšlenky přivádí, Harry? Je to proto, že jsi ten nejlepší. To jsi přece znovu dokázal. Jenom by mě zajímalo, jestli na tebe můžeme spoléhat?“

„Víte, na jakém případě chci pracovat?“

Møller pokrčil rameny.

„Vražda Ellen je objasněná, Harry.“

„Ne úplně,“ řekl. „Ještě nevíme několik věcí. Mimo jiné, kam se podělo těch dvě stě tisíc korun z prodeje zbraně. Možná, že bylo více prostředníků.“

Møller přikývl.

„O.K. Ty a Halvorsen dostanete dva měsíce. Jestli do té doby něco nenajdete, tak případ ukončíme.“

„To je fér.“

Møller se zvedl k odchodu.

„Jedna věc by mne zajímala, Harry. Jak jsi odhadl, že heslo bylo Oleg?“

„No, Ellen mi pořád říkala, že to první, co ji napadlo, bylo téměř vždycky to správné.“

„Obdivuhodné.“ Møller mlčky přikývl. „A to první, co tě napadlo, bylo jméno jeho vnuka?“

„Ne.“

„Ne?“

„Nejsem Ellen. Musel jsem přemýšlet.“ Møller se na něho ostře podíval. „Děláš si ze mne legraci, Hole?“

Harry se usmál. Pak kývl směrem ke konipasovi.

„Četl jsem v té knížce o ptácích, že nikdo neví, proč konipas mává ocáskem, když stojí v klidu. Je to záhada. Jediné, co člověk ví, je, že nedokáže přestat...“

Policejní prezidium, 19. května 2000

Harry zrovna stihl umístit nohy na psací stůl a najít perfektní pozici, když zazvonil telefon. Aby nemusel pozici znovu hledat, natáhl se dopředu, zatímco sedacími svaly pracoval, aby na nové kancelářské židli se zrádcovsky namazanými kolečky udržel rovnováhu. Sotva dosáhl na telefon konečky prstů.

„Hole.“

„Harry? Esaias Burne speaking. How are you?“

„Esaias? This is surprise.“

„Opravdu? Jenom vám volám, abych vám poděkoval, Harry.“

„Poděkoval za co?“

„Že jste nic nepodnikl.“

„Nepodnikl co?“

„Víte, co mám na mysli, Harry. Že nepřišly žádné diplomatické požadavky na prominutí trestu nebo něco podobného.“

Harry neodpověděl. Dalo se říct, že už nějakou dobu na tenhle telefon čekal. Pozice už nebyla pohodlná. Najednou viděl prosebné oči Andrease Hochnera. A žebrající hlas Constance Hochnerové: „Slibujete, že uděláte, co budete moci, pane Hole?“

„Harry?“

„Jsem tady.“

„Včera byl vynesena rozsudek.“

Harry zíral na fotografii ségry na stěně. Ten rok bylo neobyčejně teplé léto, že ano? Koupali se, i když přšelo. Cítil, jak ho zachvacuje nevýslovný smutek.

„Trest smrti?“

„Bez možnosti odvolání.“

118

Restaurace U Schröderů, 1. června 2000

„Co budeš dělat v létě, Harry?“ Maja počítala drobné.

„Nevím. Mluvili jsme o tom, najmout si někde tady v Norsku chatu. Naučit chlapce plavat a tak.“

„Nevěděla jsem, že máš děti.“

„Ne. To je dlouhá historie.“

„Aha? Doufám, že ji jednou uslyším.“

„Uvidíme, Majo. Nech si drobné.“

Mája se lehce uklonila a zmizela. V pátek odpoledne bylo v lokále prázdno. Teplo asi vyhnalo většinu zákazníků nahoru do venkovní restaurace na St. Hanshaugen.

„No?“ řekl Harry.

Stařec zíral do pultu bez odpovědi.

„Je mrtvý. Nejste rád, Asnesi?“

Mohykán zvedl hlavu a díval se na Harryho.

„Kdo je mrtvý?“ řekl. „Nikdo není mrtvý. Jenom já. Jsem poslední z mrtvých.“

Harry si povzdechl, strčil noviny pod paži a vyšel do chvějícího se, horkého odpoledne.

V EDICI SEVERSKÁ KRIMI DOSUD VYŠLO

Kód

3167	A. Indridason Severní blata	189 Kč
3188	A. Indridason Dech smrti	189Kč
4005	A. Indridason Hlas	205 Kč
4001	A. Edwardson Tanec s andělem	219Kč
4015	A. Edwardson Až na věky věků	219 Kč

PŘIPRAVUJEME

A. Indridason Smrtící intriky – vychází v únoru 2006

A. Edwardson Černá paní – vychází v květnu 2006